

Mirela Radu-Lazarescu   George Safir

SPRE NICĂIERI

Vol. 2

Întâmplător sau nu?

Colecția

Bartolomeu

Mirela Radu-Lazarescu   George Safir

Vol. 2

Întâmplător sau nu?

Editura Eurostampa
Timișoara, 2014

Colecția
Bartolomeu

© 2014, *Mirela Radu-Lazarescu, George Safir*

Coperta
Alexandru Babușceac

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
RADU-LAZARESCU, MIRELA

Spre nicăieri / Mirela Radu-Lazarescu, George Safir - Timișoara:
Eurostampa, 2014.

2 vol.

ISBN 978-606-569-870-3

Vol. 2: Întâmplător sau nu? - 2014 - ISBN 978-606-569-872-7
I. Safir, George

821.135.1-31

Editura Eurostampa

Timișoara, Bd. Revoluției din 1989 nr. 26

Tel/Fax: 0256 204 816

edituraeurostampa@gmail.com

www.eurostampa.ro

Tipărit la Eurostampa

15

Îngerul Diavolului

*

— Lui Lazarescu i s-ar fi potrivit ca o mănușă cariera universitară. Biblioteca, scrisul, catedra. Îl și văd uitându-se la ceas și grăbind pasul spre bibliotecă, fiindcă e ora închiderii. Sau la o masă lipită de perete, cu lampa de petrol în fața sa, răspândind un miros înțepător în cameră, făcând conspecte, sortând fișe, mototolind hârtii, trecându-și nervos mâinile prin păr, ca până la urmă să și le împreuneze după ceafă, lăsându-se moale pe speteaza din piele roasă a unui scaun robust, din stejar lăcuit, cu privirea ațintită pe icoana Fecioarei Maria cu pruncul în brațe...

Ave Maria!

zâmbet curat

încadrat

între două lacrimi

pe obrazul virgin

ferit de păcat

Fecioară

și Doamnă a lumii

la tine vin

*deopotrivă
să-ți ceară
sărac și bogat
sclav și-mpărat
sănătos și bolnav
iertare*

*să stai mărturie
în vremi
ce-o să vie
Fecioară
dar Mamă
Marie*

*fii te cheamă
Maică prea sfântă
Tu binecuvântă*

*coruri de îngeri
cu slavă îți cântă
Ave Maria!
Ave Maria!*

— *Ave Maria!* Sună ciudat pentru un ortodox tradiționalist, dar nu în Ardeal, unde se afla profesorul teolog și unde curentul latinist era foarte puternic. Și Patriarhia Română are un trust de presă, cu Radio și Televiziune, care se cheamă *Trinitas*. Oricum, dacă se numea *Treime*, tot dintr-un etimon moștenit din latină era... Noi ducem mai departe cuvintele latinești... *Ave Maria!* După ce își ridicase deja catolicii în cap cu teza lui de doctorat, intitulată *În ce ne*

deosebim? Sau nu? E mai puternic ce ne leagă, nu-i așa?... Cum altfel îl vezi?

— Aplecându-se spre fața Lucreției, cuprinzându-i obrazii cu palmele sale, delicate și bărbătești în același timp, cu degetele de la mâna dreaptă slobozite din strânsoarea semnului sfinteii cruci, coborând cu buzele pe gâtul ei subțire până la cruciulița dintre sâni... Îl văd rușinându-se de admonestarea lui Dumnezeu: *Vasilică, Vasilică!*... Dar, cum îl știu vertical și în rugăciune, parcă îl aud cum îi răspunde Creatorului, făcându-i cu ochiul:

— *Mă iartă, Doamne Sfinte, dar știu că nu-i păcat,
Tu ai zidit femeia, Tu mi-ai băgat-o-n cap!
Convins fiind că-n iad tot mai adânc mă scap,
mă bag la ea în suflet și o trântesc în pat,*

... că-n ea e Paradisul, nu mă toca la cap!

— Ha, ha, ha! Vorbeau ca de la bărbat la bărbat! Eu am surprins-o de câteva ori pe Lucreția vorbind de una singură prin grădină, prin casă, și am întreat-o cu cine vorbește. Parcă o trezeam dintr-o dulce visare. Îmi zâmbea, își ștergea la colțul ochilor niște lacrimi mărunte și-mi răspundea invariabil: „Cu Dumnezeu...”

— I-auzi! De ce n-ai întreat și despre ce-i vorbea? Cu ce-L toca la cap?...

— Pentru că... „am rămas mereu la ușă”, ca să pun în alt context versul tău. Idee n-ai cât mă doare acum că nu m-am apropiat mai mult de cei pe care i-am iubit. Tu mai vezi ceva prin perdeaua timpului?

— Dapicumdarnu? Îl văd și pe mezinul familiei, Veniamin, cum îl trage de sutană, și, cu limba lui peltică, îl tot întreabă pe taică-său: *Tată, ce înseamnă Ștefan cel Mare, 1457-1504?* Preocupat de farmecele Lucreției, Vasile îi răspunde în doi peri, fără să-și dea seama ce spune, că gura lui aiurită tocmai binecuvânta unul din sânii Lucreției. *E numărul lui de telefon, la americani e cu 8 cifre!(ca să nu-i poată asculta securiștii comuniști!)*

— Ha, ha! Puștii ăștia apar când ți-e lumea mai dragă...

— Mie mi-ar fi plăcut și mai mult Vasile Lazarescu în costum decât în sutană. Parcă e înfoiat în fustele alea negre, ca un steag de înmormântare, cu voalurile camilafcei fâlfâind în vântul dinspre miazănoapte.

— Fotografiiile de pe internet sunt... pentru posteritate, de aceea pare oarecum „ornat” cu însemnele distincției clericale. În fapt, era un om sociabil, foarte cumsecade, plin de umor, pus pe glume.

— Poate ar fi făcut casă bună cu Lucreția. Se meritau unul pe altul. Însă cred că a fost mai bine că s-a călugărit. Altfel nu ar fi ajuns nici măcar episcop.

— Și dacă n-ar fi fost el episcop, cine știe dacă s-ar fi terminat Catedrala? O capodoperă arhitectonică și spirituală! Păcat că scrierile lui Lazarescu sunt ca și pierdute: *În ce ne deosebim?, Pârگا darurilor, Praznic luminat, Cultul inimii lui Iisus la catolici*, traduceri, manuscrisele...

— Până și titlurile arată ce stofă de scriitor avea. Chiar și cele din traduceri. *Eternul din om* e curată metaforă. Datoria ta e să cauți lucrările lui. Sunt locuri în care mai poți scotoci, atâtea alte adevăruri zac prin acele scrieri. Ortodoxismul românesc, biserica noastră milenară ar avea cu ce să

se mândrească, dar și oamenii Bisericii fac parte din acest popor... Așa suntem noi. Ne pizmuim valorile și ne prăbușim odată cu dispariția lor. Cât de minunat a fost numit Vasile Lazarescu... „ierarhul frumuseții cultului ortodox”! De piatră să fii, și tot te îndeamnă la meditare.

— Voi căuta în continuare, cum fac de câțiva ani. Mi s-au mai promis câteva istorioare adevărate după moartea lui Corneanu. Unii nu-mi spun de frică, alții pentru că s-au bucurat de apropierea actualului mitropolit. Mai trebuie să aflui și secretul pe care susține Părintele Dr. Zamela că îl știe despre el.

— La dracu de secrete! S-a dat liber la dosarele Securității și popii au secrete!... Fac pe sfinții, de parcă ei, dacă n-au călcat strâmb până acum, nu vor ceda odată și odată ispitei! Băi, să-mi trag una! Dacă nu are curajul să ți-l spună, o să-l mustre Părintele Vasile: „A se scuti!” Lazarescu, înainte de a fi mitropolit, a fost un bun român (faptele sale o demonstrează) și, ca să fii un bun român, trebuie, înainte de toate, să fii și un bun creștin!

— Într-adevăr, lucrările sale sunt mărturii că el s-a dedicat trup și suflet unei cauze în care nu era loc de echivoc. Nu degeaba Mitropolitul Ardealului îl voia, cu orice preț, și la universitate.

Iubite domnule profesor,

Având să-ți fac unele comunicări și propuneri, referitoare la o eventuală întoarcere a D-tale la Academia Teologică din Sibiu, te rog să vii într-una din zilele apropiate la

mine, la Sibiu.

În scopul acesta, îți trimit un bilet de liberă circulație pe tren, cl. I.

Cu arhierești binecuvântări,

Mitropolitul NICOLAE

— Mitropolitul Nicolae Bălan a priceput că plecarea lui Lazarescu de la Academia Andreiană nu a fost neapărat un gest de nereseriozitate, ci de revoltă, reacția impulsivă a unui om rănit. Tânărul teolog, care îi urmăse mitropolitului Ardealului la catedra universitară, nu se aștepta să îi fie refuzată dispensa pentru a se cununa cu femeia pe care o iubea.

— Am găsit un document, de la Caransebeș, în care el însuși cerea Adunării eparhiale sprijinul de a pune stavilă căsătoriilor între veri. Spunea că tinerii în cauză întrețin relații sexuale premaritale și apoi forțează mâna preoților pentru a se cununa.

— Așadar, nici el n-a dat dezlegare altora în situația lui.

— Considera că nu este sănătos ceea ce fac rubedeniile care vor să se căsătorească și că asemenea practici duc la... degenerarea neamului.

— Mîntea românului de pe urmă... Omul, când nu mai poate face prostii, dă sfaturi bune! Dacă a avut cu Lucreția un copil cu probleme de sănătate, lăsat prin vreun sanatoriu sau pe la vreo mănăstire, și el a dedus din propria experiență acest lucru?

— Nu-mi pot închipui că Lucreția și-ar fi abandonat vreodată un copil. Și nici el. E un scenariu nerealist... Vorbim despre oameni care au existat într-adevăr, nu inventăm povești despre episcopi și mitropoliți.

— Ai dreptate. Nu mi-ai spus cum a ajuns Vasile episcop de Caransebeș.

— Cu zăbavă. Nu îl tenta scaunul episcopal de acolo. În perioada aceea era și foarte bolnav. N-ar fi lăsat nici Oradea pentru Caransebeș...

— Și totuși, a făcut-o. A plecat și din Oradea Mare.

— A întârziat la adunarea din Caransebeș în care i se decidea soarta! Când l-a muștrătit mitropolitul Nicolae Bălan pentru asta, arhimandritul Lazarescu a răspuns, aparent ireverențios: „Drumurile mele nu trec pe aici”.

— Eu așa fi spus: „Întortocheate sunt căile Domnului!...” Nu s-a grăbit când trebuia să ia decizii importante în viață. Au trecut șapte ani până să aleagă între o căsătorie, care s-a arătat de la început imposibilă, și intrarea în cler, pentru care avea atâtea atuuri: și credința, și formația, și susținerea arhierască.

— Avea har pentru mari înfăptuiri. Și un model precum Sfântul Andrei Șaguna de urmat.

— Iar Caransebeșul era un oraș prea mic pentru aspirațiile lui. Observi cât de neconvențional era? Cum se raporta la mitropolitul Ardealului?

— Avea un temperament vulcanic. Se făcea văzut, ascultat, greu de înfruntat. Dacă nu era înțeleș de subalterni, ori ei nu se ridicau la nivelul așteptărilor lui, tuna și fulgera. Pe unii îi mai binecuvânta și cu bastonul pe creștet... Sunt

voci care îi reproșează și astăzi „modul” în care a înfăptuit lucrurile de folosință și slavă Bisericii.

— Corneanu era cu duhul blândeții... la vedere. Și n-a fost violent în toată ființa sa?

— A participat, indirect, la săvârșirea unor crime, în Biserică și în afara ei. Dar a fost cu totul altfel perceput. Bine, cine i-a cunoscut pe amândoi, a înclinat mereu balanța spre primul. Zic despre Corneanu că e mare om de cultură!? Păi ce om de cultură a fost Lazarescu! E Corneanu influent? Îl ținea în brațe Constantinescu? Păi, pe Lazarescu îl țineau în brațe și Casa Regală, și Dr. Petru Groza! A făcut Corneanu Muzeul de la Catedrală? Păi, Lazarescu a făcut și Catedrala, și Mitropolia!

— Corneanu a fost mereu pe locul doi. De aici nevoia lui de a-l elimina pe Lazarescu, până și din amintire...

— Penultimul mohican l-a omorât pe ultimul mohican, ca să rămână el singurul mohican. Așa procedează oamenii slabi și... nerăbdători să ajungă, prin orice mijloace, în locul celui de sus.

— Nu și al Celui de Sus?

— Există fantezii de tot felul pe lume. Cine știe ce-i poate trece omului prin cap?... În orice caz, ca un cititor, cu profundă înțelegere, al textelor sfinte, Lazarescu nu s-a sfiit să se arate lumii așa cum era: pedant, dar natural, sever, dar omenos, îndrăgostit de carte, dar și de altar. Știa că avea tot dreptul să fie el însuși, atâta timp cât I se dăruiește, fără rezerve, lui Dumnezeu.

— Mai și drăcuia, mai și lovea la nervi...

— Nu era un sfânt între... semenii. Discursul său de la înscăunarea ca episcop arată că nu se considera perfect, că

se zbătea și el între istoricele extreme ale condiției umane, dar că vrerea lui era una: aceea de a se apropia de Dumnezeu. Recunoaște și ispita celui pe care nu-l numește, dar îl indică drept „stăpân al veacului acestuia”.

— ... al veacurilor acestora, la naiba! Ai acel discurs?

— E o mostră de cultură. Citește-!l

„Dumnezeiasca slovă a Scripturii prezintă viața noastră pământească cu frământările ei, ca un zbugium între doi poli opuși – întuneric și lumină, minciună și adevăr, rău și bine, păcat și virtute. Sunt frazele cu care Sfânta Scriptură caracterizează extremele în raza cărora se zbate gândirea, simțirea și viețuirea noastră. Structura dublă a ființei noastre ne saltă când spre una, când spre alta din aceste extreme. Chipul lui Dumnezeu din noi, sufletul cu puterile și năzuințele lui, tind spre lumină, adevăr, bine, virtute, cu un cuvânt: spre asemănarea cu Dumnezeu. Iar lutul corpului ne trage greoi spre întuneric, minciună, rău, păcat, cu un cuvânt: în slujba stăpânului veacului acestuia. În virtutea succesiunii celei neîntrerupte de la apostoli, care se validează în biserica noastră ortodoxă de Răsărit prin hirotonirea legală, fiecare episcop se înscrie de drept în rândul episcopilor de odinioară, ajunși părinți ai Bisericii și cu posibilitatea obiectivă de a deveni de drept și de fapt ceea ce au fost acești părinți. Ce ideal mai măreț și-ar putea fixa un episcop ortodox nou hirotonit decât acela de a imita în gândirea, viața și activitatea sa exemplul luminos al părinților Bisericii. Doamne, trimite mâna Ta din lăcașul Tău preainalt și mă întărește în slujba Ta, în care m-ai așezat azi prin Duhul Tău cel Sfânt. Răsăritule de Sus, care prin

Nașterea Ta cea după trup ai răsărit lumii lumina cunoștinței, fă să se sălășluiască această lumină în sfeșnicul de lut al ființei mele; ajută-mă să o ridic de sub obrocul insuficienței mele și să o așez pe masa mântuirii robilor Tăi, ca toți să se lumineze și mântuiască și văzând silințele mele în jurul mântuirii lor să Te proslăvească pe Tine, împreună cu Tatăl și cu Duhul în veci. Amin”. (31 decembrie 1933)

— Frumos și limpede. Impunător și sincer.

— Existența are inerent o latură diurnă și una nocturnă... Raportul dintre ele te apropie sau te îndepărtează de Dumnezeu. Trebuie să fii cât mai aproape de El, dacă vrei ca proslăvirea Lui să aibă noimă...

— De asta, s-a silit Lazarescu să-și proiecteze treaptă după treaptă înălțarea sa. Nu doar în privința evoluției în ierarhia bisericească, ci și prin felul de a-și trăi viața. Chiar și la Cernica.

— E sigur că, dacă n-a fost un călugăr de vocație, permițându-și anumite libertăți ale trupului trecător, sau slobozindu-și gura uneori, sufletul și l-a „lămurit” mereu.

— Începând de la Caransebeș. La cei patruzeci de ani, pe care tocmai îi împlinise când a devenit episcop, Lazarescu avea și energie, și voință de neînfrânt. Și charismă. Era veriga potrivită într-un șirag de vrednici episcopi...

„Ocupând azi scaunul episcopal al istoricei eparhii a Caransebeșului, de pe care au excelat atâția vrednici înaintași, ce ideal mai măreț mi-aș putea fixa... decât acela de a pune toată râvna și toate puterile sufletului în con-

lucrarea cu harul dumnezeiesc ce mi s-a împărtășit prin punerea mâinilor arhieresti și care se îmbospătează și sporește în noi prin Sfânta Împărtășanie, spre a mă arăta vrednic urmaș al Apostolilor, al ucenicilor lor, al Sfinților Părinți ai Bisericii noastre dreptmăritoare și al marilor înaintași în acest scaun episcopal de Dumnezeu păzite – eparhia Caransebeșului”. (15 aprilie, 1934)

— E un gest firesc să îți preamărești înaintașii. Oare așa a spus și Corneanu când a fost uns mitropolit? Voia și el să fie demn de înaintașul său?

— Măcar a avut decența... să nu mintă în Catedrală. El a eludat subiectul. Mai mult ca sigur credea că înaintașul său este nedemn de el. Cinstei lui că a tăcut...

— Poate că a tăcut fiindcă se simțea vinovat. Știa el de anumite canoane...

— Hai să ne întoarcem la Lazarescu! Caransebeșul era la acea dată, în 1934, polul spiritualității românești din Banat și... la o distanță de numai 100 de km de Timișoara.

— De ce voia să se apropie atât de mult de casă, de Jadani... că doar nu era mironosiță, ci călugăr?

— Călugăr fiind, ba chiar arhimandrit cu catedră universitară, în Mitropolia Ardealului, din care făcea parte Episcopia Caransebeșului, mergea deja pe un drum deschis, pe când în Banatul său de la șes... trebuia să și-l croiască singur.

— Ceea ce a și făcut până la urmă.

— La Caransebeș, populația românească era majoritară. Nu trebuia să definească o identitate, ca la Timișoara, oraș pe care turcii îl cuceriseră de la unguri, austriei de la

turci, pentru ca să îl predea apoi sârbilor. În Timișoara administrația românească și-a semnat actul de naștere în 3 august 1919. Religia ortodoxă românească era în mare suferință în 1934, adică după 15 ani de timidă, mai mult aparentă, administrare românească a orașului. Abia în 1936 s-a pus piatra de temelie a Catedralei.

— Întrucât Nicolae Corneanu n-a catadicsit și nici nu a fost atât de vrednic așa cum o cerea Sfinția Sa, încât să pună o tăbliță cu numele tuturor celor care au contribuit la înălțarea acestui edificiu, în care și-a dus traiul o jumătate de veac, vreau să-ți reamintesc câteva lucruri importante din istoricul Catedralei voastre. Piatra ei de temelie a fost sfințită de episcopul Andrei Magieru al Aradului și ridicarea ei la roșu a durat 4 ani, adică până în 1940.

— Da, așa a găsit-o Lazarescu, când a ajuns episcop al Timișoarei.

— Arhitectul, Traian Traianescu, a îmbinat tradiția religioasă romană cu cea bizantino-moldovenească. Abia după 10 ani de la prima piatră de temelie, pe 6 octombrie 1946, Catedrala a fost târnosită, fiind închinată Sfinților Trei Ierarhi. Meritul de a desăvârși această sfântă lucrare îl are, bineînțeles, Mitropolitul nostru, Vasile Lazarescu, care, sufletește și trupește, ne-a dăruit un monument de artă, minunăția picturii, sculpturii, dar și muzica clopotelor, armonizate de compozitorul Sabin Drăgoi poartă amprentele primului mitropolit al Banatului. Să nu-i uităm nici pe regele Mihai I, nici pe Dr. Petru Groza, care a aprobat o mare parte din fondurile necesare finisării. Ingrată e uneori istoria, când vine clipa recunoștinței...

— Ingrăți sunt oamenii. Ei fac istoria...

— Am citit mai multe articole și mi se face lehamite de invidia noastră românească, de exemplu Teodor Danalache scrie că sub altar se află necropola mitropoliților, primul mitropolit înhumat aici fiind episcopul Vasile Lazarescu! Dar nimic de aportul lui Uica Vasile, nimic, nimic!

— Numai grija de a-l retrograda, de a-i spune episcop, și nu mitropolit. A fost, într-adevăr, episcop când a făcut Catedrala. Dar și Mitropolit, de îndată ce a reînființat Mitropolia întregului Banat, ce cuprindea și Banatul unguresc, și cel sârbesc. În orice caz, la Timișoara trebuia să ajungă Vasile Lazarescu și să pună umărul la o construcție duhovnicească de o amploare pe care poate numai el o prevedea când i-a răspuns mitropolitului Ardealului, venit la Caransebeș pentru alegerea unui episcop: „Drumurile mele nu trec pe aici”. Simțea că el și-o poate asuma. Exista un precedent pentru o asemenea construcție: cel al mentorului său, Andrei Șaguna, care o realizase el însuși pentru românii din Ardeal, la Sibiu.

— Dar n-a trecut totuși neobservat prin Caransebeș, chiar dacă miza lui era alta...

— Aici a început apostolatul. Cu toată seriozitatea. Doar l-ai auzit vorbind, i-ai văzut fotografia de episcop. O asemenea persoană nu este doar remarcată, ci și urmată. Avea o prestanță cu care convingea și niște ochi cu care intra în sufletele oamenilor. S-a dovedit chiar mai întreprinzător decât mulți dintre respectabilii săi înaintași. A reorganizat învățământul teologic, punând bazele unei academii, cu trei ani de studiu, la care a angajat profesori din elita Teologiei românești.

— Lazarescu studiasse mult în domeniul științelor educației, acumulase o experiență de înaltă clasă la Sibiu și la

Oradea, unde a fost un profesor teolog foarte apreciat. Precis era exigent cu studenții și a lăsat urme în conștiința multora.

— De bună seamă. În singurul volum omagial, care i s-a dedicat lui Lazarescu în 1958, i-a făcut portretul de dascăl Dr. Spiridon Câdea, fost student, ajuns și el Profesor la Academia din Sibiu. Imediat după Primul Război Mondial, tânărul Vasile Lăzărescu, poreclit „Domnișorul”, avea și studenți mai în vârstă decât el, dar reușea să se impună prin aspect, prin cunoștințe, prin atitudine.

„În deplină armonie cu tinerețea era înfățișarea exterioară a acestui profesor. Înalt, drept, bine legat la trup, dar, în același timp zvelt, cu priviri agere și pătrunzătoare. Îmbrăcat în haine negre, cu jachetă, cu pantaloni dungați, manșete tari, albe, guler alb și scrobît, cravată neagră...”

— Teologul interbelic, care respecta cu sfințenie rostul lui la o catedră!

— Seriozitatea și distincția sunt atributele chipului său de dascăl:

„Profesorul Dr. Vasile Lăzărescu în aceeași ținută a înțeleș să respecte catedra și pe studenții săi zi de zi și oră de oră până la sfârșitul anului școlar. El interpreta prelegerile ca pe o obligație solemnă a vieții profesorului, ca pe o manifestare de sărbătoare a sufletului dăscălesc, ca o slujire sfântă în cadrul școlii.

Într-un oarecare contrast cu tinerețea era seriozitatea acestui profesor. Totdeauna sobru, totdeauna serios, totdeauna preocupat de problemele mari”.

— Știa ce presupune o academie. Așa serios, cum nu mă îndoiesc că era, a dezertat, din dragoste, în cursul anului universitar. Mitropolitul Nicolae Bălan bănuia motivul revoltei lui, dar studenții? Cum au perceput ei plecarea profesorului?

— Ca niște copii, mai întâi dornici să-l întoarcă din drum, apoi convingși că pot face asta...

„În toamna anului 1924, Profesorul Dr. Vasile Lazarescu a părăsit Sibiu, mergând ca profesor la Academia teologică din Oradea.

Când au aflat studenții din Sibiu despre această intenție a profesorului lor, s-au constituit în delegații, s-au prezentat în fața lui, rugându-l să nu-i părăsească.

În ziua plecării l-au însoțit la gară cu buchete de flori, cu discursuri și cu *lacrimi multe, multe* pentru această neașteptată și nedorită despărțire.”

— Dar Lazarescu nu s-a întors niciodată din drum... Păcat că nu mai avea timp, începând de la Caransebeș, de o carieră universitară. I-a continuat-o savantul. Apoi tu...

— S-a dedicat laturii practice a Teologiei de când a fost întronizat episcop. Crea cadrele în care mulți oameni de valoare să se poată afirma. Era foarte atent și cu selecția viitorilor studenți. Se interesa din timp de tinerii cu încli-

nații spre Teologie. Încă din clasele superioare ale liceului îi ajuta cu burse, ca să îi încurajeze să vină pe calea preoției. A modernizat și eparhia...

— Concret, cum?

— A implicat femeile în atelierile meșteșugărești din eparhie, a înființat o tipografie și editura Diecezană. Era nevoie de tipărituri bisericești în zonă. A contribuit direct, prin scrierile sale, la sporirea fondului de carte religioasă. Cele două volume de predici, *Pârğa darului* și *Praznic luminat*, sunt foarte bogate nu doar în idei, ci și în sfaturi de credință. Lazarescu avea darul cuvintelor formatoare și mobilizatoare. Conferințele de orientare a preoțimii s-au axat pe rostul vocației sacerdotale și al metodelor de pastorație...

— Nu pe gratis a fost numit de Andrei Magieru, episcopul de Arad, *ierarhul frumuseții cultului ortodox!* În tâmplător sau nu, și episcopul Andrei a fost otrăvit de comuniști. La vârsta de 58 de ani! L-ai angaja la tine la Secția de Teologie a facultății voastre pe Vasile Lazarescu?

— Cu ochii închiși. E nevoie și astăzi de oameni ca el. Atâta doar că nu fac eu angajări acolo și că... episcopi ca Lazarescu sunt greu de găsit.

— Nu mi-ai spus ce a făcut pentru bisericile din Episcopia Caransebeșului...

— Ceea ce era de făcut. A inițiat lucrări de restaurare, renovare și construire de schituri și mănăstiri, ridicând permanent standardele acestora, astfel încât să devină mai atractive și mai de încredere în rândul credincioșilor ortodocși, dar și obiective turistice, care să aducă bani în vistieria eparhială, unde erau, în criza de dinainte de război,

mari probleme financiare. De pildă, la mănăstirea Sfântul Ilie de la Vasiova, a adus în 1938 monahi de la Sucevița, pentru care a construit 30 de chilii...

Făcea două-trei vizite pe an (care însemnau controale la sânge!) la fiecare instituție religioasă din regiune, sfințea biserici, troițe – a sfințit bustul celebrului Ion Vidu din Lugoj, oficia slujbe... Era „un domn” în Biserică și în afara ei, își onora, prin fapte, prin conduită, prin felul cum vorbea, condiția de episcop. Și cine crezi că l-a lăudat pentru neostenita dăruire?

— Cine îl cunoștea mai bine... Revin la dilema mea. Dacă sfințea cu ardoare locul și avea satisfacția lucrărilor lui duhovnicești, de ce ar fi vrut ca „drumurile lui să nu treacă pe aici”?

— Bănuiesc că pe el nu îl tentau episcopiile deja făcute. Voia să înființeze el însuși o episcopie acolo unde era mare nevoie de această instituție.

— La el acasă, cum îi imputa Corneanu într-un articol.

— La Timișoara, ți-am explicat de ce. Mai avusese el și alte propuneri de a candida: pentru un scaun episcopal la Vârșeț, pentru cel de vicar la Episcopia Clujului. I s-a propus chiar să fie rector de academie teologică, la Sibiu sau la Cluj.

— Oriunde altundeva s-ar fi dus, ar fi mers pe un drum deja bătătorit. El trebuia să deschidă încă o cale. Avea sânge de misionar. Arhiepiscopia Timișoarei era o țintă pe măsura puterilor lui. Timișoara era singurul punct de pe harta României, în care se mai putea aplica un proiect religios românesc extrem de necesar, comparabil cu cel al Sfântului Andrei Șaguna: înființarea Eparhiei, restaurarea Mitropoliei,

crearea de învățământ superior teologic, aducerea unui sfânt al tuturor bănătenilor în Catedrala mitropolitană.

— Iar Părintele Vasile și-a urmat ghidul spiritual pas cu pas. A realizat toate aceste instituții, care și astăzi funcționează în Banat. Din păcate, la final de drum, s-au apucat prietenii să-l sape.

— Da, cu atât mai mare dezamăgirea. Loviturile primite de la prieteni sunt cu mult mai dureroase. Sper ca tu să nu mă dezamăgești niciodată. Fiindcă eu sigur te voi dezamăgi.

— „Ferește-mă, Doamne, de prieteni, că de dușmani mă știu feri...” Când a ajuns la Caransebeș, în 1934, l-a întâlnit prima oară pe Nicolae, fiul fostului său coleg de la Piarșiști, Liviu Corneanu.

— Ce a fost tatăl lui Nicolae Corneanu? Tot papistaș?

— A fost preot ortodox. S-a îmbolnăvit în tinerețe de cancer pulmonar. Părintele Vasile a fost la mormântul său din Cimitirul „Sf. Ioan”. Și s-a hotărât apoi să se ocupe îndeaproape de educația fiului fostului coleg. Și-a asumat, într-un fel, rolul de tată adoptiv.

— Nu e de mirare pentru un om de caracter, cum era el.

— După liceu, l-a susținut pe Nicolae la Facultatea de Teologie din București. L-a sfătuit să facă în paralel și Lite-rele și Filosofia, ca să-i calce pe urme. Cultura, gândirea, gramatica și vocabularul erau foarte importante pentru o carieră ecleziastică strălucită, cum avea să facă protejatul lui Lazarescu.

— Din păcate, dragul lui Nicolăiță nu a avut timp să-și termine și aceste studii adiacente, întrucât a fost atras de „altă” misiune, ... mai pământeasă.

— Subterană, chiar. Toți nepoții lui Lazarescu povesteau de cât de preocupat era Uica Vasile de școala lor. Cu siguranță, se interesa nemijlocit și de studiile lui Nicolăiță, care era cuminte, deștept, sârguincios. În anii '57-'58, cu studiile încheiate, cu doctoratul luat și cu un complot eșuat la activ, Nicol(ă)iță Minciună a rememorat cu reverență anii în care l-a urmat pas cu pas pe cel ce purta cărja apostoliei în vestul țării.

„Icoana ierarhului model, făurită de contemplarea vieții sfinților și din studiul Teologiei, pe care Î.P.S. Sa l-a profesat la academiile de Teologie din Sibiu și Oradea Mare, iată, se confruntă cu realitatea în cei aproape șapte ani de arhipăstorire a istoricei episcopii a Caransebeșului. Fiecare moment, fiecare întâmplare și fiecare eveniment mai însemnat din viața eparhiei este folosit ca un prilej pentru semănătorul harnic al Cuvântului mântuitor.

Aci un sfat și o îndrumare, un cuvânt mângâietor, sau muștrător, pe care îl așteaptă toți, așa cum țarina așteaptă, primăvara, plugul răscolitor de brazdă...”

— Și ce mai spunea lingușitorul? Oricum, a scris frumos, are stofă!

— Crezi că degeaba l-a ginit Uica Vasile și a investit într-un „înger”?

„Ce altceva s-a urmărit în cei șapte ani de binecuvântată arhipăstorire decât îndreptarea celor care lipseau, vindecarea celor ce dureau și... renașterea la o nouă viață, mai

intens creștinească, a fiilor din această de Dumnezeu păzită eparhie?!”

— Mierea și fierea aceleiași guri, a aceleiași mâini. Păcat că un astfel de talent s-a născut într-un neam de trădători!

— Și farisei! Pe baza notelor pe care a trebuit să le dea la Securitate, Corneanu a încropit, în zeci de pagini, filmul apostolatului mentorului său, evidențind itinerariul unic și semnificația fiecărui loc binecuvântat de prezența apostolică în monumentală construcție duhovnicească a celui pe care, de fapt, îl trăda cu abnegație. Laudele fără măsură l-au amăgit pe cel care poate ostenise de atâta trudă.

— M-ai băgat în ceață acum. Vrei să spui că... din jurnalul său de însoțitor a punctat în două locuri, la Securitate și la Mitropolie?

— Ai înțeles bine. Evenimentele relatate sunt aceleași. Într-o parte îl laudă pe autorul lor, în cealaltă îl înfundă. Pe baza aceluiași fapte. Vulpoi bătrân încă de tânăr! Uite cum îi atinge Mitropolitului și cea mai sensibilă coardă sufletească:

„... omagiind pe Înalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul nostru Vasile, Ierarhul prin strădaniile căruia visul strămoșilor a devenit realitate, omagiem și facem să se reverse cinstirea noastră asupra tuturor fericiților Lui înaintași, din rândul căroro strălucește ca un luceafăr figura luminoasă a Sfântului Iosif II cel Nou, săvârșit din viață în mănăstirea de la Partoș în anul 1656 și așezat (moaștele) – în cadrul unei mari serbări național-bisericești –, odată cu proclamarea canonizării

lui, la 6-8 octombrie 1956, în monumentală Catedrală mitropolitană din Timișoara.

Urmașului său, Înalt Prea Sfinției Sale Mitropolitul Vasile III, Restauratorul Mitropoliei Morisenei și Timișorii, dă-I, Doamne, zile bune și îndelungate întru binevestirea Evangheliei Mântuitorului Hristos și întru cârmuirea turmei celei cuvântătoare pe calea mântuirii...”

— Abil și foarte convingător. Se vede școala pe care a avut șansa să o facă la București, sprijinit de o personalitate a Bisericii Ortodoxe de talia lui Lazarescu...

— În vremea tinereții Părintelui Vasile, bănățenii se duceau să facă Literele și Teologia la Cernăuți. Lazarescu a învățat serios carte pe unde a umblat...

— Asta a fost condiția pentru a ajunge „cu o treaptă mai domn”. Familia lui robotea la câmp ca să-l țină pe el la studii. Nu îi putea dezamăgi.

— Ai văzut că a făcut patru specializări în paralel, pentru a economisi timp și bani. Și pentru a avea licențele necesare intrării în biserică și în școală. Unchiul său, Pavel Lăzărescu, a fost diacon și învățător la Lipova.

— Gheorghe Cotoșman a dovedit că Pavel Lăzărescu a scris și o carte de învățătură, importantă pentru catihetică. Îți dai seama de câte generații avem noi în familie preoți și dascăli? Și autori de cărți? De vreo 200 de ani...

— Părintele Vasile l-a depășit pe fratele bunicului său. A ajuns Mitropolit al Banatului. Numai soarta nefericită a acestui neam al nostru a făcut ca o asemenea personalitate să se stingă în uitare, să sfârșească trădat și omorât pe în-delete la mănăstirea Cernica, mitropolit și simplu mucenic în același timp. „Fașirea di ghini...”

— Cine știe câte n-ar mai fi făcut, dacă nu l-ar fi ținut lipit ca o umbră de el pe Corneanu. Nu bănuia că tocmai acesta îl va trăda și îl va răpune în apogeul carierei sale. Văd că mai nou Îngerul Diavolului se interesează și de mine. Îmi trimite mesageri cu plicuri albe.

— Nu are ce să-ți facă. El vrea să te împiedice să scrii cartea. Ai spus și tu la prea multă lume ce și de ce scriem acum. Înmulțește-i cu zece pe cei care știu deja și vezi că e aproape sigur că vestea a ajuns și la Înalt Prea Sfinția Sa. Dar nu ți se va întâmpla nimic. Spre deosebire de Lazarescu, tu știi cu cine ai de-a face și de cine să te ferești.

— Nu sunt un tremurici de preot care să spună adevărul pe la colțuri. O să păstrez plicul alb și mare ce mi l-a trimis, ca să-i ducem cartea noastră în el.

— Așa te vreau. Dar numai să o ducă pân' la toamnă! („Să beau vin, să mânc pastramă...”) Fii fără frică și foarte hotărâtă, Mirela D'ac de Românică!

— Ha, ha, ha! Neapărat cu apostrof! Sugerezi că lipseș-te o literă?

— Dapicumdar? Nu-i așa? Trebuie neapărat ca Îngerul Diavolului să citească romanul nostru, fiindcă prea a uitat pe unde umbla cu ciripeala și fofârlica, înainte de a deveni mitropolit. Pentru această faptă nu și-a cerut încă iertare...

— Îmi povestea Magistrul că, atunci când a fost asistentul lui Tudor Vianu, îi ducea Profesorului diplomatul până acasă. Nimeni n-ar mai face asta acum, dar în acei ani așa se obișnuia. Era un fericit prilej pentru un tânăr universitar să vadă îndeaproape cum se poartă în lume un cărturar de elită. Vianu făcea numeroase gesturi retorice. De pildă, când treceau prin dreptul casei lui Macedonski, își ridica, sus de tot, pălăria. În 1953, Profesorul Tohăneanu a fost dat

afară de la Universitatea din București, pe motiv că tatăl său, căruia i se stabilise domiciliu forțat la Mâneciu, în județul Prahova, făcuse cândva politică liberală. De câte ori îl întâlnea pe Tudor Vianu, la banala întrebare „Ce mai faceți, Domnule Profesor?”, primea același răspuns: „Aștept să obosească nedreptatea”.

— Și tu simți că a obosit nedreptatea?

— Mi-am pierdut orice răbdare tot așteptând.

— La fel cum și-a pierdut și poporul român răbdarea, obosit de o așteptare de secole...

— Avem un mitropolit obosit, care s-a obișnuit să primească lunar un salariu pe care poate nicio zi nu l-a meritat, dacă ne gândim prin ce tertipuri a ajuns el în scaun. Și un fost Mitropolit care zace în uitare.

— Mitropolitan e Lazarescu. Urmașul, mai degrabă un impostor. Uzurpator!

— Deși are și el foarte multe merite...

— Nu i le contest. Numai că a lucrat murdar! A încălcat canoanele bisericești, s-a prefăcut când că n-ar crede, când că ar crede în Dumnezeu, din moment ce a spus „Dumnezeu, dacă există...?” și a mușcat mâna pe care Lazarescu i-a întins-o pe vremea când era copil în lipsuri și suferință. N-a ținut cont de nimic, a procedat asemeni tiranilor, care spun că scopul scuză mijloacele.

— A ajuns el la pâinea ce-a pohtit-o? A știut el să profite de orice moment istoric? Să fie mereu, în dictatură și în democrație, un învingător? Unii ar spune că este modelul unui om de succes. Bun în toate epocile.

— Noi le vom spune lucrurilor pe nume.

— Rupem tăcerea asta insuportabilă. Mulți cred că, până nu se va spune adevărul, asupra Catedralei și asupra Mitropoliei Banatului va plana blestemul lui Lazarescu.

— Crezi în blesteme?!... Mă tem și eu că jertfele ori au fost inutile ori, și mai grav, insuficiente.

— Adică, ar mai fi nevoie de jertfe? Sunt superstițioasă cu moderație. De aceea, mă și sperie semnul ce l-am văzut: paragina de lângă osemintele unchiului meu Mitropolit. E foarte important să scriem despre asta. Pentru că, așa cum a fost uitat Lazarescu, s-au uitat și morții de la Catedrală și, mai ales, motivul pentru care ei, ca și fratele tău, și-au dat viața.

— Sunt alături de tine. Mă impresionează toate lucrurile pe care le-am aflat. Și felul în care ai pus tu problema, și relațiile pe care le-ai făcut. Nu putem rupe destinul lui Lazarescu de cel al Catedralei. Și nici jertfa lui de ierarh anti-comunist, omorât pentru că nu a cedat presiunilor Securității, de jertfa celor de pe treptele Catedralei. Ei sunt înaintașii. Primii Îngeri ai Libertății noastre.

— Nu-i deloc întâmplător că la Catedrala ctitorită de Lazarescu a început și Revoluția anticomunistă română. Simbolurile se îngemănează...

— Corneanu a venit, mână de mână, cu pastorul Laszlo Tökés (alt trădător al celor ce și-ar fi dat viața pentru el), ca să aducă omagiu celor căzuți, omorâți și duși în secret în timpul nopții la crematoriul „Cenușa” din București, pentru ca, în cele din urmă, să li se arunce, ca gunoiul, cenușa în canalele puturoase din preajma capitalei.

— Am aflat chiar astăzi cine a condus camionul cu eroi la București. Un ofițer pe nume Vali Ciucă, cu care am băut o cafea la fratele meu acasă. Am început să tremur de

silă. Mi-am adus aminte ce mi-a spus verișoara mea: „I-au împușcat securiștii în cap! În paturile de spital, pe toți răniții din prima zi. Pe vremea aceea lucram la Direcția Sanitară, ca inspector la Pediatrie. Abia fusesem aleasă secretară de partid, de vreo două săptămâni. Îți dai seama că am fost convocată de urgență la serviciu în noaptea dinspre 17 spre 18 decembrie. A venit securistul care răspundea de spital și a vorbit cu Dr. Golea, directorul, – încă trăiește, poți verifica. I-a spus că are ordin să-i lichideze pe toți răniții, ca nu cumva să vorbească vreunul, să răsufle ceva. Ca medic, Dr. Golea s-a opus. S-a trezit cu pistolul în frunte. 'Nu mă forța să încep cu tine!' Au intrat în saloanele de la etajul al II-lea și i-au împușcat în cap pe cei internați. Cu sânge rece”.

— Înseamnă că același scenariu a fost și la București... De aceea erau în Ghencea mai toți martirii cu gaură în frunte. Nu din cauza lunetei, ci a proximității față de țintă!

— Mai jucaseră securiștii în filmul ăsta. Ai uitat cum povestea tatăl lui Negrescu că într-o dimineață au intrat oamenii puterii comuniste în Jilava și i-au lichidat pe legionari, trecând din celulă în celulă?

— Nu, n-am uitat. La naiba! Constantin își amintea că, în acea dimineață, auzea din când în când câte o conversație de un minut-două, urmată de o împușcătură din scurt, înfundată, după care se lăsa... tăcerea. Vreo doi-trei au acceptat atunci „să omoare, pentru patrie, oricând și oriunde” și au fost temporar iertați de glonț. Ceilalți au fost, fără excepție, împușcați în cap. În frunte, în ceafă.

— Carmen, nepoata Minei, mi-a spus că pe martirii noștri din prima zi a Revoluției i-au băgat în saci și i-au aruncat direct pe fereastră de la etajul al II-lea. I-au strâns apoi și i-au stivuit în morgă. Poate că unii erau 'cam vii', ca Laszlo Csiszmarik, despre care ți-am povestit.

— Totuși, nu pricep logica lor, a securiștilor. Le-a fost teamă că vreunul dintre cei răniți va apuca să spună cine a tras în ei. Dar pe doctor cum de nu l-au împușcat? Fiindcă era martor ocular!

— O fi fost de-al lor. Putea să ajungă director de spital județean altfel?

— Atunci probabil că toți românii am fost securiști!

— Ar fi vrut ei să dea impresia asta! Să generalizeze. Noi n-am turnat pe nimeni, nu am semnat niciun angajament, nu am tras în oameni.

— Drept să-ți spun,... mi-e rușine că sunt român!

— Acei români care au tras în revoluționari nu au scuza de a fi executat ordine. Nu recunosc ei, dar au fost criminali ordinari... Au profitat, care cum a putut, după cât de șmecher a fost, de faptul că ceilalți români, majoritatea care a trecut nepăsătoare pe lângă asemenea tragedii, s-au dat la somn... Din timpul Revoluției, Profesorul Ioan Murariu, care locuia în Calea Girocului, devenită Calea Martirilor, povestește de bălțile de sânge închegat. Într-o zi, s-a luat de o femeie care a călcat fără să-i pese pe sângele unui tânăr de 19 ani: „Dar uită-te, cucoană, pe unde calci, că doar nu-i sânge de vită!”

— Dormea în cizme cucoana!

— Profesorul a scos din geanta lui o cretă și a scris în formă de cruce: AICI A MURIT UN OM!

— Deșteaptă-te, române!... că dormi și după un sfert de veac!

— Ca să reprime revolta populară, securiștii cei inteligenți au făcut o grozăvie mai mare decât alta. Noaptea au adus un tir de la Combinatul de porci Comtim pentru transportarea cadavrelor la crematoriul din București. Și acum, când verișoara mea îmi povestea ce a trăit atunci, și-a dus mâna la inimă. „Chiar mă doare, Mire... Pur și simplu, mă doare inima. Aud încă în urechi bufniturile de saci căzuți de la înălțime... Și când te gândești că în saci erau copii ca ai noștri!... Care aveau răni ce puteau fi tratate... Numai mamă, numai medic să nu fi fost!...”

— Ne mai mirăm că Dumnezeu nu-i bun cu nația noastră? E mult prea bun... Aș răspunde la fel ca mitropolitul Corneanu... „Dumnezeu, dacă există!...”, dar nu pot să mă miorlăiesc ca el.

— Dacă Dumnezeu ți-a dat vocea asta de popă, te-a ferit de multe păcate!

— Poți vorbi cu fratele tău despre Vali Ciucă, despre transportul secret al primilor căzuți... spre nicăieri?

— Am vorbit deja. Îl disculpă. Spune că în momentul când s-a primit telefonul cu acel ordin de neimaginat: *să se efectueze un transport de morți la București*, Ciucă era singurul din inspectorat, la comenduire, care avea categoriile B, C și E. Doar el putea conduce tirul adus de Miliție de la Comtim, renumitul combinat de porci din zonă. Îți dai seama de ce se cramponau ei?!... Trebuiau să fie în regulă actele celui ce conducea tirul cu morți!...

— Cum ar fi fost să-l ia la purecat vreun milițian și să-l pună să deschidă... portbagajul?

—... Era vorba despre o Revoluție, despre tineri care au fost uciși... iar inteligenții nației aveau grijă de asemenea amănunte?!... În fine! S-a dus Vali Ciucă la Spitalul Județean, la morgă, unde soldații încărcau cadavrele la miezul nopții. A plecat de acolo cu tirul frigorific, ca să mențină carnea nealterată!..

—... da, ca să nu se împutească crematoriul!..

—... altă grijă a securiștilor!... Și a ajuns Vali Ciucă cu tirul în capitală, în zori de zi, ca slujbașii crematoriului să aibă timp destul să execute comanda diabolice Secu-rități.

— Foarte bun șofer și executant de ordine! Parcă spuneai că era milițian, nu securist.

— Mai făcea cineva vreo diferență atunci? Morții trebuiau să dispară. Forțele represive s-au unit ca să înăbușe revolta celor ce nu mai suportau frigul, foamea, lipsa de libertate...

— ... și gargara. Mai trăiește șoferul acela?

— Nu, chiar am vrut să-l caut, dar am aflat că a murit.

— Precis a murit și ăsta de inimă...

— Exact, de unde știi?

— Păi, tot așa a murit și securistul ăla care voia să-ți spună ce știa despre Revoluție și să-ți dea documente, ca să scrii un roman. Nu ți se pare curios că unii mor subit înainte de a spune adevărul?

— Insinuezi că au fost ajutați să moară?

— Se mai întâmplă și accidente, dar vorba unui om mare, persoană importantă, nu-i dau numele: „A se scuti!” De fapt, zeci de ani au lucrat „pe o labă”, ce mă mir? Doar auzeam de câte un subofițer, din Armată sau Miliție, că e și cu stele pe la Secu’. Ne băteam cu două degete pe umăr,

ca să ne punem în gardă. Așa cum se anunță șoferii pe șosele când e radar sau Poliție.

— Ca să fiți atenți la ce... nu vorbiți. Și uitate unde s-a ajuns! La atrocitatea asta: de a arde cadavrele celor împușcați și de a le arunca bieților oameni, majoritatea foarte tineri, cenușa sfântă la canal. În ce minte o fi apărut așa o idee?

— Nu pot să cred că asemenea ființe s-au născut din oameni. Mai degrabă accept că au fost concepute și crescute în laboratoare.

— Când s-a umplut Timișoara de manifestați, cei din stradă, fiind foarte mulți, au prins curaj. Și-au cerut morții.

— Mortul de la groapă... nu se mai întoarce neam.

— Din canal, cenușa... nici atât. N-aveau cum să-i mai primească. Și-au cerut arestații. Pe ăștia s-au gândit securiștii că ar fi bine să-i aducă cu camioanele de pe Popa Șapcă până la Consiliul Județean. Să-i elibereze în fața mulțimii. Sosea un transport. Ieșeau foștii arestați din dubă. Urale! Eliberatorii! Eliberații! „Pupat Piața Independenței”. Însă un domn n-a avut soarta celorlalți. Camionul în care se afla el nu se mai oprea. Trecuse deja suspect de mult timp de când plecaseră de pe Popa Șapcă. Toți arestații aveau mâinile legate la spate cu cătușe. „Ce faceți cu noi?” l-a întrebat pe gardian. Acesta l-a privit în ochi și a deschis încet ușa. Domnul a înțeles ce avea de făcut. Ca un sac de cartofi s-a aruncat din mers. I-au urmat și alții... Erau în Freidorf (Satul liber). Nici azi nu-și imaginează care era destinația camionului cu intelectuali. Poate trebuia să ajungă într-un loc unde să fie împușcați arestații, ca să nu poată vorbi nici

ei despre ceea ce pățiseră. Ți dai seama ce curaj a avut gardianul acela?...

— Mă afectează poveștile astea mai mult decât îți închipui. Teroarea noastră a fost de import, dar substanțial amplificată în comparație cu sursa. E dezgustător cum s-au mobilizat românii împotriva românilor. Cu riscul de a mă repeta, îți spun că părerea mea este una...

— Și aceeași!

— La noi cam toate au fost cu mult mai grave decât la alții. Suntem mai catolici decât Papa! Boierii noștri au fost și sunt mai boieri decât la alții. Iobagii noștri au fost, și sunt, mai iobagi decât la alții. Comuniștii noștri au fost, și mai sunt, mai comuniști decât la alții. Capitalismul nostru actual e un capitalism mai dur decât la alții. Faptul că suntem o societate bulversată din toate punctele de vedere mă face să cred că majoritatea întreprinzătorilor noștri au fost și sunt de sorginte securistă! Că doar ei aveau acces la toate informațiile, doar ei aveau cele mai mari retribuții! Și de aceea capitalismul nostru este unul de rahat! Că numai securiștii au fost oameni fără inimă, că numai ei pot să ofere salariile de mizerie pe care le are omul în Românică noastră.

— În Timișoara cunosc câteva cazuri. De ce crezi că nu întrebă nimeni și de cine a dat tirul frigorific de la COMTIM?!... Securiștii au rămas toți în poziții cheie și, indiferent că s-au infiltrat în sistemul economic de stat sau privat, în politică sau în serviciile secrete, au rămas aceiași oameni de temut.

— De asta tranziția noastră este...

— ... mai lungă.

— ... perpetuă! Ptiu, drace! Cruce de aur!

— *Ptiu! Ptiu! Ptiu! Cruce de aur!*

— La Revoluție ne-am comportat ca o fată mare scăpată de sub fusta mamei. Am fost la un pas de un măcel național!

— Prea mulți am fost departe și foarte departe de cele trăite și... murite de alții.

— Suntem singurii ticăloși, creștini, creștini de milenii, care ne-am ucis conducătorul în zilele de Crăciun. Niciun popă nu a făcut apel atunci la toleranța creștină!... L-am auzit doar pe Iliescu că s-ar fi opus.

— Nu mă-nnebuni! Principalul beneficiar? Liber cugețătorul a fost mai atent să nu-și facă păcate decât popii!...

— Da, l-am auzit spunând că nu dă bine să începem o democrație *originală* cu o crimă!

— Ha, ha, ha... Nu-i ieșea comunismul... „cu față umană”...

— Președintele Ungariei, comunistul Kadar, desigur, mergea cu autobuzul și juca șah în parc cu pensionarii. Alor noștri nu le mai ajung girofarurile!... Și nici pământurile și nici banii! Mi-a spus aseară un vecin că Hrebenciuc este acționar la 140 de firme. Îl doare pe el undeva de starea națiunii?

— Dar pe Liviu Dragnea? Baronul Teleormanului, decorat de Patriarhul Daniel, în timp ce corurile reunite intonau în forță: „VREDNIC ESTE!”...

— Da’ și?, l-o hirotonit pi Dragnea?

— Ha, ha, ha!... Mi-a povestit un preot că la hirotonirea unui coleg de-al său, pe care o săvârșea un episcop bătrân și smerit, la întrebarea „Vrednic este?”, unul dintre colegii din

cor a răspuns: „... de băut și de nevestee, că de popă,... nici povestee...”

— Hi, hi, hi! Spunea bine Lenin, *păzească Dumnezeu de burghezia proletară!* Eu aș spune, păzească Dumnezeu de capitaliștii proletari! Suntem un stat de drept, fără legi de drept! Securiștii noștri au fost cu mult mai răi decât kaghebiștii. Soldații noștri au fost mai sadici decât cei ai rușilor. Am citit recent Raportul Comisiei Internaționale privind Studierea Holocaustului în România, semnat și de președintele de atunci al Românicăi, și m-am crucit! Raul Hilberg, referindu-se la România, a concluzionat că nicio țară, în afara Germaniei, nu s-a implicat în masacrarea evreilor la o asemenea scară.

— Prin clasa a IV-a, la istorie, am auzit prima oară că nemții au gazat evrei în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Trăiam într-un sat nemțesc și, în loc să le spun „Guttu-te-n tag”!, îmi venea să-i iau la rost: „Ce-ați făcut, mări?!...” Și, când colo, noi... ca ei.

— Dintre toți aliații Germaniei naziste, România poartă responsabilitatea pentru cea mai mare „contribuție” adusă la exterminarea evreilor, cu excepția Germaniei însăși. Omorurile săvârșite în Iași, Odessa, Bogdanovka, Domanevka și Peciora sunt printre cele mai hidoase crime comise împotriva evreilor în timpul Holocaustului. România a participat la genocidul evreilor.

— Mai mare rușinea! Principalul vinovat este, desigur, Antonescu, conducătorul unic al unei Româнии aservite lui Hitler, nu doar aliate cu Germania... Dar și românii de rând, care stăteau cu limba-n gură și cu mâinile în sân.

— Și elitele noastre culturale ce făceau? Se lăsau convinge de propaganda antisemită a lui Antonescu? Dar preoții, slujitorii Domnului, ce făceau?

— Fie se ascundeau după perdele, fie vorbeau pe la colțuri, fie evitau neplăceri previzibile... Ai văzut că elitele noastre „nu s-au băgat”...

— Nu s-au băgat... așa cum spunea un fost coleg de la Aeroport. „Sindicatul nostru este precum coaiele de la sulă”. „Cum adică, nea Ioane?” „Participă, dar nu se bagă!”

— Ha, ha, ha!

— Nu te *râdea*! Că și ăsta a fost chemat la Secu să dea cu subsemnatul. L-a pârât un bun român, care nu era și un bun creștin, evident, dar era un bun coleg, mergeau împreună la o bere, la un mic.

— Ce fărădelege a făcut fostul tău coleg de a pățit-o?

— Ăsta avea o butadă pe care o repeta ori de câte ori venea vorba de tineretul patriei.

*Tineret, mândria țării,
Spaim-avutului obștesc!*

Pentru aceste vorbe a fost avertizat de CI-stul care avea în rada lui Aeroportul, știi cine, nu-i mai dau numele...

— Șufaru!

— Da!... Colegul meu a fost amenințat, deci, că, dacă le va mai repeta, cu prima ocazie, va ajunge și el la lopată!

— Și?

— A procedat și el ca Lazarescu, la Cernica, a intrat în *silenzio stampa*, n-a mai vorbit cu nimeni, decât ceea ce impuneau sarcinile de serviciu, că nu mai știa de cine să se ferească.

— Anularea vocii poporului! Schemă veche. Asta a vrut și Antonescu: să neutralizeze reacția publică, dând impresia generală de nepăsare față de ceea ce li se întâmpla evreilor. Și, Doamne, prin ce au trecut bieții oameni! Profesorul Ioan Gottlieb, de la Iași, povestea că, într-o zi, intrând cu o presimțire ciudată în cămăruța unde își duceau zilele, și-a găsit tatăl plângând, distrus... Era un schelet, nu mai avea nici 40 de kg. Tocmai încercase să se spânzure și... i s-a rupt cureaua. Viitorul profesor universitar, autor a peste 100 de cărți, și-a scos atunci cureaua și i-a întins-o tatălui său. Și-au dat mâna... la despărțire. Avea 16 ani...

— Te macină și amintirile altora, darmite cea a propriului părinte?... Cum o fi trăit el după aceea?!... A avut și experiența lagărului?

— Sigur. La Auschwitz. Erau păziți acolo de un Fritzili, atras de formele dorsale ale adolescentului Gottlieb... Așa și-a început strălucitul profesor viața sexuală. A recunoscut și că asta a fost salvarea lui... Pentru majoritatea compatrioților noștri, evreii erau cifre în rapoarte sinistre. Erau și mulți care spuneau că evreii își merită soarta, pentru că făceau averi... Ai uitat de legionari?

— Au fost și sporadice reacții de compasiune și revoltă, dar nota generală era, într-adevăr, cea de acceptare pasivă a masacrelor și a politicii antisemite.

— Așa cum tacit sau șușotind am acceptat, până la urmă, toate nedreptățile. Era vorba, totuși, din punct de vedere numeric, de a treia minoritate din țară.

— Printre cei care au protestat împotriva masacrării evreilor a fost Regina-mamă Elena, Prințul Barbu Știrbei, Mitropolitul Ardealului Nicolae Bălan, deși BOR era ostilă

comunității evreiești... și chiar destui parlamentarii PNT, dar insuficienți!

— Cum Dumnezeu?! O biserică ostilă poporului ales?... Măcar pe lista asta scurtisimă sunt persoane din anturajul lui Lazarescu...

— Au fost și cazuri de implicare directă în salvarea evreilor deportați. Ieșeanul D. Berceanu și Viorica Agarici, președintele organizației române a Crucii Roșii, care a inițiat și organizat administrarea primului ajutor pentru supraviețuitorii din „trenurile morții”. Apoi administratorul unei mori, Grigore Profir, nesocotind amenințările cu moartea din partea soldaților germani și a jandarmilor români, a ascuns zeci de evrei ieșeni.

— Deci, nu era imposibil...

— Nu chiar. Și Sabin Matora, comandant al lagărului Vapniarka din Transnistria, a salvat singur zeci de evrei. Mai sunt și alte exemple, din păcate, izolate. Un colonel, Alexandru Constantinescu, primul comandant al lagărului de la Vertujeni, și-a dat demisia în semn de protest față de condițiile de trai inumane din lagăre. O mână de români curajoși au putut face câteva fapte de omenie.

— Dacă numărul celor ce se implicau era mai mare, pierderile de vieți omenești ar fi fost mult mai puține. Dar românul, în general, stă deoparte. Nici viața unui om nu îl mișcă din ungher. Periodic însă, îi vine și lui rândul. Și-atunci strigă după Dumnezeu!...

— Totuși, nu putem trece cu vederea faptul că în România, la fel ca în alte țări, s-ar fi putut găsi un număr mare de persoane care ar fi întrunit criteriile stabilite de Yad Vashem pentru a fi considerate „drepti între popoare”.

— Ca peste tot. N-am fost mai breji...

— Dar nici mai prejos. Oameni de toate vârstele, cu profesii diferite, din medii sociale diverse, și-au riscat viața pentru a salva evrei de la moarte. Recent, Yad Vashem a acordat titlul de *drepti între popoare* unui preot ortodox, părintele Petre Gheorghe, care a ajutat deportați evrei în Transnistria.

— Doamne ajută! A salvat onoarea Bisericii...

— Supraviețuitorii au relatat mai ales despre eforturile unor preoți de a-i ajuta pe evrei...

— Atunci, e lăudabilă atitudinea preoților. Păcat că au fost prea puțini cei ce i-au sprijinit efectiv pe evrei. Și Lazarescu era în bune relații cu evreii. Pe lista de donații pentru Catedrală figurează mulți evrei... Și apoi, știi de orientarea lui pro-țărănistă, de apropierea față de mitropolitul Nicolae Bălan, de Regina Mamă Elena...

— Și Reginei Mame Elena, care, cu convingere morală de neclintit, a condamnat deportarea planificată a evreilor, i s-a acordat titlul de „drepti între popoare”. Dintre „dreptii între popoare” români, Dr. Traian Popovici (1892-1946), primarul Cernăuțiului, s-a distins prin aceea că nu s-a supus ordinelor lui Antonescu, refuzând ghetoizarea și deportarea ulterioară a evreilor din Cernăuți. A salvat astfel mii de evrei de la deportare și, implicit, de la moarte... Ai dreptate, se putea și atunci, cum s-ar fi putut și la noi pe timpul lui Ceaușescu. Cum s-ar putea și acum, bunăoară. Dar cu un buchețel de flori... nu se face primăvară, ca la Praga!...

— Mai ții minte sociologul argentinian de care ți-am spus că venise în Timișoara ca să își caute strămoșii? Bunicul său era austriac, ofițer de cavalerie...

— Da, ai scris despre el și în *Sub castanul turcului...*

— El avea suspiciunea că bunica lui, despre care toată familia păstrase o liniște de mormânt, fiind evreică, a sfârșit în holocaust. „Dar nu a fost holocaust în Timișoara. Nu plăteau aici evreii taxă de protecție?” „Holocaust a fost în toată România, doamna profesoară. Îi adunau pe bieții evrei și... vai de adevărul nostru istoric!...”

— Și ne mai mirăm că am fost așa cum de fapt și suntem? Niște amortiți, niște mutălăi... După cum vezi, de doi ani nu au mai fost acțiuni de protest, nu a mai fost nicio grevă! Poate o ducem foarte bine și n-am aflat noi asta...

— Am ieșit din recesiune, de doi ani avem creștere economică...

— Și ce facem cu ea?

— Propagandă electorală. N-am văzut în viața mea atâtea postere, de dimensiuni care frizează absurdul. Gigantismul piticilor!... Sunt agasată de prezența lor și o iau prin parcuri... când îmi fac drumurile zilnice, spre și de la școală.

— Învățământul este la pământ! Cu toate că a scos și tâmpiți... de geniu!

— Nu asta e problema învățământului românesc!

— ... a dat și șefi de stat, dar ce șefi! A scos și doctori, unii sunt chiar casapi! Or fi și buni, dar eu prefer să mor oriunde, numai la spital nu! A scos și popi, dar și îngeri ai diavolului!

— Am și eu destule pe conștiință; și mă spovedesc mie însămi... În niciun caz nu m-aș duce la un popă securist! Destul că îmi sunt telefoanele ascultate.

— Dacă o fi să mor ori să mă omoare, pentru ce am scris noi în această carte, să-mi poarte căciula, dacă nu... prefer o moarte (unică și irevocabilă) decât deșertăciunea vieții din această țară condusă de curvele noastre de guvernanți.

— Suntem prea insignifianți ca să știm ce ne așteaptă. În 1989, tatăl lui Ionu știa ce urmează să se întâmple la Timișoara și, cu câteva zile înainte de a începe revolta, și-a dus copiii la socrî în Bihor. Așa au făcut toți securiștii, toți milițienii, care aveau semnale despre iminenta desfășurare de forțe. Copiii lor au fost protejați de gloanțe, ai altora nu. Fosta noastră decană a avut o nepoțică de o lună, care a fost ucisă, în pătuțul ei, de gloanțele ce ricoșau în neștire. Întotdeauna unii au fost mai egali decât alții. Se lăuda tatăl lui Ionu că el răspundea de balconul Operei. Supraveghea tot ce se întâmpla acolo. O mână de vorbitori au ocupat acel balcon. Unul dintre ei era Daniel Vighi, prozator optzecist, acum profesor universitar. Fostul securist mi-a spus că a primit ordin să-l lichideze pe Vighi. L-a luat în obiectiv, dar, când l-a văzut cât era de tânăr, i s-a făcut milă și n-a mai apăsât pe trăgaci. Știi cum mi-a relatat asta? Astfel încât să înțeleg că el i-a salvat viața și că profesorașul ăsta nici măcar nu i-a fost recunoscător. Putea și el să dea un whiskey, că a vorbit și n-a murit! Încerca să mă convingă și el că securiștii numai fapte bune au făcut în Revoluție. Armata română, cea plină de proști, a tras, dar Securitatea, cu inteligenții ei, s-a comportat ca o doamnă.

— Taci, că devine grotesc!... Mi-e, sincer, scârbă. Probabil că Lazarescu știa că, după atâtea crime, Securitatea

va ajunge până la genocid. A plătit scump pentru că nu a acceptat să colaboreze cu instituția în cauză, dar cinste lui!

— Dacă ar fi fost mai mulți ca el!... Toți aveau posibilitatea de a face la fel. Fostul general Iulian Vlad, nu știu câtă credibilitate are, dar spunea că foarte mulți veneau din proprie inițiativă să se înroleze în serviciul celor cu „ochi albaștri”.

— Nici nu cred că Lazarescu a luat vreodată în calcul ipoteza că ar putea face parte din structurile represive ale comuniștilor. Nu a sprijinit el rezistența anticomunistă după 1945?

— El nu și-a îndoit coloana nici în fața lui Dumnezeu, darmite în fața unor slujbași vremelnici ai dictaturii? Nu numai că n-a dat o notă informativă în viața lui, dar nici măcar Securitatea nu a îndrăznit să ticluiască una în numele lui. De altfel, Lazarescu nici n-a discutat vreodată cu Securitatea.

— Să nu crezi că au renunțat ei ușor la ideea de a-l racola. În general, erau foarte interesați să recruteze colaboratori din Biserică, mai ales din rândul capilor acesteia, fiindcă erau oameni cu școală și aveau influență puternică asupra enoriașilor. Gândește-te numai la câți oameni veneau la Catedrală.

— Și Lazarescu era foarte influent. Dar nu s-a demis să aibă de a face cu Securitatea nici când i s-a clătinat scaunul în 1956. Când securistul Corneanu se simțea deja îndreptățit să îi ia locul...

— Da, să stârnească dumnealui, în calitate de fiu adoptiv și discipol, precum și de consilier cultural al Mitropolitului, la o vârstă la care nu prea avea el ce sfaturi să-i

dea lui Lazarescu, primul iureș din istoria greu reînscăpauratei Mitropolii a Banatului!...

— În loc de mulțam... celui care nu i-a fost, direct, profesor, dar căruia i-a fost... toată viața!... elev. Și crede-mă că știu ce-i asta. Am mai văzut și la alții. Nerecunoscându-l pe cel la școala căruia s-a format, Corneanu a procedat ca un plagiator, care fură idei... și declară că nu a citit autorul sursă.

— A fost un om slab, vulnerabil. I-a luat mințile Securitatea. Din 1948, în probe, din 1950, cu angajament, săptămână de săptămână scria note despre ce papă și bea Lazarescu, cu cine se întâlnește, ce vorbește, și-n biserică, și-n birou, și-n curte, dar și în dormitor. Nu se cuvenea! Și dacă nu l-a crescut Lazarescu, și dacă nu i-a fost profesor la catedră, în mod sigur, el i-a orientat pașii, l-a influențat, ajutându-l să ajungă acolo unde este deja de peste jumătate de secol.

— În 1956 zici că a descoperit și Lazarescu că fusese turnat, că se lucra împotriva lui?

— Da, și nu de către oricine. „Răspundea” de el, pe linie informativă, tocmai fiul fostului său coleg din Caransebeș. Pe care îl adusese în anul absolvirii facultății profesor la Seminarul Teologic din localitatea natală, iar, din 1949, l-a angajat la Mitropolie, unde i-a fost mai întâi secretar, apoi consilier cultural și, în tot acest timp,... turnător.

— Nicolae Steinhardt a întocmit o listă cu 7 păcate capitale...

— Și Monahul de la Rohia, tot cu numărul 7?

— Dapicumdarnu? Între ele, și turnătoria...

— E o îndeletnicire atât de murdară! Tatăl său știa bine de ce l-a trimis la închisoare: ca să-l scape de un asemenea păcat. Păcatul lui Iuda! Și al lui Nicolăiță.

— Mitropolitul nu se ferea de... *fiul său... Brutus*. Securității i-au intuit înclinațiile paterne și l-au urmărit cu „omul potrivit”, „în locul potrivit”.

— Și cum a reacționat Părintele Vasile când a realizat în ce capcană a fost prins?

— Printr-o criză de nervi. *Am crescut o viperă la sân!... Cum ai putut face asta?! Ți-am fost ca un tată?!... Ca un tată!...*

— Și Îngerul Diavolului? A mai avut sâsâit? Sau și-a înghițit limba?

— Era șarpe cu urechi, precum nămaiele din Cornet. Înregistra totul ca să raporteze la Securitate ce probleme are el, reprezentantul noului în Biserica Ortodoxă Română, nevoit să polemizeze cu vetustul Lazarescu... pe din dos.

— Și Lazarescu nu a apreciat polemica ideologică... ascunsă?

— Nu prea. Nicolăiță nu numai că trecuse de partea dușmanilor, dar îi și servise cu atâta conștiinciozitate și eficiență, încât își făcuse din ei pile imbatabile. De îndată ce a fost dibuit de Lazarescu și a aflat de intențiile acestuia de a-l alunga din Mitropolie, „Bietul Nicolăiță” s-a dus cu pâra la ofițerii Securității, care au făcut lobby în favoarea agentului, raportând foarte sus situația de la Timișoara:

„Informatorul calificat Corneanu Nicolae, cu nume conspirativ Popa Vasile, ce lucrează în problema 341 (cultul

ortodox român), obiectivul Mitropolia Ortodoxă a Timișorii:

Datorită activității desfășurate pe tărâm social, precum și unor atitudini juste luate față de conducerea Mitropoliei și în special față de mitropolitul Vasile Lăzărescu, precum și faptului că este simpatizat și apreciat pentru calitățile sale de către preoții din regiune, el personal are cunoștința că Ministerul Cultelor are intenția de a-l promova într-o funcție de răspundere. Aceasta se confirmă și din discuțiile purtate cu reprezentanți ai Ministerului Cultelor care ne-au cerut părerea noastră.

Toate acestea au ajuns la cunoștința Mitropolitului Vasile Lăzărescu, iar acesta din invidie caută să-l compromită sub toate aspectele pe informator. A luat și măsuri administrative izolându-l de restul consilierilor, ca să nu mai poată ajunge la date care îl pot compromite pe mitropolitul Vasile Lăzărescu. I-a pus în vedere să se mute din incinta Mitropoliei unde locuiește în prezent, ca și în acest fel să-l izoleze de unele probleme ce se petrec în incinta Mitropoliei.

Informatorul a fost recrutat din 1948, dată de la care muncește cinstit cu organele noastre, ajutându-ne la demascarea mai multor elemente dușmănoase din rândul preoților. A fost folosit în combinații informative la prinderea unor fugari, unde a dovedit orientare și conștiinciozitate în îndeplinirea sarcinilor încredințate.

Față de aceasta, rugăm dispuneți a se interveni pentru ca informatorul să fie menținut în funcția ce o are sau chiar promovat într-o funcție de răspundere, așa după cum intenționează ministerul cultelor.

Rugăm ca cele (sic!) raportate de noi să fie rezolvate în cel mai scurt timp, pentru a împiedica punerea în practică a intențiilor Mitropolitului Vasile Lăzărescu”.

— Mă și mir că și-a dus Lazarescu planul la îndeplinire într-un context politic atât de presant.

— L-a dat afară pe Corneanu, fără drept de apel. În Consiliul eparhial, a cerut acordul consilierilor de a-l numi pe Corneanu profesor la Academia Teologică de la Caransebeș. Cineva a întrebat din ce cauză este îndepărtat Corneanu. „Nu v-am cerut acordul pentru îndepărtarea lui din funcție – aceasta am făcut-o eu deja! – , ci aprobarea ca el să predea la Caransebeș”.

— Vrednic este?

— De neveste?

— Că de popă,... nici povestee!...

— N-avem niciun motiv să îi contestăm calitățile profesionale. Era un teolog în plină ascensiune. Departamentul Cultelor l-a mutat foarte repede pe Corneanu de la Caransebeș la Sibiu, unde a și fost făcut conferențiar universitar.

— Conferențiar? A avut același grad ca tine!

— Grad universitar, poate. Dar nu la Timișoara și nici în domeniul meu. Iar eu n-am avut niciun alt grad din cele care-i compun Înalt Prea Sfinției Sale cartea de vizită. Așa că se oprește aici orice comparație... Deși s-a descotorisit de Corneanu, pe Mitropolitan l-a pus pe gânduri semnalul primit din partea Securității.

— Tot atunci a venit și directorul Neicov, de la Departamentul Cultelor, ca să discute, de față cu Corneanu, situația creată. Și l-a avertizat pe Lazarescu că, dacă se va atinge de tânăra speranță,... nu va fi bine!

— Adică, vezi că te joci cu focul! Mitropolitanului nu-i venea să creadă că poate fi amenințat la el acasă, în Catedrala lui. Nu era obișnuit cu asemenea atitudini și limbaje.

— De fapt, din discuția cu Neicov a realizat și că, dacă s-a ajuns până la amenințări, el, Vasile Lazarescu, e deja *persona non grata* la Mitropolia Banatului. N-a mai putut decât să amâne cu vreo cinci ani retragerea la mănăstire. O fi fost mult? Sau puțin?

— Cred că mult, foarte mult, date fiind vremurile de atunci și vârsta Mitropolitanului. Este de mirare ușurința cu care preoții, ba chiar și unii ierarhi, s-au apropiat de comuniști, acomodându-se cu o putere care a fost, pe față, ostilă Bisericii.

— La fel de repede ca politicienii, preoții au făcut stânga-mprejur. De sus în jos.

— De foarte de sus! Am găsit pe internet o discuție surprinsă la vremea aceea între arhiereul patriarhal Veniamin Pocitan Sinaitul și Patriarhul Nicodim: „Sărut mâna, Înalt Prea Sfințite”, zice primul, la care Patriarhul ripostează: „Nu se zice așa. De acum se zice *Do Svidania*...” Atunci, arhiereul Veniamin i-ar fi spus: „Înalt Prea Sfințite, mai bine mă supun unui învins deștept, decât unui învingător prost”. Patriarhul ridică glasul: „Ei, tot nu ți-au ieșit năzbâtiile din cap. Ai rămas la *Auf Wiedersehen*. Da! Îți plăcea. De-acum nu mai merge. Și să-ți iasă din cap năzbâtiile de altădată cu *Auf Wiedersehen*”.

— Superb! Le trebuia închinăciune la stăpânire străină: Ori *Auf Wiedersehen*, ori *Do Svidania*!

— Patriarhul Nicodim luase foarte în serios schimbarea limbii de la stăpânire.

— Ceea ce nici n-ar fi fost de neglijat. Dar, ca de obicei, nu s-a sfiit să aibă memorie scurtă și să-i pupe-n dos vreo câțiva ani pe comuniști, după ce și-a croit drumul spre înaltul scaun condamnând „hidra comunistă”.

— Dacă aveau patriarhul de partea lor, amărății de preoți de prin biserici mai mari sau mai mici, de la orașe și sate, erau ca și obligați să le slujească noilor stăpâni... prin mijloace neortodoxe.

— Comuniștii nu s-au declarat dușmani ai bisericii, că, la noi, nici nu mai era nevoie. Și-au „subordonat-o” fără probleme, au făcut dintr-însa o slujnicuță... credincioasă.

— Îți dai seama ce paradox! Comuniștii se declarau materialști, atei, și se foloseau de Biserică, numai ca să obțină informații de la credincioșii care predicau, se rugau sau se spovedeau... în numele lui Dumnezeu! Cum spunea mitropolitul Iustinian Marina? Că Biserica ortodoxă avea 12 milioane de credincioși (exagera, desigur!), iar partidul comunist câteva mii de derbedei? Parcă nu derbedei a zis...

— Ba da, derbedei. Primii comuniști erau niște semi-analfabeți și niște oportuniști. Ăștia erau primii pe listele de avansări. În scurtă vreme, nu mai putea ajunge cineva în vreo funcție fără avizul Securității. Mulți dintre prelați au plecat capul în fața elucubrațiilor noului regim. Ai auzit de Burducea?

— Nu. Era celebru purtător de sutană?

— Un fost popă legionar, obscur în toate cele, care, de frică, s-a pus imediat la dispoziția noii puteri și a ajuns... Ce crezi?

— Ministru.

— Ministru al Cultelor! Toată lumea își bătea joc de el, de schimbarea lui la față. Traseismul politic era de rându lumii și pe atunci. Iar Costică Burducea, fiind el *și cu steaua, și cu crucea*, se găsea și în... cimilituri:

*E unic în Europa,
Uite popa, nu e popa!
Poartă rasă, nu-i de rasă
Și de cruce nu se lasă,
Dar la stea închină crucea.
    Ăsta cine e?
    Burducea!*

— ... Ha, ha, ha! Dar Corneanu îl întrece: a fost legionar, apoi comunist; după Revoluție, erou anticomunist, căci a recunoscut public că a colaborat cu Securitatea... Și nu are nici scuza lui Burducea: aceea de a fi prost.

— Îți stă mintea în loc. Să-l facă revoluționarii *erou*, numai pentru că a recunoscut că a fost un criminal! Criminalul erou!

— Dacă nu direct, atunci măcar indirect, cel ce a făcut carieră, de patru decenii încheiate, la Securitate, a participat la toate crimele ce s-au săvârșit în urma delatțiilor lui.

— Autointitulații reprezentanți ai Societății civile l-au premiat pentru curajul de a se spovedi în public. La fel și Emil Constantinescu, președintele României.

— La cât știm noi să fim de caraghioși! Îngerul Diavolului se poate prezenta cu certificat de *erou* (emanat de

Revoluția anticomunistă din România) și la Judecata de apoi. Nu m-ar mira să-L înșele și pe Dumnezeu!...

— Până acum L-a înșelat de zile. Pe ceilalți i-a înșelat și de bani, și de încredere!

— La câți șefi a avut!...

— Și la câți martori a avut!...

— În comunism, șefii lui se numeau Emil Bodnăraș, Ana Pauker și Vasile Luca. Ana Pauker a mers până acolo, încât i-a provocat pe unii prelați să aibă relații sexuale cu dânsa.

— Cu ea, fără dânsa! La noi, în Moldova, *dânsa* se spune la „vacă”!

— Dacă vreunul refuza, aceasta era dovada că este homosexual. Și îl mânca pușcăria.

— Ana Pauker era dusă rău!

— Eu, când eram mică, nu știu de ce îmi închipuiam că, dacă soțul meu ar fi homosexual, mi-ar aduce încă un bărbat acasă și aș face amor cu doi bărbați în același timp...

— Da' pofticioasă mai erai!

— Câte nu ne trec prin cap în necunoștință de cauză!...

— Știi că presa comunistă a vorbit și despre conflictul deschis, oarecum neprincipial, dintre Lazarescu și mitropolitul Nicolae Bălan? Cei doi ierarhi când se certau, când se împăcau.

— Nu fără motiv. Imediat după sfințirea Catedralei, la care a participat și Mitropolitul Ardealului, Nicolae Bălan, care a crezut mereu în potențialul lui Lazarescu, Părintele Vasile a cerut reînființarea istoricei Mitropolii a Banatului.

Era normal ca Mitropolitul Nicolae Bălan să îl considere i-pocrit pe cel care, pentru „a-și face propria mitropolie”, atenta la integritatea Mitropoliei Ardealului, din care făcea parte Arhiepiscopia Timișoarei. Însă l-a mai înțeleș o dată sau, oricum, l-a iertat din nou. Și Lazarescu la fel. Pentru că și arhierul Bălan a lovit de câteva ori în episcopul Timișoarei. Polemizau adesea, dar se și prețuiau reciproc. Erau amândoi discipolii lui Șaguna.

— „Noi amândoi aveam același dascăl...”

— Noi amândoi avem același... Uică. Fără glumă acum! Chiar și după moartea lui Nicolae Bălan, atunci când i s-a făcut acestuia un volum omagial, Lazarescu a trimis o *laudatio*.

— E remarcabil că, după atâtea conflicte, și-au menținut respectul unul pentru celălalt. Aceștia sunt oamenii superiori!

— Spune-mi cu cine vrei să te asemeni, ca să-ți spun cine ești!

— Însă, în general, asemenea disensiuni au făcut din prelați niște prăzi mai ușoare pentru comuniștii care conduceau BOR-ul.

— Nu a fost nici cazul lui Bălan, nici cel al lui Lazarescu. Ce ai spus este însă valabil pentru o jalnică majoritate de... îngeri ai diavolului. Fără de care Iadul sau Paradisul nu ar mai avea sens să existe...

— A venit azi la mine un coleg de la Teologie, ca să îmi semneze niște documente de serviciu. I-am spus, printre altele, că nu se permite vizitarea mormântului Mitropolitului Lazarescu, că am fost pusă la punct nepoliticos de o călugăriță de la icoane când mi-am permis să întreb de ce nu poate fi văzut. Nu-i venea să creadă. „Dumnezeu s-o ierte! Uite, aștept să termini ce ai de făcut și mergem împreună”. „Nu mi se pare normal să nu-i pot vizita mormântul. E arestat post-mortem? Bunica mea a avut, ca de ochii din cap, grijă de cripta de la Jadani, preotul locului la fel. Și aici, după ce că au făcut depozit din necropolă, nu pot nici măcar să-i aprind o lumânare?” „Lasă, că se rezolvă imediat. Toți îmi sunt îndatorați. Îți deschid eu toate ușile”. „Și de ce să fac apel la cunoștințe și la pile? Ar trebui să poată oricine să viziteze acest mormânt. Cuscrul meu e inspector la Pompieri. Mi-a promis și el că se va duce în inspecție și că îmi fotografiază nișa”. „De ce îți trebuie fotografia?” „Să i-o arăt mamei. Ea nu poate veni. Mitropolitul ar fi avut 120 de ani. Mama l-a cunoscut foarte bine. Aș vrea să-i arăt și ei mormântul”. „Nicio problemă. Îți fac eu o fotografie și ți-o trimit pe e-mail”. „Chiar mi se pare absurd că trebuie să fac asta pe șestache”. „Tu trebuie să înțelegi că ei respectă

anumite ordine. Fără binecuvântarea chiriarhului își pierd locul de muncă. Dacă Înalt Prea Sfinția Sa a interzis vizitarea mormântului, ei nu au ce face”. „Ar face bine să mă lase să-i văd mormântul când vreau eu, că altfel scriu în presă”.

— Vai de mine! Cine mai citește presa?! Și, chiar de ar citi-o,... câinii latră, caravana trece.

— A naibii să fiu! „Dacă n-ar fi fost asta dorința lui Vasile Lazarescu, exprimată în atâtea locuri, zău că aș fi făcut cerere să îl strămute la Jadani. Și m-aș fi dus să-i aprind o lumânare și... să-i pun o piatră lângă cruce”. „Ca la evrei?” „Ca într-un rit... de care știu eu. Sau, mai bine zis, ca la mica înțelegere dintre anumite persoane”. Mă privea cu suspiciune. Era sigur că fac o dramă din asta, fără să fie cazul. M-a pus să aștept până găsește „pila”, asigurându-mă că nu are cum să nu-mi rezolve mica mea problemă. Se întoarce după un sfert de oră. E roșu. Se simte prost față de mine. „Nu se poate azi. Nici mâine. E Sărbătoarea Sânzienelor, e plin de lume pe aici și le e frică. Rămâne pe joi seara, în timpul vecerniei, pe la ora șase. Nu cred că e bine să fiu văzut cu tine. Mă suni joi, când ajungi aici, și aranjez eu să ți se dea voie. Dacă va putea, te va însoți părintele administrator. Dacă nu, mâna lui dreaptă, care ne-a fost student. Dar, te rog, să nu știe nimeni”. A spus ultima frază, lipindu-și palmele, ca pentru rugăciune. Probabil că nu am voie să vorbesc despre asta, ca să nu-și piardă cineva binecuvântarea și, implicit, serviciul, pentru că m-a ajutat pe mine să merg la mormântul unchiului meu în anul de grație 2014! Tu îți dai seama ce teroare e acolo?

— Încă o variantă de încălcare a drepturilor omului! Nu e Catedrala un obiectiv turistic? N-ar putea să o vizite-

ze oricine în timpul programului de lucru? Să se intre în necropolă, ca la muzeu. Cu bilet, dar accesul să fie permis.

— Ar trebui, dar nu se poate. Nu pot intra nici măcar cu bilet. Eventual, cu pile. Ca în comunism. Pe ușa din dos. I-am arătat colegului meu și peretele negru. A ridicat din umeri. „Fii pe pace. Nimeni nu va ști că te-am implicat în asta. Nu-mi vine să cred că există instituții în care, la 25 de ani după Revoluție, se ascunde mortul. Asta mă întărită! Mă face să scormonesc până în pânzele albe. Și să spun tot adevărul!” „Ai grijă de tine. Corneanu n-o să recunoască niciodată adevărul. Că așa este el învățat”. „În schimb, voi știți adevărul, nu-i așa?” „Da”.

— Normal că știu adevărul, dar continuă să aburească enoriașii, la fel cum a declarat Corneanu, în fața securiștilor, că viitorul lumii va fi comunismul, iar biserica nu este decât un mijloc de a manipula masele largi populare. Ne manipulează și astăzi cu oscioare aduse de pe cine știe ce coclauri, cică ar fi moaște sfinte, cu exorcizări, în urma cărora moare femeia, dar dracul tot nu iese, cu icoane scoase la plimbare ca să aducă ploaia, dar canci, precum nici trasul cloapitilor nu alungă norii care fac prăpăd și inundații de pomină...

— E o scenă memorabilă în *Descult*. Secetă în Câmpia de Sud. Nu mai au nimic de mâncare săracii. Se usucă pe picioare, de foame, de sete. La porțile lor vin țigăncile paparude. În pielea goală dansează și cântă: „Paparudă rudă,/ Vină de mă udă!”... Le iau banii mărunți. Niciun efect. Se duc la preot. Îl roagă să le facă slujbă. Și acesta le cere bani. Un țăran mai deștept întreabă: „Dar nu te rogi și pentru matale, taică popă? Nu vine ploaia și peste gospodăria matale, dacă vine?” „Eu am destul, nu mă plâng...”

Voi vreți să vă dea Dumnezeu ploaie. Puneți bani în căldărușă!...”

— Prostirea sărmanilor, ce mai?!

— A celor fără nicio putere... Nici nu mi-a trecut prin cap că va trebui să mă strecor ca o pisică, pe lângă ziduri, pe înserate, ca să văd mormântul primului Mitropolit al Banatului! Și să am complici pe care să nu-i divulg, ca să nu-și piardă slujbele! N-a fost o Revoluție pe aici?

— Nu. Porțile Catedralei erau închise atunci. Martirii și-au dat sufletul pe trepte, iar revoluționarii l-au luat în brațe pe mitropolit, când acesta s-a întors triumfător în oraș, după fuga lui Ceaușescu... împreună cu savanta de Ileana. Nu ți-am spus eu că îl ține ascuns pe Lazarescu, ca să nu întrebe lumea cine-a fost, ce s-a-ntâmplat cu el? Că dacă se află adevărul îl dau jos? La cei 90 de ani ai săi?...

— Corneanu e încă puternic. Nu contează vârsta. Că doar n-o să mănânce pensie de mitropolit ca Lazarescu!...

— Iar mă înfurii când mă gândesc la popii ăștia care tac chitic, pentru că se tem de el. Le tremură organul pe sub fuste.

— Cine riscă să își piardă slujba în vremurile astea? Unde să-și mai găsească de lucru un preot de la Catedrală sau chiar un teolog de la facultate?

— Sunt canoane care le interzic să se ia de un ierarh, să uneltească împotriva lui.

— Am calculat că Îngerul Diavolului e mare și tare de 55 de ani în regiune. De-o viață de om. A ratat momentul 1956, când n-a reușit să-l trimită pe Lazarescu la Sibiu, dar, în ianuarie 1961, a revenit în forță cu tovarășii săi și a făcut prăpăd în Catedrală.

— Întoarcerea lui vodă Corneanu: „Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau pre voi...”

— Avea o armată de politrucii și milițieni în spatele său.

— Iar Lazarescu, cu toțiăștia împotriva lui, o fi deschis porțile, ca la colindă, că tot se apropia Crăciunul!

— În decembrie '61. Dar, cu un an înainte, Lazarescu a fost chemat la Patriarh, unde a venit și un director din Ministerul Cultelor, care avea ordin de la C.C., de la Emil Bodnăraș personal, să îl impună pe Nicolae Corneanu episcop de Arad.

— I l-au băgat pe gât lui Lazarescu.

— Eu cred că Mitropolitul îl avea deja în gât. Le-a și spus că este cea mai proastă soluție, date fiind antecedentele.

— Și ei cum au reacționat?

— L-au rugat să treacă peste vechile neînțelegeri și să respecte ordinul venit de sus. „Dacă e ordin, nu pot să nu mă supun stăpânirii”, a răspuns Lazarescu, făcând aluzie la faptul că adevărații stăpâni nu erau cei în fața cărora se afla, ci Bodnăraș și binecunoscuta-i gașcă.

— Cred că în mintea lui își număra deja ultimele zile. Vedea că nu mai are nicio susținere, nici la Sinod, nici la minister.

— În plus, directorul de la Culte i-a cerut să prezideze chiar el alegerile și să rostească un discurs în care să îl felicite pe episcop.

— Culmea! Și mai zici că nu trăim în patria lui Caragiale? Ca-ntr-o scrisoare pierdută. Organizează Lazarescu petrecerea câștigătorului de la Centru!

— Nu-mi place că suntem tot în patria lui Caragiale. E interesant și amănuntul cu scrisorile...

— Vezi că vii la vorba mea? În scrisorile interceptate de Securitate se vede cât de periat era „moș” Vasile. Cum putea fi atât de credul?

— Avea încredere în „fiul său”... Mult prea târziu și-a dat seama de cât de ipocrit putea fi acesta. Îngerul Diavolului profita de iubirea lui Lazarescu și, ca să îi amortască vigilența, îi trimitea scrisori spășite, din care reieșea părerea lui de rău pentru greșelile spre care îl împinsese... ne-săbuinta vârstei.

— Păcăliciul! Și păcălitul, care îl avea în mână și nu scăpa de el.

— Știi că Îngerul Diavolului s-a priceput întotdeauna la vorbe...

— Dacă a urmat sfatul lui Lazarescu și a studiat și Literele, nu doar Teologia! Îți dai seama ce profesori a avut la București? Și apoi, fiind atât de aproape de Mitropolitan, câte n-a avut de învățat chiar de la el! Păcat că aveau coloane atât de diferite...

— Hai să citim scrisorica interceptată... de mine:

Înalt Prea Sfințite Stăpâne!

Îngăduiți-mi, vă rog, să vă adresez aceste câteva rânduri, izvorâte din simțăminte prilejuite de Sfânta Liturghie la care tocmai am oficiat, îngenunchiat smerit în fața aceluiași altar de la care înainte cu nouă ani ați binevoit să mă hirotesiți întru arhidiacon. Aș fi dorit să vă pot aduce, ca altă dată când erați suferind – iertați-mi, vă

rog, această aducere aminte – prescura menită a simboliza întreaga-mi supunere și profundul meu respect.

Dar a trecut vreme și zbuciumul vieții m-a purtat și pe mine pe multe căi... Îmi dau seama că ceea ce aș dori să vă spun acum nu-mi dă dreptul la crezarea dorită. Sunteți Părinte și Stăpân, Povățuitor și Judecător, Sprijinitor și Pedagog către Dumnezeu, de aceea cuvântul Înalt Prea Sfinției Voastre e lege și sentință peste care, orice s-ar fi întâmplat, nu pot și nu vreau să trec.

Mă găsesc acolo unde ați hotărât să fiu și unde m-am dus cu supunerea care o datorez ierarhului. Vreau să muncesc oriunde aș fi pentru biserica căreia (sic!) mi-am închinat viața. N-am niciun alt gând, nicio altă cale de ales decât aceea a slujirii lui Hristos Domnul. Am trecut prin multe și am făcut o dură experiență a vieții, care m-a învățat încă mai multe.

Tocmai de aceea, conștient de greutatea oricărui cuvânt, vă rog să-mi permiteți mărturia completei supuneri fiiești, a aceluiași respect dintotdeauna.

Vă va mira poate momentul ales pentru această spovadă. El corespunde însă unei anume căi străbătute în cele sufletești, cum și timpului scurs. Pe deasupra, mi-a dat curajul să vi-o fac bunăvoința cu care mi-ați îngăduit să mă apropii de Înalt Prea Sfinția Voastră cu prilejul Adunării Eparhiale, cum și, mai ales, dorința de a vă face cunoscute adevăratele mele sentimente.

Sărutându-vă sfințita și sfințitoarea dreaptă, rămânând al Înalt Prea Sfinției Voastre supus,

Nicolae Corneanu

— O moacă atât de silfidă și atât de... „cinstit”?

— Mai degrabă cinic. Scria așa de ochii Securității, fiindcă știa cine vede în premieră corespondența lui Lazarescu. Se încadra în planul de măsuri. Mare șmecher!

— Mi se face greață! În sfârșit, l-am „întâlnit” pe Lazarescu în drama sa: de a fi mărgăritar în troaca porcilor.

— În discuția aceea de la București, știi ce i-a spus Mitropolitului, spre final, Patriarhul Iustinian Marina, căruia peste vreo doi ani începea să-i țâțâie fundul de frică să nu îi ia și lui locul Corneanu?

— Îi țâțâia, că el știa cum e cu derbedeii de comuniști. Doar devenise unul de-al lor: Patriarhul Roșu.

— Roșu era deja nume de familie... politică! L-a asigurat pe Lazarescu că Părintele Nicolae se va folosi de acest prilej pentru a reglementa relațiile lui cu Mitropolitul Banatului.

— Gălușca asta nu a mai înghițit-o Lazarescu. Era el naiv, dar nu fraier. Parcă-l aud: „A se scuti!”

— Ce vorbești?... „Ba, să poftescă să nu reglementeze nimic. Nu am nevoie nici de asta, nici de el. Eu n-o să mai am vreodată relații prietenești cu dânsul”.

— Brava lui! Decât cu așa prieteni, mai bine cu așa dușmani!

— Și le-a spus pe șleau superiorilor lui de ce nu va fi prieten cu viitorul episcop de Arad: „Nicolae Corneanu este susținut de Ministerul de Interne. Și, dacă este susținut de acest minister, înseamnă că îi face servicii. Or, ce fel de popă e acela?...”

— Hi, hi, hi! Cred că a dat Prea Fericitul în bâlbâială! Nu știa ce să zică, să se audă cum trebuie în microfoane.

— N-a zis nimic, deci n-a obiectat!

— A completat în gând punctele de suspensie și răspunsul la întrebare. „Ce fel de preot e acela,... care e 'pe o labă' cu comuniștii și securiștii? Un derbedeu!... Hotărât lucru, derbedeu... ca mine!”

— Cică înainte de alegerea sa ca episcop de Arad, vorba vine alegere, că a fost o numire venită sub formă de ordin de la Comitetul Central, Nicolae Corneanu i-ar fi trimis Mitropolitului Vasile o scrisoare lungă, pe care eu nu am găsit-o. În aceasta, fiind deja stăpân pe situație, Îngerul Diavolului i-a comunicat că el s-a crezut îndreptățit să pornească un „iureș” împotriva sa.

— Adică o răzmeriță?

— Mai degrabă o conspirație, că avea tovarăși de soi.

— De „soi(a)-n sus și soi(a)-n jos,/ Doamne, cât e de soios!”

— Nepotul lui, Nicolae, fusese dat afară de la Agronomie. Devenise șoferul personal al Mitropolitanului. Și șofer avea să rămână. Unul cu costum și cravată, în amintirea vremurilor bune. Când Uica Vasile era Mitropolitul Banatului.

— Deci, Îngerul Diavolului a avut tupeul să-și anunțe personal binefăcătorul că uneltește împotriva lui? „I-a dat în scris”?!

— Cam așa ceva. Lazarescu spune că i-a făcut și o vizită de intimidare la căminul arhieresc. Corneanu a trecut pe la el, împreună cu un complotist cunoscut, ca să-i dea de înțeles că lupta pentru îndepărtarea lui e în toi.

— Și, în condițiile astea, el de ce n-a luat măsuri? De ce nu și-a făcut propriul grup de susținători?

— Glumești? Cu cine? Cu securiștii de la Mitropolie? Cu prietenii lui sărăciți, cărora li s-au confiscat averile, care au fost închiși politic sau otrăviți, precum episcopul Andrei de la Arad? Adepții lui erau, în cel mai bun caz, bolnavi, îmbătrâniți înainte de vreme, în mai mare suferință decât el. Unii, chiar prin închisori.

— Ai dreptate. Era terminat. Barba îi era albă la 50 de ani.

— Radu Ciobanu mi-a mărturisit că și-l aduce aminte numai bătrân. „Hai la moșu să ce țuce!”, îi spunea; și îl ridica în brațe și îl gădila cu barba. Nu-i venea să creadă când am calculat că, în '52, când l-a văzut ultima oară, „moș Vasile” abia împlinise... 58 de ani.

— Ai adus vorba despre scriitorul Radu Ciobanu. Îl văd pe Mitropolit gânditor. Ne aflăm în perioada aceea nefastă, când bunicul scriitorului, avocatul Pompiliu Ciobanu, s-a decis să doneze bisericii ultimul etaj al palatului său, din simpatie pentru mitropolit, ori poate din recunoștință pentru că nu l-a lăsat pe drumuri și i-a îngăduit să stea o vreme la mănăstirea Hodoș-Bodrog, dându-i și soției sale dispensa de a-l însoți acolo. Cum, conform înțelepciunii biblice, de ce ți-e teamă nu vei scăpa, până la urmă renumitul avocat nu a recuperat în timpul vieții sale palatul cu lei, de lângă Bastion, de care a fost abuziv deposedat de comuniști. Tocmai se gândea Părintele Vasile ce destinație să îi dea acelui spațiu, dar, cum donația nu era făcută pe baza unor acte în regulă în acel moment istoric, nu vedea acest gest de caritate ușor de valorificat. Căuta soluții. Tocmai aruncase o hârtie la coș. Nu-i ieșise, pe placul său, niciuna din încercările sale poetice. Rămase

gânditor, cu ochii duși departe, acolo unde nu există averi, conturi bancare, ci doar un câmp plin de verdeață pe care pasc mieii Domnului. Mâinile îi atârnavă a neputință: *Sunt prea mic, Doamne, pentru lucrarea mâinilor Tale!... și prea mulți dușmanii noștri...* Fire impulsivă, s-a ridicat de pe scaun, dar de palma dreaptă i s-a lipit una din hârtiile pe care cu câteva minute în urmă o aruncase nervos la coș. Acum o citește, mai pe îndelete, pătrunzând dincolo de învelișul cuvintelor...

Tu, creația mâinii Mele!

*Cine e fără păcate,
Cine sfânt își poate zice,
Să-și ia crucea azi în spate,
Pe Golgota s-o ridice?*

*Cine, lumea să o lase,
ar putea? Fățărnice!
Fiindcă știu, vrei bani și case,
nu crezi tu în veșnicie!*

*„Doamne, vino în viața mea!”
de câte ori tu nu ai spus?
„Și ieri am fost la poarta ta,
dar ai trecut, privind de sus!”*

*„Doamne, ieri nu te-am văzut!
La poarta mea?... Un cerșetor,
atât era, când am trecut.
Și ce sunt eu, risipitor?!...”*

*„Ai văzut? Acel biet sărman
eram Eu, obosit, flămând;
Un colț de pâine sau vreun ban,
era mult? M-ai lăsat plângând!*

*Stropii ce cădeau rafală
erau lacrimile-Mi grele!
Căci tu Mă țineai afară,
tu, creația mâinii Mele!”*

— La biroul lui a scris și poezii? Cu spatele la bibliotecă, printre mormanele de cărți stivuite de jur împrejurul său? Ce noroc că i s-a lipit de palmă! Așa stângace, necizelată, cum n-ar fi fost poate înainte de publicare, poezia asta îmi spune mult despre frământările lui de „luminător”. Părintele Vasile își asumă păcatul de a nu-l fi recunoscut el însuși pe Dumnezeu, pentru a-i face pe alții mai atenți, astfel încât să-L vadă în toate creațiile Lui. Cel de Sus e omniprezent și lucrează zi și noapte asupra noastră... Iar muștrarea Lui o merităm cu toții. Căci suntem egocentriști. Nouă să ne fie bine! Suntem indiferenți la lumea creată de El... De fapt, nici la noi înșine nu ne uităm ca la niște reflecții ale Lui pe pământ... Și ce pretenții avem de la copiii noștri! Să nu ne facă de rușine...

— Nu doar atât! Să împlinescă visele noastre, ca să ne putem mândri cu ei! Oare n-ar fi și Dumnezeu îndreptățit să vrea asta de la noi?

— Hai de azi să fim atenți la ce facem, să ne gândim serios dacă faptele noastre ar fi sau nu pe placul Lui! Dar eu n-am timp, că am și întârziat la un magazin... Începe tu!

— Ha, ha, ha! Eu am început de mult... De când bunica Lucreția îmi băga în cap că eu nu am voie să mint, să fiu invidioasă, să mă îmbrac indecent, să vorbesc urât, să copiez, să am note mici,... căci eu sunt nepoată de mitropolit!

— Mironosițo!

*

— Securitatea era interesată de un mitropolit care să îi servească pe comuniști pe termen lung. Ultima propunere de racolare i-au făcut-o lui Lazarescu prin 1956, când Corneanu a fost dat afară de la Mitropolie și aveau nevoie de un înlocuitor, care să fie și bun cunoscător al ordinii interne, și influent și, mai cu seamă, care să pună botul la atrofierea ortodoxiei românești...

— Erau atât de slabi la minte, încât să le treacă prin cap că ar face Lazarescu asta?...

— Au încercat și ei marea cu degetul. Însă Lazarescu le-a trimis înapoi dosarul fără nicio rezoluție. Nici că da, nici că ba.

— Era ba, din moment ce n-a semnat angajamentul. Dacă o făcea atunci, rămânea mult și bine în scaunul mitropolitan. Nu-l deranjau până la moarte.

— Ba, îl chemau periodic ca să verse gușa, să-i pârască pe colaboratorii care nu erau încă cu angajament (dacă mai era vreunul) și pe enoriașii care se spovedeau la el că au de gând să o taie din țară sau nu erau de acord cu noul regim democratic și popular, cu înscrierea de bună voie la colectivă, pe cei care bodogăneau că sunt prea mari dijmele pentru noul stăpân...

— Așa deranj?!... „A se scuti!” Un ofițer din București urma să conducă o acțiune de amploare în regiunea Timișoara în 1957, ca să culeagă date cu care să îl poată șantaja pe Lazarescu. Voiau neapărat să îl facă omul lor.

— N-aveau cum să-i găsească greșeli grave, pentru că „lucrul său știa a-l acoperi”. De aceea, i-au inventat una în cele din urmă, nemaiavând răbdare cu el.

— S-au chinuit 11 ani să-i găsească o hibă cu care să-l înfunde. Un pic de omenie de-ar fi avut confracții săi, ar fi scăpat și după mizerabilul proces în care a fost târât. Fiindcă Tribunalul civil l-a achitat. Memoriul lui de reabilitare conține în Anexe și sentința definitivă.

— Îți dai seama că atunci justiția era mai liberă decât astăzi? Era partidul unic la putere. Și partidul comunist voia ca Lazarescu să fie condamnat, ca să poată fi caterisit și arestat. Iar Tribunalul civil a considerat nefondate probele acuzării și l-a achitat pe învinuit.

— Ai vreo dovadă că Securitatea a cerut tribunalului să îl condamne la închisoare pe Lazarescu? Am găsit printre documente, bătută la mașină, copia unei scrisori adresate de însuși ministrul de Interne patriarhului în ianuarie 1962, după ce Sinodul l-a înlăturat pe Lazarescu din funcție și, fixându-i o pensie, de nici 5% din salariul de mitropolit, adică de 1200 lei, l-a trimis în retragere la mănăstirea Sâmbăta de Sus. Eu cred că reiese clar din aceste rânduri presiunea exercitată de Securitate asupra instituțiilor statului:

Sinodul Bisericii Ortodoxe nu a luat măsuri conform canoanelor, dându-i o pedeapsă mult prea ușoară. Mai

mult, LĂZĂRESCU VASILE a cerut, iar Sinodul și Departamentul Cultelor au fost de acord, să i se aprobe și o pensie.

Ținând seamă de cele arătate, precum și de faptul că există creat un climat favorabil atât în rândul clerului bisericesc din aproape întreaga țară, cât și în rândul credincioșilor din regiunea Banat, care se afirmă cu legitimă dreptate pentru caterisirea lui Lăzărescu Vasile și tragerea lui la răspundere penală,

propunem:

Prin Departamentul Cultelor să se acționeze ca Lăzărescu Vasile să fie caterisit și îndepărtat definitiv din clerul bisericesc. Această hotărâre să fie luată de Sinodul Bisericii Ortodoxe, care se ține în zilele de 16-18 februarie a.c.

După caterisire, Lăzărescu Vasile să fie reținut și anchetat împreună cu ceilalți complici vinovați de săvârșirea fraudelor de la Mitropolia Banatului, în vederea deferirii lui în Justiție.

— Și, în acest climat, Tribunalul I-a achitat! Încă mai aveau judecătorii coloană vertebrală. În justiția actuală, cel puțin în cea a lui Băsescu, mă tem că lucrurile stau cu totul altfel.

— Tribunalul nu a răspuns la ordinul partidului, deși Sinodul... îl condamnase pe vremea când era suspectat de fraudă... cu o fandare, care, precum vezi, i-a iritat pe securiști.

— Lazarescu știa că va veni o asemenea zi. Era pregătit sufletește pentru trădarea papistașilor, pentru trimiterea sa la mănăstire sau la moarte.

— Nu știi dacă din solidaritate de breaslă, sau pentru că știa în amănunt care sunt mașinațiile prin care se efectua eliminarea lui din cler, Lazarescu nu și-a acuzat foștii colegi de Sinod, înțelegând că nu puteau face mai mult în acele condiții. El i-a denunțat însă, cu nume, prenume și funcție, pe cei care i-au înscenat un furt și l-au compromis...

— Corneanu și Crăciunel, ba chiar și Damian, pictorul Catedralei, răspândiseră în oraș și în lungul și în latul Mitropoliei vestea că, până la sfârșitul anului 1961, Lazarescu nu va mai fi Mitropolit, că vor mătura cu el tot ce nu le convine. Și, cu toate acestea, Părintele Vasile s-a dus la Arad, în acel an, 1961, ca să îl înscăuneze pe Corneanu!...

— N-avea cum să se sustragă. A fost hotărârea Sinodului, conform ordinului de la C.C., pe care i l-a dat directorul de la Culte în prezența Patriarhului.

— Nu putea să se scuze că e bolnav, ca la înmormântarea lui Petru Groza?

— Funeraliile unui lider comunist, cum devenise Petru Groza, nu intrau în atribuțiile lui de Mitropolit... Ai să râzi, dar a făcut tot ce putea ca să nu-l întronizeze în Catedrala din Timișoara.

— Adică?

— Și-a pus picioarele-n ghips și a pretins că, fiindcă sănătatea nu-i permite, nu se poate angaja la o ceremonie de proporții la Timișoara...

— Hi, hi, hi... În schimb, s-a putut duce la Arad, ca să celebreze faptul că Onor Cornilă avea, în sfârșit, și el un

scaun. Din acest moment, Mitropolitul și-a dat seama că Nicolăiță n-o să se mulțumească numai cu un scaun de episcop. Nu ieșea fum fără foc, ceea ce se zvonea despre debarcarea lui Lazarescu venea din surse sigure. Corneanu și tovarășii săi se pregătiseră de data aceasta mult mai bine decât în 1956. Când poate chiar Petru Groza le-a dejucat planul, împăcându-se cu Lazarescu.

— Simțea, din felul în care era tratat, în comparație cu Corneanu, că vremea lui s-a sfârșit și că se pregătește schimbarea sa cu episcopul Aradului, mult mai receptiv la mesajele vremurilor noi. „S-a văzut acest lucru chiar și din programul alegerii, care s-a alcătuit fără să se țină seama de mine”, s-a plâns Lazarescu. „Nu mai eram luat în seamă, eram ca și îndepărtat, am ajuns indezirabil, puteam și lipsi. Am trecut peste toate, am acceptat să prezidez alegerea. I-am făcut în ianuarie 1961 și instalarea și așteptam lovitura fatală”.

— Măcar i-a stricat sindrofia lui vlădica Cornilă?

— A fost rece cu el, l-a prezentat în câteva cuvinte, s-a foit în timpul slujbei, a tot cerut secretarului și unui consilier să se ducă în altar și să facă una-alta, până s-a ridicat și a intrat el însuși în altar, ca să-și impună vrerea. A și ținut un discurs pe tema relației dintre părintele bisericesc și părintele natural, în care a bătut șaua ca să priceapă iapa.

— Magariul! Magariul să priceapă!

— Dar împunsăturile acestea nu i-au umbrit mărețazi celui care, împlinind 13 primăveri de la absolvirea Teologiei, a devenit episcop! Secretarul Mitropolitului a vorbit în termeni elogioși la adresa lui Corneanu, care a ținut un

discurs monumental despre pace și despre idealurile mărețe ale socialismului, spunând că în aceste timpuri de prefaceri, vlădica își va urma poporul!

— Nu pe Dumnezeu? Poporul!... Partidul! Așa trebuia să zică, nu să mintă în biserică. Din popor făceau parte și fugarii, nu? Cred că Lazarescu își rodea unghiile pe sub mustața albă.

— Dacă nu cumva înjura în barbă primul episcop bolșevic din Mitropolia Banatului.

— Sau în gând, cum își înjura Lucreția soacra. „Ptiu, ce drăcovenie! Uite ce-a ajuns și securistul ăsta! Sufragantul meu!”

— La vreo două luni după ce Îngerul Diavolului a pus mâna pe bastonul de episcop, Lazarescu a primit un telefon de la directorul din Ministerul Cultelor, cel ce venise la Patriarhie cu ordinul de numire de la Bodnăraș.

— Și ce voia? Să-i mai bage... o sulă-n coaste?

— Da. Rămăsese pe dinafară, de la precedentul complot, Ioan Crăciunel, cel ce i-a fost, timp de 15 ani, episcop vicar lui Lazarescu.

— Hai nu mă înnebuni! Îl numea pe ăsta episcop de Caransebeș?

— Nu mai exista Episcopie la Caransebeș... Îi cerea lui Lazarescu să-i dea o parohie în Timișoara sau în Arad.

— Dar el unde era atunci?

— În București. Și trebuia să se tragă mai aproape de locul fierbinte...

— Ce bătrâneți neliniștite!..., nu cum spera Părintele Vasile.

— Mitropolitul s-a împotrivit. „Nu pot, Domnule Director general, nu vă supărați, față de mine s-a purtat așa

de urât, mi-e imposibil să-i mai fac o concesie în chestia asta. La mine a venit în 1941 și a plecat în 1956, deci a stat 15 ani. Tot așa a fost susținut de mine și de alții, până când nici eu nu l-am mai putut suporta, că a ajuns să-mi dea în cap. A ajuns să angajeze om care să mă trimită la mănăstire. Eu pot suporta asta? Vă arăt odată o scrisoare, nu pot prin telefon să vă spun, din care a reieșit că a uneltit împotriva mea. Ce să fac eu cu el? Să merg cu îngăduința până la inconștiență? El atât așteaptă”.

— Atunci a greșit Uica Vasile: în 1956. Trebuia să le facă formele de caterisire. Conform canoanelor. Tu nu vezi cum Corneanu pedepsește tot? De ce crezi că e necruțător? Ca să n-o pățească și el ca Lazarescu.

— A fost prea binevoitor cu ei, fiindcă fiecare dintre complotiști i-a fost cândva apropiat sufletește, nelipsit de la masă. Și apoi învățătura creștină nu încurajează răzbunarea.

— Nu era vorba de răzbunare. I-a descoperit uneltind împotriva lui, trebuia aplicată legea bisericească.

— Legea e lege, ai dreptate. Însă mai sunt și omenia, și iertarea... Părintele Vasile nu-și închipuia că, dacă le face un bine, ei vor profita de asta ca să lovească a doua oară, mai eficient.

— Prea blânde măsuri a luat împotriva lor... Trebuia să dea cu ei de pereți. Ca tatăl lui Negrescu cu șobolanul.

— Am găsit chiar explicația lui. „Eu la vremea mea nu i-am pedepsit, recunosc, dar din bunătate, neputând crede că această bunătate va fi considerată de cei ce au beneficiat de ea drept slăbiciune și încurajare. Eu așteptam ca beneficiarii să se îndrepte, fiindu-mi recunoscători că i-am cruțat”.

— S-aștepte recunoștință? Parcă i-a luat Dumnezeu mințile! El nu învățase până la anii ce-i avea că în viață e care pe care? Aceasta este și poziția poporului român. Cedând și așteptând ca președinții, parlamentarii și politicienii români să se îndrepte, ne-am semnat propria condamnare la... ce naiba trăim. Numai când conducătorilor le este teamă de popor, avem de a face cu o democrație autentică. Atunci când poporul se teme de conducători, ne-am dus dracului, e iarăși tiranie!

— Ne complacem în starea asta căldicică de după Revoluție... Nu ne mai temem de conducători, dar nu-i prea deranjăm. Ne încredem în voia Celui de Sus, fără să ne închipuim că ar depinde ceva de noi.

— Mă miră atitudinea lui Lazarescu, dar îl și înțeleg. În 1956 avea un obiectiv pentru care merita să facă orice. Trebuia să aducă în Catedrală moaștele Sf. Iosif cel Nou. A trecut peste demnitatea lui și s-a închinat în fața lui Groza, ca să-și ducă la bun sfârșit planul de a le dăruii românilor din Banat un sfânt al lor.

— Știa că altcineva n-ar fi făcut-o, n-ar fi avut îndrăzneala și determinarea lui.

— În 1961, când s-au regrupat inamicii sub nasul său, nu mai avea nicio treaptă de urcat. Era deja acolo unde trebuia să fie.

— A stat ca un spectator, cu brațele încrucișate, să vadă până unde îl duc pe Corneanu lăcomia și nerăbdarea.

— Nu numai atât. Securitatea dejistă ajunsese la paroxism. Lazarescu nu mai avea pe nimeni de încredere în jurul lui. Toți erau agenți ai acesteia. Și capul Mitropolitului trebuia să cadă, prin procedurile cunoscute...

— Acum, după Revoluție, au fost situații, nu multe, ce-i drept, în care unii intelectuali, care au suferit din cauza Securității, au dat-o în judecată și au obținut daune morale. Și doctorul Huianu, nemțeanul meu, și Gabriel Liiceanu, filosoful nostru, care l-a auzit pe Băse de la foarte mică distanță spunându-i că „școala românească produce tâmpiți”... Și a tăcut, că tăcerea e de aur.

— Nu din pricina asta, ci ca să rămână el... filosof. *Si tacuisses, philosophus mansisses...* Romanul acesta e singura formă în care noi putem face un denunț.

— De cazul Lazarescu nu mai amintește nimeni.

— Am vorbit cu istorici care s-au ocupat de această perioadă. Independent unul de altul, mi-au spus același lucru: lui Lazarescu i s-a făcut o mare nedreptate. „Și aceasta, care i-a luat locul, l-a nedreptățit și după moarte”.

— Cunoașterea adevărului i-ar mai da lui Lazarescu o șansă la reabilitare?

— Memoriul lui îmi arată cât de mult și-a dorit asta.

— Mi-am închipuit că atunci când a spus Părintele Vasile însuși adevărul nu a avut nicio șansă, fiindcă lovea într-un om al puterii totalitare. Acum nu știu dacă mai interesează pe cineva acest adevăr.

— Și istoricii, și preoții cu care am vorbit m-au sfătuit să las lucrurile așa cum sunt: cunoscute, dar îngropate. În schimb, studentele mele mi-au spus că generația lor are nevoie de adevăr.

— Chiar dacă nu s-ar schimba nimic?... Pentru că noi spunem adevărul în speranța că Lazarescu va fi reabilitat. Că opera lui teoretică și practică va fi un capitol din Istoria BOR. Am recitat memoriul lui. Nu a pretins nicio daună

morală, deși era convins că lucrătura ce i s-a făcut i-a lezat nu doar demnitatea, ci și sănătatea, în mod ireversibil.

— S-a consumat...

— După reabilitare, intenționa să-și ia o locuință în București, ca să-și poată îngriji sănătatea.

— Nici măcar permisiunea asta nu i-au dat-o confracții.

— Memoriul nu a fost citit de tovarășii din cler și nici nu a ajuns să fie pus în discuție de Sinod, așa cum îi promisese Mitropolitanului însuși Patriarhul.

— Îl mai amăgiseră și agenții de Securitate cu tot felul de promisiuni. Mai erauăștia confracții lui Lazarescu?...

— Poate ceea ce scriem noi va isca măcar un proces... de conștiință.

— Sper că pe tine te-am convins că din miile de pagini din dosare nu poți strânge acuzații serioase nici cât pentru o amendă.

— M-ai convins că nerecoștința față de cel ce a făcut Mitropolia și Catedrala voastră e strigătoare la cer!

— Eu n-aș striga, dacă n-ar fi vorba de unchiul meu. Tu ești mai altruist decât mine.

— Trebuie să ne grăbim. Romanul nostru trebuie să-l prindă pe Corneanu în viață.

— O să stau și la noapte, o să lucrez și în weekend.

— Ții minte că atunci când l-au osândit pe Lazarescu în Sinod, șeful comisiei, încă mitropolit al Moldovei la acea dată, viitorul patriarh Iustin Moiescu, i-a cerut: „Apără-te!”? Și el l-a întrebat descumpănit: „Cum să mă apăr? Pentru ce n-am făcut? Jur?”. Și a jurat, făcând semnul crucii cu trei degete de la mâna dreaptă:

Jur pe Tatăl, pe Fiul, pe Sfântul Duh, unul în trei Ipostasuri Dumnezeu, pe Preasfânta, Preacurata, Prea Binecuvântata, Mărita Stăpâna noastră de Dumnezeu Născătoarea și Pururea Fecioara Maria, pe toți Sfinții Îngeri, pe mormântul părinților mei că: cu știrea și voirea mea, intenționat deci, nu am luat niciun ban din averea Arhiepiscopiei, în afară de ceea ce mi se cuvenea legal. Ceea ce am primit din partea Consiliului arhiepiscopesc am utilizat, exclusiv, pentru scopurile de caritate de totdeauna consfințite ale Bisericii și pentru binele Arhiepiscopiei. După cum am mărturisit eu acum adevărul, așa să-mi ajute Dumnezeu și să-mi facă parte de fericirea vremelnică și veșnică. Amin.

După o vreme, Mitropolitul i-a mărturisit unui „interlocutor” de la Cernica: „Pentru mine a fost un jurământ înfricoșător. Nu credeam că nu vor ține cont de el”.

Fiul său adoptiv, Nicolăiță, s-a îndoit de sinceritatea acestui jurământ. În compunerica pentru Securitate a afirmat că Lazarescu a „pretins” că n-a folosit în scopuri personale banii instituției.

— Nu cred! Vreau să citesc compunerea.

— Poftim! Vei vedea și cât se temea Nicolăiță ca nu cumva să eșueze decapitarea Mitropolitului, care avea, totuși, o oarecare susținere în Sinod:

„... comisia disciplinară prezidată de mitropolitul Justin nu și-a definitivat concluziile, și din cauza încercărilor sale permanente de a ușura situația lui Lăzărescu. A fost nevoie de discuții îndelungate în care dacă secretarul

general D. Dogaru, patriarhul și mai ales revizorul contabil Iosif din Departament și contabilul Marcu de la Patriarhie nu ar fi intervenit cu toată energia, nu se poate prevedea în ce fel ar fi eșuat. Ședința Sinodului, fixată pentru 10, apoi pentru 11, s-a început abia pe la orele 15. Când, în fine, s-a deschis a fost chemat și Lăzărescu și s-a citit actul comisiei disciplinare fără estompările propuse de Iustin Moisescu. Plenul Sinodului, constituit ca for de judecată, a ascultat aceste propuneri și apoi Lăzărescu, „invitat” să-și facă apărarea, a rostit un jurământ prin care pretindea că n-a folosit în scop personal niciun ban al instituției”.

— La Cernica, mitropolitul a avut timp să-și pregătească apărarea. A așteptat un an de la pronunțarea sentinței de achitare a Tribunalului civil și, când a devenit definitivă, a scris acest memoriu cu o minuțiozitate de retor grec.

— Păcat că n-a avut parte și de un tribunal grecesc în fața căruia să se apere.

— Securitatea i-a impus Sinodului să nu ia în seamă memoriul. Lazarescu știa că puterea Patriarhului scăzuse, că Sinodul era supus C.C. al P.C.R.

— Și ce s-a întâmplat cu memoriul lui Lazarescu?

— A fost dat pe mâna unei comisii, care l-a considerat neîntemeiat, și a fost scos de pe rol, patru ani mai târziu. Nici până astăzi nu s-a discutat oficial în Sinod.

— Soluție tipic românească. Dacă vrei să scapi de o problemă, dă-o pe mâna unei comisii... Varză ți-o face!

— Numai noi doi îi mai putem face dreptate. De aceea, trebuie să publicăm integral și memoriul lui.

— Bătălia se va da aici, după ce se va publica romanul. Se împlinesc 50 de ani de când a fost înaintat Sinodului acel memoriu. E cazul ca Lazarescu să fie reabilitat. Trebuie curățat peretele pe care e pictat portretul Mitropolitului, trebuie desființat depozitul, care se pare că a devenit permanent între timp, trebuie pusă o plăcuță pe care să i se evidențieze meritele primului Mitropolit al Banatului întreg. Îmi voi pierde funcția, cu siguranță.

— Nu vei pierde nimic, te asigur. Dar se va curăța și peretele, poate chiar cu un... trafalet, și chipul Întâului Mitropolit al Banatului, ctitorul Catedralei timișorene, va fi redat enoriașilor. Cât privește depozitul, și acesta va reveni la scopul inițial, fiindcă taica Vasile îl așteaptă pe Nicușor... cam de mulțișor!

— A fost singur între străini, aruncat la Cernica; e singur acum, aruncat într-un depozit. Nu pot lăsa lucrurile să rămână așa.

— Ioana d'Arc de Românică!

— Oare trebuie să mulțumesc cui îmi dă posibilitatea să fiu „eroină”?

— Hi, hi, hi. Chiar și lui Lazarescu, pentru că i-a întors Îngerului Diavolului și celălalt obraz.

— Eu nu-l condamn. A pus în practică un principiu creștin. Dacă ierarhii nu-l aplică, atunci cine?

— Sper că nu i-a dat parohie lui Crăciunel.

— După ce în prima fază s-a opus, a revenit asupra deciziei. L-a sunat a doua zi pe Corneanu, care i-a răspuns mios, supus, docil: „Sărut mâna!” Au găsit, împreună, o soluție și pentru Crăciunel, care nu putea fi lăsat pe drumuri. Mitropolitul Vasile a insistat chiar să se rezolve cât

mai repede cazul, ca să nu se creeze impresia că ar vrea el să se răzbune pe Crăciunel: „Să nu se creadă că vrem să-l nenorocim”.

— Eu mă gândesc că între timp a realizat că sforile erau deja trase.

— Și eu. Cred că de data asta, Lazarescu și-a dat seama de manevră.

— A procedat de parcă ar fi fost nerăbdător să vadă ce o să i se facă. O pățiseră toți prietenii lui, rudele apropiate. Trebuia să plătească și el pentru că a refuzat să se dea cu comuniștii. Știi care era deviza lor: „Cine nu e cu noi e împotriva noastră”.

— Era încolțit. Se săturase de ipocrizie. Îi era lehamite de clerul socialist. Parcă se preda.

— Și totuși, s-a mai întors de câteva ori la luptă. A mai avut răbufniri de demnitate.

— Ai văzut și tu cum a luptat. Cu metode învechite, cu dovezi care nu mai impresionau pe nimeni, de unul singur. Slăbit. A făcut Corneanu ce a vrut cu el. Mai ales după ce l-a adus și pe Crăciunel de-a dreapta sa.

— Din '52 i-au montat lui Lazarescu microfoane fixe în birouri și în dormitor. Îți dai seama că dacă Mitropolitanul ar fi spus sau ar fi făcut ceva cu care să poată fi înfundat, s-ar fi auzit, s-ar fi aflat, nu l-ar fi iertat securiștii.

— El se știa urmărit și făcea un fel de echilibristică.

— Nici nu mă îndoiesc. Dacă a reușit el să meargă pe calea lui Dumnezeu!

— Și să facă atâtea întru slava Sa în perioada stalinistă!

— A știut să fie ponderat, să se ascundă, să se abțină. Nici mii de note, nici zeci de interogatorii nu au reușit să îl incrimineze. Au devenit maculatură!

— Lazarescu l-a luat în brațe pe Corneanu când era copil. Avea și el porniri paterne, ca orice bărbat de la o anumită vârstă încolo. Și le-a manifestat și față de nepoți. Povestea Lia, fiica Minei, că în 1950, când fetița ei, Carmen, era în cărucior, o plimba prin Parcul Rozelor. De câte ori se întâmpla să le vadă Mitropolitul, le chema la el în curte, o lua pe micuță în brațe și o juca pe burta lui, râzând mereu.

Și mătușa Stela, care are acum 83 de ani, își aduce aminte cum o striga de câte ori o vedea trecând spre sau dinspre Liceul Carmen Sylva: „Stela, Bella!” Când s-a măritat, a trebuit să meargă să-i prezinte soțul. Dar de câte ori nu le-a invitat la masă pe fetele Lucreției! Îi era milă de cât au flămânzit ele în Moldova, pe vremea domiciliului forțat și a detenției lui Ionel. Le puneă întotdeauna la masă și le tachina, cu multă simpatie. „Ia să vedem: știți voi ce-i asta?” „Spumă de căpșune!” „De unde știi tu, Emilia?” „Ne face și mămica”. Emilia ieșea întotdeauna la înaintare, voia să-i arate că ea le știe pe toate. Ioana era mai tăcută și mai rușinoasă. „Dar Lucreția nu-i dă și Ionicăi? Sau ea e pedepsită că nu învață bine?!”, glumea el, ciupind-o de obraz pe cea fără glas. Își amintește mama că odată, în timpul liceului, s-au nimerit la el în vizită chiar de Vinerea Mare. Era în cuptor friptura de miel și mirosea în toată curtea. Mitropolitul a chemat o călugăriță de la bucătărie și a întrebat-o în cât timp le poate servi pe fete cu bunătățile pe care le gătesc ele. „Azi?” se miră aceasta. „Da, acum. Cât e proaspăt și bun. Lasă, că destul au postit ele în Mol-

dova. S-au ținut tot cu coji de pâine neagră și ceai de zahăr ars. Le dau eu dezlegare”. El n-a mâncat. A stat în capul mesei și le-a privit. „Lucreția era de vârsta voastră când am cunoscut-o. Cât era de frumoasă! Dar ce frumoase sunteți voi! Tu, Emilia, ești înfipță ca ea. Ionica e sfioasă. Are timiditatea ce o aveam eu în tinerețe. Cât ne schimbă viața! Voi ne mai arătați cum am fost”. Le obliga să îi spună „Uica”, așa cum îi spuneau toți cei din familie. Inclusiv fratele lui, Arcadie: „Mai are Uica nevoie de mine?” „Cum să nu? Toată viața!”, îi răspundea Mitropolitul fratelui mai mare.

Cea mai emoționantă poveste despre vizitele de la reședința Mitropolitului Vasile mi-a spus-o mătușa Sonia de la Cernăteaz. „Dacă nu era Uica, eu nu mai plecam din sat. Într-o zi de Sfânta Maria, în 1951, Lia Lăzărescu m-a chemat la ei la rugă. Tușa Cheța era plecată deja în Moldova. Era invitat la masă și Uica. A intrat în casă râzând. Și a dat nepoților câte o bancnotă la fiecare, cea mai mare care era pe atunci. Știu că mama mi-o păstrat-o multă vreme. Când a ajuns în dreptul meu, m-a întrebat: ’Și tu cine ești, cucurigu?’ I-am spus a cui mi-s și el o fost foarte surprins: ’Cu deda al tău io mi-s văr bun! Ieși la școală?’ ’Eu am cerninat șapce clase și m-aș dușe mai geparce, da’ nu pot, că ai mei îs chiaburi și nu vor să-mi deie ge la primărie șertificatu’ ge stare materială’. N-o zis nimic atunși Uica, da’ l-o pus în mișcare pe uica Nicolae. După câteva zile, eu mă jucam prin curte, când în fața casei oprește o mașină. La poartă, uica Nicolae strigă la mama. ’Haida, îmbrac-o, că am găsit o școală la oraș unde azi trebuie să deie examenul’. Ne-am dus mai întâi la Primărie la Orțișoara, după certificat. Uica

Nicolae îi grăbea pe ăia de acolo: „Nu contează, scrie tot pământul, orice vrei, să-i completez dosarul, că peste o oră e examenul la matematică”. Am intrat printre primii și m-am dus la Timișoara în gazdă, lângă Bancă. Gazdele nu mi-au cerut bani, fiindcă erau foști vecini din Cernăteaz, dar în fiecare lună Uica Vasile îmi dădea câte 100 de lei pentru plata chiriei. Și eu le-o dădeam lor, ce era să fac? Când a început iarna, m-a chemat la el și mi-a zis: ’Cucurigu, gata cu Cernăteazu! În fiecare duminică la unu și jumătate vii la mine la masă, nu te mai duși acasă pe frig’”. Ei, da’ înainte de aia, trebuia să merg la liturghie. Știi cum ne alinia? În primul rând eram toți nepoții: și Tavi, și Lia, și Stela, și Pompei, și Zoe, și Ioana, și Emilia. Se uita să vadă pe unde suntem și ne chema în primul rând. ’Vi-s toți, cucurigilor?’ Eu nu lipseam nișiodată. Și apoi mă punea la masă, în rând cu episcopul Ioan Crăciunel, cu Jimmy Hațieganu, cu Haneș Tibi... Îți dai seama câtă cinste pe mine!” „Venea și Corneanu la masa de duminică?” „Nicolăiță? Cum să nu? El servea la masă...” „Poftim?!” „Era tot timpul acolo și, cum cerea cineva ceva, el se ridica să meargă să aducă de la bucătărie. Auzi tu, când mă gândesc la el, nu am decât imaginea lui Uriah Heep. Știi tu cine-i ăla?” „Personajul negativ din *David Copperfield*... Dar eu știu că era un tânăr frumos Nicolae Corneanu...” „Slab, încovoiat, se ținea parcă mereu de stomac... și avea o voce miorlăită... Tot ne-am mirat noi cum de-o ajuns pe lângă Uica. Îl aveam în neam pe Aurel Giura, care o terminat Teologia. Și Uica n-o vrut să-l popească, fiindcă nu avea voce... Și cum o să facă popimea de răs? Așa de pretențios era. El îi sprijinea numai pe cei de calitate. Mă gândesc că doar Securitatea i l-o impus

acolo, căci ăsta numai a popă nu arăta. Și era așa de servil și de libidinos!... Mânca numai papricaș de pui. Era bolnăvicios și vorbea de tânăr, ca și cum ar fi fost mai bătrân decât toți: 'Am fost la mare, la Techirghiol, am făcut și nămol...' Apăi, după mulți ani, m-am întâlnit cu o cucoană care venea acolo la masă, soția unui profesor universitar. Mi-a spus că s-o dus și ea la Catedrală, să se miruiască și o vrut să-i țușe mâna lu' vlădica. Când s-o aplecat, o văzut mâna aia slabă, galbenă, transpirată și-o zis: 'Doamne, ăsta-i Nicolăiță, cum să-i țuc io mâna lui Nicolăiță?'"

Mătușa Sonia a devenit o obișnuită a casei Mitropolitanului. O învățase să nu sune la poartă când vine. „Cucurigu, uite-aici, apeși pe clama asta, ăsta-i cârligu, vino când vrei”. Când l-au mazilit, mătușa Sonia abia trecuse de 20 de ani. Cum a aflat, a fugit la reședința Mitropolitanului și a intrat cum fusese învățată. L-a găsit în pat, în dormitor. „Ui-ca!...” „Cucurigu, hai la mine!” I-a prins capul în mâini și i s-a adresat ca unui copil: „Să-i spui lui deda că nu mi-s de vină de nimic. Eu n-am pus mâna în viața mea pe un leu care nu mi s-o cuvenit... Să nu creadă nime-n neam că i-am făcut de râs. Că nu-i nimic adevărat...”

— Trist. Câte vieți au distrus securiștii noștri!...

Până la urmă, nu Corneanu este principalul vinovat, ci Securitatea poporului. Chiar dacă nu se naștea Nicolăiță, se găsea un altul care să vrea să-i ocupe locul Mitropolitanului. Viața este întocmai ca o junglă. Cum apare un cerb, vin și animalele de pradă...

*

— Îngerul Diavolului! A ta a fost ideea să-i spunem astfel. Te-ai gândit la fața lui serafică, imaculată, ca la o mască peste un altfel de chip?

— Și la asta, și la vocea lui mătăită, dar mai ales la duplicitatea lui: Și cu steaua și cu crucea,/ Și cu mândra, și cu draga,/ Și în car, și în căruță,/ De ce nu din lac în... puț... ă? A naibii rimă!

— La față, verso? Pe față cu Dumnezeu, pe dinapoi cu... Să știi că acum treizeci și ceva de ani, când am fost prima dată de Înviere la Catedrală, după ce s-a făcut întu-neric beznă și au început pipăielile și ciupiturile de fund, Corneanu a ieșit din altar și a spus: „Veniți de luați lumină!” Era atât de frumos în odăjdiile argintate, aurite, cu mitra pe care sclipeau pietrele prețioase în pâlpăirile lumii pascale, că am crezut că s-a pogorât Dumnezeu printre noi. Și când te gândești ce securist era la ora aceea!...

— În ce an se întâmpla asta?

— În 1982.

— Și atunci nu știai tu ce-i făcuse lui Lazarescu?

— Aflasem numai din familie, în special de la Lucreția, care era orbită de admirație pentru Uica. Nu credeam că Mitropolitul Vasile era nevinovat. Mi se părea că exista

un motiv real, că unchiul meu făcuse un lucru grav, pentru care a trebuit să fie pedepsit. Un motiv pe care familia ori nu-l cunoștea, ori nu-l recunoștea.

— Ești convinsă acum că Îngerul Diavolului nu avea niciun motiv temeinic să facă vreun rău celor ce au devenit victimele sale? Nici Părintelui Vasile, nici preoților, nici fugarilor?

— Da. Acum am citit destul, m-am și întâlnit cu personajul, mi-a confirmat și presimțirile, nimic nu îl scuză. În relația cu Lazarescu nu a avut un comportament de mitropolit. Poziția aceasta îl obliga la o altă atitudine. Iar, ca om, ce să mai vorbim?... „Să fii domn e o-ntâmplare, să fii om e lucru mare!”

— Ai văzut ce campanie e împotriva lui în presa centrală: în „Curentul”, „Adevărul”, „Contemporanul”, ziare.online?

— Și articolul acela elogios scris la adresa Mitropolitului? Un preot îl face pe Lazarescu „personalitate luminoasă”, „marele mitropolit bănățean”, „pildă de slujire a Bisericii...” Asta arată că romanul nostru e pe val.

— Deja suntem pe val, eu mă și legăn, ți-am spus că nu mă bag decât în ceea ce știu că va fi cartea noastră de... sacrificiu.

— Vinovăția lui Corneanu față de Lazarescu nu a fost invenția mea. E adevărul! Nu te-aș fi băgat în așa ceva, dacă nu aș fi fost convinsă de adevăr.

— Să faci cerere la Mitropolie, ca să avem sare și piper.

— S-a plâns administratorul de cât sunt de isterică. Nici n-am prea fost. Pot fi mult mai... isterică.

— Trebuia să le spui că ești tare în limbă. Înseamnă că ai făcut valuri. Cine te-a informat?

— Unul din preoții din garda veche, care... mai slujește la Catedrală, m-a și întrebat de ce nu l-am căutat pe el. „Altă dată, când aveți orice problemă la noi, să mă anunțați”.

— Dar pentru un lucru normal trebuie să cauți o anumită persoană? De ce nu i-ai dat cu asta peste bot?

— A fost la aceeași masă cu mine și cu Îngerul Diavolului... Mitropolitul nonagenar și-a apărat cum a putut obrazul. A declarat și în presă: că a început să colaboreze cu Securitatea din funcția de episcop al Aradului. Mă uimește cum se potrivesc toate. Nu l-am putut face pe Corneanu nici în ruptul capului să recunoască faptul că mare parte din acel deceniu: 1950-1960 și l-a petrecut dând note informative despre Lazarescu. Am citit apoi același lucru într-un interviu:

„Când am ajuns episcop, în 1960, una din primele vizite ce mi s-a făcut a fost a șefului Siguranței, care a venit la mine și mi-a spus că ar dori să ținem legătura unul cu altul. În acest sens, vă voi vizita deseori, vă voi căuta și v-aș ruga să nu mă refuzați”.

— Cum să-l fi refuzat? Doar de asta venise la Arad: ca să-l zboare pe Lazarescu și să se mute în cuibul de securiști de la Catedrala din Timișoara. S-a și grăbit să îl și reclame pe Mitropolitul Banatului:

„Atitudinea sa reacționară s-a manifestat permanent prin dușmănierea și sfidarea reprezentanților puterii populare, prin criticarea regimului, prin relații cu persoane aparținând claselor răsturnate și ajutorarea acestora, prin predici apolitice sau naționaliste!”

Iar ofițerul primitor i-a recomandat să îi caute bunăvoința lui Lazarescu, pe care o pierduse după ce l-a determinat să îl alunge în 1956, fiindcă mitropolitul Banatului este un obiectiv redutabil.

— Cunosc! Îngerul Diavolului se repeta, reformula într-o frază foarte bine construită ceea ce de atâtea ori scrisese deja... Ce mi-a spus mie era, deci, o minciună, cu care i-a mers multă vreme: „În felul acesta, am intrat într-o așa-zisă colaborare cu Securitatea de atunci”. Aceasta era varianta lui oficială, înainte de dezvăluirile CNSAS-ului. Un deceniu lipsă.

— Am văzut lista de ierarhi care au colaborat cu Securitatea. Unii au dat două-trei note, alții mult mai multe în cel mult... 7 ani.

— Părintele Nicolae a însumat 6000 de pagini în... 40 de ani! Record absolut.

— Pe care nimeni nu-l va doborî! Dar asta numai în ceea ce îl privește pe Mitropolitul Vasile Lazarescu, dar de restul?... N-avem noi treabă cu ce zice popa. Ci cu ceea ce a făcut popa, în speță „Popa Vasile”!

— Angajamentul publicat în diverse ziare este din 1950. Dar mai avem un document compromițător, care arată că lucrurile s-au petrecut așa cum a relatat Lazarescu,

chemat la Patriarhie, unde un director din Ministerul Cultelor a venit cu numirea „de sus”, din C.C., a lui Corneanu la Arad. Uite ce am găsit în „Curentul”, citat din arhivele CNSAS:

„Adresa din 10.02.1959: Menționăm că organele noastre sunt pentru ca Nicolae Corneanu să fie numit în funcția de vicar la Episcopia Aradului, deoarece este un element atașat, care a sprijinit în diverse probleme organele noastre. Față de această situație rugăm, dacă este posibil, să interveniți pe lângă Departamentul Cultelor ca acesta să fie numit în funcția respectivă”. Pe document, ofițerul a notat: „S-a vorbit cu Departamentul în acest sens și s-a promis că se va rezolva problema în mod favorabil pentru noi”.

— Nu le-a adus el atâtea servicii cu o silință fără seamăn? Trebuia să-i dea și Securitatea un grad. Episcop era echivalentul colonelului. El putea fi însă și mai înalt slujitor, putea să ajungă, cum de altfel s-a și întâmplat, mitropolit, adică ditamai generalul.

— Culmea tupeului! Să spună că a intrat în Securitate, din cauză că a obținut funcția de episcop, când era tocmai invers. A obținut funcția, pentru că avea ștate vechi în Securitate. Spre deosebire de alții, precum predecesorul său de la Mitropolia Banatului, care a preferat să moară decât să toarne pe cineva din cler sau vreun enoriaș.

— Corneanu a crezut că așa, fiind el informatorul, putea să își protejeze mai bine subalternii, să-i apere.

— Pe Lazarescu am văzut cum l-a apărat.

— Nu era subalternul lui... Satisfacția asta n-a avut-o nicio secundă.

— Unde și-a exprimat această laudabilă intenție de a fi el un apărător al popimii?

— Într-un alt interviu. Reporterita l-a întrebat: „Ați considerat că, din funcția pe care o aveți, puteați face mai mult pentru cei din jur?” El a răspuns: „Da, în sensul de a-i acoperi, de a-i ajuta, pentru că, mai ales preoții, erau foarte urmăriți (el știa cel mai bine după 40 de ani de activitate de urmărire – cât o viață de om!), erau sub observația continuă a organelor de Securitate”.

— Până la urmă, Corneanu e singurul dintre „berbecuții în sutane aurite”, denunțați de Dinescu, în numele CNSAS-ului, care a recunoscut, oricât de vag, măcar o perioadă din colaborarea cu Securitatea.

— Asta nu-l absolvă de vină. Cu ce l-a acoperit pe Lazarescu?! Eventual, după moartea lui, cu fumul de la lumânări. A, și l-a ascuns în beci!

— L-a acoperit cu uitarea. Și i-a ars cărțile...

— Poate că-i ajuta pe cei urmăriți spunând despre ei că nu sunt anticomuniști, ci înguști la minte, nerealiști. Îți amintești că ți-am vorbit despre colegul meu, Kuki Sebestyen, care, ca să nu-l înfunde pe Andrei Bodi, spunea că nu scrie subversiv, ci prost? Păi, pentru un anticomunist, exprimarea convingerilor lui era o mândrie, o dovadă de curaj, de bărbăție!

— Și venea Corneanu și spunea: ... a avut o clipă de rătăcire, era bătut, nu-l ducea capul să înțeleagă binefacerile marxismului, leninismului, stalinismului. Bătaie de joc, nu acoperire!

— Mai e ceva. E acuzat de presă că ar fi fost ateu. Sau și ateu.

— Nu l-ai auzit tu spunând „Dumnezeu, dacă există...”? N-am scris eu epigrama...

ghici, ciupercă, cine-i?

*ieri, ateu, sfințea cetatea,
dar pe-ascuns a ciripit;
s-a dat cu Securitatea
și l-a uns... mitropolit.*

— Și-ncă e mitropolit! Nici n-a trebuit să inventezi nimic. Ai spus-o pe șleau. Astăzi, ca în fiecare zi, de peste 52 de ani, Îngerul Diavolului e mitropolitul Banatului. Eu nu credeam că poate exista o acuzație mai cumplită la adresa unei fețe bisericești decât aceea de a fi agent al Securității. Adică de a fi în slujba ateilor, când ai depus jurământ față de Dumnezeu.

— Un fricos ambițios!

— Iată oximoronul care-i descrie comportamentul față de Securitate! Nu degeaba ești poet! Ca să-și apere pielea de fost legionar, dar și ca să-și mute fundul mai sus, a colaborat Corneanu cu „sfânta” instituție a Securității... naționale.

— El recunoaște asta, poate fără să-și dea seama de ceea ce îi iese pe gură:

„Regimul era unul ateist, evident, sau manifestându-se în mod ateist. Și oricine care nu accepta regimul, sigur că era imediat supus rigorilor vremii respective”.

— Or, el n-a fost *supus rigorilor vremii respective*, prin urmare... a acceptat regimul ateist!

— Și nu câțiva ani, precum ceilalți agenți pescuiți din cler, ci câteva decenii: 1948-1989, hai să zicem 1990, cu indulgență. Eu nu cred că a încetat în acel an colaborarea.

— Și în autocaracterizarea din 1963, publicată prin ziare, Nicolae Corneanu vorbește despre faptul că ideologia marxist-leninistă este un factor de progres, nu biserica, aceasta nefiind decât „un mijloc de înșelare a maselor”.

— Vorbea ca orice bolșevic. El era acel ierarh de teapa noului episcop bolșevic de la Oradea, plasat acolo după căderea lui Nicolae Popoviciu. Cu oameni ca ei se primea Biserica strămoșească. Corneanu îl denunțase pe Lazarescu pentru că își îndemna enoriașii la luciditate: „Nu vă lăsați amăgiți de cei care încearcă să vă atragă cu o filosofie deșartă!”

— Asta era diferența dintre ei. Unul era contra și altul pro filosofia marxist-leninistă.

— Parcă mi-e și milă de el. Se vede că ar vrea să uite acel deceniu din viața sa. Ar vrea să-l uite pe Lazarescu. Îi apasă amintirea acelor ani...

— Îi este și acum frică. Nu mai are vârstă de închisoare, dar faptele lui se pedepsesc cu caterisirea, după canoanele sinodale.

— N-aș zice că n-ar merita-o. Pentru victimele lui directe și colaterale... din cele 6000 de pagini scrise!

— Dar câte o fi spus pe lângă, la întâlnirile din casele conspirative, când lucra sub acoperire, de a dărâmat el un om puternic ca Lazarescu!

— Știu că îi e frică de moarte. Cum spunea Lazarescu? „Crimele nu se pot prescrie”. Ele ies la suprafață.

— Ca păduchele pe frunte!...

— N-au trecut decât 50 de ani de atunci. 50 de ani de lașitate, complicitate, indiferență. Ce le pasă tinerilor preoți, care slujesc în Catedrală, dacă acolo s-a săvârșit sau nu un asasinat moral?

— Numai moral? Ce oameni!... Stau și așteaptă să bătă clopotele... Clopotele mântuirii neamului!

*

— Ori de câte ori îl întâlneam pe mitropolitul Corneanu, eram cucerită. În mintea mea de atunci, adjectivul *preacucernic* îl descria perfect. Se purta cu naturalețe, nu-mi spunea lucruri de complezență și avea un umor de calitate... englezească.

— E și firesc. Nu l-a avut model pe Lazarescu?

— Țin minte cu câtă emoție l-am însoțit prima oară la deschiderea anului universitar. Înainte de ceremonia în care trebuia să țin și eu un discurs de întâmpinare a studenților teologi, se oficia o slujbă la Catedrala veche din Piața Iosefin. Când am intrat, împreună cu Înalt Prea Sfinția Sa Nicolae și cu Prea Sfinția Sa Lucian, corul Teologiei, dirijat de Părintele Beleanu în anii săi de glorie, a intonat „Trăiască arhieriei și stăpânii noștri!...” Li se dădea ierarhilor bănățeni onorul ca la armată. Iar ei ascultau drepti, impecabili, în odăjdii de sărbătoare, cu cârjele pastorale în mâini. Când s-a terminat cântarea, arătând spre mine cu palma în sus, Î.P.S. Nicolae a adăugat: „Și stăpâna noastră... să trăiască!”

— *Stăpână pe noroade și imperii,
femeie, mă farmeci, despot, mă sperii.
Ce țanțoș pășeam, când gingașa mână,
noaptea tânjeam să ți-o sărut, stăpână!*

— Ha, ha, ha... „stăpână”, eu? Era o vorbă, doar nu putea să spună că-s arhi-e-rea... Și prodecan... era prea puțin în comparație cu înaltele lui, de mai multe feluri, grade. Corul s-a conformat și a cântat bisericescul *La mulți ani!* Au oficiat slujba colegii noștri, părinții profesori. Și s-a citit *Pilda Semănătorului*. Mai auzisem textul, chiar și din propria experiență aveam convingerea că e foarte important solul în care ajunge sămânța, că nu va rodi nicio-dată cea presărată pe pietre.

— Taci tu! Dar floarea de colț unde crește?

Dac-ai fi floare de colț...

*Dac-ai fi floare de colț,
Nu m-ar ține nicio lege!
M-aș căi că nu sunt hoț,
Prefăcându-mă că-s rege.*

*Noaptea nu aș avea somn,
Aș trânti pe jos coroana
Și veșmintele de domn,
Și otrav-aș bea cu cana.*

*Dacă n-aș porni la drum
Să culeg divina floare,
Să mă-mbăt cu-acel parfum,
Mirosind a cer și soare.*

*Ca un șarpe m-aș târî,
Mi-aș lăsa carnea pe stâncă
Și-n genunchi m-aș întărî,
Aș sui spre piscuri, încă,*

*Până unde norii plâng,
Când văd stele căzătoare
Și luceferii se strâng,
Licărind în tine, floare!*

— Floarea de colț crește în crăpăturile stâncilor, în urmele pe care le lasă caprele negre... care fug de țapii... ispășitori. Și pentru prima oară m-am întrebat: Atunci de ce o aruncă și pe pietre?... Făcând asocierea dintre sămânță și Cuvântul divin, mi-am dat seama că piatra e o metaforă pentru sufletul care îl respinge. Dumnezeu nu renunță la niciun suflet. Le dă tuturor cuvântul Său. În mărinimia Lui, Semănătorul împrăștie pretutindeni *mirabila sămânță*. Ca un Părinte care își iubește toți copiii...

— Și voi, dascălii, ar trebui să luați aminte... să nu faceți diferențe între elevi!

— Și noi, și elevii noștri, și preoții noștri. Și părinții. Toată lumea. Scriptura e Cartea Cărților, marile adevăruri sunt încifrate în metafore ca acestea... Din păcate, nu oricine poate descifra o metaforă... Nici eu.

— Măcar tu ai o inițiere. Dar nu înțeleg de ce trebuie să umblăm cu cioara vopsită! Pilde, parabole și metaforiceală! Pen'ce? Îți spui ieu, măi dragi! Cî niși pochii nu cred în existența lu' Dumnezău! Ptiu, cruși di aur!

— Văd existența Lui ca pe o metaforă?!...

— Ptiu drace!

— Mai bine ca înainte: *Ptiu, ptiu, ptiu, cruce de aur!* Inițierea nu e niciodată suficientă. Și acum am mult mai multe întrebări decât răspunsuri când interpretez o imagine.

După slujbă, am intrat în sala de ceremonii. A trebuit să îmi rostesc discursul. Eu nu citesc, nu-mi iau niciodată foi cu mine. Se spune că un discurs bun trebuie pregătit în scris și memorat. Nu procedez așa. Mă gândesc la ceva din care se poate încropi un mesaj, mă las influențată de atmosferă, de tot ce s-a întâmplat în acea zi, de ceea ce au spus antevorbitorii mei. Sunt spontană, ancoroz în ochii celor ce mă ascultă... și electrizez sala. Pot spune apoi orice, fiindcă văd că sunt ascultată cu simpatie. În acea zi, ca de fiecare dată în anii care au urmat, ultimul cuvânt l-a avut Înalț Prea Sfinția Sa Nicolae. Tocmai recitise *Martirii* lui Tertulian. Și a vorbit despre actele de martiraj pe care s-a clădit Biserica. Eu deja intrasem în atmosfera din *Quo vadis*. Simțeam că mă îmbogățesc cu fiecare nou cuvânt pe care-l auzeam, fără să știu atunci că și Mitropolia, pe care o reprezenta strălucit Înalțul, ceruse un sacrificiu pe măsura celor invocate de Părintele Nicolae, de a cărui onestitate nu mă îndoiam nicio secundă, deși aveam în vene măcar o picătură din sângele martirului zdrobit de el...

Când lumea se pregătea de plecare cu urări de rămas bun, Mitropolitul Nicolae m-a întrebat simplu:

— „Doamna profesoară, nu vreți să bem împreună o cafea?” Cum puteam să-i refuz unui mitropolit o invitație la cafea?

— La o agheasmă cu coniac nu te-a invitată?

— Preoții nu se îndeamnă la beuturi tari, că au diabetă și ficatul... cu smochine...

— Dar de ce au ei bolile astea? Nu care cumva să mă aburești și tu că din cauza posturilor... Știe Mandea că din cauza bomboanelor de pe colivă... și din motive de apaus!

— Nu știu de ce, dar mult prea mulți preoți au reușit să o facă... și să postească apoi, vrând-nevrând, din cauza Țucărului. Cum au auzit de o cafea, preoții părinți au început să dea din colț în colț. Exista la Protopopiat o sală de protocol, dar nimeni nu prevăzuse prelungirea festivității. Gazdele au fost prinse pe picior greșit. Am fost conduși în sala de protocol. Ne-am așezat la o masă interminabilă. Mitropolitul stătea chiar lângă mine. Mă privea zâmbind ori de câte ori mă întreba câte ceva. Simțeam că mă verifică sau că vrea să mă cunoască, dar apropierea lui era, cum avea să rămână, de altfel, o onoare pentru mine. Am băut amândoi cafelele cu zaharină. Vorbeam întruna, de parcă am fi fost singuri, deși sala era arhiplină. „Îl cunoașteți pe protopopul Bude, doamna profesoară?” „Cum să nu? Îi sunt enoriașă. De curând a sfințit crucea tatălui meu. A ținut o slujbă cu care a impresionat pe toată lumea. Pe lângă har, are darul vorbei, cântă minunat și e și foarte omenos.” „Ei, păi atunci să-i spunem și părerea Dumneavoastră. Va mai îndulci musttrarea pe care mă pregăteam să i-o fac”. „Să-l muștrați? Naveți baston?” A râs, surprins de îndrăzneala mea. Apoi mi-a arătat cu cârja apostoliei niște pachete de reviste legate cu sfoară, depozitate într-un colț. „Dacă ați ști cât m-am străduit să fac rost de ele... Și le-am trimis la Protopopiat ca să le distribuie, să le citească fiecare preot paroh. Le-au lăsat aici, să se pună praful pe ele!” Și le-a lovit de câteva ori, ridicând în zadar „colbul de pe cronice bătrâne”, ca să-mi arate că asta era într-adevăr situația. „Ce ziceți de cât citesc

preoții, Doamna profesoară?” „Zic că ar trebui să citească...”

Protopopul Bude și colegii mi-au mulțumit pentru pentru buna dispoziție pe care i-am creat-o Înalțului. „Niciodată nu l-am mai văzut atât de bine dispus”.

În anul următor, am trecut la Reforma Bologna. 30 la sută discipline de trunchi comun, durata de studiu redusă. O lovitură dată calității din învățământul universitar. Am introdus la Teologie *Exprimarea scrisă* și *Exprimarea orală*, ca discipline obligatorii de trunchi comun cu celelalte specializări din facultate. De planurile de învățământ de la Teologie răspundea episcopul Lucian. S-a dus Prea Sfinția Sa cu ele la Înalțul. Mitropolitul l-a întrebat ce caută disciplinele acelea în planurile de la Teologie. „Le-a trecut acolo Doamna prodecan. Zice că preoții nu știu să scrie și nici să citească”. „Are dreptate...”

— Păi, cum nu?! Știu, în schimb, al naibii de bine, să ciripească!

— Ascunși printre rămurele...

— *Țuică bună!*

— Preacucernicul făcea gesturi de mare delicatețe sufletească. Mi-a povestit doamna Speranța Rodica Subțire că, atunci când a murit doctorul Petrică Drăgan, marele urolog, a fost expus la Facultatea de Medicină. Mitropolitul Nicolae îi fusese pacient și a venit la priveghi. De o parte a sicriului era fostul ginere, Conf. dr. Viorel Bujor, care între timp s-a căsătorit cu o oarecare Sorina... din clanul Plăcintă, iar, de cealaltă parte, văduva și fiica reputatului medic. Se știa că va trece pe acolo mitropolitul și s-a pregătit un jilț pentru Înalțul Prea Sfinția Sa. A intrat Părintele Nicolae, a

trecut pe lângă ginerele infidel, fără să spună un cuvânt, fără să dea mâna cu el, a ignorat jilțul, i-a sărutat mâna defunctului și s-a retras lângă văduvă pentru a-i transmite condoleanțe, rugând-o să îi permită să stea alături de dumneai și de fiica doctorului Drăgan la priveghi.

— Îi plăceau femeile! Dar și ele se roteau ca... viespile în jurul lui.

— Da... I-am spus de fiecare dată că sunt foarte emoționată în preajma Înalt Prea Sfinției Sale. „Să Dea Dumnezeu să ne tot întâlnim! Zeci de ani... Deși... acum, la alegerile de Patriarh, am constatat că am ajuns Decanul de vârstă al Sinodului...” „Am fost foarte mândră de felul cum ați condus alegerile. Putea să vadă toată țara ce mitropolit avem noi în Banat!”

— Ai mai spune asta acum?

— Îți dai seama că nu... Mă și simt vinovată față de Lazarescu că am spus-o cândva. Despre latura angelică a mitropolitului Nicolae nu mai vreau să vorbim. Cel puțin, nu în acest roman.

— Și diavolii sunt tot îngeri,... dar negri.

— Și au coarne,... dar nu de melc.

16

Singur cu Dumnezeu

— S-au supărat spre sfârșitul vieții?

— Da, nici nu și-au mai vorbit. Eu nu cred că știe cineva motivul real. Probabil că nici nu era un singur motiv. În '56 puteau să o rupă urât de tot. Au avut atunci un conflict deschis. Noroc că s-a găsit un prieten care să le faciliteze împăcarea.

— Groza nu i-a făcut niciun rău? Cine le-a înlesnit împăcarea?

— Îți răspund la a doua întrebare... Le-a mijlocit o întrevedere Constantinescu-Iași, cel căruia Lazarescu îi salvase pielea cu câțiva ani în urmă.

— Dar cine voia să-l scalpeze?

— Amatori se găseau la tot pasul. Lovise cu mașina o fetiță pe o trecere de pietoni din Caransebeș. Lazarescu a intervenit imediat, a aranjat ca fata să fie operată de cel mai bun medic, a vorbit cu familia victimei, căreia ministrul i-ar fi dat 5000 de lei, ca să nu depună plângere. De atunci, Constantinescu-Iași nu i-a refuzat nimic lui Lazarescu, iar din documente reiese că, prin secretarii de stat, a continuat să-l ajute și după ce n-a mai fost ministru. Relația cu Groza a fost însă deteriorată. Lazarescu îi reproșa orientarea comunistă, stalinistă, și chiar o atitudine dictatorială față de Mitropolia Banatului.

— Groza nu a fost membru al partidului comunist. Deci, nici în căruță, nici în teleguță!

— Nu a avut carnet de partid, dar a implementat cu râvnă linia bolșevică. A fost pus prim-ministru la ordinul rușilor. Inițial, Lazarescu, ca mulți alții, a crezut în el. Era un prosper om de afaceri, doctor în științe juridice, cu studii la Budapesta și doctorat la Leipzig. Pe deasupra, era și fiu de preot. Însă imaginează-ți că, până la urmă, toate porcăriile despre care vorbim: predarea Insulei Șerpilor la cererea lui Molotov, îngustarea activității religioase, deportările, lagărele, canalul, criza... cine le-a girat?

— Groza le-a girat. Marele patriot care trăda interesele românilor! Comunistul fără carnet, expropriatorul – acționar la mari societăți și proprietar de moșii! Un „teatralist”, așa cum s-a caracterizat el însuși, când se lauda că l-a păcălit pe Stalin. Ți-am spus că am avut și avem numai curve la conducerea guvernelor și a statului ăsta amărât, care se cheamă sau așa ar trebui să se numească: *Românica!* A promis eliberarea deținuților politici și aceștia mureau ca muștele sub plici în vremea lui.

— El era șeful guvernului. Dacă nu răspundea el de astea toate, atunci cine? Ca și în cazul lui Corneanu. Erau zeci de turnători în Mitropolie. Ca într-o fabricuță. Dar Corneanu era capul rețelei.

— Foarte mulți îl condamnă pe Lazarescu, fiindcă, după cât de mult a fost ajutat de Petru Groza, ca să termine Catedrala și să reînființeze, după secole, Mitropolia Banatului, i-a întors spatele spre sfârșitul vieții și nu s-a dus nici la înmormântarea lui. Eu cred că, manipulat fiind de ruși, dar și de comuniști, Groza a tot scăzut în ochii lui Lazarescu, dezamăgindu-l până acolo încât n-a vrut să mai aibă de-a face cu el. În 1948, a fost închisă Academia Teologică

din Timișoara, pe care Lazarescu o adusese de la Oradea. A fost o mare pierdere pentru idealul religios și național al Mitropolitului. După valurile de confiscări de avere, sub multiple forme – naționalizare, deportări și domiciliu forțate, a urmat colectivizarea: confiscarea pământurilor și a animalelor. Țăranilor li se luau caii...

— Tot. Și boii, și oile, și vitele, și căruțele. Eu aveam 4-5 ani când s-a făcut colectivizarea la mine în Podoleni și țin minte că nu am putut traversa strada din cauza șirului de căruțe care treceau ca un cortegiu funerar... și nu se mai termina...

— Cum crezi că Lazarescu putea fi de acord cu așa ceva? Ei ziceau că la libera decizie le-au dat la CAP.

— Ei, aș! Din convingere... Din convingerea parului pi schinari!

— Erau păpuși de cârpe, n-aveau minte?... Unii s-au și sinucis de groaza de a nu mai avea din ce trăi.

— Era o tristețe peste tot! Ca după un război. Oamenii mergeau cu capul plecat. Și caii parcă erau supărați.

— ... Și ei erau atașați de stăpânii și de bătătura lor. Ce dezolant trebuie să fi fost în fiecare casă, cu ograda goală...

— Eu am simțit tristețea aceea în atmosferă. Nu mai era nimeni pe stradă. Satele au fost zdruncinate din temelii.

— Cei tineri și-au găsit un rost la oraș. Dar bătrânii?

— Părintele Vasile mai avea nevoie de ajutorul lui Petru Groza și după 1948, mai ales în condițiile în care era „lucrat informativ”. Însă respingea ceea ce făcea guvernul. Politica sovieticilor. Nu o dată și-a exprimat speranța că

rușii ne vor lăsa în pace, să mergem pe calea noastră. Eu nu-mi imaginez ce cale am fi avut, dar poate că el, da. Era foarte bine informat și nu-i lipseau ideile. În orice caz, s-a delimitat de Petru Groza, refuzând să se arate în București la înmormântarea lui, deși fusese „invitat” și de familie.

— E o asemănare între ei: unul a fost Burghezul Roșu, celălalt Mitropolitul Roșu.

— Așa o fi fost perceput Lazarescu? M-aș mira. El a știut unde să pună frână compromisurilor. Nu e adevărat că a făcut jocurile comuniștilor. Tocmai de asta îl urmăreau, fiindcă îl știau „element dușmănos”. Până și Patriarhul s-a plâns unui preot, Faur, ajuns la Mitropolia Banatului, de faptul că Lazarescu nu îl ascultă deloc, că nu vorbește ce trebuie în biserică și nu respectă ideologia marxist-leninistă călăuzitoare. În concluzie, Patriarhul nu știe ce să mai facă cu el, fiindcă e cel mai recalcitrant dintre toți. Trebuiau să mai adauge mereu la pastoralele lui fragmente despre conducerea de partid și de stat.

— Da, să-i laude, lăuda-i-ar popa prin ogradă! Eram și eu tinerel și mai mergeam la biserică. Ascultam cum se rugau popii, ca să-i dea Dumnezeu sănătate conducătorului țării, adicătelea celui mai iubit fiu al poporului. De fapt, asta intră în sarcina bisericii, însă comuniștii erau ateii! Și nu pot pricepe decât că activiștii de partid știau foarte bine că preoții aburesc cel mai abitir nărodul!

— Norodul, George!

— Norodul... și nărodul! Primul bâlbâit al nației dărâma bisericile, iar purtătorii de rochițe, scuze, de sumane... ptiu, sutane, la dracu să le ieie!

— *Ptiu, ptiu, ptiu, cruce de aur!*

— ... se rugau să-i dea Domnul sănătate și putere de muncă lui Ceaușescu, spre bunăstarea și fericirea poporului muncitor. Ha! Și el îi trecea la mâncare rațională, căldură cu porția, lumină de la lumânare, gaz de la anusul contra naturii... În schimb, ne întreceam să halim cu polonicul limba de rahat... pe băț. Așa a fost și pe timpul lui Ștefan cel Mare, ajuns, întâmplător sau nu, și sfânt, și pe vremea lui Mihai Viteazul.

— Pe Mihai Viteazul de ce nu l-au făcut sfânt? Pentru că era copil din flori? Sau mason?...

— Dar pe atunci se spunea că erau unși domnitori cu voia lui Dumnezeu! Știi ce cred eu acum? Am avut o revelație adineaori. Sectele astea, mormonii, penticostalii, cei din Regatul lui Iehova, sâmbătarii sau adventiștii, de ce crezi tu că au apărut? Poate că și din acest motiv, ca să nu aibă de-a face cu politica. Așa cum ai spus tu, la tine în Banat, în multe biserici, deja se face propagandă pentru Ponta.

— Nu huli! Doar n-o să facă propagandă pentru Iohannis în Biserica Ortodoxă Română, dacă nu-i este... afiliat!

— Îndurare, Preasfântă Născătoare! Pe vremea când ne dă râma bisericile comandantul suprem, Patriarhul Teocrist îi trimitea telegrame de felicitare, nu numai de ziua lui sau de Sfântul Nicolae, ci și la congrese, plenare, cu ocazia unor vizite de lucru...

— Obediența a fost cuvântul de ordine în BOR. Țin minte că le-am cerut studenților odată să creeze un context pentru cuvântul *obediență*. Și o studentă a formulat propoziția: „Bunica mea suferă de obediență”. Am râs atunci, dar nu cred că n-ar putea fi *obediența* un diagnostic pentru

BOR. Te-am mai întrebat: Unde scrie că Biserica trebuie să se supună orbește puterii?

— Nu scrie, dar se subînțelege, odată ce fustangiii ei sunt plătiți de stat, iar pentru banii pe care îi dă norodul la pomeniri, îngropăciuni și alte servicii funerare, precum și atunci când se cositoarește robul lui Dumnezeu Ion cu roaba lui Dumnezeu Ioana sau când se botează în cristelniță cu apă sfințită pruncul nevinovat și nașii se leapădă de nu mai știu câte ori de Satana, nu se primește nicio chitanță și Fiscul închide ochii... Eu unul mă crucesc de ce avere fac acești farisei!

— Și așa devii un bun creștin, făcându-ți cruce după cruce! Cauza complicității e... acoperirea evaziunii fiscale, deci?

— Crușea mării lor! Doamni, iartî-mî!

— *Ptiu, ptiu, ptiu, cruce de aur!*

— Vasile Lazarescu era reclamat că predică împotriva comuniștilor, că ține în preajma lui elemente reacționare și că sprijină familiile deținuților politici. Dar mulți dintre cei ce au ajuns să fie deținuți politici contribuiseră cu sume mari de bani la construcția Catedralei. Alții erau într-o stare jalnică, în imposibilitatea de a supraviețui. Caritatea i-a făcut cinste. Menirea Bisericii este aceea de a-i ajuta pe sărmani atunci când au nevoie, nu când e prea târziu.

— L-a supărat pe Groza faptul că Lazarescu ajuta „elementele reacționare” și îl pune pe el într-o poziție nepotrivită față de comuniști.

— Toți agenții au observat că Lazarescu a păstrat strânse relații cu așa-zisii „dușmani ai poporului”, hărțuiți și condamnați politic. Fiecare sancționa din condei faptul

că, atât Lazarescu, cât și vicarul său, Ioan Crăciunel, ajutau cu sume de bani figuri mai mult sau mai puțin ostile noii puteri. Uite o notă de sinteză din informațiile furnizate de „Popa Vasile”:

„Lăzărescu Vasile întreține strânse legături și este vizitat periodic de o serie de elemente ce au făcut parte din conducerea diferitelor partide burghezo-moșierești, după cum urmează:

- Baran Coriolan, președinte al Asociației Tinerilor Creștini, al cărei membru a fost și Lazarescu Vasile;
- Subțire Ioan, fost vicepreședinte al Comitetului Județean PNT-Maniu, care a fost și ajutat cu bani de către Lazarescu Vasile în anul 1955, când Subțire s-a eliberat din detenție;
- Nistor Dimitrie, fost președinte al Comitetului județean PNL, Timișoara;
- Galetaru Ștefan, fost membru în Comitetul județean PNL, Timișoara.

Aparent, organizează câte o partidă de remmy în fiecare duminică, însă ei discută mai mult politică, criticând actualul regim. Cei patru, toți înfocați reacționari, formează actualmente cel mai apropiat cerc de prieteni al lui V. Lăzărescu”.

— Îți dai seama ce om de încredere era Lazarescu, dacă asemenea figuri notorii din Banat se adunau la el, în fiecare duminică după amiază, ca să facă politică anticomunistă.

— Era „gala excelenței” Timișoarei la reședința lui. Avocatul dr. Ioan D. Subțire era căsătorit cu fiica guvernatorului Băncii Naționale a României.

— Ca și cum ar fi acum cineva căsătorit cu fiica lui Mugur Isărescu. Ți-ai musai că i-ar pune Dumnezeu mâna în cap. Deci, toți erau oameni subțiri... Dar avocatul era cel mai subțire! La obraz...

— Am vorbit aseară cu artista Speranța Rodica Subțire, soția doctorului Ionel Victor Subțire, fiul fruntașului țărănist Ioan D. Subțire. L-ai identificat? E al doilea pe lista întocmită de informatorul șef de la Mitropolie.

— Cel cu funcție înaltă în partidul lui Maniu, ajutat de Lazarescu după ieșirea din detenție.

— Doar știi că printre motivele capitale pentru care i s-a deschis lui Lazarescu dosar la Securitate era și acuzația că a fost manist.

— ... U-manist! Ai mai vorbit despre orientarea lui politică pro-țărănistă și despre faptul că Iuliu Maniu era un erou pentru el. Prin urmare, acuzația avea temei. Era un fapt real, nu inventat de Corneanu.

— Doamna Speranța Rodica Subțire mi-a arătat un album de fotografii, care a zăcut mulți ani în beciul casei lor, între lucrurile secrete de mare valoare sufletească. Era un album-eveniment...

— ... Ce alte lucruri de valoare sentimentală mai avea prin casă?

— Nu am discutat-o. Domnia Sa a pomenit de o lustră, care se vedea strălucind în aproape toate fotografiile din album. Era acum lustra din sufrageria în care am avut cinstea de a fi primită, o lustră absolut superbă, la mare înălțime, cu brațe multe și globuri de lumină.

— Lustră de boieri, ce mai!...

— De oameni cu stare, care țin la tradiția familială. Tot o moștenire sentimentală era și un tablou foarte mare, care patrona sufrageria. Portretul lui Avram Iancu în mărime naturală.

— Avram Iancu era un simbol pentru maniști. Ții minte că Lazarescu a vorbit cu Dumitru Steanță, din organizația „Sumanele negre”, despre strategia lui Avram Iancu?...

— Spunea Doamna Rodica Subțire că soțul ei o avertizase să nu ajungă acel tablou la ochii lumii, ca să nu aibă neplăceri. Odată făcea curățenie și a deschis larg fereastra. Doi bătrâni, soț și soție, se opriseră în dreptul ei să vadă acel portret. Cum a auzit bătrânul exclamând: „Avram Iancu! Uite-l pe Avram Iancu!”, doamna Subțire și-a amintit de interdicție. A sărit cu grația și sprinteneala ei de balerină, ca să le închidă trecătorilor... geamurile în nas, speriată să nu cumva să fie denunțați că posedă acel portret.

— Dar soțul Doamnei Subțire nu era acasă aseară, nu te-a onorat cu prezența?

— Din păcate, a murit de șapte ani. Doamna era singură.

— De șapte ani?!... Tiii, ce ne urmărește numărul ăsta, frate...

— E numărul destinului.

— Te-a dus și pe drumul ăsta Lazarescu!

— Un drum care n-a fost inutil, căci din albumul acela de amintiri s-au încropit povești tulburătoare. Tot acolo l-am găsit pe Uica Lazarescu și am văzut încă o dată ce om frumos și cald și generos era. Îmi venea să țin fotografiile...

— D-api! Cum ziceți voi? Țucu-ți sufletu' teu, Uico!

— Erau poze de la botezul cumnatei Doamnei, un botez la care s-au întrunit țărăniștii...

— În 1944 era una din ultimele lor întruniri.

— Sunt multe poze de grup, cu bărbați în jurul lui Iuliu Maniu. Ne uitam la ele, fără să știm cine sunt personajele admirate de noi pentru ținutele foarte elegante, pentru nota de distincție. Pe primul carton al albumului au scris urări pentru fetiță Episcopul Vasile Lazarescu și Iuliu Maniu.

— Și n-ai copiat ce au scris?

— Inițial, Doamna Subțire mi-a făcut o copie xerox. Apoi s-a îndurat de mine, a desprins cartonul din album și mi l-a dat ca să-l reproducem în carte. „Dacă nu mi-l aduceți înapoi, mă nenorociți!”

„Odată cu binecuvântarea și sfințirea ce i-am implorat de la Tatăl Ceresc în sta Taină a Botezului, urăm fetiței nou încreștinate ani mulți și fericiți spre bucuria și mulțumirea vrednicilor ei părinți...

Vasile, Episcopul Timișorii.

(Timișoara, 27/II 944) ”

Cu caligrafia lui, cu ortografia de școală veche...

— M-ai emoționat și pe mine, a nu știu câta oară...

— Iar dedesubt, cu litere mai mari, scrie și nașul câte-va cuvinte:

„Nou botezata să crească, să trăiască, să-nflorească!”
Semnează Iuliu Maniu, am în față celebra lui semnătură...

Cu acest prilej, și Ionel, fratele micuței creștinate, care avea nouă ani, a recitat o poezie scrisă de tatăl său, în care

îi adresează urări de viață bună surioarei. E vorba de un mănunchi de versuri ce sună din coadă. Nu m-a lăsat indiferentă contextualizarea istorică. Erau în război și propaganda partidului viza eliberarea Ardealului și reîntregirea țării.

*Dar în Cluj curând intrăm,
Pe ardeleni să-i eliberăm!
Aceasta-i urarea mea,
Cristinel, de ziua ta.*

*Să vezi o țară întregită,
De la Nistru la Tisa mărită,
Întreg Banatul câștigat,
Ardealul, de la unguri, luat.*

— Fetița botezată atunci trebuie să aibă acum 70 de ani, din nou multiplu de 7!

— Ar fi trebuit... Însă a murit, sărăcuța, la prima menstruație. Ar fi putut fi salvată, dacă tatăl ei n-ar fi fost element dușmănos al noii orânduiri, dacă fiica lui ar fi avut dreptul la un tratament medical adecvat.

— A fost lăsată să moară?!...

— După ce tatăl ei a fost arestat, după ce au fost deposedați de casa de pe Brâncoveanu 25, unde azi e Bazarul de pe Fâșia Gaza, și aruncați în mizerie!... Fratele ei, Ionel V. Subțire, nu putea să dea examen la Medicină, ar fi fost respins din cauza notei sociale proaste.

— Notei sociale?! Nici n-am auzit de așa ceva!...

— Cum nu? Copiii de intelectuali, de chiaburi, de elemente reacționare... nu prea mai aveau dreptul să intre în universități. Cică se învârtise roata. L-a salvat menajera lor, o bătrână care, în condiții de ilegalitate, îl găzduise pe Ion Gheorghe Maurer. Fruntașul comunist i-a promis că... o face ilegalistă, dar ea și-a dat ochii peste cap. „I-auzi! Mare cinste! Asta-mi trebuie mie!” S-a dus apoi, spășită, să-i ceară o intervenție în favoarea lui Ionel, ca să poată da tânărul cu notă socială foarte proastă, fiul unui element reacționar din preajma lui Iuliu Maniu, examen la Medicină. A ajutat-o Ion Gheorghe Maurer. Ionel V. Subțire a terminat șef de promoție Medicina. Nu a făcut însă o carieră universitară, chiar dacă a fost unul dintre cei mai renumiți medici din oraș. Dosarul său îl împiedica să trăiască normal. Spunea Doamna Subțire că dumneaei, ca artistă, pleca în turnee, în străinătate. Dar, cu soțul, nu a ieșit niciodată din țară în timpul regimului comunist. Ea însăși era percheziționată la graniță, ca nu cumva să ducă documente... pe afară.

— Destine și destine... atâtea personaje care se împletesc și s-au atins de duhul Mitropolitanului...

*

De la stânga la dreapta:
Iuliu Maniu, Ioan D. Subțire și Vasile Lăzărescu

Odată cu binecuvântarea și sfințirea ce-i am implorat
de la Tatăl Ceresc în sta Târnă a Boterului urăm fetei
nou încreștinale amii multi și fericiți spre bucuria și
mulțumirea vrednicilor ei părinți
Târnă, 24/10/1944 Vasile
episcopul Târnă
Nou boterata să crească și fră-
iască și înflorească!!
Iuliu Maniu

Leoni Iu Stefanescu
27. II 1944
Ivan Draghici
Iul. Gheorghe Draghici
M. Iu Iu Stefanescu 22. II 1944
Catalina Gheorghe
Georghe de Draghici
Misiu 82 Popovici
Elena Lerer
Viloria Iu Iu
A. Iu Iu
I. Iu Iu
I. Iu Iu
I. Iu Iu

Semnăturile frunțășilor maniști, întruniți la Timișoara,
str. Brâncoveanu, nr. 25, în 22 februarie 1944, sub pretextul
participării la botez

— „De asemeni, Lăzărescu Vasile mai întreține legături și ajută materialicește pe soția lui Fărcășanu Nicolae, fost vicepreședinte al Comitetului județean PNL Timișoara, care în prezent este cu domiciliu obligatoriu în regiunea Galați și al cărui frate, anume Fărcășanu Mihai, se află fugit în America. La fel, Lăzărescu Vasile mai întreține legături și cu alți foști politicieni ai diferitelor partide burghezo-moșierești, printre care se enumeră: Hanes Tiberiu, I. Sava, nepot al lui Iuliu Maniu, fostul general Lipovan Ioan și alții”.

Chiar și Crăciunel a fost denunțat că ajută pe cei închiși sau familiile lor, subțind fondurile oferite de primul-ministru Groza pentru terminarea Catedralei.

— Curată deturnare de fonduri!... Spălare a banilor!

— Premierul l-a chemat la el pe Crăciunel și l-a certat, gurile rele spun că i-a tras chiar și două palme: „Hoțule, vrei să spună comuniștii că au finanțat reacțiunea prin tine?”

— Ce vorbești? A văzut roșu înaintea ochilor Burghezul Roșu, și-a pierdut controlul?

— L-a și băgat vreo două săptămâni la răcoare pe Crăciunel în 1947. Crezând că Lăzărescu nu știe despre învârtelile financiare ale lui Crăciunel, l-a chemat la București, ca să-i atragă personal atenția asupra incorectitudinii vicarului său.

— Bag mâna-n foc că Lazarescu l-a apărat pe Crăciunel și l-a scos de la pârnaie.

— Sigur că s-a solidarizat cu el. Persoanele dubioase pe care le ajutau erau cunoștințe comune. Groza s-a indignat: „Am dat bani pentru Mitropolie și voi sprijiniți reacțiunea? Ce-o să zică partidul? Că subvenționez eu reacțiunea prin voi? Vasile, să nu te joci cu omenia, căci te trimit la mănăstire!”

— Îmi place că se tutuia. Dar amenințările lui Groza mă scot din sărite...

— În 1956, după ce Crăciunel a fost înlăturat din postul de vicar de la Timișoara și s-a îmbolnăvit grav, lui Groza i s-a făcut milă de el și i-a spus: „Fii mulțumit că ești bolnav în libertate, iar nu la închisoare... Vasile ar putea-o păți și mai rău”.

— Ei, la dracu!, vorba Mitropolitanului.

— După ce i-a nesocotit pila și i-a dat cumătrul afară, Părintele Vasile nu se mai putea aștepta decât la răzbunarea lui Groza.

— Dar cum și-a permis să nu țină cont de pila premierului Dr. Petru Groza? Cred că a făcut o greșeală strategică.

— Lazarescu nu a tolerat infiltrarea securiștilor în biserică. De îndată ce avea dovezi împotriva preoților informatori, îi dădea afară. Premierul s-a făcut foc și pară când Mitropolitanul nu i-a dat satisfacție în situația cumătrului, pentru care el însuși intervenise. Groza l-a acuzat atunci de lipsă de diplomatie în tratarea cazului, iar Lazarescu i-a trimis o scrisoare în care i-a explicat că nu are dreptul de a-i comenta deciziile ce țin de ordinea interioară a Eparhiei. Asta era să-l coste rău de tot.

— Ce anume îi putea face Groza? Să-l sancționeze prin Ministerul Cultelor?

— Poate că da. Lazarescu știa de dosarul său de la Securitate. Era sigur că nimeni nu îl poate învinui de destituirea preotului în cauză, ci de falsurile din dosar, pe baza cărora putea fi trimis în fața Sinodului. Iar Patriarhul nu ar fi riscat să îl sprijine împotriva premierului. De aceea, și-a călcat pe inimă și s-a dus să-i ceară iertare lui Groza.

— A știut să se umilească. Ca un om puternic ce era.

— Putem presupune că legăturile dintre ei, care au fost inițial extrem de calde, pentru că, cine știe din ce motive, erau prieteni foarte buni, s-au stabilit într-un context în care Groza era în dificultate. Cum altfel îți explici că, în mintea lui, i-a făcut lui Lazarescu „cadou” banii cu care să termine Catedrala, pentru a-i împlini visul cel mai de preț? Eu nu văd în asta decât o răsplată pentru un mare serviciu făcut cândva. Despre care Lazarescu a avut onoarea să păstreze tăcerea. Am găsit între însemnările lui Lazarescu informația că, în 1 ianuarie 1951, pe la ora 3 după-masa, Petru Groza l-a vizitat ca să-l felicite de ziua numelui. În schimb, până la urmă, premierul nu s-a abținut să nu-i scoată ochii cu cât l-a ajutat. Într-una dintre ultimele lor conversații, Groza ar fi strigat la el: „Mitropolit te-am făcut, catedrală ți-am făcut, pe frate-tău l-am apărat. Pe tine te apăr și tot nu-ți mai vine mintea la cap!” Lazarescu a tăcut. L-a lăsat să-și dea arama pe față.

— Pe Lazarescu nu Groza l-a făcut Mitropolit, ci regele! Și nu i-a făcut el cadou Catedrala, ci doar i-a aprobat o parte din fonduri, cei mai mulți bani au fost din colecta enoriașilor dornici să aibă biserica lor românească. Groza

a fost o curvă de om. Și Lazarescu l-a citit. Țsta e adevărul, cum ai spus tu, și nu cum au spus alții.

— Unul dintre prietenii Mitropolitului Vasile, avocatul Micle, zicea că nu a văzut un om mai șiret decât Petru Groza. S-a dat cu comuniștii, ca să-și salveze persoana și o foarte însemnată parte din avere, dar a ținut să rămână fără carnet de partid, ca să dea impresia că este opozant în guvernul pe care îl conducea. În fapt, juca pe două fronturi.

— Dapicumdarnu! Era ca un miel care sugea la doi... mă-sa!

— A cerut să fie înmormântat cu ceremonie religioasă. În fața sicriului său de apărător al datinei strămoșești erau laolaltă partidul comunist și soborul de preoți.

— Din care nu făcea parte Lazarescu,... fiindcă își pusese și el piciorul în ghips, la fel ca generalul nostru de tristă amintire.

— Nu piciorul, picioarele... A fost și mai și!

— No, ghini că nu și-a pus și... bastonul de mitropolit!

— Acum, n-are rost să despicăm firul în patru. Însă am citit în Memoriu despre o scrisoare adresată regretatului Dr. Petru Groza în 1956, în care semnatarul îl asigura pe premier de tenacitatea cu care se punea la cale debarcarea lui Lazarescu.

— Regretatul?... dar cine l-a regretat, măi dragă?

— ... Despre morți, numai de bine! Ca să elimine orice dubiu, Lazarescu face o anexă cu fotocopia scrisorii.

— Înseamnă că Petru Groza a ajuns în cărdășie cu Crăciunel în 1956, când se pregătea deja un fel de rocadă: Corneanu – la conducerea Mitropoliei Banatului, iar Lazarescu – Mitropolit al Sibiului.

— Nu-mi vine totuși să cred că Groza s-ar fi demis să comploteze împotriva fostului prieten. Era un intelectual rasat, nu putea fi atât de josnic. Îmi arăți pasajul?

— „În primul rând, trebuia caterisit pr. I. Crăciunel, cu atât mai mult cu cât el chiar își angajase un prieten, cu trecere la regretatul Președinte Dr. Petru Groza, ca să-mi ’pregătească drumul spre chilie’. Fotocopia scrisorii, prin care numitul îl asigură de tenacitatea cu care lucrează în acest scop și, la fel, de rezultatul scontat, se anexează (Anexa 13)”.

— Bine, dar asta nu înseamnă că a și mușcat Petru Groza.

— Eu m-aș mira să nu fi fost de acord. Repet:... *îl asigură de tenacitatea cu care lucrează în acest scop*. Deduc că era un scop împărtășit. Eu cred că Lazarescu a aflat în ultimul moment de acest complot și de aceea s-a grăbit să ajungă, prin ministrul Cultelor, la premier. De asta s-a umilit așa, aplecându-se până la pământ în fața unui fost prieten... devenit peste noapte conspiraționist.

— Eu nu cred că s-a aplecat așa. Vasile stătea drept și în fața lui Dumnezeu.

— Putea fi o strategie... Făcea orice ca să nu-și piardă șansa de a-și desăvârși opera duhovnicească, adică de a face el, ca Mitropolit, și ultimul pas: acela de a-l aduce în Catedrală și pe Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș. După care, îți dai seama ce scârbă i s-o fi făcut. Ca atunci când trebuie să te faci frate cu dracu ca să treci puntea. Și la ca-păt de drum îți vine să vomți.

— Chiar să borăști!

— O fi văzut negru în fața ochilor, când a descoperit cine îi erau complotiștii: Ciucurel (Tu?...), Corneanu (Și tu???) și... chiar și Petru Groza (Și TU???!...).

— Precis, că doar știi ce pățimăș era. În orice caz, aceste culise nu erau cunoscute. Și multă lume i-a reproșat Mitropolitului Banatului că nu a fost la înmormântarea lui Dr. Petru Groza.

— El s-a ferit să îl critice post-mortem pe Groza. Nu putea nici să-l laude... A păstrat un fel de tăcere de onoare, cu riscul de a fi el cel acuzat de ireverență. Am citit un interviu cu una din fiicele sale, Mia, în care aceasta se plângea că tatăl ei nu mai figurează printre ctitorii Catedralei.

— Așa o fi? Eu ți-am arătat actul prin care Adunarea eparhială îl declara principal ctitor al Catedralei mitropolitane. Când i s-o fi retras această calitate? După Revoluție? În perioada când îi dărau statuile și îl scoteau de pe atâtea liste cu denumiri de străzi?

— Dacă s-a întâmplat așa, înseamnă că e un abuz. Fiindcă nu te joci cu banii pe care i-a băgat omul în Catedrală. Deși mie nu mi-e clar dacă erau banii lui sau ai Guvernului României.

— Nu erau banii lui. Dacă i-ar fi dat în nume propriu, nu i-ar fi putut retrage nimeni calitatea de ctitor.

— Ce nu se poate la noi?...Dar și Groza, bun, rău, are fanii lui. Nu a fost uitat ca Lazarescu. La Deva, cel puțin, există numeroși susținători ai lui Groza, organizați într-un *fan club*.

— Mă faci să râd. De unde știi asta?

— Mi-a spus scriitorul Radu Ciobanu, care e originar din Deva și este la curent cu ceea ce se întâmplă acolo.

Bunicul Domniei Sale, Pompiliu Ciobanu, a fost coleg cu Petru Groza la Budapesta, unde au studiat în același timp Dreptul. S-ar putea ca prin intermediul lui Pompiliu Ciobanu, cu care a fost o viață prieten, să-l fi cunoscut și Lazarescu pe Dr. Petru Groza.

— Și care este părerea lui Radu Ciobanu despre Dr. Petru Groza?

— Că era un om inteligent, care știa ce făcea. Canale!... dacă faptele lui s-au săvârșit în cunoștință de cauză...

— Bine că măcar Mitropolitul nu i-a arătat un respect, pe care nu-l mai merita... pe ultimul drum. După ce voia să trimită un om ca el la chilie! Să mai ai prieteni? Vorba Părintelui Vasile: „A se scuti!”

*

— De la Lucreția am învățat că, dacă vrei să nu fii singur în viață, trebuie să inviți cât mai des oameni la masă. Și întotdeauna să ai un fel special de mâncare pe care să-l pui cu bucurie în fața lor. Să-l oferi într-un mod anume, ca să fii sigur că musafirului tău i se va face dor de bucatele tale și se va întoarce cât mai curând la tine. Constat că și Părintele Vasile proceda la fel. Avea mereu invitați la cină, pe care îi omenea cel puțin cu vin de Miniș sau cu țuică bătrână de Domașnea. Era atât de renumit pentru oferta de băutură de calitate, încât Budeanu îi făcuse și o epigramă:

*Somnoroase păsărele
La vlădica se adună,
Ciripesc prin rămurele:
Țuică bună!*

— *Țuică bună!*... Mă gândesc la damigeana aia de țuică veche, aurie, care făcea mărgele. Din ce se făcea la Domașnea țuica?

— Probabil că și din mere, fiindcă e zona gugulanilor „cu car cu mere/ și cu frumoasă muiere”. Însă, în general, din prune.

— Așa-i. Țuica bună e de prună. E cam slabă cea de mere.

— La noi se spune că țuica-i bună, de mere... pe gât!

— La mine se face și din perje! Dar nu mai apucă să se îngălbenească, chiar dacă ar ține-o în butoi de agud sau de salcâm. Că nimeni nu se îndură să stea cu Doșmanea, pardon, cu dușmanul în casă.

— La dud îi spuneți voi agud? La noi țuica făcută din tescovină se colorează cu lemn de măgrin. Specialitatea casei e whiskey-ul. Îi place și lui taica popa...

— De aceea vine lumea la masa ta, în chioșcul de la Carani.

— „De ce nu deschizi tu un restaurant?”, mă și întrebă unii, în vreme ce-mi povestesc cu ochi sticloși viața lor, începând din liceu, sau și mai din timp!

— Ca la hanul Ancuței...

— Nu, că acolo mai și plăteau. Ca porcarii lui Lică de la Moara cu noroc, că pleacă fără să achite consumația. Au probleme doar cu orientarea spațială. Le joacă mesele, paharele, Mirelele pe dinaintea ochilor și mai că ar cădea printre ele, dar vezi să nu! Un bărbat adevărat se duce pe picioarele lui până acasă... în pat. Și o nevăastă adevărată îi scoate pantofii și pleacă!

— La altul! Ha! Cum vorbești tu de musafirii tăi?...

— ... nepoțiți, care vin să mă ajute la grădină și uită să mai plece. Acum m-am învățat. Le pun băutura la pachet și „mai lasă-mă, neicuță, cu viața ta!” Prietenii mei nici nu beau, că sunt șoferii soțiilor. Și mari amatori de făcut grătare, mititei, ciorbă de pește la ceaun. De n-ar trebui să spălăm vasele după ei, nici n-am ști că sunt pe-acolo. Eu dau numai mentă prin blender, puțin ghimbir pe

răzătoare, pun zahăr, apă de la arteziană și, când se topește zahărul, storc lămâie. Prietena mea are o colegă din Franța, Estelle, obișnuită să stea tot timpul pe capul cuiva cu... dragul ei de România. S-a apucat, de-atâta drag, să și învețe românește. Numai „â” nu putea nicicum pronunța. Iar prietena mea o învățase să zică „u” în loc de „â”. Așa că spunea „puine”, „muine”, „cuine”.

— Cuine...?! Adică ham, ham?

— Voilă! Odată au adus băieții, pe platouri, peștele de la grătar. Îmmm... ce aburi, ce miros! „Dar lămâie nu aveți?” a întrebat prietena mea. „Ba da, e în frigider!” Și Estelle bate din palme, în culmea entuziasmului: „Vreau la-mu-ie! Vreau la-mu-ie!”

— I-aș fi dat eu „lămâie”, că frațuzoaicele mor după sărutul franțuzesc dat de românii neaoși!

— Ce să-ți spun? Că s-a răcit peștele, or mâncat și mâțele dintr-însul, până ne-am potolit noi din hohotele cu lacrimi de răs. Dar eu și-acuma râd imaginându-mi-te pe tine cu Estelle. La sărutul franțuzesc! Ha, ha, ha, ha!... Estelle e una din frațuzoaicele îndrăgostite de România pentru că i-a trecut... de mulțisor vremea în Franța. Știi tu cum sunt alea? Mă tem că nu ți-ar ajunge nici pe o măsea. Ei i-ar plăcea, desigur, di-o limbuți di moldovan. O-la-la!... Ha, ha, ha, ha!...

— Ia să-mi explici din punct de vedere semiotic ce e ăla sărut franțuzesc și cum de-a apărut drăguțul de el.

— E sărutul cu... limbi în contact. O aventură limbistică. Justificată de Revoluția franceză. Urmare a devizei „Liberté, égalité, fraternité!”

— Adică e permis și între frați?

— De la fraternité, deduc că toți suntem, sau ar trebui să fim, frați... De la Lucreția am mai învățat și că, dacă ai stat la masa cuiva, pe omul acela nu se face să-l mai vorbești vreodată de rău.

— Probabil că acesta era un fel de a trăi al jădănenților. Că și Vasile era pentru mulți ușă deschisă. Era foarte sociabil, o gazdă foarte primitoare.

— Se supăra când îl ocoleau cunoscuții. Mătușa Sonia mi-a povestit că, în timp ce stăteau de vorbă în foisor sau se plimbau prin grădină, Mitropolitanul îi mai arăta câte un trecător pe stradă, prin parc: „Îl vezi? E neam cu noi”... sau „Și ăsta e din Jadani”. După care adăuga dezamăgit: „Dar nu mă caută, pe la mine nu vine...” Îi plăcea să aibă invitați la masă și oaspeți după masă, cu care să discute un ceas-două.

— Mi-ai citit o notă a lui Bologa Vasile, în care Lazarescu era acuzat că are temperament de cafengiu. Că ar fi petrecut el mult timp prin cafenele, dar, cum funcția nu-i permite, a mutat cafeneaua acasă, la reședința mitropolitanului...

— Of, mi-ai amintit acum de Bunu John, care uneori, pe la orele prânzului, se îmbrăca elegant, pleca la gară și lua trenul spre Timișoara. Se ducea să se plimbe pe Corso, că poate întâlnește pe cineva cu care să bea „o cafea vorbită”...

— Adică să stea cu un prieten sau cu un fost coleg la o masă și să bea o cafea, în timp ce deapănă amintiri... sau pun țara la cale?

— Da. Mai ții minte de întâlnirile din fiecare duminică de la Mitropolitan, în care jucau remmy Hațieganu, Fărcășanu, Coriolan Băran și Tibi Haneș?

— Cum nu? Atâta caz făceau de ele *agenturili*...

— Ei bine, în fiecare sâmbătă, la șapte seara fix, se adunau la noi prietenii pokeriști ai lui Ionel: nenea Vaniuța, nenea Șunea, Pălică, Grișa și „Oncle”, adică Gheorghe Neculce. Se trăgeau obloanele la toate ferestrele din casă și bărbații se închideau într-o cameră, unde bunica le mai ducea din când în când cafele, căci proviziile de băutură și le făceau ei singuri, din timp, prin șpaisuri și beciuri. Soțiile lor se delectau cu nechezolul în bucătăria de jos, râzând din te miri ce, mai cu seamă atunci când își ghiceau în cafea sau în cărți de joc mai uzate, pesemne lepădate de bărbați. Pe mine mă atrăgea camera bărbaților, unde era întotdeauna o liniște de mormânt. Prin gaura cheii, îi vedeam stând nemișcați pe scaunele lor. Își mânuiau cărțile minute în șir, le ascundeau sub palmă, fumau și sorbeau din cafele. Pe masă era un pot de bancnote. Arareori slobozeau vorbe de neînțeles atunci pentru mine: *pass, blind, full*...

Demnitatea posturilor, distanțele dintre ei și mișcărilor rezervate îmi dădeau de înțeles că oamenii aceștia își beau cafeaua cu stil, vorbind puțin și în surdină, ca personajele masculine din *Forsyte Saga*, serial ce rula pe atunci la TVR. Dar nu puteam să îi filez prea mult, fiindcă bunica îmi remarcă imediat absența și mă certa că nu stau unde mi-e locul. Noaptea însă, dormeam în camera lipită de cea în care se juca poker. Din pat trăgeam cu urechea și savuram cuvintele acelea pe care nu le înțelegeam: *pass, blind, full*, primele cuvinte englezești pe care le-am auzit în viața mea.

— Și nu făceau politică, nu vorbeau despre femei, nu se certau, nu trăgea vreunul o cacealma?

— Nu. Fumau și beau cafele, căci făceau noapte albă... Nu umblau musafirii noaptea prin sat. Îmi amintesc că odată, pe când eram deja mai măricică, m-au trezit niște hohote de râs. Rareori râdeau bărbații... Însă atunci nenea Șunea a rămas fără bani... până și-a jucat și „chilota, dom’le”! Cum era parolist, după ce a pierdut totul, și-a dat chiloții jos și i-a pus pe potul din mijlocul mesei...

— Dar Mitropolitanul nu juca și el cărți?

— Nu, nu... Nu știa niciun joc de cărți și, din cauza asta, îl tachina episcopul romano-catolic A. Pacha, spunând că e „analfabet”, că n-a citit cărți importante... Pe oaspeții săi îi primea mai cu seamă la masa lui din grădină, din foisor, unde greu se montau microfoane, chiar dacă acestea ajunseseră de dimensiuni minuscule.

— „Cât bumbii de la izmană...”

— Erau cu baterii, ineficiente. Prindeau doar încălzirea și... pierdeau esențialul, căci se descărcau bateriile, înainte ca băutura să dezlege limbile celor care îl frecventau. Nu-i trecea oricine pragul lui Lazarescu. Apropiatii lui erau oameni subțiri – doctori, avocați, finanțiști, profesori universitari, foști politicieni de vârf, frunțași de partide politice din vechiul regim, persoane de înălțimea lui intelectuală. Fără îndoială că și fețe bisericesti.

— El pontifica întrunirile astea, impunând o anumită atmosferă. „În general, față de oamenii pe care nu-i cunoaște îndeajuns este prudent și din acest motiv evită teme politice și cu deosebire se abține de la vreo judecată proprie. Față de oamenii în care are încredere este deschis, totuși, în toate împrejurările are grijă să nu fie acuzat că și-a transformat casa într-un loc de întâlnire și reacțiune”.

— Mai jucau remmy, mai vorbeau și fără perdea, se mai înflăcărau pe anumite teme, dar... ascultau și posturi de radio străine, îndeosebi cele interzise de comuniști. Vicarul Cotoșman a povestit că s-a făcut o percheziție în dormitorul Mitropolitului, dar că „Înaltul” a pus sub un pat oala de noapte și un aparat de făcut gimnastică, pentru a râde de Securitate, care voia să-i găsească aparatul de radio la care asculta el posturi străine.

— Hi, hi, hi! Măcar era plină oala de noapte, au văzut securiștii „a ce miroase asta”? Era dat dracului Uica Lazarescu!

— S-a mutat în curte, în văzul lumii, ca să-și țină prietenii departe de microfoanele fixe... La început, nici nu se gândea că apropiații lui pot ciripi altceva decât „Țuică bună!”

— Ca păsărelele ce se ascundeau printre rămurele...

— Sau, și mai și! Nu își închipuia că se puteau da cu dușmanii. Îngerul Diavolului sau Profesorul Victor Iancu de la... Securitate (și Universitate!) sunt exemple tipice de trădători, care, pentru binele propriu, au întărit rândurile vrăjmașilor Bisericii.

— Au devenit apropiații lui Lazarescu mult mai periculoși decât toată șlehta de haimanale comuniste, de care el ar fi știut oricând cum să se apere.

— Nu i-a mirosit pe toți la timpul cuvenit, deși el și-a dat seama că este urmărit. Se autocenzura, abținându-se de la comentariile politice, care au fost, nu cu mult timp în urmă, scopul agapelor vespereale.

„De peste un an, mitropolitul s-a ferit să mai facă aprecieri politice. Spre surprinderea mea, într-un cerc de prieteni, mitropolitul a adus critici gândirii materialiste, căutând să demonstreze caracterul vicios al unei asemenea gândiri: 'Acum, de mă spuneți, aş putea-o păți, căci popii au dreptul să slujească cultul, dar nu mai au dreptul să combată ceea ce se opune credinței'.

La plecare mi-a șoptit: 'Nu pot permite să se discute politică, căci ce știu eu, când sunt mai mulți se pot strecura fel de fel de elemente și apoi o anumită instituție dă repede raportul la București că vlădica întreține o atmosferă ostilă regimului'”.

— Cu toate acestea, nu-și pierduse umorul. Din plămâni puternici de Mitropolitan, trecut prin experiența de strănar, ieșeau cele mai sonore hohote de râs. Ho, ho, ho!...

— Asta cu ho, ho, ho! ți-a rămas de pe când făceai pe Moș Gerilă ca să le aduci oamenilor libertatea?

— Bine că mi-ai amintit. Am promis să nu uit nicio dată și era cât pe ce să uit. Dar oare s-or simți liberi?

— Eu mă simt. Și tu, nu?

— Dacă ne-ar auzi Lazarescu, ar pufni în hohote de râs. „Voi sunteți liberi? Ho, ho, ho, ho!”

— După întâmplările din 1956, la masa care s-a servit în ziua întâi de Crăciun, Mitropolitul a dispus să nu se discute nicio chestiune politică. Când profesorul Iancu a făcut o aluzie la Iuliu Maniu, spunându-i: „Așa obișnuia să procedeze și regretatul domnu' Președinte”. Mitropolitul l-a întrebat: „Cine?”, iar profesorul Iancu a precizat: „Așa-l

memoram noi pe Iuliu Maniu”. În clipa aceea, Ionel Sava i-a făcut semn cu ochiul să tacă.

— Murise deja Maniu?

— Da. În 1953, în închisoarea de la Sighet. Și a fost aruncat în groapa comună din cimitir...

— Era vinovat de multe... opinii.

— Mai târziu, când Profesorul Iancu l-a întrebat pe Mitropolit ce se mai aude în politica internațională, Ionel Sava a procedat la fel, făcându-i semn să nu vorbească, fiind de față chelnerul. Profesorul l-a întrebat pe Ionel Sava, nepotul lui Iuliu Maniu, ce s-a întâmplat de-i atât de prudent. „Chelnerul este un om de încredere, fără îndoială, dar azi nu mai poți avea nicio încredere și de aceea Mitropolitul a hotărât să nu se mai discute la masă nicio chestiune politică. M-a rugat pe mine, care sunt de-al casei, dar nu stăpân, ca, dacă cineva începe o asemenea temă, să-l fac atent să înceteze, Mitropolitului venindu-i greu să facă aceasta în calitate de gazdă.”

— Însă Lazarescu nu-și pierduse simțul umorului. Râdea mai ales pe seama prostiei comuniștilor.

— Avea Dej un consilier, Zăroni. În Timișoara tramvaiul 6 mergea în circuit. Se urcă Zăroni în tramvai. Ajunge la Catedrală. Notează ce biserică mare, ce cheltuială, ce sfidare. Se învâрте cu tramvaiul. Trece iar pe la Catedrală. Notează: încă una! Pfuai! La fel de mare! La fel de sfi-dătoare la adresa clasei muncitoare! Când o vede-a treia oară, nu mai suportă. Coboară. Se duce la hotelul comuniștilor, la doi pași de Mitropolie. Îl sună pe Dej: „Tov. Secretar general, așa ceva nu se poate. În Timișoara am văzut trei catedrale! Curată sfidare!”

— Ce-o fi râs și de Ana Pauker!

— Povestea Părintele Vasile că Ana Pauker s-a programat la un control ginecologic. „Tovarășe doctor, am o problemă delicată”. Doctorul credea că are dereglări hormonale de la... lipsă prelungită de soț și se gândea ce să-i prescrie, când ea, foarte indignată, i-a făcut o reclamație: „De la o injecție făcută greșit de o soră din spitalul acesta..., mi s-a atrofiat... nervul sexual”. Medicul nu-și putu reține un hohot de râs, auzind așa o enormitate, dar i-a dat tovarășei impresia că râde fiindcă are o soluție de reactivare imediată și completă a nervului ei sexual. „Nu e ceva grav, tovarășă!” Și-n mintea lui: „... că doar funcția creează organul”. „Ce pot face, tovarășe doctor?” „Trebuie să întrețineți relații sexuale cu bărbați hămesiți”. „Și de unde să găsec bărbați hămesiți?” „Din rândul ierarhilor, care vă sunt supuși!” Cică așa a ajuns ea să se dea la prelați... care nu erau toți hămesiți, ci, mai degrabă,... în disfuncție sexuală. Și ei, cu „nervul sexual atrofiat”... din motive asemănătoare.

— Ci, mai degrabă,... în disfuncție erectilă... și ei, cu... adormirea...

— *Ptiu, ptiu, ptiu, cruce de aur!*

— Dacă papistașii nu-i răspundeau la avansuri, știi că îi făcea homosexuali... și înfunda pușcăriile cu ei?

— Poate ar fi vrut-o ăia, dar cu ce? O fi fost nurlie rău enoriașa Ana Pauker? Tu știi cum arăta?

— Zurlie precis. Cred, totuși, că ți-ar fi fost mult mai bine cu una ca Ana Pauker decât cu Estelle.

— Nu era de lăsat o femeie ca Ana Pauker. Dacă a fost amanta lui Stalin!...

— Avea Hitler amantă evreică și Stalin să n-aibă? De când te orientezi tu după gusturile lui Stalin?

— Voiam să spun că era o femeie frumoasă, la avansurile căreia papistașii ar fi răspuns, dacă ar fi avut cu ce.

— Știi că era poreclită „Stalin în fustă”? Tu îți imaginezi cum ar fi arătat Stalin în fustă? N-ar fi fost... moartea pasiunii?!

— De-asta zici tu că ar fi iertat-o toți? Că mare ciudă avea pe preoți! Și pe „sfânta”... sulă!

— Până la urmă, și Stalin s-a dezis de ea. I-a permis lui Dej să o treacă pe linia moartă. Cât a fost bună la pat, a condus România și..., după ce i s-a atrofiat „nervul” sexual, a dat ore de franceză... ca o profesoară prăpădită.

— A inaugurat seria crimelor comunisto-monstruoase de la noi... Palidele ei umbre au fost tovarășele Găinușe, Maria Gheorghe și Suzănica Gâdea. Doar Elena Ceaușescu se mai putea compara cu ea.

— Se spune că în tinerețe Elena Ceaușescu nu purta chiloți și a fost poreclită „Păsărica”.

— Așa sexy o fi fost sau așa saracî, di niși chiloțai pi cur n-ave?

— Și, și...Tovarășa Păsărica!

— Da’ și-i? Mi-a povestit un tânăr ofițer, pe atunci aflat în stafful pușcăriei de la Bacău, că îi invitase toarșa prim-secretar Găinușă la o vizită de lucru pe o tarla, unde zdrențuroșii de pușcăriași recoltau purumbul.

— Poati păpușoiul... Și Găinușă era di pi la voi? Di la dânsa învațasi tovarășul Plăcintă cum sî aibî câti două ouî... di la găinușa comunistă. Găinușă di aur a lui Plașintî și carnațai di Pleșcoi...

— Așa-i când sî bagî fumeili în puliticî. Voia să vadă tovărășica cu ochii ei ce recoltă îi va da peste plan primului bâlbâit de România. A luat cu două degete ditamai știuletele în palma ei, ca și cum și ca și când... și ar fi exclamat: „Bravo, frumoasă recoltă, zdraveni știuleți! Da-ți-i bătaie! Să nu se piardă niciun grăunte!” Zeloșii comandanți au strigat în cor: „Am înțeleș, toarșă prim-secretar, vom face întocmai, să trăiți!” Unul dintre ei ar fi șoptit: „Zdravănă cucoană!” Șoferul ei l-a auzit și i-a replicat: „Așa-i, cî ari chiloț' la fel cu ai nivesti-mi!”

— Stalin ar fi vrut să o pună pe Ana Pauker în fruntea țării, însă a trebuit să țină cont de sentimentele naționale,... antievreiești.

— I-a pus pi... pi ochi. Cum spunea profa ta de mate? „Pi pi doi...”

— Tovarășa Papuc! Ea spunea „pi pi doi” și noi fășem pipi pi noi di răs...

— Cine s-aseamănă s-adună! Ana Pauker făcea la noi politica lui Stalin, fără nicio milă. Alături de ceilalți alo-gești de la conducerea României, puși acolo ca să lichideze intelectualitatea, religia, ca să reducă la zero, în ultimă instanță, românismul pe la noi. Sadismul ei, părerea mea, provenea și din faptul că era fiică de haham, adică de măcelar care tăia animalele în așa fel, încât nu curgea nicio picătură de sânge.

— Mi-ai amintit acum de o prietenă de-a mea, care voia să facă Medicina. Am luat-o cu mine la bunici la Carani. Și știi ce a făcut? A tăiat un puișor în dreptul inimii, ca să vadă cum îi bate inimioara, cum funcționează organul vital... Îți dai seama câtă cruzime?

— Și a făcut Medicina?...

— Nu. Toată pielea mi-e ace acum, că îți vorbesc despre ea. Nu a intrat din prima la Medicină și s-a dus la Chimie industrială. Era în ultimul an de facultate. O fată înaltă, cu linii ale feței dulci, cu părul lung, șaten. Urma să se căsătorească și s-a apucat de cură de slăbire. Niciodată n-o să înțeleg de ce nu realizează tinerele că ele sunt frumoase oricum, că au un ten impecabil, ochi strălucitori, că pentru adevărata frumusețe nu e nevoie de niciun artificiu.

— Adevărul e că nu știu ce văd unii la sfrijitele alea de top-modele. Mie îmi place ca femeia să aibă de toate, adică absolut tot ce dă Domnul.

— Într-o duminică, Adinei i-a amorțit brațul stâng. Mama farmacistă, tatăl stomatolog. I-au dat calciu. Au sporit doza. Cum fata nu-și revenea, s-au dus cu ea la Spitalul Județean. Duminică spre luni, noaptea. La urgențe era un medic tânăr, nepriceput, care, fără să întrebe de medicamentele pe care le luase pacienta în prealabil, i-a administrat calciu intravenos, provocându-i un stop cardiac. Desperat, l-a chemat pe tatăl fetei, ca să îl ajute să o resusciteze. Nenea Milu a simțit sub palma lui cum nu mai bate inima Adinei.

— Dezastru! Malpraxisul din spitalele românești. Câți ani avea Adina?

— Douăzeci și patru. Au înmormântat-o în rochia de mireasă. Unii spuneau că așa i-a fost scris. Alții aruncau vina dintr-o parte în alta: pe medic, că n-a întrebat, pe părinți, că n-au spus. Adevărul e că suntem foarte vulnerabili.

— Nu știm ce ne aduce clipa următoare. Și totuși, dacă am deschide ochii, am putea evita unele nenorociri. Cum a

fost moartea acestei fete. Tu, cu mintea ta de semioticiană, precis ai făcut alte conexiuni. Ai legat ceea ce i s-a întâmplat fetei de ceea ce i-a făcut ea acelu pui de găină.

— Doar nu crezi că gândesc atât de schematic. Am tras o linie între cele două evenimente. Una din liniile destinului.

— Ana Pauker a fost amanta lui Stalin după ce i-a murit soțul într-un lagăr. Oare s-au și iubit?

— Lui în mod cert i s-au aprins călcâiele după moldoveanca de pe la Vaslui. Și i-a pus acesteia pile,... adică pili pi la Dej. I-a făcut toate toanele. I-a dat nas. Pentru ca apoi, după ce nu i-a mai fost amantă, să nu-i mai pese de ea... nici când l-a văzut pe Dej dând de pământ cu dânsa.

— Cu ea, nu cu dânsa! Ai să-mi spui acum că așa sunt toți bărbații cu amantele lor.

— Nu chiar. Sunt bărbați mai fideli față de amantă decât față de neveste. Unii au schimbat două-trei soții, dar și-au păstrat toată viața aceeași amantă. Alții și-au făcut din amante neveste. Ca Prințul Charles sau Carol al II - lea. Deci, nu e o regulă. Acum vreo zece ani, un profesor de la rusă, prieten cu tatăl meu, vine să mă roage să trec la examen o fată din anul I. Și-acum îi simt mustața în ureche și-i aud vocea cu care mi-a șoptit: „E amanta mea!” Nu mi-a venit să cred. Erau peste 40 de ani între ei. Am crezut apoi că n-am înțeles eu cum stau lucrurile, că poate era o glumă. Peste doi ani, același profesor vine și mă roagă să o pic la examen. Nu numai că nu mai era amanta dumnealui, dar domnișoara în cauză avea, în opinia Profesorului, și un caracter dezgustător. După ce a văzut el că am trecut-o, mi-a ținut de câteva ori calea, ca să-mi spună cât de urât vorbea fata aceea despre mine. M-aș mira să fi fost așa.

— Băi, ce oameni... Pilă, când e cu sula-ntr-însa, și contrapilă, când nu mai e...

— Iar nevastă-sa, la întâlnirea de... zeci de ani de la absolvirea facultății, când cei reveniți în amfiteatru vorbeau despre copiii și nepoții lor, și-a așteptat rândul și, cu lacrimi în ochi și glas vibratil, a mărturisit public: „El mi-e soț, fiu, nepot, e totul pentru mine. El e viața mea!”

— No, ghini cî nu i-o fost și tată! Cî mai știu ieu pi unii care le zic la soții (și li țâie Dumnezeu!) *mămic!* „Mămic, o punim la noapți?” „Da, țuculi!” Dar, Mirela, am eu impresia, sau tu ai început să bârfești?

— Mă amuz. De parcă aș fi la masa lui Lazarescu și aș spune și eu ceva pornind de la Ana Pauker.

— N-a fost nici Ana Pauker o amantă fidelă pentru Stalin. Avea legături amoroase cu numeroși alți membri de partid comunist. Că doar erau destui. Și printre papistași.

— Măcar era fidelă comuniștilor. Și cauzei democrației populare din România.

— Catrenul propagandei dejiste:

*Ana Pauker și cu Dej
Au băgat spaima-n burgheji!
Stalin și poporul rus
Libertate ne-au adus!*
(Iar mi-aș trage una peste bot!)

— Tu știi că Brașovului îi spuneau Stalin în vremea dictatorului? Salamul de Sibiu nu se făcea la Sibiu, ci la Brașov. Dar cum erau să-i spună Salam de Stalin?

— Eu știu că Brașovului i se mai spunea și Iașov. Când rula filmul *Ștefan cel Mare* și Gheorghe Cozorici a-

dresa celebra întrebare: „Unde sunteți voi fii al Moldovei?”, în cinematografele din Brașov, moldovenii se sculau în două picioare și răspundeau în cor: „La Iașov, Măria Ta!”

— Ha, ha, ha! Mama Domnului Braun, a învățătorului german de la noi, a fost la mozi cu o vecină, ca să vadă filmul *Ștefan cel Mare*. Și i-a plăcut, dar nu a înțeles cine și unde era Maria. „Tot spus ei *Maria Ta*, dar nu văzut nicio femeia lui”.

— Hi, hi, hi! Comunismul a pornit de la Marx și Engels, și, bineînțeles, de la Lenin, care, în ultimii ani de viață, urla de durere, îngrijit fiind de sora lui.

— Am auzit că a pățimit și Lenin pentru păcatele lui.

— Avea sifilis în stadiul terțiar! Ca și Chivu Stoica, premierul care s-a sinucis, aruncându-se de la balconul palatului din bulevardul Primăverii! Și când te gândești că Părintele Vasile i-a scris un memoriu în care se plângea de situația lui! La cel ce avea probleme cu aparatul genital! Numai niște minți sifilitice puteau să facă atâtea atrocități. Ca o precizare, din cunoștințele mele, pe care le-am căpătat de pe vremea când voiam să mă fac doctor, sifilisul, în perioada secundară, produce scânteii de geniu!

— Ha, ha, ha! Îmi și imaginez ce de poezii și simfonii s-ar compune la spitalele de boli dermato-venerice. Am avea o cultură sifilitică mondială!

— Ar fi așa cum spui, dacă la spital n-ar ajunge cei în ultima fază, care este ireversibilă. N-ai aflat de un geniu românesc, stigmatizat că era bolnav de sifilis? Ei, bine, asta era poet, dar, dacă îl mai lăsau în viață, cine știe ce platformă politică avea să debiteze!

— A fost genial înainte de a suferi sau nu de vreo boală. Nu doar poezia sa, ci și publicistica era a unui om de geniu. Dar cum o să-și lase românii valorile în viață și... nebatjocorite?!

— Și Eminescu a fost otrăvit încet... cu mercur, principalul remediu pentru sifilis, pe vremea aceea, care i-a fost prescris în doze prea mari.

— Așa a descoperit Vatamaniuc. Ferește-te de români, chiar și atunci când te consideră „poet nepereche”! Că doar au trădarea în sânge. Și te termină cu sângele lor rece... de șarpe... crescut la sân...

— Oare Eminescu mai realiza ce i se întâmplă?

— Fără îndoială. De „nebun” ce era, a scris, în perioada când cutreiera... sanatorii, *Gramatica limbii sanscrite*, în trei volume. Iar Amita Bhose, care a publicat teza de doctorat *Eminescu și India*, prin anii '80, a observat că Eminescu știa chiar foarte bine sanscrita.

— Părintele Vasile a cunoscut gradual amărăciunea trădării. În scurt timp, lumea care îl frecventa s-a împărțit în două: trădători și trădați. Numărul prietenilor s-a înjumătățit...

— Ce i-o fi lipsit Părintelui Vasile, în ultimii ani de viață, societatea din jurul unei mese!...

— Probabil că da. Era un gurmand. Îi plăcea să vorbească, să cânte, să râdă. Poate mai mult decât mâncarea cu care se învățase, îi lipsea atmosfera. Îi era dor de prieteni, de rude, de viața pe care a dus-o la Timișoara. Nici prietenii lui nu erau în grațiile comuniștilor. Pățeau și ei. Unii dintre ei au ajuns în pușcării, alții în stradă. I-a ajutat Părintele Vasile cum a putut, iar ei nu au uitat. Dar dacă

Mitropolitanul a avut domiciliu forțat la mănăstire... nu s-au mai văzut nicicum.

— Și recunoștința lor?...

— Recunoștința? În conformitate cu vremurile. Pompiliu Ciobanu i-a adresat un memoriu lui Dej, în care solicita retrocedarea palatului său cu patru etaje. În testament, el încredința un etaj Arhiepiscopiei din Timișoara, cu mențiunea: „... va fi știind Părintele Vasile ce întrebuintare să-i dea”. A murit cu treizeci de ani înainte de a începe retrocedarea averilor.

— Intenția contează! Că nici Părintele Vasile n-a mai fost Mitropolit multă vreme...

— Vasile a devenit tot mai singur și a ținut cât a putut garda sus. Apropiatii lui îi spuneau cu jumătate de gură că se aude în urbe că va fi schimbat cu cineva mai obedient.

— Avea el destulă minte să-și dea și singur seama de asta. Asculta posturile de radio străine, știa de sute de cazuri de procese trucate, de personalități condamnate pentru ideile lor, precum cele din lotul Noica-Pillat, din care Nicolae Steinhardt a declarat că era mândru că făcea parte.

— Trăia într-o lume tot mai ostilă, nu numai intelectualilor de valoare, ci și lui Dumnezeu. De aici, disperarea lui. Nu se putea judeca cu oamenii noului regim. Singura lui libertate era aceea de a se lupta pentru a nu ajunge ca ei. Numai că distanța dintre el și lume devenea tot mai mare...

— Cum i-ai spus tu în poezia *Spre nicăieri?* „Crevasă”? Și pasului următor? „Un pas în gol”? Într-o asemenea situație era Lazarescu.

— El avea o formidabilă tărie lăuntrică. Părea de piatră, de neclintit. Ții minte fotografia aceea de la Cernica, în

care se roagă în genunchi, cu spatele drept și capul sus? Nu făcuse nimic de care să îi fie rușine în fața lui Dumnezeu.

— Mă bucur pentru el. Știa că nu mai avea zile, dar era mândru de ceea ce făcuse în viața lui.

— Va fi avut și păcate, între care și cel mărturisit duhovnicului de la Cernica: și anume acela de a nu fi înțeles de ce i s-a întâmplat lui, care cu atâta credință L-a slujit pe Dumnezeu, o nenorocire ca asta.

— Și mie mi s-a părut nedrept. Duhovnicul ce îi spusese?

— Că oamenilor mari li se dau încercări grele. Îl îndemna să nu-și piardă nădejdea... că va fi bine.

— Speranța moare ultima.

— Cea din cutia Pandorei. Nu cred că oamenii inteligenți mai speră când știu că nu mai e nimic de sperat. Vedea el și înțelegea foarte bine care e mersul lucrurilor, ce urmăresc comuniștii. Era foarte bine informat de la Radio. Asculta, și la Cernica, programele de știri de la Budapesta și Vocea Americii. În tăcerea lui eu văd o imensă dezamăgire, dar și o formă de apărare.

— Prietenii lui l-au condamnat la tăcere. Cei ce au mâncat odinioară la masa lui, devenită o masă a tăcerii. De piatră. Așa cum și-a imaginat-o Brâncuși.

— Un memento al vremurilor bune... Câtă durere în fața unei mese goale, la care nimeni nu se mai așază! Nici pentru un pahar cu apă, nici pentru o vorbă de duh!...

— Lazarescu presimțea că a ajuns la capăt de drum, încă de când a fost adus Corneanu episcop de Arad. Nu-l mai ascultau, ba chiar îl sabotau și subalternii, știind că în curând li se va schimba șeful. Știind, mai cu seamă, cu ci-

ne li se va schimba șeful. De pildă, Mitropolitul Lazarescu anunțase că va ține el însuși o liturghie de Crăciun, în Catedrala de la Arad, în 26 decembrie 1960. La ora 7 era la garaj, pentru a pleca din timp, ca să nu întârzie. Șoferul nu pregătise mașina. Mitropolitul era furios, șoferul – flegmatic. În două ore nu a reușit să pornească mașina și Lazarescu a trebuit să sune la Arad și să contramandeze totul, pe motiv că nu are cu ce ajunge în orașul vecin. Fierbea de furie, dar șoferul era complet indiferent. Trăsese sforile în favoarea viitorului stăpân.

— Știa Lazarescu mai de mult că nu are nicio șansă în fața muncitorilor. I-a cerut secretarului său să aibă grijă de sculpturile lui Balogh, lăsate o vreme afară, în ploaie, chiar de executantul lor. Că, dacă îi dă în judecată, degeaba e meseriașul vinovat. Va câștiga procesul, fiindcă el e muncitor și... muncitorii sunt la putere, nu popii.

— După Revoluție, e invers. Popii sunt acum mari și tari, mai cu seamă dacă se pricep la afaceri. Patriarhul este renumit pentru succesul în afaceri. Cu spălătoria, cu îmbutelierea apei sfințite, dar, îndeosebi cu Catedrala Mântuirii Neamului.

— Afaceri trăsnet la câtă prostime e în România! Trăsnet ar fi, dacă ar fi în stare, cu harul lui divin (*sic!*), să prefacă apa în vin! Că, dacă n-ar fi busuiocul și crucea de argint, n-ar ține apa aia mai mult de trei zile, fără să se împuțască!

— Când vezi atâta lăcomie la purtătorii de sutane, și se ridică tensiunea. Și ajungi la cei cu halate albe! Altă mafie...

— Cu care a avut și Lazarescu de a face. Prea sănătos nu a fost el nici în tinerețe. Întronizarea lui ca episcop de

Caransebeș a tot fost amânată din cauza unor boli grave. Cu vremea, i s-a șubrezit sănătatea. Și-a adunat puterile și a fost, cu demnitate, la ședința Sinodului în care a primit verdictul. Nu putea fi achitat, fiindcă îndepărtarea lui și trimiterea la mănăstire fuseseră decise de către Departamentul Cultelor, care a transmis hotărârea aceasta, sub formă de ordin, Sfântului Sinod.

— Lovitura efectivă a fost mai teribilă decât puterea lui de îndurare. A plâns în continuu în zilele care au urmat...

— Nu exagera. A plâns două zile. Cât să se descarce nervos. Era o despărțire nedreaptă de lumea creată de el pentru... bătrânețile liniștite.

— Aparține Catedralei. Și-au făcut păcate cei ce l-au despărțit de ea până la moarte.

— A plecat știind că i s-a făcut o crasă nedreptate. Durerea asta nu l-a mai părăsit.

— Și bătrâna care l-a îngrijit o vreme la Cernica se plângea de faptul că este atât de concentrat pe problema lui, că nu mai vede nicio bucurie a vieții.

— Nu poți înțelege asta? N-ai trăit niciodată o astfel de durere?

— Sigur nu. Însă în momentele mele de tristețe nu vedeam nimic în jur. Nu știam cum e vremea, pe ce drum am venit acasă de la serviciu și nici nu voiam să vorbesc cu nimeni. Numai copiii mă făceau să simt că mai am un rost în lumea asta. Din păcate, când îi văd și pe ei nemulțumiți... parcă și mai grea mi se pare crucea. Și mă închid în mine. Îmi vine adesea să strig de durere, să trântesc lucrurile care-mi stau în cale, să fac zgomot. Dar cu ce folos? Cine să mă audă și să nu creadă că am înnebunit? Mai bine iau o carte groasă și mă refugiez în citit.

— Oare pe cine moștenești?... Părintele Vasile își făcuse la Cernica o bibliotecă de literatură, în engleză și în germană...

— Și Lucreția citea mult. Îi pot moșteni pe oricare dintre ei. Ți-am spus că mă tot rugam de Bunu John să mă învețe să citesc și că mă tot amâna. „Așteaptă, că ai să crești și ai să înveți la școală”. Deschideam cărțile, urmăream rândurile cu degetul, întorceam foile. Uneori îmi imaginam ce scrie. Alteori mă rugam de câte cineva să-mi citească. În prima zi când am primit abecedarul, l-am și parcurs. În vreo trei zile am început să citesc. Mai întâi povești, dar din clasa a doua – romane. Mă ascundeam cu ele, ca să le pot citi. Am învățat pe de rost volumele de teatru din biblioteca de la Carani. „Jucam” în piese de teatru în fața oglinzilor din casă. Toate rolurile. M-au dat părinții la Arte plastice. Aveam talent la culoare. Învățam foarte bine. Nu-mi prea plăcea să stau pe capră ore în șir, la planșetă, că nu aveam pe atunci șevalet, dar mă imaginam pictoriță toată viața, cu expoziții, ca Simina din *Marele singuratic*. Am dat însă de *Tess of the d’Uberilles*, a lui Thomas Hardy. Toată noaptea am stat să o citesc. Din clipa aceea, mi-am dorit să fiu scriitoare. M-am dus la filologie, ca să învăț cum se scriu romanele. Pe atunci, nu erau cursuri de scriere. Am învățat să citesc critic, să analizez, mi-am însușit regulile gramaticale, mi-am antrenat vocabularul. Apoi mi-am dat doctoratul, am scris cărți de știință. Până când am avut răgazul unui roman. Acum, cine știe?...

— Te cred că ți-a plăcut Tess d’Uberilles, fiindcă era o femeie pură.

— Atâta doar că și-a ucis soțul și a fost spânzurată pentru asta. După morala creștină, nu era atât de pură.

— Cred că faci o confuzie. Nu și-a ucis niciun soț.

— Vai, nu-mi spune! Cu cuțitul l-a ucis, în camera de hotel. Tu poate ai văzut filmul.

— Am citit și cartea prin clasa a IV-a, am văzut și filmul, dar nu mai țin minte să fi fost „atât de” criminală. Poate îmi povestești pe scurt, ca să-mi aduc aminte.

— Tess era prima născută într-o familie cu mulți copii, sărăcită mai ales din cauza patimii tatălui pentru alcool. Aceasta își amintește că are o rudă bogată și o trimite pe fiica cea mare la unchiul ei, ca să-i ceară un ajutor bănesc. Cu această ocazie, Tess a fost violată de d’Uberilles și... a născut un copil ilegitim. După o vreme băiețelul, nerecunoscut de tată, a murit. N-a avut dreptul la o înmormântare creștină, pentru că era bastard. Tess a plecat de acasă, a ajuns mulgătoare la ferma de vaci a părinților lui Angel Claire. Angel s-a îndrăgostit de ea. A luat-o de soție, cu toată împotrivirea familiei. Ea, cu o seară înainte de nuntă, i-a povestit viața ei într-o scrisoare. A strecurat scrisoarea pe sub ușa lui, dar Angel nu a citit-o, fiindcă plicul alunecase sub covor. Mirele a venit fericit în fața altarului. Mireasa era în al nouălea cer, crezându-se iertată și iubită. Însă, în noaptea nunții, Angel descoperă că Tess nu e virgină, face o criză de isterie, o părăsește și pleacă în Argentina. Ea decide să rămână singură pentru totdeauna. O urmărește d’Uberilles pretutindeni, ca o pacoste. Se mută dintr-un oraș în altul, ca să scape de el. D’Uberilles face ce face și o găsește de fiecare dată. O convinge până la urmă să-i fie soție. Căsnicia nu se consumă. În ziua nunții îl re-

întâlnește pe Angel. Acesta îi spune că s-a întors la ea, că o iubește, că nu poate trăi fără ea. Tess își dă seama că destinul îi e potrivnic, că d'Ubervilles i-a distrus viața, s-a interpus între ea și Angel de fiecare dată. Îl ucide cu cuțitul într-o încăierare iscată de faptul că violatorul își cerea și drepturile de soț. După ce îi mărturisește tot adevărul lui Angel, fuge cu el... spre nicăieri. Când ajung la Stonehedge, ea, toropită, se culcă pe stânca din mijloc, pe piatra de sacrificiu a templului păgân. Se crapă de ziuă. O înconjoară oamenii legii. Angel îi roagă să aștepte până se trezește... E condamnată la moarte prin spânzurare... Tess a fost într-adevăr o victimă a destinului. Pe care și l-a înfrânt astfel. Eliminând radical răul. Plătind cu viața pentru asta. Dar iubind fără nicio opreliște, în condițiile cunoașterii adevărului. Ce ironie a sorții! Angel a părăsit-o, fiindcă fusese violată. A iubit-o apoi, după ce a aflat că e criminală. A ajuns la sufletul ei în ceasul al doisprezecelea. Thomas Hardy scrie cu un realism crunt și cu o căldură fascinantă... despre oamenii care suntem și despre destinul orb. Implacabil, ca în tragedia greacă.

— Și noi cum scriem despre Lazarescu?

— Cum putem. Eu, în ideea că, oricât de imperfect aș scrie, îl voi scoate din uitare. Cei ce ne vor citi vor afla sau își vor aminti de Vasile Lazarescu, primul Mitropolit al Banatului.

— Vreau să fii cel mai tare critic al meu, că eu voi fi cel mai dur pentru tine! De pildă, cu acel „ceva”, înnebunesc!

— Prea îți sare țandăra din amănunte. Nu vezi pădurea de copaci!

— De ce te superi, doar ți-am spus de atâtea ori să e-viți acest cuvânt, CEVA, ce ’zda mamei lor de comuniști, nu găsești înlocuitor? Caută din start să nu-l mai folosești, că e bun doar pentru politicieni.

— Ai tu fobii nejustificate. *Ceva* e un pronume neho-tărât, un cuantificator vag, care se folosește foarte frecvent în toate limbile. Când eram mică, Emilia, sora mamei, o tânără elegantă, purtând fuste mini, care îi puneau în evi-dență picioarele bronzate, câte o lună, la mare, pleca ade-sea cu trenul la Timișoara. Mă rugam de ea: „Ia-mă și pe mine la piatru...” „Numai duminică e teatru de păpuși. Dar azi pot să-ți cumpăr ceva. Ce vrei să-ți cumpăr?” Aș fi vrut poate o ciocolată, o cârtică, o păpușică, dar nu îndrăz-neam să-i cer un anumit lucru sau nu știam să aleg între dorințe, așa că lăsam totul la voia întâmplării și răspun-deam: „Ce-vaaa”. Iar ea râdea: „Atunci am să-ți aduc răb-dări prăjite, bine?” Nu știam ce-s alea și eram mereu de a-cord. În schimb, bunicu, zi de zi, când venea de la școală, ne aducea ceva.

— Câte ceva!

— Câte ceva, câte ceva, cârcotașule!...

— Cârcotilă! Hi, hi, hi!

— De îndată ce ajungea acasă, își punea geanta pe ace-lași scaun, primul de lângă ușa de la intrare. Și noi reac-ționam precum câinele lui Pavlov, când se aprindea becu-lețul. Deschideam geanta lui de învățător și găseam de fiecare dată două lucruri la fel, pe care le împărțeam frățește; două ciocolățele cu Scufița Roșie, două Eugenie, două ciocolate cu rom, două napolitane Gigel, două ascuți-toare, două cutii de creioane colorate. Așa se concretiza *ceva*-ul. Zi de zi.

— Pentru o fracțiune de secundă am redevenit copil. Curios și pofticios. Dornic de daruri.

— Caută-mă în poșetă! Am *ceva* pentru tine!

— Mai bine în cutia poștală. Poate a sosit cartea lui Radu Ciobanu...

— Ai să citești acolo despre felul cum bunicul autorului îl vizitează, după ce iese din închisoare, pe Părintele Vasile, prietenul lui de o viață. Sunt doi bătrâni așezați, care, vorbind, mâncând icre, zupă și...

— Ce-ar fi să vorbești românește, nu bănățenește?

— Și bănățenește nu e românește? Ai grijă că nici moldoveneasca nu mai există oficial. Era de râsul curcilor dicționarul român-moldovenesc! *Telecomandă - distanțac, computer - computator, prună - perji, suc - apă dulși*. Care român nu înțelegea? Eu mă străduiam să-ți descriu o scenă plină de candoare și tu m-ai lovit în grai...

— Am uitat că tu nu știi de glumă.

— Nu știu eu multe, dar știu altele. Cea mai frumoasă invitație pe care ți-o poate face un bănățean e: „Hai să te fac o zupă!”

— Ca și cum ar spune moldoveanu: „Ai sî ti fac un borș!” La naiba! „Sî ti fac o berușcî!”

— Oricum, după masa aceea, în care resimt plăcerile unei vieți de altădată, cei doi bătrâni prieteni iau calea mănăstirii și sfârșesc prin a mânca ani de zile de la obște. E un fel de despărțire simbolică de viața bună. Mai cu seamă că, după un pahar-două de vin, închină și câte un păhărel de lichior de cafea. Se ameteșc puțin, dar le rămâne aroma aceea exotică în gură, ca un ultim alint.

— Măcar s-au despărțit prieteni...

— Într-o perioadă în care lumea începuse să fugă de Lazarescu, inclusiv comeseii lui. Efectul de domino a făcut ca până și medicul său curant să îl abandoneze. Doctorul care știa cât e de bolnav și cum răspunde la tratament pe termen lung, fapt esențial pentru cei cu probleme de circulație, l-a lăsat baltă.

— Cum? L-a abandonat medicul personal când nu a mai fost Mitropolit? Carevasăzică, și doctorul? „Și tu? Și tu???” Cine era medicul personal?

— Am uitat cum îl chema. Îl trata de mulți ani, dar a refuzat să-l mai interneze în clinica sa după destituire. Spunea că nu mai are voie să îi facă acest favor.

— Mă mir, că doar nu era arestat, nu-i puneau nimeni un gardian la ușă. Cine știe cum o fi fost pe atunci? Îți stă mintea-n loc.

— L-a direcționat spre un spital de linie, din Iosefin, unde era în cameră cu încă patru persoane. Nu avea nici apă în salon. A trecut pe la el securistul, însărcinat să dea notă informativă despre cum își petrece Lazarescu ultimele zile în Timișoara, să raporteze dacă e bolnav sau se preface. Și, când l-a vizitat Bologa Vasile (observi că numele conspirative erau cu *Vasile*: Popa Vasile, alias Nicolae Corneanu, Bologa Vasile, adică universitarul filolog Victor Iancu), primul lucru pe care Mitropolitul i l-a spus: „Ugy nezek ki mint egy csomog gyormorusag” (arăt ca o grămadă de gunoi) a fost în maghiară. Eu știu ce-i asta. Când mă supără ce mi se întâmplă, vorbesc mult mai ușor în altă limbă decât în cea maternă despre ce probleme am.

— Și tu? Și tu???

— Ha, ha, ha! În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, lângă Cracovia, polonezul Vojtyla este doborât la

pământ de un nazist, care se pregătește să înfigă baioneta în el. Dintr-odată se deschide cerul și se aude clar vocea lui Dumnezeu: „Nuuu! Nu-l uciii-deeeee!!! Acesta e alesul meu pentru a ajunge Papă. Va fi Papa Ioan Paul al II-lea!!!” Nazistul se oprește, își întoarce privirea spre cer și întreabă: „Și eu, Doamne?” Iar Dumnezeu îi răspunde: „Și tu! Și tuuu!!!”

— Hi, hi, hi! Ce-o fi și în culisele Vaticanului! Pe noi ne interesează cele ale reînființatei Mitropolii Banatului, care a avut numai doi mitropoliți, iar cel de-al doilea l-a înjunghiat pe primul pe la spate, în timpul războiului rece. Pe el nu l-a oprit Dumnezeu!

— Poate că nu vorbeau aceeași limbă...

— D-api! Părintele Vasile știa că și Victor Iancu e securist?

— Mai mult ca sigur, după cum i-a vorbit. I-a transmis un mesaj pentru Securitate. În subtext, ca un om manierat și subtil, cum îl știa informatorul care îi revizuiuse traducerile din filosofi germani.

— Ce urât mi-e de tipul ăsta de intelectual! Să-și ridice osanale că el e de viță nobilă, nu-și părăsește prietenii la nevoie, când, de fapt, era în misiune la patul Părintelui Vasile din spital! Ca să stoarcă și în situația aceea nenorocită o vorbă de dus la stăpânire. Nici toreadorul nu are voie să lovească în taurul rănit, nici boxerul în cel aflat la pământ. Decanul vostru de la Filologie, ai cărui colegi de la Cercul literar de la Sibiu erau încă prin temnițele comuniste, n-avea nicio jenă!

— I-am spus doamnei Conf. Dr. Livia Vasiliuță adevărul despre el. „Mai bine n-aș fi știut! Cum se poate?!...”

Nouă amintirile tinereții nu ne pot fi senine. Nu m-aș fi gândit niciodată că până și Victor Iancu era... nici nu pot pronunța cuvântul”.

— Ești sigură? Nu te bazezi doar pe notele încrușișate? Știi că multe erau mincinoase.

— În cazul lui, nu am niciun dubiu. Nu am găsit doar note despre profesorul universitar Victor Iancu, care se afla printre invitați sau îl ajuta pe Mitropolit la revizuirea traducerilor, ci și o indicație fără echivoc a ofișerului: „Această notă să fie trecută și la dosarul de urmărit al profesorului Victor Iancu de la Universitatea din Timișoara”.

— Urmăritorul era și el urmărit...

— Fusesse în cercul lui Blaga, coleg cu Ștefan Augustin Doinaș...

— Și ce s-a prins de el, dacă a acceptat să fie informator?!

— Știa în ce a intrat. În Securitatea lui Dej, al cărei obiectiv unic era eliminarea celor de valoare din societate. S-a angajat să facă răul ăsta. Nu-l scuză contextul istoric. În același context au trăit și Blaga, și Noica, și Steinhardt.

— Securistul de la Universitate s-a dus, deci, în salonul îngălat, cu aer îmbâcsit, din spitalul de pe Văcărescu. „Sunt tare îngrijorat pentru tine, Vasile. Eu tocmai de asta am și venit, că n-am liniște, gândindu-mă prin ce treci... Pot să te ajut cu ceva?” („Da, da, ia un pix și notează. Sunt gata să-mi vărs obida pe tine și pe neghiobii care te-au trimis!”) „Cu ce să mă mai ajuți? Nu vezi că sunt pedepsit?” („Nu ai contribuit și tu la asta? E adevărat că erai roata a cincea de la căruță. Mă și întreb dacă a meritat. Eu cred că nu se plăte!”)

— Nu se merită!...

— „Tot orașul vorbește...”, se grăbește să ciripească... ciripitorul, care fusese de atâtea ori somnoroasă păsărică pe la masa lui vlădică.

— No, atunci: *Țuică bună!*

— Să-l fi ars... până-n tălpi! „Nici nu-mi spune”, îl oprește Vasile, „că nu mă mai interesează bârfele din târg”. („Tu mai bine îți făceai treaba în bibliotecă sau în amfiteatre, decât să umbli prin cârciumi, ca să culegi reacțiile plebei despre pățania mea! Spune-le securiștilor tăi, nu mie!”) „Realitatea e ceea ce vezi aici. Uite în ce hal m-au adus”. „Deprimarea ta e firească în condițiile date”. („Fii atent la ce spun! Notează cuvânt cu cuvânt. Caligrafic, cu punctuație, așa cum pretindeai de la mine când îmi corectai traducerile!”) „Asta este răsplata muncii mele în folosul Bisericii. 43 de ani. Teolog, preot, călugăr, episcop și mitropolit. În toate ipostazele, slujitor al Domnului și al obștii. Că am ridicat eu Catedrala, care este azi unul din monumentele arhitecturale ale țării, și am organizat mai întâi Episcopia, apoi Mitropolia Banatului, nu se ia în considerare”. „Nici măcar Sinodul, care știa despre ce e vorba, nu a luat în considerare?” („Scrie, că vezi acum ce le-o trag!”) „Sinodul” – a continuat Părintele Vasile – „a făcut și el ce a putut. Mi s-a spus că acuzatorul meu e Departamentul Cultelor. Or, în clipa în care Departamentul cerea condamnarea mea, nu se mai putea face nimic”. („Ei, să te văd, mai zici ceva de asta? Mai ai vreun curaj? Ți-a pierit glăsciorul? Înregistrează în continuare, eu mă uit să văd dacă îți tremură mâna sau nici măcar...”) „Cu toții suntem de vină că am ajuns aici. Cauzele sunt vechi și vinovați sun-

tem cu toții”. („Ai tupeul să zici *nu*? Nu. Te știi vinovat! Taci, că tăcerea e de aur. *Dacă tăceai, filosof rămâneai!* Făceam astăzi filosofie, nu inchiziție!”) Mitropolitul a făcut cu capul și cu buzele gestul unui profund dezgust. „M-au aruncat la groapa de gunoi. Nu mai are nimeni nevoie de învățătura mea, de ajutorat nu mai pot să-i ajut. La ce mai e bun Lazarescu? N-are decât să moară!” „Eu m-am mirat sincer că nu am găsit aici prieteni de-ai noștri”. „Nu doresc ca nimenia să se expună din cauza mea. În al doilea rând, nu-mi place să fiu văzut așa cum arăt acum: Ți-aș fi recunoscător dacă ai pleca...”

— Dar chiar toți prietenii l-au părăsit?

— Da’ de unde! I-au întors spatele agenții: consilierii și angajații Mitropoliei, arătându-i prin asta fie că erau în serviciul Securității, fie că se temeau de învinuirile noului stăpân. L-au vizitat, știind ce riscă, prietenii lui loiali. Și Ionel Sava, și Simion Hațieganu, și chiar și Tibi Haneș, de care se mai răcise după evenimentele din 1956 din Ungaria. Ceea ce-i spusese lui Victor Iancu era pentru urechile Securității. Vizitatorii lui trebuiau protejați. Ți-am spus că toți cei ce-l cunoșteau erau convinși că fusese destituit din rațiuni politice, că furtul fusese înscenat, că nu exista nicio fraudă și că Lazarescu nu s-ar fi compromis să participe la o hoție. Era un caz dintr-o sută de mii de cazuri similare, care ar trebui să apese pe sufletul de criminal al lui Dej.

— Și n-a avut niciunul îndrăzneala de a spune asta în public?

— Taberele erau inegale. Securitatea avea tot interesul să îl discrediteze și să-i pună anatema asta pe frunte, ca

să-l dea de exemplu, să le fie clar ierarhilor ce vor păți dacă vor fi recalitranti ca el. Colan de la Sibiu și Lazarescu din Timișoara au fost ultimii ierarhi cu vederi anticomuniste din vremea lui Gheorghiu Dej. Se lucra organizat. Învinuirea de furt nu a fost întâmplătoare. Oricine l-ar fi apărat pe Lazarescu ar fi fost în ochii lumii complicele unui hoț, nu al unui condamnat politic.

— Asta mi-e clar. Dar vreau exemple.

— De pildă, avocatul Micle, cel ce vorbise despre șiretenia lui Groza, cunoscând foarte bine nu doar prin ce trecea Lazarescu, ci și omologul lui de la Sibiu, a creionat scenariul politic în care s-a produs debarcarea Părintelui Vasile: „Dovada cea mai bună a substratului politic al înlăturării mitropolitului este faptul că, contrar uzanțelor din Ardeal și Banat, a fost trecut la pensie, în aceste zile, și mitropolitul Colan din Sibiu, care este muribund. Nici n-au așteptat să moară, deși pe la noi nu e obiceiul ca un chiriarih să fie trecut la pensie”.

— Așa zicea și Lazarescu: el și Colan trebuiau eliminați, fiindcă erau ultimii ierarhi numiți de rege și nu erau pe placul comuniștilor.

— Știa cel mai bine resorturile schimbării sale. „Nu mai sunt bun de mitropolit, fiindcă n-am vrut să suflu în surlele regimului”.

— Epoca i-a dat câștig de cauză Îngerului Diavolului, care era foarte cooperant. Ca să vezi cum se leagă toate, îți mai spun că personajul nostru, Corneanu, i-a luat locul provizoriu lui Nicolae Colan, mitropolitul demis de la Sibiu.

— Priceput mai era! L-au folosit în toate cele trei vâruri ale triumphiului groazei: la Arad, unde l-au ucis pe

Magieru, la Sibiu, unde n-au mai așteptat să moară Colan, și la Timișoara, unde medicii au refuzat să îl mai trateze pe Lazarescu. „Bravos, națiune! Halal să-ți fie!”

— Poate că nu l-au folosit numai de deștept ce era, ci și pentru că era singurul pro-comunist, cu acte în regulă, la partid și la Securitate... Același avocat Micle spunea: „Aceasta dovedește, încă o dată, că Nicolae Corneanu s-a vândut regimului. Nu este, așadar, înlăturat Vasile pentru fraude financiare, acesta este numai pretextul, el este înlăturat pentru că nu e agreeat politic, acesta este adevărul”.

— Precum vezi, confruntând cele două surse, ambii mitropoliți numiți de regele Mihai au fost scoși în același timp la pensie, din același motiv. Deci, a refuzat să facă propagandă comunistă și să colaboreze cu Securitatea și Colan, mitropolitul Sibiului.

— Da, cel cu un picior în groapă. Care abia mai mergea, abia mai vorbea... A trebuit să fie și el scos la pensie, ca să nu fie Lazarescu singura victimă...

— Astfel, Corneanu avea de ales în 1962 între două mitropolii, între Sibiu și Timișoara, întrucât era turnător de top. N-a fost egalat nici până azi, conduce detașat și în clasaamentul informatorilor plătiți. Probabil că și pe Colan tot el l-a turnat, că, din 1957 până în 1960, a fost... conferențiar la Sibiu. Poate cu unul dintre celelalte nume de cod informa despre Colan.

— Sigur.

— Nu e deloc mândru de asta. Și mai e și laș. A șters din viața lui acel deceniu de agentură, susținând sus și tare că a început colaborarea cu Securitatea de când a fost numit episcop la Arad.

— Pe Lazarescu l-a turnat în două etape: 1949-1957 și 1960-1964. Ce spune după 1961, de la distanță?

— Comentează faptul că Sinodul nu execută ordinul de caterisire dat de partid și de Securitate. Pe binefăcătorul său îl voia pedepsit cât mai curând și mai umilitor. În 1962, a trimis o circulară la toate parohiile, în care a arătat cum Dumnezeu i-a scăpat pe dreptcredincioși de un asemenea hoț, care făcea de rușine Mitropolia Banatului și Biserica Ortodoxă.

— Circulara aia ai găsit-o pe undeva?

— Am citit-o, nu am și cules-o.

— De ce să o culegi?! Că doar ăsta este un document care vine să-i întărească vinovăția Îngerului Diavolului!

— Nu știam atunci cum se va scrie romanul. Apoi am văzut că Lazarescu era foarte jignit de acea circulară. Deși era epoca vinilor inventate! Aproape niciun intelectual nu era vinovat de ceea ce era acuzat. Toți trebuiau obstrucționați sau înlăturați. „Moarte lor!” – până aici au putut merge! Lazarescu cere în memoriu să fie infirmată fițuica aceea denigratoare și să se comunice peste tot adevărul despre el – și anume acela că nu există niciun act oficial care să-i fi dovedit vreo vinovăție, dimpotrivă, că, printr-o sentință definitivă a Tribunalului civil, el a fost descărcat de toate acuzațiile ce i s-au adus.

— Odată ce a aruncat piatra...! Vorba ceea: „Un nebun aruncă o piatră și o mie de înțelepți nu o pot scoate!”

— De unde să se găsească o mie de înțelepți? Care să mai și aibă vreun interes în cestiune...

— E inimaginabil cu câtă ură îl atacă pe Lazarescu! Și au trecut 25 de ani de la Revoluție și nimeni, niciun popă

de pe la voi sau din țară n-a avut curajul să aducă adevărul la lumină. BOR pute de lașitate!

— Mă indignează și pe mine faptul că sunt atâția complici la nedreptatea care i se face lui Lazarescu. Înțeleg că le este frică să îl atace pe Corneanu, dar ce-i împiedică să onoreze memoria lui Lazarescu? Și Patriarhul cunoaște foarte bine cazul. Dacă nu se implică în reabilitarea lui Lazarescu, declarat victimă a comunismului, înseamnă că e de acord cu tot ceea ce se întâmplă. În 1990 a fost și el episcop vicar la Timișoara. A slujit în Catedrală. Pe atunci, Lazarescu era bine mersi la Jadani, îngropat în cripta familială, cinstit și pomenit de preotul din localitate și de săteni...

— Patriarhul Daniel are alte griji acum. Că doar e prieten cu Ilie Sârbu, răspopitul, ajuns tare în politică și socrul mic al marelui politician micuțul Titulescu (*sic!*), întâiul Copy-Paste de Românică! Vorbește cu Lucian, episcopul de Caransebeș, propune-i lui să ceară Sinodului reabilitarea predecesorului său, Vasile Lazarescu.

— Ți-am spus că a sărbătorit 80 de ani de la întronizarea lui Lazarescu, prilej cu care Părintele Dr. Zamela a anunțat cartea noastră?

— Ce l-a apucat?!...

— Sala de festivități era arhiplină și episcopul Lucian l-a invitat să spună ceva inedit despre Lazarescu. Părintele Dr. Zamela s-a ridicat, surprins de invitație, și a spus că până în toamnă va apărea o carte în care va fi dezvăluit adevărul despre ceea ce i s-a întâmplat lui Lazarescu. Lumea a început să aplaude, semn că știa despre ce adevăr este vorba. Simpatia pentru Lazarescu în Caransebeș este încă foarte mare. I-au ridicat și o troiță.

— Aș vrea să ne dea popii sponsorizarea pentru carte, că ei, prin tăcerea lor, au complotat cu Îngerul Diavolului.

— Vezi să nu! Nu știi tu cât de zgârciți sunt popii? Au tăcut și înainte și imediat după moartea lui Lazarescu. Și după Revoluție, și astăzi. Lazarescu e... mort pentru ei.

— Și consecința e:

Amin!

De când lumea-i și pământul,

De români tot râde Sfântul:

Hoții mari – la vlădicie,

Hoții mici la... pușcărie!

— I se adresează lui Corneanu? Atâta doar că nici nu găsesc cuvânt pentru păcatul lui de a-l ține „interzis” pe Lazarescu... Când duhovnicul său de la Cernica, fostul stareț de la Dervari, l-a încurajat că lucrurile se vor schimba, Lazarescu a reacționat ca un bătrân înțelept, care nu își mai făcea iluzii. Era convins că de atunci încolo comuniștii nu vor mai fi clintiți multă vreme de la putere.

— Mai sunt și azi pe-acolo, nu? Ilie Sârbu, de pildă, din anturajul lui Corneanu, face furori cu ce putere are, prin Patriarh, prin ginere. Ce dacă e acuzat că a închis porțile Catedralei la Revoluție? Numai bine! Au murit câțiva oameni, o mână de oameni, ce vă lamentați atâta?!, ca să-i dea jos pe comuniștii de atunci și să se pună alții în loc.

Țocu-n froc! „Ce să se schimbe?” întreabă Lazarescu. „Ce-am pierdut... am pierdut definitiv. Scaunul meu este ocupat de *mitropolitul Nicolae*”. Din faptul că *mitropolitul*

Nicolae apare cu italice reiese aluzia că urmașul său nu este un mitropolit legitim.

— Era Nicolăiță, cum zîșea cucoana șeia.

— În orice caz, intonația lui Lazarescu comportă subînțelesuri, pe care informatorul, și el înaltă față bisericască, om cu studii, le-a marcat în scris.

— Fii atentă cum continuă: „Ceea ce mă chinuie este că acest fost copil al meu n-are conștiință și nu se poartă cu mine preoțește”.

— Despre purtarea „preoțească” față de Lazarescu vom tot vorbi, învîrtindu-ne în jurul cozii.

— Poate facem coada bici! Și de-ar avea și efect! Dar știi vorba moldovinească: „Chielea ră șî rapănoasă/ Ori o bati, ori o lasi”.

— Unii mitropoliți din obștea de la Cernica au insinuat că *mitropolitul Nicolae* n-ar fi fost uns conform canoanelor. Efreem spune că la Mitropolia Banatului scaunul nu e liber, pentru că Lazarescu este temporar pedepsit, fiindcă nu a fost nici condamnat în vreo judecată, nici depus din treaptă sau caterisit. După ispășirea pedepsei, el trebuie să revină, ca orice alt preot în aceeași situație, la drepturile de dinainte. Și comentariul lui se încheie cu o concluzie în care folosește chiar termenul de „uzurpator”: „Dacă cineva va fi totuși ales acum ca mitropolit acolo, s-ar face, s-ar comite o a doua și mai mare greșală și noul ales nu s-ar putea numi decât un uzurpator de drepturi și om care se face vinovat de imixtiune în treburile unei eparhii, ce nu i se cuvine din punct de vedere canonic”.

— E încurcată rău treaba. Sunt convins că Efreem cunoștea canoanele, era și un om foarte inteligent, dar știi

cum e, canoanele sunt interpretabile, mă gândesc că va fi avut popimea comunistă grijă să se acopere cu aceleași canoane, folosindu-se de alte fragmente, pentru punerea lui Corneanu pe tron...

— Și Nifon, celălalt mitropolit de la Cernica, a fost de părerea lui Efrem. Și el afirma că Lazarescu era, de drept, mitropolitul Banatului, din aceleași motive. „Formula de îndepărtare nu-i răpește dreptul de a continua să se considere, canonic, mitropolit al eparhiei sale”.

— Eu am o întrebare, adică am eu mai multe, dar asta mă urmărește de la o vreme... Vasile Lazarescu nu a fost condamnat de nicio instanță, asta e clar. Ca să nu pară un scenariu prost toată această tevdatură, Departamentul Cultelor a făcut anchetă, și nu o revizie contabilă. Adică s-a înscenat o fraudă, prin aplicarea unei legi financiare comuniste, care nu era valabilă în perioada anterioară, 1956-1959. Pornind de la denunțul lui Mărgineanțu, cel protejat de Corneanu, care, știindu-se vinovat și prins cu mâța în sac de Lazarescu, a apelat la ajutorul organelor de Securitate. Astfel, de ochii lumii, cei direct răspunzători de sectorul economic, adică de finanțele de la Catedrală, au fost arestați, dar nu au făcut decât foarte puține zile de pușcărie. Părintele Vasile nu a avut, așadar, nicio condamnare, pe nedrept a fost închinoviat la Cernica, doar ca să se scape de el și să devină scaunul liber pentru Corneanu. De asta el nu a avut niciun termen clar, nu s-a precizat nicăieri pe ce anume perioadă va fi surghiunit.

— Nu s-a folosit nici termenul de *surghiun*, ci de *retragere*, fără precizare temporală, ca la o condamnare...

— Ținând cont de tot ce a urmat și de cum a fost amăgit cu rezolvarea Memoriului, precum și de faptul că nu

i-au asigurat asistență medicală, barem cum se asigură astăzi la pușcăriașii patriei, eu cred că ei aveau programat dinainte să-l omoare. Asta o spun cu toată răspunderea, Părintele Vasile a fost omorât cu cel mai rece sânge posibil. Și de către cine? Și unde? Tocmai în lăcașul Domnului!

— Cu complicitatea Sinodului, a starețului Roman de la Cernica, a medicilor,... a societății întregi amorțite de frică. Corneanu nu ar fi putut lucra de unul singur. Nimeni nu e de scuzat. Toți erau oameni care își luaseră angajamente, care depuseseră jurăminte. Medicii luau poziția de dreptți în fața partidului și a Securității, făcând abstracție de pacient.

— Eu mai cred că ei erau convinși că Vasile, ori nu mai avea mult de trăit, în urma examinării medicale, ori știau ei cum să-i grăbească sfârșitul. De aceea, au lăsat timpul să le rezolve daraverile. Dacă Mitropolitul Vasile murea, nimeni nu mai punea problema legitimității sau a ilegimității mitropolitului Nicolae în fruntea Mitropoliei Banatului.

— N-ai înțeles că medicii au refuzat să îl trateze, începând cu cei din Timișoara și terminând cu cei din București? O să-ți fac harta... punctând locurile în care aceștia nu au vrut nici să-l examineze măcar, pe traseul: Timișoara – Sâmbăta de Sus – Cernica – București! Constituția lui lăzăresciană l-a ținut în viață, nimic altceva.

— Am pretenția de la tine că ai înțeles cum stă treaba. Nu medicii au refuzat, fii sigură că securiștii le-au interzis să se atingă de el. Dar asta nu l-a împiedicat pe doctorul acela să îi prescrie nu-ș' ce medicamente, contrar cu etica medicală, ca să-i grăbească sfârșitul. Eu sunt sigură că, dacă Patriarhia, BOR-ul ar vrea să facă curățenie, ca biserica să

fie într-adevăr lăcașul Domnului, ar putea afla exact dacă Lazarescu a fost otrăvit și cu ce anume. Oasele sunt ușor de examinat. Dar mi-e teamă că nimeni nu se va implica în așa ceva, fără a deschide un proces, și aceea care va face asta nu va fi alta decât Mirela Radu-Lazarescu.

— Mă faci să-mi schimb iar numele de pe copertă!

— E mult mai frumos Mirela Radu-Lazarescu. Un nume muzical, o alternanță superbă de vocale și consoane, ca un cântec! OK, să nu te lași! Trebuie să descoperim dacă a fost sau nu omorât.

— Unchiul Nicolae Lăzărescu așa spunea: că a fost otrăvit.

— Tocmai de aceea, Mitropolitul nu își cere doar reabilitarea, ci și dreptatea în zilele noastre.

— E obligația mea să încerc. Am avut o personalitate ca Lazarescu în familie. Cu realizări în domeniul religios comparabile cu ale Sfântului ierarh Andrei Șaguna. Cu o soartă la mănăstire pe care poate doar Arsenie Boca, arhanghelul de la Prislop, a mai avut-o. Știu oameni care merg de zeci de ani la Catedrală, dar nu au auzit de Lazarescu. Eu însămi trebuie să primesc răspuns la această întrebare, fiindcă tăcerea Părintelui Vasile mă chinuie, de nu pot dormi... Mi s-a ntâmplat odată să merg în vizită la Magistru. A fost foarte bucuros să mă vadă. „Pentru tine ușa mea e întotdeauna deschisă. Și de-ai ști cu cât drag te aștept!” Doamna Ligia ne-a lăsat singuri, profitând de prezența mea, ca să plece în oraș, să mai rezolve unele treburi. Profesorul s-a aplecat spre mine și mi-a șoptit: „Nu mai pot să vorbesc. O să te ascult numai”. „Atunci, nu vorbesc nici eu”, i-am spus tulburată. „Ne înțelegem din

ochi”. A dat din cap că nu. S-a dus la bibliotecă, a luat o carte, mi-a pus-o în față și m-a rugat să îi citesc. Era *Crimă și pedeapsă* de Dostoievski. De atunci, de câte ori mergeam pe la Domnia Sa, repeta figura. Acesta a fost secretul nostru. Pe măsură ce amuțea, tot mai puțin vorbeam și mai mult îi citeam. „Uf, uf, uf!” Cât „Uf, uf, uf!” va fi fost și în viața Părintelui Vasile, care suferea fizic, cu sufletul rănit, și nu putea fi vizitat de nimeni și niciun medic nu-l putea consulta pentru durerile lui!... Acum abia înțeleg ce rost avea să îi citesc Magistrului *Crimă și pedeapsă*. Semiotica mă face să mă clatin.

— Faptul că Lazarescu nu a fost vinovat și, mai cu seamă, nu a fost condamnat de nicio instanță i-a făcut pe papistași și, mai ales, pe Sfântul Sinod, pe Patriarhul însuși, să se teamă de Dumnezeu și să nu-l depună din treaptă și să-l caterisească apoi, deși presiuni au fost în acest sens, atât din partea derbedeilor din partidul comunist, cât și din partea „sfinteii” Securității. Au amânat până și citirea Memoriului, tocmai pentru ca situația Părintelui Vasile să intre în uitare. Memoriul, depus în 1964, a fost scos de pe rol abia în 1968! Poate știau și de ce boală suferea Mitropolitul și se așteptau din zi în zi să închidă ochii!...

— Cam mult au așteptat. Gena Lăzăronilor le-a pus răbdarea la încercare. Să-ți amintesc cum se mai lamenta Corneanu că în Timișoara se răspândise zvonul că Lazarescu va fi reabilitat și repus în drepturi?!...

— Frică de Dumnezeu au avut și securiștii și comuniștii ăia, orice s-ar spune, că altfel nu-i aprobau nici pensie, nici să locuiască într-o casă cu două camere, ci îl trimiteau

la chilie, ca pe orice călugăr! Dar faptul că i-a sfidat, că n-a vrut să colaboreze sub nicio formă cu ei, i-a adus Părintelui Vasile condamnarea de... a fi tras pe linia moartă. Sau, cine știe? Dacă spunea adevărul unchiul tău Nicolae, dacă a fost totuși otrăvit?

— Toți cei ce au avut de a face cu el au fost intimidați de personalitatea lui puternică, de statura lui, de valoarea ce i se vedea pe chip. Era omul care se impunea oriunde, în fața oricui. Chiar și căzut în mizerie, la Cernica, a ajuns foarte curând respectat și apreciat. Nimeni din obște nu l-a vorbit de rău. Nici măcar agenții de Securitate. Mă tem că Îngerul Diavolului îl mai visează și acum noaptea. Nu-i puțin lucru să faci rău unui om ca Lazarescu.

— Cred că l-ar exorciza cineva citindu-i pasaje din Memoriu sau din cartea noastră. Ar fi bine să-i dăm șansa de a se mai elibera de păcatele pe care i le atribuim pe baza celor scrise de Nicolăiță, de pe vremea când servea la măsuța din foișor, și... de Înaltul, care, și după ce s-a instalat în scaunul lui Lazarescu, a mai servit cu aplomb „sfânta”... Securitate.

— Da, asta ar fi ca un fulger, ar străpunge Catedrala, luminând adevărul de la subsol!

— Ar fi un act de înaltă simțire teologică a Îngerului Diavolului! Pentru că noi, parcurgând toate filele vieții Mitropolitanului, am înțeles că Lazarescu l-a iertat! Cum l-a iertat de atâtea ori înainte de lovitura finală... La fel cum și Iisus i-a iertat pe toți! Asta este chintesența creștinismului. În consecință, noi nu avem dreptul să acuzăm pe nimeni.

— De ce nu? Ce rezolvăm dacă și noi tăcem?! Scriem degeaba, dacă nu zgâlțâim vina de umeri!

— Trebuie să atragem atenția că Cineva stă la temelia Catedralei... și pentru că stă cine trebuie, cel care, prin rugăciunile lui, a păzit-o și de bombe, aceasta nu se va dărâma în vecii vecilor. Amin!

— Amin!

— Ce apreciez eu este caracterul ales al Mitropolitanului, pentru că la inteligența lui ar fi putut să joace la ambele capete... Dar nici nu a vrut să audă! A fost îndărătnic cu noul regim, niciodată nu i-a adus osanale în liturghii sau în pastorale. Și ăștia nu l-au iertat! Sigur că nici pentru c-a respins colaborarea cu Securitatea. Mitropolitanul a intuit că nou-veniții, dar nechemații, nu sunt decât niște antichriști! Și el a fost, de mic, ucenicul lui Dumnezeu.

— A avut un crez. Nu-l putea trăda. A mers pe acea cale, după ce a sacrificat iubirea pentru Lucreția. Nu și-ar fi putut permite, nici față de ea, să facă păcatul de a ieși vreodată de pe Calea Credinței.

— Eu sunt mândru că am cunoscut, în sfârșit, un bărbat adevărat. Acum știu că, dacă se va mai naște un om ca Mitropolitanul, România va fi salvată, dacă nu, cei ca Îngerul Diavolului ne vor dezbină...

— Nu fi atât de radical. Îngerul Diavolului are și fața lui luminoasă. Oameni ca Lazarescu au mai fost și vor mai fi. Faptele lor cele mari le rămân în urmă.

— Cei mari la suflet și la trup cad mai ușor pradă deznașdejzii.

— Așa-mi explic și eu tăcerea Mitropolitanului. Ca semn al victimizării. Ca pe un urlet atât de puternic, încât urechile nu îl puteau percepe. Dar nu un urlet de deznașdejde, ci de denunțare. Cartea asta nu s-ar fi scris ni-

ciodată dacă Părintele Vasile și-ar fi pierdut nădejdea în adevăr și în oameni.

— Îngerul Diavolului are aceleași boli ca și Lazarescu. E chiar operat pe cord, are diabet și de câțiva ani nici nu se mai ține pe picioare. Trăiește suferința fizică a predecesorului său. Scrie în *Biblie*: „Cui face față-i-se!”

— Diferența e că Îngerul Diavolului e încă mitropolitul Banatului și are parte de o îngrijire medicală foarte atentă. Lazarescu n-a avut dreptul să mai fie internat în vreo clinică de cardiologie de la destituirea sa până la moarte. Înainte de plecarea în surghiun, a stat doar o săptămână pentru analize de rutină la spitalul „de nebuni” de pe Văcărescu, deși era bolnav cronic și avea nevoie de îngrijire specializată și de lungă durată. Ajuns la Sâmbăta de Sus, s-a speriat văzând cât de departe e de oraș și, deci, de un medic specialist pe care să poată conta. L-a rugat pe nepotul Nicolae să ia legătura la Timișoara cu cardiologul care se ocupase de el mulți ani, ca să-i spună cât de rău se simte. Răspunsul doctorului e stupefiant: „Așa îi trebuie! Și-a făcut-o cu mâna lui. Dacă era deștept, era în continuare la Mitropolie și nu avea nicio treabă!” N-am primit aer. Am crezut că fras capăt, cum spuneau șvăboaicele din Carani, când am citit ce avea de spus un medic căruia i se cerea o mână de ajutor. Nu a depus și el un jurământ?

— Și popii, și călugării au depus un jurământ de sărăcie și, mai cu seamă, l-au depus în fața lui Dumnezeu! Dar ei coboară din mașini de lux la înmormântarea sărmanilor.

— Numai călugării au depus jurământul acela! Popii au voie la dulce.

— Dapicumdarnu! La „prefutese”. Ce i-aș mai condamna eu să umble pe jos, ca Iisus! Ori se fac popi pentru credința în Dumnezeu, ori, pentru ochiul dracului,... să-și facă altă meserie!

— De acord cu tine, dar și medicii au depus un jurământ, al lui Hipocrate, care îi obligă. Bunu John avea 89 de ani. Era constipat de o săptămână. Se făcuse vânăt-cenușă la față. Am chemat salvarea. După vreo patru ore, am sunat din nou. Am venit la Timișoara. M-am dus țintă la verișoara mea. „Îi trebuie o clismă, dar cine să i-o facă? Aici la Pediatrie n-am pe nimeni pe care să putem ruga. Să chemăm salvarea!” „Să nu spui că are 89 de ani, că nu vine!” „Poftim? Cum să nu vină? Ce contează câtă viață i-a dat Dumnezeu omului? Medicii trebuie să aibă grijă de ea!” Sună verișoara mea, Carmen, nepoata Minei. Zice că e medic, că e vorba despre bunicul ei. „Sper că nu s-o supăra uica Nelă pe mine, că mi l-am făcut bunic”. Trece o oră. Nimic. Se încheie programul la Policlinică. Luăm un taxi și ne ducem împreună la serviciul de ambulanță de la Spitalul Județean. „Sunt medic!” Și intră, cu mine după ea. Dă cu pumnul în masă. „Se poate? E un caz grav. Cu lichid de stază, n, n, n. Am lucrat 10 ani în Direcția sanitară ca inspector, n-am văzut atâta lipsă de profesionalism!” Un doctor își ia trusa, ne bagă repede în dubă, lângă targă, urcă el cu un asistent lângă șofer, se aprinde sirena și dă-i cu 140 la oră. Ne izbeam când de geam, când de plafon, când de targă, dar, mai ales, una de cealaltă. „Ups, am uitat să-i spun că m-a prins Revoluția secretară de partid în Direcția sanitară”. „Las’ că a înțeles cu cine are de a face!” „Crezi?! ’zda mării lor! Auzi tu, să-i doară-n cot că moa-

re uica Nelă?! Vezi că i-am spus să-l și interneze. Să-l ia la spital pentru analize. E dreptul lui”. Ajungem la Carani ameițe. Fug medicul și asistentul în casă. Noi ne ținem de gard, ne aranjăm părul, eu parlamentez cu vecinii, că nici nu s-a așezat praful și s-a și adunat satul la poartă. După vreo oră, iese medicul în curte și vorbește cu vară-mea: „I-am făcut clisma, dar, vă rog să mă credeți...” Pleacă ambulanța fără Bunu John. Noi rămânem, dacă tot am venit în vizită. „Toate analizele de urgență perfecte, starea excelentă, uica Nelă trăiește 100 de ani. Măi, Mirela, m-am făcut de răs, mințind că are zeci de boli... Altă dată să mănânci prune, uica Nelă. Că nu mai vine salvarea pentru o clismă”. „Cum altfel puteam rezolva problema, Carmen?... Mai chem salvarea și la UVT, când îmi leșină câte o studentă. Nu știu cum se face, că își revin întotdeauna înainte de a ajunge salvarea. Mi-a și spus o doctoriță: „Doamnă, asta e salvare, nu taxi. Acuma o și ducem acasă, dacă tot am venit. Dar să nu se mai repete!” La UVT nu avem medic în clădire, doar n-o să duc o fată leșinată în cârcă până în complexul studentesc. Și știi eu de la ce leșină?” „De la cura de slăbire...”

— Cât de flegmatice sunt uneori cadrele medicale! S-au învățat să minimalizeze suferința fizică. Chiar și cei de la ambulanță, oameni care n-ar trebui să aștepte nimic, în situații de urgență.

— Mi-a spus o doctoriță de la ambulanță că Arafat le-a interzis șpăgile sub amenințarea că îi dă afară pe loc, dacă aude că pretind ceva. Fără discuții. De-asta nu se înghesuie prea mulți medici în acest serviciu.

— Mi-a relatat cineva o întâmplare din zona voastră, de la Giarmata, localitate foarte aproape de Timișoara. Într-o zi de vară, pe caniculă, Andreea, o fetiță autistă,

făcuse două crize de spasmofilie. Era o fată foarte bine dezvoltată, mai înaltă decât mama ei, dar nu putea să vorbească, abia rostea câteva silabe, doar câteva interjecții. Vecina ei, Terezia, o compătimea pe mama fetei pentru cât se lupta cu ea, mai cu seamă când făcea crizele. O mai chema și pe ea uneori să-i dea câte o mână de ajutor, să încerce să o liniștească pe copilă. De obicei, făcea urât de tot. Doamne, cum se mai zbătea! Scăpa ochii peste cap, se încovoia, se răsucea, dădea din mâini și din picioare... Țipa, se înroșea, făcea spume la gură... Scene de groază! Ce durere mai mare poate să aibă niște părinți?

— De câte ori mi-erai copiii bolnavi, mă rugam: „Doamne, dă-mi mie cea mai grea boală, dar fă-i pe ei bine!”

— Noroc că Dumnezeu se făcea că nu aude prima parte... Când a sosit, într-un târziu, ambulanța la vecina Tereziei, fetița dormea adânc, poate că organismul ei simțea nevoia să se refacă după criză. Asistenta s-a enervat: „Cum? Doarme? Cum doarme?! De ce-ai mai chemat salvarea? Hai trezește-o și ad-o-ncoace!... Altă dată nu mai vine salvarea!”

— Exact de astfel de amenințări avea nevoie biata femeie... și de tonul ăsta! E adevărat că ei văd multe drame, că sunt mereu pe fugă, dar ar trebui să se uite și la cine-i cheamă, să-i vadă necazul omului și să zică: „Doamne fereste de rău!”

— Pe naiba! Șoferul și-a aprins o țigară, asistenta își inspecta unghiile și mama, tremurând din toate încheieturile, s-a dus să-și trezească fata. Îi era teamă de reacția Andreei. Niciodată până atunci nu o trezise din somn. A

apărut, într-un târziu, cu o sacoșă în mâna stângă, în care-și îngrămădisise la repezeală câteva lucruri personale pentru spital, cu dreapta trăgându-și fiica după ea. Aceasta nu se lăsa de bunăvoie, opunea rezistență. Se izbea cu fundul de pământ, se smucea și se încorda, încât mama a fost cât pe ce să cadă peste ea. A lăsat sacoșa jos și, cu ultimele eforturi, a ajuns cu fata, mai mult târâtă și udă toată de transpirație, la mașină. Asistenta a urcat să-i ia tensiunea. A mai smucit-o și ea pe fata dezaxată, certând-o că nu ține bine mâna. Terezia n-a mai putut să-și țină gura. S-a dus la șoferul care și-a aprins și a doua țigară: „Am stat și v-am urmărit cât de 'profesioniști' sunteți, vă lipsește până și ultimul strop de omenie din voi! Ați văzut pe biata mamă cât de greu și-a cărat fata până la mașină, dar n-ați dat o mână de ajutor! Ce sunteți voi? Călăi? E păcat de aceste uniforme frumoase pe care le purtați, din banii noștri, ai proștilor care vă plătim și salariile. Voi nu meritați nici aceste salarii pe care le aveți acum! Rușine să vă fie!” Bărbatul chiar s-a rușinat și a plecat iute la colega de breaslă. Ce au discutat numai ei știu, dar s-a întors spășit la Terezia și i-a zis un „sărut mâna”, cu un glas prin care își cerea iertare.

— În toate mediile socioprofesionale, indiferent ce problemă ai, se găsește cineva să îți pună bețe în roate, să îți facă viața mai urâtă decât este. Durerea e universală, nu poate nimeni spune că nu înțelege durerea altuia, fiindcă toți au suferit cândva. Dacă n-au avut probleme mari nu înseamnă că n-o să aibă niciodată. Compasiunea începe să fie pe cale de dispariție la români. Deși ne declarăm în masă creștini, suntem tot mai departe de Dumnezeu, și din cauza egoismului nostru.

— Dacă ai pomenit de lipsa de compătimire, mi-ai amintit și ce a pățit o femeie din Bacău. Tocmai ieșise la pensie, dar, în loc să se bucure de timp liber, ca occidentalii, a făcut o noapte albă de chin. Nemaiputând rezista durerilor fizice, a chemat dis-de-diminează salvarea. A fost prezentată la serviciul de urgență, unde trona o asistentă, de parcă ea ar fi fost inițiatoarea reformei în sănătate: „De ce nu te duci la doctorul de familie?” o întrebă pe bolnava care abia a reușit să îngâne că medicul ei de familie are program după-amiază. „V-aș pune să plățiți mașina Salvării, ca să vă învățați minte, veniți pentru orice fleac la urgențe!”

— De comentarii din astea am avut și eu parte. În 2001, când Raoul, la Bușteni, mi-a vomitat noaptea de două ori sânge. Două castroane! Alerg cu el la Urgențe, mă trimit cu Salvarea la Sinaia, în toiul nopții, printre serpentine, cu viteză maximă, și, când ajungem la spital, cu copilul lăsat pe jos, pe targă, de față, asistenta de la Urgențe mă întrebă ce a pățit, în timp ce îi citește cu ochii cârpiți de somn fișa medicală, și spune cu voce tare: „Prea târziu ați venit, Doamnă!” Noroc că a apărut imediat medicul de gardă, care ne-a liniștit. Iar Raoul mi-a șoptit: „Mama, ăsta e un medic foarte bun, l-am văzut la televizor aseară”. Așa a și fost... Am întâlnit și multe cadre medicale excepționale, pricepute, pasionate...

— Dar când ți-a spus asistenta că ai venit prea târziu, ce ai simțit?

— Că mor... Mi-a stat inima-n loc, mi s-au tăiat picioarele și mi-am zis „mantra”: „Doamne, dă-mi orice boală, dar salvează-mi copilul!”

— Mai ai multe mantre din astea?

— În fiecare zi le spuneam copiilor când plecau de acasă: „Be back home in one piece!” (Să te întorci întreg acasă!)

— Ia să mă-nveți și pe mine mantre, că văd că funcționează. Și pe doamna aceea de care îți vorbeam a consultat-o doctorița, și-a dat seama că are probleme, a trimis-o la ecograf, iar medicul de acolo i-a completat fișa și a retrimis-o la asistenta reformistă, care i-a zis, mândră de sine și plină de năduf: „Vezi că am avut dreptate? Uite ce scrie aci, ești normală! Acasă, pleacă acasă!”

— Și a plecat acasă fără să o mai vadă doctorița după ecografie?

— Nu, a apărut la timp doctorița. Femeia stătea aplecată, ținându-se cu mâna de burtă. Dintr-o dată a făcut o criză de tuse. Doamna doctor a trimis-o pentru consult la „plămâni”. Când a ieșit pe ușă, femeia a trebuit să fie transportată cu un cărucior, că nu mai era în stare să se deplaseze. S-a stabilit că nu avea nimic la plămâni. S-a întors la asistenta pe care a găsit-o iar singură și stăpână pe situație: „Acum te plimbi și cu căruciorul? Acesta este numai pentru adevărații bolnavi, nu pentru toți închipuiții!” A fost ajutată de însoțitorul căruciorului să se așeze din nou pe acel pat, spre totala nemulțumire a asistentei reformiste. Ar fi vrut ea să-i spună, de la obraz, câte și mai câte, dar a intrat iarăși doctorița... și a lăsat „ciocul” mic. De data aceasta, a realizat că avea o pacientă grav bolnavă și a decis să se implice serios în caz. A sunat imediat la secția „Medicală” și a întrebat-o pe dr. Cxxxxxxxxx dacă o poate vedea. După un răspuns afirmativ, bolnava a fost

așezată iar în cărucior și... la drum! Aici, aici! Doctorița a văzut-o foarte palidă și a întrebat-o cum de a ajuns în această stare. A fost examinată iar la ecograf, dar de data aceasta de o adevărată specialistă, nu de profanul de la Urgențe! „Vai, ce avem aici! Vino să vezi ce avem aici”, se adresa către asistentă. „Fă-i internare, urgent!” Câteva zile a fost supusă unui tratament consistent, medicamente, perfuzii, dar totul a fost în zadar, boala se agrava de la o zi la alta! La o nouă examinare la ecograf, doctorița a exclamat: „Doamne, ce mă fac! Cheamă repede chirurgul!” A fost operată în cele din urmă. Puțin a lipsit să nu dea ortu' popii! Este fericita posesoare a unei cicatrice, de vreo 20 de cm, semnul trecerii ei prin calvarul medicinei românești de înaltă clasă! Diagnosticuri: icter mecanic cu abces hepatic; septicemie; pancreatită nodulară. I-au extirpat și fierea. Un gust amar va fi pe limba femeii multă vreme! Și nu numai de la boală!

— Să dea Dumnezeu să fie bine! Dar nu fi nedrept cu medicii! La câte diagnostice a avut, trebuia investigată în mai multe locuri. Unii au fost superficiali, alții nepoliticoși, dar, până la urmă, i-au salvat viața.

— Ea a avut noroc, a scăpat! Cumnatul meu nu a scăpat, că n-a avut noroc! Preoții nu trebuie să trăiască?!

— Era o strigătură pe vremea lui Ceaușescu, care ar fi invitat la joc preotul din Scornicești. „U-iu-iu și hopa-hopa, că s-o prins în horă popa!” La care preotul îi răspunde: „U-iu-iu și hopa-hop, tu-i omori și io-i îngrop...” Se poate parafraza, pentru actualizare, cu medicul și popa.

— Eu ce zic? Numai pe mâna lor să n-ajungi. Trebuie să te împrumuți la bancă, să faci față la tarifele lor. Că au

mercuriale pentru orice serviciu, ca-n piață. Clanuri mafiote, ce mai?! Mafia halatelor albe și mafia fustelor negre....

— De ce crezi că-și urează românii: „Sănătate, că-i mai bună decât toate!”? Mai e și eroarea medicală. Să-ți povestesc ce a pățit tatăl meu, din prea multă cocoloșeală? Farmaciștii voiau să nu-l opereze de ulcer, ci să îl trateze medicamentos, fiindcă era nepotul directorului de Centrofarm. Slăbea văzând cu ochii în spital, sub tratament. Un medic chirurg, de gardă, îl prinde singur seara și îi zice: „Te rog dă-mi voie să te operez eu. Nu-ți fac decât o vagotomie, să-ți reduc din hiperaciditate... O intervenție minusculă, ca să poți să mănânci și tu ca omul”. O doamnă îi adusese pacientului de lângă el cremwurști cu roșii. Îi făcuse o poftă, că el roșii nu mai mâncase de ani de zile. „Trebuie doar să semnezi niște acte”. L-a convins. De dimineață a intrat în operație. După 7 ore, a ieșit medicul epuizat. Tata avusese stomacul perforat de 11 zile, putregai. L-au dus la reanimare, într-o rezervă cu două paturi. Lângă el era un popă, operat tot de stomac. Pe el l-a văzut tata prima oară când s-a trezit după operație și a crezut că e pe lumea cealaltă. „Doamne, unde sunt?” Unchiul Voiculescu, farmacistul, era lângă el și a râs: „N-ai văzut și vreun drac mort pe acolo?” Medicul nu a reușit decât să îl curețe. Era într-un asemenea hal, încât nu știa din ce parte să taie și ce să mai lase. L-a redeschis după câteva săptămâni...

— Asta e culmea! Și trăia așa!

— În timpul celor 11 zile, cât a stat la spital cu perforație de stomac, el a tras și o fugă la Carani, ca să ne vadă pe mine și pe Dan cum ne luam premiile la serbarea de sfârșit de an! Abia respira. Stătea pe un scaun. Putea muri,

vrând să-și vadă copiii în ultima zi de școală. Medicii nu știu de ce a murit tata, de ce a făcut o hemoragie cerebrală atât de mare, cu o tensiune care nu ajunsese nici la 20, nici noi nu am mai vrut autopsie, am cerut să îl scoatem imediat din spital și... într-o oră am fost cu tata acasă... pe masă. Carmen însă spune că e posibil ca, de la inundația de atunci, cauzată de perforarea stomacului, să fi rămas un cheag, care a făcut ravagii după 26 de ani.

— Dumnezeu să-l ierte!

— Să-l ierte Dumnezeu! Tot timpul îmi spunea: „Ce știi tu ce înseamnă să fii orfan?” Îți jur că atunci când mi s-a spus: „A decedat. Condoleanțe!”, primul gând ăsta mi-a fost: că sunt orfană. Aveam deja 36 de ani, dar degeaba! Sufletul, tot de copil!

*

— Mitropolitul i s-a plâns unui agent că suferă „prostește, fără nicio nădejde”, părăsit de toată lumea, căci nimeni nu-l mai vizitează. Se temea că poate e condamnat în sufletele multora pe care i-a cunoscut și i-a stimat. „Și cum se poate să nu vă viziteze, când ați făcut atâta bine?” „Într-adevăr, nimeni nu mă vizitează. Acum câteva săptămâni, m-au vizitat, în schimb, doi belgieni (soț și soție), pe care i-a adus un fost elev de-al meu de la Arad. Și mi-au adus o cutie de țigări de foi, dar eu nu mai fumez de mult”.

— Mama ta spunea că nu a fumat deloc.

— Mai mult ca sigur că ea nu l-a văzut fumând. Probabil că se și lăsase de fumat înainte de 1956, anul când s-au întors fetele din Moldova și au început școala sub supravegherea lui la Timișoara. Și dacă nu, avea el atâta decență cât să nu fumeze în fața unor copii. Altceva mă frământă acum. Exceptând situația în care belgienii aceia ar fi fost pe o mână cu Securitatea, înseamnă că prezența lor demonstrează că Părintele Vasile putea fi vizitat, dar nimeni n-a găsit cu cale să o facă. L-au lăsat în plata Domnului.

— Am înțeles că nici nu se știa unde a fost dus.

— La început, nu. Familia chiar credea că a fost și el omorât, ca episcopul Andrei de la Arad. Se practica în comunism. După vreo doi ani, toți aflaseră deja adevărul. A fost și Nicolae, nepotul lui, la el, la Cernica. Asta s-a întâmplat după ce Lazarescu a depus la Sinod memoriul în care cerea, în nume propriu, reabilitarea. E consemnat într-o notă că la Timișoara era rumoare în mediul bisericesc, după ce se aflase cum i-a uzurpat Corneanu scaunul mitropolitan lui Lazarescu. Și Gherghina l-a vizitat cel puțin o dată, fiindcă au făcut împreună acea fotografie reprodusă în carte de Părintele Dr. Zamela.

— Avocata?

— Da, avocata, fiica lui Arcadie de la București. Vezi și tu cât se bucura Vasile de vizite, de un cadou, de o vorbă bună. Unde au fost rudele lui în acest timp? Prietenii, invitații de la mesele lui sau chiar cei ajutați în fel și chip de Mitropolit în atâția ani grei, în timpul războiului și, mai ales, după.

— Le era teamă. Fiind declarat dușman al poporului...

— Mama spune că avea regim de domiciliu forțat. Nu putea nici el să plece de la Cernica, dar nici alții nu puteau să-l viziteze acolo. Ca să-mi arate cât de strictă era această lege, îmi povestea că, atunci când erau în Moldova, a murit bunica ei din partea tatălui. Imediat ce a primit telegrama, Ionel s-a dus la Miliție și a cerut voie să plece în Oltenia, la înmormântarea mamei lui. Nu i s-a permis. Atunci a aflat că avea și interdicții în cazuri excepționale. Cu Vasile era cu totul altceva. Pe la el mai trecea câte un agent, care îi făcea, sub control, legătura cu lumea exterioară. Dar rudele nu. Asta mă intrigă și azi. Cum au putut

să-l lase singur la așa necaz?!... E drept că au cam avut de suferit de pe urma lui.

— Adică ei ce au suferit?

— Unchiul Nicolae a fost dat afară de la facultate și a ajuns șofer, ca să-și câștige o pâine. Cam toți Lăzăreștii au intrat în umbră după plecarea Mitropolitului, care le-a stricat „dosarul”. Pur și simplu, era o pată neagră să te înrudești cu delapidatorul... neprins, nedovedit, dar stigmatizat. Tot din cauza dosarului compromișător n-au putut avansa în carierele lor nici fetele Lucreției. De ce crezi că mama a rămas învățătoare, deși terminase Facultatea de Filologie, sau că Emiliei i-a fost preferată preoteasa, atunci când din două posturi a mai rămas unul?

— Dar nici Emilia nu a iertat-o...

— A rezolvat ea cumva problema. Cu ajutorul ultimului duhovnic și-a ușurat sufletul înainte de a-l da celor veșnice.

— Cât a stat Părintele Vasile la Cernica? Șase sau șapte ani?

— Din septembrie 1962 până în februarie 1969. Bunica n-a avut banii ei, nu a ieșit din curte decât atât cât a stat cu mine în gazdă la Timișoara, ca să învăț carte.

— Dar bunicu? Făcuse șase luni de pușcărie la Craiova, fără să fie măcar judecat. Cine știe ce ar fi urmat! Câți oameni nejudecați n-au fost împușcați demonstrativ în piețele publice! Erau aduse clase de elevi să asiste la asemenea execuții. Că pe comuniști nu-i interesau cauzele, ci efectele. Ionel a scăpat și s-a întors la Jadani. Postul lui a fost ocupat între timp. Lazarescu l-a trimis pe Nicolae la minister, ca să-i procure lui Ionel numirea pe un post de învățător la Carani, unde nu exista la acea dată școală ro-

mânească. Și când? În 1956, când i s-au întâmplat toate relele!

— În plin comunism turbat.

— Într-un „iureș”, stârnit și întreținut la Mitropolie de Corneanu și acoliții săi. Parcă și văd pâlnia tornadei. Timișoara, fiind un oraș de graniță, cu foarte mulți etnici maghiari, a fost sensibilă și la evenimentele din Ungaria. Mulți studenți timișoreni au ieșit în fața Catedralei, ca să își arate solidaritatea cu colegii lor maghiari. Au fost fotografiați, identificați. Unii arestați, cei mai mulți însă exmatriculați. Trei dintre cei exmatriculați erau din Carani. Un impegat de o inteligență uluitoare, Petrovici, care între două trenuri făcea rebus sau se uita cu luneta la stele, fusese student la Politehnică. Felcerul Ionescu, care băga orice medic în buzunar, a fost dat afară de la Medicină. Cea mai impresionantă poveste e cea a lui nenea Ilarie. El îi făcea pe atunci curte viitoarei mele învățătoare, tanti Lida. Dar ea mai avea un pretendent, pe nenea Șunea, tânăr inginer silvic. Cum, fiind exmatriculat, nenea Ilarie rămăsese pe... nicăieri, tanti Lida s-a căsătorit cu nenea Șunea. Nenea Ilarie îi vizita pe foștii prieteni din tinerețe și douăzeci de ani mai târziu. Când trecea tanti Lida pe lângă el, îi lua mâna, i-o săruta și îi spunea: „Iubita mea!” Iar nenea Șunea bombănea: „Prostu’ dracului!” „Tu să taci! Că mi-ai suflat iubita din cauze politice”. „Din cauze de prostie. Că te-ai dat cu maghiarimea!” „Vai, cât am iubit-o eu pe Lida! Și cât o mai iubesc încă!” „Ești un prost!” Toată viața s-au ciondănit.

— Vasile Lazarescu asculta posturi de radio străine ca să fie la curent cu evenimentele din Ungaria.

— Am găsit și note despre reacțiile lui emoționale în legătură cu desfășurarea acestora. La început a fost de acord cu revoluționarii maghiari, dar a înghețat când i-a uzit strigând „Vrem totul înapoi!”

— Știi că a spus: „Ungurii iar au sărit peste cal!” Ei, săracii, săriseră peste o mârțoagă.

— Ungurii numai peste mârțoage sar de la o vreme. Numai că sar foarte sus. N-au încotro. Sunt puțini. Și sunt veniți de departe. Trebuie să se țină băț... ca să nu-i vânture Europa.

— Informatorul Vasile Bologa i-a reproșat atunci lui Lazarescu o atitudine bănățenească, ardeleanescă, de tip șovin, față de unguri.

— Da, deși el vorbea impecabil maghiara, făcuse liceul la Piarști și o facultate la Budapesta. Ca Andrei Șaguna. Avea și prieteni maghiari. Cu toate acestea, nu suporta pretenția ungarilor de a mai modifica, a nu știu câta oară, și la acea vreme, granița cu România. Trebuie să recunoaștem că era o problemă foarte delicată pe atunci. Nu eram nici în UE, nici în NATO. Și abia ieșisem dintr-un război mondial.

— Îi înțeleg sensibilitatea față de problema românească. Și patima cu care lupta pentru românism pe meleagurile natale. Ionel a ajuns, prin forța împrejurărilor, înțemeietor de școală românească într-o comună nemțească. Ideea asta tot Părintele Vasile i-a insuflat-o.

— Acolo a trebuit să se construiască și un internat pentru elevii care urmau să fie aduși din satele dimprejur, fiindcă în Carani nu era nici țipenie de copil român. Și mai e un amănunt: bunicu a intrat în sat ca director de școală.

Lazarescu avea grijă să fie promovați toți cei ce ieșeau din închisorile comuniste. Din 1956 și până în 1972, anul pensionării lui, Ionel a fost directorul școlii din Carani. Nu că nu ar fi meritat...

— Așadar, comuniștii nu s-au mai atins de el.

— Nu, deși nu avea carnet roșu. Era un om plin de calitate. Plin.

— Cu toate acestea, nu a avut calitatea să meargă să-l vadă pe binefăcătorul său la Cernica.

— Acum îmi dau seama că a avut și câteva minusuri. Da, nu a fost la nevoie lângă salvatorul familiei lui și a mai și înșelat-o pe bunica în văzul lumii, dacă am aflat și eu!... Dar, pentru mine, el e primul model de dascăl. E... Domnul Trandafir. Când eram la grădiniță, în pauze, mă furișam pe sub geamurile clasei lui, îl ascultam cântând despre „Domnul Tudor” și „Ștefan vodă, Domn cel mare” și îmi spuneam că așa vreau să ajung și eu, ca bunicu... Ți-am povestit faza cu băiatul primarului?

— Nu.

— Pe vremea aceea, era încă multă violență în școli. Dascălul bătea copiii, îi puneă în genunchi pe boabe de porumb etc. Într-o pauză, feciorul primarului, netam-nesam, se bagă în fântână și nu mai poate ieși. Abia l-au mai scos în viață. Bunicul îl ia, îl duce în clasă și îl bruftuluiește, dându-l literalmente de câteva ori cu capul de tablă. Îl cheamă pe tatăl său la școală. Intră primarul val-vârtej în timpul orei. Bunicu îl pofteste să iasă afară și să-l aștepte în pauză. Primarul se înfurie și începe să strige că el e foarte ocupat și n-o să stea să aștepte după un învățător. Ionel îi deschide ușa. Primarul nu vrea să iasă. Se îmbrân-

cesc până pe hol. Copiii se bulucesc curioși. Și, la un moment dat, văd, cu satisfacție, cum „dom’ director” îi trage un șut în fund musafirului nepoftit. Primarul se rostogolește pe trepte până jos. Era un terchea-berchea de primar.

— Și n-a pățit nimic bunicu?

— Nu. Satul îl adora. Îl respectau toți pentru câte știa, pentru cum se ocupa de copii, pentru ce oameni făcea din ei. A murit în 9 decembrie 2000 (el tot spunea că are contract cu 2000, îți amintești?), la 90 de ani, și sute de oameni au fost la înmormântare.

— Vai de mine! Ce facultate terminase el?

— Nu a avut facultate. Doar Preparandia de învățători de la Severin. Mama lui a fost fiică de preot. A avut șase copii. Un fecior i-a murit la vârsta adolescenței. Fata s-a făcut croitoreasă. Dar băieții, toți, învățători. Patru învățători de școală veche. Nu am văzut pe nimeni care să iubească mai mult decât Ionel copiii. Vreo două luni, înainte de a muri, n-a mai putut vorbi. Abia scotea câteva sunete și se enerva că nu înțelegeam ce voia să spună. Dădea din cap, în semn că va urma ce e mai rău. El nu și-a plâns, până atunci, niciodată de milă. Se admonesta mucalit, cum ți-am mai spus: „Ioane, Ioane, cacu-mă-n gura ta, Ioane!” Atunci însă îi părea foarte rău că se desparte de lume. Stăteau fetele întruna cu el. De câte ori îl înveleau, îl întorceau de pe o parte pe alta sau îi duceau de mâncare la pat, le trăgea spre el și le pupa. În fiecare zi, de parcă era ultima oară. Și, înainte de a muri, eram toate trei acolo. La căpătâi îi ardea deja lumânarea. S-a uitat spre noi, s-a forțat îngrozitor și a spus rar și foarte limpede: „Să a-veți gri-jă de co-piii!”

*

— În orice caz, cu Ionel nu a dat greș Mitropolitul Vasile. Acesta a devenit omul locului. Tuturor le spunea, când era vorba de Lazarescu: „L-au omorât comuniștii! Bată-i Dumnezeu să-i bată!”

— Nu comuniștii l-au omorât. Tot ai lui, cei din preajmă, în special „copilul lui de suflet”, Nicolăiță Corneanu... „Cât de frumos îi spunea! 'copil de suflet...'; și îl alinta *Nicolăiță!*

— Nicolae Corneanu a fost un comunist frumos ca un înger.

— Am văzut și eu fotografii. Amândoi au fost bărbați foarte frumoși, nimic de zis. Dacă cei din jurul lui erau oameni cu coloana sufletească, nu reușeau comuniștii să-l doboare pe Lazarescu. A fost răpus fiindcă a pierdut din vedere faptul că și cei pe care îi iubise și îi ajutase au devenit dușmanii lui. I-a descoperit stupefiat în tabăra adversă: „Și tu?... Și tu?... Și TU?...” Mai mare durere ca asta nu cred că există. Să constăți că oamenii pe care îi iubești vor să te distrugă, să te omoare. Am citit pe undeva că un anticomunist eliberat din pușcărie, după Revoluție, a avut acces la dosarul său de Securitate. A descoperit că până și soția sa dădea note despre el! Nația asta are trădarea în sânge.

— Abia atunci, când a văzut cine a fost în stare să-l trădeze, și-a dat seama Mitropolitanul că lumea nu este ceea ce pare. Nu și-a pierdut dintr-odată încrederea în oameni. Le-a mai dat câte o șansă de a-și îndrepta greșelile față de el...

— După ce le-a dăruit atâtea lucrări duhovnicești, cu ce s-a ales? Le-a lăsat Catedrala, ca un simbol de eternitate a credinței... Și care a fost răsplata? Închinovierea la Cernica! Cred că, asemeni Fiului Omului, a spus și el în ultimele clipe de viață, părăsit de toți: „Iartă-i, Doamne, că nu știu ce fac! În mâinile tale îmi dau sufletul”.

— Oare l-o fi iertat și pe Îngerul Diavolului? Sau o fi transferat și el, ca Emilia, problema iertării în seama duhovnicului? Ar mai avea Corneanu apăsarea asta și l-ar mai ține ascuns dacă s-ar ști iertat? Sigur că, atunci când ierți, îți eliberezi, în primul rând, sufletul tău de strânsoare. Și Vasile trebuia să plece cu un suflet curat dintre noi. Sunt unele lucruri foarte greu de iertat. Iar pentru câte vini i-am găsit numai noi Îngerului Diavolului... S-ar fi rugat Lazarescu pentru iertarea lui?

— Da, Lazarescu era deasupra a tot ceea ce este lumesc. Din tot ce știu eu până la acest moment, Mitropolitanul ierta, poate blestema și iar ierta. Blestema pe antichriști și îi ierta pe cei slabi de înger. Lazarescu este un martir al creștinismului și trebuie scos deasupra, chiar în Catedrală!

— Asta nu cred că se poate. Trebuie să ne interesăm. Dacă e așa, înseamnă că în Catedrală ar putea fi înmormântat Îngerul Diavolului! I-ar mai da astfel o palmă Părintelui Vasile...

— Pe Lazarescu nu-l mai lovește el! Timișorenii își merită martirul!

— S-au spălat de toate păcatele începând Revoluția anticomunistă cu jertfa de la Catedrală, dându-le românilor tonul deșteptării din „somnul cel de moarte”... Eroii de atunci i-au pregătit lui Lazarescu calea spre binemeritul loc de veci în subsolul Catedralei, pe care singur și-l pregătise. A conceput o necropolă pentru primii mitropoliți ai Banatului și s-a îngrijit de arhitectura acesteia, de construcția nișelor, în cele mai mici amănunte, mergând până acolo, încât și-a cumpărat el însuși sicriul...

— De unde știi că și-a cumpărat sicriul?

— Am găsit o notă scrisă de secretarul lui turnător, un preot oarecare cu nume de cod „Ion Mare”: „În cursul serviciului, a venit la mine Nicolae Lăzărescu și mi-a dispus să nu las pe nimeni în subsolul Catedralei. Acolo s-a depozitat o ladă mare de lemn cca 3mx1,80 m, în care este ambalat un sicriu de metal, pregătit pentru mitropolit, dacă moare”. Să-ți amintesc și un fragment din testamentul lui Lazarescu?

„Pentru cele din urmă ale mele, aș dori ca rămășițele mele pământești, așezate în cosciugul de metal, aflat în subsolul catedralei mitropolitane din Timișoara – cosciug ce va fi adus de nepotul meu de îndată ce va fi anunțat de moartea mea, să fie depus în nișa din dreapta, cea dintâi, cum se iese din subsolul Catedralei”.

De ce nu mă crezi pe cuvânt?

— Ei, nu te cred! Sunt curios să-ți aflu sursele. În sicriul acela a fost înmormântat?

— Nu. La Jadani l-au înmormântat într-un sicriu cu capac de sticlă, doar ai văzut fotografiile. Emilia, sora mamei mele, îmi spunea că nu-și putea lua ochii de la el. „Doamne, Mirela, era atâta de frumos! Eu n-am văzut om mort mai frumos decât el. Cică așa mor cei otrăviți...” Dar, cum nimic nu e întâmplător, în procesul pe care l-a deschis după '90 unchiul Nicolae pentru revendicarea bunurilor ce i-au aparținut Mitropolitului – care i se cuveneau lui, ca moștenitor specificat în testament – a fost recuperat și acel sicriu de metal depozitat în viitoarea criptă. Așa că rudele au introdus în acesta osemintele Mitropolitanului pentru a le transporta de la Jadani la Catedrală în 1993. Deci, sicriul s-a întors, cu rămășițele Părintelui Vasile, în subsolul Catedralei... unde îl așteptase peste treizeci de ani... pe cumpărător.

— Fantastic! În mod cert, Părintele Vasile era un vizionar...

— I s-a făcut cinstea cu care merita să fie înmormântat... abia la un sfert de veac după moartea sa. În 2 aprilie 1993, mitropolitul Nicolae și episcopul Aradului Timotei Seviciu s-au deplasat la Jadani, la cripta familială de la morminți, au oficiat o slujbă religioasă, după care sicriul cu rămășițele Mitropolitanului a fost dus pe umeri la biserica din sat. Parcă pentru ca să-și ia rămas bun de la strană, de la hora din fața bisericii, de la altarul în care slujise apoi, dar, îndeosebi, de la preotul care nu l-a părăsit, ci i-a adus prinos de recunoștință ori de câte ori se cădea, în numele său și al tuturor aceluia care ar fi trebuit să o facă. Apoi, un lung cortegiu, format din mașina Mitropoliei și un convoi de autoturisme, s-a îndreptat în urma carului funebru spre Timișoara. În fața Catedralei s-a oficiat o nouă slujbă, în

timp ce, pe treptele ctitoriei lui Lazarescu se aprindeau lumânări în memoria victimelor „duminicii sângeroase” în care, din acel loc, a pornit Revoluția română anticomunistă, cu puțin timp în urmă. Întâmplător sau nu...

— Întâmplător sau nu, Catedrala își cinstea martirii...

— Dar... imediat după spectacol, s-a tras cortina.

— E rușinos ca Mitropolitul să fie ascuns! Pentru asta eu condamn în primul rând Biserica Ortodoxă Română, apoi chiar pe Patriarhul Daniel, că nu vine cu trafaletul să curățe tabloul Mitropolitului de la intrare! Am și scris despre cât e el de căutat în zugrăveli:

Azi m-am gândit să zugrăvesc,

Că mi s-a zgâit tapetul.

Pe Daniel o să-l tocmesc,

Să îmi dea cu... trafaletul.

— Dacă ai vorbi cu el între patru ochi, precis ar ști despre ce lucrare e vorba. Imediat după Revoluție, când Daniel era aici episcop vicar, portretele ambilor ctitori au fost curățate. Se vedea și Lazarescu, la fel de impunător ca regele Mihai. Nu știu dacă a avut actualul Patriarh vreun merit personal în asta, dar, în orice caz, i-a purtat camilafca lui Lazarescu.

— De unde știi?

— Mi-a spus actualul episcop vicar Paisie.

— L-ai cunoscut și pe Paisie? Cu ce ocaziune? Ia spune!

— Întreaga poveste?

— Te grăbești undeva? Spre... nicăieri cumva?

— Pentru toți a fost un șoc când l-a numit Mitropolitul pe Paisie episcop vicar. Eram prodecan pe atunci, nimeni nu l-a remarcat anterior numirii sale. Am aflat că a fost puțină vreme secretarul episcopului de la Gyula. Și una dintre simpatiile publice ale lui Corneanu, rectorița de la Arad, care mi-a propus (o să-ți povestesc altă dată cum) să fiu Profesor la ei, îl avusese medic veterinar la câinele casei. L-a vrut Lizica episcop și tot ea mi-a spus că își dorește să-l vadă și mitropolit al Banatului. La noi așa merge. Femeia aceea nu e neapărat frumoasă, e cu vreo zece ani mai mare decât mine, și destul de zdupeșă, dar are charismă și face ce vrea cu bărbații. La o festivitate de la UVT a fost în prezidiu cu Corneanu și au vorbit tot timpul. Până și sora ei s-a supărat pe ea atunci, că toată sala a comentat.

— Povestești sau iar bârfești?

— Povestesc... Am aflat că Paisie ne-a fost student! Fuga la catalog să vedem cine era, fiindcă niciun dascăl nu-și amintea prea bine de el, cum ți-am spus deja. Și vedem noi că la Muzică bisericească avea 5! Pe Părintele Profesor de cânt îl chema Beleanu. „Băi, Belene, ai belit-o! Țsta mai întâi te castrează și după aia îți ia și parohia”, zice prodecanul, Profesorul Bona, cel care a scris cartea despre episcopii Caransebeșului. Și așa s-a și întâmplat! Era vară, 9 iulie. Aveam examen de licență, proba scrisă. Studenții în amfiteatre. Trage subiecte. Multiplică-le. Anulează-le pe cele netrase. Trimite supraveghetorii. Foile de examen, ciornele. Fă dosarele pe săli. Câți, de unde. Toată tevatura asta. Și... după-masa, că dimineața erau examenele curente din sesiunea de vară și nu aveam săli. Niște călduri infernale. Timișoara e insuportabilă vara. După ce am alergat dintr-un

amfiteatru în altul cu subiectele, a trebuit să revin, ca să ștampilez și să semnez fiecare lucrare. Curgeau apele pe mine, când, în amfiteatrul unde scriau istoricii și teologii, apare o arătanție neagră de tot. Bona îmi șuieră printre dinți: „Șase! Albă ca Zăpada!” Nu-mi ardea mie de glume. „Așa primiți un arhiereu?!” Se scoală în picioare studentii și... le pică fițuici, caiete, cărți, mape – mai mare rușinea!... Încep să cânte „Trăiască stăpânul și arhiereul nostru!” Era pe jumătate cât mine. Mi-am spus: „Cum o să te sperii de el? Nu-i însurat, n-are copii, n-are doctorat; îl tratezi de sus?”. Facem cunoștință. El, tocmai ieșit de sub duș. Dar, totuși, cu stofele alea mai grele decât dânsul, cu tot cu baston, era de mirare cum de nu transpiră. „Nu vă e cald, Prea Sfinția Voastră?” „Nu, că am făcut arte marțiale!” Mă lasă fără cuvinte. Nu văd legătura. Mă gândesc la Ninja, când îl văd atât de negru și mic... ca un șocăț. Se înveselește dintr-odată, îmi spune că vrea să cunoască facultatea, îl conduc la Decanat. Acolo vreau să-i ofer de-ale gurii... Era miercuri, nu mânca decât salată. „Fructe nu, Prea Sfinția Voastră?” „Nu, că au zahăr!”

— În mod normal, ar fi trebuit să se teamă de viermi, că ăia nu-s de post, dar de unde să mai găsești pe piețele noastre fructe viermănoase, căci sunt aduse... de pe Lună! Numai vânzătorii mai sunt din România...

— Se așază lângă mine, să povestim. Vrea bârfele din UVT. Păi, rectorul era ateu, dar havăr cu Corneanu, pe care îl făcuse Doctor Honoris Causa...

— *Hormonis Pausa*, cum râdem noi de vârsta la care se recunosc marile merite – și pe care o vom împlini și noi

curând – ... povești despre preoți și mireni plagiatori, apoi, despre studenți, care mai de care... Trece timpul, el zâmbește, se simte bine. Îi spun că sunt nepoata lui Lazarescu. „Vai! Îi port tiara ilustrului Lazarescu!”

— Ce tiară?!...

— Se visa Papă. Îl afectaseră și pe el, până la urmă, căldurile, ca pe noi toți... Când să plece, nu-și găsește bastonul. Îl proptise de dulăpiorul de lângă xerox. Îl văd și dau să mă ridic, ca să i-l aduc. Îmi prinde brațul cu o vigoare de care, sincer, nu-l credeam în stare. „Nuuuu! Nu aveți voie să-l atingeți!” Acum îmi dau seama că era cărja lui de păstor. Atunci am fost ofensată de felul cum m-a bruscat. Se pare că și pe el l-a afectat episodul final. Am rămas în birou cu Profesorul Bona. Șeful de catedră și președintele de comisie de la Teologie l-au însoțit până la mașină. I-am așteptat cu nerăbdare, ca să aflăm care a fost prima impresie a episcopului. „I-a plăcut tot ce i-ați spus,... dar...” „Dar ce?!...” „V-a reproșat că nu i-ați sărutat mâna. Ne-a spus să vă transmitem subtil, pentru ca să nu se mai întâmple de acum încolo...” „Că-mi dă cu bota-n cap?!...”

— Și așa, e supărat pe tine că nu i-ai pupat sfânta... și sfințitoarea! Mai ales că era cât pe ce să-i pui mâna pe toiag!

— Am vrut să fiu amabilă, însă era să facă moarte de om întru apărarea toiagului său!

— Nu orice muritoare de rând are liber la toiag!

— Dar la... mâna Prea Sfântului, da. Ba chiar e musai. La noi nu se prea obișnuiește să pupi mâna unui bărbat în afara bisericii....

— Pupa-ne-ar! Știe cine a fost Lazarescu și se laudă că-i poartă... tiara.

— „Papa cu-a lui trei coroane, puse una peste alta!”

— Ce-a făcut el și tot soborul lui de preoți pentru memoria lui Lazarescu?

— Cum ce-au făcut?

— Au pus lacăt pe ușa necropolei! Eu știu de ce: le e frică de Mitropolitul... să nu se scoale și să le dea cu bastonul la căpățână!

— Preoții de la Catedrală au treabă cu cununiile și botezurile, cu sfințirile de mașini și de apartamente, de firme și restaurante, cu tot ce le aduce bani. Ce gheșeft ar face dacă ar scoate la iveală privirea pătrunzătoare a lui Lazarescu? Mulți nici nu știu cine-a fost. Și nici dacă ar ști nu s-ar băga. Eu aș vrea, sincer, să depășim problema Lazarescu. Să intrăm în mentalitatea românilor care privesc totul de dinafară. Se uită ca la circ la corupția din Biserică, din politică, din spitale, din orice domeniu. Se enervează. Comentează. Și-apoi tac, „nu se bagă”, căci nu e treaba lor. Pasivitatea asta îl înnebunea și pe fratele tău.

— Da. Părinții mei, soția lui au încercat să-l împiedice să iasă la luptă în stradă, dar el i-a convins că greșesc: „Dacă eu nu, tu nu, ăla nu, cine o să facă dreptate în țara asta?” S-a sacrificat el. Pentru cine?

— El a înțeles că e nevoie de sacrificiu. Ca și Lazarescu, într-un alt moment istoric. Amândoi s-au gândit că merg la moarte. Unul bătrân, care a realizat ce și-a propus în viață și a preferat să moară decât să se compromită la capăt de drum, altul tânăr, care avea viață multă înaintea, dar nu o mai putea trăi așa cum o prevedea, cu privațiuni

de tot felul, între care, pe primul loc, era cea de libertate. Amândoi sunt martiri autentici, fiindcă au știut ce fac. Amândoi au avut de ales și au respins alternativa comodă și compromițătoare.

— Nu mai putem aplica și noi politica struțului. Asta e mentalitatea națională: capul în nisip și mâinile pe gură! Gestul ăsta de astupare a gurii cu mâna! Eu îi condamn mai ales pe intelectualii care tac și stau deoparte.

— Au și ei socotelile lor, poate nici nu le-a dat Dumnezeu puterea de a face ceva. Am o colegă, a cărei fiică a fost bolnavă de leucemie. O vizitam frecvent în perioada când erau internate în spital. Fetița ei s-a făcut bine, e o domnișoară absolut superbă. Dar, după ce ea s-a vindecat, s-au îmbolnăvit de cancer și alte persoane din cercul nostru. Și colega mea îmi spunea: „Du-te la ei, Mire, știi ce bine le faci? Știi cum te așteptam eu? Și cum mă remontai sufletește?” „De ce nu vii și tu?” „Eu nu pot. Dumnezeu ți-a dat ție tăria asta, pe care eu nu o am”.

— Ce presimțire ai? Că noi avem puterea de a scrie ceea ce alții știu, însă nu pot pune în cuvinte?

— Nu putem ști o mulțime de povești, așa cum o știm pe cea a lui Lazarescu. Însă cazul lui este un punct de pornire.

— De câte ori spun povestea asta cuiva, îmi relatează alte și alte cazuri parcă și mai dramatice.

— Poate sunt subiectivă acum, dar Lazarescu mi se pare un personaj greu de egalat în dramatism. Trebuie să ne gândim și la cine a fost omul despre care vorbim, nu doar la felul în care l-au nenorocit comuniștii.

— El a așteptat moartea și a tăcut... timp de șapte ani. A cerut un singur lucru: reabilitarea. Confrații săi vlădici l-au amăgit că o vor pune în discuție, iar el a tot întrebat

când... și tot așa... patru ani la rând, până și-a dat seama că, în timpul vieții lui, asta nu se va întâmpla.

— Lazarescu este un caz nerezolvat și după aproape 50 de ani de la moarte. Memoriul său nu a fost citit încă... decât pe ascuns. Îngerul Diavolului e tot împotriva lui. Mii de ciori croncănesc seară de seară în jurul Catedralei. Știi vorba aceea: „Cioară la cioară trage”. Simbolismul e strident. Ciorile trăiesc mult. Croncănitul, amestecat cu dangătul clopotelor de vecernie, e absolut sinistru. Și se repetă zi de zi.

— Ciorile îi dau în vileag...

— Se întreba, retoric, un preot deunăzi: „Cum de nu te scoli tu, Înalt Prea Sfințite Vasile, să-i scuturi un pic?! N-ar cădea decât banii de sub sutane?!”

— Îngerul Diavolului, care e răspunzător pentru tot ce se întâmplă la Catedrală, ar trebui scos în fața mulțimii și pus să-și ridice poalele-n cap! Poate e femeie!

— Crezi că o femeie ar putea persevera atâta în rău? Îți trebuie stomac pentru asta.

— De parcă Ana Pauker ar fi fost un travestit!

— De 21 de ani, de când mormântul lui Lazarescu nu se vizitează, slujbașii Catedralei săvârșesc sacrilegiul de a-l priva pe defunctul Mitropolit de comuniunea cu familia la locul său de veci. Câți dintre ai lui n-au murit între timp? Am rămas o mână de oameni legați prin sânge de Mitropolitan... În curând, nu va mai avea cine să meargă la mormântul său. La asta nu se gândește Corneanu? Prea frumos îi spunem noi Îngerul Diavolului! „Ptui, porcule! I-ai distrus viața!” îi zicea tata la înmormântarea lui Lazarescu.

— Nu i-a distrus viața, ci l-a omorât!

— De câte ori trec pe lângă Catedrală, mă uit spre locul unde știu că este îngropat și spun *Tatăl nostru*. Dacă ar fi deschise ușile acelea metalice, aș trage cu ochiul în jos, pe trepte. Dar sunt întotdeauna închise. N-am cum să trec cu privirea de ele. Îmi lipsesc doar mâna cu degetele răsfirate pe ușa din dreptul nișei lui, ca să-l salut în felul meu.

— Asta e. Actualul mitropolit are chip de înger și suflet de diavol. Am mai spus asta cumva?

— A fost odată cel mai tânăr mitropolit, astăzi este cel mai bătrân. Din întreaga lume ortodoxă. S-a orientat bine, după cum a bătut vântul. Când pe stânga, când pe dreapta...

— Și cu crucea, și cu steaua!

— Și cu secera, și cu ciocanul...

— E greu să tai nodul gordian. Să întorci spatele cui-va pe care îl iubești ca pe un fiu și în care ți-ai pus atâtea speranțe. Unui om de încredere, care îți seamănă în toate și ai impresia că îți calcă pe urme.

— Dar când începe să te calce în picioare?

— Ți-e teamă că n-ai înțeles bine, că tu ai interpretat gestul lui greșit. Îi tot cauți și îi tot găsești scuze într-o analiză în care, nu știu cum se face, dar ajungi de multe ori la concluzia că ești mai vinovat decât el.

— Hoțu' cu un păcat și păgubașu' cu o mie...

— Apoi, ți-e teamă de golul pe care l-ar lăsa în lumea ta, dacă l-ai alunga...

— Puterea obișnuinței: „Rău cu rău, dar mai rău e fără rău!” Cum o să fie mai rău fără rău?!... E ilogic.

— Pentru că românului îi este frică de orice schimbare. Nu numai românului. „Schimbarea regilor e bucuria nebunilor” nu românii au inventat-o.

— Dar „e mai rău fără rău”,... mai mult ca sigur! Românii își inoculează ideea că trebuie să accepte răul ăsta, pe care-l suportă ca spartanii, fiindcă altfel ar înnebuni de dorul lui!...

— E adevărat că *dor* e un cuvânt specific românesc, că e intraductibil?

— Orice se traduce până la urmă. Nu are un singur echivalent, ca orice cuvânt polisemantic... Se traduce cu expresii diferite de la un context la altul. E moștenit din latinescul *dolus*, substantiv de la verbul durerii, *doleo*, - *ere*. Din infinitivul lung al acesturi verb am moștenit cuvântul *duroare*, cu referire la durerea fizică, precum în expresia *duroare de mânuri*. Dorul denumește un sentiment complex, înseamnă iubire și nostalgie față de o stare ireversibilă: dorul de copilărie, de prima dragoste. Șt. O. Iosif a scris versurile:

*Mi-e dor de tine, cea de ieri,
Și iar visez că sunt cu tine...
Și-atât de bine și senin e
Când gândul vine să m-aline,
Cu dulci și blânde mângâieri...*

— Frumoase aceste versuri, dar mai frumoase sunt ale mele...

— Chiar crezi ce spui?... Oricum, treceți amândoi pe sub bara fixată de Eminescu pentru săritura la înălțime...

— Ascultă!

Mi-e dor de tine ca de mine...

*Mi-e dor de tine ca de mine,
Copil fiind și prea sfios,
Ca de un tren ce nu mai vine
Și trebuie s-o iau pe jos.*

*Mi-e dor de tine ca de mine,
Când ți-am furat primul sărut,
Ca un parfum ce-abia se ține
Din florile ce-au dispărut.*

*Mi-e dor de tine ca de mine,
Când țâța o cătam flămând
Și gânguream printre suspine
Că mare o să fiu curând.*

*Mi-e dor să mă mai duc la școală,
Cu uniformă și ghiozdan,
Lucrarea scrisă s-o dau goală
Ca să repet, barem, un an.*

*Să zburd ca mânjii pe câmpie,
Jucând miuța pe maidan;
Atâta dor, fir-ar să fie,
Nu știi de unde tot mai am!*

*Aveam puțin și-aveam de toate;
O, cât aș vrea să fiu iar mic!
De unde Dumnezeu mai scoate
Atâtea doruri din nimic...!*

*Mi-e dor de mutrele umile,
Uitându-te mereu la ceas,
C-atunci noi nu aveam mobile
Și nici pantofi de Adidas,*

*Dar aşteptai, nu făceai fişe,
Ca o mireasă în cerdac;
Îţi aduceam trei garofişe
Ori câte-un braţ de liliac.*

*Mi-e dor de tine ca de mine,
Când ai plecat fără-un cuvânt,
De vara care nu mai vine,
Mi-e dor de parcă nu mai sunt.*

— Mai profund decât semnificațiile pe care le treci tu aici în revistă e sensul de durere sufletească fără speranță, pe care l-au modelat și francezii după *dolus*, în varianta *deuil*, din care noi am împrumutat cuvântul *doliu*. E vorba de dorul de cineva care nu mai este. Dorul Lucreției de Vasile... Dorul meu de Lucreția...

— Dorul meu de Napi, fratele mort la Revoluție...

— Exista un sens profund al verbului *a dori*, care însemna „a trăi dorul”, așa cum *a doini* înseamnă „a cânta doina”, sau *a hori*, „a juca hora”. E surprins în răscolitoare versuri anonime:

*Muntele, că e de piatră
Tot dorește câteodată.
Dară eu, puiuț de om,
Cum să nu port niciun dor?*

— Și mai spui că românul nu s-a născut poet?

— Poet trist. Care spera doar ca „mai rău să nu fie”...
Cât mă certam cu bunicul meu pentru vorba asta! Am avut

o văcuță... Și acum îmi mai simt rotunjimile și căldura pielii ca atunci când o țesălam sâmbăta. Avea niște ochi mari, căprui, expresivi și era atașată de noi ca un câine. Îi spuneam *Gogoșica*. Au montat-o artificial, cum se obișnuia în sat. Vițelul era mult prea mare pentru ea. S-au chinuit câțiva bărbați, alături de veterinar, să scoată vițelul, dar în zadar.

— Vrei să spui că a murit Gogoșica? Pe când eram băiat la mama acasă, am văzut o scenă asemănătoare. Au scos vițelul cu un cal. L-a legat veterinarul cu o fașă și l-au tras afară la lumină. Au trăit amândoi, și vaca, și vițelul.

— La noi n-a fost așa. Bunicu a intrat cu vestea morții Gogoșicai în camera de zi. Lucreția și cu mine am izbucnit în plâns, iar el a zis: „Mai rău să nu fie!” În furia mea, i-am răspuns provocatoare: „Adică, ce-ar fi mai rău? Să moară bunica? Să mor eu?!” Nu trece o lună și moare Nicoleta, o colegă de-a mea de școală generală, nepoata vecinilor de peste drum. La 19 ani. „Mai spui, Bunule, mai rău să nu fie?!” „Nu mai spun, că rău mai mare decât ăsta nu există!”

— Dar la Revoluție nu s-a putut abține și a spus iară: „Mai rău să nu fie!”

— Îl deranja entuziasmul nostru, gândul că ne bucurăm degeaba, că lumea nu se schimbă peste noapte, cum credeam noi atunci. E o mostră de mentalitate românească. Românul își temperează optimismul, până... devine iar pesimist.

— De aceea suportăm totul cu dinții strânși, între patru pereți. Cu gândul la un rău și mai mare. N-avem loc de muncă, nu avem cu ce să ne îmbrăcăm, cu ce să ne încălțăm, bani de un concediu sau măcar de o vizită la părinți și,

în loc să zicem „nu se mai poate” și să căutăm o scăpare..., ne temem de un rău mai mare și nu ieșim din casă.

— ... Ca de drobul de sare. Mai rău: comparăm răul altora cu al nostru și întotdeauna ni se pare că noi am fost feriți de un rău mai mare. „Să mă lase Dumnezeu cu răul meu, să nu-mi dea ce nu pot duce!”

— Sărăcan de mine!

— Gândește-te câte sinonime există în română pentru un verb momentan ca *a muri*: *a răposa*, *a pieri*, *a deceda*, *a crăpa*, *a sucomba*, *a expia*, *a se stinge*, *a se sfârși*, *a se săvârși*...

— ... *a o mierli*, *a da ortu' popii*, *a da colțu' ...*

— ... *a închide ochii*, *a ieși cu picioarele în față*, *a pleca dintre noi*...

— ... *a se duce la Doamne Doamne sau pe lumea aialaltă*...

— ... *a trece în neființă*, *a trece în lumea dreptilor*, *a nu mai fi*, *a nu mai exista*...

— *a-și da sufletul*, *a-și da obștescul sfârșit*, *a pune mâinile pe piept*, *a i se albi ochii*, *a-și încheia socotelile cu viața*...

— Vezi? Și pentru antonimul său, care e tot un verb momentan, *a se naște*, câte sinonime ai?

— *A veni pe lume*, *a vedea lumina vieții sau a zilei*, *a deschide ochii*, care e mai mult altceva...

— Le cam trași de păr, ca să-ți iasă câte degete ai la o mână. Ia caută sinonimele adjectivului *trist*!

— ... *supărat*, *necăjit*, *amărât*, *nostalgic*, *melancolic*, *întristat*, *nefericit*, *afectat*, *galeș*, *răscolit*, *frământat*, *măcinat*, *bulversat*, *zdruncinat*, *posac*, *întors pe dos*, *la pământ*, *cu corăbiile înecate* sau vândute de Bănescu...

— Suntem un popor pesimist, cu cultul morții, nu al vieții, care știe să nuanțeze tristețea, nu bucuria. Aceasta e o problemă de decupaj lingvistic, de raportare la realitate. Eschimoșii au zeci de cuvinte pentru *zăpadă*: mai moale, mai înghețată, mai proaspătă, mai veche...

— ... adică de ieri, când era șase luni noapte, sau de alaltăieri, când a fost zi timp de șase luni. Și ne întoarcem la poezia ta, *Spre nicăieri*. Acesta-i marele adevăr, Mirela. Cu așa o mentalitate, mergem spre nicăieri. Și Părintele Vasile și-a dat seama de asta. Oricum mergea spre nicăieri toată suflarea în regimul comunist. Însă el credea cu tărie în calea spre Dumnezeu, pe care a căutat-o, indiferent de ceea ce se petrecea în jurul său.

— Cel puțin se ruga pentru ea. Din momentul în care a realizat că e trădat și părăsit de ai săi, nu și-a mai făcut iluzia că ar mai putea parcurge vreun drum alături de cineva drag. Avea o singură strângere de inimă. Să nu cumva să fi dezamăgit pe cineva care ar crede despre el ceea ce spuneau comuniștii.

— E cumplită singurătatea. Și pentru el a fost. Era demn în durerea lui, dar foarte trist. Să nu mai ai cu cine vorbi! Hm... Și de ce să te resemnezi cu singurătatea? Ți-a înșelat cineva așteptările, pui pe altcineva în loc.

— Mai sunt și unii oameni imposibil de înlocuit. Eu am trecut prin asta de curând. Luni întregi n-am zâmbit din această pricină. Deși sunt o fire excesiv de zâmbăreață. La unul dintre ultimele cursuri de astă iarnă, am făcut o incursiune în pragmatică. Și, ca să-i fac pe studenți să înțeleagă că orice am rosti trădează o intenție și e „cârlig” pentru destinatar, i-am împărțit pe grupe și le-am cerut să ticluiască

o declarație de dragoste. Știam că limbajul iubirii e foarte sărac și că nu le va fi ușor. Însă o grupă m-a uimit cu enunțul: „Te iubesc, my darling!” Romgleză simplă și surprinzătoare! S-a apropiat o studentă de mine și mi-a spus: „Mă bucur că v-am făcut să zâmbiți!” Păi, să n-o papi?

— Dapicumdarnu?! Dar să ne întoarcem la relația Părintelui Vasile cu mitropolitul Nicolae.

— Atunci când iubești pe cineva cu adevărat, îl ierți pentru lucruri pe care nimănui nu i le-ai trece cu vederea. Câți părinți nu au fost alături de copiii lor criminali? Nu numai că nu i-au părăsit la necaz, dar mila i-a făcut să îi iubească și mai mult.

— La penitenciarul din Bacău a fost un doctor care și-a omorât din gelozie soția. A azvârlit la nervi o bucată de lemn spre ea. Și a lovit-o mortal în cap. În starea aceea de șoc, a mai și aruncat-o pe fereastră.

— Ca să fie sigur că moare!

— S-a dovedit apoi că era decedată înainte de a cădea pe caldarâm.

— Câtă bestialitate... umană! Nici nu vreau să-mi închipui. Un medic, care ar trebui să salveze vieți?!...

— Știi cât regreta? Și-a distrus și el viața. Vreo 15 ani de închisoare a făcut. Pe toți ne impresiona că venea la el cu pachet soacra lui, mama celei pe care a ucis-o.

— Puterea unora de a ierta e nemărginită. Așa îmi explic și amorțeala lui Lazarescu. M-am întrebat de multe ori cum de nu l-a scuturat bine pe Nicolăiță, așa deontologic, când se nimereau ei între patru ochi de apostoli? Mai cu seamă că știa că soarta îi era pecetluită, că slugoiul descoperise beneficiile traseismului și se lăfăia deja în tabăra

câștigătoare... Știa și că era doar o chestiune de timp decapitarea bătrânului „dușman al poporului”...

— A fost înlăturat pe motiv că era „dușman al poporului român și al credinței ortodoxe” tocmai cel ce se luptase zeci de ani pentru românism și ortodoxism românesc în Banat, în zona cea mai plină de etnii și de confesiuni din țară...

— A sperat în dreptate, în respectarea legii, care era de partea lui. Pe deasupra, era și un om cinstit, care nu putea să-i facă rău cu bună știință vlăstarului preoțesc crescut sub ochii lui.

— Vedea că e în plină ascensiune, că doar nu era prost Lazarescu!

— Ai găsit ceva anume pe tema asta? Tu pe ce te bazezi?

— În Memoriu, Lazarescu spune că a știut din momentul în care s-a anunțat controlul comisiei sinodale, la patru luni după controlul financiar anual, că aceasta era lucrătura lui Corneanu. Denunțul îl făcuse Mărgineanțu, părintele administrator de atunci, omul lui...

— Cel căruia îi zburase pălăria cu bastonul? Punct ochit, punct lovit? Bun bastonul de mitropolit!

— Nu mai râde! O fi și avut de ce... Ideea cu înscenarea unei fraude financiare i-o dăduse lui Corneanu, indirect, tot Părintele Vasile, cu cinci ani în urmă, când l-a concediat pentru că și-a dosit banii de pe calendarele de la Cluj.

— Fantastic! Îngerul Diavolului i-a plătit cu aceeași monedă.

— Nu tocmai. Cu vârș și îndesat.

— Prea Sfinția Sa,... care mergea după popor, n-a avut nicio rețineră să se răzbune pe Mitropolitul Lazarescu. Lovitura de maestru a Îngerului Diavolului!

— Lovitura dată pe ușa din dos... Când un prieten l-a sfătuit pe Părintele Vasile să nu aștepte rezultatul procesului și să caute sprijin la Patriarh, a primit următorul răspuns: „Ce vorbești?! Abia așteaptă toți să mă aibă cu ceva la mână, ca să mă trimită la închisoare sau în mormânt”.

*

— S-a dus Emilia la Carani cu vestea că m-am născut și l-a găsit pe bunicu săpând în vie. „Tăticule, Ioana are o fetiță!” „Ce bine!” a zis, bătând din palme. „N-o să meargă la război”. Multă vreme m-am mirat de reacția lui. Trecuseră atunci vreo 20 de ani de la terminarea războiului. Dar ce-s 20 de ani? Au trecut 25 de ani de la Revoluție și... parcă a fost ieri. De câte ori aud zgomotele unui foc de artificii, retrăiesc senzația că se trage în centru. Ce amintiri or fi lăsat în mintea lui tragerile pe viu în cei patru ani petrecuți pe două fronturi? Și bombardamentele? Rănilile? Spaima de moarte? Aveam 3-4 ani. El gemea de durere, din cauza schijeii din braț, iar eu am fugit în grădină, ca să nu-l mai aud. Mi-am acoperit urechile cu palmele și am încremenit printre pruni. A venit bunica Lucreția după mine. „Ce-ai să te faci când ai să vezi murind un om? În viață trebuie să fii pregătită pentru orice. Și să nu fugi niciodată”. Foarte curând am înțeles că durerea și moartea fac parte... și din viața mea. Lucreția nu avea cu cine să ne lase acasă, așa că pe mine și pe fratele meu ne lua cu ea, la morminți, dar și la Carani, la toate înmormântările. La Jadani ne mai lăsa în seama lui uica Pompilie, cât mai departe de criptă, ca să nu ne sperie cu plânsul ei. La în-

mormântări, rămâneam cât mai la urmă, încheind convoiul de după dricul cel atât de frumos împodobit pentru ultima călătorie. „Bunico, da' noi de ce nu mergem niciodată în față?” „Că nu-i mortul nostru. Acolo merg rudele apropiate”. „Și noi când o să mergem?” „Când o să moară tânu Iepta”. N-am uitat acest răspuns. La înmormântarea tatălui ei de la Jadani, Lucreția a rămas să aranjeze nu știu ce la bucătărie. Convoiul pornise spre biserică. Am așteptat-o cu lacrimi în ochi: „Mi-ai promis!” M-a prins de mână și am fugit amândouă, depășind pe toată lumea, până am ajuns în prima linie. Pășeam țanțoșă între bunica și uica Pompilie, chiar în spatele dricului!... Nu m-am desprins de ei, ca să fiu acolo, unde se vedeau toate lucrurile „frumoase” de aproape. De cum a intrat în biserică, bunica a uitat de mine. M-a preluat, ca de obicei, fratele ei, pentru a o lăsa pe ea cu alte gânduri, cu amintirile din străină, cu pictura Părintelui Vasile de pe perete, făcută pe când el era în putere, înveșmântat în roșu. Ea plângea mereu din cauza unor dureri de care nu putea uita. Am surprins-o de multe ori stând și gândindu-se departe, de parcă era plecată din această lume. Pot spune că, prin ea, Părintele Vasile a fost un personaj invizibil și mut în copilăria mea. Un absent-prezent, în cheia ta oximoronică.

— Oare Părintele Vasile a aflat cumva de existența ta?

— ... A făcut Mitropolitul un arbore genealogic al familiei Lăzărescu, care se oprește la mama mea. Eu m-am născut în '66. El n-a mai vorbit cu nimeni după 1964, după ce a realizat că în ochii lumii va rămâne, așa cum îl prelucraseră în cler, „un hoț de bani”. Eticheta asta îl obseda, îi atârna ca o tinichea de coadă.

— Legată cu viclenie... de un hingher... Așa s-a purtat Corneanu cu el, ca un hingher.

— Taci, că acum e pe urmele mele... spre nicăieri.

— Își rupe gâtul hingherul ăsta înainte de a pune mâna pe tine!

— Ha, ha, ha! Poate că el, da... Dar se zice că s-a privatizat. Și-a făcut ditamai S.R.L.- ul de hingheri.

— Bași frica-n mine!

— Precis că au și filială la Bacău, noroc că nu ești tu prea dus la biserică și n-ai observat până acum... tinichelele puse deoparte...

— Sigur au una și la Bacău. Deja l-au băgat la zdup, mititica, pușcărie, bulău, țuhaus... (pârnaie, opreală, răcoare, popașapcă, dar și facultate, universitate,... mănăstire!) pe primar. Aud vorbe prin târg că vor urma aproape toți din stafful Primăriei. Șpagă, afaceri necurate. Un oraș aproape mort. Fără locuri de muncă, iar acelea, care sunt, îs plătite ca din liturghie!

— Cu un leu și jumătate?!... Piața scumpă! Viața... vai și amar. Mi-a spus un coleg, care o face pe dascălul, că a rămas uimit câți bani a văzut la un preot de vreo 50 și ceva de ani. Avea o sacoșă plină ochi, și asta numai din pomenirile și îngropăciunile dintr-o săptămână. Cică pe ușor erau 2000 de lei acolo, că erau de toate mărimile, și de 1 leu, și de 10 și de 50, dar și de 100. Deci, într-o lună poate să strângă de la enoriași în jur de 10 000 lei. Trai nineacă! Bani neimpozitați... Ne lipsește Legea ILICIT-ului! I-am spus: „Nu se poate, băi Andrei, sunt prea mulți bani...” Ba el încă crede că scoate și mai mult, pentru că are vilă cu piscină, jeepan și casă de vacanță! Așa da, băi! Dar cică face preotul ăsta niște înmormântări... pe cinste!

— Sunt preoți, pe la țară, care nici banii de pâine nu și-i scot. Noroc că acum lucrează și „prefutesele”. Preotul

de care vorbești... ari cautari la moldovienși, uăi, c-așe-lea-s cu înmormântările și pomienili!

— La bănațenci-s ăia cari fac slujbi la domișiliu și li puni la fimei capu' sub patrafir ca si marturisasci... tăt și-o facut pi din... dos!

— Agică ge pră urmă? Apăi, lie spovăgesc și lie împăr-tășasc. Și tăt la bani să gângesc mai-naince, nu la... șie crie-dzi! Eu am auzit o poveste de asta despre bani fără număr de la o profesoară de română din Moldova Nouă. Spunea că, în vremea embargoului cu sârbii, soacra ei, care era vămășită, venea seara cu sacoșa Nike în care își ducea uniforma... plină de bani. Și fiul și nora sortau pe o masă bancnotele, cum spui, ca să poată număra... grămada. Erau mărci pe-atunci: de 10, 20, 50 și 100. Le netezeau și le puneau pe grupe, una peste alta, ca să le numere mai ușor. Și ei, bugetarii, aveau vilă pe malul Dunării! Sper să le meargă bine în continuare, să nu fi făcut Parkinson de la atâta numărat seara, după vecernie ori după maslu. Nu-mi pasă de câți bani au alții. Nici chiar dacă ar munci cu adevărat pentru ei nu m-ar impresiona. I-am scos din minți pe cei care voiau să mi se laude cu banii lor și vedeau că nu au la cine. E o vorbă înțeleaptă care spune că e mai bine să le duci dorul, decât să le duci grija... O singură grijă am cu banii, mare de tot... să-mi ajungă, mie și alor mei, de la un salariu la altul. Spun... și alor mei, fiindcă așa e croită societatea la noi. Copiii trebuie ajutați de părinți. Și nu cu bani de la liturghie...

— Pe preotul de care ți-am vorbit l-a pălit Dumnezeu, i-a cumpărat fiului o motocicletă din aia bengoasă... Dacă declara banii la fisc, poate mai trăia feciorul și astăzi.

— Lie dziși ca o babă cu băcic pră cap. Nu ai de unde să știi tu de ce-a murit copilul ăla, fie iertat! Multor preoți le mor copiii sau li se nasc handicapați. Sunt și ei oameni. Unii spun că sunt încercări de la Dumnezeu. Am auzit oameni care au spus, după ce le-a murit un copil: „Sunt supărat pe Dumnezeu”. Un preot n-ar putea spune asta. Însă durerea e aceeași la toți. Am avut un student la Istorie, care era fiu de preot modest, de la Sânmihai. S-a dus cu tractorul unui prieten vara pe câmp. Probabil că nu știa să conducă prea bine, că s-a răsturnat cu tractorul și a fost aruncat într-o bălțuță. A căzut cu fața în apă și... a murit înecat. Preotul ăsta nu era înstărit, nici șpăgar, nici afemeiat. Dar babele n-au putut să nu dzică șieva: „I-o trăbuit lu’ părincele bășierică nouă, c-aia viechie nu i-o fo’ bună. Na, uice-acu... pră șinie o gășat să-i țâie părieții?” „Nu păntru asta o murit, Doamnie păziește!” „Da’ păntru șie?” se sumeți una cu mâinile în șolduri, ridicându-și agresivă bărbia spre mine. „Păntru că s-o născut, că tăt șie-i viu moarie, mai gievrieme o’ mai târdziu”. „O, țușe-ce tanti, că tu-i iei parcea lu’ popa!” „Nu-i gestul ge năcăjit?” Și-n sinea mea: „Că doară trăbuia să vă țâie în bășierica viechie pân’ șie să vă pișie tăvanu-n cap, ge luge șie vi-s!”

— Stăteam într-o zi pe terasa bodegii din fața blocului meu. Mă alintam cu o bere de 2,5 lei, trăgând dintr-un afurisit de tutun de Winchester, abia scumpit de câteva zile. Analizam cu... amănunțitul împrejurul construcțiilor ceaușiste. Tocmai terminaseră constructorii unei firme din Botoșani ori Suceava parcările din față, lucrare din amplul program european de modernizare a orașului Bacău, în care cea mai mare contribuție financiară o au Uniunea Eu-

ropeană și Guvernul României, program care i-a adus și arestarea primarului, nesățul și el la fel ca toți politrucii de după Revoluție. Nici nu s-a uscat asfaltul, că alții au venit să-l spargă, să monteze capace la gurile de canal. Cu ochii îndreptați într-acolo, am văzut un preot care tot descărca din portbagajul Daciei Logan niște pachete-pachețele și i le băga într-o sacoșă unui mirean, tânăr și acela. L-am recunoscut pe fiul fostului vecin de scară. Parcă îl văd cum se cum bucura taică-su, spunându-mi că îl face preot, că ăștia iau și de pe viu, și de pe mort. Văd că tot descarcă. Acum închide portbagajul. Dă mâna cu băiatul. Ba nu, se întoarce, deschide iar portbagajul, caută ceva pe acolo și mai scoate un pachetel pe care i-l bagă în sacoșă celuiilalt. Ăla face fițe, semn că ori nu-i trebuie, ori se codește. Până la urmă acceptă. Părintele mai aruncă o ultimă privire în portbagaj și mai scoate niște cutiuțe... O fi pateuri, salate de icre. Pe astea le acceptă din prima tânărul. Se strâng de mâini și preotul pleacă cu mașina. Îl urmăresc pe dascăl, căci sigur este dascăl, au împărțit peșcheșurile de la pomenirile pe care le-au făcut în ziua aceea. Trece strada, și uite-l direct în fața mea. „Ați produs ceva astăzi! Are balta pește!”

— Măi, dar rău de gură ești! Ce-aveai tu cu ciubucul omului?... În primii ani de învățământ făceam naveta la Deta. Aveam părul lung și numai inele. Se purta permanentul atunci. Și petreceam foarte mult timp la coafor, ca la 22 de ani. Copiii mă iubeau și îmi spuneau Păpușa. Primăvara, mai ales, rupeau toate florile din curte, din fața caselor, ba chiar și din parc, și făceau coadă la catedră cu buchețele. Îi îmbrățișam, mă bucuram, iar când ieșeam din școală cu brațul plin de flori, să vezi invidie!... „De ce nu

împarți și cu colegile tale?”, „Ce faci tu cu atâtea flori?”, „Dă-mi și mie un buchet să duc la dentistă” etc. Copiii mi le dăruiau cu atâta drag și eu foarte greu ajungeam cu ele acasă, că zi de zi mă opreau curioși cu întrebări, iar unora mă simțeam obligată să le dau flori...

— Am intrat și eu în vorbă. Parcă așteptam ceva de la el! Dreptu-i că mi-a zâmbit și a dat din cap în semn că da. A scormonit prin sacoșă. A scos un colac și două cutii, una de pateu și cealaltă cu salată de icre. Am avut dreptate. Zic *bogdaproste*. Dascălul zâmbește sincer. Pateul îmi place. O să crăp o ceapă în mâini și o să mănânc colacul cu pateu. Merge după chișoarca asta de bere. Și mă ridic să plec. „Neneeee, dă-mi și mie un baaan, că n-am mâncat di trii zâââli!” Un țigănuș murdar din cap până-n picioare întindea mâna spre mine. Îi dau cutia cu salată de icre. Se preface că citește, dar eu știu că e mai analfabet decât mulți dintre guvernanți. „Ia, băi, și colacul, și pateul ăsta! Dar din dar se face rai! ” Și plec, înghițind în sec... „Bogdaprosti, neni!”

— La noi nu se dau pateuri și salăți de pomană. Numai dulciuri pe lângă colac. Se vede că la voi se bea mai mult. Că o prăjitură cu mac n-ai putea mânca nici înainte, nici după berușcă, țuiculiță sau vinișor...

— Dar taica popa tot își face plinul, și la noi, și la voi. Nu-mi zi tu mie că preoții care-și construiesc ori renovează o biserică nu-și pun un ban deoparte din donațiile enoriașilor...

— Nu-ți zic. N-am devenit avocata lor. Și între ei sunt oameni și oameni. Dar nu vorbim de toți preoții acum. Ci numai de aceia care i-au legat Părintelui Vasile o tinichea de coadă și l-au înnebunit cu ea o vreme.

— O vreme? Vrei să spui că n-a murit din asta? Nu i-au dat cu această învinuire absurdă lovitura mortală?

— S-ar putea să nu. Amintește-ți că, atunci când am intrat în necropola de la Catedrală, ghidul și-a început discursul cu cuvintele: „A murit ca un simplu mucenic”. Cred că Părintele Vasile a făcut un efort uriaș ca să devină, în cele din urmă, un pustnic. Să-și trăiască ultimele zile singur și fără să-i mai pese... de nimic. Nici de tinicheaua legată de coadă.

— În voia lui Dumnezeu...

— În voia lui Dumnezeu a fost mereu. Toți suntem. Numai că nu întotdeauna se face voia Lui. Din când în când îi mai reușește câte ceva și celuilalt.

— Poate că a fost o decizie înțeleaptă. Nu a fugit de osândă. A luptat cât a putut pentru ultima imagine pe care un om de valoarea lui ar fi putut și ar fi trebuit să o lase în clerul ortodox. Și-a cerut reabilitarea, ca să poată probabil să scrie, să publice, să predice, să-și continue opera. Era Mitropolit! Patriarhul nu a fost de acord cu decizia comisiei sinodale de a retrace memoriul lui Lazarescu de pe rol. Însă faptele sunt fapte. Istoria se scrie din ele. Atâta libertate mai avea Părintele Vasile: cât să aleagă cum să plece din lumea asta.

— Toți avem această libertate. Câți avem și tăria de a face o alegere?

— În condițiile date, el nu avea prea multe opțiuni. Era alungat de lume, trădat de aproapele său, înjosit de cler și bolnav... în mănăstirea - închisoare. A ales să se comporte ca un simplu mucenic. Umil. Ca toți ceilalți, era făcut din humă și în țărână avea să se întoarcă, „unde toți pământeni mergem”.

— Îl chinuia foarte tare lipsa de conștiință a fiului său adoptiv, devenit capul listei de informatori și, apoi, de complotiști.

— Asta a mărturisit-o unui preot de la Cernica, pe vremea când mai vorbea, deci mai spera într-o îndreptare a lucrurilor. După aceea, cred că... nici nu s-a mai gândit la asta. S-a pregătit pentru o altfel de lume. A trăit în mănăstirea - închisoare ca într-un purgatoriu.

— I-a iertat, i-a uitat pe trădători, s-a purificat. A mâncat numai de la obște, nu a mai ieșit din mănăstire, și-a purtat crucea cu demnitate.

— O cruce mare și grea, pe măsura lui...

— Un pustnic printre arestați și gardieni, printre victime și călăi...

— La care nu se mai uita, deși îi vedea, pe care nu-i mai asculta, deși îi auzea... O fi scris mult în perioada aceea când nu vorbea?

— Eu cred că da. A nu vorbi nu înseamnă a nu comunica. Cine știe pe unde or fi zăcând acele scrieri, dacă n-au ajuns și ele în foc... În general, cuvintele lui Lazarescu au ars.

— Și mai ard încă. În mine ard. Simt febra lui. Neli-niștea. Revolta.

— La fel și eu. Freamăt. Nu mai am răbdare. Vreau să văd ce efect va avea romanul. Mulți mă sfătuiesc să nu-l public, fiindcă îmi scol în cap preoții și creștinii...

— Nu mai vreau să aud de acest cuvânt. Din experiență m-am convins cum e cu preoții și cu creștinii, pardon, creștinii! Avari, numai gura e de ei...

— Ha, ha, ha! Nu spune asta! Parcă voiai să te călugărești! Eu așteptam să devii ca Părintele Vasile. Când te-am cunoscut, scriai la un roman intitulat *Călugării*.

— Păzească Domnul! Călugărit îmi trebuie mie?!

— Nu?... George, sunt mulți care gândesc ca tine despre popi. Unii au o impresie proastă, bazată pe experiențele lor directe. De pildă, Doamna Subțire mi-a povestit că a fost la Târgu Mureș într-un turneu și a căutat o dimineată întregă, din cimitir în cimitir, mormântul soacrei sale. A găsit până la urmă locul, dar a fost sfătuită să meargă la casa parohială și să-i ceară preotului să-i facă o slujbă, că de mulți ani nu mai trecuse nimeni pe la mormânt. I-a plăcut ideea administratorului. A bătut la ușă, a intrat pentru a vorbi despre slujbă. Popa era la masă, cu familia. „Ce dați buzna așa? Dar ce, eu n-am programul meu? Vă stau toată ziua la dispoziție?...” „Nu vă supărați, sunt din Timișoara și...” „Și ce dacă? Nu vedeți că sunt la masă? Veniți peste două ore...” „Mi-e imposibil. Sunt artistă și deseară la șapte am spectacol. Nu pot să merg la hotel, să mă întorc...” „De ce n-ați spus că sunteți artistă? Pentru artiști eu am un respect deosebit. Vin imediat să facem slujba”. „Părinte, aș vrea să cumpăr și niște lumânări, dacă se poate...” „Cum să nu? Haideti că descui...” Ea și-a ales niște lumânări mari, în ideea să ardă mai mult. „Nu luați de astea, că-s pentru fraieri, să le ia ochii. Astea mici ard mai bine”. Înainte de a porni pe alee, îl întreabă de unde poate lua și niște flori. „Se rezolvă!” zice popa și, până să-și dea ea seama, se apleacă și rupe flori de pe morminte, ca să facă un buchet...

— Asta-i din ciclul „Să nu faci ce face popa!”

— Ba chiar să nici nu zici ce zice popa. Auzi tu: lumânările, scoase de el, la vânzare, erau „pentru fraieri”...

17

Cernica

— Cernica a urmat firesc. Pentru că acolo erau duși prelații care refuzau colaborarea cu regimul. Și nu pentru reeducare, ci... la moarte. De cele mai multe ori, îi otrăveau încet, pe șestache.

— „În surghiun dracului de pomană”, vorba lui Crean-gă. Acolo a fost trimis și Părintele Vasile.

— Precum ceilalți arhieriei, care au refuzat să semneze vreo înțelegere cu inamicii Bisericii.

— A avut noroc, alții au sfârșit omorâți sau întemnițați.

— Omorâți, poate că da. Ierarhii ortodocși nu au ajuns la închisoare. Comuniștii au lucrat pe ascuns. Au transformat mănăstirile în pușcării. Cernica era cea mai cruntă dintre ele. Și nu pot spune că Lazarescu a avut noroc. Pentru el ar fi fost mai demn și mult mai ușor, poate, să moară subit decât să stea singur, într-un loc în care urma să fie supravegheat cât mai avea de trăit. A rezistat șapte ani, din care ultimii patru i-a petrecut într-un fel de grevă a tăcerii.

— De unde știi tu?

— Mi-a spus Părintele Dr. Zamela, care a fost la Cernica. N-a găsit acolo prea multe lucruri. Câteva obiecte care îi aparținuseră Mitropolitului, un inventar al bunurilor defunctului și două fotografii. A putut însă reface din documentele de la CNSAS filmul sfârșitului forțat al lui Lazarescu.

— Mitropolitanul se învățase boier...

— Boier nu, dar boem, poate că da. Se vede, din poze, cât era de pedant.

— Mai știu pe cineva, un caporal ajuns împărat, care, tot așa, a sfârșit în condiții neclare. Și lui i-au lipsit băile fierbinți pe Sf. Elena.

— Târziu a ajuns caporal. Înainte de a avea vreo meserie, Napoleon a fost țăran. Dintr-o familie cu mulți copii. Intenționa el să se facă amiral, dar nu a fost admis la Academie, așa că s-a înrolat în armată. De aici zicala: „În ranița oricărui soldat stă bastonul de mareșal”.

— A fost eroul francezilor. Până la urmă, și francezii... au schimbat un rege cu un împărat. Nu cumva și francezilor le-a fost confiscată Revoluția?

— Poate temporar. Idealurile revoluționarilor francezi au devenit reperele noii democrații.

— Am reținut de când eram copil că și Beethoven era cucerit de ideea de republică și de Napoleon.

— Ca orice artist rebel, nutrea și el idealul eliberării. Își imagina că europenii se vor înfrăți, că Napoleon îi va unifica.

— Însă Beethoven nu i-a mai dedicat lui *Eroica*, ci unui prinț austriac, pe care istoria nu l-a reținut. (Poate istoria muzicii.) Tocmai din cauză că Napoleon l-a dezamăgit când s-a autoproclamat împărat.

— S-a și autoîncoronat. Adică și-a luat coroana, și-a pus-o singur pe cap, ca țăranul. Și lui Josephine, tot el i-a așezat-o pe plete. Deși venise Papa însuși, în acest scop, la ceremonia de încoronare de la Notre Dame.

— Mare pișicher!

— E greu să fii erou... în viață. Jacques Louis David a pictat *Încoronarea lui Napoleon*. A fost o figură istorică foarte populară, cu o personalitate inconfundabilă.

— Și Napoleon a fost omorât în exil. El a adăugat informația asta, cu propria-i mână, în finalul testamentului. A denunțat oligarhia britanică de crimă împotriva sa.

— Atâta doar că nu britanicii l-au ucis, cum credea el, ci compatrioții săi, frații de sânge. Aproapele tău te trădează cu cea mai mare eficiență.

— A reieșit, într-adevăr, din analiza firelor de păr, că a fost otrăvit. Și Securitatea stalinistă excela în otrăvirea lentă.

— Dar pe Lazarescu, cine să-l mai analizeze?

— BOR sau rubedeniile.

— Unii mai interesați decât alții! Acum, ca și atunci. Dacă tot îi exilau, fiindcă asta era pedeapsa supremă, de ce îi mai și otrăveau? Din compasiune?

— Sunt prea mari costurile de întreținere.

— Mai ales când exilatul „emite pretenția” de a face un duș zilnic?

— Am citit că de asta nu a rezistat Lazarescu la Sâmbăta de Sus: fiindcă nu avea condițiile cu care era învățat la Timișoara.

— Condiții de minimă igienă. Cum să trăiești fără baie? Evident că nu s-a putut adapta. Și mai era și chiria mare și întreținerea atât de scumpă, încât rămânea cu 100 de lei din pensie. Îți amintești că ți-am povestit de Profesorul nostru, care se întâlnea cu iubita lui la Sâmbăta de Sus? La început, nu-mi dădeam seama de ce merge atât de des acolo. Era un stareț la mănăstire pe nume Tohăneanu, iar

Domnia Sa ne-a indus ideea că acela ar fi fost fratele său. Ne trimitea să-i luăm bilete de tren, la acceleratul de Braşov. Un coleg mai în vârstă, tatăl fostului ministru Funeriu, văzând că a venit rândul nostru să mergem după bilete, ne-a strecurat un comentariu: „Bilete la acceleratul fericii!” Eu m-am prins abia după ce am aflat că doamna Ligia, a doua soţie, era din Avrig. La căpătâiul Magistrului mi-a spus: „Am fost 35 de ani împreună. Şi zece ani căsătoriţi”. „Şi cum v-aţi cunoscut?” „O, Doamne, ani de zile am trecut unul pe lângă altul fără să ne băgăm în seamă. Am avut un examen cu el în anul I şi mi-a dat 8. Apoi, l-am tot văzut pe scări. Avea un păr ţepos, capul în pământ, ochelari fumurii. La banchet, eu nu aveam rochie de seară. Şi am împrumutat de la Casa de Cultură un costumaş frez, cu care jucasem într-o piesă de teatru. Stăteam aproape de intrare. M-a salutat, am schimbat două vorbe şi s-a dus în colţul celălalt al sălii, unde erau fete elegante, vesele, mai tinere decât mine. A doua zi, eu cu un coleg, Sandu, din Făgăraş, ne-am condus colegii la gară. Ne-am despărţit cu lacrimi... Şi i-am spus lui Sandu: 'Vreau să mă scoţi în seara asta la Casa universitarilor, să simt şi eu că am absolvit Universitatea din Timişoara'. 'Bine, mergem, dar i-am promis şi Profesorului Tohăneanu că ieşim deseară la băut. Aşa că ne vom întâlni toţi trei'. Când mă vede, Gheorghe zice: 'Ah, dumneata erai! Unde-ţi sunt nădragii roz?' Şi râde. N-am avut replică. Dar m-a întrebat de unde sunt. Cred că dacă nu eram din Avrig, nici nu se îndrăgostea de mine. Aşa, din 'fata de sub Negoiu cu ochii neguroşi' nu m-a scos. A doua zi am mers împreună până la Deva, unde el avea o inspecţie. Eu am continuat drumul

spre casă. Și sâmbăta m-am trezit cu el în vizită la Avrig. De atunci l-am așteptat mereu. Avea o nevoie colosală de tandrețe. Mă întreba de o mie de ori cât îl iubesc de mult. Și eu deschideam brațele cât puteam de tare”. „V-am admirat pentru puterea dumneavoastră de a-l aștepta, de a vă sacrifica pentru Domnia Sa. V-ați fi putut mărita cu altul, ați fi putut avea copii”. „Am vrut să-i fac copii lui Gheorghe. I-a fost frică. Mie nu, eu îi doream. I-am cerut numai atât: să mă aducă undeva mai aproape. N-a avut curajul acesta”. (Nu-i spun, ca să nu o întristez. Pe mine, Magistrul mă întreba: „Ce fac jderuții tăi?” După ce îi răspundeam, ofta. „Ce aș fi vrut și eu un jderuț, să-i dau numele Ion, numele sfânt al tatălui meu”). „Și când v-ați căsătorit?” „După ce a murit Rodica, eu m-am mutat la Timișoara, dar un an am stat în umbră, la sora mea. L-am îngrijit cum am putut, vecinii chiar credeau că sunt femeia care îi face curat, de mâncare. El ar fi vrut să continuăm așa. Dar i-am spus: 'Gheorghe, uite ce e! Pe mine de 25 de ani mă ții ascunsă!’” „Cum nu știu bărbații ce e în sufletul unei femei!” „Ne-am căsătorit în ziua în care, în mod normal, ar fi trebuit să facem nunta de argint. Am fost numai noi doi la starea civilă. Și, după ce am făcut actele, ne-am dus în piață. 'Ce flori îi plac Paulei?' Adică surorii mele... 'Ascultă, Gheorghe, tu cu cine tocmai te-ai însurat, cu Paula?' 'Nu, dar ne-a invitat la masă'. Ea pregătise o masă specială, drăguța. Seara a trecut pe la noi Mitică Vlăduț și am cinstit cu el un pahar”. „Magistrul nostru v-a iubit enorm. La doctoratul meu, vă privea și îmi spunea: 'Uită-te la ea cât e de frumoasă!... Ce-o să facă ea după ce n-oi mai fi eu?'...” „A fost jumătatea mea. Eu n-am vrut să spun nimănui asta, ca să nu par patetică.

Poate n-oi fi fost cea mai frumoasă femeie, nici cea mai citită, dar, dacă la unu noaptea Gheorghe îmi spunea: 'Fă rucsacul, că plecăm în munți', eu îl făceam imediat. Orice, pentru Gheorghe al meu!"

— Ce-ar fi să ne întâlnim și noi la o mănăstire? Ca Magistrul cu Doamna Profesoară.

— Ca să scriem romanul?

— Păi, pentru ce altceva?

— Un sfert de veac vrei să scriem la roman?

— Numai duminica.

— După liturghie?

— Chiar și în timpul ei.

— Pass! Ce-a fost valabil pentru alții nu se repetă în cazul nostru. Și-apoi romanul e aproape gata.

— Îl rescriem. La Sâmbăta de Jos sau la cea de Sus. Tu alegi.

— Pe Apa Sâmbetei,... unde putea și Lazarescu să facă o baie zilnică.

— Nu mă ironiza, că nu-l judec. Am ajuns să-l înțeleg în toate cele. Am avut o întâlnire de gradul III cu un om de care nu știam că a existat vreodată! Cred că la Sâmbăta se considera lipsit de orice șansă de a se apăra și de a se trata. El avea afecțiuni grave și mănăstirea era departe de oraș.

— A făcut tot ce a putut pentru a se salva de acolo.

— Era un luptător. Și-a închipuit că își va face cumva dreptate până la urmă.

— La Sâmbăta de Sus era încă sociabil. Se întreținea cu starețul și, mai ales, cu fostul episcop vicar de la Mitropolia Moldovei, ajuns într-o situație asemănătoare cu a lui.

De acolo i-a scris în martie 1962 un memoriu premierului Chivu Stoica.

— A și găsit cui să se plângă, unui prim-ministru comunist și sifilitic, care a ajuns să se sinucidă... în Cartierul Primăverii!

— „Vă rog pe Excelența Voastră, ajutați-mi!... Nu pot să nu vă implor: ajutați-mi să scap de această dezonoare și rușine!”

— Asta cu „Excelența Voastră” era o reminiscență a educației sale capitaliste.

— Imperialiste chiar.

— Din vremea când Viena era capitala voastră.

— Și el studiasse acolo filosofia, în limba germană. Având mintea cu care să înțeleagă „eternul din om”.

— A cam aruncat orzul pe găște. Vezi să nu fi prețuit Chivu Stoica retorica asta subțire! De Corneanu nu s-a plâns?

— Ba da... Striga, bietul de el, în pustie. Toți știau adevărul. Numai el își închipuia că nu și că, dacă l-ar afla, le-ar păsa.

— Comuniștii au făcut, în sfârșit, schimbarea prea mult dorită la Mitropolia Banatului. Au scăpat de Mitropolitul recalcitrant la ordinele lor. Istoria mergea înainte.

— Doar el se mai uita înapoi... Și spunea lucruri de care nimeni nu se sinchisea: „Eu doresc să fiu reintegrat la locul ce am avut, al aceluia pentru a cărui ambiție mi s-a aranjat mie asasinatul moral”.

— Avea dreptate, dar nu era vremea dreptății.

— Vorbești de parcă acum ar fi! Încercăm și noi marea cu degetul. Chivu Stoica i-o fi citit memoriul?

— N-avea altă treabă? Avea o nevestă geloasă, o amantă pe care o iubea paroxistic... și anumite afecțiuni care storc vloga din om. Problemele lui erau mai mari decât ale lui Lazarescu, care era singur, cu o pensie de 1200 de lei.

— O pensie mică, în raport cu veniturile lui. A fost „pedepsit” cu pensia în sine, darmite cu cât era de mică!

— Prin natura jobului meu, într-una din zilele lunii mai, am dat peste un pensionar. Un pensionar la vreo 75-80 de ani. După ce l-am lăudat că se ține bine, așa cum fac de obicei cu toți pensionarii, care stau cu un picior în groapă, l-am întrebat cum o duce cu pensia. „Foarte bine”, îmi răspunde el militărește. „Aha, v-am ghicit, ați fost militar de carieră”. („În țara asta blestemată numai foștii militarii au o pensie ca lumea, restul doar o fâlfâie!” „Vezi să n-aibă pensii mici securiștii sau torționarii, dar care ar mai recunoaște că a fost așa meseriaș la stat?”) „Și cât? 20 milioane sau...” „30 am”, veni replica lui imediat, „am avut 40, mi-au mai tăiat-o, dar cică ne-o dă înapoi” („sau pe dinapoi!”), i-am urât eu sincer și din inimă). M-am uitat cu ochii cât cepele la momâia din fața mea și primul gând ce mi-a trecut prin capul meu deștept a fost că o are de 6 ori mai mare decât salariul unui biet român care se scoală la ora 5 și se culcă rupt de oboseală la ora 22! Fără să mănânce la popota ofițerilor, fără să aibă rație de hrană, norme de calorii, concediu plătit sută la „sulă”, haine gratis, premii de Ziua Armatei și a Țării, fără să apuce pensia la 55 de ani, cu 20 de salarii cadou din partea iobagilor și, mai ales, fără să fi tras vreun glonț în frații săi de sânge.

— În privința banilor, nici ierarhii nu au de ce se plânge. Și ei sunt niște întreținuți de lux. Trăiesc în huzur, ținută în brațe și de stat și de enoriași, cât le dă Dumnezeu suflare. S-a pus în discuție pensionarea lor la 70 de ani. De ochii lumii... Sinodul a votat împotriva propunerii de „pensionare... anticipată” (adică înainte de moarte).

— De ce dracu nu m-am reîncadrat și eu, că deja eram pensionar cu cel puțin 30 de milioane și o huzuream ca belferul? Fir-aș al dracului de tolomac!

— Ești mult prea tânăr ca să fii pensionar. Și banii nu cred că trag la cei ca tine. Tu ai alte daruri de la Cel de Sus.

— N-am noroc la bani și gata! Dar în dragoste?... O altă întrebare mă fredona, totuși, la melodie, ce dracu face ăsta cu atâția bani, că mai are o chemare și s-a dus sulii de suflet. Omul, văzând că sunt un tip de treabă, mă invită în casă. Dacă vreau o cafea? „Nu, mulțumesc, că nu am mult timp la dispoziție”. Am mințit, aveam timp cât berilă, iar cafea beau la orice oră, și fără măsură, însă nu puteam să fumez în cămăruța aia și de aceea, fiind băiat simțit, l-am refuzat politicos. Cum să beau cafeaua fără două-trei țigări superlungi?! Mai bine deloc. „Cafeaua fără țigară e ca dragostea fără sulă”, exact cum mi-a spus o profă, una bună de călărit în draci, că mai sunt și din alea cu zgârci la ’zda și cu... lingicu praștie.

— Acum ești iar malițios: discriminezi categoriile profesionale! Ce au zgârciul și praștia cu profesia mea? M-am luat eu vreodată de meseria ta?

— Mironosițo! Mimoso!

— Nu vrei să vezi cum mă uit la tine acum. Nici nu merită să-ți mai dau replică.

— Nici să nu-mi dai, că imediat o și ștergi. Ce m-a uimit, însă, la pensionarul cu pensie nesimțită era faptul că locuia într-un fost cămin de nefamiliști. „Și cum de locuiți aici? Având o pensie așa de frumoasă?” Nu zic ba, camera era aranjată în stil modern, avea și o baie micuță, precum și o bucătărioară de 1 m pătrat. Îi ajungea, pentru nevoile lui... „Și așa e prea mult”, mi-a raportat el cu modestie. Avusese un apartament destul de confortabil, dar, după ce i-a murit soția, l-a vândut și s-a retras în această cameră, care nu l-a costat cine știe ce. Banii de pe apartament i-a dat fiului, singurului său fiu, care e plecat în Anglia de multă vreme și pe care crede că nici n-o să apuce să-l mai vadă de acum... „Mi-am trăit traiul, mi-am mâncat mălaiul”. O spunea resemnat și nu fără acel regret al omului care știe că se va culca, însă nu e sigur c-o să mai apuce și următorul răsărit de soare.

— La Carani spuneau șvăboaicele bătrâne: „Muncat bine, culcat bine, dimineața sculat mort”.

— Cine dreacu mai este sigur pe ziua de mâine?! Cred că nu mai trecuse nimeni de multă vreme pragul casei sale. Se vedea că omul nu era vorbit. Voia să spună multe, dar nu avea cui. Acum mă găsisse pe mine. Chiar nu vreau o cafea? „Nu, d-le colonel, vă mulțumesc”. Și începe să-mi povestească despre armată, despre cât de greu a dus-o în aplicațiile sale. Mâncase armată pe pâine, la minus 30 de grade Celsius! La tancuri!

— În câte ierni am avut noi minus 30 de grade?... Era, deci, coleg cu cei ce au tras la Catedrală! De Dumnezeu nu a adus vorba cumva?

— Nu, nu, de altcineva! Mi se făcuse dor de un pahar de vin, că la povești nu poți sta cu masa goală, dar, privindu-l și

analizându-l din cap până-n picioare pe fostul colonel de tancuri, am presupus că datorită gălbejii din obraz și a burții de gravidă, sigur era diagnosticat cu vreo ciroză pe fond de supărare... Așa că mi-a trecut și dorul de vin cu damf de butoi nespălat, precum și invidia pe pensia lui de colonel fără școală superioară de război. Din una în alta îmi spune că a fost coleg cu tata lu' Bănescu. „Serios?” „Da, domnule dragă, am fost chiar prieteni buni”. „Și de Băse Traianus ce știți?” „Păi, știu că dăduse examen la Marină și nu luase. Taică-su îl adusese în unitatea noastră să facă stagiul militar și mi l-a dat în primire. Să am grijă de el, adică să-i asigur condiții să învețe, ca să ia admiterea în anul următor. I-am dat o ca-meră, singur, ca să nu fie deranjat, instrucție nu făcea deloc. Taică-su mă rugase ca să-l și urmăresc, să văd dacă învață, și să nu facă vreo prostie”. „Și? Învața viitorul președinte?” I-am întrebat eu cu gândul la acela care tocmai rostise celebra frază: „învățământul românesc a produs numai tâmpiți”. „Ei, aș! Toată ziua stătea în pat și fuma. Își pusese două sal-tele sub cur și nu făcea nica toată ziua. Fuma și dormea”. „Deja”, am dedus eu, „Traian se comporta ca un președinte”... „M-a întrebat taică-su ce face băiatul, dacă învață, dacă se comportă bine. Ce puteam să-i spun, doar adevărul. I-am dat atunci o sugestie. Dacă mă va asculta, o să intre fiu-su la Marină, dacă nu, pe ce o să învețe el, nu va intra în veci și pururi...”

— ... de-acum și pururea/ și-n vecii vecilor...

— Amin! „Aveam o relație la Constanța, un amic bine înfipt la Marina militară. Dacă taică-su își va cere mutarea în Constanța, va reuși să-l bage și pe Traian, altfel nu”. Zis și făcut. Și uite așa ajunse Băsică la Marină, cu pile și relații! Omul potrivit la locul potrivit. Adică bun numai la

prostii și scandaluri. Dar și la bișniță! Țigări, cafea, blugi și aparate de tot felul. Cică l-a cunoscut și pe Mircea, băiat de treabă. Amândoi și-au adus contribuția la scufundarea câtorva vapoare, că și Mircea tot „marinel” s-a făcut.

— Dacă s-au mutat la Constanța! Pe atunci în port se făcea nu doar bișnița, ci și amorul... la liber!

— Băse a fost de groază, a târât statul român într-un scandal internațional, într-un litigiu uriaș, în urma căruia Românică noastră cât pe ce a fost să fie bună de plată, și nu cu mult, numai cu vreo 12 milioane de dolari! Comandantul Băsescu și vasul Argeș au fost bănuți de culpă în dezastrul din portul Rouen – Franța, ce a fost afectat de o poluare de proporții, având ca urmare incendierea a 38 de nave aflate pe o rază de 3 kilometri. Ancheta franceză n-a dovedit însă vinovăția echipajului român. Totuși, Băse are steaua lui. În urma acestei catastrofe, comandirul i-a spus lui taică-su că el nu mai pleacă pe mare. Avea să aștepte evenimentele din Decembrie 1989. Știa el ce știa. Trebuia să facă în așa fel încât să dispară flota României, adică să o teleporteze acolo unde a înțărcat mutul iapa! Într-o țară de găozari, pentru el orice era posibil. Să vedem ce va urma. Îl vor debarca țigani? Că noi, românii... nici nu mai mârâim!

— Rromii, te rog!

— Nu îl vor salva străinii, și de data asta, strigând „om la apă”?

— America a dat deja un mesaj privind următorul președinte. Nu i-a spus Joe Biden lui Ponta „Mr. President”?

— Nu din greșeală?

— Înclin să cred că era clară... confuzia. Așa spunea Domnul Profesor Bona, fost deputat în Parlamentul Româ-

niei, în special după o ședință lungă, cu mulți vorbitori: „Acum, confuzia e... clară”.

— Ești sigură? Eu cred că americanilor nu le pasă ce funcții au aștia de pe la noi. Nici nu s-a sinchisit Biden să știe care-i președintele și care-i premierul. Aș fi curios să aflu ce părere ar avea acum pensionarul meu despre Băsești, ținând cont de conjunctura cu Mondialii. Cred că acest colonel pensionar ar trebui dat în judecată pentru trafic de influență. Sau de... flatulență!

— Și-ar da aceeași importanță... Un flatulent și el, care se dă mare nu prin ceea ce a făcut, ci prin cei pe care i-a cunoscut. Are bani. Și la ce-i folosesc?... Abia suflă de azi pe mâine.

— Ai dreptate. Nici nu se compară cu Lazarescu. La Mitropolitan faptele sunt la vedere. Numai lauda nu-i pe măsura meritelor lui. Și nici soarta. Când mă gândesc cum și-a trăit ultimii ani de viață!...

— În niciun caz nu s-a lăudat la nimeni cu pensia sa. Și nici cu cei pe care i-a cunoscut: regele Mihai, premierul Petru Groza, vreo trei patriarhi...

— Cred că, indirect, pregătind o răzmeriță la Herculan, Mitropolitanul s-a cam cerut la Cernica. Nu e de condamnat că a încercat. Nu se putea preda ca un om slab de înger.

— Obișnuia să se trateze de afecțiunile lui cardiace la Băile Herculan. Lovitura primită de la Corneanu a resimțit-o mai ales cu inima.

— ... ca pe un cuțit înfipt în inimă. Și de către cine? De copilul său de suflet, „care nu se poartă cu mine preoțește...”

— Aspectul ăsta l-a măcinat pe Lazarescu cel mai tare. N-a mai fost surprins, ca în 1956, ci îndurerat. Ții minte că a spus că, de îndată ce l-a instalat pe Corneanu episcop la Arad, a așteptat „lovitura fatală”? Estima ce se va întâmpla, se pregătea pentru următoarea etapă din viața lui, dar n-a fost suficient să se aștepte la rău. L-au dezechilibrat mult mai puternic, decât prevăzuse, urmările acestei lovituri. Nu putea accepta trădarea și umilirea sa. Și dacă, în anii când lucra la opera mitropolitană, a reușit să se orienteze, planificându-și din timp pașii, la bătrânețe, singur, nu a mai putut să prevadă, la fel de inspirat, următoarea mutare. A devenit tot mai inflexibil, mai împietrit în convingerile lui. Cât despre canoane, câți nu le încalcă? De-aici vorba: „Să nu faci ce face popa!”

— Pe Corneanu, mulți l-au atacat. Dar i-a învățat minte. Îi știe lumea de frică.

— S-ar putea ca Lazarescu să mai fi sperat că are partizani pe acolo, pe la Herculanee.

— Mai mult ca sigur. Însă e un adevăr general: oamenii te părăsesc când nu mai au nevoie de tine. Și cu câteva persoane, câte îi rămăseseră fidele după pensionare, nu putea el să mai facă mare lucru împotriva Mitropoliei Banatului și a Sinodului. Biserica este întotdeauna cu cei de la putere. Ei reprezintă poporul.

— Dacă alegerile sunt corecte. E un pic de mercantilism în raționamentul tău. Nu spun că nu e așa, deși nu cred că Biserica putea fi cu comuniștii, care se declarau, în majoritate, atei.

— În orice caz, istoria arată că Lazarescu nu a dat, ci a luat o lovitură decisivă la Băile Herculanee. A vrut să de-

monstreze că e încă influent. Regimul comunist nu avea nevoie de oameni influenți, care să îi facă să le dărdâie fundul, ci de obedienți, cum Lazarescu nu accepta să fie față de niște oameni sub nivelul lui.

— Eu cred că a fost ultimul lui puseu de mândrie. Sau voia să-și joace într-adevăr ultima carte...

— De unul singur, nu putea. Și ajutor nu prea avea. Că românii sunt lași.

— Nu numai românii. Stă în firea omului să fie laș. Așadar, la Herculane, Lazarescu nu a apucat să lupte. A încercat doar. Cauza era, oricum, pierdută. Neșansa nu ținea de atitudine, care era lăudabilă, merita să fii împotriva unor instituții religioase care deveniseră filiale ale Securității, ci de contextul în care ar fi acționat. El era urmărit. N-aveau cum să nu-l prindă imediat.

— Și Cernica i-au scris pe ordinul de retragere. Direct la supraveghere. Ideea lui Bodnăraș. Patriarhul s-a cam coddit. Oare de aici venea numele Patriarhului Nicodim? A-dică „ni codim”, „ni ridicăm coada sus”?

— Ha, ha, ha. Ce ți-e cu etimologia populară!

— Ia bagă semiotica ta aici.

— Mai degrabă lingvistica. Știi expresia „a-și băga dracu coada”?

— Coada lui o simt adesea între noi. Ne dezbină, ne stăpânește.

— Ei bine, romanistul Wilhelm Meyer Lübke, pornind de la românescul *coadă*, din amintita expresie, și aplicând legile de evoluție fonetică de la latină la română – transformarea oricărui „a” neaccentuat în „ă” (lat. *casa* > rom. *casă*; lat. *barba* > rom. *barbă*) și a oricărui „o” accentuat în diftongul „oa” (lat. *solem* > rom. *soare*; lat. *molam* > rom.

moară), a reconstruit etimonul latinesc *coda. Imaginează-ți că peste puțin timp, acest *coda a fost descoperit într-un text latinesc, fapt ce a validat posibilitatea de a se modela etimoanele neatestate. Descoperire epocală pentru germaniști! Și-au putut reconstrui limba mamă – germana veche – , care nu s-a păstrat în scris, ca latina.

— În ce secol se întâmpla asta?

— În secolul al XIX-lea. Atunci când Eminescu studia în Germania. Romanticii germani se frământau să își descopere originile limbii. Era frustrant. Toată marea cultură a Europei era clădită pe latină și pe limbile neolatine occidentale: franceza, italiana, spaniola. Când, în sfârșit, prin Goethe, prin frații Grimm, germanii aveau și ei un cuvânt greu de spus în cultura europeană, în limba lor, oarecum „orfană”, căci își pierduse... mama. Din nevoia urgentă de a o găsi s-au făcut greșeli mari. S-a crezut că ebraica sau sanscrita era limba sursă. Comparația și retrospectiva au fost principalele instrumente cu care s-a ajuns la adevăr, prin „refacerea” traseului cuvintelor, dar în sens invers, dinspre prezent spre trecut. În felul acesta s-a modelat germana veche. Așa cum din oscioarele găsite sau fabricate ad-hoc s-au refăcut scheletele de dinosauri.

— De unde am plecat și unde am ajuns!

— Am delirat. *Lira* însemna, în latină, „brazdă”. *A delira* avea sensul de „a ieși din brazdă, a o lua pe ogor”.

— Hai înapoi, de dragul cititorului. Mie îmi place cum delirezi. Numai că acum se cer poveștile pe scurtătură.

— Spuneam că Patriarhul nu s-a opus, căci asta era soluția curentă atunci: pedeapsa cu așa-zisa retragere la Cernica. Au mai „beneficiat” de ea și alții. Imposibil să fi fost toți vinovați.

— Îi găsești oricui o vină, dacă asta cauți. Nu e nimeni perfect. Cu excepția celor morți. Care nu mai pot greși. Dintotdeauna s-au fabricat dosare pe baza unor false acuzații, în funcție de pedeapsa pe care voiau să o aplice învinuitului. Comuniștii au excelat în asta. Nu l-a trimis așa Gheorghiu Dej pe amantul fiicei sale la închisoarea din Râmnicu Sărat? Și l-a și omorât. Bine, pe soții Licăi i-a făcut miniștri.

— Eu îi apreciez revolta lui Lazarescu. Sângele lui fierbea... Ce trebuia să facă? Să ia sedative? Un bărbat în putere, cu dreptatea de partea lui?

— Și-a semnat condamnarea la moarte prin ultima lui răbufnire de orgoliu. Știa ce va urma, nu? Altfel de ce i-ar fi cerut lui Corneanu îngăduința ca nepotul lui, Nicolae, să-i aducă rămășițele de la Cernica la Timișoara și să le depună în prima nișă pe dreapta de sub altar?

— Acolo unde am apucat să intru o dată, înșelând vigilanța părintelui administrator. Ce noroc! Din câte știu, eu am fost singura rudă care s-a putut apropia de nișa lui. În 21 de ani!

— Nici azi n-ai reușit să intri? Nu ai aranjat să fii însoțită de un preot în timpul vecerniei?

— Nu s-a potrivit socoteala de acasă cu cea din târg. Sigur că m-am dus la ora stabilită. Mi-am sunat colegul să mă anunțe. A venit preotul cu care trebuia să mă întâlnesc și mi-a spus că nu are cheile de la depozit, sunt la un alt părinte. „Dumneavoastră știți de protocolul acela, v-a informat domnul profesor, nu?” „Sigur că da. Și nu vreau să aibă nimeni de suferit din cauza mea. Mi se pare aberantă măsura de a nu se permite vizitarea mormântului unui om care

nu a fost criminal, a fost achitat pentru învinuirile ce i s-au adus, înmormântat ca mitropolit. Pe deasupra, el este ctitorul Catedralei. De ce să nu-l pună la loc de cinste?...” „Și noi ne mirăm și vă înțelegem supărarea. Mai încercăm săptămâna viitoare?” „Am de ales?” „Asta voiam să vă spun. Trebuie să faceți o cerere la Înalt Prea Sfinția Sa în care să-i solicitați permisiunea de a vizita mormântul”. „Data trecută mi-ați spus că îmi stați oricând la dispoziție cu orice mă puteți ajuta în legătură cu mitropolitul Lazarescu. Să vă amintesc că mi-ați mărturisit cât îl iubiți pentru câte a lăsat în urma lui? Sau că ați făcut teza de licență despre activitatea lui de episcop al Caransebeșului?” „E adevărat”. „V-ați schimbat între timp. Protocolul exista și atunci?”. „Nu mi-am imaginat că veți vrea toată ziua bună ziua să-i vizitați mormântul”. „În 28 martie l-am văzut întâia oară. Suntem în 26 iunie”. „Dar acum vreți să îl și fotografiați?”. „Da, vreau să i-l pot arăta și mamei mele, nepoata lui, care l-a cunoscut, care a fost și la înmormântarea sa și la reînhumarea din Catedrală”. „V-am spus că am fost și eu la acea ceremonie”. „Tocmai! Simțeam că vorbim aceeași limbă”. „Între timp am aflat că scrieți o carte”. „Nu între timp. V-am spus când ne-am întâlnit prima oară. Scriu cu convingerea că Vasile Lazarescu merită o carte întru apărarea sa...” „Și, dacă fotografia apare în carte, noi ne pierdem slujbele...” „Dumnezeule, scriu un roman!... Ce să caute fotografia într-un roman?” „O poate face cineva și o puteți primi pe mail, dacă jurați aici, în Catedrală, că nu o faceți publică”. „Am spus că nu o public în carte. Poate o trimit pe e-mail celorlalți rude sau o pun pe facebook. Mai am un frate, o verișoară. Nu vă pot promite asta”. „Atunci, nu vă pot ajuta”.

„Rămâne alternativa cererii”. „Nu v-aș sfătui să o faceți”. „Eu nu renunț ușor”. „De asta mă tem. Sincer, mă tem pentru dumneavoastră”. „Fac o cerere. O înregistrez, o depun la secretariatul Arhiepiscopiei și aștept răspunsul. Voi preciza în cerere și că vreau să fotografiez nișa. Dacă se aprobă, nu mai aveți nicio problemă. Vin cu aprobarea la dumneavoastră și... găsiți și cheile”. „Nu e atât de simplu. De ce nu vreți să încercăm săptămâna viitoare, așa cum v-am propus?” „Ca să nu vă creez probleme”. „Oricum, mi-ați creat deja. Știu foarte mulți că v-am lăsat să intrați prima oară”. „Îmi pare rău, vi le-ați făcut singur. Eu nu știam că nu e voie. Am apreciat bunăvoința dumneavoastră de a mă însoți”. „În ce m-ați băgat! Și nu vreți să fiți înțelegătoare”. „Să renunț, adică? Acum, că am descoperit meschinăria asta?... Chiar aș vrea să nu mi se aprobe cererea. Mă duc cu ea la presă și la tribunal. Cum să îmi interzică un mitropolit să vizitez mormântul predecesorului său, care mi-a fost rudă de sânge?” „Veți avea probleme. Asta e rânduiala Bisericii”. „Eu îmi cer un drept firesc. Dacă nu mi se acordă..., mă apăr într-un stat de drept. Sau la CEDO, cum e moda. Și, stați puțin... Ce probleme credeți că voi avea?” „Nu probleme, șicane”. „Șicane?!... Nici nu-mi imaginez ce șicane îmi poate face mie...” „Dacă faceți imagine proastă Bisericii în presă...” „Era doar o ipoteză. În caz că nu primesc aprobarea”. „De ce nu vreți să încercăm altfel? Săptămâna viitoare...” „Nici nu mă mai gândesc. Sunt nepoata Mitropolitului fără de care această Catedrală nu ar fi existat. Mormântul lui ar trebui să fie o mândrie, să-l expuneți în semn de recunoștință. Dar se pare că cineva are ceva de ascuns”. „Eu vă rog foarte mult să vă mai gândiți. Ce rost are să ne

faceți și să vă faceți rău?” „Nu vreau să fac rău nimănui. Însă nu mai pot fi părtașă la răul ce i se face lui Vasile Lazarescu! Mă cutremur când mă gândesc cum îl ferecați acolo...” „Acum regret că v-am spus de cerere...” „Dacă asta e procedura, nu înțeleg de ce nu mi-ați fi spus?... Dumnezeu vă trebuie o acoperire. O să mă întorc cu cererea aprobată. Sau cu televiziunea”. „Iar eu o să mă gândesc unde și ce o să lucrez de la toamnă...”

— Ești deșteaptă tu. Ai răbdare?... Dar eu nu. Până în toamnă vreau să mergem împreună la protagonistul romanului. Să-i prezentăm omagiile noastre.

— Slabe speranțe. Foarte mici șanse. Personajul nostru este încă un subiect tabu la Mitropolia Banatului. Și asta, la 25 de ani de la Revoluție!

— Ești sub impresia a ceea ce ți s-a întâmplat azi.

— Am terminat pe la trei ce aveam de lucru la facultate. Am așteptat până la șase. Cu emoții. Imaginându-mi cum va fi. Cum mă voi raporta de data aceasta la mormânt. Și... iar n-a fost nimic.

— Nu-l mai pot ascunde multă vreme. Despre el s-a scris o teză de doctorat. S-a lansat la Timișoara, la Caransebeș, la Bozovici. Mi-ai spus zilele trecute că este în curs de înregistrare și la biblioteca Teologiei. Ai obținut o stradă Mitropolit Vasile Lazarescu. Strada pe care se intră la Cimitirul eroilor. Lucrurile se leagă. Și el este un erou, așa cum spunea femeia aceea: „Când vremurile se vor schimba, Lazarescu va ajunge erou, căci cu banii lipsă i-a ajutat pe cei închiși”.

— Episcopul Lucian a sărbătorit 80 de ani de la întronizarea lui Lăzărescu la Episcopia Caransebeșului. Paisie,

actualul episcop vicar, i-a făcut o slujbă de pomenire în februarie, la 45 de ani de la moartea lui, chiar acolo, în necropolă, iar fotografia e postată pe un site, o găsești pe Google.

— Am și găsit-o. Se văd Paisie, soborul de preoți, coliva. Dar unde-i mormântul? Unde-i crucea de lemn pe care spuneai că scrie numai Vasile Lazarescu, că doar toți suntem egali, măcar după moarte.

— Mormântul nu-i. Mai mult ca sigur, Paisie nu a făcut cerere de fotografiere a nișei. Sau nu i-a fost aprobată, mai știi?

— Hai că am găsit răspunsul. Scrie sub fotografie unde e mormântul: „Abia în anul 1993, conducerea Mitropoliei Banatului a decis să împlinească dorința primului mitropolit al restauratei Mitropolii a Banatului, aducându-i sicriul cu osemintele la Catedrală, pentru a fi înmormântat în 'prima nișă de sus din dreapta, cum ieși din cripta de sub altarul Catedralei', așa după cum menționează testamentul marelui mitropolit bănățean. Personalitatea sa luminoasă parcurge anii și vremurile, fiindu-ne tuturor pildă de slujire a Bisericii Mântuitorului Iisus Hristos.

Veșnică să îi fie pomenirea, din neam în neam!”

— Inteligent mesajul subliminal: „Abia în 1993...” Sesizezi comentariul implicit? Ar fi avut timp suficient până atunci conducerea Mitropoliei să ia această decizie, dar n-a vrut. În 19 ianuarie 1993, a apărut în „Renașterea bănățeană” articolul savantului despre legitimitatea reînhumării mitropolitului Vasile Lazarescu în Catedrală. Pentru că a făcut valuri, mitropolitul Nicolae l-a chemat la el și i-a cerut acceptul familiei pentru strămutarea osemintelor. A aprobat apoi și Sinodul... mutarea retorică, pentru calmarea spiritelor. Îmi mențin

păreră că, după slujba de reînhumare, nimeni din neam nu i-a mai văzut mormântul. Fac sau nu cererea aceea?

— Da. Începem războiul împotriva lor. O iei ușor cu cererea. Pe care ți-o vor aproba foarte greu. Romanul va trebui să apară odată cu scandalul pe care îl vom stârni în presă.

— O să-mi faci „șicane”, n-ai auzit?

— Cum se poate așa ceva? Să ascunzi un mormânt chiar și de ochii rudelor decedatului?

— Până și la mormântul lui Ceaușescu poate merge oricine. Cu flori, cu lumânări, de sărbători, de ziua lui, de ziua execuției lui...

— O să ridici Timișoara cu asta. Căutăm un jurnalist de investigație. Țsta e subiect de presă.

— Poate nu știm încă totul despre Lazarescu. Mă gândesc că nu poate fi atât de vinovat, încât să păteze imaginea Catedralei.

— Fugi de-aici! Cum o să fie? L-a urmărit Securitatea stalinistă. Orice mișcare greșită ar fi făcut, i-ar fi luat gâtul. Apoi, cu toată presiunea Securității, care era una cu partidul comunist, pe care Lazarescu l-a ignorat numai când nu l-a criticat, tribunalul civil l-a achitat în proces, sentința a rămas definitivă. În plus, ministrul de Interne însuși, care era vicepremier, i-a cerut Sinodului să îl caterisească pe Lazarescu, pe baza dosarului de Securitate. Sinodul nici măcar nu l-a depus din treaptă. Puteau să-l dea afară din cler! Nu au făcut-o. Îi apăsa și pe ei nevinovăția lui.

— Nu mă mai milogesc la nimeni. Mi-a dat administratorul ideea cu cererea. Mă duc luni cu ea la Mitropolie...

— Și întrebi care-i termenul în care dau ei răspuns la cerere. Capul sus, Lazaroane! O să iasă un scandal cu poii de numa-numa!

— Nu văd cum ne-ar ajuta scandalul. Preoții sunt pe-o mână. Se vor solidariza cu Înaltul și vor susține că sunt o nebună cu pretenția mea de a vedea mormântul și de a-i face o fotografie. Nu m-a pus să jur în biserică?!...

— În locul tău, eu juram. Luam fotografia și o postam pe facebook. Da' ce, era primul jurământ strâmb din biserică? Nicolae nu i-a promis în altar lui Lazarescu că îl va înmormânta în Catedrală?

— Nu în altar. În camera sa de la căminul arhieresc. Și a promis, nu a jurat. Lazarescu nu i-a cerut să jure. Și să nu mă mai compari cu Îngerul Diavolului, nici în glumă. Eu n-o să lupt niciodată cu armele lui. Am alte modele existențiale...

— Scrie și savantul că partidul și Securitatea nu i-au permis să-l îngroape pe Lazarescu, conform testamentului, în Catedrală.

— Nu numai în testament și-a exprimat Lazarescu această dorință. Ea apare și în Memoriul său de reabilitare adresat Sinodului. Și într-o formă fără echivoc:

„Î.P.S. Mitropolit Nicolae mi-a promis, în toamna anului 1962, că, dacă aceasta este ultima mea dorință, ca să fiu îngropat în Catedrală, Î.P.S. Sa nu are nimic împotriva. Ulterior am aflat că și-a schimbat părerea și nu se mai ține de promisiunea făcută”.

— Poziția lui contra este permanentă, pentru că nici în zilele de astăzi nu îi aduce lui Lazarescu piosul omagiu.

Deci, este o cutră de securist și trebuie pus într-un par să-l mănânce ciorile.

— Măcar să sperie ciorile de la Catedrală. Unde Părintele Vasile a avut grijă să-i pregătească și lui locul și... nișa. N-o să trăiască nici Corneanu 100 de ani. Există anumite limite ale ființei.

— Va trăi doar până când va apărea romanul nostru.

— Nu cobii! Am avut curiozitatea să întreb de Mitropolitul Lazarescu călugărițe de la Catedrală, preoți tineri, studenți de la Teologie. N-au auzit în viața lor de el. Și nici nu-i interesează.

— Cred și eu. Ca tot românul, se gândesc și ei numai la ce pun mâine pe masă. Totuși, dacă le-ai spune că nu te lasă conducerea Catedralei să vizitezi mormântul unchiului tău, poate ar ciuli urechile.

— În loc să zică vlădica: „Ia mereți, dragilor, să-l vedeți cum zace el ca la vagon lit și eu stau în tron deasupra, la adâncile mele bătrâneți – și judecați și voi care-i mai bun!”, îl ascunde ca pe rahatul din oala de noapte. Sub altar!

— Așadar, prezența mormântului în ctitoria lui Lazarescu nu-i un secret. Se vorbește despre el și în filmul de prezentare a Catedralei. Rămâne secret mormântul în sine. Vom scrie în roman și despre peripețiile pe care le vei avea de acum încolo cu „preuții” de la Catedrală.

— Și când te gândești că, făcându-se frate cu dracu până să treacă puntea...

— Adică să termine Catedrala?

— Să clădească un pol spiritual pentru românii din Banat: să termine Catedrala, să facă Mitropolia și să aducă

moaștele Sf. Iosif cel Nou de la Partoș... Când te gândești că până și Lazarescu dădea impresia de a fi cu comuniștii...

— A fost neîmpăcat cu ei până la moarte. Nu se abținea să nu condamne comunismul prin predici și pastorale: îl asocia cu rătăcirea, cu erezia.

— Mi-a plăcut imaginea aceea în care vedea în loviturile comunismului niște pietre aruncate spre cer, care le vor cădea în cap celor ce au lovit în cele sfinte.

— „Biserica nu poate fi biruită de nicio putere lumească. Dimpotrivă, prin învățătura ei, ea a schimbat mentalitatea unei lumi întregi, iar toți cei încercați de necazuri și-au găsit alinare la sânul ei. Atacurile îndreptate astăzi împotriva Bisericii sunt ca niște pietre aruncate spre cer, care cad în capul celui ce le aruncă...” Bine le-a zis-o! Subscriu.

— A fost radical în opinii. De obicei, când dădea cu bâta, știa pe cine pune la punct. Poate nu asta îi deranja pe comuniști. Că și ei știau să dea cu pumnul în masă.

— Și cu pulanul în cap, mai ales dacă erau milițieni sau ofițeri de Securitate. O-ho-ho, și cu biciul!

— Poate că erau iritați mai ales de faptul că se făcea că nu-i vede. Că nu se temea deloc de ei. Nu-i recunoștea ca stăpâni.

— Ba mai mult, îi sprijinea pe opozanții lor: pe țărâniști, pe foștii legionari, așa-zisa rezistență din munți. Cu bani, cu oamenii săi de încredere, cu o masă caldă, cu o vorbă bună. „Vlădică, avem nevoie de ajutorul tău!” „Bateți și vi se va deschide!” Căuta și găsea soluții.

— Pentru el însă nu a mai găsit.

— E mai greu să îți faci ție bine. A înțeles că nu poate spera la minuni într-o dictatură stabilă. Aflată abia la înce-

puturi. O replică odioasă a stalinismului. Cu o ideologie în care Dumnezeu nu-și mai găsea locul.

— În perioada procesului, era covârșit de supărare. I se părea că lumea îl privește cu suspiciune. Îi era rușine să mai țină predici. Din cauza unei învinuiri meschine! Le spunea tuturor că nu e vinovat, dar presimțea că va fi trimis la mănăstire ori la mormânt și că enoriașii vor deduce din asta că nici Lazarescu nu era om de încredere.

— Mitropolitul a fost trimis la Sâmbăta de Sus și apoi la Cernica înainte de a se termina procesul!

— Da. Acestea au fost măsurile Sinodului, care s-a grăbit să execute ordinul de la Securitate. El nu le-a comunicat familiei. Au aflat probabil Nicolae și Arcadie, dar mai aveau ei curaj să spună cuiva? Fetele Lucreției terminaseră Institutul de la Arad și lucrau ca învățătoare. Ioana la Măderat, în județul Arad, iar Emilia la Luncavița, în Caraș Severin. Veneau rar acasă. O găseau pe Lucreția plângând și rugându-se. Uica dispăruse și nimeni nu știa ce se întâmplase cu el. La Jadani, unii bănuiau că a fost omorât și se întrebau pe unde o fi îngropat. Alții trăgeau nădejde că e dus pe la vreo mănăstire, însă nu știau pe unde.

— Starea asta de incertitudine e cumplită. A dispărut Uica! Cât o fi pătit Lucreția!... Ca femeile ai căror bărbați au fost dați dispăruți pe front.

— El o pregătise oarecum pentru acest moment. Au avut o discuție lungă în vara anului 1961, când încă era la Mitropolie comisia de revizori contabili trimisă de Sinod. Vasile nu prea avea timp de ea și de neliniștile ei. Le avea pe ale sale. A încercat să o expedieze sub un pretext oarecare. Lucreția nu s-a lăsat alungată. L-a privit cu ochii

aceaia care de atâtea ori l-au înduplecat. Au vorbit câteva ceasuri atunci, în curtea reședinței sale, în foișorul înconjurat de tufe de trandafiri.

— Erau doi oameni trecuți deja prin viață, obișnuiți cu problemele foarte mari. Oameni oboseți de lupte grele. Plini de rănilor adânci, cicatrizate sau nu, ale unui trecut aspru, umbrit de neliniști care-i oboseau în continuare, parcă mai mult ca oricând. Nu mai aveau vigoarea de altădată.

— Trupurile poate că le erau oboșite. Însă Lucreția era îndârjită. Nu credea nimic din ceea ce auzise vorbindu-se despre Lazarescu. Era omul cel mai erudit, mai inteligent și mai cumsecade pe care îl cunoscuse. Căruia nici nu i-ar fi trecut prin cap vreo coțcărie din acelea de care era învinuit. El îi spunea că trebuie să pună răul înainte, să nu-și facă iluzii într-o lume în care cei de valoare au căzut unul după altul. Avea asigurări de la Patriarh că nu i se va întâmpla nimic, dar știa că și acesta devenise o marionetă pentru stăpâni mai mari, astfel încât nu se mai putea baza nici pe cuvântul lui. Nimeni nu sărise încă în sprijinul vreunei victime a regimului care se instalase repede și pentru mult timp.

— Părintele Vasile era măcinat sufletește de trădarea lui Nicolae. L-a iubit ca pe un fiu. Ești mamă, înțelege ce-i asta. Or, Nicolăiță complota împotriva lui, îl dădea jos din scaun, ca să se așeze el confortabil... Și mai și ticluise pentru dărâmarea lui o acuzație atât de mincinoasă și de rușinoasă...

— Aceasta a fost lovitura cea mai grea pentru Mitropolitul. Să afle că-i vrea moartea tocmai cel pe care l-a ținut atâtea ani în brațe. Nu se mai putea apăra. Expresiile

acelea din memoriu – *asasinat moral, paricid* – arată că răul cel mai mare i s-a făcut înainte de judecata Tribunalului și a Sfântului Sinod.

— Mă mir că nu a menajat-o pe Lucreția, că i-a spus adevărul adevărat.

— Nu se lăsa ea menajată. Trebuia să știe la ce să se aștepte. Mitropolitul nu putea să dispară din viața ei fără nicio explicație.

— Nu o putea minți, nu o putea amăgi, mai ales că era conștient că, de data asta, se despărțeau pentru totdeauna.

— Părintele Vasile a avut idealuri mult peste cel al iubirii de femeie.

— Dar oare, fără iubirea Lucreției, ar fi putut să ajungă atât de sus?

— Știi că Lucreția mă tot îndemna să învăț carte, să nu bâjbâi prin întuneric, să mă îngrijesc de mintea mea? Dar mă și avertiza să nu mă „cocoț” prea mult, c-atunci ar fi vai de mine dacă aş cădea.

— Și tu nu ai ascultat-o, ai acceptat să ai funcții!...

— Au venit în mod natural, n-a trebuit să fac nimic pentru ele. Oricum, funcții incomparabile cu cele ale lui Lazarescu.

— El era bărbat. Tu trebuie să te compari cu Lucreția, cu fetele ei.

— Ai dreptate. Depinde cu cine te compari.

— Prin urmare, Lucreția a apucat să afle din gura lui în ce situație fără de ieșire se afla. A fost sincer cu ea.

— Au vorbit ca întotdeauna, de la egal la egal. I-a cerut doar să creadă în el, să se roage și să nu-și piardă nădejdea. „Că un om fără nădejde nu mai e creștin”. Lucreția

a încercat să mă facă și pe mine să adopt această rețetă mitropolitană, dar eu i-am dat adesea de furcă, împotrivindu-mă direct proporțional cu insistențele ei. Dormeam în aceeași cameră. Eu cu bunicu într-un pat, fiindcă eram mai măricică, ea cu Dănuț, în celălalt. Și seara, înainte de culcare, se așeza în genunchi, sub icoana de pe peretele dintre cele două paturi, și începea să se roage. Ne punea să repetăm. Frățiorul meu o făcea cu o voce de îngerăș, dar eu comentam mereu. „De ce?” și „Nu vreau, pentru că nu-mi place.” „Și de ce aleargă șocății prin pod? Dar mâțele de ce nu fug noaptea după ei?” O oboseam. Se ridica, făcea o cruce peste mine și spunea: „Iart-o, Doamne! Isuse Christoase, miluiește-o pe Miruța, păcătoasa!” Ei, și-atunci să fi văzut riposta mea! „Adică de ce sunt eu păcătoasă? Ce-am făcut? De ce mă pâraști?...” Și Dănuț era atât de cuminte și de maleabil! Iar eu, tot mai îndărătnică: „Tu ești nepoată de mitropolit!” mă muștra ea. Abia acum înțeleg ce lucru mare era ăsta.

— Se temea să nu crească o micuță ateistă!

— Cum aș fi putut să fiu altfel decât ea? Pentru mine a fost prima călăuză în viață.

— Nu i-ai spus că nimic nu e mai puternic în educație decât ereditatea și modelul familial?

— Nu știam nici eu pe atunci. Ea știa că o ascult, încercând să nu uit nimic din ceea ce mă învăța...

— Nici rugăciunile?

— O, cred că de multe ori o și depășesc în osârdia cu care mă rog. Fac drumul până la facultate și înapoi pe jos, rugându-mă, iar când ajung la Catedrală îmi fac cruce și spun „Doamne, mulțumescu-ți!”, fără să-mi pese de cine

mi-e prin preajmă. Acolo e Părintele Vasile și pentru asta a făcut el Catedrala.

— Lucreția ar fi mândră de tine.

— Tu realizezi? Am fost iubită de cea pe care a iubit-o Vasile Lazarescu!...

— Lăudăroaso! Tot spui că ești așa și pe dincolo...

— Spun adevărul...

— Dar celelalte rude ale lui? Ce a însemnat pentru ceilalți Lăzăroni?

— În general, știau că e „dușmanul poporului” și că trebuie să stea cât mai departe de el, fiindcă dădea rău la dosar. Fiecare avea câte un dosar de apărut. Orice apropiere de Lazarescu le strica dosarul!

— Despre ce preot cu har citisem noi că era și el surghiunit la Cernica?

— Închinoviat, te rog. Închinoviat în mănăstirea prelaților... de unde nu se ieșea... decât într-un anume mod...

— Și veneau credincioși la el ca să-i aducă de mâncare și să se spovedească și să-i asculte sfaturile duhovnicești? Și Securitatea îi lua la întrebări și îi amenința că, dacă vor mai veni pe la preot, le va face dosar de colaborare cu dușmanul poporului?

— Despre Efrem. O fire mai veselă, mai sociabilă. Era mult mai popular la Cernica decât cum ajunsese să fie Lazarescu.

— Cum anume le-a pătat Mitropolitul dosarul fetelor Lucreției?

— De pildă, ele nu au putut avea o funcție, o gradăție de merit, vreun avantaj la un concurs pe post etc., fiindcă erau întrebate: „E adevărat că ați fost nepoata lui Vasile

Lazarescu?” Încuviințau, cum altfel?, și discuțiile se încheiau fără nicio urmare pozitivă. Prin 1978, un nepot de soră al lui Ionel, inginer miner la Petrila, fugise din țară trecând Dunărea înot. Când a ajuns în America, i-a scris și bunicului meu o vedere. Acesta a fost chemat imediat să dea cu subsemnatul. Și, cu acest prilej, i-au amintit tovarășii că a avut relații de familie și cu Mitropolitul care a desfășurat o activitate dușmănoasă împotriva poporului român și a credinței ortodoxe. „Și iar mă întrebare de Lazarescu. Închipuie-ți și tu! După atâta vreme...”

— Nimeni nu l-ar mai fi putut ajuta pe Lazarescu. Nici familia. Și-a făcut-o cu mâna lui, când a refuzat să semneze colaborarea cu Securitatea.

— După ce au încercat să îl racoleze cu oamenii locului, pe care Lazarescu îi citea de la distanță cine sunt și cât le poate mintea...

— Și ce făcea cu ei?

— Pe primii doi atâta i-a învățat, că au uitat de ce-au venit și au plecat fără să-i propună nimic, pe următorii i-a alungat cu bastonul prin Catedrală și i-a fugărit, ocărându-i, pe scări, până i-a scos el însuși din parc, ca să le închidă gura pentru totdeauna. Apoi, problema racolării lui a fost pasată la București.

— Era stăpân pe situație atunci.

— Da, pe de o parte, avea protecție în guvern, pe Constantinescu-Iași și pe premierul Petru Groza; pe de alta, nu era singurul ierarh care se opunea regimului comunist. Mai erau doi mitropoliți, Nicolae Bălan, al Sibiului, și Firmilian Marin, al Olteniei, și doi episcopi, Nicolae Colan, al Clujului, care avea să ajungă mitropolit la Sibiu, și Andrei

Magieru, episcopul de la Arad, toți din cercul lui de apropiați colaboratori...

— Puteau să o pună de un poker împreună...

— Și fără mână moartă! Dar n-au pus-o. Au sfârșit vai și-amar. Toți au fost urmăriți. Toți au plătit pentru nesupunere. În special, pentru refuzul de a colabora cu Securitatea.

— Ai spus că s-au ocupat de racolarea lui și ofițeri de la București?

— Am văzut chiar documentele reproduse de Părintele Dr. Zamela în Anexe. Bucureștenii lucrau mai planificat. Au evaluat obiectivul recrutării, au luat în calcul consecințele refuzului...

— Care erau...?

— În 1954 deja, aveau în vedere destituirea lui și prezentarea în fața tribunalului civil, cu acuzația de activitate contrarevoluționară în cadrul organizației „Sumanele negre”.

— Dar a făcut Lazarescu parte din acea organizație?

— A fost la el Dumitru Steanță în persoană, ca să-i propună să devină membru, și a obținut pe loc de la episcopul Vasile al Timișoarei o „donație criminală” de 50 000 de lei și promisiunea de sprijin material.

— N-a fost membru al organizației, deci?

— Nu, dar nici străin de ea. După vreo trei ore, în care au analizat diverse aspecte ale funcționării organizației, Lazarescu l-a făcut pe Steanță să înțeleagă că el nu poate intra în „Sumanele negre”, întrucât, ca ierarh, nu poate participa la lupte de stradă, dar că îi va da tot sprijinul moral și material. După aceea, l-a trimis la Arad, ca să ceară și ajutorul episcopului Andrei, care, în mod sigur, nu îl va refuza.

— Din convingere sau din prietenie?

— Episcopul Andrei al Aradului îi era prieten bun. Se știau din tinerețe, din vremea studiilor din timpul și de după Primul Război Mondial, atunci când se înfiripau relații sufletești pe viață. Cu Andrei Magieru a fost la Jadani, la părinții săi, acolo i-a mărturisit mai apoi iubirea lui pentru Lucreția, pe care i-a și prezentat-o. Viitorul episcop i-a promis că îl va sprijini... până la capăt. Și s-a ținut de cuvânt. L-a susținut în toate proiectele sale, atât cât a îngăduit Dumnezeu, până la dramaticul sfârșit motivat de lenta otrăvire a episcopului de Arad. N-a mai fost nimeni în familia mea care să fi cultivat ca Uica Vasile prietenia. Și nici vreunul care să fi adunat, în felul lui, rudele în jurul unei mese...

— Sunt aspecte din viața unor buni creștini. Dragostea de aproape înseamnă și iubire de neam, de prieteni. Am citit că Lazarescu a fost, într-adevăr, alături de „Sumanele negre” și de alte grupuri de luptă anticomunistă, care se formau clandestin și riscant imediat după război. Asemenea forme de rezistență au apărut aproape în toată țara, dar au fost repede anihilate de forțele represive. Excepție a făcut Banatul. Aici, mai ales în zona montană, partizanii au luptat mai mult de zece ani...

— Emilia a fost învățătoare la Luncavița în anii 1960-1962. Și povestea despre felul cum coborau partizanii în sat și se împrăștiau, ca să adune hrană. Strigau la poartă: „Nană, n-ai câta pâne de câne?” „Am și câta lapce. Da' două uauă nu-ți trebă?” „Dacă le lepezi la câne...” Odată s-a speriat, fiindcă un bărbat palid, foarte slab, i-a intrat în clasă în timpul orei, fără să spună nimic, și s-a așezat în ultima bancă. Și-a dat seama că era partizan și că era urmărit. N-avea la ea decât două mere. Le-a luat de pe cate-

dră, s-a îndreptat spre el și le-a pus pe bancă. Nici atunci n-a spus nimic. Tremurau amândoi ca varga. Ea s-a dus în cancelarie în pauză, ca să nu dea de bănuț, iar când s-a întors nu l-a mai găsit în clasă. Probabil nu voia să-i facă probleme. Luase merele cu el.

— Era și ea nepoată de mitropolit! În felul ei, a sprijinit partizanul. Putea să îl denunțe, nu să-i dea mere...

— Dar Lazarescu! El știa pe de rost zona și oamenii ei. Pe cât de voluminos, pe atât de volubil era în vremea rezistenței anticomuniste, când pornea pe cărările de munte! Câte schituri, mănăstiri, biserici nu vizitase el când fusese aici episcop... Știa fiecare piatră... Le revizita și în anii de după război, cu un scop implicit: acela de a le insufila curaj partizanilor, arătându-se de partea lor...

— Avea încă putere și speranță.

— Erau anii în care se făceau finisajele la Catedrală. După bombardament. Se tot uita spre cer...

— După americani!...

— Și ca să vadă cum li se întorc comuniștilor în cap pietrele pe care le-au aruncat spre cele sfinte.

— Și cortina de fier! Care n-a mai picat.

— Ba da. A picat cortina, comuniștii s-au împrăștiat ca șobolanii și șocății prin găuri...

— Hai mă, că tot ăia-s mari și tari.

— Fără partid? Fără doctrină? Ha! S-a apucat un fost profesor de-al meu, Virgil Vintilescu, să facă pe Valea Motrului un partid comunist. Și a venit la mine să le cumpăr ziarul cu 1 leu. M-am uitat la el și n-am zis nimic. Eu cum privesc ceva cu ochi răi, cum „falimentează”.

— Te-ai uitat tu urât și a falimentat noul partid comunist?

— Ochi de semioticiană! Până la urmă, au venit și americani. Și vor mai veni.

— Lazarescu era un vizionar. El nu gândea pe termen scurt, ci în perspectivă!...

— De asta avea un singur stăpân.

— Pe Dumnezeu?! Da, așa s-a comportat.

— Se vorbește că în perioada aceea, de rezistență anti-comunistă, și-ar fi transformat protopopii în locotenenți, că i-a sprijinit cu logistică pe partizanii din munți.

— Îi plăcea să se joace cu focul. Dar decât cu steagul roșu... Îți dai seama ce șmecher era? Avea porecla de „Mitropolitul Roșu”!

— I-au dat-o cei mai slabi ca el. Niciun ierarh nu a avut atâtea realizări în timpul regimului comunist. Și erau invidioși. Eu cred că Lazarescu ar fi făcut la fel de multe în orice regim. Englezii spun: „When there’s a will, there is a way”. (Când dorința ți-e puternică, găsești calea de a o înfăptui.)

— Omul acesta avea forța aceea de a muta munții din loc, care se zice că vine numai din credința adevărată. Și dacă pe arhierii nu-i ajută Domnul, atunci pe cine?

— Dosarul său de Securitate arată cât de „anti-roșu” a fost Mitropolitul dintâi al Banatului. Despre donațiile de bani și... pachete, despre sprijinirea familiilor militanților anticomuniști rămase de izbeliște acasă, despre înlesnirea comunicării dintre grupuri de opozanți ai regimului, despre interminabilele discuții de la reședința sa cu „elementele reacționare” informează, turnând gaz pe foc în paranteze cu comentariile lui, „Popa Vasile”, adică Nicolae Corneanu.

— Și cu coarne, și cu coadă... Știu că ai să mă contradici, dar îți spun că și cu... cap. Că l-a învins pe Lazarescu!

— Pe termen scurt, ultracurt, în raport cu veșnicia. Nu uita că ei doi, ca și noi, au un stăpân în ceruri. Numai El va judeca. Pielicica obrazului mitropolitului de acum e întinsă la maximum. Stă să crape.

— Zici tu? Mă tem că nu. Că-i groasă pielea pe dânsul, nu-i pielicică. N-aș vrea să am obrazul lui. Mă simt din ce în ce mai bine în pielea lui Lazarescu.

— Îl înțelegi, nu? Cum să se fi dat cu comuniștii?! Rudele și prietenii îi erau foști țărăniști, liberali sau chiar legionari. Nicidecum comuniști. Comuniștii abia se făceau văzuți la sfârșitul războiului. Și erau bolșevici. Miroseau a... „A ce-ți miroase asta?”

— A rahat... pe băț! Secretarul lui, agentul Ion Mare, povestește că îl însoțea pe Mitropolitul pe Bulevardul Loga spre Catedrală, deci în centrul orașului. Pe trotuar, unul își scoate organul și urinează în văzul lumii. „Poftim!” comentează Lazarescu sarcastic: „Poftim civilizație democrată, sau, mai bine spus, comunistă.”

— Cum era să fie de partea celor ce i-au adus pe ruși în țară și le-au lăsat Basarabia și Bucovina? În Carani s-au refugiat mai multe familii de intelectuali basarabeni, în majoritatea lor dascăli, care au fost împrăștiți în România după cel de-al Doilea Război Mondial. Au plecat de acolo în martie și au ajuns în satul meu în toamnă. O tânără doamnă învățătoare, al cărei soț era tot învățător, a născut în septembrie o fetiță, pe care au botezat-o Basarabia... Tu îți dai seama ce dramă a dezrădăcinării trăiau

tinerii aceia intelectuali? Dacă i-au dat fetei numele țării din care au fost nevoiți să plece?!...

— Între timp, au murit sute de mii de români la ruși... Am pierdut Basarabia, după ce am eliberat-o... Mai ții minte discursurile lui Lazarescu din 1941, în care se bucura de frățietatea românilor în cadrul granițelor istorice?

— „Din Banat până la Bug”. Cât de aprig acuza el pe atunci URSS-ul de atitudini greșite față de Dumnezeu!... Și cum le mergea oamenilor la suflet ceea ce spunea! Era un orator desăvârșit.

— Și sincer, pe deasupra. Cuvintele acelea erau spuse din inimă.

— Era un rebel, nu s-ar fi dat înapoi nici de la lupta pe față împotriva comuniștilor.

— L-a împiedicat doar condiția de ierarh să ia el însuși arma în mână.

— Îți dai seama cum s-a simțit după 23 August 1944, când Regele Mihai și comuniștii au luat-o în sens invers?...

— Și... mai departe de ruși.

— M-a impresionat până la... șiroaie de lacrimi Podul de flori de peste Prut. „Vedeam” dorul pe fețele românilor despărțiți atâta vreme de-o graniță.

— Unul din momentele acelea rarissime în care puteai fi mândru că ești român.

— Pentru mine au fost mai multe. Revoluția din Decembrie, intrarea în Uniunea Europeană, congresele de romanistică...

— Biserica Ortodoxă s-a dezis de lupta anticomunistă. Inițiativa lui Lazarescu de a-i sprijini pe rebelii din munții Banatului a fost individuală, însă nu singulară. Și epis-

copul Veniamin Nistor, succesorul lui Lazarescu de la Caransebeș, s-a implicat intens în această luptă. De partea lor era atunci și foarte tânărul Nicolae Corneanu... Părintele Vasile era foarte mândru de el.

— În vremurile acelea, Corneanu era omul lui de legătură cu Caransebeșul.

— A rămas și după 1949. Atâta doar că Lazarescu nu bănuia că Nicolăiță dădea în vileag tot ce-i lega. Inclusiv amănuntele luptei lor ascunse împotriva comuniștilor – boicotul partizanilor din Munții Banatului, care sabotau adunarea cotelor, colectivizarea, riscându-și libertatea și viața pentru această cauză.

— În Moldova nu se prea vorbește de mișcarea asta de rezistență sau de luptă anticomunistă.

— În partea de vest a țării, ea a fost motivată și altfel decât economic și politic. Nu numai pentru a stăvili măsurile bolșevice de atacare și confiscare a bunurilor oamenilor. Erau mai bogați bănățenii, fiindcă făceau mai puțini copii. Și pământul în Banat e mai roditor decât în alte regiuni. Iar comuniștii voiau egalizarea nivelului de trai. Într-o primă fază, luau de la cei mai bogați, ca să dea la cei mai săraci. Dar românii din Banat mai aveau o problemă: se săturaseră să fie conduși de minoritari, care să le dea lecții. Le-a fost destul sub atâtea stăpâniri străine. Și pentru preoții ortodocși impunerea elementului românesc era o cauză în sine. Păcat că românii din alte părți nu i-au susținut în acel moment.

— Nu prea știau unii de alții.

— Rezistența preoților din Banat avea un precedent în mișcarea anticomunistă a studenților români din Cluj, con-

duși de Îngerul cu Barbă. Bartolomeu Anania, care se călugărise de la 21 de ani, era student la Medicină pe atunci. El a fost simpatizant legionar. Studenții români s-au încăierat cu cei maghiari, inflamați – și unii, și alții –, de problema națională. Focul ăsta încă arde mocnit în Ardeal, orice s-ar spune. Bartolomeu Anania a fost arestat și a făcut închisoare la Aiud, împreună cu Petru Țuțea, Iulian Vasile și Nicolae Steinhardt, viitorul monah de la Rohia. Abia în 1964 a ieșit Anania din închisoare. Un agent de Securitate l-a întrebat pe Mitropolitul la Cernica dacă a auzit că regimul a eliberat toți deținuții politici și că închisorile s-au golit. Părintele Vasile a răspuns că da, dar că el rămâne în arest, căci mediul în care își duce zilele este o adevărată închisoare.

— La voi tot ungurii erau în posturi de conducere, ca în Transilvania?

— Evreii, ungurii, chiar și nemții, și sârbii. Mai deloc românii. Ei erau majoritari, dar tratați ca masa proastă... conlocuitoare.

— Așa se explică militantismul preoților ortodocși de acolo.

— Așa... și prin faptul că îi organiza și îi sprijinea cineva a cărui forță nu venea doar dintr-o voință puternică, ci și dintr-o credință adevărată. Numai că nu era suficient. Solidaritatea românilor era și atunci, ca și acum, la pământ.

— Ce erau să facă, săracii de ei?!... Tu știi ce foamete era în Moldova?

— Bolșevicii au intrat ca-n brânză în România, fără nicio altă opoziție în afară de răbufnirile astea din munți.

— Mulți români nici n-au auzit de ele. Și dacă auzeau, și dacă le păsa, sărăcia îi ținea acasă. Era o vorbă: „Dacă ești prost, stai acasă”. Eu aș adăuga: „Și dacă ești sărac, la fel”.

— Păi, dacă ești sărac, rămâi... și prost. Știi la ce mă gândeam? Că poate în lupta asta anticomunistă de peste un deceniu s-a format fermentul revoltei din Decembrie. Poate a fost un exercițiu necesar pentru Revoluția anticomunistă, căreia tot bănățenii i-au dus greul.

— Dapicumdar?... Nu-i Banatul fruncea?

— În anul al II-lea de facultate, la un concurs studențesc la Cluj, am luat premiul II. Și profesorul care mi-a dat diploma a spus: „Tot Banatu-i fruncea, dar Cluju-i mincea!”, anticipând faptul că pe locul I era o clujeancă. Într-un moment de neatenție, un profesor poate demotiva pentru totdeauna un elev. Crezi că am mai vrut de atunci să văd Clujul? Sau că mi-a mai plăcut vreodată ce-am văzut pe acolo? Nici măcar mimoza de la Grădina botanică.

— Ți-a mai spus cineva că ești mimoză?

— Una mobilă, care sare după pradă... atunci când cineva lovește în ai mei.

— Cum a lovit Corneanu în Lazarescu.

— Exact din momentul în care acesta i-a mai întins o mână de ajutor. În 1949, când s-a desființat Episcopia Caransebeșului, Lazarescu l-a adus pe Nicolăiță la Timișoara, la Mitropolie, pe post de secretar personal. Tânărul Corneanu scria deja pentru Securitate. Frumoase compuneri, că doar făcuse Literele... Și despre cine?

— Despre iubitul tău unchi... Scria că era depășit de istorie, din moment ce nu înțelege care-i sunt noii stăpâni. Cu Veniamin Nistor ce s-a întâmplat?

— A fost trimis forțat la o mănăstire din Alba Iulia.

— Închinoviat și el?...

— Ți-ai însușit terminologia bisericească!...

— Îmi pare rău că s-a destrămat mișcarea lor, că până la urmă le-au venit de hac securiștii și au băgat zâzanie între ei. Și tot rău îmi pare că au fost uitați în munți de americani...

— La un moment dat, și Părintele Vasile s-a supărat pe americani: „Ducă-se în... naiba toți americanii și prietenii lor, care ne-au păcălit și ne-au vândut”.

— Să recapitulăm: era supărat pe comuniști, pe ruși, pe americani. Nu și pe rege?

— Tu ce crezi?

— Era în grațiile familiei regale. De câte ori regina mamă și regele... fiu veneau la vânătoare, lângă Timișoara, la Pișchia, sau se dădea câte o recepție la Săvârșin, îi invitau, și pe el, și pe episcopul romano-catolic, A. Pacha, care îl tachina pe Lazarescu că e „analfabet la cărți”, căci nu știa să joace poker.

— Și Lazarescu nu refuza invitația unei femei ca Regina mamă Elena...

— Dimpotrivă, îi făcea plăcere să o întâlnească. O răsfăța cu bunătățuri de la ferma lui din Caransebeș...

— Iar ei îi plăcea să fie alintată de frumosul episcop, viitor mitropolit...

— I-a arătat mereu bunăvoință. Chiar și atunci când el a muștrat-o că îi făcea observații la masă lui Mihăiță...

— Hi, hi, hi... Vezi cum și-a atras sprijinul regelui pentru Catedrală și Mitropolie? Îmbinând utilul și plăcutul...

— Dacă i-a dat mâna... Cine n-ar face-o, dar câți ar și reuși?

— I-auzi! Cu unii mumă și cu alții ciumă.

— Apropo de vizionarismul lui Lazarescu. El știa și că regele va reveni în țară și că va fi la loc de mare cinste. A găsit o modalitate să-i salveze portretul original, pentru ca, la o adică, să fie scos la iveală în cea mai bună formă posibil. A scris cineva și despre asta.

„După alungarea regelui Mihai urma ca pictura să fie rasă de pe perete. Câteva zile a fost acoperită cu un voal, dar organele de stat au cerut să fie scoasă. Atunci Mitropolitul Lazarescu a recurs la următorul truc: a chemat pe pictorul Tase Damian, actual profesor la Cluj, care a pictat întreaga Catedrală și i-a cerut să nu distrugă pictura regelui, ci să o acopere cu o altă pictură, care, la nevoie, să se poată lua jos foarte ușor”.

— Asta chiar ziceai că e de domeniul fantasticului în vremea comunismului. Regele părea alungat pe vecie de pe plaiurile mioritice.

— Se vorbea pe aici că o familie de farmaciști fusese la un congres în Elveția. Și li s-a stricat Dacia. Au tras pe dreapta. Farmacistul a deschis capota, a scos capacul de delco. În fața lor s-a oprit o mașină, ca să le dea ajutor. A coborât din ea un bărbat înalt, blond, subțire, cu spatele drept. „Am văzut că aveți numere de România. Vă pot ajuta cu ceva?” Elvețianul îi întinde mâna farmacistului: „Mihai I de Hohenzolern!”

— Ca-n filme. N-a leșinat farmacistul? Sau măcar farmacistă? Că ei trebuiau să raporteze la întoarcerea în țară... cu cine avuseseră onoarea.

— Îți dai seama! Că doar nu pleca nimeni nici până la Szeged fără aprobarea Securității și angajamentul de raport complet... la întoarcere!

— Asta era situația, da. E o deosebire între agenții de Securitate din vremea lui Dej, care știau că, atunci când semnează un angajament, o fac ca să dea în cap cuiva, eliminându-l fizic din mediul socioprofesional, și agenții din vremea lui Ceaușescu, care mai făceau câte un angajament, chiar și numai cu gândul de a putea ieși din țară... pentru a participa la un congres științific, la un campionat de fotbal sau la un spectacol...

— Ori... pentru a fugi, la o adică. Așa cum a făcut Pa-cepa, cel cu *Orizonturile roșii*. Puteai să-l întrebi pe Corneanu despre diferența asta. Că el era cel mai în măsură să-ți spună. A fost și, și. Nu un an, doi, șapte. Vreo 15 cu Securitatea lui Dej și vreo 25 cu Securitatea lui Ceaușescu.

— Pfuai, ai, ai! Actualul Patriarh i-a fost subordonat și pe această linie. Din nefericire, lui i-a ars dosarul... A fost opt ani profesor la universități din Elveția. La Bossey și la Frieburg. Nu spun că n-ar fi fost capabil. Ci doar că acolo nu ajungea fără... acea afiliere la Securitate. Am aflat că a fost deseori vizitat de Nicolae Corneanu, care era văzut ca un ambasador al păcii în regiune... Apoi, imediat după Revoluție, Părintele Nicolae l-a luat pe Daniel Ciubotea la Mitropolia Banatului, ca episcop vicar. Aceasta i-a fost lui Daniel trambulina spre Mitropolia Sibiului, a Moldovei și apoi spre Patriarhie. Ar fi putut să intre și în politică. L-a vrut... cine altul decât liber-cugetătorul Iliescu?... prim-ministru în locul lui Stolojan! Dar așa, cu proptele lui Nicolae, a ajuns la Patriarhie. Bună și acolo o pilă.

— Pila-i pilă... până la Dumnezeu și înapoi. O fi și Patriarhul „copilul lui de suflet”, mai știi?

— Nu și trădătorul lui. N-are nimeni amplitudinea morală și imorală a Îngerului Diavolului. O fi făcut școli bune. O fi un intelectual de mare clasă. Dar cu asta te naști...

— „A se scuti”! E... afaceristul neamului. Cu măgăoaia lui de Catedrală... Și cu cârdășiiile lui politice. Că tot de la Securitate se are bine cu Ilie Sârbu și-i face propagandă lu' ginere-su, Întâiului Copy-Paste de Românică!

— Biserica și UDMR-ul ce-s tot timpul cu puterea!... Ce i-ar zice-o și Patriarhului ăsta Părintele Vasile! Și cum l-ar mai porecli!

— Era băiat de comitet Părintele Vasile... Compania lui era râvnită de mulți.

— Era un coseur atunci când nu se înfuria și nu se manifesta coleric. Ca împotriva preoților care se conformau regimului comunist. Nu le găsea nicio scuză.

— „Nemernicilor, voi pe cine slujiți în Biserică?! Ăsta-i loc sfânt și-așa trebuie să rămână și-n urma voastră! Că voi de la Dumnezeu aveți har! Nu de la derbedeii de comuniști, 'tu-vă neamu'!”

— Nu știu cum le zicea de la obraz. Din note însă reiese că era implacabil. Și cu popii, și cu protopopii, indiferent cine îi ținea în brațe. Până și uica Gică Lăzărescu a menționat această latură a personalității sale în articolul din „Renașterea bănățeană”:

„Se cunoaște și exigența de care a dat dovadă Mitropolitul Vasile față de preoții de sub jurisdicția sa, atât în ceea ce privește ținuta, cât mai ales comportamentul lor

moral, fapt ce i-a atras de multe ori anumite reacții nepotrivite din partea celor vizați”.

Dar agentul de Securitate „Popa Vasile” reproduce detaliat aceste excese ale Mitropolitului, că doar alături i-a fost și i-a ținut și... lumânarea.

— Iar comentezi? Povestește!

— Lazarescu i-a mărturisit unui prieten că a vrut să transfere preotul din satul său natal, dar că nu a reușit, din cauză că acesta este „susținut de organizația județeană de partid, care cere ca el să rămână pe loc”. Mitropolitul nu suporta imixtiunea partidului în Biserică. Erau instituții diferite, cu regulamente incompatibile. „Dacă preotul nu se mută la parohia la care l-am transferat, îl voi depune pentru nerespectarea ordinilor superioare. El trebuie să aleagă între biserică și partid. Ori ascultă de biserică, ori pleacă”.

— Mi se pare normal. Ori cu Dumnezeu, ori cu ateii. Și de protopopi s-a luat? După ce că îi făcuse locotenenți în sutană?

— S-a luat de unul care nu-i era locotenent, deși poate ar fi trebuit să fie, fiindcă era din Oravița, deci din Banatul montan. I-a făcut o muștrare, ca să-l usture, lui Petru Toma (apostolul... necredincios!): „Vezi că te-ai dat de partea dușmanilor mei!” Iar „Popa Vasile” explică pentru securității, pe care poate că nu i-ar fi dus mintea: „adică a comuniștilor”.

— Și pe cumătrul lui Petru Groza l-a dat afară pentru că devenise agent al Securității. Nici schimbul de scrisori cu premierul comuniștilor nu l-a salvat pe ciripitor.

— Atunci Părintele Vasile și-a riscat scaunul pentru principiile sale. Noroc că s-a înduioșat Groza de lacrimile

lui și l-a iertat. Că se încordase arcul și cuplul Corneanu-Crăciunel găsisse și săgeata.

— Și zici că l-a înfruntat pe Groza într-o primă fază?

— Da, pe dr. Petru Groza însuși! Preotul Petrilă, sancționat de Lazarescu pentru că era agent de Securitate, a trimis un memoriu tov. Petru Groza, iar acesta a îndrumat memoriul, împreună cu o scrisoare personală, către Mitropolitul Banatului, rugându-l să trateze cu bunăvoință cazul. Ce bunăvoință?! Mitropolitul și-a pierdut atunci orice cumpăt și i-a trimis tovarășului Groza o scrisoare jignitoare, în care îi face o întreagă lecție de drept bisericesc, demonstrându-i că nu are nici primul-ministru dreptul să se bage în treburile lui.

— Era încă verde Lazarescu. Nu mă mir că Securitatea îi dădea și a enșpea șansă de a intra în rândurile sale, chiar și în 1957. Unii ofițeri, precum locotenentul bucureștean care se ocupa de racolarea lui, erau însă atât de ignoranți, încât nu realizau cu cine au de-a face. Chiar în timpul uraganului sufletesc prin care a trecut Mitropolitul în 1956, locotenentul a întocmit un dosar cu propunerea de recrutare a lui Vasile Lazarescu. Mitropolitanul n-a catadicsit să-i dea nicio importanță. L-a returnat nedeschis. Dar locotenentul n-a înțeles mesajul lui de „Ia mai dă-vă...!” și uite ce notă îi trimite în 1957 superiorului său:

„În sensul celor arătate mai sus, îmi mențin părerea de a trece la recrutarea lui Vasile Lazarescu, după ce mai înainte se va mai face o deplasare în regiunea Timișoara, în vederea strângerii unor noi probe, ce eventual au mai apărut în acest timp. De reușita recrutării, mă bazez și pe faptul că Vasile Lazarescu, pe cât este de pozant, pe atât este de

fricos, nu este mistic sau îndărătnic, iar pe de altă parte, este posibil să nu fie un reacționar incorigibil și activitatea sa dușmănoasă poate să fie o repercusiune a evenimentelor politice trecute, influențat fiind de elementele dușmănoase de care a fost și este înconjurat”.

— Ha, ha, ha, ha... Excelent portretist. Țsta precis era vreun scriitor. Iar Lazarescu, fricos... ca și „leul în turbare!” E adevărat însă că „a fost și este înconjurat de elemente dușmănoase”, dar fraza comportă două lecțiuni. Pentru Corneanu, elementele dușmănoase erau cele cu care stătea la masă la Lazarescu, formând o societate selectă. Eu sunt foarte mândră de relațiile pentru care Lazarescu este denunțat de „Popa Vasile”:

„După 23 August 1944 a menținut pe mai departe legături cu elemente conducătoare din PNT Maniu. Relațiile ce le menține în viața lui particulară în mod prietenesc sunt legate numai de elemente ostile regimului. A făcut ani de zile politică manistă. După încadrarea sa ca episcop al Banatului, s-a retras din acest partid.

Mitropolitul menține și în prezent legăturile sale cu prietenul său Sever Bocu, care-l vizitează foarte des. În timpul arestărilor conducătorilor maniști, l-a găzduit câteva zile pe Sever Bocu”.

— Și care ar fi a doua lecțiune?

— Aceea că elementele cu adevărat dușmănoase din preajma sa au fost ciripitorii, de care Părintele Vasile s-a atașat ca orice dascăl care iubește copiii. Primul care l-a trădat de aproape a fost preotul Secoșan, despre care afirmă că îi era tot „ca propriul copil”.

— Un fel de deformație profesională din anii când era dascăl și apoi duhovnic al studenților teologi.

— Se poate... Se știa deja urmărit și trădarea lui Ilie Secoșan fusese un semnal de alarmă. „Dacă cineva vrea să-ți facă rău, nu e greu să-ți găsească o vină. Sunt mereu suspectat și mă simt de parcă supravegheat aș fi până și de personalul meu de la Mitropolie. Vezi mai toți câți au fost în jurul meu au părăsit preoția și au luat posturi mirene. Uite și pe părintele Secoșan, pe care-l țineam ca pe propriul copil! El m-a denunțat pe nedrept, scornind minciuni pe seama mea. Apoi în cine să mai ai încredere?”

— Secoșan era secretarul acela „analfabet” despre care vorbea în Memoriu?

— Da. Părintele Ilie Secoșan a slujit la biserica din Mehala, din cartierul nostru. Era bunicul unei studente de la Franceză-Română, cu care am lucrat în primul meu an de învățământ universitar. Nu e mare diferența de vârstă dintre noi. Ramona era la Catedrală, în 18 martie, în ziua când am văzut mormântul. M-a sfătuit, indirect, să nu scriu o carte despre Lazarescu, căci știe ea de la bunicul ei că Mitropolitanul a fost o persoană controversată...

— Păi, știa ce știa bunicul, dar pesemne că uitase să îi spună nepoatei chiar totul.

— Se plângea Lazarescu de copiii de suflet trădători, ca noi de soacre.

— Zău? Și cum vă plângeați voi de soacre?

— Eram la o cafea la UVT cu doamnele profesoare Comloșan și Bărbat. Terminasem orele și așteptam să încep o conferință. Nu știu cum a venit vorba de „școala” ce o făcea soacra mea cu mine în primii mei ani de căsnicie. „Cum sunam la ușă, după ce veneam de la gară și

urcam trei etaje, o auzeam strigând: 'Nu intra, du-te după pâine!' Mai stăteam două ore și la coadă la pâine, că doar nu se căpăta la butic. Școală, navetă, coadă. Ca la douăzeci de ani". „Dar ce, pe fiu-său nu putea să-l trimită după pâine când venea de la lucru?!” se revoltă retrospectiv Doamna Comloșan. „Păi nu, că el era bărbat și trebuia servit”. „De fapt, de ce mă mir? Că și soacră-mea a venit odată la noi în vizită... În timp ce aranjam masa de prânz, mă întreabă unde e pâinea. „Ia George pâine, că termină orele la unu, trece prin Piața '700 și mai face cumpărături...”

— Care George?

— Soțul doamnei Comloșan. Doar nu tu, de la Bacău...! „Auzi tu, Doină”, zice soacra doamnei profesoare, „să nu-l mai leși la cumpărături. Că nu-i șade bine unui profesor universitar cu plasa-n mână...” „Zău, dar eu ce sunt? Și mie cum îmi stă cu două-trei sacoșe deodată?”

Numai ce o vedem pe Doamna Bărbat că se ridică, se trage spre colțul mesei, își prinde fusta plisată și evazată cu mâinile, pregătindu-se să își imite soacra. „Soacra mea era de la Sâncel, din județul Alba. Când ne-am terminat casa, a venit să ne-o vadă. În prima zi, era cu câinele prin curte și aștepta să se-ntoarcă fiu-său de la serviciu. Deodată aud că se izbește ușa de la intrare de perete și soacra-mea și-adună toate puterile, se ține de poale și se apleacă la 90 de grade, strigând: 'Săăiiiiii, Rodiicăăă!!! Săăiiii, Rodiicăăă, c-o vinit Ion!!!' Așa elegantă, proaspăt coafată, cu ochii-i minunat de albaștri, Doamna Bărbat a jucat inubliabil rolul soacrei îngrijate „să-i sară nora”, când puiul ei intră pe poartă: 'Săăiiiiii, Rodiicăăă!!!'

— La Cernica era, mai tot timpul, depresiv. Și pe fond de boală, însă și din cauza batjocurii prin care trecea. Târziu a înțeles că era, de fapt, arestat politic și că nu avea dreptul la niciun fel de vizite. Nici măcar medicale. A rămas pentru totdeauna departe de rude, de prietenii săi apropiați, de medici. Singur, bolnav, cu moartea, ca unică... perspectivă. Spre deosebire de el, ai săi erau liberi. Dacă îl iubeau într-adevăr, trebuiau să riște să fie închiși, omorâți, dar să facă astfel încât să-i arate că îi sunt alături în surghiunul ăla afurisit.

— Încearcă să-i înțelegi, nu te grăbi să-i condamni: fratele lui, Arcadie, a făcut pușcărie, pe motiv că era chibur.

— Aveau probleme mari, fără îndoială. Și Pompilie, și Ionel făcuseră pe nedrept pușcărie, rămăseseră fără pământ după colectivizare, fără posesiunile lor – case, restaurante, măcelării. Totuși, niciunul nu avea o problemă comparabilă cu a lui Vasile. Tu știi că pentru antici exilul, adică imposibilitatea de a mai reveni vreodată la ai tăi și la locurile dragi, era o pedeapsă mai grea decât moartea? Așa îl percepeau romanii, care introduseseră și decimarea, și groapa cu lei, și îngroparea de vii a vestalelor. Și totuși, parcă exilul

durea cel mai tare. Să-ți amintesc cât se plângea Ovidius de exilul de la Tomis? Spunea că e clima atât de vitregă la Pontul Euxin, încât înghețea vinul!

— Cum o să înghețe vinul?!...

— Era o figură de stil. Putea scrie și că îi îngheța sângele în vene. Tristețea lui era deznădejde, atâta vreme cât era condamnat să moară singur, într-un alt loc decât cel natal, totul i se părea ostil.

— Tu vrei să spui că Lazarescu s-a simțit ca un exilat roman la Cernica?

— Da. Așa s-a manifestat. Nu vorbea cu nimeni, cu excepția fostului mitropolit Tit Simeonia, cu care se mai plimba uneori prin livadă, a starețului și a călugărului care îi aducea de mâncare. Nu numai că nu vorbea. Nu cânta. Și-a înăbușit vocea aceea ieșită din comun. Nu voia să se întâlnească cu nimeni. Pentru un călugăr, întâlnirea cu semenii ar fi trebuit să fie cea mai mare bucurie. El a respins-o cu vehemență. A crezut în oameni, i-a ajutat. A dăruit cu gândul că va primi și el cândva.

— *Do ut des...*

— Numai că fiul lui adoptiv l-a trădat, l-a alungat. Mitropolitul a trebuit să moară departe de casă. Acesta era regimul. Dej, ca și Stalin, învâța copiii să-și trădeze părinții. Creștinește ar fi fost ca Lazarescu să „ierțe greșiților săi”. Dar, aparent, el s-a supărat pe lumea întreagă. N-a vrut să vadă frumusețea locului. Ci ostilitatea. Umiditatea. Igrasia. Curentul. Izolarea. Tocmai fiindcă se simțea în exil, s-a închisat în sine. A devenit și orb, și surd, nu doar mut.

— Ți-e greu să-l înțelegi? Pe de o parte, avea așteptări. Se cuvenea ca mitropolitul Nicolae să meargă să-i

ceară iertare. Pe de alta, el știa ce urmează. Era atât de chinuit, că nu mai vedea nimic în afara dramei lui.

— Ca om, nu mi-e greu să-l înțeleg. Mi-aș fi dorit însă ca el să fie deasupra celor lumești, cum spuneai tu: deasupra tuturor.

— Ai putea să te pui o zi în locul lui? Bineînțeles că nu. Era și foarte bolnav. Reținea apă în organism. Foarte multe complicații de la inimă avea. Abia se mai ținea pe picioare. Se umflase foarte tare.

— Arăta de parcă ar fi mâncat fasolea cu ciolan în zilele de post.

— Nu neapărat. Unii oameni mănâncă foarte puțin și sunt supraponderali.

— Asta era gena Lăzăreștilor. Toți erau masivi: înalți, cu umeri lați și îndesați.

— Și ceilalți bărbați din Jadani nu erau ca ei?

— Nu. Erau mai micuței, mai subțirei. La noi se fac pomeniri colective. Cea mai mare sărbătoare din cimitir este Paștele Morților. Popa slujește la fiecare mormânt, se cântă „Hristos a înviat din morți” și se împart ouă roșii, cozonaci și o droaie de prăjituri. La Jadani, slujba începea de la cripta Mitropolitului, care era în mijlocul cimitirului. Tot satul se aduna acolo. Era o mare de oameni, peste care se vedea câte un cap, la vreo 20 de cm deasupra celorlalte. Știai sigur că acela era un Lăzărescu. Asta le era făcută, cum se spune în Banat.

— Interesant. Așa era și Mitropolitul?

— Da, el era cel mai cel dintre Lăzărești. Cel mai frumos, cel mai titrat, cel mai credincios, cel care a ajuns cel mai sus. Un cărturar, un om dedicat unei cauze, un

martir. Și un bun român. A avut o strategie fără cusur. Catedrala a fost arma lui forte. Cu tot ceea ce se petrecea în ea.

*

— Dar la chinul Lucreției te-ai gândit? Oare cum e să stai o viață în umbră? Să aștepti în zadar, să simți cum tăcerea celui iubit îți strânge tot mai mult inima și pe zi ce trece te sperie mai tare, căci te doare înlăuntrul tău până acolo unde nu-ți imagineai că mai există ceva al tău, dar durerea îți arată că și acolo simți că ai pierdut iubirea, că încet, încet s-a dus flacăra aceea, care la început ardea până la cer, și că, indiferent ce ai face, n-ai să poți reconstitui, nici măcar în memorie, acea vâlvătaie?... Nu trăia și ea tot ca într-un exil? Căci nu avea speranța că vreodată Părintele Vasile ar mai reveni la iubirea lor. Și totuși, a trebuit să aștepte, să fie pregătită, să nu cumva să o ia prin surprindere, să nu o găsească pe picior greșit la o eventuală întoarcere... Oare cât de teribil e să aștepti fără să știi ce anume mai aștepti, ce s-ar mai putea întâmpla, cu ce s-ar putea înlocui durerea din atâta amar de vreme în care persoana iubită ți-a arătat că poate trăi fără tine? „Dumnezeu nu îngăduie iubirea noastră, Lucreție”. „Dumnezeul meu n-o să-mi spună niciodată ’nu iubi’...” „N-o să-ți spună niciodată ’nu Mă iubi!’” „Pe mine mă interesează doar ce-mi spui tu, Vasile. Tu, din adâncul inimii tale”. „Nimic mai simplu. Eu îți spun: ’Nu mă iubi!’” „Iar eu nu te cred”.

— Ea n-a vrut să înțeleagă că un om atât de serios nu s-a călugărit de formă? Cum putea să nu-l creadă când îi spunea că relația lor s-a sfârșit?

— Niciodată nu a crezut că a auzit cu adevărat ultimul lui cuvânt. Sufletul femeii nu concepe despărțirea definitivă de cel iubit. Și-a închipuit de mii de ori alte cuvinte din partea lui, convinsă că atunci nu i-a vorbit din inimă. Alteori, era atât de lipsită de orice speranță, încât se temea și de uitarea Părintelui Vasile. „N-o să fii niciodată soțul meu, nu o să avem niciodată copiii noștri, dar iubitul meu o să rămâi întotdeauna”. „De ce te înjosești cerșindu-mi îngăduința asta?” „Îngăduința asta mi-o dau eu însămi”. „Atunci, eu nu mai am niciun cuvânt de spus”. Îți dai seama câtă frământare sufletească? Să își petreacă viața așteptând, să nu facă cu adevărat nimic, să nu se apropie de nimeni altcineva, de teamă că tocmai atunci, când ar face-o, ar veni ceva din partea lui, care să-i arate că așteptarea n-a fost în zadar..

— A avut o căsnicie împlinită, cu un soț în putere, care era cineva în sat, cu fete minunate, cu nepoți ca voi. Dar ea se încăpățâna să se gândească la el și pierderea lui o împiedica să fie fericită.

— Oh, da... Am moștenit încăpățânarea, tumultul și durerea asta. Anii au trecut cu zecii, ochii i s-au micșorat și s-au retras mult în orbite, mâna i s-a zbârcit, precum obrazul. Dar gândul îi era încă la o întâlnire cu Părintele Vasile. De la o vreme, nu doar amânată, ci și imposibilă. Eu o înțeleg și mă doare zbuciumul ei. Să aibă mult mai puțină viață înainte decât în urmă și totuși viața să nu mai aibă

sens... decât dacă el i-ar da un telefon, dacă i-ar scrie, dacă ar chema-o să o vadă, ca să-i spună... Orice...

— Spuneai că ea nu avea cum să ajungă la Cernica. Deci, din 1961 nu s-au mai întâlnit.

— Am să-ți fac acum o mărturisire. Prea mă apasă povestea asta. Ca atâtea altele pe care le țin ferecate în mine. De îndată ce am văzut coperta ultimei mele cărți, am știut că ea va fi cartea mea de doliu. Că imaginea 3D a degetelor fiului meu cel mic, David, simulând incertitudinea pe un fond negru, mă va urmări de acum, ca o centrifugă a tristeților mele. I-am arătat cartea Emiliei. Practic, i-am pus coperta în fața ochilor. N-a mai putut vedea altceva decât jocul degetelor din mijlocul copertei. „Cheamă-l la mine!” mi-a cerut, cu graba cu care le făcea pe toate în ultimele-i zile. De îndată ce l-a simțit pe David aproape de ea, i-a luat mâinile și i-a sărutat degetele cu sete, apăsând, de nenumărate ori. Am închis ochii pentru a nu-mi mai înțeți, văzând ce se întâmplă, durerea. Recunoșteam această scenă. O ținusem ascunsă zeci de ani. De când un bătrân, cu o barbă albă, prelungită pe piept, mi-a prins și mi-a sărutat mie mâinile de copil, revărsându-și asupra lor sufletul întreg. Bunica Lucreția mă împinsese spre el. Era Mitropolitul pe patul de moarte. Îmi amintesc și vocea cu care ea a rostit atunci: „Binecuvântează, Mitropolit!”

18

Închiderea cercului

— Știi cum a murit Părintele Vasile, dacă a avut măcar o lumânare aprinsă la căpătâi?

— Nu știu să-ți spun. A murit singur, departe de ai săi, după ce a înțeles că le devenise tuturor indezirabil, că până și starețul îi dorea moartea, că întrebarea celor din jur era nu cum se simte, ci „mai trăiește Lazarescu?”

— Păcat... Nu cred că a murit cu lumânare. Probabil că a fost ca în viața noastră cea de toate zilele: cizmarul nu are papuci, croitorul are hainele rupte-n coate și genunchi de muncă... și mitropoliții mor fără lumânare!...

— Am avut un mitropolit celebru, care a murit și... fără cap. Mitropolitul Țării Românești! E adevărat că a fost „scurtat” de turci, ca și Brâncoveanu, domnitorul care l-a și adus pe meleagurile noastre, gândindu-se că e nevoie de cultură în Biserica strămoșească.

— Unde scrie asta?

— În orice document despre Antim Ivireanul. Călugărul Antim a învățat limba română, a tipărit carte bisericască românească, a scris predici, care au rămas până astăzi modele de discursuri religioase. Și el, fără să fi fost român, a introdus limba română, în locul celei slavone, în Biserica din Țara Românească.

— La ce vârstă a învățat el limba română?

— Pe la 50 de ani. Un om cu o cultură uluitoare. Nu numai că a tipărit foarte multe cărți religioase, ci a intro-

dus în ele citate din Scripturi și din istorii, cu trimitere la sursă... Cum nu s-au străduit să o mai facă pricopsiții zilelor noastre, cei din generația copy-paste.

— S-a păstrat ceva din opera lui Antim?

— Da, chiar și manuscrisele...

— Nu se născuse Încornoratul de Timișoara! Care i-a distrus cărțile și articolele lui Lazarescu... nu numai pe raza Mitropoliei Banatului, ci oriunde a putut să arunce neghina răzbunării. Spune că n-a avut cum să nu facă asta, din moment ce Lazarescu era „dușmanul regimului de democrație populară”.

— Da? Așa îi spunea? Oricum, o singură acuzație în peste 40 de dosare! Cu probe de dinainte de 23 August 1944!, când nici nu se născuse regimul. După, mai nimic. Vorbe, zvonuri. Și graba lui Corneanu de a-i lua locul.

— I-a ars opera, ca să nu aibă nici măcar în posteritate un concurent în predecesorul său. A rămas singur, dar până la 90 de ani nu și-a scris capodopera, cartea lui de referință este o traducere, în 8 ediții, intitulată *Scara Raiului*.

— A avut noroc georgianul Antim că n-a dat ochii cu Îngerul Diavolului!

— E drept că nu. Dar s-a găsit să-i facă și lui cineva bătrânețile amare. Drept „răsplată” pentru serviciile aduse Bisericii românești, domnitorul Constantin Mavrocordat a dat poruncă de caterisire și l-a trimis în exil la o mănăstire de pe muntele Sinai.

— Țsta era strămoșul lui Corneanu... Garantat.

— Pe drum, însoțitorii păgâni ai lui Antim i-au tăiat capul și l-au aruncat într-un râu. Călăii erau turci.

— De asta a murit fără lumânare!... Și ce dacă erau turci? Unde erau românașii noștri care s-ar fi convenit să-l apere?

— E-he-he!... Le era frică de turci.

— De câteva secole tot ne căinăm, dar nu suntem în stare să luăm taurul de coarne. Dacă se adunau mai mulți în fața Catedralei, Părintele Vasile nu pleca la mănăstire, pe ultimul său drum.

— Cine ar fi ieșit în stradă în 1961? Dej era un dictator.

— Ceaușescu, nu? Cum de l-au apărat timișorenii pe Laszlo Tökés în 1989?

— Tökés Laszlo nu era apărat numai de oamenii din stradă. Ei erau praful în ochi.

— Trebuie să scoatem putoarea afară din altar și pe Părintele Vasile deasupra!

— Mi-a trecut prin cap să aprind câte o lumânare la ușa depozitului, în semn de protest față de faptul că nu mă lasă la mormântul unchiului meu. Însă cred că m-ar da pe mâna jandarmilor, li s-ar părea că sunt nebună.

— Lor li se pare deja o nebunie că vrei să vezi mormântul. Eu îl trânteam pe ăla, de nu se vedea! Și-aș fi adus permisul de liberă trecere, după aceea.

— Care permis? Voi primi vreodată așa ceva? Nici nu știu cui să adresez cererea.

— Oricui ai adresa-o, corb la corb nu scoate ochii.

— Așa-i...

— Eu zic să scrii mai repede. Ca să nu apuce să moară Corneanu, fără să primească romanul nostru. O să-i scriem dedicația: „O palmă în calea uitării!...”

— Ți-am povestit că Nicolae Lăzărescu, fiul lui Arca-
die, venea deseori la noi la o cafă. Era șofer și aprovizionă
și magazinul de electrice de la parterul blocului nostru. U-
neori mai venea și seara. Se întâmpla să se întâlnească la
noi și cu unchiul Voiculescu, directorul de Centrofarm.
Când vorbeau despre „Uica”, eu eram scoasă din cameră,
se închidea ușa, iar vocile lor coborau mult... Oricât m-aș
fi străduit să aud, nu reușeam să prind mai mult de un cu-
vânt, două. Într-o seară, Nicolae a venit precipitat, împreu-
nă cu Nae Lăzărescu, fratele savantului Gică. Dăduse mai
înainte un telefon și aflase că e la noi unchiul Voiculescu.
„A căzut tata cu pieptul pe soba din cameră!” spune la
intrare. Mama se prăbușește, face câțiva pași înapoi de
groază. „Și nu vrea la doctor, nici în ruptul capului!” „S-a
ars rău?” „Îngrozitor! Abia am scos hainele de pe el. Răni
urâte de tot, carne vie. Vrea să moară acasă, nu ca frate-
său printre străini. De-asta vă rog, măcar să mă ajutați cu
niște alifii...” se adresează el unchiului Voiculescu. „Acum
dau telefon la Farmacia 2, care e deschisă nonstop, să ve-
dem ce au pe acolo. Și îi aducem și un medic bun, chiar în
seara asta”. Nicolae era tăcut, îngân-durat. Stătea cu fața în
mâini. Cu agitația din casă, au uitat să închidă ușa de la
sufragerie. Nae Lăzărescu avea o voce sonoră. Era
contabil șef la IMAIA, pișicher, râdea mereu. În hi, hi, hi,
dar și în hu, hu, hu! Îl aud, din camera mea, povestind:
„Închidere de lună... Nu mâncasem nimic toată ziua. Intru
pe ușă. Sună telefonul. Îmi vine să-l izbesc de toți pereții.
Ridic receptorul. Vărul Nicolae. Își drege vocea. 'A murit
Uica?' 'Da'. 'Vin cu tine'. 'Acuma plec'. Ce să mai mă-
nânc?!... N-am apucat nici să beau o bere. N-am înțeles ce

m-a făcut să zic vorba aia: 'Vin cu tine'. Că nici nu mi-a spus că pleacă undeva. În cinci minute, mașina lui era la poarta mea. I-am telefonat doar Stelei, ca să știe că a murit Uica și că plec cu văru Nicolae. Pe drum, ne-am schimbat la volan. Eram amândoi morți de oboseală. Eu nici nu îndrăzneam să întreb cum ne ducem noi la mort cu mâinile goale. Nici bani nu aveam, că era sfârșit de lună și îi terminasem. 'Măi', îl întreb pe văru Nicolae, 'ai tu să-mi dai bani de o coroană, că eu n-am un leu la mine'. 'Ei, coroană!', zice el, și eu nu mai întreb nimic. Ajungem în tensiunea aia la Cernica. Eu înnebunesc lângă omul care tace. Și el tăcea întruna, ca acum. Nu văzusem în viața mea un om mort. Era unu sau două noaptea. Un frig de-ți tăia oasele. O liniște de mormânt. Întuneric beznă. O singură lumină prizărită. 'Acolo mergem. Poate-i lume la priveghi'. Simteam că fac pe mine. Îmi venea să dau bir cu fugiții. Mi-era groază să văd acolo călugări bătrâni, cu bărbi gălbejite, în preajma mortului! Dar văru Nicolae nu avea nicio treabă cu astea. El la altele se gândea. Bate la ușă. Nu răspunde nimeni. Încearcă ușa. Deschisă. Scoate cheile mașinii din buzunar. Mi le dă mie. 'Te duci și aduci aici mașina. Cu luminile stinse'. 'Și cum trec de poartă?' Scoate o sută din buzunar. 'Îi dai asta portarului'. 'Cum, nu e călugăr?' 'Ca la portarul de la spital. Nu cumva să aprinzi farurile'. Aș fi vrut să mai întreb una alta, dar vărul Nicolae avea fălcile încleștate. 'Uica, tata...' se bâlbâie. Și înțeleg că e o durere imensă în inima lui. Plec. Cu portarul a fost foarte ușor. A luat suta, a deschis poarta. Mie mi se părea mult prea mare ciubucul, 11 pachete de Snagov, dar nici măcar să fi vrut să-mi rețin ceva pentru mine nu puteam, că nu

aveam o lețcaie în buzunar, ca să i-o dau în loc. Parchez mașina în fața casei cu lumină. Tot Dacia asta 1100 albă, pe care o are și acum. „De ce să schimb un lucru bun?” întrebă uica Nicolae. „A îmbătrânit și ea, ca omul. Mi-e milă să mă despart de ea, să o arunc la fier vechi”. (Și-acum mai e în curtea casei sale ferecate. Ruginită, acoperită parțial cu o prelată decolorată. Uica Nicolae a murit de douăzeci de ani, soția lui are 85, este bolnavă de Alzheimer, o are în grijă fratele ei în altă parte...) Intru în casa mortului de la mănăstirea Cernica, închisoarea prelaților, îmi scot căciula. Uica era senin, parcă dormea. Văru Nicolae, cu capul plecat, ca încremenit. Am crezut că nici nu m-a văzut că am intrat. 'Trage mașina în dreptul ușii, deschide portiera și când vii înapoi stinge lumina'. Atunci am înțeles. Am simțit că fac lipsa mare pe mine. Îmi tremurau degetele. Mă și vedeam la închisoare. Dracu m-o pus să zic că merg cu el! Că el nici nu mi-o cerut să vin. Dar ce se făcea singur? Mi-am zis: 'Nu te mai gândești la nimic. Ce-o fi, o fi! Așa vrea văru. Are el ceva în cap'. Și încep să mă gândesc ce minunat ar fi dacă l-am duce pe Uica acasă la Jadani, să-și ia rămas bun de la el toată familia, să-l înmormânteze cu preotul din sat, să-l bage în biserică, să-i cânte strănarii, să-i facă pomană ca la noi. Mă treceau nădușelile. Simțeam cum devin bărbat cu mușchi, actor de film. Trag mașina, deschid portiera, sting lumina și mă dau la o parte. Văru Nicolae, cu Uica-n brațe, vrea să treacă pe lângă mine. Prind și eu de mort, ca să-l ajut. Uh, groaznic de rece prin hainele de mătase. Prima mea atingere cu moartea! Îl înghesuim pe banchetă, cum putem. Nu încapе întins. Îi îndoim genunchii. Pârâie. Îngrozitor.

Împingem cât putem picioarele îndoite. Nu-i chip să încapă culcat. Îl ridicăm pentru a-l aranja pe șezut. Eu îl manevrez de pe scaunul șoferului, văru din dreptul ușii din spate. Mortul se răstoarnă. Nu-l putem lăsa așa. E voluminos. Încercăm să facem loc genunchilor lui de gheață între scaune. Mai câștigăm câțiva centimetri, dar nu suficient. 'Șe ne fași, Uico?!' mă trezesc întrebând ca prostul, de parcă intenționat ar fi opus rezistență. Era o noapte geroasă, cu cerul înnorat. Întuneric, de-ți venea să-ți bagi degetele în ochi. Ți se lipeau nările de la frigul uscat, dar pe mine curgeau apele. Cobor, înconjur mașina, și, cu riscul de a fi văzut, deschid și ușa cealaltă, ca să îl pot manevra mai bine. Îl mai trag pe Uica spre mine. Ca pe un sac. Mi-e urât de nu mai pot. Văru Nicolae fuge în casă și se întoarce cu pături. Se opintește încă o dată, îl adună, numai el știe cum, pe Uica într-un loc, icnind de parcă ar crăpa lemne, și îl acoperă cu pături. Face doi pași înapoi, își ia avânt și trănțește portiera. Tresar la zgomotul puternic. Nu mai stau pe gânduri. Fac și eu același lucru. Se repetă zgomotul. Ne intră spaima, odată cu frigul, în oase. Văru se îndreaptă de spate. Își freacă scurt mâinile. Se uită de jur împrejur. 'Tu conduci', îmi spune. 'Mă duc să iau câteva lumânări, ca să avem pe drum'. Am intrat în mașină, m-am aplecat mult asupra volanului, pierit de frică. Singur cu mortul. Nu-mi doream decât să vină văru Nicolae pe scaunul din dreapta. În acele clipe, asta era cea mai mare dorință a mea. Văd în oglindă că arde din nou lumina în casă. Mâinile înghețate pe volan îmi tremură de groază. Văru închide ușa în urma lui. Urcă în mașină. Mai bine zis se înghesuie și el. Trei oameni atât de mari, într-o cutie de

chibrituri! Coboară el la poartă, schimbă câteva vorbe cu portarul. Acesta, cu ochii cârpiți, deschide poarta. Văru urcă din nou și-mi zice exact ce voiam să aud: 'Spre Jadani!' Aprinde o lumânare. O ține în mână, lăsându-și brațul mult în jos. 'Nu te oprești nici dacă te trage pe dreapta vreun milițian! Până la Jadani!' 'Și facem pe noi?' 'N-avem încotro. Nu avem niciun act. Nici măcar certificatul de deces'. 'Vrei să spui că l-am furat pe Uica?' 'Da'. 'Și dacă ne arestează?' 'Dacă ne arestează după ce ajungem la Jadani, merită'. 'Atunci, nu oprim?'. Nici n-a fost cazul. Am dat de multe echipaje de Miliție, dar n-am trezit nicio bănuială. Pe atunci se făceau și filtre, la intrările și la ieșirile din orașe. Am trecut prin toate. Precis că așa o vrut Dumnezeu, să-l ducem noi pe Uica acasă, la ai noștri'".

— Mare curaj a avut Nicolae! Dacă îi prindeau milițienii, o încurcau urât de tot, cu un mort în mașină, fără acte... și mai ales cu un călugăr mort!

— Un mitropolit arestat mort! Nu avea nici măcar certificatul de deces. Puteau fi acuzați de crimă. Nicolae a riscat orice. Așa cum se chinuia să-i explice lui Nae, pentru el Uica a fost... tata.

— I-a și lăsat lui toată averea.

— Pe care a trebuit să o dobândească prin proces, după 1990: un ceas de aur, un palton, patru tablouri, din care două îi fuseseră făcute Mitropolitului cadou de către Corneliu Baba. Părintele Vasile i-a promis lui Nicolae o mașină și i-a cumpărat și unica lui Dacie 1100, care e și acum în mijlocul curții, ca un memento – aceasta e mașina în care au încăput doi vlăjgani și un mitropolit. Nicolae nu a fost doar nepotul lui Vasile, ci și omul lui de încredere,

fără de care nu ar fi rezistat atâta vreme în clinciurile cu securiștii...

— Conform uzanțelor, Mitropolitanul trebuia să fie înmormântat tot acolo, la Cernica, și cred că a fost mare tăraiboi când au văzut ăia că lipsește mortul...

— Mai mult ca sigur că „obiectivul Lazarescu” ar fi trebuit să rămână la vedere, între atâtea altele care au populat cimitirul centrului de supraveghere politică a prelaților. Poate că ar fi făcut onoare cimitirului din Cernica, prin care se plimba adesea, gășind ecou pentru tăcerile lui. Mulți nici nu știu ce pușcărie „high life” era acolo sub masca de mănăstire. Lazarescu nu se ferea să spună că el era la închisoare la Cernica, în timp ce vinovații se bucurau de libertate și de privilegii.

— Mă gândesc și la Corneanu, cel liber și privilegiat, oare a avut remușcări când a aflat că Întâiul s-a săvârșit? Ori și-a frecat palmele a mulțumire, că de acum încolo n-o să mai aibă niciun rival și va putea stăpâni Catedrala după cum va dori mușchiul lui?...

— Nu știa că au mai rămas câteva petice de hârtie în urma lui Lazarescu. Atunci s-a liniștit, probabil.

— Și crezi că s-a neliniștit după ce s-a întâlnit cu Părintele Dr. Zamela și cu tine?...

— La întrevederile noastre cu Corneanu, Părintele Vasile a fost prezent.

— Ei, lasă...

— Părintele Dr. Zamela a cerut o audiență în timpul stagiului său doctoral. Fusese deja la CNSAS, știa cu cine are de-a face. Dar, cum scria prima monografie istorică despre Lazarescu, nu putea să nu vină la Catedrală și la Mitropolie și

să nu caute să stea de vorbă cu cei din anturajul fostului Mitropolit. Când a auzit despre ce e vorba, Mitropolitul Nicolae a refuzat discuția. Părintele Zamela se aștepta la asta. A ple-dat pentru drepturile lui de doctorand, i-a dat argumente cu care l-a convins că nu poate fugi de adevărul istoric. Mitropolitul a revenit asupra deciziei și l-a invitat într-un birou, la o masă pe care era o vază cu un buchet imens de flori. Părintele Zamela avea o geantă pe umăr. Când să se așeze, o floare s-a agățat de un accesoriu de la geanta doctorandului și tot buchetul, dar, mai ales, toată apa din vază au ajuns în poalele Mitropolitului Nicolae. Părintele Zamela a înghețat: „Asta a fost mâna lui Lazarescu! Am simțit că Înalt Prea Sfinția Sa, Vasile, a răsturnat vaza!”

— Hi, hi, hi... Bună rău! I-a plătit-o! A cam așteptat câteva decenii, dar l-a udat bine taica Vasile... până la chielea așeia di împielit! Hi, hi, hi... Ce-a zis mitropolitul?

— A râs, că are simțul umorului, ți-am spus. Dar nu era un râs prea cristalin.

— Și a aflat ceva Părintele Dr. Zamela despre Lazarescu?

— Nu prea multe, însă și-a validat ipoteza de lucru... Și a fost foarte dezamăgit că nu-l mai putea privi pe Mitropolitul Banatului ca înainte. Îi păstra o amintire plăcută din copilărie. Avea zece ani când l-a văzut prima oară pe mitropolitul Corneanu, la mănăstirea Piatra Scrisă. „Era vară, căldură, toropeală, la o săptămână după Rusalii. Slujba se ținea în aer liber, sub un acoperiș improvizat, între șosea și râul Timiș, printre zeci, sute de tarabe și comercianți. Domnea acest spirit comercial, deloc unul duhovnicesc. Bunica m-a încredințat unei bătrâne, vecină cu noi, care mă târa de mâ-

nuță printre tarabe. Eu însă aveam ochii nedezlipiți de el...
Îi simt și acum mâna pe creștetul meu, m-a binecuvântat și mi-a dat anafura pe care am păstrat-o ca pe un odor multă vreme. Aș fi vrut ca timpurile să îl lase așa cum l-am perceput eu atunci”.

— A avut și el momente de ascensiune și de cădere...
Lui Lazarescu i-a făcut mult rău la o vârstă la care știa foarte bine ceea ce face.

— Și n-a murit imediat după aceea! A avut mai mult de 50 de ani la dispoziție pentru a-și îndrepta greșelile. La presiunea familiei, a lui Nicolae și a lui Gică Lazarescu, a cedat și l-a reînhumat pe Mitropolitan, în 1993, în Catedrală. Încă îi era frică, imediat după Revoluție, de un scandal de presă, sau poate chiar de mai mult. Dar pe Părintele Dr. Zamela și pe mine ne-a sfidat. Nu ne-a permis nici măcar să vizităm mormântul lui Lazarescu. Eram prea tineri, ca să știm adevărul întreg, ca unchii mei Nicolae și Gică, ori poate prea insignifianți, ca să prezentăm vreun pericol pentru el. Cred că de asta Lazarescu te-a convocat și pe tine, Safire. Suntem trei deja cei care știm și scriem despre Lazarescu.

— Eu sunt piatra... care va cădea din cer în capul celui ce a aruncat-o cândva,... conform scenariului prevăzut de Mitropolitan.

— Nu-mi închipui că nu are nicio remușcare Nicolae Corneanu. Eu rămân la părerea că Lazarescu a devenit coșmarul vieții lui, sabia lui Damocles deasupra capului său... cu părul alb (și zburlit).

— Dacă așa s-a purtat cu mentorul și arhiepiscopul său, mă îngrozește să mă gândesc cum s-a comportat cu cei care voiau să fugă din țară, câți au fost condamnați ori chiar

împușcați din vina informatorului... cu baston și camilafcă? Ce fel de om, ce fel de preot este acesta, la urma urmelor? Nu cumva avem de-a face cu un impostor?!...

— Știi că sunt unii oameni, mincinoși din fire, pe care nu-i poți prinde nici cu detectorul de minciuni. Așa or fi și turnătorii. În cei patruzeci de ani de turnătorie, Îngerul Diavolului nu ar fi rezistat fără să facă ulcer, dacă se milostivea de victimele sale.

— Nu mi-ai spus cum i-ai simțit tu prezența lui Lazarescu la întrevvedereea cu Îngerul Diavolului...

— Știi că la data aceea făcusem deja proiectul de subvenție și aveam gata prima copertă. Pe copertă semnasem Ioana Lazăr. Foloseam ca pseudonim al doilea prenume al meu și numele dintâi al Lăzăronilor. Mitropolitul Nicolae nu voia să recunoască nicidecum că a fost în Timișoara în obsedantul deceniu și că l-a cunoscut în acea perioadă pe Lăzărescu. Vorbea despre ecumenism. Despre prietenia cu Tökés. Se repeta. Mă pregăteam să plec fără nicio informație valoroasă. Când, îl aud pronunțând rar și clar: LA-ZA-RES-CU. Fără nicio legătură cu ceea ce spusese până atunci. Mă prefac că nu știu despre cine vorbește și îl întreb: „Cine era Lazarescu?” „A fost înaintea mea pe scaunul episcopal...” „Nu vorbiți despre mitropolitul Lăzărescu?” „Era din Jadani și ne obliga pe toți să-i spunem LAZARES-CU, fără niciun „ă”!...

— Eu am propus acest pseudonim pentru tine, Mirela Radu-Lazarescu!

— Dar cum am fi știut de varianta Lazarescu, dacă nu ne-ar fi transmis-o Părintele Nicolae? Știam de Lazăr, de Lăzărescu și de Lăzăroni, nicidecum de Lazarescu. Acest

mesaj mi-a parvenit din gura mitropolitului Nicolae, cu totul neașteptat. Atunci am simțit că duhul lui Lazarescu era pe aproape.

— Va face oare istoria dreptate? Că Dumnezeu văd că are alte planuri. Poate că îl vor înmormânta pe Îngerul Diavolului alături de Părintele Vasile, victimă și călău unul lângă celălalt.

— Acum câteva zile m-a sunat o colegă de la Catedra de franceză. „Mirela, am o întrebare pentru tine, în dubla ta calitate de lingvistă și scriitoare”. „Mai degrabă de... cealaltă”. „Ha, ha! Uite, am tradus o carte. Cum îți sună ție titlul *Destinul comun al victimelor și al călăilor?*” „Corect, din punct de vedere gramatical. Ilogic, din punct de vedere semantic. E vorba de două destine care se intersectează la un moment dat. Destinul ucigașului nu poate fi același, pe toată durata lui, cu destinul integral al celui ucis”. „M-ai convins. Tu cum ai spune?” „Nu cunosc titlul în original și nici cartea. Dar știu o situație de întrepătrundere a unor asemenea destine. *Călăi și victime – destine încrucișate*”. „Ce bine sună!” „Mie îmi pică greu...” „Eu îl utilizez generic, de asta mă detașez”. „Eu îl atribui unei situații anume, de asta văd negru în fața ochilor”. Căci va veni și ziua aceea. Primii doi mitropoliți ai Banatului, personajele noastre, vor împărți aceeași necropolă de sub altar. Arhanghelii de la Catedrală.

— Înainte de asta însă, Corneanu va constata că a sfeclit-o cu noi. În coșmarurile lui cu Lazarescu nici nu ne întrezărește încă. Atâția preoți cunosc trecutul lui și niciunul nu i s-a împotrivit din această cauză! Desigur, îmi vei spune că așa cer canoanele preoțești, să nu te ridici împotriva ar-

hiereului tău... Dar el cum s-a ridicat împotriva arhierului său și l-a hulit atâția ani, în atâtea mii de note date cu devotament, nu față de Înalțul, ci față de Securitate?

— Nu l-a hulit, l-a denunțat. Și-a tras mânuși pe limbă. I-a ținut mai degrabă un jurnal, o evidență a ideilor și convingerilor, „Popa Vasile” fiind într-o permanentă polemică cu Mitropolitul. Fără notele lui, n-aș fi știut nimic despre curriculumul atât de încărcat și demn de toată lauda al unchiului meu. Din când în când, mai sărea „Popa Vasile” de fund în sus, prin paranteze, dar nu l-a făcut în niciun fel, nici „habotnic”, nici „anticomunist”, până în 1961. Atunci, pentru efectul de scenă, l-a arătat cu degetul și a strigat: „Lazarescu vrea să pară condamnat din motive politice. Ei, așa! Un hoț ordinar?!...”

— Nimeni nu l-a găsit vinovat de nimic pe Lazarescu!

— E adevărat, dar „interesul poartă fesul!” Corneanu nu mai avea stare pe lângă scaunul ocupat de la Mitropolie și uneltea să-l vacanteze. Pentru asta, trebuia să-i născocască o vină lui Lazarescu, ca să fie caterisit, condamnat ori chiar omorât! Cât avea să dureze procesul, el putea să tragă liniștit sforile, sau clopotele Mitropolitului!

— Măhnirea lui cea mai mare a fost aceea că vlădicii au tratat cu atâta lipsă de respect situația lui, încât i-au ignorat jurământul și, implicit, onestitatea în raport cu Dumnezeu.

— Pe mine m-a impresionat, și prin conținut, și prin formă, acel jurământ. Mi l-am și imaginat pe Lazarescu, cu ultima lui nădejde, luându-L ca martor pe Însuși Dumnezeu:

„Ridicând primele trei degete de la mâna dreaptă, ca pentru semnul sfintei Cruci, a jurat: Jur pe Tatăl, pe Fiul, pe Sfântul Duh, unul în trei Ipostasuri Dumnezeu, pe Preasfânta, Preacurata, Prea Binecuvântata, Mărita Stăpâna noastră de Dumnezeu Născătoarea și Pururea Fecioara Maria, pe toți Sfinții Îngeri, pe mormântul părinților mei, că: cu știrea și voirea mea, intenționat deci, nu am luat niciun ban din averea Arhiepiscopiei, în afară de ceea ce mi se cuvenea legal. Ceea ce am primit din partea Consiliului arhiepiscopal am utilizat, exclusiv, pentru scopurile de caritate de totdeauna consfințite ale Bisericii și pentru binele Arhiepiscopiei. După cum am mărturisit eu acum adevărul, așa să-mi ajute Dumnezeu și să-mi facă parte de fericirea vremelnică și veșnică. Amin”.

— Te-ai fi îndoit de sinceritatea jurământului său?

— Dacă numai jurământul acesta ar fi existat ca piesă la dosarul lui de apărare, l-aș fi achitat de orice învinuire de fraudă. Un om care l-a slujit o viață pe Dumnezeu, la modul cum a făcut-o Lazarescu, nu putea rosti un jurământ fals înaintea de moarte.

— Confrații săi au trecut peste acest jurământ, tăcând mâlc, și au făcut ce le-au dictat șefii neoficiali de la Partid. Cuvântul lui Lazarescu nu a contat pentru ei. Nu e asta o lovitură, cel puțin la fel de mare precum cea dată de Corneanu?

— Loviturile care l-au dărâmat pe Lazarescu sunt legate de marea lovitură dată acestei țări de Dej, odiosul criminal al intelectualității române. Dacă nu pentru sufletul lui Lazarescu, măcar pentru al tău, aș vrea să i se facă dreptate.

— Atunci nu l-au luat în seamă, deși îl cunoșteau foarte bine, fusese 28 de ani în Sfântul Sinod. L-au văzut, l-au auzit rostind acest jurământ. Au fost la câțiva metri de cel ce jura pe temelia vieții sale. Au avut la îndemână și memoriul lui, o argumentație minuțioasă, cu dovezi incontestabile, și s-au ținut bine de scaune, atenți să nu le crape... pantalonii-n fund, în timp ce asistau la prăbușirea lui Lazarescu. Îți face ție impresia că l-ar lua în seamă actualul Sfânt Sinod, post-mortem?

— Ar trebui determinat să o facă. Nu știu care sunt pârgھیile pentru a repune pe rol memoriul lui Lazarescu...

— În 50 de ani nimeni nu s-a sinchisit de reabilitarea Mitropolitului Vasile Lazarescu. A cerut asta cineva din clerul ortodox în România postdecembristă? S-a autosesizat Sinodul? De 25 de ani Sinodul nu mai e la mâna partidului care l-a mazilit pe Lazarescu. Și? Mitropolitul n-a avut pace nici după moarte! A fost dus, în ce condiții?, de la Cernica la Jadani, de la Jadani la Timișoara, și are un mormânt „nevizitabil”, situat într-un depozit.

— Nu e depozit, ci lada de gunoi a Catedralei.

— Și se mai poate citi despre el că a fost hoț și curvar, poate ăsta e lucrul cel mai trist.

— E clar că trebuie să se înfăptuiască o procedură de reabilitare: în baza documentelor x, y, z, Mitropolitul Dr. Vasile Lazarescu se declară nevinovat de către Sfântul Sinod al BOR! Ideea mea e că, pentru ca Lazarescu să fie repus în drepturile legitime, trebuie neapărat reabilitat în Sinod. Trebuie îndepărtată, ca nefondată, acuzația de fraudă, pe baza căreia a fost pedepsit, și îndreptată această greșeală istorică.

— El însuși s-a gândit la asta, la o soluție pe care numai Sinodul o avea la îndemână: „Normal ar fi ca Sf. Sinod să-mi ridice pedeapsa și să caute să repare măcar în parte nedreptatea ce mi s-a făcut. Zic, în parte, căci cine ar putea să-mi redea sănătatea pierdută din această cauză?”

— Atunci poate nu era momentul, dar acum... ar fi și timpul!

— Vinovat că nu a pus în discuție reabilitarea lui până acum e tot Corneanu. El era cel mai în măsură să o facă. Mitropolia Banatului, prin reprezentantul ei de la vârf, trebuia să adreseze această cerere Sinodului măcar în 1993, când, pentru a-i aduce osemintele de la Jadani, au cerut și au obținut aprobarea acestuia pentru strămutarea „condamnatului”. În fapt, Lazarescu asta era în scriptele sinodale: un condamnat, arestat la Cernica, decedat, dar și dispărut „în condiții neelucidate”, fiindcă îți dai seama că și certificatul de deces s-a făcut... în absența mortului, ca și actele de „externare”, pe care Nicolae le-a obținut după înmormântarea Mitropolitanului.

— A cerut atunci aprobarea fiindcă îi era strânsă mâna cu ușa. Dacă s-ar fi împăcat cu ideea, acum s-ar fi intrat cu biletul de la Muzeu în necropola mitropoliților Banatului, ca să se viziteze mormântul lui Lazarescu. Nimic nu rezolvăm dacă așteptăm să facă Îngerul Diavolului acest demers. Nu-l va face niciodată. Ar trebui să ceri o audiență la vicarul Paisie sau la episcopul Lucian.

— Nedreptatea ce i s-a făcut lui, ca om, nu se poate repara. El se întreba cine-i va reda sănătatea grav lezată... Dar viața? Dar prestigiul care i s-ar fi convenit în timpul vieții, în loc de defăimare?...

— Noi nu putem decât să corectăm felul în care este perceput Lazarescu de posteritatea „încă și mai (ne)dreaptă”. În eventualitatea că vreun slujbaş al Catedralei ar citi cartea și s-ar lăsa convins de ceea ce scriem.

— Pentru omul Lazarescu, doar nepoții au făcut câte ceva. În 1969, nepoții Nicolae și Nae Lăzărescu l-au răpit ca-n filme, ca să-l aducă lângă ai lui, să îl îngroape creștinește. Implicit, i l-au redat Lucreției. L-au lăsat apoi pe mâinile ei și ale lui Pompilie Lăzărescu. După Revoluție, savantul, Gică Lăzărescu, i s-a alăturat lui Nicolae, ca să-i împlinescă Mitropolitanului ultima dorință, testamentară, de a fi înmormântat în locul pe care el și l-a ales pentru somnul de veci. Împreună cu mine, savantul a obținut de la Primărie și o străduță, Mitropolit Vasile Lăzărescu, în centrul civic al Timișoarei. Acum eu, împreună cu tine, în calitatea ta de „nepot adoptiv” (vezi să nu încerci să-l trădezi și tu!), scriem romanul despre Mitropolitul dintâi al Banatului. Observi că, din clipa morții lui, orice s-a făcut pentru memoria Părintelui Vasile a trebuit să se facă în doi? Pentru ca, atunci când unul ar da înapoi, celălalt să ducă, în cunoștință de cauză, fapta până la capăt?

— Reabilitarea lui înseamnă dezvăluirea paricidului și scoaterea de sub acuzația de fraudă, în Sfântul Sinod. În conformitate cu dovezile pe care le aduce în Memoriu. Primul pas el l-a făcut, primele documente el le-a adunat. A urmat o teză de doctorat, care i le confirmă. Și CNSAS-ul, care pune la dispoziție dosarele lui de la Securitate, cu ordinele de executare emise de însuși Ministrul de Interne, Drăghici, vicepremier în guvernul Chivu Stoica.

— Nu cred că BOR are atât de multe personalități, încât să se poată dispensa de una ca Vasile Lazarescu, de înălțimea lui spirituală.

— Probabil că BOR are foarte multe probleme. Mă abțin să sugerez ce altceva e acum pe lista sa de priorități. Cineva ar trebui să introducă și o problemă ca asta pe o ordine de zi, poate la Diverse...

— Căci este o chestiune minoră, dar foarte importantă!

— Ha, ha, ha! Știi parabola aceea cu pisica și șoarecii?

— Cu mâța și șocâții, poate...

— Șoarecii sunt mulți și mâța e una singură. Dar, în fiecare zi, câte un netot de șoricel, neștiind pe unde-i mâța, ajunge chiar în ghearele ei. Fac șoarecii adunare să găsească o soluție. Și unul spune: „Punem un clopoțel la gâtul pisicii. Când intră în casă, clopoțelul sună și noi fugim sau ne pitim”. U-raaa! Aplauze! Se felicită, se îmbrățișează: asta era soluția! Dar un șocâț pricâjit, tremurând tot, ridică două degețele în aer și întrebă: „Ci-ne o să-i pu-nă clo-po-țe-lul la gât?” În cazul nostru, cine va include pe ordinea de zi a ședinței Sfântului Sinod reabilitarea lui Lazarescu? Fapt ce implică punerea sub reflector a trădătorului său? Ar fi ne-maipomenit, dar cine să o facă?

— În niciun caz nu o va face Corneanu. Și nici episcopii Paisie sau Lucian, fiindcă ar fi un act împotriva voinței arhierelui lor, fapt interzis de canoane. Patriarhul nici atât, fiindcă îi este obligat pentru câte și mai câte. Iar noi suntem outsidersi, nici măcar șocâți prin înaltele instituții bisericești nu cunoaștem.

— Nici presa nu-i interesată. Vrea doar subiecte de senzație. Nu se implică în ceva ce nu se vinde foarte bine

sau nu aduce premii internaționale. Am încercat amândoi. Degeaba. Reabilitarea lui Lazarescu trebuie să mai aștepte... poate succesorul lui Corneanu la Mitropolie.

— Ce spovadă publică ar fi asta, ce șansă de izbăvire pentru un prelat cu păcatele lui!...

— Nici conducerea de partid și de stat, nici cea a Bisericii Ortodoxe nu mai aveau nevoie de Lazarescu. Se schimbaseră modelele de succes social. Altceva se aștepta de la preotul nou.

— În afara Bisericii, era normal să se schimbe modelele de succes. Dar, înăuntrul ei, rânduiala e pe veci. Ortodoxia arată o singură cale, ca fiind cea dreaptă.

— Lazarescu nu s-a dat la o parte, ca un laș, ci a luptat cu ultimele resurse pentru dreptatea și șansa lui. A abdicat numai atunci când și-a dat seama că nimic nu mai depinde de el.

— Așa s-a luptat și pentru Lucreția în tinerețe și a pierdut-o. Atunci era tânăr, avea energia care să-l propulseze spre lupte mai mari. Renunțarea la Lucreția a fost urmată de ascensiune. După alungarea din scaunul de Mitropolit al Banatului a urmat o cădere fără sfârșit.

— Respectul de sine persistă și în cădere. Ai văzut cu câtă mândrie își enumeră meritele în memoriul adresat Sinodului?

— Avea și cu să se mândrească... Cu o serie de împliniri duhovnicești greu de egalat în BOR.

— Catedrala e capodopera lui. Câți se pot lăuda că au făcut o catedrală, în anii războiului și ai comunismului de tip stalinist?

— E nevoie de o minimă inițiere în Teologie, ca oricine să înțeleagă că un om ca Lazarescu nu putea fura:

„Solicit această bunăvoință pentru că eu am fost în ultimii patruzeci de ani animatorul mișcării pentru reînființarea la Timișoara a 'obișnuitului' centru eparhial – întâi a Episcopiei, mai pe urmă a Mitropoliei – , prin strădania mea s-au putut obține, din partea regimului nostru de democrație populară și din contribuția credincioșilor bănățeni, sumele necesare pentru terminarea Catedralei, care, la venirea mea la Timișoara, era abia în roșu. Eu l-am învățat pe pictor cum să porceadă la împodobirea acestei minunate biserici. Cu Noul Testament în mână, stăteam lângă el ceasuri și zile de-a rândul, citindu-i descrierea scenelor din viața Mântuitorului, ca fiecare icoană să redea cât mai fidel aceste scene și fiecare icoană să fie pictată la locul indicat de iconografia bisericii noastre.

Pe mine m-a învrednicit bunul Dumnezeu să pot adăuga la podoaba materială a interiorului bisericii podoaba duhovnicească de a fi așezate într-însul sfintele moaște ale sfântului părintelui nostru Iosif cel Nou de la Partoș și să pot da suflet și căldură acestui interior prin atragerea spre el a miilor de credincioși, care adeseori îl umpleau până la refuz, venind să asculte sfintele slujbe și cuvântul de învățătură al amvonului”.

— Tu spuneai că în cei doi ani, cât a stat cu tine la Timișoara, Lucreția mergea zilnic la Catedrală. Și de câte ori n-o fi fost până atunci! Nu a fost geloasă pe Catedrală?

— Care femeie ar fi geloasă pe iubitul care nu o înșală cu altă femeie? Mai cu seamă că Părintele Vasile a îndemnat-o să pășească mereu și cu gândul la el în această Catedrală. În sufletul ei, își acceptase de mult condiția de femeie

sacrificată în numele iubirii lui pentru Dumnezeu. Îl admira pentru succesele lui, pentru pașii în sus pe care îi făcea. Și cred că și așa, înăbușită, dragostea pentru el îi dădea motivația de a merge mai departe, oricât de greu i-ar fi fost.

— Ce ți-a povestit despre sfințirea Catedralei? Îmi închipui că ea nu putea lipsi de la acel eveniment...

— Numai ea nu putea lipsi? S-a golit Jadaniul în ziua aceea. Au stat grupați jădănenții și nu au văzut mare lucru din ceremonie, dar au fost alături de consăteanul lor. Ea era cu Ionel, cu Pompilie și cu Zora... Și-au făcut loc cât mai în față, ca să asculte cuvântarea Părintelui Vasile. Cuvintele lui aveau ecou în Catedrala în care lumea se tot îmbulzea, ca să-l audă. Dar parcă numai Lucreția era pătrunsă de toată emoția lui... Și avea în ochi lacrimi de bucurie, pentru că, în acele momente, ea înțelegea cu adevărat cât putea fi de fericit.

Idealurile mari covârșesc, de multe ori, prin importanța și măreția lor; râvna și puterea de înfăptuire a unei generații. Se stinge în țărână un genunchi de om după altul, fără ca realizarea aspirațiilor de mai bine, cu sfințenie încălzite la sân, să treacă de faza inițiativei.

Așa a fost și cu restaurarea episcopiei noastre a Timișoarei, un ideal urmărit cu asiduitate de înaintașii noștri timp de mai bine de șapte decenii. Visul alintat al bănățenilor; testamentul marelui Șaguna, n-a putut lua ființă decât abia acum câțiva ani. După ce chiar sub stăpânirea noastră națională românească a fost nevoie de două decenii de stăruință până la îndeplinirea ei aievea.

Pentru a convinge cercurile conducătoare, chemate să soluționeze această arzătoare problemă pentru bănățeni, conducătorii obștei ortodoxe din provincia noastră s-au oferit să facă pentru episcopia pe cale de a se reînființa orice jertfă materială. Așa: să pună la dispoziția restauratei episcopii: Catedrala episcopală, reședință pentru episcop, clădire pentru birourile centrului eparhial și tot ce se cere pentru funcționarea episcopiei în condiții optime.

Și s-au și ținut de cuvânt. Cu trei ani înainte de a apărea decretul-lege pentru restaurarea episcopiei, pe terenul donat de Primăria municipiului Timișoara viitoarei episcopii, în decembrie 1936 s-a pus piatra fundamentală pentru biserica ce s-a târnosit astăzi. Consiliul parohial din parohia urbană Cetate, sprijinit cu largă munificență de către Primăria Timișoarei și de Prefectura județului Timiș-Torontal, ținând cu multă grijă, iubire de neam și de Biserică locul viitoarei episcopii în purtarea sarcinilor împreunate cu lucrarea începută, a binemeritat de la neam și Biserică. Pentru că în timp de patru ani a ridicat monumentala clădire a bisericii, așa cum se prezintă astăzi, fără accesorii și podoaba interioară. Timp de alți patru ani, lucrarea a înaintat pe urmă mai greu. Războiul și-a impus și aici opreliștile sale. Dar cu doi ani în urmă, la apelul sfintei noastre Episcopii, toată suflarea românească ortodoxă din metropolă și din eparhie a răspuns cu elan și o însuflețire neașteptată, dăruind tot ce li s-a cerut pentru continuarea și terminarea cât mai grabnică a Catedralei. Plugari și muncitori, meseriași și intelectuali, tineri și bătrâni, elevi de școală și pensionari s-au grăbit să își dea obolul lor, pentru ca Sionul ortodoxiei bănățene să poată fi dat cât mai curând sfințitoarei sale meniri.

Și așa, începând din primăvara anului 1944, în timp ce în alte părți ale lumii și ale țării se dărau biserici prin urgia războiului, în eparhia Timișoarei se ridica tot mai falnică și se împodobește cu tot mai multă măiestrie Catedrala noastră. Nu ne-au putut împiedica în strădania noastră nici alarmele, nici bombardamentele, nici dispersările. Acestea toate dacă au și întârziat terminarea lucrărilor nu au putut însă stăvili elanul obștei credincioase pentru dobândirea cât mai devreme a răsplatei strădaniilor ei de a-și avea cu un ceas mai devreme Sionul credinței sale străbune.

Iar atunci când puterile noastre s-au dovedit insuficiente, din cauza greutăților tot mai sporite de urgia vremii, și ziua târnosirii Catedralei se tot amâna în urma acestor greutăți, a intervenit cu binevoitoare și înțelegătoare soliditudine și copleșitoare munificență Guvernul Țării, dând tot ce i s-a cerut pentru încheierea lucrărilor începute.

Azi, în urma ajutorului primit, după sfatul voiei Celui Preaînalt, iată-ne învredniciți să vedem Catedrala ortodoxiei bănățene, Sionul aspirațiilor și al nădejdelor noastre pentru viitor, împodobit cu slava mucenicilor buni biruitori – prin moaștele așezate în sfântul prestol, dat destinației sale mântuitoare.

Dar iubiți fii sufletești – nu e de ajuns atât. Îndatoririle pentru noi toți abia de acum încep. Monumentalul construcției, podoaba de pictură și sculptură, cu bogăția culorilor și strălucirea auriturii trebuie însuflețite de duhul credinței noastre creștine, de căldura rugilor noastre, ca și de râvna și strădania noastră spre o trăire creștinească mai intensă și mai mult după pilda Mântuitorului și după povața sfintei noastre Biserici. Adevărata Biserică este nu

clădirea, ci obștea credincioșilor, cu gândirea, simțirea și viața lor creștină. Aceasta dă viață zidurilor fără suflare și podoabelor fără glas. De aceea ne îndeamnă și Sfântul Apostol Petru sfătuiindu-ne: „Și voi înșivă ca niște pietre vii vă zidiți casă duhovnicească, preoție sfântă ca să aduceți jertfe duhovnicești, plăcute lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos”. (I, Petru, II, 5)

Iată, iubiți fii duhovnicești, sfânta masă e gata, îmbrăcată nevăzut de slava mucenicilor. Pe ea se aduce zilnic jertfa cea fără de sânge, mâncarea duhovnicească spre viață veșnică, fără de moarte. Aproțiați-vă de ea cu credință și cu dragoste. Luați, mâncați și beți dintr-însa toți. Primiți paharul vieții și pâinea cea cerească, arvuna vieții cea fără de sfârșit. Umpleți cu șoapta rugilor voastre interiorul sfântului lăcaș, ca din căldura lor să iasă la viață sfințitele podoabe și mărețele figuri de sfinți, înduioșați, să mijlocească pentru mântuirea voastră la Iisus Hristos Domnul.

Ne obligă la o reînviore și adâncire a gândirii și vieții noastre creștinești și venirea în mijlocul nostru a Majestății Sale Regelui Mihai. Iubitul nostru suveran cinstind prin înalta-i prezență sărbătoarea noastră ne dă pildă de urmat pentru cinstirea din partea noastră a sfântului Așezământ al sufletelor noastre.

Iar prezența la praznicul nostru a I. P. Sfințitului Patriarh Nicodim, Marele Păstor și Capul Bisericii noastre naționale trebuie să fie pentru noi un îndemn puternic pentru o cât mai strânsă grupare a noastră în jurul sfintei noastre Biserici și a Conducerii ei, întru împlinirea misiunii ei sfințitoare și mântuitoare în viața Neamului nostru.

— Mi se pare un mesaj uluitor, o poveste și un crez! Într-un discurs simplu și profund.

— Liric, pe alocuri. Chiar personalizat.

— Nici în momentul în care își vedea visul împlinit, omul acesta nu înceta să viseze. Ținta tot mai sus. Cu visarea și voința lui îi cucerea și îi mobiliza pe toți să facă pasul următor.

— Observi cum folosea în fel și chip metafora pietrei? Era fascinat de mic de pietre. Privea cu ochi de copil pietrele de la fortificația din Jadani, pe care azi le cercetează științific un alt nepot, arheolog de profesie. Îl impresiona vechimea și rostul pietrelor – în construcții care înfruntă timpul. Mai cu seamă cele care se ridică la mare înălțime sufletească. De aceea a citat din Sfântul Apostol Petru: „Și voi înșivă, ca niște pietre vii, vă zidiți casă duhovnicească...”

— E și el o piatră în zidul de sub altarul Catedralei. De asta a cerut în testament să fie zidit.

— La Cernica, a ales să fie ca o piatră care tace. Acolo nu era viață creștinească... Printre securiștii mascați.

— A fost și Radu Ciobanu la târnosirea Catedralei?

— Da. L-a luat cu el bunicul său, Pompiliu Ciobanu, cel care făcuse substanțiale donații pentru terminarea Catedralei. Am vorbit cu scriitorul despre asta după 68 de ani, la o cafea, pe o terasă din centru, privind Catedrala dinspre Operă.

„A fost atâta lume!... Și toți se călcau pe bonturi, înghe-suindu-se să-l vadă pe Regele Mihai... Dar pe Părintele Vasile și pe Patriarhul Nicolae, în veșmintele acelea aurite

de mare sărbătoare?! Nu-ți pot spune cât era de frumos moș Vasile! Și când a vorbit el,... s-a făcut o liniște! Toți tăceau, se adânceau pînă la paroxism în liniște, ca să se audă cât mai departe vocea lui, nu doar bărbătească, ci și paternă, plină de căldură. Îl vedeau ca pe un trimis al lui Dumnezeu. Și cuvintele lui le intrau în suflet unul după altul...”

— Ce eveniment trebuie să fi fost ăsta în Timișoara!

— Când eram studentă, mergeam la concursuri de traduceri, la olimpiade sau la sesiuni de comunicări la Cluj. Stăteam la rudele mele de acolo. La tușa Maia, fiica nașilor Lucreției, care la nunta bunicilor mei spunea despre mireasă că e „,naltă, ’naltă, slabă, slabă”. Soțul ei, unchiu Bețu, fie iertat!, mi-a arătat într-o seară, în secret, o cărticică pe care o subtilizase el de la socrii din Caransebeș. Era îngălbenită de vreme, roasă pe margini, cu fotografiile neclare... de la sfințirea Catedralei noastre. Prim plan cu Regele Mihai I, cu Lazarescu. „Mari români!”, comentă el cu un oftat, ca să-mi dea de înțeles că asemenea oameni nu mai întâlnești în comunism. „Cartea asta e din istoria noastră ascunsă...” Mi s-a făcut pielea de găină când l-am văzut pe Uica Vasile. Îmi stătea pe limbă să spun că a fost o vreme iubitul bunicii Lucreția, dar nu se cădea. Cu greu mi-am stăpânit emoțiile.

— Te cred. Am citit pe internet că, atunci când a fost făcut Mitropolit, l-a ținut tot timpul lângă el pe tatăl său, îmbrăcat în costum popular.

— Îți dai seama ce mândrie era pentru strănarul din Jadani să-și vadă fiul Mitropolit!

— Dar nici Mitropolitul nu se rușina că are tatăl țăran, îmbrăcat în costum național.

— Pentru țărani din Banat era o fală să poarte costume populare în zilele de sărbătoare. Radu Ciobanu îmi spunea că Lazarescu era manierat, un coseur veritabil, care își făcuse o cultură uluitoare, și că toată lumea se mira că e... fiu de țăran. El se mândrea cu părinții lui. Le-a fost mereu recunoscător. Le-a făcut criptă în sat, iar slujbele de pomenire le ținea la cantinele săracilor. Și la Caransebeș, și la Timișoara.

În acel articol, intitulat *Ierarhul frumuseții cultului ortodox*, Episcopul Andrei al Aradului își amintește de prietenia curată ce i-a unit din tinerețe, de pe când timpul nu le lăsa urme pe chip, când se vizitau la ei acasă și se apropiu mai mult după ce își cunoșteau familiile. Pomenește de vocea frumoasă, plină, bărbătească a tatălui strănar, pe care a moștenit-o Vasile Lazarescu.

— Avea din familie o voce care storcea lacrimi de evlavie?

— Prietenul lui Andrei Magieru descrie vocea și credința lui Lazarescu în cuvinte potrivite într-un omagiu sincer, deloc circumstanțial:

„După pilda părintească, Înalt Prea Sfinția Sa slujește lui Dumnezeu și cântă cu lacrimi în ochi. Aceste lacrimi exprimă profunda emoție ce-l stăpânește atunci când, cu vocea-i lină, își deschide gura spre lauda lui Dumnezeu. E dovada dragostei și simțirii adânci a lui Dumnezeu, pe care se cuvine să le avem ori de câte ori ne apropiem de cele sfinte. De câte ori în cursul anilor am slujit împreună cu Înalt Prea Sfinția Sa și ascultam această voce tremurândă de emoție, ușor voalată, simțeam împreună cu Înalt

Prea Sfinția Sa fiorul Sfânt al evlaviei creștine, care apoi se transmitea, ca un curent electric și în inimile credincioșilor. Iată pentru ce am spus că Înalt Prea Sfinția Sa este *ierarhul frumuseții cultului ortodox*. Iubirea și trăirea acestor frumuseți este sinteza vieții Înalt Prea Sfinției Sale”.

— Tulburătoare cuvinte, minunat portret... al unei voci de ierarh! Episcopul Andrei a sfințit piatra de temelie a Catedralei, episcopul Vasile a sfințit Catedrala desăvârșită...

— Lazarescu trebuia să facă astfel încât să umple Catedrala de credincioși. De oameni care să ducă o viață în spiritul creștinismului. Altfel, Catedrala ar fi fost un monument integrat într-un circuit turistic. Și atât.

— Și a fost luată cu asalt Catedrala!...

— Frământările lui de a le arăta enoriașilor calea pe care să-i convingă să meargă persistă și după ce își vede ctitoria umplută până la refuz duminică de duminică. Era importantă și calitatea spirituală a enoriașilor, nu doar prezența.

— Nu-i era indiferent cine calcă pragul Catedralei...

— Și nici ce fac aceștia după ce ies pe poarta Sionului aspirațiilor noastre... Am un fragment din Pastorală de Crăciun din 1946, din care răzbate profunzimea preocupării pentru soarta creștină a ortodocșilor bănățeni:

Ce am putea face noi creștinii, care am primit, ca al doilea nume, marele nume al lui Iisus Hristos, ceva mai bun decât să cercetăm mereu dacă gândurile, cuvintele și faptele noastre sunt pe de-a-ntregul amăsurate legii și duhului lui Hristos sau contrare acestuia?... Avem de

dezlegat o singură problemă: cea a Evangheliei creștine, problema cunoașterii și adâncirii acestei Evanghelii și, cu deosebire, problema trăirii învățăturii cuprinse în Evanghelia lui Hristos Domnul, problema gândirii și viețuirii noastre după îndrumările cu care ne îmbie ea.

— Ca și episcopul Andrei, avea darul oratoriei. Amândoi exprimau atâta frumusețe! Cei doi n-au fost în concurență?

— Niciodată! Episcopul Andrei ar fi avut prilejul de a concura pentru funcția de mitropolit al Banatului, dar nici nu i-a trecut prin cap, dimpotrivă, i-a recunoscut și lăudat osârdia lui Lazarescu de a reînființa Mitropolia.

— Uica Vasile a fost Mitropolitul român la care visau bănățenii de sute de ani, adică acel Mitropolit al tuturor bănățenilor pe care îl doreau Eftimie Murgu și Vicențiu Babeș!

„În fruntea acestei înalte instituții bisericești [a Mitropoliei Banatului] a ajuns ca cel dintâi Mitropolit Dr. Vasile Lazarescu, pe care Dumnezeu l-a rânduit să se bucure și să sufere deopotrivă cu fiii săi duhovnicești. Acesta este adevăratul ctitor al Catedralei noastre, căruia Dumnezeu i-a hărăzit o parte a cununii martirilor...”, scria în „Renașterea bănățeană” preotul Horia Țăru.

— Și să nu fiu eu mândră de Uica?

— Dapicumdarnu?! A primit investiția regală în 11 octombrie 1947, într-una din ultimele zile ale regelui Mihai I pe tronul României.

— Uite ce informație am găsit întâmplător, citind o carte a Profesorului Radu Păiușan, recent apărută, despre Partidul Național Popular:

„Dar congresul organizației național-populare din județul Timiș-Torontal a fost amânat. Aceasta, din cauza festivităților instalării Î.P.S. Lăzărescu, ca mitropolit al Banatului.”

— Reînființarea Mitropoliei Banatului era un eveniment istoric incomparabil mai important...

— În „Foaia diecezană”, am găsit și fragmente din discursul lui Lazarescu, prilejuit de întronizarea sa în funcția de Mitropolit:

Trebuie să ne înălțăm cu duhul,... prin toată gândirea și viețuirea noastră și cu toată virtutea noastră la înălțimea formei de organizație bisericească cu care a fost înzestrată provincia noastră. Trebuie să ne arătăm vrednici de binecuvântarea ce ni s-a împărtășit de Sus, ca să nu fim judecați și osândiți, ca unii ce nu am băgat de seamă harul ceresc ce s-a revărsat asupra noastră.

Mitropolia noastră trăiește prin noi și ajunge la strălucire prin râvna noastră, după o cât mai desăvârșită viață creștinească. Să nu o lipsim de puterea dătătoare de viață a credinței noastre și de podoaba strălucitoare a viețuirii noastre după desăvârșire în viața noastră de creștini.

Emoționat până la lacrimi, ÎPS Sa și-a rostit cuvântarea de întronizare arătând că, prin reînființarea Mitro-

poliei Banatului, 'se leagă din nou firul succesiunii de mitropoliți ai Banatului, întrerupt prin trecerea la cele veșnice a mitropolitului Iosif cel Nou de la Partoș, sfântul Banatului, întâmplată în anul 1556, și a lui Nicolae Dimitrievici de la 1744”’.

— Îți dai seama cât de important era pentru Părintele Vasile să se vadă în fruntea unei Mitropolii a Banatului? Ce realizare e aceasta în ultimul moment posibil? Peste două luni abdică regele și nu mai făcea nimic.

— Avea lacrimi în ochi, fiindcă l-a biruit emoția la capăt de drum. Așa îi mulțumea lui Dumnezeu. Deschizându-și sufletul înaintea Sa.

— A reinstaurat o mitropolie a românilor în Banat, pe care el o considera „aproape milenară”...

— Măcar pentru asta și tot ar fi meritat mai multă cinste! Mitropolitul dintâi al Timișoarei e sfânt pe raclă, canonizat de primul Mitropolit al restauratei Mitropolii a Banatului, al cărui mormânt e la subsol, într-un depozit, mama lor de ingrați! Am găsit mesajul Episcopiei Aradului adresat mitropolitului Vasile cu prilejul aniversării primului deceniu de existență a Mitropoliei Banatului:

... credem în trăinicia Mitropoliei Banatului, căci ea este întemeiată pe piatra cea tare a credinței moșilor și strămoșilor noștri, pe voința poporului nostru drept-credincios și de aceea „nici porțile iadului nu o vor birui”.

Chezășie a trăinicieii ei este fără îndoială înțelepciunea cu care Înalt Prea Sfinția Voastră vegheați la cârma ei.

— Observi câtă eleganță, ce exprimare caldă, câtă noblețe... parcă pierdută? Și ce contrast între discursul ierarhilor de atunci și cel al comuniștilor de la conducerea de partid și de stat! Ce contrast cu tăcerea de gheață care a urmat!...

— Dar și destinatarul acestor cuvinte ce personalitate a Bisericii Ortodoxe era! Eu zic să iei legătura cu cuscrul tău, să se ducă în inspecție PSI, să le dea amendă pentru dezordinea de acolo și să fotografieze el mormântul lui Lazarescu, cu mobilul, pe furiș.

— Sunt cucerită de ce și cum vorbea Mitropolitul. Am să mă înscriu la Conferința *Text și discurs religios* de la Iași cu o comunicare despre discursurile lui.

— Vii în Moldova me sara?

— În Moldova ta frumoasă. Nu pot trece pe lângă asemenea cuvinte. Nici ele n-au trecut pe lângă mine. Mi-au intrat în inimă. Trebuie să îndepărtez umbra ce au așezat-o alții cu bună știință asupra lui Lazarescu. Mi-am amintit de o vorbă a Magistrului care oglindește situația din necropola de sub altar. Am plecat de la înmormântarea mentorului meu, a Profesorului Ioan Mușiu, însoțită de doi dintre cei mai dragi profesori ai mei, Iosif Cheie și Vasile Țâra, care sunt cumnați. Profesorul Țâra ni se plângea de faptul că se simte nelalocul lui când intră în Universitate, fiindcă nu îl mai salută nimeni. Nici noii studenți, dar nici noii portari nu îl mai cunosc. „Lasă, nu te văita”, zice Iosif Cheie, „că în cazul meu și foștii colegi strâmbă din nas când mă văd...” „Nu știi alții cum sunt, dar mie îmi tresaltă și acum inima de bucurie când vă văd!” „Măi Creangă, tot drac împielit ai rămas!” îmi spune râzând, cu arătătorul îndreptat

acuzator spre mine. „Ia vino să te pup! Și, dacă vrei să mă întâlnești, mai umblă și tu prin piețe. Pentru mine e mai important acum să fac o ciorbă bună decât era altădată să fac un curs bun”. Profesorul Cheie o ia spre Piața Iosefin, pentru zarzavaturile din următoarea ciorbă. Noi traversăm, strecurându-ne ca pisicile printre șoferii grăbiți. Îl auzim pe Profesorul Cheie, zis Ioasaf, cum strigă în urma noastră vorba de rămas bun a Magistrului: „Dumnezeu să vă aibă-n pază (nimic neobișnuit până aici) și să vă-mburde în Rai (ei, deja se simte parfumul tohănescian), laolaltă cu toți ghiavolii (iată figura!)...

— Grozavă imagine! Raiul, plin de ghiavoli. Nu încap credincioșii de ei. Așa a fost și este Catedrala voastră. De Mitropolie, ce să mai vorbim? Acolo ghiavolul șef... e tartorul Cornilă!

— În orice caz, popimea e subiect de bârfă de cea mai joasă speță. La ordinea zilei sunt afacerile, înșelăciunea și... dictatura. Și nu iese fum fără foc. Episcopul Paisie s-a încărcat cu atribuții, care îi îndoiaie umerii săi înguști. Am intrat azi în Secretariat, fiindcă aveam nevoie de un dosar. Doamna Decan m-a chemat la ea cu o figură posacă. Nu mi-a spus nimic, mi-a arătat un coleg de la Teologie, care își scria demisia. „Nu știi ce faci?! Facultatea abia se mai ține. Dacă pleci acum, nu te mai întorci niciodată! Nu e păcat de munca ta, de doctoratul tău în Teologie?!” „Vreau să mă înțelegeți că văd asta ca pe o eliberare!” „Iei mult prea ușor lucrurile!...” „Nu prea are încotro, Mirela! Episcopul Paisie i-a retras binecuvântarea...” „Binecuvântarea? La mijlocul anului? Pentru ce?” „Pentru că este 'eretic' în predarea *No-ului Testament*”. Am fost stupefiată! „Erezie în secolul al

XXI-lea?!” Toți tac. „Și să admitem că a greșit...” „Nu am greșit, Doamna Profesoară, era o analiză științifică, nu dogmatică!” „Ești tânăr, poți greși. Îți ceri iertare, nu repeți greșeala. Și eu făceam năzbâtii în primii ani de învățământ. Șeful de catedră închidea ușa și îmi spunea: 'Bagă de samă!' Îngheța sângele în mine. Și din greșeli învăț omul”. „Episcopul nostru nu iartă”. „Dar există o ierarhie!” „Nu insistați, Doamna Profesoară, mitropolitul nu mai are niciun cuvânt”. „Și Patriarhul?” „Patriarhul nu s-a băgat. I-a dat mână liberă episcopului vicar Paisie...” „Nu putem lăsa lucrurile așa, Doamna Decan! Facem un memoriu...” „Vorbești de parcă ai avea cui să-l adresezi. De parcă te-ai duce cu el la rector! Țasta-i protocolul. La Teologie e nevoie de binecuvântarea arhiereului pentru orice cadru didactic. Episcopul i-a retras-o. I se va desface, oricum, contractul de muncă”. „Doamne, cum sună! Să retragi binecuvântarea!...” „De fapt, e un fel de aprobare”. „Mi-a reproșat la licență de față cu studenții că m-am tuns fără să cer binecuvântarea!... Vreo zece minute a vorbit despre asta”. „Atitudine de Ev Mediu”. „Și ce putem face?” „Nimic. Eu cer desfacerea propriului contract de muncă. Numai să fiți de acord. Regula supunerii...” „Nu ați terminat cumva Teologie-Istorie? Nu vă puteți transfera un an-doi la Istorie?” „Nu, am terminat Teologie Pastorală și am doctorat tot în Pastorală”. E a treia oară când asist la o asemenea dramă. Aș vrea să vorbesc cu Prea Sfinția Sa. Ca să îl rog să analizeze lucrurile în context, să țină cont de cercetarea științifică a cadrului didactic, de faptul că a fost ales în Consiliul facultății. Îmi spune Doamna Decan că a vorbit Domnia Sa. Nici nu vrea să audă! „Nu se poate face un transfer la Arad?!” „Nici vorbă!

Acolo e exact invers. Episcopul Timotei nu are niciun cuvânt. Lizica-i șefa!” „E o harababură!... Sunt dezgustată”. „Să dea Dumnezeu să avem un mitropolit ca lumea cât mai curând!” (Mă cutremur, căci, din felul în care a rostit fraza, îmi dau seama că l-a îngropat deja pe Corneanu.) „E atât de rău bolnav mitropolitul?” o întreb pe prodecană la ieșire. „E gâ-gă!”

— Ai văzut un băiat cu minte și suflet de bărbat? Ți-ai da!

— Pleacă... în stradă. Că Paisie e de toate: și episcop, și mitropolit, și Patriarh.

— Și sportiv, a făcut karate!

— Și medic veterinar la câinele Lizicăi, masoana de la Arad!

— Tânărul părinte știa la ce se poate aștepta, la ce repercusiuni. E ca și când un soldat comentează ordinul în armată!

— Exact așa.

— De cine spunea prodecana că e gâ-gă?

— De obișnuitul mitropolit. Spune că nu mai știe de el. Mi-e greu să cred, fiindcă, nu de mult, l-am văzut.

— Oricum, până va muri Corneanu, lumea se va gândi că plătește pentru ceea ce i-a făcut lui Lazarescu. Căci stă scris: cine ridică sabia, de sabie va fi răpus, adică cine va unelti împotriva stăpânului său, tot de uneltire va avea parte, în traducere liberă: cine a ciripit la Securitate, va sfârși tot ciripit de altul (i se va lua maul sau, mai pe șleau, semnătura smiorcăită!)

— Știi ce se vorbește? Că Paisie face cu Corneanu ce a făcut el cu Lazarescu!

— Păcat că e senil. La vârsta asta, a senectuții, ar fi trebuit să resimtă păcatele tinereții. Dar, dacă nu-i întreg la minte, degeaba...

— Când a vorbit cu mine nu mi s-a părut senil. Dacă a putut să mă mintă! Nu i-a dat el în cap lui Lazarescu, a venit la Mitropolie doar după vacantarea scaunului mult râvnit! Când eram de vreo patru ani, fata vecinilor de peste drum m-a dat de multe ori cu capul de zidul casei. Un zid zgrunțuros. M-a umplut de sânge, îți dai seama. Noroc că a văzut bunica Lucreția scena, a strigat la ea și a oprit-o înainte de a fi prea târziu. „Tu de ce ai lăsat-o să-ți facă asta, de ce ai stat, de ce n-ai țipat?!” Pentru că eram perplexă. Cred că asta a trăit și Vasile când a descoperit că este trădat de fiul lui sufletesc: starea de perplexitate.

— Îl și văd pe Cornilă, după perdea, urmărindu-l pe Lazarescu și luându-și notițe. Apoi ticluind nota informativă și fugind cu ea la Casa conspirativă. Unde vorbea cu ofițerii cu vocea lui smerită... și cu mânuțele întinse peste masă, spre ofițerul de la primire. Mergea în fuste oare? Sau în costum, cu ochelari de soare fumurii... de la fumul lumânărilor? Oamenii ca el au avut de obicei de câștigat în istorie. Dovadă că tronează de atâta vreme.

— Fără cuvânt, fără drept de semnătură, ca o fantomă cu care toți se feresc să aibă de-a face. „Prezent absent”, ca să ne menținem cu calificativele în structura oximoronică. Mulți învingători au fost uitați. În schimb, unii mari perdanți, nu. Gândește-te la Hannibal, la Napoleon, la Hitler. La câte cărți s-au scris despre ei, la câte filme s-au făcut.

— Istoria a fost scrisă de învingători, Mirela. Iar cei enumerați de tine au făcut destul rău...

— Așa-i. Trădătorii au învins mai lesne. În anii '50, Mitropolia s-a umplut de turnători. Și turnătorii au rămas, din neam în neam, chiar dacă serviciilor li s-a schimbat denumirea.

— Odată ce a intrat ciripeala ca igrasia în Catedrală...

— „E cazul să avem și noi un mitropolit ca lumea, că la Arhiepiscopia noastră nu se mai știe ce e iertarea!” Cum să nu poată ierta arhierii? Mi-am amintit ce lecție despre iertare am primit eu de la fosta mea învățătoare, tanti Lida, și nu în clasele primare, ci după ce mi-am luat doctoratul. Într-o seară de sâmbătă, ploioasă și rece, m-a sunat și a insistat să trec pe la ea, ca să-i povestesc cum a fost la susținerea tezei mele. Nu puteam să o fac să mă aștepte, așa că mi-am lăsat copiii la Bunu John și am dat o fugă până la casa de cărămidă roșie, acoperită de iederă, a învățătoarei mele de la Carani. „Trebuia să fiu și eu acolo, lângă tine, că eu ți-am pus creionul în mână, dar știi tu că n-am cu ce să mă îmbrac, cu ce să mă încălț... ca să ies în lume. Șunea îmi bea toată pensia”. În bucătărie era cald. În cuptor se coceau cornulețe cu nucă, mirosind dumnezeiește. „Nu cumva să le refuzi. Le-am făcut anume pentru tine. Știi că te grăbești și că nu poți să mânânci acum, dar le iei acasă pentru copiii tăi...” Nici nu puteam vorbi. Mi se scurgeau lacrimi pe obraji, privind-o cum scotea cornulețele din cuptor și le pudra cu pulbere de zahăr, cu aromă de vanilie și scorțișoară... Din camera alăturată se auzea bombănind nenea Șunea. Se certa de unul singur, drăcuind de mama focului. „Asta face zi de zi. Se duce la birt, îi face pe toți proști, îi dă dracului, mai ia și bătaie și... îl aduce unul, altul beat mort acasă. Când luăm pensia, vine

birtaşul cu caietul...” Am luat-o în brațe, foarte supărată pe cel care îi face zilele atât de amare. „Tanti Lida, cât suferiți din cauza lui!...” „Nu-l urî, pentru că el te iubește. De când erai mică. Amândoi ne mândrim cu tine”. „Știți ce mi-a spus când a aflat că mi-am luat doctoratul?” o întreb, râzând printre lacrimi: „Toate fetele din satul ăsta sunt frumoase și proaste, numai tu ești deșteaptă și urâtă”. „El credea că face o glumă. Să nu mă condamni... că-l apăr, chiar dacă poate lumea are toate motivele să-l disprețuiască”. „Cum o să vă condamni, tanti Lida? Vă compătimesc din toată inima”. Din sertarul unui dulăpior, scoate un plic de fotografii. Îmi întinde poza de deasupra. „Îl vezi? Vezi cât de frumos a fost? Toate fetele erau înnebunite după el. Și era și deștept foc. Tânăr inginer, făcea naveta la Timișoara... Nu avea ochi decât pentru mine”. „Și îi iertați toate astea fiindcă l-ați iubit atât de mult cândva, când era tânăr și frumos?” „Eu îl revăd mereu așa. Nu e zi în care să nu mă uit la poza aceasta”. Și m-a privit cu coada ochiului, de parcă s-ar fi așteptat să râd de așa o copilărie. „Deci, încă îl iubiți”. „Nu îl iubesc, îl iert. Nu mă uit la cel beat ca un porc atunci când vreau să îl iert, ci la tânărul acesta frumos din fotografie. Fă și tu așa! Și încearcă să-l ierți, dacă poți”. Mai cu seamă la cei dragi mă gândesc cum erau când i-am cunoscut, ca să-i pot ierta oricând, orice mi-ar face. De la învățătoarea mea am învățat nu numai să scriu și să citesc, ci și să îndur și să iert atunci când viața mă încearcă în fel și chip. Tanti Lida a murit tot într-o seară de toamnă. Fiul ei a găsit-o pe scaun, cu mâinile în aluat și capul puțin aplecat.. Frământa cornulețe cu nucă...

— Dumnezeu să o ierte!

— Să o ierte Dumnezeu!

— Tu știi să faci cornulețe cu nucă? Să-i inviți pe Corneanu și pe Paisie într-o seară ploioasă de toamnă și să îi înveți cum să ierte „greșiților”?

— Prea Sfinția Sa Paisie nu mănâncă nici fructe, că au zahăr!... Iar Îngerul Diavolului are diabet. Acum câțiva ani, doi studenți teologi au primit o bursă de un semestru în Italia, la niște călugări franciscani. S-au întors peste o lună și au trebuit să-i dea Mitropolitului o explicație pentru asta. „Înalt Prea Sfinția Voastră, n-am rezistat cu mâncarea. În fiecare zi ne dădeau pâine neagră cu dulceață de corcodușe...” „Ce-aș mânca și eu dulceață de corcodușe! Dar nu am voie, că sufăr de diabet.”

— I-au făcut poftă lui Cornilă! Și i-a iertat, nu?

— Da. Pe-atunci se mai putea fugi de la franciscani. Nu era Francisc Papă. Iar Corneanu e îngăduitor cu greșelile învățăceilor. A fost și el dascăl odată. Avea chiar și nostalgia dulceții pe pâine. Că a făcut facultatea departe de casă, în ani grei. I-a iertat cu simpatie. În schimb, episcopul Paisie a aruncat în stradă un tânăr doctor în Teologie, aflat la începutul unei cariere universitare, fiindcă, „nici în ruptul capului”, n-a vrut să audă de iertare.

— E *perpetuum mobile* și la ei, cum e și în guvernul Românicăi! Azi ești în funcție, mâine zbori, ca să vină altul. Ți-am spus doar că bărbații cu fuste (unii, nu toți!) sunt mai curve decât unele purtătoare de drept și de fapt ale minijupelor (nu toate, bineînțeles).

— Nu-ți imaginezi ce atmosferă e în Catedrală! Popi suspicioși, speriați, umblă cu capul în podele. Noroc că mai vin turiști, că enoriașii și-au găsit alte biserici la care să meargă. De la cine mai iau eu aprobare să mai intru la

mormânt? Aștept noul mitropolit? Că Prea Sfinția Sa Paisie n-o să-mi dea în veci! E supărat că n-am fost la jurăminte...

— Trebuia să te duci la în-jurăminte? Fi-ți-ar popii de râs să-ți fie! Că nu-s buni de nica!

— Paisie?... Nici măcar de speriat ciorile! care-s negre ca el, se învârt, croncăne și slobozesc căcăreze de jur împrejurul Catedralei... Știi filmul de groază *Păsările* al lui Hitchcock? „Ciorile” ar fi de o mie de ori mai tare...

— Simbolizează ce-i negru înăuntru! Astea chiar trăiesc bine pe spinarea păcătoșilor!

— Am scris despre ce bani se învârt în Catedrală. De toate se fac și se desfac acolo contra cost. Cred că dacă s-ar fiscaliza... ha! dar nu primești pentru nimic chitanță, ca la doctori...

— Nu-s ei doctorii de suflete? Nu scot ei sufletul din tine? Storcându-ți până și ultimul bănuț, ortu' popii?

— Colegul mazilit, cu tatăl preot, a zis: „Are Cel de Sus grijă să facă dreptate!” „Firește! Numai că la intervale mari și foarte mari...”

— Că doar veșnicia... are timp să aștepte... Noi nu mai apucăm dreptatea, El, da.

— Nu-mi place în ce am intrat.

— Cu popii?... Cam târziu ți-ai dat seama. Așa se întâmplă. Fiecare ar spune la fel în locul tău. De ce m-am băgat eu, de ce nu el, sau dânsul? Pe bună dreptate, acum recunosc că și mie îmi este teamă. Îmi țiuie în urechi vorbele lui Iisus: Să arunce piatra acela care nu a greșit niciodată!

— Tu nu arunci cu piatra, deși uneori cuvintele lovesc mai dur. Pot omorî chiar. Și n-ai de ce să te simți vinovat. Ți-ai asumat romanul acesta nu ca să faci rău cuiva, ci...

— De dragul lui Vasile Lazarescu. M-a cucerit figura și felul de a fi al Mitropolitanului, de aceea mi-am spus că poate vom reuși să spargem lacătul de la subsolul Catedralei și să-l aducem în lumina amvonului. Să-l rugăm să ne binecuvânteze și să ne țină o predică, poate așa vom înțelege că, înainte de a fi buni români, trebuie să fim buni creștini, nu comuniști, regaliști, pedeliști, pesediști, pemepiști, și nici bășiști ori pontiști!

— Ai văzut și tu că romanul s-a scris singur. N-a ținut cont de voia noastră. A luat-o mereu pe unde își putea face vad. Am vrut 1001 de povești sau măcar un roman de dragoste, care lipsește din literatura română. Am scris sute de pagini, lăsându-ne duși spre nicăieri, și-acum, la ora când

alții ar scoate cartea la vânzare, schimbăm macazul, ca să vedem, ce?... dacă a fost totul întâmplător sau nu... Eu cred că nimic nu e întâmplător, dar dacă îmi demonstrezi contrariul...

— Voiam de mult să-ți povestesc o întâmplare ciudată. Am un coleg de generală cu care am fost prieten în copilărie. Anii, școlile și, mai ales, viața ne-au despărțit. Nu ne-am văzut decât de vreo 2-3 ori în ultimii 30 de ani. Am aflat că, după Revoluție, s-a privatizat, a deschis o brutărie în comuna noastră natală. Îi mergea bine afacerea. Își luase o mașină de teren, un ARO, dar nu a condus-o multă vreme, fiindcă trăgea coniacul la măsea direct din sticlă. I-au săltat permisul. Nu s-a liniștit, conducea și fără carnet. Îl oprește într-o zi polițaiul și îi cere permisul de conducere. Victor, așa îl cheamă pe amicul meu, nici una, nici două, îi trage bluza în cap și dă-i la pumni, până ce agentul de poliție cade la pământ. Din acest moment, pierde și afacerea, a vândut-o ca să scape de pușcărie. L-am revăzut prin anii 2000, chiar nu mai rețin perioada, conducând o căruță cu doi cai – a trecut de la volan la hățuri. Mama lui a refăcut un gard, dar, așa cum se întâmplă deseori, mai mult ca probabil, a intrat cu o palmă sau mai multe în pământul vecinei, o vădană necăjită. Ani de zile au conviețuit în liniște și bună înțelegere. Dar de la acest gard începe drama.

Vecina i-a cerut să mute gardul înapoi, așa cum fusese atâta vreme. Nimic, Aneta, mama lui Victor, nici nu voia să audă, aștepta să fie dată în judecată. Vădana i-a spus că nu are bani de tribunale și se va duce la preoți și la mănăstiri. Dumnezeu e mare și va face dreptate, cum va ști El

mai bine. Zis și făcut. Bărbatul Anetei, pensionar de la CFR și căruțaș particular, cade din atelaj și moare. Nimeni nu a luat în calcul că moartea lui Filip ar putea fi un semn divin. După ceva vreme, fratele cel mare, Georgică, mecanic auto, în urma unei dispute cu patronul, este lovit de acesta cu o cheie franceză în cap și... moare.

Câteva vecine și-au dat seama că e puterea lui Dumnezeu și au sfătuit-o să se împace cu vecina ei vădană, să mute blestematul ăla de gard, că nu se știe ce va mai urma. Nu și nu, Aneta se încăpățâna, de-ar ști că moare și mâine, dar gardul n-o să-l mute. Femeile își făceau cruce și blestemau democrația, că numai aceasta e de vină, că pe vremuri oamenii nu se certau de la pământuri.

Mai trece vremea. Ionel, al doilea frate al lui Victor, era mecanic de locomotivă. Am spus bine că era, fiindcă nu mai este. Făcea naveta cu trenul, din Piatra Neamț într-o comună apropiată de cea natală, acolo unde avea domiciliul și familia. De la gară s-au urcat într-o căruță mai mulți ceferiști ca să ajungă mai repede la cei dragi de acasă. Calul a prins nălucă. Toți au sărit din căruță. Doar Ionel s-a lovit la cap și a murit pe loc. Ce spui, coincidență? Întâmplător sau nu?...

— Un materialist ar spune că e coincidență. Un om cu credință în Dumnezeu, ar spune că e pedeapsă divină. Amândoi ar greși prin convingerea lor că e fie așa, fie așa.

— Te-am întrebat pe tine ce spui...

— Eu spun că s-au certat două femei înguste la minte și că, în disputa lor, și-au aruncat cuvinte care au avut efect. Sigur că o persoană cu puțini neuroni spune tot ce-i vine pe limbă. „Zice în față”, rănește și e și foarte mândră că „ce-i în gușă și-n căpușă”. Bine, ăsta e farmecul furiei.

Mi se întunecă mintea la nervi și mie, spun vrute și nevrute și apoi îmi pare rău. Însă, din punct de vedere semiotic, există un timp optim, de bun augur, sau de rău augur, în care ceea ce rostești devine realitate.

— Ca la fecundarea ovulului de către spermatozoid.

— Cam așa. De aceea, în foarte multe culturi, există cuvinte tabu. Nu se rostește, de pildă, numele Necuratului, ca să nu se trezească, în acel spațiu, forțele răului.

— „Mâncă-ți vorba, Lucreție!”

— Poți să-i spui cuiva „Du-te dracului!”, de exemplu, de mii de ori, și persoana aceea să nu pățească nimic, fiindcă rostirea nu se produce în acel timp prielnic săvârșirii, dar poate să îți scape, la nervi, un „du-te dracului!”, îndreptat spre o persoană dragă, care să facă apoi un infarct sau un accident mortal. Vei avea remușcarea de a fi zis asta și, culmea!, pe bună dreptate, căci s-ar putea ca forța de „realizare” a cuvântului să se fi manifestat chiar atunci.

— Dacă se va întâmpla ceva cu unul dintre noi, nu am crede că Sarsailă ne-a blestemat?

— Nu ni se va întâmpla nimic din pricina acestui roman. Există o libertate a scriitorului care se numește ficțiune. Nici măcar obligația deontologică a unui jurnalist nu o avem. Cu toate acestea, noi am lucrat cu documente, nu pe zvonuri și fantezie. Așa că-n sufletul meu e pace. Cum o să acționeze blestemele asupra omului nevinovat?

— Dar în cazul Anetei?... Ce interpretare dai semnelor morților succesive din familia ei? Tu, ca semioticiană, poți spune că e o simplă coincidență?

— Semioticienii lucrează cu credințe și superstiții. Nu pot ignora semnele și legăturile dintre ele. Îți spun, sincer,

că n-aș vrea să fiu în pielea Anetei. Asta și pentru că am cunoscut o Anetă sfrijită și plină de negi negri și mari pe fața-i pământie, care avea o cocioabă, precis neintabulată, în grădina mătușei mele de la Râca. Era foarte săracă, nu știu cum de avea bani de fumat, însă o vedeam mereu cu țigara în colțul gurii maronii, veșnic deschise. Urca în copaci, la o țigară, la umbra naturală a frunzelor. Un personaj fabulos, rățâcit din Marquez parcă în sărăcia de la Râca. Sigur că Aneta aceea nu avea nimic de împărțit cu nimeni. N-avea nici gard la casă! Însă Aneta din Podoleni a tras spre ea o bucățică de pământ și, pentru că avea bani mai mulți decât vecina, mai era și arogantă față de cea înșelată. Nu știa Aneta un lucru elementar: că nu poți cumpăra orice cu bani. Fiul ei cel mare, Victor, își cumpărase libertatea. Într-o țară ca România. Și poate asta i-a dat ei apă la moară. Aneta a primit semne că lucrurile cu adevărat importante, cum ar fi viața soțului și a fiilor ei, fac abstracție de faptul că are ea ceva bani puși deoparte. Nici când femeile din sat i-au spus că are o problemă, nu s-a deșteptat. În loc să le mulțumească pentru că i-au deschis ochii și să țină cont de sfaturile lor, le-a înfruntat, ca o pricopsită, ce se credea a fi. Prin încăpățânarea ei de a nu crede în semne, a atras, în mod repetat, răul asupra casei sale.

— Mi se pare logic ce spui.

— Ca semiotician, nu pot lucra cu coincidențele, nici cu hazardul. Trebuie să fac legături...

— Deci, pe de o parte, nu e întâmplător ce a pățit Aneta, dar nici nu e neapărat o pedeapsă divină.

— Mă rog la un Dumnezeu al iubirii și al iertării, care ne poartă de grijă, oricum am fi, buni sau răi, vii sau morți.

— Dar dacă toate se leagă semiotic, cum se și dezleagă?

— O legătură semiotică n-o mai dezleagă nimeni. Trebuie să fii atent înainte de a declanșa răul... Cum să-și mai învie Aneta fiii? Dând averea la săraci??? Mulți români spun: „Du-te dracului, Doamne iartă-mă!” Cu vorbele nu te joci, sunt semne pe care nu le poți anula după ce le-ai rostit.

— Toată ziua primim semne, dar, dacă nu știm să le decodăm, degeaba. Nu-i ca la semnele de circulație: *școală, trec vaci, cad pietre...* E metaforeală.

— Oricum ai pune problema, dacă Aneta a pierdut, cealaltă, care s-a dus cu blesteme pe la mănăstiri, să i se facă dreptate, ce a câștigat?!...

— Nu se duce nimeni cu blesteme, ci cu părțile.

— Zi-le oricum! Era văduva, bună creștină, satisfăcută că a pedepsit-o D-zeu pe Aneta? Îi creștea pipota când mai murea câte unul dintre copiii Anetei? Pfuai! Îți zic eu că da. În ochii lumii, a arătat ea, prăpădita, că a avut dreptate, fiindcă Dumnezeu a fost de partea ei. O și aud comentând: „Dumnezeu nu dă cu bâta!”

— „Doar cu palmele pe spate...” Dacă n-ar fi existat acest conflict între vecine, totul era coincidentă?

— N-am spus asta. Ci doar că, admitându-și greșeala și împăcându-se cu vecina ei, Aneta n-ar fi trăit cu gândul că acele morți stupide ar fi putut fi urmarea unor blesteme, care, dacă prind, se zice că sunt îndreptățite.

— Cuvântul în sine declanșează răul sau și felul și împrejurarea în care este rostit?

— Nu putem scoate cuvântul din împletitura para- și nonverbală a rostirii sale. Sensul lui de dicționar e doar o

parte din semnificația sa strict contextuală. O să-ți dau acum un exemplu din experiența proprie. Înainte de Revoluție, fratele tatălui meu, un bărbat cu trecere la femei, s-a îndrăgostit, mai mult decât era cazul, de o gestionară și, ca să o salveze de la un posibil arest pentru minus în gestiune, a băgat mâna în banii Asociației de locatari, fiind cât pe ce să o pățească el. Familia i-a sărit în ajutor. Mai era nevoie de 3000 de lei. Părinții mei au apelat la cei mai buni prieteni, soții Emil și Emilia Spârleanu. Se știau de zeci de ani, se vizitau reciproc aproape zilnic, făceau concediile împreună. Tata ia banii de la prietenii săi, îi duce fratelui, se rezolvă problema. Fratele lui nu avea cum să dea banii înapoi la timp, fiindcă se umpluse de datorii. La data scadentă, tatăl meu încropește cumva suma cerută și le-o restituie Spârlenilor. Aceștia pretind că i-au dat 4000, adică toate economiile Adinei. Încep certurile. „Cum 4000, când nu avea nevoie decât de 3000? Îmi cereți dobândă? De ce n-ați spus, că luam din altă parte?!...” „Adina avea 4000 de lei puși deoparte și i-a dat pe toți!” Se hârâie ei o vreme. Repetă de câteva ori figura. Niciunul nu cedează. Eram la Carani și, la despărțire, într-o seară, în care bătea vântul năprasnic, ca pentru a duce unde trebuie asemenea cuvinte, tanti Emilia se îndepărtează de ai mei spunând: „Dumnezeu să-i pedepsească pe cei care mint!” După câteva luni, fratele tatălui meu face cancer pulmonar și se curăță, la 47 de ani. Spârlenii, care îl cunoșteau foarte bine, vin la înmormântare. Vorbesc cu noi. Eu sper că prietenii, cu această tristă ocazie, se împacă. Dar se despart la fel de reci. Moare stupid fiica lor, Adina. La 24 de ani, de la o supradoză de calciu, intră în stop cardiac – ți-am mai povestit despre nenorocirea asta. Au înmormântat-o cu

rochia de mireasă, cumpărată de ea însăși pentru nunta care nu a mai avut loc. Ai mei uită de orice, sar în ajutor. Le sunt alături apoi în zilele și nopțile îngrozitoare prin care abia trec fără să-și piardă mințile de durere. Încet, încet, tanti Emilia își revine. Își recapătă zâmbetul pe buze, optimismul. „Dacă așa a vrut Dumnezeu cu Adina, ce putem face? Eu cred în destin, tu nu? Trebuie să ne trăim viața, că una avem!” Nenea Milu e mai rezervat. „Nu, nu mă pot împăca. Copiii trebuie să-și îngroape părinții, nu invers”. Îi fac mormântul Adinei, pe cruce încrustează versuri din Eminescu:

*La ce statornicia părerilor de rău?
Când prin această lume să trecem ne e scris
Ca visul unei umbre și umbra unui vis?...*

Mergeam uneori împreună la mormânt. Cu pași mici, rari, de parcă nu ne-am fi dus mai departe de groază. Nimeni nu spunea o vorbă. Nu mai era nimic de spus. Spârlenii reiau partidele de remmy cu ai mei. Securea e definitiv îngropată. Încep să spună glume, să râdă, deasupra tuturor se aude râsul lui tanti Emilia. Un râs sănătos, cristalin. Semn că viața trebuie să meargă înainte. Într-o sâmbătă seara, Spârlenii se duc la Remetea ca să ia țuca fiartă pentru ei de un cunoscut din localitate. Nenea Milu a fost mulți ani medic stomatolog la Remetea. Drum drept, ca-n palmă. Până acolo nu e nicio curbă. Abia după ce ieși din Timișoara, poți să prinzi viteză. Apăsât de grijile lui, nea Milu nu vede un tir oprit în mijlocul șoselei, deși era montat un triunghi reflectorizant la locul convenit. Intră sub tir

și, de acolo, o iau amândoi, împreună, spre lumea de dincolo. Când tatăl meu a văzut-o pe tanti Emilia moartă, când a urmărit felul cum au scos-o dintre fiare pe femeia aceea, plină de viață și de puterea de a trece peste orice, a înțeles că suntem nimic pe lumea asta. Orice țință am avea, oricâtă abnegație am depune pentru a o atinge, Dumnezeu ne poartă pe calea prestabilită pentru noi. Nici măcar pasul următor nu ne aparține. Este tot al Lui. La mesele noastre familiale de după înmormântarea Spârlenilor, li se dădea mai întâi lor de pomană. Se picurau și câțiva stropi de vin pentru nenea Milu... Iar tata se ridica, își făcea cruce și zicea: „Dă, Doamne, să mor ca ei, fără să știi!” „Tată”, îl certam, „cum vorbești așa? Au murit atât de tineri! Tanti Emilia avea 49 de ani, nenea Milu 53”. „Nu contează vârsta, nu vreau să știu când mor”. Și, într-o zi, n-a mai venit acasă de la serviciu. Îl sunăm pe mobil de sute de ori. Îl căutăm la cunoștințe. Nimeni nu l-a văzut după program. La BJATM fusese totul în ordine. Mama, împietrită, zice: „Căutați-l prin șanțurile de la Remetea”. Se interesează fratele meu de accidente de mașină. Nimic. Pornește înspre Remetea. La Pădurea Verde trăsese tata mașina. Era căzut în partea dinspre pădure, nu se vedea de pe șosea. Mai mult ca sigur că i se făcuse rău și coborâse la aer. Pe jos erau și un blister de propranolol, și o pastilă pe care nu mai a mai apucat să o ducă până la gură. M-a sunat fratele meu din ambulanță. „Tata a făcut o criză de tensiune. Ne vedem la spital”. „Dă-mi-l la telefon!” A urmat liniștea. Auzeam doar sirenele acelea ce despicau aerul nopții. Inutil. Cel puțin zece ani nu mi-am amintit ce voce avea tata, de puternic ce a fost șocul de atunci. Apoi,

am avut odată puterea să mă uit cu Alexandra la un video de când era micuță. Eram cu toții la iarbă verde, pe malul Timișului. Tata povestea o scenă dintr-o telenovelă și noi ne tăvăleam de răs, pentru că nu înțelegea cum de a rămas una gravidă. Și doctorița, care i-a constatat decesul, mi-a spus: „Arăta bestial la 60 de ani! I-aș fi dat 40!” Înainte de a muri, câțiva medici, din anturajul tatălui meu, au insistat să îi facă o tomografie, ca să vadă ce anume i-a determinat sfârșitul. Mi-au garantat că inundația ce o avea în creier l-a răpus subit. A fost secerat, nu a simțit că se duce. Exact cum și-a dorit.

— Și cum îți explici că toți cei legați de suma aceea de bani au murit tineri și, cu excepția unchiului tău bolnav de cancer, absolut stupid? Mai cu seamă că ei s-au împăcat, după ce și-au dat seama că blestemații aceia de bani nu trebuiau să îi învrăjbească?

— Ți-am spus că, odată rostite, dacă nimeresc în acel timp oportun, cuvintele nu se mai pot retrage. Ele își au destinul lor. Te lovesc ca un bumerang. Când nici nu mai crezi în ele, când îți pare sincer rău că le-ai spus. Sau când le-ai uitat de mult.

— Se zice că banu-i ochiul dracului.

— Nu doar banul. Orice posesiune. Pământul. Casa. Mașina. Soțul sau soția. Tu mi-ai povestit de medicul acela care și-a omorât soția din gelozie. De ce? Pentru că nu putea concepe să se atingă cineva de ceea ce îi aparținea. În anii '90, am fost invitată, alături de alte două colege, acasă la un poet celebru, care a debutat ca textier al trupei Phoenix. Am fost stupefiată când am auzit-o pe soția lui spunându-i uneia dintre colege: „Drăguțo, du-te în dormitor

cu... (soțul ei). Hai culcă-te cu el, te rog frumos”. Nu știam cum să reacționez. Cum să mă prefac că n-am auzit nimic și să plec. Azi știu sigur că ei nu-i mai păsa deloc, de asta vorbea așa. La fel gândea și Lucreția atunci când își trimitea soțul la altele și îl spăla chiar ea pe picioare, ca să plece bine îngrijit, să nu se facă de râs.

— Lucreției nu i-a păsat, fiindcă în sufletul ei era altcineva.

— Mi se pare cazul cel mai fericit cu putință. Să reușești să porți în suflet un om care nu îți aparține. Pentru că restul sunt deșertăciune. Orice legătură cu o posesiune se rupe la un moment dat. Dacă nu altfel, prin moarte.

— Aveam un profesor hâtru care zicea că își iubește atât de mult nevasta, încât: decât să-și rupă ea o mână, mai bine și-o rupe el, decât să facă ea o criză de nervi, mai bine o face el, decât să rămână ea văduvă, mai bine să rămână el.

— Astăzi, la facultatea noastră am trecut printr-o demonstrație de forță. Mulți și-au arătat colții.

— Mă așteptam să fie o demonstrație de rațiune creștină, într-o universitate de prestigiu, ca a voastră.

— Vorbeau de parcă Mitropolia ar fi trebuit să fie principalul nostru inamic. M-a întristat ostilitatea colegilor. Mă gândeam la bunele intenții cu care a făcut-o Lazarescu, pentru a împlini un vis de secole.

— Nu era o luptă contra lui Lazarescu și a idealurilor sale! Mitropolia va rămâne și după scandalul ăsta. E bine că lumea se trezește și vede mânăriile episcopoești.

— Am făcut câțiva pași spre centru, la întoarcerea acasă, cu un coleg de la Teologie, cam de o vârstă cu mine. „La noi e din ce în ce mai rău. Aproape de nerespirat. Dictatura comunistă a fost o mică jucărie pe lângă ce-i acum”. „Nu mai e chiar ca atunci. Comuniștii nici nu mai mergeau la biserică. Dictatura aceea a fost cumplită pentru toți”. „Mă tem că asta e mult mai subtilă, înrobește mințile, atacă sufletele”. „Toate sistemele sunt în căutare de fonduri, totul se reduce la lipsa sustenabilității și, de aici, impresia de haos”. „Sincer, eu nu văd nicio scăpare din vârtejul ăsta. Cât voi putea, voi mai sta. Iar când nu, nu”. „Părinte profesor, noi

trebuie să rămânem aici, să-i călăuzim pe tineri”. „Nu mă mai leagă absolut nimic de nobila misie a universitarului teolog”. „Se zvonește că episcopul Paisie va fi mitropolitul Banatului. Și n-a prea scris vreo două rânduri...” „Să dea Dumnezeu să ajungă! Și apoi, de ce nu?, rector, academician! E chiar omul de care Banatul are nevoie!” „Ce noroc că a descins în umila noastră urbe!” „Anul acesta a fost jale la licență. Doamna Decan a asistat la susținerea tezelor, iar Paisie a dat note ca la piață: ține 5, ia 10, tu, 6! O astfel de coadă de topor ne conduce”. „M-a chemat și pe mine după-masă la jurăminte. Cu o oră înainte! Eram în licență la noi, n-am putut ajunge la Mitropolie”. „Trebuie boicotați, nu ar trebui să meargă nimeni la ei!” „Studentii meritau câteva cuvinte. Măcar pentru anii dedicați studiului. Sincer, aș fi vrut să le fiu alături. Dar măcar cu o zi înainte să mă fi anunțat cineva”. „O mizerie! Cât am fost student, aveam câteva repere. Acum nu mai e niciunul în facultate. Unii au fost pensionați, alții dați afară”. „Dați afară, ca și colegul nostru cel mai tânăr. Pentru că l-a luat la ochi Prea Sfințitul”. „Sunt atât de cătrănit, că nu mai am nicio poftă de nimic! Buba pornește de la București, de la cel care explodează de preafericire și se face că nu vede ce-i la Timișoara. Tare mă gândesc să plec și eu din cler”. „Nu puteți fi atât de egoist! Sunteți al Bisericii, trebuie să treceți peste orice!” „Doar n-o să plec din Biserică. Nu sunt încredințat că mai pot sluji ca preot”. „Mai sunt informatori prin parohii?” „Da, dintr-un protopopiat cu 30 de preoți, 20 sunt oamenii lui”. „Asta e o statistică foarte promițătoare. Contează că mai sunt zece preoți de calitate în fiecare protopopiat. O picătură de apă sfințită poate purifica un ocean”. „E o

mulțumire asta? Că altă armă nu am. Nu sunt prieten cu Paisie, cu prefectul, cu primarul sau cu președintele CJT”. „Orice funcție e temporară. Nu slujiți funcții. Îl slujiți pe Dumnezeu!” „Dar ferească Dumnezeu de prostul cu mintea liniștită care ajunge în funcții. E prăpăd la noi în Mitropolie”. „De ce nu scrieți despre asta?” „Pentru că nu există libertate, nu există democrație, ci conducere despotică”. „Nu trebuie să publicați chiar acum. Sau nu la noi în țară”. „E de mare cinste ce a făcut Corneanu! Nu numai că și-a îngropat de viu înaintașul, ci se poate lăuda că până la plecarea lui din lumea asta îi va îngropa și pe credincioșii de mâine! Așa om mai rar, Doamnă profesoară!” „Toți tăceți ca niște lași!” „Văd și știu”. „Acceptați un mitropolit care a făcut mișcări politice și victime știute și neștiute!” „I-a ridicat Sfântul Sinod dreptul de semnătură, i l-a redat, dar numai în tandem cu Paisie, a anunțat că se retrage la o mănăstire, medicii au dat nenumărate rapoarte despre înrăutățirea stării lui de sănătate, n-a mai apărut în public de trei ani. Nimeni nu îl mai vrea”. „Atunci sunteți ipocriți. I-ați făcut un volum omagial la 90 de ani. Am avut onoarea să îl corectez”. „Păi, dacă e atât de bun?! E un cărturar de geniu între mitropoliți! Vă amintiți vreo lucrare de care i se leagă numele?...” „Scriu despre el într-o carte.” „Nu vă invidiez...” „S-ar putea să mă invidiați, căci eu scriu adevărul... despre Lazarescu. Nu sunt istoric, nici preot, doar inconștientă”. „Când l-a scos în stradă pe Lazarescu, a cerut omul rufăria și Nicolae nu i-a dat nimic. Bătrânul mitropolit s-a pus în genunchi și i-a spus că îi dorește ca, atunci când va fi ca el, neputincios, să ajungă tot așa. Și, Doamne! E neputincios. Și de ce umilință are parte!” „Nu-i o legendă?! De fapt, de trei-patru ani tot

trage să moară Corneanu”. „Nu-l lasă Dumnezeu să moară prea ușor. Ar fi binevenită o astfel de carte”. „Părintele Dr. Zamela a omis numele lui Corneanu în cartea lui despre Lazarescu, deși știa că el era capul listei de informatori”. „Zamela a dres busuiocul. Se teme, îl cred. Aștept un al doilea volum după moartea mitropolitului. Mi-a promis”. „Va conține pagini întregi de murdării”. „E păcat că o astfel de lichea s-a jucat cu sufletele atâtor oameni”. „Măcar rudele lui Lazarescu au reușit să-i strămute, după Revoluție, osemintele în Catedrală”. „Acum eu nu știu cu ce l-ar mai fi încălzit pe Lazarescu locul înhumării după ce a trăit atâta timp în lipsuri nemeritate, la Cernica, în surghiun”. „Catedrala a fost creația lui. A pus atâta suflet în ea!” „Nu și singura. A creat la Timișoara o adevărată universitate, a avut colaboratori de elită: Vlăduceanu, Cotoșman, Bănescu! Iar Corneanu,... numai lichele!” „Corneanu s-a ferit de competiție. De asta l-a adus pe Paisie episcop”. „Posibil. Orice om mediocru se teme de cei de valoare. Iar Lazarescu e cert că era inteligent. Am citit două volume de predici din anii '40, absolut remarcabile!” „N-o să mă las până nu le voi citi și eu”. „Dacă scrieți cartea despre el, să știți că faceți un lucru bun, pentru care Dumnezeu vă va răsplăti”. „Nu mă gândesc la nicio răsplată”. „Nu va fi una pecuniară, în niciun caz...”

— Se împlinesc patru ani de când am pornit pe urmele Părintelui Vasile, care, întorcându-se într-o vară de la Sibiu, a trecut prin Cornet și a întâlnit-o acolo pe Lucreția. Mă gândeam să scriu un roman despre iubirea lor. Tocmai lansasem *Punctul interior* și mă simțeam pregătită pentru o nouă poveste de dragoste.

— Nici nu prea sunt multe romane de dragoste în literatura română. Nici în literatura lumii. Oamenii au trăit dragostea la prima vedere, după care fie flacăra s-a stins, fie ei s-au despărțit, de multe ori prin moarte. Marile iubiri au rămas neîmplinite.

— Da, aceasta e schema poveștilor din romanele de dragoste. Numai că iubirea despre care mă pregăteam eu să scriu avea ceva aparte. Era o iubire de ani mulți, care nu s-a sfârșit nici prin căsătorie, nici prin moarte timpurie. N-a fost nici frumoasă, nici tragică. O iubire cu nuanțe, cu subterfugii. Eroii poveștii mele nu s-au putut căsători, fiindcă erau rude. Dar, tocmai pentru că erau rude, s-au revăzut periodic și Lucreția, cel puțin, și-a închipuit că așa trebuia să arate iubirea vieții ei.

— Ca o iubire la distanță... Am citit despre Victor Hugo că a avut o iubită, cu care a corespondat toată viața. Îi scria câte o scrisoare de dragoste exaltată în fiecare an de

ziua ei de naștere. Îți dai seama că între ei n-au intervenit nici plictiseala, nici cearta, nici uitarea.

— Nici trădarea... Și Lucreția, și Părintele Vasile s-au purtat mereu astfel încât să crească unul în ochii celuilalt. O dragoste discretă și trainică...

— Din ce mi-ai povestit tu, așa a fost. N-ar fi fost păcat să ne limităm la o poveste de dragoste, oricât de complexă ți-ai fi imaginat-o, când viețile protagoniștilor noștri musteau de altfel de povești? La care am mai adăugat și noi dintr-ale noastre. Așa cum prevedeam, am călătorit pe firul destinelor...

— Am renunțat și eu la orice gând de cantonare în vreo specie de roman. Însă acum patru ani, asta intenționam. Am tras mașina pe dreapta la hotarul dintre Sânan-drei și Jadani și am pornit pe jos pe drumul nepietruit, de tractoare. Între un lan de porumb și unul de floarea soarelui. Cu un carnețel în mână, ca să notez tot ce mi-ar atrage atenția. N-am notat nimic. A început din senin o furtună cum n-am mai văzut. S-a făcut noapte în plină zi. Fulgerele și tunetele mă speriau mai tare decât ruperea de nori. Mi-am amintit de furtuna din munții Bucegi, apoi de vorba lui Ionel: „Cât le vezi, încă e bine”.

— „Mai rău să nu fie!”...

— Mi-era frig și mi-era frică. „Ah, ploile de Sfântul Ilie! Cel cu carul lui de foc...” Când eram mici, bunica Lucreția ne spunea că, atunci când plouă și fulgeră vara, Sf. Ilie umblă să ia de pe ulițe copiii, care nu se duc imediat acasă, ca să îi urce în ceruri, în carul lui de foc.

— Câte povești de astea înfricoșătoare nu erau la sat? Copilul numai de frică ascultă. Pe mine mama mă speria

că, dacă nu mă astâmpăr, vine nenea milițianul, să mă bată, și felcera, ca să-mi facă injecție. Ei, de atunci am rămas cu teama de polițiști, dar cel mai tare mă sperii de acul de seringă!

— Cel mai frică îmi era că mă ia nana Marica cu trais-ta. Era o femeie costelivă, gârbovită, zbârcită ca o prună uscată, cu doi canini lungi, îngălbeniți, care, când trecea cu pâinea de la brutărie, avea obiceiul să se oprească la vorbă cu bunica, întrebând-o: „Vi-s cuminți copiii? Că dacă nu, îi bag în traistă și îi duc la șintărie”. Când o vedeam, când o auzeam, mă gândeam mai întâi dacă am făcut ceva rău și, cum ușa de biserică nu eram, amuțeam de spaimă. Odată ne-a văzut bunicu stând așa smeriți, nemișcați pe scăunelele noastre, cu mâinile la spate. „Ce-i cu voi?” „E aici nana Marica”, i-am șoptit, dar și șoapta îmi stătea în gât. „Las’ că vă scapă tata moșu”. S-a dus până la poartă și a vorbit tare, ca să-l auzim și noi: „Nană Marică, ia mai du-te dumneata pe-acasă, că bărbatul dumi-tale o intra la bănuieli...” „Vaaaii, dom’ director, nu mi-s eu din alea!...” Și bunicii râdeau cu lacrimi de nana Marica, fiindcă le spusese că „nu-i din alea...”, iar eu nu înțelegeam de ce râd, trăgeam nădejde că nu e din alea care bagă copiii în traistă. Nu cred că e bine să-i sperii pe copii, să-i faci să tremure de frică și chiar să plângă fără rost. Și scorneala asta cu Sfântul Ilie, care ia copiii de pe stradă în carul lui de foc, era de un sadism gratuit. Îți dai seama ce m-a marcat, dacă mi-a amplificat spaima ce o aveam atunci, pe furtună, singură în câmp. În satul nostru, mureau trăsniți pe capete. Îi prindeau furtunile ba în căruțe, ba pe biciclete cu mâinile pe ghidoane. Mai și spuneau babele despre ei

că au fost pedepsiți de Dumnezeu, că omul trăsnit „atâta-ige păcătos, că-i jiuģecat aiși, pră pământ, nu în șeri”.

— Imaginează-ți ce-ar fi spus despre tine, dacă te trăsnea atunci în câmp. Ce căutai tu singură acolo? Inspirația!... Hi, hi, hi!

— În Carani, femeile erau casnice, făceau cel mult doi copii, aștia creșteau repede și, până le veneau bărbații acasă de la trenul de 5, tocau mărunt toate noutățile din sat. Mai ales dacă mureau tineri, musai era să-i întoarcă pe toate părțile, să găsească vinovatul și să îl arate cu degetul. De când dădea prima rază de soare, fuga la poartă, cu șorțul în față, că mai mestecau prin oale, ba la mâncarea pentru animale, ba la specialitățile locale și nu trebuiau să-și mânjească socnele ălea bune. Ce să-ți spun! Că și șorțu' le era curat, călcat și apretat. Primul subiect pe listă: tinerii care s-au spânzurat din vina părinților. Pentru că la Carani era o mentalitate de comunitate mică de șvabi de soi, care, ca să își mențină specificul, era foarte conservatoare. De exemplu, nu aveau voie să se căsătorească băieții din Carani cu fete din altă localitate, de altă etnie sau de altă religie. Nici fetele, cu băieți din altă parte. O singură excepție s-a făcut: doi frați gemeni, electricieni, s-au însurat cu două surori gemene din Iosifalău. Familiile Lutz. Dar nu pentru că s-ar fi iubit. Că ele, săracele, bătute în cap. Iar ei, adorabili. Jucau cu bunicu la Loto și la loz în plic. Plăteau pe din trei biletele, sperând să își împartă nemțește câștigul. N-au câștigat niciodată nimic, dar măcar au pierdut mai puțin în felul ăsta.

— Stai un pic. Nu cred că am mai auzit de așa ceva. Nemții din Carani se căsătoreau doar între ei?!... Și ce are asta cu spânzurătoarea?

— Mai ales bărbații tineri, care plecau din sat la armată, ori își găseau loc de muncă la Timișoara sau la Arad și făceau naveta... se îndrăgosteau de fete din altă parte, cu care nu se puteau căsători, în niciun chip. Numai ce auzeau că s-a spânzurat unul și că a lăsat scrisoare că... l-au împiedicat părinții să o ia de soție pe iubita lui din satul cutare.

— Ai mai prins tu interdicția asta?

— Da. (Altfel, mă căsătoream și eu cu un neamț din Carani și eram azi profă la Frankfurt sau la Reutlingen.) Pe vremea când eram mică se înfrățiseră deja cărănenții cu cei din Orțișoara. Era o comunitate șvăbească și catolică Merțidorf-Orțidorf, destul de mare. Dar inima unora tot o mai lua pe de lături și continuau să se omoare din același motiv. În copilăria și în adolescența mea, foarte multe asemenea drame au fost. Tinerii aceia nu înghițeau pastile colorate, ci fixau ștreangul de tavan, se urcau pe scaun... și adio!

— Chiar aveau de ce să îi aibă pe conștiință. Și nu numai părinții, ci și comunitatea aceea atât de înapoiată.

— Să fi văzut tu șvăboaicele care se lăudau că sunt mame eroine, pentru că le-a murit copilul la ruși! Se plimbau cu poza, își arătau distincția, nu ca să se plângă, ci ca să se mândrească. Știi cum umblau? Ca iehoviștii sau mormonii cu materialele lor propagandistice. Cu același zâmbet larg pe buze, cu chipul transfigurat de fericire, cu fotografia tânărului decedat pe piept.

— Erau manipulate de vreun lider al comunității. Ia spune-mi tu cum ai scăpat de furtună acum patru ani? Ai făcut acte de magie, cruci cu limba?

— Da. Am spus și câteva mantre. Și câteva descân-tece... din Ploiești. Știi cât de rău a fost?... Gropile alea de la

roțile tractoarelor s-au umplut cu apă maronie. Floarea soarelui, la pământ. Frunzele porumbului, despicate, rupte, ciuruite. Căzuse piatră mărunță, dar multă. Ți dai seama că mi se lipeau tălpile de imală!?

— Păi, nu mergeai spre Cornet?

— N-am ajuns până în Cornet. Dar, o piatră tot am luat cu mine în acea zi de 13 iulie 2010, ca semn al unui posibil început. Am verificat în aceeași seară, căutând imagini pe internet, dacă ar fi putut fi o piatră de silex. Da, ar fi putut. Era anostă ca formă și culoare, însă foarte fină la atingere. O și vedeam pe Lucreția, la 16 ani, trecându-și palma peste călcâi și având senzația pe care am avut-o eu mângâind acea piatră... Unde mai pui că ea îi arunca și ochetele Părintelui Vasile!

— Cum ai putut renunța așa ușor? Eu, în locul tău, mergeam până în Cornet. Dacă găseai un bărbat dormind?

— Pe cufere? Mi-am luat mașina și m-am dus în sat. M-am oprit la biserică. Nu mai aveam nicio rudă de vizitat în Jadani. Acolo se pregăteau de vecernie, așa că am cumpărat lumânări și am urcat pe jos dealul până „La morminți”. Ce-aș fi vrut să mă ia de mână sau măcar să-și fi pus un braț pe după gâtul meu uica Pompiluț, când am deschis poarta cimitirului care scârțâia din răspuțeri. M-am dus direct la criptă și m-am așezat pe bancă. Soarele bătea din spatele meu. Mă uitam la fotografiile Lăzăreștilor. Singur, deasupra tuturor, Vasile Lazarescu, Mitropolitul Banatului. Stânga-dreapta, părinții lui, Nicolae și Ecaterina, apoi fratele Arcadie cu soția și cei trei copii ai lor: Nicolae, Gherghina și Ștefan, cu soția Rozalia. Toți bătrâni, ca Lăzăreștii dintâi. Numai Ștefan cu Rozalia au avut copii. O

fiică, Lia, profesoară de desen, care a murit la 60 de ani, și un fiu, pe care îl chema Vasile Lăzărescu, ca pe Uica, mort la 51 de ani.

— Așezați pe generații. Toată familia într-o criptă. Li s-a stins neamul.

— N-am spus chiar asta. Nepotul Vasile a avut trei fiice. S-a străduit el să ducă și numele mai departe, dar n-a putut. Când s-a născut a treia fetiță, s-a dus la unchiul Nicolae Lăzărescu și i s-a plâns: „Tot nu-i băiat!” „Nu-i nimic. Pe mezina voastră am să o botez eu. Îi spui Nicoleta și am să o învăț tot ce știu. Va fi cât șapte băieți la un loc!” Așa au făcut. Nicoleta are acum 26 de ani și locuiește în casa părintească a Mitropolitului. Este învățătoare, are un băiețel și e din nou gravidă. Mă uitam cu ochii în lacrimi la ei... Erau familia mea. Pe toți i-am cunoscut, i-am strâns în brațe, i-am sărutat pe obraji de atâtea ori. Pentru toți eram nepoata Lucreției. Numai pentru ea eram „nepoată de mitropolit”. Las piatra de silex la ușa criptei și mă duc să aprind lumânări la străbunicii mei și la uica Pompilie. Se face tot mai întuneric și mă simt tot mai singură. Mă grăbesc să aprind lumânările și să plec. Pun prima lumânare la mormântul mamei Lucreției. Realizez că mormântul e foarte aproape de criptă, la cel mult 3 metri de gardulețul ce o înconjoară. De fapt, e primul mormânt de lângă cripta Lăzăreștilor, care a fost făcută mult după ce, în fața acestui mormânt, Părintele Vasile o ceruse pe Lucreția în căsătorie. Mă gândesc că Mitropolitul nu întâmplător a ales loc de veci pentru părinții săi lângă mormântul mamei Lucreției. Dar pe cine să mai întreb dacă e așa și nu altfel?!... Toți cei ce puteau fi întrebați acopereau

cu fotografiile lor pereții acestei cripte. Încep să pun câte o lumânare pentru fiecare. Constat că am una în plus, deși aprinsesem o lumânare și pentru Mitropolit, chiar dacă osemintele lui erau duse de acolo. A rămas în urma lui fotografia din tinerețe, din vremea când era episcop de Caransebeș. Și-mi zic: ce-ar fi să o aprind pentru romanul pe care-l voi scrie despre ei? Mă aplec prea mult, mă ard la degete cu flacăra lumânării din stânga mea, e semn rău, îmi spun, și îi dau drumul din mână. Cade în apă. Nu era decât un ochi de apă de vreo 10 cm pătrați, dar lumânarea se îmbibă cu apa de ploaie și nu se mai poate aprinde. Încerc o dată, de două ori... Nu mă îndur să plec fără să o aprind.

— Ești superstițioasă ca o babă, Mirela!

— Sunt, am crescut cu superstițiile și cu rugăciunile Lucreției. La noi, religia și magia se întrepătrund. Ca în Moldova ta saracî...

— Și? Cu lumânarea ce ai făcut?

— Am așteptat și am aprins-o după ce s-a uscat fitilul. A ars dreaptă, nu s-a tufnit ca toate celelalte. Era deja și mai răcoare. Am stat să văd cum arde, până s-a întunecat de-a binelea.

— Deci, romanul acesta trebuia să se scrie.

— Greu, cu încetineală, nu în clipeală... dar da, acesta era mesajul flăcării, pâlând netulburată în toiul nopții: „Până la urmă, va fi bine!”

— Nu ne cunoșteam pe atunci...

— Te-am așteptat. Așa cum am avut răbdare să se usuce lumânarea. Fără tine, n-aș fi avut curajul de a-l scrie așa.

— Ei, nu! Ai fi scos doctorul din tine la plimbare.

— Nu cunosc pe nimeni altcineva cu care să fiu la fel de compatibilă în gândire și în exprimare.

— Ne cunoaștem pe dinăuntru.

— Nu ți-am ascuns nimic. Ți-am spus tot ce știam, cu încrederea că vom ajunge aici.

— Tu și semioticul din tine! Eu am înțeles din semnul tău, acela pe care l-ai primit când ai scăpat lumânarea, că... romanul nostru – ca să poată aprinde flacăra adevărului – va trebui trecut prin apa curată și limpede a cerului, nu prin agheasma popii din biserică...

— Ai înțeles foarte bine. Cea mai grotescă scenă din tot scandalul cu Mondialii – din puținele pe care le-am văzut – mi se pare aceea în care, în apa sfințită pentru botez, asupra căreia s-au spus rugăciuni, Bercea aruncă euroi, sau naiba știe ce bani murdari. Și preoții nu spun nimic!

— Să-l spălăm de impurități – așa cum spală o mamă pe pruncul ei dorit – și să-l punem apoi să se usuce la soarele, care ne luminează pe toți, deopotrivă, neținând cont de nicio diferență dintre noi, ci doar de aceea că toți suntem, înainte de toate, Creația unică a lui Dumnezeu. Dacă omul este făcut după chipul și asemănarea Lui și dacă El este atât de bun și iertător, noi nu avem niciun motiv să fim altfel... Dacă vom înțelege asta, vom fi buni și vom ierta și noi, și, cu certitudine, nu vom mai rătăci pe un drum care să ne ducă spre... nicăieri.

— Atâta doar că semnele sunt, în general, amăgitoare. Nu știu care va fi destinul acestei cărți. Sper că nu va trece neobservată. Însă, dacă Părintele Dr. Zamela ne-ar spune secretul lui Lazarescu, poate ne-ar demola tot ce am clădit.

S-ar putea să fie foarte întunecată partea aceea ascunsă, din moment ce tot ceea ce se vede e atât de luminos.

— Nu cred. Dar avem dreptul să știm.

— Dacă cineva i-a încredințat cu limbă de moarte un secret, iar el a promis că nu îl divulgă, nu văd de ce mi l-ar spune mie?

— Măcar să ne spună dacă din această cauză îl ține Încornoratu pe Lazarescu închis la subsol.

— Mi-a spus deja că secretul nu are de-a face cu Corneanu. Pe de altă parte, el însuși a făcut cerere la Mitropolie, ca să poată vizita mormântul lui Lazarescu. Singurul motiv pentru care Uica e îngropat la subsol e acela că el și-a exprimat această dorință.

— Nu și cea de a fi închis cu lacăt!

— Mitropoliții sunt îngropați, la vedere, în catedrale. Or, el era Mitropolit.

— În numele adevărului, Părintele Dr. Zamela trebuie să îți spună secretul.

— Am completat puzzle-ul, avem imaginea de ansamblu. Dacă am avea și secretul, ar fi... perfect.

— Chiar așa să-i spui. Că e pentru ultima oară când îl întrebi. Fiindcă, după apariția cărții, tu nu vei vrea să-l mai știi. Și nici eu. Iar, dacă alții știu secretul și ne vor descalifica din cauză că nu am atins acest aspect, el va fi singurul vinovat.

— Cum o să îl învinovățesc că nu divulgă un secret?!... Dar eu nu am găsit nimic negativ despre Lazarescu, oricât am căutat...

— Corect. Nicăieri.

19

Întâmplător sau nu?

— Mirela Radu-Lazarescu se înrudește atât cu Vasile Lazarescu, cât și cu Lucreția. Bunica ei a crescut-o de mică, amintindu-i în fiecare zi că este nepoată de mitropolit și că trebuie să învețe carte. Întâmplător sau nu, Mirela, nu numai că a învățat carte, dar a și scris cărți. Aceasta este cea mai recentă carte a sa, în care vrea să arate lumii cum a fost unchiul ei, Mitropolitul, în carne și oase. Cu bune și rele. Mama ei este convinsă că sufletul lui Vasile Lazarescu se află în Cer, deși osemintele sale sunt ascunse sub cheie, la temelia Catedralei, de înălțarea căreia s-a ocupat în cele mai mici detalii.

Întâmplător sau nu, Mirela Radu-Lazarescu îl cunoaște pe George Safir pe un site literar. Cei doi discută adeseori pe teme legate de încercările lor literare, până când Mirela îi propune lui George să scrie împreună un roman despre Vasile Lazarescu, personaj pe care ea simte că nu îl poate crea cu propriile resurse sufletești. George acceptă din primul moment această invitație, dar colaborarea lor este plină de năbădăi. Riscul de a rupe fragila legătură literară apare la tot pasul, iar reacțiile lor față de proiect devin tot mai pline de patimă. Amândoi sunt orgolioși, pietre tari care se confruntă deschis, se rănesc, se dezamăgesc, se iartă și se mobilizează apoi reciproc, pentru a duce romanul în acel punct în care își promet că vor trece ei înșiși din

ficțiune în realitate. Simetria face ca acest roman cu două începuturi să aibă, în mod firesc, și două sfârșituri, dintre care unul este predictibil și celălalt nu. Fiindcă romanul se scrie singur. Întâmplător sau nu.

— Întâmplător sau nu... suntem doi nărozi. Ce-ar fi să schimbăm titlul? *Întâmplător sau nu?* e atât de original!

— Mă omori! Acum?!... Dar e o idee genială!

— Îmi place, sincer. Hai, gata, toate se leagă.

— Parcă ai dreptate. Îți las ție ultimul cuvânt, că ești se-mi-o-ti-ci-a-nă!

— Tocmai am constatat că iubirea dintre Lucreția și Mitropolitan nu a fost ce credeam. Eu o supralicitasem. Iar tu ai sublicitat-o, fiindcă ai vrut să îi aperi imaginea lui Lazarescu.

— Eu asta am simțit: că Vasile, îndrăgostindu-se de Lucreția și neavând nicio aprobare din partea Bisericii să o ia de soție, a acționat sub primul imbold, sau la prima chemare, și s-a călugărit. Întâmplător sau nu, Dumnezeu i-a scos-o pe Lucreția în cale, tocmai ca să îl facă... mitropolit.

— Ce zici? Alt titlu, alte legături... Fiindcă *Piatra de silix* era prea metaforic, *Spre nicăieri* devenise sinistru, înaintam și nu mai ajungeam nicăieri...

— Debusolarea mai treacă-meargă, dar lipsa de perspectivă... Mai ții minte? Spuneai că ai un desfășurător... Hi, hi, hi! Ți-am spus că poți să-l arunci. Cum crezi că am scris azi-noapte frazele cu... întâmplător sau nu? Am băut și eu oleacă mai mult, de dragul efectului... de sevraj. Întâmplător... sau nu, Ioana Lazăr nu a rezistat, pentru că nu s-a primit subvenția pentru cărticica de 300 de pagini, iar Geor-

ge Safir i-a propus autoarei un alt pseudonim, care, întâmplător sau nu, are un acronim ce o reprezintă: Mirela Radu-Lazarescu (M.R.L.) Nici titlul inițial, *Piatra de silex*, nu a rezistat. Întâmplător sau nu, George Safir a revenit de unde au plecat, la *Spre nicăieri*. Deci, din cele trei elemente de început ale copertii... a rămas numai George Safir. Piatra. Întâmplător sau nu.

— Întâmplător sau nu, eu am găsit piatra de silex, lăsată de Vasile în Cornet... Și l-am găsit și pe Safir pe internet... Știi, Safire, cerul acela de un albastru deschis, cum Părintele Vasile n-a văzut nicăieri altundeva?

— Nu, dar poate îl voi vedea și eu cândva, dacă Părintele Vasile va fi atât de generos încât să mi-l arate.

— Când ne-am hotărât să scriem împreună, niciunul din noi nu a folosit verbul „a încerca”. N-am spus „să încercăm să scriem un roman”.

— Eu știam că vom scrie de-adevăratelea, fără prea multe tatonări, fără să bâjbâim.

— Chiar atunci a murit Gabriel Garcia Marquez. Și m-ai întrebat despre ce e vorba într-*Un veac de singurătate*. Îți amintești? Iar eu ți-am spus că e vorba de povești, mituri, fabulații, dintr-un ținut din Columbia, unde se consumau frunze de coca și toți erau drogați.

— Da, m-ai aburit cu efectul de sevraj.

— Poate ne-am apropiat pe alocuri de el... Am intrat și noi într-un ținut românesc, „din Banat până la Bug”, la care visa Lazarescu și unde, deși băutura e slabă, apare uneori efectul de sevraj iscat din te miri ce. Ca atunci când treceam dintr-o poveste-ntr-alta... Pove de la tine, pove de

la mine, de parcă ne-am fi pasat o frunză de coca... Na și tu, dă-mi-o și mie...

— Am verificat. Nu-i niciun roman cu titlul *Întâmplător sau nu*. Era culmea să fie!

— Vreau originalitate cu orice preț. Eu cred că, dacă ar fi după mine, nici n-aș respira de două ori la fel.

— Se compară romanul acesta cu vreunul din cele citite de tine?

— N-aș fi scris un roman care să semene cu altele.

— *Întâmplător... sau nu*. E bine așa?

— Mi-am bătut capul căutând un titlu care să miște pietrele din loc.

— *Spre nicăieri* mișcă și inimile. E totuși cel mai bun.

— Pe mine mă termină psihic. E titlul potrivit pentru cartea noastră... de sacrificiu.

— Prin urmare, acesta rămâne. Nu duce nicăieri. Precum viața.

— De când mă urmăresc cuvintele astea! Am crezut că, măcar atunci când scrii, lucrurile depind de tine, că, atunci când crezi, ești un mic Dumnezeu.

— Ai numai iluzia că tu scrii. Dumnezeu e unul singur și te poartă pe unde vrea El.

— Eu cred că furtuna aceea care a transformat praful în clei m-a legat semiotic de Cornet. Am uitat să-ți spun ce etimologie populară făceau rudele mele. Imediat după ce a murit Uica Lazarescu și a venit Corneanu la înmormântare, ca un mitropolit al Banatului să îl îngroape pe celălalt, și numele localității a fost schimbat, din Jadani în Cornești. Ei au văzut în asta încă o lovitură. „Iuda” a dat satului numele lui, „fire-ar numa’ iel al șiorilor să fie!” (cum și este!), „că i-

o dzis Corneșci ge la Corneanu!” Îmi sună încă vocile lor în urechi și le văd dezamăgirea pe fețe, colțurile buzelor lăsate mult în jos...

— Omul care face rău este învinuit și de rele pe care nu le-a făcut.

— Poate am căzut și noi în păcatul ăsta.

— Vezi cum nu depinde de mine și de tine ce și cum scriem?

— Da, cel puțin cu titlul ne-am lămurit. Nu îl mai putem schimba. Am încercat de trei ori. Întâmplător sau nu, rămâne *Spre nicăieri*. Mai mult ca sigur, neîntâmplător.

*

— M-a sunat un Părinte Doctor ca să-mi spună: „Colonelul Corneanu e pe moarte!” „De unde aveți informația asta?” „Vuieste presa!” „Ah, ce ghinion! Voiam să îi duc în plic alb romanul. Să-l citească, să se vadă în oglinda retrovizoare”. „A istoriei...” „A istoriei. Să realizeze că, așa cum spunea Lazarescu, crimele nu se prescriu. Ies la iveală, chiar și atunci când crezi că ai scăpat definitiv de apăsarea lor. Chiar și în ceasul morții...” „Acum, nu-i nimic sigur. E la Terapie intensivă, intubat. La vârsta lui... La cât e el de fals, îl mai păcălește poate o dată pe Dumnezeu”.

— Dapicumdarnu! I-a înșelat pe enoriași, în toate privințele, cu chipul lui de madonă sixtină, cu vocea lui de... castrat...

— De scapete, George, scapete îl făcea...

— De dracu să-l chieptăne! Că tot un drac. L-a înșelat și pe Dumnezeu de zile, și pe statul român, de bani!

— Nu mai spune asta! Dumnezeu știe câte zile îi dă unui om și de ce.

— Dar și Părintele Doctor ar trebui să-i ceară scuze pentru că l-a degradat, ÎPS Nicolae este general!

— Rezervist! Nu l-a mai văzut nimeni pe la Catedrală de vreo patru ani. Academia Română i-a editat anul trecut

volumul omagial pe care ți l-am trimis. Acela a fost lansat la Mitropolie, în ideea că Înalt Prea Sfinția Sa... ar coborî la ceremonie, măcar până în sala de festivități. N-a fost chip. E chinuit rău.

— S-a retras de mult din viața publică, însă... nu la mănăstire, ca Papa Razzi, și nici la... pensie, ca Lazarescu. S-a mulțumit în continuare cu salariul de mitropolit, cu locuința și cu biroul de la Mitropolie...

— Păcălește în continuare. Și îi merge, că are cu cine să îi meargă. Chiar nu știu de ce, dar tuturor celor cu care am vorbit, cu excepția ta, le e, fie frică, fie jenă de Înaltul.

— Când l-am ascultat prima oară, așa mi-a provocat o greață, încât mi-a lăsat gura apă spre o lămâie din Elada, iar vocea aia de miorlăit mi-a întărit prima impresie. Am convingerea că mai toți bărbații cu fuste care i se închină Domnului nu sunt decât niște lingăi și pupincuriști. (Linge 'zdă, papă cur!) O spun cu toată înverșunarea și cu toată răspunderea, că am trecut și eu cam de mulțișor de o jumătate de veac și am văzut și am auzit multe. Așa cum n-am văzut și nici n-am auzit de vreun profesor care să-mi fie model, așa cum nu am văzut și nici n-am auzit de vreun doctor care să fie milos la primit șpagă...

— Înseamnă că traseele noastre în viață au fost foarte diferite. Eu am întâlnit în toate aceste domenii foarte mulți oameni de ispravă. Chiar cred că în profesiile acestea e vorba de vocație, de o dăruire aproape de sacrificiu. În istoria noastră, modelele sociale s-au ridicat din aceste categorii profesionale. Mă superi când generalizezi așa și îmi pare rău că nu ți-ai găsit modele printre dascălii tăi, cel puțin.

— Ei, vezi tu, Mirela Radu-Lazarescu, cum toate drumurile duc... spre nicăieri? Ai dreptate că generalizarea asta nu e bună, la nervi spunem multe, apoi regretăm.

— Chiar dacă se zice că la medic n-ai ce căuta cu mâna goală, și eu, sincer, nici nu mă duc așa, ba chiar nici nu merg la medici necunoscuți, tu mi-ai spus că niciodată n-ai dat șpagă, ba chiar că, la Târgu Mureș, un medic, înduioșat de fratele tău Sebastian, cel cu un singur rinichi și cu palmele muncite, a deschis sertarul și i-a returnat o parte din banii dați pentru operație. Nemaivorbind de faptul că i-a salvat viața.

— Nu de asta s-a făcut medic, ca să salveze vieți?

— Ba da. Asta era menirea lui. Dar avea și cunoștințe și competențe peste medie, pentru care statul nostru precis nu îl plătește îndeajuns.

— Or fi și excepții, dar trăsăturile definitorii pentru aceste sisteme sunt incompetența și corupția. Descoperindu-te pe tine, mi-am amintit de chipurile dascălilor mei. Unii s-au dus, dar au înviat. Cât de ingrați suntem uneori, și când vorbim de dascălii noștri!...

— Nu mi-am vorbit niciodată de rău dascălii. Prima carte, teza mea de doctorat publicată la cea mai prestigioasă editură de atunci din Timișoara, am dedicat-o dascălilor mei. Eu profesia asta am moștenit-o, precum culoarea ochilor. E în familia mea de sute de ani. Dar felul în care îmi țin orele și îmi scriu cărțile se datorează îndeosebi modelelor pe care le-am avut în facultate. Poate n-am să ajung vreodată la erudiția lor, n-o să am statuie și n-o să dau nume vreunui colț din lumea asta, dar am scris și eu cărți, mai multe decât era necesar pentru o mapă profesională, și m-

am străduit să merg mai departe pe calea deschisă de ei. Aparțin unei școli, de care sunt foarte mândră. Marii mei dascăli mi-au făcut cinstea de a mă remarca și de a avea încredere în mine încă dinainte de a mă cunoaște.

— Ce vrei să spui?

— Exact ce am spus. Nimeni nu mă cunoștea când am dat admitere la facultate. Era o concurență acerbă, 8-9 pe un loc. M-am văzut intrată la facultate, cu o medie foarte mare, cu nota 10 la Gramatică. A fost o surpriză, căci la olimpiade primeam subiecte de literatură, dar nu ceva fantastic, fiindcă eram obișnuită cu nota maximă.

— Și-atunci?

— După primul curs de Lingvistică, disciplină pe care o predau eu din 1998 încoace, m-a chemat Profesorul la Catedra de limba română. Un profesor glacial, taciturn, scos ca din cutie. Ni s-a recomandat Király, cu precizarea că numele lui înseamnă „rege” și că nu l-ar deranja dacă i-am spune „Tovarășul rege”!

— Așa cum îi spunea Lazarescu regelui Mihai I! Ha!

— Întâmplător sau nu? M-a prezentat șefului de catedră, apoi, tremurându-i degetele de nerăbdare, și-a aprins o țigară. Șef de catedră era Profesorul Ioan Muțiu, care mi s-a adresat în stilul aspru, pe care aveam să-l apreciez atât de mult mai târziu: „Bagă de samă! Tu nu meritai 10 pe lucrarea de gramatică. Ai făcut unele greșeli. Dar noi am văzut în tine stofă de filolog și ne-am vorbit să îți dăm 10, ca să îți sporim șansele de a intra la examen. Sper că ai înțeles că asta te obligă să fii serioasă și să înveți, că pentru învățatură ai venit aici!” Știi ce m-a marcat gestul lor? Și acum mă simt obligată față de cei ce au avut atunci încredere în mine. Și rușinată că nu fac destul.

— Dar Corneanu nu a gândit ca tine! El nu s-a simțit prea obligat față de Lazarescu.

— Ca om ce nu mi-am denigrat niciodată părinții, dascălii, binefăcătorii, chiar nu-l pot înțelege pe Îngerul Diavolului, nu îi pot găsi o scuză...

— Tu crezi în iertare?

— Da. Nici supărarea nu ține la mine. Dacă seara mă cert cu cineva, noaptea visez că ne-am împăcat.

— După cum ai pus acum problema, îmi dau seama că și noi am cam greșit. Nu avem dreptul să-l condamnăm pe Corneanu.

— Putem măcar să nu fim de acord cu el? Nici nu l-am condamnat, am comentat, poate mai subiectiv decât un istoric sau mai liber decât un preot, ceea ce am găsit în documente.

— În loc să mă temperezi, mă incیți la aversiune.

— Nu-mi ceri tu zi de zi noutăți? Îți transmit tot ce aflu. Mă duc unde mă trimiți, stau de vorbă cu lumea și... nici măcar nu reproduc tot ce-mi aud urechile. Nici mimi-ca, nici gesturile care însoțesc vorbele denigratoare la adresa mitropolitului. Caut să îmi potrivesc cuvintele cu ale tale, iar tu mă învinuiești de incitare?...

— Iar nu știi de glumă?

— Cum să nu mă deranjeze comentariile tendențioase ale lui Corneanu din notele informative? Ironia, sarcasmul sau atitudinea aceea de lingău al victimei sale? Tot ce știu eu, ai aflat și tu. Unele cercetări le-ai făcut de unul singur și te-ai enervat la culme când ai văzut cât de lipsit de caracter era cel pe care tu însuși l-ai poreclit *Îngerul Diavolului*, tocmai pentru că ai constatat cum sărea de pe un front pe altul.

— Trebuie doar să arătăm faptele lui și ale Mitropolitului, să le punem față în față, fără aprecieri la cald.

— Pentru că personajul e pe moarte? Dacă ar fi apărut deja cartea? Și de ce să ne abținem de la comentarii? Nu suntem doar naratori, ci și personaje în construcția asta. N-am fost eu la Corneanu, n-am vorbit cu Lucreția, cu Părintele Dr. Zamela, cu Părintele administrator și cu părinții profesori?

— N-aș fi avut rezervele de acum, dacă mitropolitul uzurpator n-ar fi într-o agonie pe care se cuvine să i-o respectăm.

— De ce îi spui *uzurpator*, dacă vrei să nu-l mai condamni?

— Spun astfel, întrucât la vremea când a fost închinoviat la Cernica, Părintele Vasile era încă Mitropolit, și tot așa a și murit, precum tot așa a fost și înmormântat. Deci, Nicolae Corneanu nu putea fi înscăunat mitropolit în timpul vieții lui Lazarescu, decât prin vicieșuguri și uneltiri, pentru care CNSAS-ul are toate dovezile.

— Conform canoanelor, așa este. Și Efrem, și Nifon spuneau că după o perioadă de retragere la o mănăstire, orice preot se întoarce la drepturile de dinainte. Numai că Lazarescu trebuia reabilitat, pentru ca să-i mai facă vreo problemă lui Corneanu. Și acesta din urmă se zbătea ca peștele pe uscat, informând Securitatea despre intențiile lui Lazarescu de a cere reabilitarea și întoarcerea la Mitropolie. Țipa după ajutor... și a primit.

— Cum striga? „Omorâți-l! Luați-l din calea mea!”

— Da, acesta era mesajul implicit. Și Securitatea chiar asta voia să facă. Să îl lichideze fizic pe Lazarescu. Cred că

cineva, de foarte de Sus, le tot dădea planurile peste cap, că Lazarescu îi înduioșa până și pe agenții de la Cernica!

— Uzurpatorul știa cât l-a iubit Lazarescu. Și după ce i-a tras-o „popește”, după ce l-a înmormântat la Jadani, după ce i-a adus osemintele la Catedrală... e un mare mister pentru mine cum de n-a făcut nimic pentru îndreptarea greșelilor lui. Putea să-i cinstească memoria și să-i facă slujbe celui vrednic de pomenire – Mitropolit Dr. Vasile Lazarescu.

— A făcut tocmai pe dos. Nu s-a mulțumit să-l îngroape de două ori. I-a distrus și scrierile. A smuls din reviste până și articolele în care era menționat înaintașul său!

— Ca să-l mai îngroape o dată. „Vasile Lazarescu – un mitropolit uitat”.

— Un Profesor universitar, care, la 75 de ani, încă face anchete dialectale, mi-a spus că îi vine să-i ierte totul lui Ceaușescu pentru că nu s-a atins de cărțile din domeniul său de specialitate. Dacă ar fi fost teolog și ar fi fost interesat de anumite documente din opera lui Lazarescu, distrusă de Corneanu et comp., ar mai fi spus același lucru?!...

— Mitropolitanul este acela care a terminat Catedrala, această minunăție de lucrare închinată Domnului. Corneanu ce a făcut? Știi cumva de vreo lucrare deosebită la care este părtaș? Că despre demolări am aflat din dosarul lui făcut public...

— Oare de ce nu și-a ars dosarul, la cât era de puternic, de influent?

— Ce nevoie era să-l ardă? N-a rămas tot mitropolit? L-a durut în cot de ce scrisese pentru Securitate... Mă tem că astea erau chiar convingerile lui. Milita pentru lucruri în

care credea: respectarea drepturilor oamenilor de a îmbrățișa orice credință religioasă sau de a fi ateii (o atitudine modernă, în pas cu vremea!), dar nu și orice orientare politică (musai să fie cu comuniștii, astea erau vremurile!), reducerea numărului de studenți la Teologie (ce să te faci cu atâția popi?), scoaterea la pensie a mitropoliților confirmați de rege cu voia lui Dumnezeu (regele a fugit și dacă Dumnezeu nu există?), trimiterea în temnițe sau la moarte a unor oameni asupra cărora planau suspiciuni, cum ar fi aceea că voiau să plece din țară (de ce să fugă din țara asta mănoasă?... de prea mult bine?! ,mai bine la pușcărie!)...

— Ți-am spus că el a făcut în atâția ani și lucruri admirabile: muzeul de la Catedrală, biserică, mănăstiri, a dezvoltat ecumenismul în această parte de țară. I-am corectat volumul omagial scos de Academie anul trecut. Cu tot respectul pentru ceea ce s-a adunat într-o viață de mitropolit. Dar mă înțelegi că refuz să-i ridic osanale? Corneanu a fost o piață rea pentru familia mea.

— Nu-i poți ierta ce i-a făcut Mitropolitanului înainte ca tu să te fi născut?

— O, nu de iertare vorbim. Nu mi-aș face păcate neiertându-l. Dar ție ce-ți arată ceea ce i-a făcut el lui Lazarescu?

— Lipsă de caracter.

— Eu nu reușesc să-mi țin gura închisă câteva ore în șir, iar Mitropolitul Vasile și-a ferecat-o câțiva ani înainte de moarte. Îți imaginezi cum a trăit? Un om plin de idei! Și foarte bolnav. Cât de greu îi treceau zilele și nopțile la Cernica, în pușcăria căreia aveau nesimțirea de a-i spune „mănăstire”? Unde a intrat, complet nevinovat, doar ca să îi facă loc lui Corneanu la Mitropolia Banatului? Un om care căuta „fericirea vremelnică și veșnică”?!

— Ți-am spus că vor găsi canoanele prin care să legalizeze (mir)ungerea lui Corneanu ca mitropolit. Tronul mitropolitan a fost vacantat prin pensionarea lui Lazarescu.

— Era un mitropolit în regim de distrugere la Cernica, după cum a observat medicul Tentinel Iliescu...

— Îi rămăsese gradul, nu și funcția. Ca regelui Lear, coroana de paie...

— Dacă ar fi fost chiar așa, de ce lui Popa Vasile îi mai țâțâia fundul în septembrie 1963, când vorbea despre ru-moarea din Timișoara legată de reabilitarea lui Lazarescu?

— De întoarcerea Mitropolitului Vasile! Ce scria Corneanu după ce a fost avansat în grad?

— „În esență, aceste zvonuri pretindeau că Lazarescu, în urma rezultatului procesului mai ales, a fost reabilitat. S-a putut dovedi, se pretindea din partea colportorilor acestor știri, că el a fost doar o 'victimă politică', neputându-i-se dovedi niciun fel de neregulă financiară sau de altă natură. Reabilitat astfel, urmează ori să-și reocupe locul deținut anterior, ori să i se dea o altă funcțiune echivalentă, la patriarhie sau ca mitropolit al unei mitropolii ce s-ar crea pentru regiunea Dobrogea”.

— Dacă astea ar fi fost, în mod concret, consecințele reabilitării, nu mă mir de ce au tergiversat-o atât. Era rost de-un os de ros,... mai ales în zilele de post. În acele vremuri, un ciolan făcea mult pentru preacinstitele fețe biseri-cești. Că doar știi cât de chinuite erau cu reducerile!

— Din păcate, avea dreptate. Erau zvonuri. Lazarescu n-a fost reabilitat nici până în ziua de astăzi, decât implicit, prin reînhumarea în Catedrală. A avut grijă urmașul său ca asta să nu se întâmple. Și complici s-au găsit destui.

— I-a fost complice însuși Patriarhul Iustinian Marina, cel ce știa că și Corneanu e un derbedeu din gașca de la putere, dar i-a pus camilafca cu cruce pe cap și a rostit ceremonios: „Vrednic este!”

— Știa el că... nici poveste. Doar a tăcut chitic atunci când Lazarescu i-a spus în față ce servicii aducea Corneanu Ministerului de Interne...

— De ce n-ar fi fost securiștii vrednici de această cinste? Că, așa cum spunea Corneanu, orice membru de partid, chiar dacă este ateu... sau liber cugetător, ca Iliescu, poate fi un bun român. Și bun român, plin de dragoste față de semenii – cu o notabilă excepție, cel puțin!, că doar nu trădezi nici în dragoste... din dragoste pentru cel trădat – promitea să fie Corneanu, din momentul când s-a văzut cu bastonul de mitropolit în mână.

— Mai spunea Părintele Nicolae că nici nu e singurul... Bagă și cuvântarea lui de înaltă minciună și aburire preoțească!

— La cele 39 de primăveri, câte avea de toate, Înalt Prea Sfinția Sa cea vrednică s-a adresat plin de emoții clerului și dreptcredincioșilor:

„Trebuie să avem dragoste unii față de alții, pentru că ea este semnul după care se recunoaște orice creștin. În dragoste aș vrea să se desfășoare toată munca ce-o încep acum la voi. Și numai atunci voi socoti că mi-am împlinit datoria, când, din orice voi înfăptui, va răzbate doar dragostea. Cu inimă caldă, voi primi pe toți cei ce vor avea dorința de a se apropia de mine. Cu suflet deschis, mă voi apropia de toți cei ce vor avea trebuință de mine“.

— Era fierbinte rău!

— Mi-e silă... După ce și-a trădat aproapele, mergând până la asasinat moral...

— Oare numai moral?...

—... să vorbească de dragoste în Catedrala pe care predecesorul a ctitorit-o?

— La 39 de ani, era pe culmile amorului...

— Sus și foarte sus... Dar semiotica îl demască. A spus că dragostea unora față de ceilalți e semnul după care se recunoaște orice creștin. Semnul lui Corneanu e dublu, adică e cu două fețe. Inseparabile, precum paginile unei foi de hârtie, recto-verso. El e Îngerul Diavolului. Mi se pare că am fost prea blândă cu el. Nu m-am dus cu documentele pe care le-am adunat în ultimii patru ani nici la presă, nici la istorici, nici lui nu i le-am aruncat pe masă când îmi spunea că nu știe de anii în care le-a scris. M-am mulțumit cu un roman în care să înșirăm povești, pe care oamenii sunt liberi să le creadă sau nu.

— Tuturor celor care ne vor condamna că l-am denigrat pe ilustrul mitropolit Nicolae Corneanu le voi dori să ajungă în situația lui Lazarescu.

— Oricum, n-ar fi același lucru. Fiindcă niciunul dintre ei nu a ajuns cine a fost Lazarescu, înainte de a cădea în ghearele securiștilor.

— Ai dreptate. Și suntem împăcați, fiindcă nu vrem altceva decât demonstrarea nevinovăției lui Lazarescu, în care Corneanu a aruncat cu pietre, ori de câte ori s-a ivit ocazia, timp de douăzeci de ani, cât era viu, și mult mai multă vreme după moartea sa. Noi nu am scris mai urât decât cum a procedat el, atât ca preot, dar mai ales ca om! Om???

— I-am spus că nu vreau să abuzez de timpul Înalt Prea Sfinției Sale când m-a primit în audiență. Și, când am văzut că e deja obosit, m-am retras. Mi-a luat mâinile într-ale lui la plecare și mi-a spus: „Nu știți ce bucurie mi-ați făcut!”

— Ăsta era deja un stereotip. Așa le spunea la toți.

— De naivă ce sunt, eu l-am crezut. Mi-a dăruit și o carte, *Scara Raiului*, pe care i-am cerut un autograf. „Nu vreau să o murdăresc cu scrisul meu”, mi-a răspuns. Și n-am insistat.

— Tu vorbești altfel decât cum scrii.

— În general, mă aude lumea mai bine decât mă vede. Sunt chiar răutăcioasă?

— Vorbești prea mult și ai o limbă!... Hai să nu mai scriem nimic acum! Să-l lăsăm în pace să își dea sufletul. Poate enoriașii se roagă pentru el.

— L-au uitat și enoriașii. Sau, cine știe de ce, l-au cam părăsit pe patul de moarte. Uite ce comentariu am găsit pe un blog de opinie:

„Se vede că s-au întors păcatele turnătoriilor împotriva lui și mai ales faptul că și-a bătut joc de Biserica pe care a primit-o spre păstorire. Să se roage acum pentru el catolicii și sectarii care îl iubesc atât de mult și cei pe care i-a promovat. Ce-o fi fost în sufletul mitropolitului Vasile după ce a fost înlăturat din scaun cu purtarea de grijă a aceluiași Corneanu pe care l-a promovat, numai Dumnezeu știe! Acum i-a venit și lui rândul”.

— Cine semnează comentariul ăsta?

— Un oarecare... *Anonymous*.

— Eram sigur. Un popă oarecare. Măcar spune adevărul. Îi vine rândul Părintelui Nicolae să plece dintre noi. Tot mai des...

— Și popii îi pun lui Corneanu etichete de tot felul, unii se dezic de el. Când i-am spus unui preot ce mesaj original mi-a transmis mitropolitul, după ce i-am mărturisit că scriu o carte despre Lazarescu, trimițându-mi un plic mare alb, comentariul spontan a fost: „Ce gunoi!” Mă uitam blocată la plicul acela pe care nu scria nimic. L-am deschis, am văzut că nu era nimic în el, am băgat mâna să caut ceva, o hârtiuță, cât de mică. Fața mea... a precipitat în culoarea plicului, mi-au spus colegii. Erau și ei iritați. „Dă-o-ncolo, securistul tot securist!” „Să te fi rugat să nu scrii cartea, să-ți fi spus de ce nu e bine să o faci”. „Poate vrea să-ți arate că el e bătrân, bolnav, nu mai poate nici să scrie, e cazul să îl lași în pace”... „Aiurea! Vrea să te intimideze!”

— Și tu ce crezi?

— Că se gândea că nu am plic în care să bag cartea când i-o voi duce. De asta îmi doresc să îi restituim plicul plin... de conținut. „Vorbeai serios când spuneai că te-ai fi dus la Înaltul cu cartea?” m-a întrebat o cunoaștință din cler. „Da!” „Atunci, nu ai un duhovnic bun!” „El mă înțelege și mă sprijină, i-am cerut binecuvântarea pentru acest roman și mi-a dat-o, fără nicio ezitare”. „Nu-i atât de simplu. Cu omul ăsta nu te joci. Duhovnicul tău nu-i cunoaște fața ascunsă”. „Ba da. Știe tot ce spun despre Corneanu în roman. Și mă încurajează. Nu-l pot evalua, dar nici nu am motive să îmi schimb duhovnicul”. „Toți cei ce știu despre romanul tău își fac griji pentru tine, se tem de consecințe...”

— De șicane?... De piedici puse pe stradă?

— Surpriza tuturor vei fi tu. Colegelor le-am spus că scriem împreună. „Un roman în colaborare? Cum de?!...” „Nici măcar n-am fi primii. N-au scris tot așa Adriana și Mircea?” „Ei erau prieteni de-o viață. Tu nu-l cunoști pe Safir. Și ai încredere?!...” „Eu am mai scris cărți în colaborare”. „Cărți științifice”. „Da, dar experiența aceea m-a ajutat”. „După ce apare romanul, vreau să mă ocup de cererea de reabilitare. Sunt 50 de ani de când Lazarescu a cerut, printr-un memoriu, în Sinod, reabilitarea sa, aducând multe probe în acest sens. Și acuzații, care nu au fost publicate până acum. Nu i-a citit nimeni memoriul în 1964, sper să o facă în 2014”. „Ești naivă. Chiar nu știi ce Patriarh avem. Stai, nu te pripi. Să vedem cum facem cu cererea de reabilitare... Mire, nu ne lăsăm!” Adică plural inclusiv, tamenam.

— Ce curaj post-mortem se întrevede!

— Și argumentul lui pentru promisiunea de susținere e o confirmare a ceea ce noi, ca profani, am simțit de la început: „Lazarescu a fost curtat de toți. Fiindcă era o valoare. Și a fost eliminat din aceeași pricină. Pentru că era o valoare”.

— E bine că și un om al Bisericii crede asta. Mult mai bine ar fi fost să nu ți-o fi spus la telefon, ci să o fi scris pe undeva prin publicațiile lor.

— Poate o va face de acum încolo. Eu mă bucur de orice posibil cititor care ar atrage după sine alții. Vreau ca adevărul să nu rămână închis într-un roman, ci să stârnească discuții. Mai cu seamă în mediul preoților. Mă gândesc că și viitorul mitropolit, indiferent cine ar fi, sensibilizat

de ceea ce am descoperit noi, va fi interesat de reabilitarea lui Lazarescu. Ți dai seama că altfel ar fi primită la Sinod cererea Mitropolitului Banatului decât eventuala noastră spășită cerere. Cei ce au aflat deja de noua carte despre Lazarescu sunt oameni influenți.

— Care se tem pentru tine.

— Da. Un Părinte Doctor m-a sunat pentru că mă visa-se în noaptea precedentă la nișa lui Lazarescu. „Un vis care a făcut cerul să cadă peste mine!” Nu i-am cerut detalii. L-am făcut să înțeleagă că există o legătură semiotică între visul lui și agonia lui Corneanu. Am încercat să-l liniștesc.

— Tu... să liniștești un bărbat, pe posibilul tău viitor duhovnic? Că asta a devenit, nu? Cred că i-ai spus totul despre roman.

— Atât cât a putut să asculte. Va citi restul, dacă noi vom scrie la nivelul pretențiilor lui. I-am mărturisit că nu îmi recunosc alt merit decât acela de a spune adevărul despre Lazarescu. Iar el m-a flatat mult peste așteptări: „Ești hagiografa unui martir”.

— Cu asta nu te-a onorat doar pe tine, ci și pe Lazarescu. Se vede, din cum vorbește, că este un om cult.

— Este un excelent mânuitor de cuvinte. I-am scris și Părintelui Dr. Zamela ieri, ca să-i transmit ce am aflat despre mitropolit. Mi-a răspuns că știa deja. Și a adăugat ceva ce m-a incitat: „Probabil că înmormântarea mitropolitului Corneanu va fi un prilej pentru mine să pot vedea și mormântul mitropolitului Lazarescu, în cazul în care va fi înmormântat la Timișoara, deși am înțeles că și-ar fi exprimat dorința să fie înmormântat la Caransebeș, în cimitirul Sf. Ioan, lângă tatăl său”. Știu că a fugit mereu de moarte și nu i-a plăcut să vorbească despre locul de veci.

— Unii cred că vor moșteni pământul...

— Nu fac parte dintre aceia. Eu o să mă îngrop. Din solidaritate cu toți ai mei. Mi-amintesc ce milă îmi era de Lucreția că, după ce îngrijise atâtea morminte în Jadani, ajunsese singură în cimitirul de la Carani. Șapte ani, din 1993, până în 2000, când a murit bunicu. Dar și Părintele Vasile e cam de mulțisor singur la subsol. De 21 de ani. Adică, de trei ori șapte!

— Mă faci să râd. Ce insinuezi?

— Că se va schimba paradigma.

— Eu vreau să ard, că știi tu, din cenușă... cine știe!

— Atât de mult iubești viața? Numai să nu pățești ca alții, care-au fost arși și îngropați. Să treci prin foc și să salți spre toate zărilor!

— Eu voi pluti pe toate mările și oceanele lumii.

— Te lași dus de valuri?

— Dacă te pui împotriva, te ia curentul!

— Merită să te ia un curent... literar! Pot fi valurile Virginiei Woolf, de exemplu.

— Fie ce-o fi, numai să fie!

— Adică să mai fie... ceva, orice... după exitus, am înțeleles bine?

— Amin!

— În ipoteza că a fost dorința lui Corneanu să fie îngropat alături de tatăl său, la Caransebeș, nu lângă mama sa, nu îți vine să te gândești la nevoia lui de oblăduire paternă, pe care, în astă lume, a primit-o doar de la Lazarescu?

— Era normal să fi resimțit această nevoie, din moment ce și-a pierdut de timpuriu tatăl. Și n-avem niciun dubiu că Lazarescu i-a împlinit-o cu prisosință. Lazarescu

însuși l-a acuzat în memoriu că a comis un patricid la Mitropolia Banatului, fapt ce implică o relație tată-fiu între primii doi mitropoliți ai Banatului.

— Chiar dacă, la data când a scris Memoriul, adică după trei ani de la mazilire, era foarte dezamăgit de Corneanu, Lazarescu îl numea încă „fiul meu adoptiv”, „copilul meu de suflet” sau chiar „fiul meu”, fără calificative care să diminueze intensitatea trăirii lui de „tată”.

— Îi plăceau foarte mult copiii. Probabil că și-ar fi dorit să aibă copiii săi. Și i-ar fi avut, dacă ar fi înlocuit-o pe Lucreția cu o altă femeie.

— Dar îi jurase iubire și credință la mormântul mamei ei. N-ar fi putut să încalce un asemenea jurământ...

— Ținea mult la Nicolae Corneanu, și, poate, exagerat de mult la fiul fratelui său, Nicolae, cel ce i-a fost cerber la Mitropolie și care, în cele din urmă, l-a și furat de la Cernica. Știi bine cum bânguia Nicolae în noaptea aceea cruntă, în care l-a găsit mort: „Uica... Tata...”

— Cât se necăjea Părintele Vasile că nu îl poate ajuta mai mult pe nepotul său! „Toți mă invidiază. Și vlădica nu ar vrea decât să-l scape pe nepotul lui bun de închisoare și nu poate. Fratele Arcadie e deja arestat, fiindcă a fost chia-bur. Și acum... să-l aresteze și pe nepotul Nicolae pentru același pământ?!”

— A rezolvat problema nepotului Nicolae până la urmă?

— A făcut și el o lună de închisoare. Pe Arcadie l-au eliberat în 1958. În orice caz, Lazarescu și-a iubit rudele; știi, din ce ai citit, cât și-a iubit prietenii. A fost un om cu simțurile acutizate. Îți amintești batista albă, vaporosă, cu

miros de lavandă? Pedanteria lui excesivă, postura grandioasă și sufletul cald? Credința profundă îi dădea toată libertatea de a se bucura de viața ce-a primit-o de la Dumnezeu.

— Dacă ar fi așa, adică dacă Părintele Nicolae ar fi înmormântat la Caransebeș, ar înseamna că, și în cazul său, s-ar închide cercul. S-ar întoarce și Înaltul de unde a plecat, ca Lazarescu... „la morminți”.

— Și ca Ulise în Ithaca, la Penelopa.

— Chiar dacă nu l-ar fi așteptat Penelopa, Ulise tot s-ar fi întors în Ithaca. E un motiv cultural întoarcerea la matcă. Lazarescu și-a dorit înmormântarea în Catedrală. A ajuns la Jadani prin forța împrejurărilor.

— Furat de la închisoarea-mănăstire Cernica, unde se călugărise Îngerul Diavolului. Așa, ca între securiști. Cu trei zile înainte de a fi făcut arhieru. Că doar el era călugăr de vocație, nu ca Lazarescu...

— Văd negru în fața ochilor numai când îmi închipui prin ce au trecut oamenii ăia, ca să-l aducă pe Mitropolitan în Jadani, să-l îngroape lângă ai săi!

— Mă întorc la Corneanu. Poate fi o cinste mai mare pentru un mitropolit decât aceea de a fi înmormântat în Catedrala în care a păstorit peste 52 de ani? Nu vezi o fugă în ipotetica dorință de a se îngropa „lângă tatăl său”?

— Cred că îi e frică să ajungă lângă Lazarescu!

— De ce ar fugi, dacă nu ar avea remușcări? Și de ce ar avea remușcări, dacă a făcut ceea ce i-a dictat conștiința? Că doar acelea erau vremurile și, ca să te pui pe un scaun, trebuia să te asiguri mai înainte că e gol, nu?... De ce s-ar simți, deci, vinovat, dacă nu... l-ar iubi pe Laza-

rescu? Eu cred că are o mare apăsare sufletească. Îi e lui rușine să intre lângă Mitropolitan. Ori invers, îl urăște atât de tare, încât nu-l poate ierta nici în ceasul morții?

— Sunt multe necunoscute în relația dintre ei, lucruri pe care nu le vom afla niciodată.

— Nu vom ști nici măcar adevărul lui Corneanu. I-am dat șansa să ne spună varianta lui de adevăr. S-a făcut că plouă. A vorbit foarte puțin și cu răceală despre Lazarescu, ca de o umbră a trecutului, care a revenit, cu toate acestea, în povestea propriei vieți. De ignorat, nu l-a putut ignora.

— Lasă-mă cu iubirea sau ura! Nu bagateliza situația! Îngerul Diavolului s-ar duce la Caransebeș, ca să nu fie dezgropat și mutat după ce se va afla adevărul despre trecutul lui. Lazarescu poate fi victima sa numărul 1, dar, cu siguranță, nu e singura.

— Toți cei cu care am vorbit cred asta... Că și alți preoți, poate și arhieriei, au fost maziliți în urma notelor date de Înalt Prea Sfinția Sa la Securitate.

— În toate orașele prin care a trecut, a căzut conducea Bisericii. Gândește-te că a fost racolat de Securitate în 1948. În 1949, era în Caransebeș. Atunci, episcopul Veniamin, care l-a hirotonit diacon, ca să-l scape de război, a fost obligat să se retragă la mănăstirea din Alba Iulia. În 1960 vine la Arad, după ce episcopul Andrei a fost otrăvit și înmormântat la mănăstirea Hodoș-Bodrog. La Timișoara, povestește Lazarescu despre lovitura fatală pe care i-a dat-o toarșu fiu adoptiv, iar la Sibiu, după înlăturarea mitropolitului Colan, îngerășul diavolesc a preluat o vreme conducerea Mitropoliei... A pofțit el și la Mitropolia aceea, căci uite ce se găsește în dosarul Înalt Prea Sfinției Sale!

„... la începutul lui octombrie 1981 ‘Munteanu Ioan’ (adică fostul „Popa Vasile”) a avut un infarct miocardic, ceea ce i-a afectat activitatea timp de 3 luni și, ca urmare, nu a mai candidat și nu a mai fost promovat mitropolit la Sibiu. A suportat acest șoc, dar din discuții rezultă că este cam supărat, dar nu pe organele noastre, informându-ne cu diverse date utile chiar și în această situație. Pentru a-l face mai util și eficient, este necesar să fie întâlnit mai des și să se discute în detaliu toate problemele ce le are, inclusiv cele de ordin personal și uneori destul de sensibile pentru a-l ajuta să depășească momentele grele”.

— Placidul, candidul, charismaticul „prototip preoțesc” i-o fi turnat pe toți, sub diverse nume de cod. Cu râvnă. Și câtă noblețe afișează!... Ce gentilom!

— Sunt curios ce slujbă de înmormântare va avea, o să se spună că a fost un om bun și drept, un mare iubitor al lui Dumnezeu...

— O să-ți relatez totul de la fața locului, dacă nu mor înaintea lui. Că uite, e foarte rezistent, nu se lasă dus. Oare Dumnezeu îl chinuie... ca să simtă și el ceva din cumplitele dureri pe care le-a cauzat altora?

— Vom vedea ce și cum. Și, mai ales, cine o să-i ia locul.

— Acela va citi oare romanul nostru? Indiferent cine va fi, mă voi duce la el cu romanul, cu semne de carte prin locurile în care atingem relația dintre primii doi mitropoliți ai restauratei Mitropolii a Banatului, cu memoriul marcat, eventual și cu cartea Părintelui Dr. Zamela, și îl voi ruga să înainteze Sinodului cererea de reabilitare a lui Vasile

Lazarescu. E o problemă pentru un mitropolit să aibă un înaintaş stigmatizat, înmormântat în Catedrală, sub altar.

— Dacă Lazarescu ar fi fost vinovat, judecat și condamnat pentru ceva, Sinodul nu ar fi dat atât de ușor aprobarea de strămutare a rămășițelor sale în Catedrala mitropolitană. Atunci ar fi trebuit să se autosesizeze Sfântul Sinod și să îi dea și reabilitarea pe care comuniștii n-au considerat-o indicată în timpul vieții sale.

— Uneori, am impresia că romanul nostru va fi continuat. Parcă văd prin câte vom trece după apariția lui pentru a-i face dreptate lui Lazarescu.

— Nu există moment mai prielnic pentru apariția acestui roman. Noi voiam să-l citească Corneanu. Acum îl va citi cineva care... va putea să facă într-adevăr ceea ce se cuvine pentru memoria lui Lazarescu.

— Asta n-o va face niciodată un bărbat în fuste, ci o femeie purtătoare de fustă. O cunoști?

— Da, își face tot felul de planuri. Știi cumva cum încheiem romanul, când?

— Eu? Nimeni nu știe. Fiindcă romanul se scrie... singur! Așteaptă! Ai oleacă di răbdăciuni!... Pe mine nu mă satisface nici măcar faptul că Nicolae Corneanu și-a recunoscut colaborarea cu Securitatea. CNSAS-ul are peste 6000 de pagini cu turnătoriile lui. Doar nu sunt tâmpit să-l felicit pentru asta, cum sunt alții. Adică, să recunoști ceea ce este demonstrat cu acte e o chestiune bărbătească?! Și ce? Dacă recunoști crimele, te absolvă vreo instanță de condamnare? Acest fragment din „Adevărul” mă oripează!

„Născut pe 21 noiembrie 1923, Nicolae Corneanu este mitropolit al Banatului din 1962. Membru de onoare al Academiei Române, mitropolitul este unul dintre puținii ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române care a recunoscut colaborarea cu Securitatea și și-a cerut scuze. La începutul anilor 90, mitropolitului i s-a propus să candideze la Președinția României, însă acesta a refuzat”.

Asta ar mai fi lipsit! Încă un președinte căcăcios!

— Cu un trecut dubios. Dacă nu mă înșel, tocmai Asociația Revoluționarilor i-a propus să candideze...

— Cred că noi, ca națiune, avem o mare problemă: omagiem călăii, le dăm pensie nesimțită, dar ne uităm eroii! Fă națiune, unde ți-e capul? Da, aș fi apreciat dacă recunoștea că se face vinovat de colaborarea cu organele Securității, în urma căreia a descăunat și a trimis la cele veșnice atâția mari prelați, oameni nevinovați; că se face vinovat și pentru că au murit tinerii în '89 la porțile Catedralei, acestea fiind încuiate de unul din subordinea sa. Aș fi apreciat dacă se retrăgea undeva într-o chilie, ca să se roage pentru iertarea păcatelor și să-și lingă rănilor. O viață numai de mizerii trăită în cea mai frumoasă Catedrală românească! Un mitrospoit impostor, urcat pe tron în cârdășie cu Patriarhul Roșu, cu Sfântul Sinod, cu derbedeii din PCR și cu mâna lor dreaptă, „sfânta”... Securitate! Să mă ierte Dumnezeu, dar asta nu e dreptate! Tare mi-e teamă că... „precum în Cer, tot așa și pe pământ!”

— Urâciunea de pe pământ nu are ce căuta în ceruri.

— Când mă gândesc că pentru Corneanu n-a contat durerea altora, le-a călcat în picioare demnitatea și le-a

amărât ultimele zile de viață unor oameni de valoare, unii ajunși ierarhi, cu voia lui Dumnezeu... Păi, să nu te-apuce scârba? Că Îngerul Diavolului a fost un bărbat frumos, ai aflat de la caransebeșenii vârstnici, am văzut și în fotografii, că a fost un om citit și titrat e sigur, dar educațiunea lui nu a fost pe măsura hainelor preoțești.

— Cei de la Caransebeș l-au apreciat și pe Lazarescu pentru grija cu care și-a pregătit succesorul. Chiar spuneau că, pe vremuri, preoții, dascălii, medicii, oamenii cu carte, în general, aveau grijă și de formarea celor pe care îi lăsau în urma lor, lucru care astăzi nu se mai întâmplă.

— Știi ce cred eu?... Mitropolitanul se face vinovat pentru faptul că l-a pregătit prea devreme și suficient de bine pe Corneanu ca să-i urmeze în scaun. Dar eu încă mă mir cum de Părintele Vasile, care a studiat și psihologia, s-a lăsat păcălit de acest fariseu?... Că Părintele Nicolae n-a mai avut răbdare ca tatăl lui de suflet să-și dea obștescul sfârșit... și l-a mazilit în cel mai abject mod posibil.

— Lazarescu nu a studiat psihologia, ci pedagogia! A fost un dascăl extraordinar, și poate și un psiholog bun, dacă s-a încumetat să fie duhovicul studenților teologi. Doar Corneanu l-a înșelat. *Mutu' rupe căputu'*... Lazarescu era un vizionar. L-a pregătit pe succesorul său, învățându-l ceea ce trebuia să știe pentru a fi cândva mitropolitul Banatului. Ceea ce nu înțeleg eu este cum de nu s-a simțit obligat moral Corneanu față de un asemenea om.

— Cum nu înțelegi? Doar ți-am mai spus și îți repet acum, ia: „Fașirea di ghini...!”

— Am avut parte de oameni deosebiți în familia mea. Mi s-au dăruit cu totul, le-am dăruit totul. Eu puteam să plec din țară în anii '90. Verișoara mea era medic la amba-

sadele Canadei și Australiei, iar eu îi pregăteam la engleză pe cei ce urmau să dea interviuri la Budapesta și la Belgrad. De nenumărate ori mi-au trimis de la ambasade formularele de emigrare. Mă tenta să plec. Nu de puține ori mă plimbam cu degetul pe harta Canadei, sau, cu ochii închiși, puneam degetul într-un loc anume și mă visam acolo... Mă trezeam apoi la realitate. Nu puteam să-i las pe ai mei de izbeliște la bătrânețe. Am fost lângă fiecare până și-a dat sufletul. Le îngrijesc mormintele. Le fac pomenirile. Sunt în continuare în „comuniune” cu ei. Și mi-e inima împăcată. Dar Corneanu n-a simțit nici măcar nevoia de a nu face depozit la mormântul Părintelui ucis! Și e de 52 de ani mitropolit!

— Mă omori cu depozitul ăla, nu asta ar fi problema, ci de ce îl ține încuiat? Unde s-a mai pomenit ca mormântul ctitorului unei catedrale să fie încuiat? Facem abstracție de faptul că e primul Mitropolit al Banatului! Puteau să-l includă chiar în muzeu. Dar ochii lumii, gura lumii... ar fi aflat ce și cum, și mai ales de ce.

— Oameni lipsiți de caracter! A spus-o și Eminescu, la vremea lui: „România nu duce lipsă de inteligențe, ci de caractere!”

— Ce n-am mai aflat eu, și sunt tare curios, e ce fel de slujbe ținea Îngerul Diavolului, dacă avea charismă, ca Mitropolitanul...

— Eu nu l-am văzut oficiind slujbe. Vocea îi era, în mod sigur, un handicap. Acel Mitropolit Iustin, care îl îndemna să se opereze la gât sau să se apuce de fumat, îl certa și pentru că dădea chics la slujbele religioase.

„Ești un neisprăvit și un incapabil. Nu te pricepi nici să îți o predică. O singură dată cât ai stat în Timișoara ai încercat să predici la Catedrală; și atunci te-ai bâlbâit, te-ai oprit la jumătate și n-ai mai fost în stare să continui. De slujbe la biserică nici nu mai vorbesc. Și acum ai venit aici unde toți te dușmănesc. Vrei să te prezinți în fața oamenilor și să predici? Te pun mâine să vorbești, dar sunt sigur că cu tâmpenia ta nu vei reuși decât să te faci de râs. Aici oamenii sunt pretențioși...”

— Eu văd în neputința lui Corneanu de a ține o predică, ori o slujbă, mâna lui Lazarescu. Vinovăția acestui Înger al Diavolului îl făcea să tremure și să i se pună un nod în gât... Sunt sigur că în acel moment, Mitropolitanul s-a ridicat din scaun și i-a șoptit la ureche: „Hai, arată-mi ce te-am învățat!” Nu numai că s-a bâlbâit și s-a oprit din predică, dar cred că s-a și scăpat pe el... că doar era un scapete!

— Ha, ha, ha! Cum ai speculat iară etimologia populară! Cred că îți dai seama că Iustin Moisescu știa că asta e protejatul lui Lazarescu și că a uneltit împotriva lui... din surse sigure. Era și la curent cu ce se întâmplă în Securitate, și prieten cu Lazarescu. Și ce m-a șocat cel mai tare a fost faptul că mai știa și că Nicolae Corneanu nu crede în nimic. Dar l-a lăsat să intre în Mitropolia Sibiului pe ateu mieros și lingău! În Mitropolia creată de Sfântul Andrei Șaguna!

— A crezut și el în ce credeau șefii lui cu trese și stelețe, de pe la Ministerul de Interne, că doar erau deja o grămadă angajați la ambele ministere. Corneanu era trimisul de la Centru, îl putea refuza? Doar țintea foarte sus.

Mitropolia Moldovei a fost întotdeauna cea mai bună trambulină spre Patriarhie.

— Lazarescu l-a dat afară pe agentul Corneanu, deși directorul din Departamentul Cultelor, Neicov, l-a amenințat, de față cu expulzatul, că NU VA FI BINE! dacă se va atinge de „scrofulosul” lor colaborator. Spre stupoarea Mitropolitului!

— Diferența dintre Lazarescu și Moiescu e că primul a sfârșit uitat de lume la Cernica, iar al doilea a ajuns patriarh. Totuși, Moiescu îl simpatiza pe Lazarescu și i-a tras un perdaf lui Corneanu, ca să-l pună în gardă că el e bine informat și că la Sibiu viitorului conferențiar nu o să-i meargă cu turnătoria. I-a reproșat dur un gest simbolic, și anume acela de „a ridica piatra”, adică de a avea intenția de a lovi, poate mortal, pe cineva pe care nu se cuvenea să îl atace vreodată.

„Dar ceea ce nu ți se va putea ierta niciodată e că ai ridicat piatra să lovești în tatăl tău, căci Mitropolitul Vasile ți-a fost ca un tată. Te-a luat lângă el, te-a crescut, a vrut să te înalțe. E un om sentimental și te-a iubit. Tu însă l-ai mințit și l-ai săpat. Ai furat bani și ai lucrat necinstit împotriva lui”.

— Formidabil cât de bine știe cu cine are de-a face! Chiar așa a și fost toată viața. Și nimeni nu i-a spus măcar: „Ia mai dă-te-n... ’zda mă-tii!”

— Ba da. A pățit-o urât în 2008. Presa ortodoxă l-a terfelit în fel și chip, Bartolomeu Anania, mitropolitul unei... părți din Ardeal, a cerut chiar Sfântului Sinod caterisirea lui. Niciodată nu l-a agreeat el pe Corneanu, pentru că îl

știa murdar și frecat cu toate pilele. De prin 2000, a început să-l atace public. Prima dată l-a acuzat de erezie, după ce, în Pastorală de Crăciun, Corneanu ar fi pretins că Iisus, ca Fiul al Omului, ar fi fost conceput... în mod natural.

— Cum adică?

— Ca și cum ar fi fost fiul lui Iosif și al Mariei. Iar în 2008, mitropolitul Bartolomeu Anania a cerut în Sinod carterisirea lui Corneanu, fiindcă s-a împărtășit la greco-catolici.

— Și de ce ai tăcut? De ce nu mi-ai spus asta până acum?

— Pe de o parte, nu vreau să mai aud de erezie în secolul al XXI-lea, pe de alta, ecumenismul e o tendință firească în Timișoara, unde sunt oameni de atâtea confesiuni. Sigur că mitropolitul Corneanu a sărit peste cal, nu avea el căderea să decidă ceva pe tema asta, dar mulți l-au susținut atunci, au apreciat actul de împărtășanie la greco-catolici drept o... dovadă de apropiere între culte. Și în Sinod a fost un singur vot împotriva iertării sale, cel al lui Anania...

— O fi fost vinovat Anania!...

— Nu judec oamenii pentru ideile lor. N-o să pretind niciodată că majoritatea are întotdeauna dreptate. Doar majoritatea l-a condamnat și pe Lazarescu și l-a lăsat să moară... închinoviat, deși tot majoritatea știa că era nevinovat. Când am vorbit cu mitropolitul Corneanu despre ecumenism, a fost foarte senin. L-am întrebat ce anume discutau la întâlnirile ecumenice pe care le organiza și mi-a vorbit despre cum căutau soluții practice pentru situațiile delicate privind cununia sau botezurile din familiile mixte.

Spunea că Înalt Prea Sfinția Sa dădea întotdeauna dispensă pentru săvârșirea cununii la ortodocși, indiferent de ce religie era solicitantul.

— Nu e nimic rău în asta, dimpotrivă, e o dovadă de înțelegere.

— Mi-a mai spus și că el a găsit atunci când a venit în Timișoara atmosfera aceasta, pe care a perceput-o ca semn de respect între cei ce locuiesc în Banat.

— Deci și asta a moștenit-o de la Lazarescu.

— Și Lazarescu era în relație de amicitie cu ierarhii din alte culte. Stătea adesea alături de episcopul catolic la mesele oferite de Casa Regală și participa cu naturalețe la slujbe ținute în biserici ale altor culte din oraș.

— Lazarescu s-a împărtășit la greco-catolici?

— Nu s-a împărtășit, dar preotul greco-catolic Iuliu Rațiu povestește că, pe vremea când era paroh în Fabric, fiind invitat de miri, episcopul Lazarescu a participat la o cununie oficiată de acesta, punându-l în mare dificultate, căci s-a așezat pe jilțul episcopal, deși aparținea altei strane.

— Și cum a reacționat Părintele Doctor Rațiu? L-a alungat de pe jilț?

— S-a frământat pe tot parcursul slujbei, neștiind ce să facă cu oaspetele de pe tronul arhieresc, căruia voia să-i dea onorurile cuvenite, dar nu avea idee cum. Lazarescu stătea impasibil, demn și cucernic, de parcă nu era nicio problemă că se afla acolo. „Ce să mă fac? Să zic? Să nu zic? Pentru Preafericitul Părinte... Pentru Preasfințitul Episcop diecezan – și acuma, fie ce-o fi – mă întorc cu fața spre tronul cu vlădica și continui: Și pentru Prea Sfințitul Episcop Vasile, Domnului să ne rugăm!”

Când să închidă pe dinăuntru ușile împărătești, preotul greco-catolic a simțit că acestea erau forțate de cineva. Le-a redeschis și nu mică i-a fost mirarea să îl vadă pe Prea Sfinția Sa Vasile Lazarescu surâzând binevoitor și aplecându-se să îl sărute.

— În numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh?

— Așa cum se sărută preoții în biserică... După care, episcopul s-a închinat în fața Prea Sfintei Taine.

— Corneanu știa de asta?

— În mod sigur. E o istorioară publicată în volumul omagial, în care, pe atunci consilierul demis, Nicolae Corneanu, a scris cel mai lung, mai consistent și mai elogios articol.

— Înseamnă că a vrut să facă un pas înainte, ca să-l depășească pe Lazarescu! Să fie și el, măcar o dată, întâiul...

— Crezi? Dacă vrei părerea mea, e foarte grav ce a pățit Corneanu: lui și episcopului Sofronie de la Oradea li s-a cerut caterisirea în Sinod, și nu de către Securitate, ci de către un venerabil mitropolit.

— Iar el s-a căit ca popa prostu' în fața Sfântului Sinod, conform unui scenariu prestabilit: tu îți faci *mea culpa*, ca noi să te putem ierta.

— M-a bătut gândul să-i duc mitropolitului Anania în 2008 Memoriul lui Lazarescu. Dar... n-am vrut să se amestece lucrurile.

— Mi-a făcut mare plăcere să revăd reclamația, chiar dacă citesc printre rânduri și amărăciunea bătrânului Mitropolit al Ardealului, care i-a mai dat o ocazie lui Corneanu să-și arate mușchii. Îți citesc din „Theologia”:

ÎPS Bartolomeu Anania, Mitropolitul Clujului, vrea ca omologul său din Banat, ÎPS Nicolae Corneanu, să fie exclus din BOR

Mitropolitul Clujului, Albei, Oradei și Maramureșului, ÎPS Bartolomeu Anania, a anunțat ieri că i-a solicitat Sf. Sinod al BOR să ia în discuție, în premieră postdecembristă, caterisirea Mitropolitului Banatului ÎPS Nicolae Corneanu. Mitropolitul Banatului este acuzat de ÎPS Bartolomeu că s-a împărțit în timpul unei slujbe greco-catolice. [...] „Prin ce a făcut Mitropolitul Corneanu s-a exclus singur din comunitatea bisericească a BOR și a Bisericii Ortodoxe Universale”, a spus ÎPS Bartolomeu. „Nu l-am pus pe Mitropolitul Cornoreanu la stâlpul infamiei și nu l-am judecat pentru fapta lui, pentru că s-a judecat singur”. [...] Teologul Radu Preda, de la Universitatea Babeș Bolyai din Cluj, afirmă că ÎPS Nicolae Corneanu a comis cel mai grav delict al clericilor, anume încălcarea jurământului hirotoniei.

— Ce ți-e și cu mediatizarea asta! Odată postat materialul pe internet, acolo rămâne. Urmele astea nu-s precum cele de pe nisip... Nu le acoperă vântul, nu le spală ploaia.

— Hopa Mitică! L-a sfidat și pe Anania! Împielițatul ăsta care s-a spovedit pe unde i-a venit și, cum nu avea nici multe, nici mari păcate, a fost imediat împărțit... Ptiu, mă abțin să-ți spun ce cred, că iar mă acuzi că nu văd decât relații nefirești înaintea ochilor.

— Întâmplător sau nu, Îngerul Diavolului nu a murit încă.

— Adică mai poate fi împrôșcat între ochi? Nu i-a păsat lui de acuzațiile din *Memoriul* lui Lazarescu, cum o să-i pese de învinuirea lui Anania de încălcare a unui jurământ? Și Sfântul Sinod l-a iertat cu plecăciunea de a-l fi deranjat, nu?...

— Da, a obținut iertarea cu un singur vot împotrivă. Cel al lui Anania, care a plecat oripilat de la ședință.

— L-au și făcut nebun pe Anania! De ce mă mir?! De ce mă enervez?!

— Corneanu îi spunea „buldogul de la Cluj”. Și zici că noi procedăm greșit cu el? Că nu ar trebui să îl arătăm cu... arătătorul?

— Da, nu cu arătătorul, ci cu degetul mijlociu! E adevărat că nici corb la corb nu scoate ochii! De fapt, nici lui Lazarescu nu i-au scos ochii. S-au făcut doar că plouă și s-au ascuns sub șandramauă. Ceea ce nu știa Anania... Nu mai vreau să uzitez aceste titluri de înalți prea sfinți, că e de râs!

— Of, și mie mi se limbă plimba-n gură și... sunt atentă să nu greșesc.

— Lui Dumnezeu îi spunem „Tu, Doamne!”, dar pe aceste creaturi, împopoțonate cu fel de fel de aurării și argintării, le facem înalt prea sfinți! Am vrut să-ți spun că Anania nu cred că știe că nu există niciun act oficial prin care Nicolae Corneanu să fi fost ales de Sfântul Sinod mitropolit al Banatului...

— Cred că nu asta e procedura, am găsit o mențiune despre unanimitatea cu care a fost ales de către Adunarea eparhială...

— Lasă-mă-n pace! Nu Adunarea eparhială alege un mitropolit. Scaunul nu era vacantat, de asta repetă obsesiv Corneanu: „S-a vacantat scaunul episcopal și bănățenii m-au ales pe mine!” Nu există niciun înscris din care să reiasă că Mitropolitanul, primul Mitropolit al Banatului, Vasile Lazarescu, a fost depus din treaptă ori caterisit! Strigător la cer!

— Ce noutăți mai ai?

— Asta mă întreba și Bunu John de câte ori mă vedea: „Noutăți?” Dacă nimic nou nu se întâmpla, mai și inventam câte ceva, cum fac și cu tine. Mi-a povestit tușa Lia, fiica Minei, că, în perioada în care bunicul meu căzuse la pat, după ce și-a rupt piciorul din șold, întreba mereu de mine. „Uica Nelă, ia mai las-o pe Mirela în pace, că are serviciu, copii mici. Noi nu ni-s bune cu dumneata?” „Ba da, dar ea are mereu noutăți... Și-mi place cum râde”.

— Tu erai cu programul de știri. A funcționat azi pila cuscrului tău? Te-a dus Părintele Tiberiu, custodele Muzeului, la mormântul Mitropolitanului?

— Nu, din păcate nu. E incredibil ce mi se întâmplă. S-au făcut atâtea schimbări de personal la Catedrală, încât un preot tânăr nici nu știa cine e părintele Tiberiu. Garda veche e în retragere.

— Garda moare, nu se predă!

— S-a cam golit Catedrala. Enoriașii nu prea mai vin aici, și-au găsit alte biserici în care să asculte cuvântul Domnului, nu șușoteli. Afacerile merg tot mai prost. Acum vara, noroc cu turiștii. Numai că ăștia nu cumpără lumânări, nici cărțuții bisericești sau tămâie...

— Vorbești de parcă te-ai dus în inspecție la Catedrală, ca să vezi noutățile de pe acolo...

— Se înnegrește pe dinăuntru. Cât s-a chinuit prietena mea să facă o poză portretului de la intrare! Cel puțin zece încercări au dat... negru total. „Noian de negru”. Nu se vedea nici măcar numele. Întunecime și goliciune. Catedrala nu mai este ce a fost.

— Ai dat până la urmă de Părintele Tiberiu?

— Nu. Un agent de pază, auzind ce vorbeam cu tânărul preot, ne-a spus că Părintele Tiberiu e în concediu, dar că la muzeu, în locul lui, e doamna Magda.

— Și n-ai reușit să înmoi sufletul Magdei?

— Când i-am văzut numele pe ușă, mi-am dat seama că... ne cunoșteam. A venit spre mine cu brațele deschise, cu un zâmbet pe toată fața.

— Să nu-mi spui că și Magda...

— Se ocupa de două turiste din Olanda, foarte dornice de explicații și, din când în când, se întorcea spre noi, cu palmele lipite, ca să-și ceară scuze că ne face să așteptăm. Presimțeam că nu voi izbuti să ajung unde vreau și eram din ce în ce mai încordată. Ani își luase aparatul foto și voia să mă fotografieze lângă Biblia de la Blaj sau lângă sigiliul de la mănăstirea din Partoș, ori măcar lângă niște superbe mătânii de chihlimbar aduse de la Episcopia Caransebeșului. Dar nu puteam să stau locului. În sfârșit, după două ore, olandezele s-au săturat de tratație, au mulțumit și au plecat. Doamna Magda s-a pus la dispoziția noastră. I-am spus că îl căutam pe Părintele Tiberiu, în numele cuscruului meu, inspectorul de la Pompieri, dar că, dacă e în concediu... „Nu-i nimic, poate fi sunat!” „Și dacă vă rog pe

dumneavoastră să mă ajutați?” „Cum să nu? Cu mare drag!” „Aș dori să vizitez mormântul unchiului meu, Mitropolitul Lazarescu”. „Nicio problemă. E în capătul culoarului. Știți că nu aveți ce vedea, că e zidit”. „Am mai fost o dată”.

Mi-am amintit de ce-mi povestea uica Gică, savantul, care a stat până s-a desăvârșit lucrarea de acoperire a sicriului Mitropolitanului, așa cum a rămas și lângă mormântul Lucreției, uitându-se atent la cei ce pleacă și întrebându-se cine urmează. Îmi strângea în chip ciudat brațul, evocând atmosfera de adâncă pioșenie produsă de cântarea preoților, în timp ce în acea nișă aleasă de Mitropolitan se puneau piatră peste piatră pentru a închide pe veci sicriul cu corpul lui neînsuflețit. „Era un eveniment de o emoție formidabilă, fiindcă îmi aducea în memorie zidirea Anei din *Meșterul Manole...*” Așa a vrut Mitropolitul. Să fie asociat simbolic cu cea jertfită pentru trăinicia zidului unei mănăstiri. El își dăruia osemintele zidului Catedralei... ca să îl întărească în veci de veci. Cu certitudine, a făcut și el această punte semiotică.

— Oare ceilalți mitropoliți ai Banatului vor avea tăria asta?

— E suficientă jertfă la Catedrală. În zid sunt oseminte, pe trepte s-a vărsat sângele martirilor Revoluției. Construcția e însuflețită...

— Dar voi cum de n-ați ajuns la zidul pe care scrie „Mitropolit Dr. Vasile Lazarescu (1894-1969)”?

— Ne-am aliniat, ca trei mironosițe, gata de plecare, cu fața spre ușa încuiată a necropolei. Doamna Magda a început să se agite. „Imediat. Numai puțin, că nu găsesc cheia. Să-l sun totuși pe părintele Tiberiu, să văd unde a pus-o”.

— Dacă tot îl țin sub cheie, eu mă mir cum de nu au montat și un sistem de alarmă cu camere video și alea-alea!

— Scrie pe ușile de metal: „Acest obiectiv este protejat cu camere video”. Între timp, Anișoara scrie câteva rânduri de Doamne ajută în cartea de onoare de la Catedrală și în final întreabă unde e Lazarescu. „În ce dată suntem azi?” „În 20 august”. „O dau anonimă”. „Ani, nu se face. Semneaz-o!” „Bine, măcar o să se vadă că am fost cu tine”. „S-a ivit un inconvenient”, spune doamna Magda, crispată, palidă, îngândurată. „Ne-au luat cheia”. „Data trecută mi s-a spus că e la Părintele Tiberiu”. „Era, dar nu mai este”. Se vede pe fața ei că vrea să găsească o soluție. Să caute un intermediar. „Alo! Domnule Bloanță, a venit doamna profesoară Mirela..., de la Universitate, și dorește...” „Nuuuu!!!” a răcnit în receptor. „I-am spus că nu are ce căuta! Am trimis-o la Mitropolie! Să n-aud de ea!” „Vă rog frumos, domnule Bloanță!” „Nici vorbă! Vrea să facă poze!!!”

— Ai ajuns să fii sperietoare de papistași. Ai rupt-o la fugă?

— Îți dai seama că nu. Doamna Magda era complet derutată. Dezarmată. Nu se aștepta la un astfel de răspuns. Am căutat s-o calmez: „Liniștiți-vă, nu-mi făceam iluzii. Am mai încercat de câteva ori... Nu ca să fac fotografii, deși nu mi se pare anormal nici lucrul acesta. Sunt printre puținele rude în viață ale Mitropolitului Lazarescu. Nu înțeleg ce se întâmplă, de ce îl țin încuiat pe unchiul meu, care a fost înmormântat aici, fiindcă e ctitorul Catedralei!?” „Vi s-a mai interzis să-i vizitați mormântul?!” „Da, nu știam cu cine vorbiți. Administratorul mi-a spus că nu mi se permite

intrarea la mormântul lui Lazarescu decât cu o cerere aprobată, pe care nu știu cui să o adresez”. „Ne putem interesa”. „De ce să îmi trebuiască aprobare ca să meargă la mormântul unchiului ei?” intervine Ani. „Nu înțeleg nici eu. Într-adevăr, e un depozit acolo, nu se vizitează”. „N-aș fi mers singură, n-aș fi furat nimic. Am o anumită vârstă, un statut social. Renunț și de data asta, deși speram că am găsit o breșă. Fiindcă, vedeți dumneavoastră, fac cererea..., se tergiversează răspunsul”. „Faceți o copie xerox după cererea cu număr de înregistrare, așteptați răspunsul și, dacă nu..., știți ce aveți de făcut”. „Nu știu. Pentru că ei au libertatea să îmi respingă cererea. Fără nicio explicație. Sau cu orice explicație nefondată. Și anii trec. Deja mama mea nu mai poate veni aici. Mai are atât de puține rude fostul Mitropolit!... Le-am întrebat pe rând. Cele care mai sunt în viață nu au fost niciodată la mormântul lui din Catedrală. Parcă e abandonat de toată lumea. Îl vizitează cineva?” „Nu. Nu îl vizitează nimeni”. „Cu acest gust amar a și murit. Chiar așa spunea la mănăstire: 'Nu mă vizitează nimeni'. A ajuns și în Catedrală la fel de singur ca la Cernica”. „Doamna profesoară, vă fac legătura cu cineva de la Mitropolie. Nu vă lăsați! Acum vă duceți, faceți cererea și vă întoarceți cu ea aprobată”.

— Nu-mi iese din cap administratorul ăla. O fi ambiția lui să îți arate cine este, cum nu treci tu de el! După ce ți-a spus că tatăl lui cânta cu Lazarescu, că Sfinția Sa și-a dat licența din Lazarescu...

— O fi Catedrala în administrarea lui, dar nu-i o proprietate personală!

— Dacă ari tăti cheili în poznar, el îi stăpân acolo pisti tăt. Nu cred că face și drege de capul lui, execută doar poruncile.

— Mă simțeam atât de umilită și de speriată! Și mi-a fost pentru prima oară frică. Avea Bunu John o vorbă: „Din calea prostului și Dumnezeu se dă la o parte”. Iar ăsta mi se părea a fi genul acela de căpătuit. Știi că eu după ce văd un om zece secunde îți spun și de ce notă e și câte cărți a citit.

— Vorbești de parcă asta ar conta într-o carieră de popă! Să știe să facă banul pentru stăpânire. Să vândă lumânări, smirnă, tămâie, mir, mătăanii, CD-uri, vin...

— Și să vândă pe cine trebuie, la o adică. Știi că ai să te superi pe mine, că iar sunt răutăcioasă. Dar nu m-am putut abține să nu sun un coleg de la Teologie, ca să îi spun cum a urlat Bloanță la telefon. Și reacția lui necenzurată a fost, cât era el de preot: „Boul ăla?”

— Muuu! Ce mister se ascunde oare la mormântul lui Lazarescu? Sunt foarte curios și nerăbdător să aflu cum se va sfârși această poveste cu ascunderea unui mormânt...

— I-am scris un sms Părintelui Dr. Zamela. Mă întrebam din nou care o fi secretul lui Lazarescu, cu ce o fi greșit el, de este atât de pedepsit. „Vi s-a aprobat cererea de vizitare a mormântului? Sunt la Catedrală. Nu am voie să merg în necropolă. E Lazarescu chiar atât de vinovat? E proprietatea cuiva, de fac ce vor cu el?”

— Cum să i-o aprobe? Prea multe știe și Părintele Dr. Zamela. Dacă scrie și despre nelegiuirea asta? Nu i-a umilit destul în teza lui de doctorat?

— Nu a primit aprobare, însă răspunsul lui m-a liniștit. Mi-a spus că va strămuta din cimitir în curtea bisericii

rămășițele unui fost preot, care a făcut închisoare la Aiud și pe care Mitropolitul Lazarescu l-a ajutat cu bani...

— Vezi ce om era?!

— Tocmai asta m-a calmat. Faptul că n-am primit un răspuns despre latura lui întunecată, care să fi motivat abuzul de a nu mi se îngădui vizitarea mormântului.

— Adio secret! Nu am stabilit că nu-l mai băgăm în seamă? Să nu te mai îndoiești de Lazarescu! Și tu?! Și TU???

— Răspunsul Părintelui Dr. Zamela m-a determinat să accept sugestia Doamnei Magda de a vorbi cu consilierul cultural pentru cererea de la Mitropolie.

— Te cunoaște și consilierul cultural?

— De mai bine de 10 ani țin discursuri pe la festivitățile Teologiei. A fost și la lansarea cărții Dr. Zamela despre Mitropolitul Lazarescu. M-a primit cu multă bunăvoință.

— Dar eu mă îndoiesc că are vreo putere. Țștia s-au făcut frați cu dracu! Toți știu deja cine ești și ce ai de gând să faci.

— Ce am de gând? Reabilitarea lui Lazarescu? Vizitarea mormântului unchiului meu? Preacucernicul Părinte consilier m-a învățat cum să scriu cererea. Deoarece conducerea Mitropoliei e bicefală, e nevoie de două formule de adresare dispuse ierarhic: Înalt Prea Sfinția Voastră Nicolae Corneanu, Mitropolit al Banatului, Prea Sfinția Voastră Paisie Lugojeanu, episcop vicar,...

— Ți se împiedică limba în gură de atâtea titluri prea înalte, de prea sfinți!

— Subsemnata..., în calitate de... Vă rog cu smerenie...

— Așa, așa, să te smerești, femeie! Fir-ar mama ei de viață!

— ... să binevoiți a-mi aproba vizitarea mormântului unchiului meu... Plecăciune, mătăanii, sărutări de mâini, fi-iască dragoste, Doamne ajută!... Întreaga considerație... Semnătura, data... Și asigurarea Preacucernicului Părinte, cu fața numai zâmbet: „N-o să aveți nicio problemă!” A ieșit cu cererea... și dus a fost. S-a întors târziu, cu regretul că nu s-a putut rezolva pe loc, așa cum și-a închipuit. Își pierduse și el zâmbetul preacucernic. Am trecut pe la Doamna Magda, ca să-i spunem să nu ne mai aștepte. „Îmi pare atâta de rău! Nu înțeleg de ce”. „De-aș înțelege eu! Suntem un neam cu cultul morților. Dar Lazarescu poate e încă viu pentru unii...” „Episcopul Paisie are frâiele. Atitudinea asta față de mormântul lui Lazarescu și față de dumneavoastră... Doar v-a fost student!” „Mie nu, că n-a făcut Teologie-Litere. L-am cunoscut abia când a ajuns episcop”. „Ați avut noroc. Că pe Beleanu, care abia l-a trecut la Muzică bisericească, s-a răzbunat urât de tot. L-a mătrășit și de la parohie”.

— Și ăsta are voce de scapete?!...

— Așa se pare... Dacă n-a fost în corul de la Teologie, unde atâția erau, că vorba Părintelui Beleanu, mai mult timp lua urcarea... decât cântarea de pe scenă.

— Paisie e karatistul? O fi bodyguardul cuiva. Ce caută ăștia în biserica românească? Curat lucru... sau lucru dracului în casa popii! Ortodoxismul românesc a luat-o la vale. De fapt, nicio țară civilizată nu e ortodoxă!

— Nu spune asta, George. Creștinismul a fost pretutindeni o șansă pentru civilizație. Nu e cazul să faci discriminări. Discuția dintre mironosițe a devenit tot mai incitantă. „Dar Patriarhul e foarte mulțumit de el. E întreprinzător. Mână de fier”. „Am citit în presă despre cât e de între-

prinzător. Mi s-au mai plâns și unii preoți de cotele impuse. A avut și câteva procese”. „N-or fi microfoane pe aici?” întreabă Ani. „Ție îți pasă?!” „De asta îl țin pe Corneanu mitropolit. Să-și facă doctoratul Paisie și vechimea necesară,... ca să poată fi el următorul mitropolit al Banatului”. „Sunteți sigură? Nici la gramaj nu se compară cu Lazarescu...” „Corneanu a cerut retragerea acum trei ani”. „Dar s-a răzgândit imediat...” „A fost răzgândit, doamna profesoară”. „Se vorbește că sunt împotriva lui Paisie și mitropolitul Olteniei și cel al Moldovei. Aceștia sunt cei mai populari printre ierarhi”. „Cel al Moldovei, categoric da. Cel al Olteniei are oarecare independență”. „Ceilalți sunt slugile Patriarhului? E firesc ca Patriarhul să fie cel mai influent în Sinod! ” „După cazul Vâlcea, s-a văzut că nu mai dictează el în Sinod. Îl mai susține Streza necondiționat”. „Păi Streza câți copii are? Vreo cinci. Patriarhul ar avea o fetiță, și? Cei mai mulți au copii. Să le trăiască!” „Atunci să le poarte de grijă! Nu să îi arunce în procese ca să stabilească paternitatea! Nu am nimic cu viața lor intimă. Caracterul lor lasă de dorit!” „Așa vorbiți, că mi se face frică! Și am trebuință la... Aveți o toaletă pe aici?” întreabă Ani. „Avem, dar nu e voie să o folosim. Și aceea e cu cheie... la femeia de serviciu. Numai pentru angajați!” „Doamna Magda, vă rog frumos! Mai e și omenie... Prietena mea e de patru ori operată în Germania, pensionată de boală”. „E o budă ecologică în parc, acolo ar vrea Bloanță să mergem și noi. Am fost o dată și era să mă răstorn...” „Vă rog să-mi dați cheia, stau eu de șase. Dacă zice oareșiceva, cu amândouă cârjele lui Ani îi dau în cap! Când cu una, când cu alta!” „Mergem toate trei, ca să ne organizăm!” „Bărbații ăștia...” „Nu, doamnă, nu bărbații! Popii!” „Cu ei am și eu probleme de la

o vreme. Știți, doamna Magda, romanul acela unguresc, în care autorul povestește cum a încercat el să scoată pe balcon în Piața Libertății din Budapesta steagul Ungariei? Așa scriu și eu un roman despre cum mă chinui să vizitez mormântul Mitropolitului... și nu reușesc...”

— Romanul nostru e imperios necesar să apară. Chiar dacă mă îndoiesc că mai citește cineva. Doar facturi și poate... pomelnice și acatiste.

— Părintele Dr. Zamela mă îndeamnă să mă grăbesc cu cartea. „Poate reușiți să faceți dreptate!” „Noi nu vrem pedeapsa nimănui. Vrem să fie pus Lazarescu acolo unde merită”. „O să vă fiu alături în rugăciune, la biserică la Borloveni, dar mai ales la mănăstirea Țării Almăjului, unde Lazarescu va fi pictat în pridvorul mănăstirii, ca și ctitor al Mitropoliei”. „Nu pot să cred! Cât mă bucur pentru Mitropolitul Vasile!” „Da, va fi pictat în dreapta intrării principale!” „Lazarescu merită asta!” „Așa cum merită și reabilitarea literară, la care lucrați”.

— Ne-am trezit că facem literatură militantă, că vorbim acum despre o miză a scrierii noastre: reabilitarea lui Lazarescu...

— Una dintre mize. Colegul meu teolog e sceptic. Spune că această carte va conta poate pentru cultură. Dar că Lazarescu nu va fi reabilitat, cum nu au fost ceilalți ierarhi îndepărtați, ca Visarion Puiu sau Nicolae Popoviciu de la Oradea.

— N-au avut ei o nepoată ca tine, care să-și facă și să-mi facă de lucru. *Cui prodest?* Lazarescu e plecat de mult pe lumea cealaltă, Îngerul Diavolului stă să plece...

— Nouă ne folosește. De amorul artei poți să scrii din imaginație. Am făcut-o în *Punctul interior*. Nimic nu-i adevă-

rat, deși toată lumea care m-a citit spune că m-a recunoscut în toate situațiile. Așteptam inspirația pentru orice pagină. Sau poți scrie proză din propria experiență de viață. Am scris o sumedenie de asemenea povestiri amândoi. Fragmente din ceea ce am trăit. Se citesc ușor. Plac. Ca scriitor, nu faci un efort creativ, eventual mai pui un strop de fard, ca să iei ochii, atunci când scrii despre tine. Romanul nostru a însemnat mult mai mult decât ceea ce am scris fiecare dintre noi până acum: documentare, dialog, luptă cu lumea și cu noi înșine, imaginație și realitate.

— Romanul acesta trebuie să apară. De aici vor începe necazurile tale. Unii or să te caute ca să te laude. Paisie ăla, ca să-i pupi mâna. Și alde Bloanță ca să te surce.

— Mă tem de un singur lucru: că n-o să-l citească lumea, că nu va avea niciun ecou.

— Câteva zile va fi liniște. După care... furtuna. Apoi va vui toată presa și BOR-ul. Orice asemănare cu personajele nefiind întâmplătoare... s-ar putea să uite unii că e vorba despre literatură.

— Le vom aduce aminte.

— La cât suntem de credincioși, la cum ne-am comportat de-a lungul istoriei... și la cât bine au făcut popii acestui popor,... ne putem aștepta la orice.

— Eu mă bazez pe tine. Că ai să mă sprijini până în pânzele albe. Fiindcă ai un frate care a murit pentru libertate. Înțelegi ce înseamnă o jertfă.

— Nu vreau să mor și eu pentru libertate. Doar pe tine te vor căuta. Toată ziua.

— Ai de gând să mă lași singură?

— Nu te mai plânge atâta! Deja te știu toți popii.

— Popii negri!

— Nu mai există cale de întoarcere. Singura noastră salvare ar fi ca editorul să nu-l tipărească.

— Părintele duhovnic mă încurajează: „Nu trebuie să vă temeți de nimic. Vă suntem alături. Și suntem mulți. În cer și pe pământ”.

— Între Cer și Pământ! De parcă eu aș fi uitat cum a spus Moțoc: „Mulți, dar...” Mi-e teamă că... Precum în cer, așa și pe pământ!

— Și a pățit-o Moțoc! Nu vreau să te mai aud spunând ironic: „Precum în cer, așa și pe pământ!” Lasă-mi visul! Că, și așa, vizitarea mormântului și reabilitarea lui Lazarescu rămân teme deschise!

— „V-am trimis pe e-mail și o invitație scrisă”. „Nu era nevoie”. „M-aș bucura mult dacă ați veni și dumneavoastră vinerea viitoare la hram! Simt că va fi prezent cu duhul și Mitropolitul Lazarescu, care va pontifica liturghia”. „Vin cu mare drag. Cred că vă dați seama cât vă prețuiesc pentru că îl onorați pe Lazarescu”. „Să aveți la dumneavoastră și o umbrelă, pentru că s-ar putea să fie soarele mai puternic, iar sus, pe platou, nu prea sunt copaci”.

— Și ți-ai făcut cadou un cortel?

— Nu. Cu o zi înainte, m-am dus să-mi cumpăr un... parazol de la un magazin chinezesc. Și o vecină, fostă profesoară de chimie, care s-a întâmplat să caute și ea ceva pe acolo, nu m-a lăsat să dau banii pe o umbrelă de unică folosință. S-a oferit să-mi împrumute una, de orice culoare vreau, ca să mă asortez, indiferent cu ce aveam să mă îmbrac. Numai să mă duc până la ușa ei...

— Și nu te-ai dus...

— M-am luat cu scrisul și s-a făcut târziu. În plus, am tot vorbit la telefon cu Ani, făceam aranjamente. Voia să vină cu noi și Ramona, nepoata părintelui Secoșan, fostul secretar al lui Lazarescu și primul dintre turnătorii săi, în ordine cronologică.

— Cea care te-a îndemnat să nu scrii despre Lazarescu, pentru că e un personaj controversat? Cum ai putut să o iei cu tine?

— A fost ideea lui Ani. Voiam să împărțim cheltuielile de drum și... să o ajutăm să ajungă cu pomelnicele la o mănăstire. Nu-ți ascund că intenționez să aflu și ce mai știe ea despre Lazarescu de la bunicul ei.

— Și ai aflat?

— Nu. Pentru că n-a mai venit. Zicea că nu se simte bine, că e prea scump drumul și că... nu poate avea mănăstirea hram înainte de sfințirea sa.

— Pare logic ce spune. Ești sigură că ai fost la hramul mănăstirii?

— Așa a spus Părintele Doctor Zamela. Și dacă n-ar fi fost decât... prima liturghie, tot m-aș fi dus. Mi-a topit inima când mi-a spus: „Aș vrea să vă simțiți în această mănăstire ca acasă și să vă odihniți spiritual și fizic aici ori de câte ori doriți și aveți prilejul”. Și-apoi, știi cum gândea Ionel: dacă îți face cineva cinstea de a te invita... la un pahar cu apă, tot trebuie să te duci. Dar atunci când te invită în Casa Domnului, pe care numai el și Dumnezeu știu cum o ridică? Că, de la planul cu creionul pe hârtie până la realizarea proiectului, care cuprinde, pe lângă mănăstire, și un azil de bătrâni și un cămin de recuperare pentru tinerii cu probleme... e cale de o viață de om.

— Cred și eu. Îți trebuie canalizare, încălzire, instalații electrice, asfaltarea drumului. Căruțe de bani...

— Nu va rămâne în paragină, cum n-a rămas nici Catedrala lui Lazarescu.

— Mănăstirea e deja ridicată?

— E în roșu. Au sfințit locul anul trecut, în septembrie. Am și o fotografie.

— O-ho! Nici bolta nu e turnată.

— Mai durează... până va fi gata. Dar locul e splendid. De jur împrejur sunt Munții Almăjului. Pe acolo erau partizanii. „Voi reveni în zonă. Știu ce a însemnat Banatul montan pentru unchiul meu”. „Majoritatea bisericilor din Almăj sunt sfințite de el”. „Chiar ieri am fost la Ocna de Fier și am trecut pe lângă Sf. Ilie din Vasiova, ctitoria sa”. „Biserica mea din Borlovenii Vechi a fost sfințită la 6 octombrie 1957 de către Vasile Lazarescu, ca 'dar' pentru preotul satului, pe care l-am reînhumat în parohie, și pe care Mitropolitul îl ajuta cu bani după întoarcerea din detenția de la Aiud”. „Pentru sufletul meu rănit, ce-mi spuneți e o mângâiere... Mă bucură omenia lui...” „Peste jumătate de oră voi merge la o slujbă de parastas alături de Prea Sfințitul Lucian, pentru un alt preot din Almăj, ajutat financiar de către Mitropolitul Lazarescu, după revenirea din detenție. O să dau citire notei informative de la CNSAS, în care apare numele preotului respectiv și ajutorul lui Lazarescu”. „Mă emoționează ce-mi spuneți! Vă sunt recunoscătoare pentru că îl aduceți în asemenea momente pe Vasile Lazarescu la lumină, în gândul oamenilor!”

— Ieri, la hram, te-a văzut în mulțime? Ați reușit să stați de vorbă?

— Oficia liturghia împreună cu alți preoți din Țara Almăjului. El era actorul, regizorul, sufletul... E impozant ca Lazarescu, recită, cântă, predică, are o voce care cutremură munții. N-am putut să nu mă gândesc la vocea lui Lazarescu.

— Ce voce are? Stai, nu-mi spune! Vreau să văd dacă l-am auzit. Deci, nici prea înaltă, dar nici joasă. După chipul pe care l-am văzut în poză, sigur nu are vocea de bas, dar nici de tenor. Cred că are timbrul unui tenor dramatic. O voce plină și rotundă, da, da... la fel cu aceea pe care o avea Mitropolitanul Lazarescu...

— Da, plină, rotundă și... aromată.

— Bariton. E la fel cu cea a tenorului dramatic. Îmi place. L-am auzit și eu, prin tine.

— Și, după vreo patru ore de slujbă, cât a ținut predica, prietena mea Ani mi-a zis: „Se tot uită la tine. Uită-te și tu la el...” Mi-am plecat și mai tare capul în pământ, ca să nu-l conturb. Știam cât de greu e să vorbești în fața unei mulțimi care pune preț pe fiecare cuvânt al tău, știam și cât de timid e, de fapt, și cât de emoționat în aceste momente. Spunea că se aștepta să vină mai multă lume de prin Țara Almăjului la primul hram al mănăstirii.

— Și nu era multă lume?

— Mi se părea foarte multă. Veniseră cu autoturisme, cu autobuze, pe jos.

— Mai era cineva cu taxiul ca tine?

— Nu, nimeni. Eu sunt întotdeauna originală.

— Mi-ai povestit despre băbuțele acelea necăjite care nu aveau nici încălțări de Doamne ajută. Cum au urcat ele muntele până la mănăstire?

— E un drum pietruit, destul de abrupt, nu foarte lung, de la șosea. Erau voluntari cu autoturisme care le-au adus până pe platou. Femeile acelea vârstnice stăteau pe niște bănci lungi în fața cortului în care se ținea liturghia. Am văzut numai încălțările celor din față. Erau șlapi și cipici.

Îmbrăcămintea era, de asemenea, sărăcăcioasă. Unele aveau și umbrele uzate, din vremuri cu siguranță mai prospere. Se vedea că n-au mâncat nimic, așteptau anafura... Era și un cor mixt, de bătrâni, de la Lăpușnicelul Mare. Cântau pițigăiat bieteles femeii, bătute în cap de soare. Erau bătrâne, abia mai aveau glas... Dar știau foarte multe cântece, pe de rost, nimeni n-avea o hârtiuță în mână. Și corul mă făcea să stau cu capul în pământ.

— Bărbații cum cântau?

— Nu cred că pe placul îngerilor, însă nici ei nu se lăsau. Știau cântecele ca pe apă. Am vorbit și despre asta cu Părintele Dr. Zamela. Copiii și nepoții bătrânilor din satele Țării Almăjului au plecat din zonă, mulți chiar în străinătate și... i-au lăsat în plata Domnului. În grija bisericii, a comunității. El știe că trebuie să facă mai mult pentru ei, caută ajutor. „Biserica e acuzată, și poate pe bună dreptate, că nu se implică mai mult în problemele sociale. Noi vrem să îi sprijinim pe cei oropsiți, să facem aici un centru viu pentru bătrânii și pentru copiii noștri din Țara Almăjului, ca să îi putem ajuta duhovnicește. O lucrare duhovnicească nu este o lucrare omenească, ci dumnezeiască. Ajutându-ne, ca să-i putem ajuta, îi dați lui Dumnezeu. Iar Atotputernicul vă va da Cerul și veșnicia”.

— *Do ut des!* Numai că românul nu prea mai are ce să dea...

— Parcă n-am fost niciodată mai săraci. Nici material, nici... în plan moral. Până la urmă, cât suntem încă în viață, orice sacrificiu este posibil. Din punct de vedere simbolic, Biserica se construiește pe această chemare a lui Iisus, modelul suprem de jertfă și sacrificiu. El și-a dat viața pentru noi.

— „Drumul spre Rai e pavat cu bune intenții...”

— De aceea, Părintele Dr. Zamela a conceput un complex... A proiectat azilul de bătrâni lângă mănăstire. „Bătrânii din satele Țării Almăjului au rămas în grija noastră și nu putem să le dăm doar vorbe bune, trebuie să facem lucruri utile pentru ei”. „Dacă oi fi și n-om muri, o să vin și eu să-i văd și să le citesc, să le gătesc, să facem aici parastasurile Mitropolitului Vasile Lazarescu...” Și, în timp ce spuneam asta, se strecura în inima mea îndoiala. Voi putea oare? Voi mai avea peste doi-trei ani bani de taxi?

— Păi... ce-o să faci cu banii de pe Nobel?

— O să ți-i dau ție! Ți-am vorbit de Nicu Goguță, colegul de facultate al tatălui meu. Într-o dimineață îi spune lui tata: „Măi Sandule, am visat azi-noapte că am câștigat la loz în plic o Dacie. Și ți-am dat-o ție! Știi ce satisfacție aveam când te vedeam cât erai de fericit?” Eu o să ți-i trimit prin Western Union. Să nu uiți să-mi dai un telefon ca să-mi confirmi că i-ai primit, să mă pot bucura și eu de cât ești tu de fericit!

— Am eu bafta asta? O să îi dau Părintelui Dr. Zamela! Apropo! Un om relativ bogat a câștigat o sumă foarte mare la Loto. El n-a știut nimic de asta, fiindcă biletul i-l pusese un angajat. Știindu-l bolnăvior, angajatul lui se temea să-i dea această veste. Așa că se sfătui cu avocatul firmei. Merge avocatul la patron, din complezență, și aduce vorba despre câștiguri. Cum ar fi dacă el, patronul, ar câștiga 10 000 de dolari la Loto, ce ar face cu ei? „Păi, aș da o jumătate la săraci și cu restul... m-aș duce la femei”. „Și dacă ați câștiga 100 000 de dolari?” „Păi, la fel... jumate la biserici și de restul...” „Știu, tot la femei. Dar dacă ați câștiga 1

milion?” „1 milion?! Ei, atunci ți i-aș da pe toți ție!” A crăpat avocatul!

— Precis că Părintele Dr. Zamela ar avea ce să facă și cu un milion de euro! Lucrarea din Valea Almăjului înghite mult mai mult bănet. Hai că îți spun una autentică! Când eram studenți, făceam în anul al II-lea Socialism științific cu un profesor foarte cumsecade, însă... care nu avea o prea bună priză a realului. Scria pe tablă EPOCA DE AUR și anul când a început, 1965. Nu avea nici proprietatea termenilor: spunea, între altele, că viitorul nostru e pe băncile de la Politehnică, vrând să sugereze că de acolo ne-am găsi soți. Noi ne gândeam la prostii, evident, și râdeam de el, ținându-ne cu mâinile de burtă. Filip Pațac, căci așa îl chema, a câștigat o Dacie 1300 la o tragere specială. Îți imaginezi ce a făcut cu ea? A donat-o CAP-ului din satul lui natal, unde va prin Oltenia! Atunci, așa îndochinat îl credeam. Acum, nici eu n-aș vrea să câștig nimic... pe degeaba, indiferent de regulamentul unui joc de noroc. De altfel, nici nu joc la nimic...

— Cine nu joacă... nu câștigă!...

— Însă nici nu-și bagă banii altuia în buzunar, fără să muncească pentru ei.

— Și, dacă noi o să-i dăm banii Părintelui de la mănăstirea Țara Almăjului, el ce o să facă pentru noi?

— O să se roage. Și rugăciunile lui sunt ascultate... A remarcat și Părintele Dr. Zamela calitatea celor care îi sunt alături. Oameni simpli și inimoși. Rememora în predica sa cuvintele lui Dumnezeu: „Acolo unde sunt 2-3 strânși în numele meu, acolo sunt și Eu”. Vârfurile de munți, cu pajiști, cu păduri, formau un cerc de verdeață în jurul nos-

tru. Mă gândesc că Dumnezeu a ales locul acela „de mănăstire”, ca să ne arate nouă raiul și calea spre El. De parcă mi-ar fi citit gândurile, Părintele Dr. Zamela spune: „Orice loc de trăire duhovnicească e un colț de rai pe pământ”. Mulțumește apoi celor ce au contribuit la ridicarea mănăstirii: cu donații sau cu vânzare de pământ, cu bani, cu muncă voluntară. Le mulțumește, nu îi laudă, căci Sfinția Sa crede că „orice laudă adusă în fața acestei lumi înseamnă pierdere de slavă în ceruri”. Vine lângă mine o femeie. Subțire, brunetă, îmbrăcată în negru. Cu un batic negru, legat sub bărbie. Sunt „femeia în roșu” în comparație cu ea, rușinată oarecum de nonconformismul meu.

— *Woman in Red!* La biserică trebuie să mergi îmbrăcată decent, nu în culoarea care ațâță... taurii!

— Abia acolo am realizat cât de nepotrivit mă îmbrăcasem... Ieșeam dintr-o perioadă de doliu, eram palidă de atâta stat în casă și am simțit nevoia unei schimbări... Femeia în negru și-a deschis sufletul, cum o fac îndeobște toți în fața mea, n-am să știu niciodată de ce. „Noi am dat și pământul pe care-i făcută mănăstirea și toți banii din casă. Și de acum încolo tot ce vom câștiga, aici vom da. Căci așa o vrut copilul nostru, Ioan. Când s-o îmbolnăvit, o zis să dăm tot lui Dumnezeu”. Ace mărunte îmi împung pielea pe mâini și pe picioare. „V-a murit un copil?” „Singurul nostru copil. La 21 de ani”. „O, Doamne! Cum așa?” Din ochii ei încep să curgă lacrimi. Din colțul ochilor, pe marginea obrazilor. Din când în când și le șterge cu palma. „A fost student în Timișoara, la Agronomie. Și a început să-l doară piciorul. L-a văzut un medic, l-a trimis la altul. Și tot așa, până o ajuns la RMN”. Mi se face rău. Foarte rău. Tocmai i-

am făcut RMN la plămâni lui David și îmi amintesc prin ce am trecut. Cum a spus copilul în sala de așteptare: „Dacă ne cheamă pe amândoi, e bine. Dacă te cheamă numai pe tine, e rău”. Și, de emoție, n-am mai putut sta lângă el. Am luat-o... razna. Dar după câțiva pași am simțit o mână ușoară, caldă, pe piept, în partea stângă, liniștindu-mă, în timp ce David striga: „Mama, ne-a chemat înăuntru!” Femeia de lângă mine nu a avut norocul meu. „Cancer osos?” Ia cu greu aer în piept și murmură, printre lacrimi. „Am stat șapte luni internată cu el la 'Louis Țurcanu' în Timișoara”. „La doamna Profesor Margit Șerban, la doamna Conferențiar Cucuruz?” „Da, da și or mai fost și alșele, nu mai știu cum le chema. Și după aia, am fost la Viena, să îl opereze la șold. Și nu l-or mai putut opera, că avea deja metastaze”. Mă apropii tot mai mult de ea. Îmi pun brațul pe umărul ei,... simt în palmă împunsătură de os. „Dar știți ce bine arăta? Mai trebuia să facă un protocol de zece luni. Și o semnat că el nu îl mai face. Vine acasă și se roagă la Dumnezeu. Că mai bine dăm totul la Dumnezeu decât la medici. Și o paralizat, și în trei luni o fost gata...” „El a fost jertfa pentru această mănăstire... E în ceruri, în loc luminat acum”. „Da, știu că el e în loc bun. Numai durerea mea, dorul ăsta...” Și mâna dusă la inimă și suspinul ei mă fac praf. „De aceea e hramul mănăstirii de Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul? În amintirea fiului dumneavoastră Ioan?” Încuviințează cu o mișcare fină a capului. „Căci la dreapta judecată”, se aude Părintele Dr. Zamela, „Dumnezeu nu se interesează de ce mașini am avut, ce case, unde ne-am făcut studiile sau concediile, ci ne întreabă ce am făcut pentru El”.

— Nu cred că a spus așa. Cred că îi atenționa pe enoriași că vor fi întrebați ce au făcut pentru sufletul lor. Fii atentă, că...

— Ideea era că ajutând orice om la nevoie Îl ajuți pe Cel din Ceruri. Iisus a spus că pe El îl slujim atunci când dăm o mână de ajutor unui om pe care îl vedem în suferință. Apostolul Pavel ne îndeamnă să nu ne petrecem viața în ospețe și destrăbălări, ci să i-o dăruim lui Iisus. „Vedeți? Fiul dumnevoastră Ioan i-a dat totul lui Iisus, ca să se facă aici mănăstire”. „Da, știu că el e bine acum...” Și oftează din toată inima. I se umflă și i se dezumflă pieptul. Îmi ridic ochii spre cer, ca pentru a cere îndurare, și îl văd pe Părintele Dr. Zamela privindu-mă, de parcă mie, doar mie îmi vorbea. „Nu credința teoretică, fiindcă Irod Antipa credea în Dumnezeu. Nu credința teoretică, fiindcă Irod îl prețuia pe Ioan Botezătorul, îl îndrăgea chiar. Ci credința practică: fapta bună. Irod nu a fost capabil de o faptă bună”. Implicit, se referea la Corneanu, – cel puțin eu am perceput acest mesaj subliminal – la credința lui teoretică, la sentimentele lui față de Vasile Lazarescu, la incapacitatea lui de a face o faptă bună, măcar pentru a-și repara greșeala față de acesta.

— Eufemistic spus. Ce faptă mai rea decât tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul, cel ce boteza în râul Iordanului, putea face Irod Antipa?... Ce faptă mai rea decât paricidul putea comite Corneanu față de Lazarescu? Pe mâinile lui Ioan Botezătorul s-a dat Iisus însuși pentru a se creștina, pe mâinile lui Lazarescu s-a dat și Nicolăița Corneanu, la o vârstă fragedă, pentru a-l aduce la credință, așa cum ar fi făcut propriul tată...

— Părintele Dr. Zamela a continuat să mă privească: „Asemenea lui Ioan Botezătorul, dreptii lumii acesteia încă

mor, încă sunt sacrificați de cei nedrepti...” Ca și cum mi-ar fi vorbit peste capetele tuturor. Ca și cum mi-ar fi dat de înțeles că noi avem un cod. M-am dus să o caut pe Ani, care dispăruse în mirificul peisaj și, când ne-am întors în fața cortului în care se oficiase slujba, am văzut că deja se împărțea anafura și se miruia. M-am așezat și eu la coadă, lăsând pe orice alt întârziat înaintea mea, căci voiam să ajung ultima, să schimb o vorbă-două cu Părintele Dr. Zamela. „Sărut mâna, Doamna profesoară!” Îmi tremura mâna de emoție. Mi-a căzut anafură pe jos, Părintele s-a aplecat să o strângă. „Vă rog să nu plecați până nu stăm de vorbă”. „Vă aștept”. Ani mă miroase pe frunte. Și eu pe ea. Ne mirăm de cât de plăcut e mirul. Îl văd pe Părintele Dr. Zamela cu patrafirul pe capul unei tinere, citind. Mai facem câțiva pași dinspre cort spre mănăstire. El ne ajunge din urmă și mă „răpește” de lângă prietena mea. „Vreau să vă arăt mănăstirea! E șantier, ne scuzați”. Dintre toți cei care au venit la hram de te miri unde, numai eu sunt dusă în mănăstire. Ce onoare îmi face! „Pe peretele acesta va fi pictat Lazarescu”. „Dacă vă lasă...” „Pe pereți se pictează ctitorii de mănăstire. Îl pictez ca pe un ctitor indirect, pentru câtă influență a avut asupra mea”. „Se vede că ați făcut școala lui Lăzărescu: aveți prestanță, ținută intelectuală și o voce amezător de frumoasă... V-am mai auzit vorbind, dar nu-mi imaginam...” „Nici eu nu mă recunosc în biserică... Parcă intră altcineva și vorbește în trupul meu...”

— Mitropolitanul intră în acele momente, când Părintele Dr. Zamela este în biserică. Sfinția Sa este cucerit de Vasile Lazarescu.

— Da, Mitropolitanul este modelul Părintelui. Magistrul ne învață cât de important e să ai modele în viață.

(„Modelele contează, nu modele, care sunt trecătoare...”)
Cu cât modelul a ajuns la o înălțime sufletească mai mare, cu atât ai șansa de a ridica și tu peste un nivel spiritual moștenit sau format în comunitatea căreia îi aparții. Părintele Dr. Zamela urcă și urcă... „Sper că nu-i numai vocea de mine...” „Nu, nu... aveți o căldură aparte și sunteți foarte iubit. Știți asta, da?” „Vaaai... A fost un potop aici în Țara Almăjului. Ne-a nenorocit. A bătut piatra, a distrus toate culturile, a smuls acoperișuri, le-a luat vântul și le-a făcut ferfeniță... M-am rugat ca niciodată și am fugit spre mănăstire... Ea, descoperită, așa cum o vedeți. Aici un pai de fân nu s-a mișcat din loc”. „Mi-ați amintit de cum s-a rugat Lazarescu pentru Catedrală în timpul bombardamentelor germane. Din cele șase bombe aruncate asupra ei, una singură a explodat. A produs pagube și a creat probleme, dar... acolo a fost mâna lui Dumnezeu. Ca și aici...” L-am întrebat și pe David de ce or fi bombardat nemții o catedrală în lucru. „Cum de ce a fost bombardată Catedrala? Făcea parte din cultura românească din Banat, pe care nemții, dar și bolșevicii apoi, aveau tot interesul să o distrugă!”

— Bombardau clădirile înalte, fiindcă știau că sunt biserici și lumea se adună acolo ca să se adăpostească la sânul lui Dumnezeu. Dar uite că nu a explodat decât una! Din cele câteva aruncate de un fritz!

— A fost un bombardament nocturn. Eu însă cred că rugăciunile lui Lazarescu, precum și cele ale Părintelui Dr. Zamela... au ajuns unde trebuia. Mă uit la el. E un munte de energie. Are exact vârsta la care s-a călugărit Lazarescu. Între noi stă secretul Mitropolitanului. De asta îmi evită privirea. Îl laudă pe fostul Mitropolit, îl pictează pe zid, dar are o rețineră mare...

— Dapicumdarnu? Mă omori cu secretul ista! Dacă e ceva grav, o să o pățească și Părintele!

— Ce poate fi??? Credință în D-zeu, cât cuprinde, acea credință practică, a faptei bune! Doar ai văzut câte a făcut pentru Timișoara, pentru Banatul montan, cu rezistența anti-comunistă... Furt, nu! Copii din flori, nu! Cu Corneanu, nu! Crimă, nu!... O fi violență? La nervi, că apoi... ierta pe toată lumea... Oare Părintele e sigur că e adevărat ce a aflat? Dacă ar fi adevărat, i-ar mai face atâta cinste?

— Da, pentru că l-a iertat. A făcut tot la Lazarescu și școala iertării.

— Am ieșit din mănăstire convinsă că în curând voi veni la liturghii făcute în altarul ei. M-a izbit iar frumusețea locului. Nu pot să nu mă gândesc la jertfa lui Ioan. De parcă ar fi zidit în fundație. Cât suntem de trecători!... Și câtă înțelepciune la un tânăr de 21 de ani! A realizat ce urmează și... a investit într-un loc în ceruri. Răresc pașii spre taximetru, ca să-mi încarc retina cu splendorile Țării Almăjului. O mașină se oprește în dreptul meu. Coboară Părintele Dr. Zamela. „Vom avea cartea gata la sfârșitul lui septembrie?” „Așa cred, așa vreau...” „Trebuie neapărat să apară. Știți cum a spus Iisus în Evanghelia după Matei 25? Teamă mi-e că dacă noi nu vorbim, pietrele vor grăi în urma noastră!”

— Mda... „Ferească Dumnezeu să vorbească pietrele în locul nostru!...” România nu mai are mult până acolo, dar poate că se va întâmpla vreo minune și cu acest popor obidit...

— Când va obosi nedreptatea... „Ați vorbit cu mama lui Ioan la mănăstire?” „Da, nu știu de ce... a venit la mine

să-mi spună durerea ei...” „Pentru Ioan s-au adunat 50000 de euro ca să se opereze la Viena...” „Nu mi-a dat amănunte, și-a descărcat sufletul”. „Și în a doua zi de Paște a anului 2013, am fost la el, l-am împărtășit. Operația nu se mai putea face. Și atunci, ca testament, a lăsat acei bani pentru mănăstire”. „O, Doamne! Dumnezeu!!!” „Plus mașina lui, care trebuia vândută și banii de pe ea, valorificați tot acolo. Încă 12 000 de euro”. „E și mai dureros ce-mi spuneți, Sfinția Voastră!” „Și dorința lui era ca, atunci când se va termina mănăstirea, să își găsească odihna lângă zidurile ei”. „Bietul suflet de tânăr!” „Tatăl lui i-a nesocotit dorința și din toți acei bani nu a dat pentru mănăstire decât 5 000 de euro”. „Formidabil!” „A plecat în străinătate!”

— Te crucești!

— Așa spunea și Bunu John, când primea o veste stupefiantă: „Stai un pic, să mă închin!” În fiecare dimineață, când deschidea ușa casei, de pe prag se închina... Că la așa lume!...

— Și ne mai mirăm de Cornilă!

— De el și de toți păcătoșii de sforari de pe marea scenă publică... Nu asta ne e fapta? Uite ce afacere a făcut tatăl lui Ioan! „Nu i-e frică de Dumnezeu, Părinte?!” „Nu i-am reproșat niciodată nimic”. „O fac eu! Și-a băgat în buzunar banii donați de fiul său prin testament unei mănăstiri?!... Bani adunați în sărăcimea asta? A dat lovitura cu boala incurabilă a unicului său copil?!...” „Nu avem acest drept! Conștiința o va face...” „Mă îndoiesc... Nu văd ce durere mai mare decât pierderea fiului ar putea trezi o conștiință! Vă puteți explica de ce vine lumea la mine cu astfel de povești? E a o... suta oară. În istoria facultății noastre s-au

sinucis două fete. În acea perioadă eu am fost prodecan și mamele lor la mine au venit”. „Ați văzut dumneavoastră cum oamenii aleg să meargă să ia apă din izvoarele mereu proaspete, care clocotesc...” „Bolborosesc! Nu exagerați, Părinte!” „Deși mi-a interzis categoric să spun cuiva, un alt Ion a cheltuit miliarde cu mănăstirea. 80% din ce se vede e făcut cu ajutorul lui”. „Să-l răsplătească Dumnezeu! Bine că se mai nasc și asemenea oameni în România! Eu nu am bani prea mulți, dar vă voi face și eu donații, oricât de mici”. „Stați liniștită, ați ajutat deja”. „Romanul despre Lazarescu s-a scris în chip miraculos. Și nu a fost săptămână în care să nu mă cert la cuțite cu colaboratorul meu necunoscut și să nu hotărâm să renunțăm la roman. A doua zi o luam de la capăt. A ieșit un roman dur. Cred că Lazarescu mi l-a ’trimis’ pe George Safir, ca să se scrie adevărul”. „Și eu am scris teza despre Lazarescu într-un timp extrem de scurt, aproape record. În doi ani a fost gata. S-a scris... de la sine”. „Romanul nostru l-a cam scris Lazarescu!” „Cred că și teza... tot Înalt Prea Sfinția Sa!”

Am ajuns, coborând pe jos vreo 200 de metri, la o răscruce de drumuri. Ne aștepta acolo Ani, lângă o troiță. Părintele a insistat să mergem la masă. Ne-am scuzat, eram ghiftuite, n-am putut să nu mâncăm ceea ce ni s-a dat de pomană pentru sufletul lui Ioan. „Vă așteptăm la următorul hram”. „Înseamnă că și anul viitor ne vom despărți tot aici de vară”. „A, nu... avem două hramuri la mănăstire... Acesta, comemorativ, într-o zi de post, și altul de bucurie, celebrând Învierea, de... Duminica mironosițelor”. Ani râde. Îmi dau seama de ce. Îi spun Părintelui cum am asociat noi două mersul nostru la mormântul lui Lazarescu – unde am

fost de fiecare dată blocate de ușa din metal încuiată, având cheia... ascunsă –, cu cel al mironosițelor, care s-au dus la mormântul lui Iisus, pregătindu-se să dea la o parte piatra aceea mare și grea de la intrare. „Poate vom găsi și noi într-o zi ușa deschisă...” „Doamna profesoară, vă promit că lucrurile nu vor rămâne așa. Voi face tot ce stă în puterea unui preot, pentru ca, în curând, să mergeți fără nicio problemă la mormântul lui Lazarescu...”

— Chiar dacă nu va putea face Sfinția Sa mare lucru, se vor ridica pietrele și vor striga!

— „Nădejdea mea e că viitorul mitropolit al Banatului îl va reabilita pe Lazarescu. Nu e mare lucru să se deschidă o ușă!” „Dar e mare lucru să se deschidă o inimă!”

— Dumnezeu nostru, al ortodocșilor, are prea multă răbdare cu păcătoșii...

— E un singur Dumnezeu pentru toți. Și pentru atei! Dar cum toți îi facem probleme, nici ubicuitatea nu și-o mai poate onora, la câtă nevoie este pretutindeni și în fiecare clipă de El.

— Mi se pare că Al catolicilor e mai îngăduitor și mai bun. Cel puțin, la biserică, nu te ține în genunchi...

— Și nici nu te înfometează până la leșin în posturile mari.

— Dar te bagă în spital când scapi la dulce! Oare nu a dat bir cu fugiții din calea atâtor nevoi?

— Nu poate. Și-ar păta obrazul. Or, El are... atâta obraz! Totul e să scapi... din spital...

— Numai dacă vrea Dumnezeu!

— Vrerea lui Dumnezeu e în toate – câte au fost, câte sunt și câte vor fi. L-am întrebat pe Părinte cum s-a iscat ideea de a se face acolo, La Stejari, o mănăstire pentru toa-

tă Țara Almăjului. Modest, nu mi-a mărturisit că ideea a fost a Sfinției Sale, dar am dedus asta, citind printre cuvintele. „Dumnezeu a vrut așa! A ales acel loc, pentru că eu inițial doream să o fac la mine în sat, la Borloveni. Apoi am ales alte două locuri, dar nicăieri altundeva nu s-a așezat mănăstirea. Întâmplător...”

— Întâmplător... sau nu!

— „...am urcat aici acum doi ani la sugestia unei colege, profesoare de psihologie. Ea îmi spunea că se întâmplă tot felul de fenomene... stranii pe acest platou. Nu am prea crezut”. „Ce fenomene?” „De pildă, un ison muzical care se aude în anumite seri”. „Ce interesant!” „Eu nu am auzit. Am văzut locul și m-a atras. Era ceva interior care îmi șoptea: AICI!” „Dacă nu m-ați emoționat astăzi...” „Ca, după ce s-a sfințit locul, să aflu de la un Profesor universitar din Timișoara că aici a existat până în 1549 o mănăstire, atestată într-un document maghiar”. „Formidabil! Chemarea de peste o jumătate de mileniu! Dumnezeu are vreme!” „Așa e!” „Ați fost ales pentru construcția asta spirituală”. „Dumnezeu alege oameni, locuri, vremuri...” „Sunt așa de privilegiată să vă cunosc!” „Oh, Doamne... Privilegiul este al meu. Și mă simt îmbogățit și onorat de această prietenie!” „... Prin Sfinția Voastră l-am cunoscut mai bine pe Lazarescu. Și am înțeles-o pe bunica mea, care mă îndemna să mă mândresc că sunt nepoată de mitropolit...” „Îmi povestea atât bunica mea, cât și străbunicul, care are 95 de ani, e lucid și cântă încă în strana bisericii...” „A-ha, deci de la străbunic moșteniți așa o voce! Ce fericit sunteți că aveți bătrâni în familie! Străbunicul Sfinției Voastre... e de aproape un secol! A trăit toată perioada în care se

desfășoară acțiunea romanului nostru”. „Spuneau ei că în 1957 a venit în satul lor Mitropolitul Banatului, pe care comuniștii l-au dat jos din scaun pentru că i-a ajutat pe cei care ieșeau din închisori. Așa știau ei, așa spuneau. Dar se fereau să vorbească de față cu mine, înainte de 1990, pentru că mergeam în stradă și le spuneam colegilor de joacă”. „La fel și în familia mea! Și eu eram dată afară când se vorbea despre Uica... Recunosc că aveam și limbarniță”. „Îmi povesteau că a fost sărbătoare mare atunci la Borloveni. Vlădica Vasile venise ca să sfințească biserica, o biserică spațioasă, care era neîncăpătoare”. „Îmi închipui cum se auzea vocea lui pe acolo, parcă și ecoul i-l aud”. „Taica, fiind cantor și crâsnic la biserică, s-a temut că ar putea să cedeze cafasul bisericii sub o așa greutate”. „Ha, ha, ha. Era obez Mitropolitul”. „Nu... sub greutatea mulțimii credincioșilor. Curtea bisericii era plină. Iar de pe văi curgeau oameni, copii, bătrâni spre biserică...” „O, așa începe *Frații Jderi*. Ștefan cel Mare venise la hramul unei mănăstiri și râuri de oameni curgeau de pe dealurile Moldovei”. „Mitropolitul Vasile a venit la Borloveni, deoarece Părintele Alimpe Aldescu îi era foarte apropiat și tocmai ce ieșise din închisoare”. „Mulți dintre apropiații săi au avut soarta asta nefericită. Iar bunicii dumneavoastră știu de ce Lazarescu era mișcat de suferința lor și venea să-i cinstească”. „L-a distins atunci cu brâu roșu”. „Nu mă mir”. „Și lunar îi trimitea o sumă de bani”. „Mare suflet avea! Dacă ați ști pentru câți a făcut asta...” „Știu”. „Am vorbit în carte despre ajutorul dat în situația familiei mele și a bunicului scriitorului Radu Ciobanu. E foarte greu și să ții minte să fii bun, darmită să fii așa... în formă repetată!” „Taica își

amintește și numele diaconului pe care Mitropolitul l-a hirotonit atunci la Borloveni, pentru o parohie din Pusta Banatului. Se numea Iosif Păpășilă”. „Are o memorie grozavă!” „Mitropolitul și-a lăsat semnătura pe Evangheliile”. „Da? Nu i-a fost teamă că o ’murdărește’?”. „Acum patru ani am refăcut masa altarului. Și când am ridicat piatra de deasupra, pusă și pecetluită de mâna lui Lazarescu, am găsit cutiuța în care el așezase o bucățică din sfinte moaște și hrisovul...” „Am frisoane... Acum patru ani ați ridicat o piatră pusă pe masa din altarul bisericii, în care slujiți, de către Lazarescu?” „Da”. „Și eu acum patru ani, când m-am hotărât să scriu romanul, m-am dus la Jadani. Pe hotar m-a prins o furtună. Dar am găsit o piatră de silex. De parcă ar fi fost lăsată de Lazarescu anume pentru mine. De la acea piatră am început povestea...” „Piatra e pe masa din altar din 1957. Am reșezat moaștele, hrisovul și piatra în altar”. „În 1957 s-a născut George Safir, colaboratorul meu, apărut... de nicăieri”. „Se găsesc toate în altarul bisericii de la Borloveni”. „Nimic nu e întâmplător... Sunt convinsă acum că povestea pietrelor trebuia scrisă... și citită. Până nu v-am auzit predicând, nu l-am putut auzi pe Uica. Nu-i puteam asimila vocea cu vreuna a preoților pe care îi cunosc. Am ascultat și alte predici frumoase... În predica Sfinției Voastre l-am regăsit pe Lazarescu. La fel cerea și Părintele Vasile ajutor pentru Catedrală. Soția prietenului său Pompiliu Ciobanu i-a spus acestuia: „Dar dă-i, dragă, Palatul, pentru numele lui Dumnezeu!” În 1941 le murise unicul lor fiu, Silviu, tatăl scriitorului, la ruși. Iar Pompiliu Ciobanu simțea că, donând pentru Catedrală, o face pentru sufletul fiului său, pentru care episcopul Vasile se ruga mereu... Și

acum găesc aici o poveste asemănătoare... Ce trăim s-a mai trăit!" „Lazarescu a ajutat mulți oameni. Și înainte, și după moarte. Și totuși, a avut o cădere mare..." „Cu cât un munte este mai înalt, cu atât mai prăpăstioase îi sunt văile". „Să sperăm că Dumnezeu a plinit-o cu atâtea fapte bune". „E treaba fiecăruia cum plătește, până la urmă, la dreapta judecată. Eu aș vrea să știu care a fost căderea lui, ca lauda mea să nu pară deșănțată". „Cu iertare, dar e mai bine să nu. O duc cu mine". „Așa se și cade. Dacă e taină, să rămână taină. Eu nu am găsit nimic pentru care să am vreo strângere de inimă". „Nu aveți unde să găsiți". „Da, nu aveam unde. Vă dați seama cum vorbește lumea în Jadani despre el, dacă la Borloveni a lăsat o impresie atât de bună. Numai de bine l-au vorbit și părinții profesori, și istoricii de la Universitate.

— Ți-am spus să nu-ți faci griji cu secretul? Poate nici nu există...

— Cine n-a vorbit până acum, în veci să tacă! Lazarescu e un titan, faptele lui sunt la vedere, precum și cele ale opozanților săi, va apărea și Înalt Prea Sfinția Sa Vasile în lumină! Am mai stat puțin de vorbă cu Părintele Dr. Zamela. La răscrucea de drumuri, lângă troiță. „La Borloveni 's-au odihnit' multe personalități: Goga, Mihai I, Lazarescu... Octavian Goga a și scris aici o poezie". „Eu n-am fost niciodată la Borloveni!" „O să veniți cu siguranță. Trebuie să călcați pe urmele înaintașilor din familie!" „Știți că aproape nimeni din familie nu realizează ce înaintaș avem?" „Să veniți la anul cu autobuzul. Rămâneți la mănăstire două-trei zile și vizităm toată Țara Almăjului". „Să dea Dumnezeu să fie gata mănăstirea! Îmi inspiră atâta încredere locul ăsta. Cred că veți converti și atei la

credință dacă vor ajunge până aici!” „E mai bine să fii ateu decât fariseu și improvizat”. „Eu nu cred că există atei, ci numai oameni care nu știu ce spun”. „Și eu cred la fel. Dar unii sunt și atei, și improvizați, și farisei...” „Cunoaștem... Atei într-un regim, farisei în altul... improvizați, ori de câte ori e nevoie...” „Sunt oameni care se rușinează să își arate iubirea de Dumnezeu”. „Însă Atotputernicul găsește căi să ne arate periodic cât ne iubește. Și pe Lazarescu l-a iertat, din moment ce îi permite să iasă din uitare. Și din rușine”.

— Părintele Doctor Zamela este un vrednic urmaș al lui Lazarescu. M-ai impresionat cu această povestire. Mă bucur că mi-ai ascultat sfatul și te-ai dus. Parcă îl aud cum cântă, asemeni Mitropolitanului ce umplea Catedrala cu vocea lui plină și rotundă de bariton, adunându-i grămadă pe bieții români, care habar nu aveau că democrația populară le va închide ușile bisericilor și că arhierul de atunci avea să se sfârșească la Cernica... Dar pietrele vorbesc... mai ales piatra noastră de silex.

*

— E mai bine să trăiască! Doar nu dorim noi moartea păcătosului. Ci îndreptarea lui... de șale!

— Mi-ai adus aminte, citind interviurile pe care mi le-ai postat, cât poate să fie de prefăcut și de șiret...

— Atribute ale inteligenței... Păcat de pregătirea „sfinției” sale!

— „Am fost în situația de a ne călca pe conștiință și de a ne vinde unii pe alții”. N-au trăit tot atunci și Lazarescu, și Steinhart? Pentru ei a existat alternativă...

— Nu și pentru scapete sau pentru trafalete!... Încă o dată Iuda și-a vândut Învățătorul. Și nu numai din dragoste de arginți, Iuda are trădarea în sânge! Sigur că și tentația este foarte mare, una e să fii mitropolit și să primești de la stat, adicătelea din banii săracilor de românași 8000 de lei, în timp ce amărâțul de enoriaș abia are de unde să-și plătească un acatist din salariul lui de 600 de lei! Și asta în pofida faptului că mitropolitul este un călugăr, care a depus un jurământ de sărăcie în fața lui Dumnezeu! Oare ce face un mitropolit cu atâția bani? O fi având și el vreun fiu ori poate chiar mai mulți... O să-i vedem la televizor cum se bat pentru averea de milioane de euro, după ce se va fi urcat ÎPS la Doamne-Doamne? Ei, aș! Cocoșul a cântat de

3 ori și uite că nu se leapădă de Satana! Nici patricid n-a înfăptuit și nici nu-l cunoaște pe „Popa Vasile”, cel mai prolific și mai longeviv turnător!

— Recunoaște, spășit, unele greșeli din epoca de tristă amintire. Nu le și specifică. Susține că preotului Calciu i-ar fi cerut, în scris, iertare.

— „Evident, evident că am greșit. Repet: nu am fost singurul!” Și ce dacă n-a fost singurul? Orice criminal poate să spună asta.

— *Errare humanum est*, dar numai atunci când aluneci pe gheață și dai peste o bătrânică vădană care așteaptă cu minte să dea colțu... ierbii. Dar *perseverare diabolicum...* din '48 și până când s-a albit barba. Și, evident, că nu a fost singurul, că unde-i unul nu-i putere...

— Ți-am spus cine-i omul: cel cu fețe-fețe! Nu față-dos, cum i-am spus noi, poreclindu-l Îngerul Diavolului.

— Scrie tot ce știi despre el!

— După atâta spovadă publică a aflat toată lumea că nu e koșer, dar puțini știu despre cum l-a vândut pe Lazarescu.

— Decât să-și fi descărcat sufletul prin presă, mai bine s-ar fi retras într-o chilie la vreo mănăstire.

— A preferat să fie un mitropolit de paie, decât să facă un lucru firesc și onest.

— Odată ce i-a intrat trădarea în vene și a văzut că nimic nu pățește, dimpotrivă, dobândește, a rămas... ce-a fost: securist. Și, vorba lui: nu e singurul!

— Când mă gândesc cât l-a chinuit pe Uica Lazarescu! Câtă durere o fi fost în omul acela pentru care toate zilele erau previzibile: căci tot singur era între aceiași pe-

reți, la fel ca ieri, la fel ca azi, la fel ca mâine... Fără nicio legătură cu lumea, care uitase de el, din momentul în care s-a dus vorba că e dușmanul poporului.

— Ce credibilitate mai are un om ca Înalt Prea Sfinția Sa Nicolae? Bichir l-a făcut „prostituata din Sinod”, alt jurnalist l-a acuzat de ateism... Mitropolit care să nu creadă în Dumnezeu?! Un impostor.

— Uite că nu numai Patriarhul, îndatorat probabil pentru n+1 servicii, îl ține în brațe. Medicii toți roiesc în jurul lui. Mai ții minte cu ce pile și amenințări am dus salvarea la bunicul meu de 89 de ani? Și n-a vrut nicidecum echipa medicală să-l ducă la spital. O fi avut și el nevoie de investigații la vârsta aceea înaintată. Dar, pentru Corneanu, la o simplă răceală, terapie intensivă, secrete față de presă. Medicii tratează diferențiat pacienții.

— Nu diferențiat, ci pre-fe-ren-ți-al. Vezi că iar îți crește tensiunea!

— E furtună în mine. Sper să mă simtă telepatic Îngerul Diavolului. În linie dreaptă, sunt la 1 km de el.

— Mi-a venit o idee! O suni pe verișoara ta, docto-rița... Vă duceți împreună la Pădurea Verde și, cât ea se interesează de starea tehnică a lui Corneanu, tu îl mai întrebi o dată de sănătate... pardon, de Lazarescu.

— Te-am rugat atât de frumos să nu mă mai trimiți niciodată la el.

— Nu te-aș mai fi trimis, dar, întâmplător sau nu, e cu un picior în groapă. N-ai vrea să-i mai dăm o șansă? Colaborează cu medicii, de ce n-ar vorbi și cu tine? Măcar să știi că i-ai amintit de Lazarescu înainte de a pleca dintre noi.

— Nu se poate să-mi ceri asta!... Profiți de faptul că nu-ți refuz nimic...

— Nu vezi că ne încurcă? Stă acolo, între viață și moarte, iar noi nu știm cum să încheiem romanul. Calmează-te și sun-o pe verișoara ta. Ea are intrare în spital, va găsi o portiță prin care să te bage și pe tine.

— Sunt prea sinceră cu tine, prea îți spun totul și tu prea profiți.

— E duminică după-masă, știi cât se bucura Corneanu când te vedea. Va spune: „Parcă a intrat o rază de soare pe ușă!” Miorlau! O faci pentru Vasile, ba nu, o faci pentru roman...

— Promiți că e ultima oară?

— Nu promit nimic. Dacă vrei să termini cartea, trebuie să te grăbești. Poate îl mai prinzi în viață.

*

— L-ai mai găsit în viață?

— Da, și fără probleme. Ca de obicei, presa a exagerat. Nu era intubat, avea doar câteva urme de perfuzii pe mână, dar stătea în șezut, foarte dichisit, și arăta la fel ca în luna mai. Aceași figură de ceară... umflată, de-a dreptul.

— Nu ți-a spus că te aștepta, că arăți mai bine ca data trecută, că ai mai slăbit? Ți-a spus?

— Nu mi-a spus, dar...

— Deci n-ai slăbit, mironosițo!

— ... mi-a dat un sentiment ciudat, absolut inexplicabil. Mă simțeam bine că sunt acolo. Știi senzația aceea a mulțumirii că ai făcut o faptă creștinească?

— ... Ai reușit să vorbești cu el despre Lazarescu?

— Mult mai mult acum decât data trecută, fiindcă eram singuri.

— A-ha!

— Eram timorată, îți dai seama. Am început prin a-i spune că sunt bucuroasă că-l găsesc bine... „Ca mărul... Frumos pe dinafară, nu și pe dinăuntru!” îmi răspunde, cu pauze destul de mari între cuvinte.

— Ce sincer a fost! Putred pe dinăuntru-i mărul, așa se spune. Cum ai adus vorba despre Lazarescu?

— Direct. „Mi-ați spus data trecută că nu l-ați cunoscut îndeaproape pe fostul Mitropolit Vasile Lazarescu. În memoriul său, ÎPS Vasile afirmă că i-ați fost fiu adoptiv, începând cu anul 1934...” „Lazarescu iubea foarte mult copiii. Ne trăgea ușor de ureche și ne întreba dacă ne place cartea și ce note avem la școală. Apoi băga mâna sub sutană și scotea câte o bancnotă pentru fiecare”.

— Ți dai seama? Se purta cu toți cei din jurul lui Nicolăiță la fel, ca să nu-i dea impresia că fiul fostului coleg, orfan fiind, ar fi avut mai mult[nevoie de ajutor.

— A recunoscut și mitropolitul, fără să clipească, zâmbind că îi revin în minte amintiri vechi, plăcute. „Era deosebit de generos. Pe mine m-a cunoscut în copilărie, când el s-a instalat episcop la Caransebeș. Încă nu aveam un idol care să-mi deschidă potecile”. „Pe Înalt Prea Sfinția Voastră însă v-a adoptat sufletește, v-a apropiat cel mai mult...” „Am văzut în el un tată bun, iar el a văzut în mine pe fiul lui. Vă spun că și acum îl iubesc din tot sufletul”.

— Și tu l-ai crezut, n-ai ripostat?!...

— Eram mereu cu gândul la următoarea întrebare. Nu am stat să mai analizez nimic. „Dacă e așa cum spuneți, ce vă oprește să vă reculegeți la mormântul lui, să permiteți comuniunea familiei sale cu el la locul său de veci?” „Nu trebuie să știe nimeni când și cum mă reculeg la mormântul tatălui meu adoptiv. Cât privește comuniunea cu familia sa, n-am auzit să se fi interesat careva de mormântul lui...” „Am făcut o cerere, după ce am tot amânat. Nici nu înțeleg de ce a trebuit să fac o cerere ca să pot vizita mormântul unchiului meu...” „Cine v-a cerut o astfel de cerere? Prima dată când l-ați vizitat, v-a cerut cineva vreo aprobare?”

„Prima dată nu, dar apoi mi-a cerut aprobare părintele administrator, mi s-a spus să fac o cerere în acest sens. Mai mult chiar, părintele de la muzeu mi-a reproșat că a avut ne-cazuri după ce mi-a permis să văd mormântul”. „Știți și dumneavoastră cum sunt unii preoți, nu fac nimic dacă nu au dezlegare”. „Și de ce nu le-ați dat dezlegare?” „Nu mi-a cerut-o nimeni”.

— Trebuia să insiști, să-l întrebi din ce rațiuni ține mormântul sub lacăt.

— Am văzut că evita să-mi răspundă direct...

— Adică se codea... Ni codim și ni codim!

— „Părinte Nicolae, puteți să-mi spuneți deschis de ce, în ultimii 25 de ani, nu l-ați reabilitat pe Mitropolitul Vasile Lazarescu?”

— Bravo, curajoaso! Cum a reacționat?

— Parcă l-am lovit în moalele capului. Îl priveam de parcă i-aș fi spus: „Haideți, curaj, Înalt Prea Sfinția Voastră, suntem într-al 12-lea ceas! A sosit clipa adevărului!” Și nu-mai ce îi văd buzele învinețite murmurând „Voi încerca să vă răspund. A fost și un sentiment de lașitate. Port pe umerii mei această povară. Am vrut de multe ori să redeschid cazul Mitropolitului Vasile, întâiului nostru Mitropolit, așa cum pe bună dreptate l-ați numit și dumneavoastră... Am adus deseori discuția în Sfântul Sinod, dar am fost sfătuit să mai aștept. Mereu se iveau alte și alte probleme. Parcă era un făcut. Primeam numai răspunsuri de genul 'Încă nu a sosit timpul, Nicolae!'... În cele din urmă, m-am gândit că poate așa vrea Dumnezeu, să nu-l mai tulbur pe Vasile. Lumea ar fi aflat că am complotat și eu, și nu se cădea ca tatăl meu să mai sufere încă o dată, văzând cum asu-

pra fiului se aruncă cu pietre... Nu am primit nici aprobare de la serviciile acestea de tip nou... spuneau că ajunge cât s-a lovit în fosta Securitate... Că ar fi timpul să ne iertăm cu toții...”

— Aha, și din acest motiv l-au încuiat pe Mitropolitan cu lacătul!... Întru iertarea securiștilor!...

— E uns cu toate mirurile... Îmi venea să plâng de nervi. „Îmi puteți spune care este cel mai important lucru pe care l-ați învățat de la Părintele Vasile?” „De la Lazarescu am prins gustul pentru învățătură. Nu am avut noroc de voce, Dumnezeu nu m-a înzestrat nici cu a mia parte din calitățile vocale ale lui Lazarescu. Mi-era teamă să predic și să țin o slujbă, mi se părea că oamenii pufneau în răs când deschideam gura... probabil că, din această cauză, am ajuns să-l urăsc...”

— Atât de sincer a fost cu tine?! Ți-a spus că l-a urât pe Lazarescu... până și din cauza vocii lui?

— Mi-am amintit de Bunu John, care la 85 de ani spunea: „Ce n-aș da să am vocea speakerului de la Deutsche Welle!” Dar aceea era o dorință, nu o frustrare. Imaginează-ți câtă invidie la un ierarh! Parcă m-a împuns cu o baionetă cu vorba asta. Și știi de ce? Cunoscându-l pe Mitropolitul Corneanu, ca pe un intelectual rasat, foarte curtenitor, cu un umor fin, mi se părea neîntemeiată aversiunea familiei mele față de el. Până nu am citit cartea Părintelui Dr. Zamela și până nu am vorbit cu autorul ei, am fost convinsă că Lazarescu a fost vinovat de acele nereguli în gestiune pentru care a fost condamnat. Iar acum, am auzit din gura succesoriului motivul principal pentru care i-a dat în cap: *ura!* Îți dai seama cum m-a simțit? Să aud asta din gura unui mitropolit?

— Măcar ne-am lămurit. Nu mă mai simt vinovat nici cât negru sub unghie pentru cum am scris despre el. Ai mai putut vorbi cu Ni... codim după asta?

— Dumnezeu m-a întărit. M-am gândit că trebuie să storc totul de la Înalțul. În așa condiții. Să profit de cât de dornic de vorbă era și de cât de îngăduitor se arăta a fi cu mine. „Am înțeles că ați intrat la un moment dat în concurență cu Lazarescu. Și n-ați vrut, n-ați mai suportat să ieșiți mereu pe locul doi? Dar cum poate urî un om care a primit o educație religioasă atât de profundă?” „Doamnă profesoară, de la iubire la ură ajungem uneori mai repede decât am dori. Un pas la stânga ori la dreapta te duce în extrema cealaltă. Numai cine a iubit știe și cât poate să urască. Din păcate, regretele sunt tardive, nimic nu mai poate schimba situația. Nu aștept decât pedeapsa divină... după moarte... dacă există... Dumnezeu... Scuzați, asta era doar o glumă!” „Într-o inimă plină de dragoste, ar trebui să fie prea puțin loc pentru ură. Dar pe Lazarescu l-ați lovit chiar și atunci când era căzut. Bunul samaritean n-a prea fost pe acolo...”

— Este un intelectual. A avut mereu suficient de mulți neuroni cât să se controleze emoțional. De aceea, nu i-a dat de bănuț lui Lazarescu într-o primă fază a trădării. A-dică, în primii șapte ani. Și atunci, ca și după revenirea sa la Arad, Nicolae a acționat conform unui plan. Și nu a fost singur împotriva lui Lazarescu. Prin urmare, iar te mințea.

— Îmi țintea coarda sensibilă. „Unchiul dumneavoastră era un bărbat chipeș, oftau enoriașele după el. Și după mine, am fost un bărbat frumos, nu vă uitați că acum sunt o legumă... Am totuși 90 de ani! El a fost un credincios, fără nicio îndoială. L-am urât pentru că nu puteam să-mi imaginez cum un bărbat atât de frumos, voinic, deștept și titrat, poate

să fie atât de supus preceptelor biblice! Era mereu pornit împotriva comuniștilor. I-am spus de câteva ori s-o lase mai moale, că ne va face rău la toți. Dacă nu putem fi cu ei, măcar să nu le fim împotriva. Dar el... nu vrei să știi ce morală mi-a făcut, ce predică mi-a ținut... că toți românii trebuie să fie în primul rând buni creștini. Și un materialist nu poate fi creștin. Eu nu eram de acord. Se impunea puțină toleranță. Lui nu-i era teamă de nimeni și de nimic. Numai de Dumnezeu, care, după cum știți, nu l-a ajutat în cele din urmă să biruiască vrăjmașul. A fost cât pe ce să mă bată atunci, își ieșise din minți. M-a făcut șarpele pe care l-a crescut la sân”.

— Eu cred că l-a și bătut... măr! A lovit și fizic în șarpele de la sân. Păcat că nu i-a zdrobit și capul cu călcâiul.

—L-a izgonit din viața sa. Așa cum Dumnezeu l-a izgonit pe Adam din Grădina Edenului...

—Lasă glumele! Aici avem o problemă. Părintele Vasile a fost un mitropolit prin vocație. Nicolae, după cum au demonstrat faptele sale, a fost un oportunist, nu s-a făcut călugăr din dragoste pentru Dumnezeu, ci doar ca să ajungă peste trei zile arhieru, el știe pentru ce, dracu să-l pieptăne! Pentru bani? La ce i-au folosit lui banii aștia nu știi... Ce va rămâne după el?!

— „Ați fost doi oameni excepționali în același loc. Nu puteați ocupa în același timp aceeași Catedrală. Firesc era să ocupați succesiv același scaun mitropolitan. Aceasta era viziunea lui Lazarescu. V-a dorit succesorul lui. Nu înțeleg de ce l-ați invidiat – zău că nu vă înțeleg, în aceeași familie eu am fost învățată să nu invidiez niciodată pe nimeni, că Dumnezeu ne dă fiecăruia ceea ce ne trebuie. L-ați înjosit

cumplit ca să ajungeți mai curând pe scaunul mitropolitului. Cum ați putut să-l faceți hoț, știind că el n-ar fi încălcat niciodată vreo poruncă?” „Sunteți tânără, și, desigur, cucerită de imaginea și de faptele unchiului dumneavoastră Lazarescu. Erau vremuri foarte grele. Noi aproape nici nu existam ca români. Nu știți mai nimic de cât am luptat ori am sprijinit luptele din munți împotriva comuniștilor. Dar ei erau foarte mulți și aveau sprijinul puternic al bolșevicilor. Părintele Vasile era pentru ideea: totul sau nimic... Adică nimic fără Dumnezeu sau, cum spun latinii... *Nihil sine Deo*... Securitatea avea nevoie de colaborarea cu capii bisericii. Lazarescu n-a înțeles asta, nici n-a vrut să audă, fugea cu crucea după băieții ăia care veneau la el ca să îi ceară colaborarea. Eu mi-am dat seama că lucrurile nu vor rămâne așa. Puteau să meargă până acolo, încât să ne închidă Catedrala ori chiar să o dărâme. Ei aveau cuțitul și pâinea în mână. I-am spus Mitropolitului Vasile, i-am cerut să reflecteze. Nu era păcat de opera sa, de Catedrala metropolitană? Dacă o închideau ori ne dădeau pe noi afară, ce valoare mai avea crezul lui pastoral? Avea credință foarte mare, omul acesta era aproape un fanatic, dar, vedeți dumneavoastră, viața ne-a arătat că Dumnezeu... nu prea vine lângă noi când îl chemăm... Eu am fost pentru o cale de mijloc, adică am fost diplomat. Părintele Vasile era dintr-o bucată. La el nu conta nici regele, nici Groza, nici Patriarhul, ci numai... Dumnezeu... și cuvântul Lui...” „Lazarescu v-a apreciat și v-a iubit ca pe propriul fiu, pentru curajul pe care îl aveți atunci, pentru devoțiunea pe care i-ați arătat-o. A fost un om vertical, care nu s-a aplecat sub vreme. S-a închinat la Dumnezeu, Cel veșnic și atotputernic, nu la stăpânii vremelnici și fără credință. Îmi pare rău să vă spun,

dar Lazarescu nu a fost singurul ierarh cu această atitudine antibolșevică. Și-a exprimat-o în august 1941, în Basarabia, fericit că frații noștri de peste Prut au scăpat (pentru cât de puțină vreme, bieții!) de dominația celor care îl ponegreau pe Dumnezeu. Vrând totul sau nimic, a reușit să aibă totul, până când ÎPS Voastră l-ați trădat și l-ați denigrat. Stigmatul de hoț nu l-ați ridicat nici până astăzi de pe amintirea lui. Lazarescu a murit singur, amuțit, uitat de lume, dar nu de Dumnezeu... Eu îl compătimesc, cu toate că simt c-a plecat fără un strop de ură și deznădejde din lumea aceasta. Dumnezeu L-a ajutat să ajungă acasă, la ai săi, și apoi în Catedrala pe care a ctitorit-o. De ce nu vă împăcați acum cu el? De ce nu încercați să-i faceți măcar acum dreptate? Dacă mai mulți slujitori ai ortodoxismului românesc ar fi avut tăria lui, de a avea un singur și permanent stăpân și un cuvânt al lui Dumnezeu pe buze, n-ar mai fi răs atâția de noi astăzi că suntem credincioși doar pe hârtie, căci, în afara bisericilor, contabilizăm cele mai multe și mai grele păcate: sperjur, corupție, furturi, avorturi, omucideri, neînțelegeri de tot soiul. Calea de mijloc e sănătoasă, romanii o considerau de aur, dar ea nu este pentru cei aleși. Mai țineți minte că la discursul de investitură de la Episcopia Aradului spuneți că vă veți urma poporul? „Nu mai țin minte...”, „Prea Sfinția Voastră trebuia să îl urmeze pe Dumnezeu, iar poporul să vă calce pe urme... De ce v-ați dezis de învățătura de a-L iubi pe Cel de Sus, care, cu atâta dragoste, v-a fost dată?”

— L-ai năucit. Mi-l imaginez neputându-te urmări...

— Aveam, dimpotrivă, sentimentul că îi făcea plăcere discuția noastră. Că abia aștepta o asemenea minge la fileu. „O să mă explic. Și să le spuneți tuturor ce ați vorbit cu

mine. Că poate este ultima oară când vorbim. Așa cum Dumnezeu și-a sacrificat pe unicul Său fiu, ca să salveze lumea...” „Eu scriu de dragul adevărului. Sinceritatea Înalt Prea Sfinției Voastre mi-ar fi de mare folos!” „... tot așa și eu l-am sacrificat pe tatăl meu de suflet, Lazarescu, ca să salvez biserica... Prin poziția sa, Mitropolitul Vasile devenise o țință mare pentru comuniști. Trecuse de 65 de ani și, oricum, el nu mai avea ce pierde. Dumnezeul lui era oriunde, chiar și la Cernica”. „Nu vi se pare că ați răsturnat rolurile? Un prelat trebuie să aibă un mod de viață care să-l apropie de Iisus. Nici nu-mi vine să repet ce ați spus! Cum să aveți așa o scuză pentru că v-ați izgonit și umilit tatăl adoptiv? Comparația e revoltătoare. Chiar s-a plâns Lazarescu că nu vă purtați preoțește cu el... V-ați gândit să îl sacrificați pentru binele Bisericii lui Iisus?! Să îl trădați... ca pe Hristos, în numele Lui? Aș vrea un pahar cu apă, mi s-a uscat gura...” „De aceea, am hotărât să-l îndepărtam, dar era foarte greu. Intelligent, cum era, ieșea din orice situație. V-aș recomanda un pahar cu agheasmă, dar nu mi-au adus nici mie. Ar fi putut să se gândească cineva la asta... Cred că sunteți în posesia documentelor de la CNSAS...” „Da, am citit toate dosarele lui Lazarescu. Anumite note, chiar de mai multe ori”. „V-ați edificat că nu l-am vorbit niciodată de rău. Ci numai despre faptul că era împotriva regimului. Ce le-am spus eu știa mai toată lumea, îndeosebi securiștii. V-am trimis un plic alb, ca pe un porumbel al păcii. Am vrut să vă fac să înțelegeți că aveți binecuvântarea mea să scrieți așa cum credeți de cuviință. Amândoi îl iubim pe Mitropolit, desigur, fiecare în felul său. Aveți dezlegare de la mine să aruncați cu piatra”... „Înalt Prea Sfinția Voastră, eu vă consider... ca din familia mea. V-a iubit Părintele

Vasile, v-a iertat, iertate să vă fie păcatele! Da, am citit toate documentele și am râs, fiind mândră de Lazarescu, și am plâns... de-atâta milă de amândoi. Sunt părinte și sunt dascăl. Știi că ați avut o relație foarte specială, unică în viață. Și cum ați sfârșit-o? Lamentabil. Am venit aici, din nou lângă Înalt Prea Sfinția Voastră, ca să vă rog... să arătați că l-ați prețuit, că l-ați doborât din orgoliu, din nevoia de ascensiune, Părinte Nicolae, dar că... în atâta timp v-ați dat seama că ați greșit...” „Am ales să mă implic în descăunarea tatălui meu sufletesc. Dacă nu mă implicam, soarta lui ar fi fost și mai gravă. L-ar fi caterisit și l-ar fi trimis la pușcărie. Securitatea mi-a garantat că, dacă îi voi sprijini, să le aduc argumente, vor găsi o cale mai blândă pentru îndepărtarea lui. Și mă vor recompensa cu scaunul Mitropoliei. Oricum, nu aveau pe altul mai bun ca mine. N-am avut de ales; noi, adică mai multe persoane din Mitropolie și ofițerii securiști, i-am înscenat o delapidare, fiindcă aceasta putea fi oricând dovedită ca nefondată. Însuși Mitropolitul a simțit că timpul lui s-a dus și, parcă dinadins, ne ajută. Ce credeți dumneavoastră, că, dacă nu mă implicam eu să aranjez lucrurile, scăpa numai cu atât Mitropolitul? Nu. Înfunđa pușcăria, doamnă profesoară, că ăia nu uitaseră ce le-a făcut Mitropolitul Banatului”.

— Formidabil. Securiștii știau toți lecția asta. După ce înfundau omul, aveau pretenția să le mulțumească pentru că nu l-au și omorât. Ce pușcărie, nu i-ai spus că niciun ierarh nu a făcut pușcărie? Că închisoarea lor avea cruce deasupra?

— Sigur nu l-am felicitat pentru cât bine i-a făcut lui Lazarescu. „L-ați făcut hoț! Pe Lazarescu, care a ajutat toți năpăstuiți, așa cum v-a ajutat și pe Înalt Prea Sfinția Voas-

tră. Suntem la Terapie intensivă, nu în Catedrală. Sunteți slăbit, Înalt Prea Sfinte, și îmi vine să vă dau sânge, să vă revină culoarea în obraji și puterea de a mai trăi ca să vă reparați greșeala față de Lazarescu. Nu-mi veniți cu scuze din astea!... Mitropolitul Lazarescu a făcut închisoare la Cernica. Nu l-ați vizitat o dată, Părinte Nicolae! Să-l întrebați de sănătate, să-i duceți un kilogram de piersici, să dați mâna cu el...” „Îmi spuneți că nu m-am implicat în reabilitarea Părintelui Vasile... Nu aveam cum, dacă deschideam această carte, se tulburau apele... Și sunt destule de spus, nici într-un veac...” „Într-un veac, pe care l-ați trăit zi și noapte, ați îngropat multe, Înalt Prea Sfinția Voastră!” „Greșiți, doamnă profesoară. Cernica era totuși o mănăstire... Cine îl iubește pe Dumnezeu, acceptă și mănăstirea... Păcate facem toți. Mai ales cei care ne aflăm vremelnic într-o funcție de conducere. V-am spus, Părintele Vasile este și va fi un martir al Bisericii Ortodoxe Române. Prin sacrificiul lui, am păstrat Catedrala și pe românii credincioși laolaltă. Se vor schimba rolurile, Părintele Vasile va ieși la lumină, iar eu mă voi duce... Roata istoriei se învâрте mereu”. „E o diferență între felul păcatelor și numărul lor... Ați închis porțile Catedralei și ați lăsat tinerii manifestanți fără refugiu, unii au și sfârșit pe trepte, v-ați împărtășit la greco-catolici și ați făcut și alte multe fapte reprobabile, de care eu nu vă acuz.. Înalt Prea Sfinția Voastră, nu vreți să mă tuțuiți? Nu vreți să vorbim deschis ca de la om care suferă la om care suferă? Și eu am o rană în inimă, Părinte Nicolae... Fiindcă am fost crescută și învățată că sunt nepoată de mitropolit de Lucreția, femeia care se ascundea mereu după un zăbranic neguros”. „Împărtășania o face și un căpitan de vas. Te poți împărtăși cu orice, cu whiskey, cu rom sau cu

apă de mare. Porțile s-au închis ca să nu se vandalizeze biserica, nimeni nu știa că se va trage în mulțime”. „Nu vă judec, Părinte Nicolae, mai ales că în toate celelalte cazuri părerile sunt împărțite” „Cum vă cheamă, doamnă profesoară? Mirela... da, Mirela.. Ce nume frumos! V-aș binecuvânta”. „Binecuvântați-mă, Înalt Prea Sfinția Voastră! Am nevoie de binecuvântare. În cazul Lazarescu, eu voi face lumină. Ajutați-mă, Părinte Nicolae!”

— Mi-amintesc că atunci când am început să scriem te-am întrebat cum ai vrea să fie sufletul tău. Și mi-ai răspuns: numai lumină, ca să i-L pot încredința lui Dumnezeu. Abia acum, la capăt de drum, te înțeleg.

— Și Părintele Nicolae a priceput ce vreau. „Se cuvine să se facă lumină. Veți reuși, Doamnă Mirela, aveți dezlăgare și binecuvântare să aduceți lumină!... Multe am uitat... o viață trăită în deșertăciune. Totul duce spre... nicăieri!

— L-ai auzit spunând chiar cuvintele astea, chiar așa, „spre... nicăieri”?

— Îți dai seama cum m-au izbit aceste cuvinte! Mă moleșisem și eu în căldura după-amiezii, dar m-am trezit brusc... „Și Înalt Prea Sfinția Voastră? Și dumneata, Părinte Nicolae?! Nu, nu-i adevărat. E o cărare care duce spre El, spre Scara Raiului, spre Lumina Lumii... În infinitul de cărări, una singură... Faceți doar o cerere de reabilitare adresată Sfântului Sinod în numele ÎPS Voastre, ca ultimă, supremă dorință de izbăvire...” „Doamna Mirela, nu mă mai bagă nimeni în seamă de multă vreme, nu mai am drept nici de semnătură, toți așteaptă moartea mea ca pe o sărbătoare... Părintele Vasile se va ridica prin el însuși, nu prin mine”. „Eu v-am cinstit mereu și am așteptat din partea

Înalt Prea Sfinției Voastre gestul acesta de onoare... de la Revoluție încoace. A trecut un sfert de veac... Simt că am ajuns la termenul limită”. „Povești, doamna profesoară!... dacă aş face o cerere de reabilitare, ar râde toți de mine, și așa mă cred senil... dar sunt mult mai grav bolnav, sunt conștient că s-a ivit ceasul”. „Ați putea arăta tuturor că nu sunteți un laș, ci un om de onoare! Sunteți lucid și toți știu asta”. „Cine ar pune preț pe cuvântul unui muribund? Aveți universitate, aveți teologi, aveți de toate, documentele de la CNSAS, ce nevoie aveți de un bătrân neputincios?!” „Vă rog din tot sufletul, Părinte Nicolae!” „Doamnă profesoară, nu înțelegeți că acolo în Sinod sunt îngropat de mult? Acolo se discută în primul rând de bani. De zerourile de la urmă. V-am spus un secret: Sfântul Sinod nu este ceea ce ar trebui în România...” Câtă slăbiciune într-un om puternic!...

— Care om puternic?!

— Mi-a fost clar că întrevederea noastră a fost un eșec, că nu aveam să obținem nimic pentru a face un pas înainte spre reabilitarea lui Lazarescu. „Înalt Prea Sfinția Voastră, vă mulțumesc pentru timpul acordat și vă doresc multă sănătate! Vă rog să îmi permiteți să mă retrag...”, i-am spus, cu o răceală ostentativă. Și-a aplecat capul într-o parte. Mi-a zâmbit. Doamne, cât aş fi vrut să mă roage să mai rămân! Să-mi mai dea o șansă de a-l convinge să-și facă datoria morală față de Mitropolitul. Eram aproape de ușă, când l-am auzit din urmă: „Dați-mi mâna, Doamna profesoară! Poate mă voi întâlni cu Părintele Vasile. Îmi doresc să mă întâlnesc cu el. Eu știu că mă iubește și că m-a iertat. Va înțelege, dacă nu a înțeles până acum, că atunci nu era altă cale mai bună pentru niciunul dintre noi. Mergeți liniștită și

căutați să faceți lumină! De-acum încolo totul este între mine și Mitropolitul Vasile Lazarescu. Nu mai privește pe nimeni altcineva. *Eli, eli, lama sabahtani!*”

*

— Ai sunat la numărul acela de telefon? Ți-a răspuns maica Mihaela cumva?

— Mi-a răspuns o doamnă, pe la care am trecut după ce am ieșit din spital. A trebuit să iau un taximetru, căci locuiește la celălalt capăt al orașului.

— A meritat cheltuiala, osteneala?...

— Am văzut, încă o dată, cum ne putem ascunde după cuvintele frumoase... Într-o laudatio din revista „Învierea”, în 1993, Părintele Nicolae i-a făcut Mitropolitului cel mai frumos portret.

— Dapicumdarnu? Cine-l știa mai bine decât el? Și cine a mai scris cât el despre Lazarescu?... Câtă ipocrizie la Îngerul Diavolului!

— *De la Sfântul Apostol Pavel ne-a rămas între altele și această povață: „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și le urmați credința...”* (Evrei 13, 7)

— Închinoviat la Cernica, omorât cu zile, dar cu o credință pe care n-o poți urma pe mai multe cărări...

— „Acest îndemn general valabil dorim să îl punem în legătură cu evocarea memoriei celui dintâi mitropolit al

restauratei Mitropolii a Banatului, dr. Vasile Lazarescu, de la nașterea căruia se vor împlini nu peste multă vreme 100 de ani. Momentul în cauză a fost considerat de Consiliul Eparhial ca fiind oportun pentru împlinirea unei dorințe exprimate de răposatul mitropolit încă de pe când era în viață...”

— Are și logică, nu doar voce de scapete... o dorință exprimată de răposat încă de pe când era în viață!...

— I-a scăpat. I-o fi tremurat mâna. Ori s-a scăpat... Ți-am zis că Îngerul Diavolului îl mai aude și-n somn pe Lazarescu. Nu trăiește el ușor cu vinovăția față de Uica Vasile!...

— Mi-ar fi și rușine! Membru al Academiei Române cu așa o logică! Creier de păsăruică! Noroc că amintirea greșelilor lui și a greșiților săi l-au făcut să refuze propunerea de a candida la președinție. Ți dai seama ce era dacă ajungea el președinte?!...

— N-ai decât să ajungi tu, cu logica ta de fier. Constituția îți dă acest drept...

— Citește mai departe, nu mă ispiti!

— „... și anume de a-și dormi somnul de veci în Catedrala din Timișoara, la a cărei finisare și-a adus o contribuție hotărâtoare, ca de altfel la însăși reînființarea Episcopiei și apoi la ridicarea ei la rang de Arhiepiscopie și de Mitropolie. [...] Cel dintâi mitropolit al restauratei Mitropolii a Banatului, vlădica Vasile Lazarescu, a părăsit catedra teologică urcând treptele ierarhiei bisericești, pentru ca, de la înălțimea demnității episcopale, să se dăruiască slujirii preoților, monahilor și credincioșilor. Îmbinând rugăciunea cu munca, liturghisind și citind, scriind, ascultând și îndrumând, în Catedrală, la cancelarie, la examene, la conferințe,

la ceasurile de îndrumare pastorală, în vizitele canonice sau inopinante, la sfințiri de biserici, în pelerinaje sau procesiuni, mitropolitul Vasile s-a străduit permanent să respecte juruințele de la hirotonia sa întru arhieru”.

— Știe prea bine, că doar la sânul lui a fost mereu și i-a furat și profesia, și... Mitropolia!

— A și avut cui să-și vândă sufletul! „Prin purtarea de grijă a Mitropolitului Vasile Lazarescu, s-au restaurat și s-au zidit biserici, s-au organizat și restaurat mănăstiri, s-a înființat Seminarul Teologic din Caransebeș, clerul a fost îndrumat în misiunea sa duhovnicească și obștească. La stăruința sa, în anul 1956, a fost generalizat cultul Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș”.

— Cu câtă nonșalanță vorbește de anul 1956! Nici usturoi n-a mâncat, nici gura nu-i miroase!

— Îi dădea mâna. Nu era el învingătorul? *The winner takes it all...* „A predicat, a conferențiat și a mânuit cu desțoinicie condeii publicând studii și articole în revistele 'Biserica Bănățeană', 'Foaia Diecezană', 'Biserica și Școala', 'Legea Românească' etc. Sub patronajul ierarhului timișorean a apărut revista omiletică 'Duh și Adevăr', s-au editat calendare-almanah, Îndrumătorul Tipiconal, numeroase cărți și broșuri religioase. El însuși a tipărit câteva cărți și studii de excepție: *Pârğa darurilor*, *Praznic luminat*, *Creștinismul și științele oculte*, *Cultul inimii lui Iisus la catolici* și *În ce ne deosebim?* Numeroase alte studii și traduceri au rămas în manuscris.

— Deci, mai ai multe drumuri de făcut ca să ajungi la toate astea, Mirela Radu-Lazarescu. Că în Timișoara, nu prea văd ce-ai mai putea găsi.

— Și dacă ai ști ce nu-mi place să călătoresc! Dar abia aștept să le citesc pe toate. Să ajung la „eternul” din ele...

— *Chapeau bas!* În vreme de război, de dictatură comunistă și de închisoare la Cernica... e impresionant cât a scris. Le vreau și eu pe toate. Să le citesc l-așeli batrâneți liniștiti!

— Mușcă-ți limba! Să nu pățești și tu ca Lazarescu... Ascultă încheierea grandioasă: „Printre meritele ierarhului timișorean se înscrie între altele și îmbinarea armonioasă a credinței și culturii. El însuși un om de înaltă pregătire, s-a străduit să mențină legături strânse cu intelectualitatea bănățeană și să creeze Bisericii un câmp de activitate corespunzător evoluției societății românești în ansamblul ei. Din păcate, vremurile în care avea să-și desfășoare activitatea după plecarea din Caransebeș n-au fost cele mai prielnice, oprindu-i elanurile și împiedicându-i năzuințele”.

— Vremurile și condițiile meteo. Și ajutorul neprecupețit al semnatarului acestui articol...

— „Totuși, în ciuda greutăților cărora a trebuit să le facă față, a lăsat urme adânci în amintirea noastră a tuturor. Aducându-i rămășițele pământești în Catedrala la care a ținut atâta, putem spune împreună cu Apostolul: *Lupta cea bună s-a luptat, călătoria a săvârșit, credința a păzit. De acum i s-a găsit cununa dreptății pe care Domnul i-o dă lui și tuturor celor care iubesc arătarea Lui*” . (II Timotei 4/ 7-8)

— „Răzburarea cea mai cruntă este când dușmanul tău/ E silit a recunoaște că ești bun și... dânsu-i rău!”

— Mă uimești! Ai înțeles asta?...

— De mult. Numai tu nu ai înțeles că am înțeles.

Capitolul 20

Cu limbă de moarte

— Alaltăieri, când m-am întors de la facultate, bătea atât de puternic soarele după-amiezii, încât am luat-o pe la umbră, prin parcul de la Catedrală. O alee mărginită de ulmi, cu frunze dese, mari, în formă de inimă, face legătura între Podul Mihai Viteazul și ușa de la necropolă. Treci ca printr-un tunel lung, la capătul căruia dai de o ușă mereu închisă. Îți dai seama că mormântul lui Lazarescu mi-e în drumul spre casă? Nu pot să nu mă gândesc că am scris deja un roman punând una lângă alta încercările mele de a-l vizita. Ca nepoată, ca mironosiță, ca scriitoare.

— Ca mimoză...

— Și ca mimoză. În martie, în iunie, în august. Ușor, ușor, trece și septembrie. Și ce crezi? Ușa de la intrarea dinspre parc a fost pentru prima oară deschisă...

— Și n-ai intrat? Așteptai invitație specială?

— Nu. Nu eram pregătită... Cum era să mă aștept ca, după atâția ani, să găsesc ușa descuiată?

— Tocmai de aceea. Coborai scările și, dacă te întreba cineva ce cauți,... spuneai că vrei să ajungi în... presbiteriu. Dar dacă... ți-a deschis ușa Uica Vasile?

— M-am uitat totuși înăuntru. Din unghiul în care eram, nu se vedea nișa. În schimb, era o curățenie de zile mari. Pe scări, o goliciune absolută. În capătul scărilor, o călugăriță, aflată cu spatele la mine, se întreținea cu doi

preoți bărboși, unul șaten și unul negricios. Nu prea văd bine la distanță...

— Pentru că ești fudulă și nu-ți porți ochelarii...

— ... nu vreau să greșesc, dar sunt aproape sigură că brunetul acela era episcopul Paisie în persoană. Am fost șocată de neașteptata situație și am trecut ca pe lângă un eveniment unic... și irepetabil. A doua zi dimineața, la opt fără un sfert, văd iar ușa deschisă. Și, când ajung la facultate, aflu de la Florina Băcilă că se face de zor curățenie la „cripta mitropoliților”. Nu-mi vine să cred. O fi avut vorba bună pusă de Părintele Dr. Zamela consecințe imediate? Sau amenințarea cu romanul nostru despre cum nu se poate vizita mormântul mitropolitului? „E un singur mitropolit îngropat acolo, Flori...” „Eu știu, dar cine mi-a spus nu era în temă. Am aflat de la tatăl Mariei, cântăreț în corul de la Catedrală, și m-am gândit imediat la tine”. Îi scriu repede un sms Părintelui Dr. Zamela: „Sunt așa de bucuroasă că s-a făcut curat în jurul mormântului lui Lazarescu, că... nici nu știu cum să vă mulțumesc”.

— Pun pariu că Părintele Dr. Zamela știa mai multe decât tine...

— Așa se pare, că mi-a răspuns imediat: „Cred că pe viitor își vor călca pe orgoliu și o să vă caute ei pentru a vă invita să vizitați cripta. Solemn promit!”

— Sunt convins că te vor căuta să-ți aducă invitația de a vizita la orice oră din zi și din noapte mormântul mitropolitului... Corneanu! (*Sic!*)

— Întâmplător sau nu, romanul nostru produce efecte.

— Trebuie să-l terminăm cât mai repede, fiindcă, altfel, va trebui să îl rescriem. Am aflat din altă parte că se va face

un orar de vizitare a necropolei și că orice membru al familiei Mitropolitanului se va putea reculege la mormântul acestuia la orice oră din cadrul programului de lucru al Catedralei...

— Fugi și scrie! La înălțime! Cred că va fi gata de Ziua Crucii. Dar nu e gata?

— Încă nu. Mai am noutăți... Astăzi, n-a mai fost o surpriză să găesc ușa deschisă. Alături, maldăre de cutii de materialele de lucru. Afară, doi zugravi la o țigară. M-am apropiat cât de mult m-au lăsat, ca să văd ce se întâmplă... Era un nor de praf alb. Deasupra scârilor. Acoperea precis și nișa. O fi fost de var? Sau ce altceva pulverizaseră în asemenea hal?

— Bănuiesc că era praf de marmoră.

— Locul se dezinfectează. Devine curat!...

— Brava! Înseamnă că o să putem merge oricând să-i prezentăm Mitropolitanului omagiile noastre. Și să-i aprindem o lumânare. Să aibă și el, după 21 de ani, o lumină la căpătâi. O fi așteptat destul...

— Nu mi-am dat seama de asta. Foarte mulți ani am ocolit adevărurile dureroase.

— De aceea n-ai scris atâta vreme despre Lazarescu?

— Nici nu aveam de gând să scriu vreodată. Nu vedeam la ce bun să dezgropi morții. Îmi creșteam copiii, îmi făceam o carieră, scriam carte științifică, dădeam meditații, apoi am prins un grant în Elveția, am avut și funcții administrative. Și, la un moment dat, m-a apucat dorul de bunica. Mi-am amintit cum, ori de câte ori mergea la Jandani sau la oraș, Lucreția își lua cu ea o poșetă paralelipipedică neagră, lucioasă, ca o casetă. Și la nunta mea a venit cu ea.

- Era din piele... Și ce transporta drăguța de e?
- Averele ei.
- Aurul, valuta...
- Mai mult!
- Ce anume?
- Aproape tot ce am scris noi până acum.
- Cât era de mare poșeta aceea? Încăpeau peste 1200 de pagini în ea?
- Nu erau chiar 1200 de pagini, că noi am scris și baliverne.
- Dar erau scrisorile de dragoste ale Părintelui Vasile!
- A aruncat scrisorile când s-a măritat. Sau le-a ars... Nici n-am întrebat-o cum a scăpat de ele. Așa se obișnuia. În poșeta ei erau însemnări de-ale Mitropolitului, ciornele unor acte oficiale, cu ștersături, cu adnotări, și chiar documente vechi, pe care unii securiști, teologi sau nu, de mult le caută. I le-a încredințat ei Părintele Vasile, când s-au întâlnit ultima oară, la Cernica.
- Și cum de ai ajuns tu în posesia lor?
- Lucreția mi-a dat mie poșeta cu tot ce era în ea. Am fost șocată când am luat-o în mână și am văzut ce grea era! În anul când m-am înscris la doctorat, m-a chemat în camera ei, a dat jos de pe dulap binecunoscuta-i poșetă-casetă și mi-a transmis-o ca pe un talisman. Probabil că abia atunci a considerat că am destulă carte încât să înțeleg despre ce e vorba. Sau presimțea că va muri. Era în 1993, când rămășițele Părintelui Vasile au fost mutate în Catedrală. Tot atunci a murit și bunica Lucreția.
- Și nu le-ai arătat nimănui?
- Nu, deși s-ar fi găsit mulți interesați. Mai ales în ultimii ani. Bunica mi le-a dat ca să le păstrez... Nu mi-a

spus să fac ceva anume cu ele. Ci doar... să am grijă. O vreme nici nu le-am citit. Apoi, le-am privit ca pe un fapt divers. După vreo câțiva ani, m-am hotărât să le fac într-un fel publice. Am căutat soluții. Toți cei cu care am vorbit m-au îndemnat să-mi văd de-ale mele. „Nu-nvie morții! E-n zadar,... copilă!” M-am gândit că adevărul nu se poate spune fără să rănească anumite persoane. Cel puțin nu până la capăt. Și dacă nu, ce rost are să scriu o monografie științifică?...

— De aceea ai preferat să scrii un roman?

— Din onestitate. Dar și pentru impact. Îmi foșneau în urechi foile acelea îngălbenite. Știam și cât de mult ar fi vrut bunica Lucreția ca eu să scriu adevărul despre Mitropolit. În felul ei, m-a pregătit pentru asta. M-a și dus la Cernica, să mă arate Părintelui Vasile.

— Acum înțeleg de ce te îndemna să înveți carte... Și îți tot amintea că ești nepoată de mitropolit... Tu trebuia să fii aceea care să-și asume răspunderea pentru reabilitarea Părintelui Vasile Lazarescu, pentru salvarea memoriei lui... Înțeleaptă bunica ta! Îți mai aduci aminte ceva de atunci, de la Cernica?

— Nu împlinisem trei ani. M-a împins spre patul în care Mitropolitanul zăcea, iar el mi-a luat mânuțele în mâinile lui mari, acoperite cu păr alb, și-a ridicat capul cât să ajungă la ele și mi le-a sărutat de nenumărate ori. E poate prima amintire din viața mea. Asta sau tăietura de la tâmplă. Ambele cutremurătoare. Am luat act de existență, văzând lume plângând în jurul meu.

— De-asta ești așa de plângăcioasă!

— ... Abia de patru ani, de când caut date despre el, Mitropolitanul a început să facă parte din viața mea. Până

atunci nu m-am gândit la el ca om. Și nici atât nu-mi băteam capul să îl văd ca mitropolit. Acum știu că este cea mai mare personalitate din familia noastră.

— Vrei să spui că până în 2014 nu te-ai hotărât să scrii despre el?

— Am vrut să scriu din 2010. Dar amânam, așteptam momentul...

— Întâlnirea cu mine!

— Nu aveam de unde să știu că asta așteptam. Nici n-aș fi împărțășit cu un necunoscut o poveste de familie atât de specială.

— Și ce te-a determinat să o faci?

— Acel „Vino, să Te iau în brațe!” M-am gândit că un om care a putut scrie asta îl va înțelege pe Lazarescu. Poate mai bine decât mine.

— Intuiția ta a funcționat perfect!

— Femeile, care merită acest nume, au o intuiție infailibilă...

— Am observat!

— Tu m-ai zorit și m-ai obligat să fac anumite drumuri, să vorbesc cu persoane în fața cărora, în mod sigur, altfel n-aș fi îndrăznit să deschid gura...

— M-am simțit ca un delegat al Părintelui Vasile pentru a-l așeza acolo unde merită să fie. Știam că tu ești sensibilă și că de una singură nu ai putea să faci pașii necesari acum. Or, toate trebuie făcute la vremea lor. În cazul Mitropolitanului, a sunat ceasul! Și nu numai. Au început și pietrele să vorbească.

— Am avut încredere în tine. Și am scris un roman adevărat. Cel puțin eu asta cred, că am spus tot ce se putea spune...

— Am fost doar unelte în mâinile adevărului.

— Eu chiar m-am simțit operată pe cord deschis... Vedeam reflectoarele, personalul medical aplescat asupra mea, îmi simțeam vena împunsă pentru anestezie și mă învârteam amețită în cercuri...

— Ți-am spus să nu te operezi, dar te-a mâncat chielea...

— Așa e vara, după expunerile prelungite la soarele... din Cornet. Ai și uitat de operația mea.

— Recunosc că da. De câte ori nu și-a băgat dracu coada între noi! Mă minunam că te poți supăra pe mine... În același timp, știam că ai să scrii a doua zi. Că nu te poți opri. Și că ai să duci totul până la capăt. Tu nu ești omul care să nu treacă linia de sosire.

— Am scris destul amândoi. Niciunul din noi n-a scris vreodată mai adevărat... Dar ți-am spus că eu las pentru final ce am mai bun! Mai rămâi puțin să îți citesc de pe „galbenele file” scrise de mâna lui Lazarescu. Să vezi cum spunea el adevărul!... Să vezi că n-a ajuns la deznădejde...

— Avea nădejde în noi?

— În copiii de atunci!...

MEMORIUL LUI VASILE LAZARESCU

PREA FERICITE PĂRINTE PREȘEDINTE,
PREASFINTE SINOD,

Aflat în posesia unei copii (anexa 17) de pe sentința Tribunalului Popular al orașului și raionului Timișoara, din data de 19 iulie 1963, din procesul intentat de Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Timișoarei și Caransebeșului împotriva unor foști funcționari ai săi, pentru „grave abateri gestionare”, sentință rămasă definitivă (anexa 18), cu profund respect și smerite mătăanii, subsemnatul, rog pe Prea Fericitul Părinte Președinte și Prea Sfințitul Sinod să binevoiască a lua în considerare următoarele:

Din acuzațiile aduse mie – acuzații dezbătute de Sfântul Sinod în ședința sa din 18 noiembrie 1961, și considerate juste, motiv pentru care s-a dat sentința de îndepărtare a mea din scaun „pentru grave abateri gestionare”, Onor. Tribunalul timișorean se ocupă după cum urmează:

a) de inculpatul CONSTANTIN BLEONȚ, zis Șerban, căruia eu i-aș fi dat suma de 57.000 (cincizecișisăptemii) lei drept mită pentru anumite servicii ilicite pe care acesta le-ar fi adus Arhiepiscopiei.

Or, potrivit calificării pe care instanța, competentă în cauză, o dă serviciilor aduse de acest inculpat: „activitatea depusă de Bleonț Constantin neimplicând latura obiectivă a infracțiunii de luare de mită, întrucât serviciile pe care

le-a prestat Mitropoliei nu intrau în obligațiunile sale de serviciu, ca angajat al Direcției Generale a Presei și Tipăriturilor, pentru care prestațiuni a primit în total o sumă de 13.500 (treisprezecemiicincisute) lei, urmează ca instanța să-l achite pe inculpat. Instanța a reținut că inculpatul a primit această sumă în urma unei înțelegeri încheiate cu Mitropolia... întrucât această înțelegere nu are niciun caracter ilicit, în baza art. 4, teza I, pct. 4 c.p.p. îl achită pe inculpat”.

Deci, această hotărâre a instanței, achitând pe inculpat, dovedește că acuzația de a-i fi dat eu acestuia mită este neîntemeiată.

b) în ce privește cealaltă acuzație, aceea de a fi ridicat și cheltuit ilegal suma de 300.000 (treisutemii) lei, primiți de la Consiliul arhiepiscopesc din venitul de calendare, instanța scade din această sumă 120.000 (unasutădouăzecimii) lei, cheltuiți în anii 1960-61, în urma noilor dispoziții de disciplină financiară, în cadrul bugetului Arhiepiscopiei. Instanța consideră că această sumă de 180 000 (unasutăoptzecidemii) lei „este justificată ca fiind necesară pentru acoperirea cheltuielilor de reprezentare și primire de oaspeți, pentru care nu au fost prevederi bugetare, care s-au alocat abia începând cu anul 1960” (Sentința, pag. 15, al. 7).

„În ce privește prejudiciul..., instanța conchide că nu există niciun prejudiciu real, în fapt, ci doar o încălcare a disciplinei financiar contabile, prin care s-a cauzat o tulburare a bunului mers al serviciului” (Sentința, pag. 15, al. 9).

În orașul Timișoara sunt trei centre eparhiale: ortodox român, ortodox-sârb și romano-catolic. De asemenea, mai

multe confesiuni și secte. Între alte mijloace, utilizate cu scopul de a menține pe credincioși în jurul Bisericii, se obișnuiește a se recurge și la acela al binefacerii urgente. „Bis dat qui cito dat”, ziceau cei vechi. Se înțelege că astfel se proceda numai în cazuri dovedite juste. Arhiepiscopia ortodoxă română, fiind centrul eparhial al celei mai numeroase confesiuni din oraș, era firesc ca și ea să țină seama de această practică, inaugurată de celelalte confesiuni, care, pe această cale, mai urmăresc și să prindă, dacă e posibil, pe unii dintre credincioșii noștri în mrejele lor. Mijloace asemănătoare a utilizat biserica romano-catolică îndeosebi față de foștii greco-catolici rămași în rezistență pasivă, spre a-i atrage la slujbele de la bisericile lor. Și această manevră explică de ce mulți dintre foștii uniți, chiar dacă au revenit, de formă, la ortodoxie, cercetează și azi bisericile romano-catolice, se spovedesc și împărtășesc la ei, ocolind bisericile ortodoxe.

Cunoscând această stare de lucruri, și Consiliul arhiepiscopesc ce-l prezidam mi-a pus mie la dispoziție suma incriminată de 60 000 (șasezecimii) lei anual, deci 300000 (treisutemii) lei în cinci ani, în scopurile arătate, bani ce i-am cheltuit pentru binefaceri urgente și cumpărături diferate. Apoi pentru organizarea la Caransebeș a unei mici ferme anexă, pentru care era nevoie de animale, cereale și altele. Suma pusă la dispoziția mea de consiliu se lua din restanțele de la calendare, încasate cu întârziere.

Și, de altfel, pentru cheltuirea sumei de 300 de mii lei, în felul și în scopurile arătate, eu am prezentat comisiei sinodale dovezi scrise, acte în regulă, declarații și chitanțe, care nu au fost însă luate în seamă. Aceste dovezi scrise stau și astăzi la dispoziție, și anume: copiile a 30 de decla-

rații, de la 30 de persoane, semnate, cu arătarea ocupației, numărul buletinului, domiciliului, prin care declară că în intervalul de timp din 1056-1961 au primit câte una sută lunar. Ceea ce face lunar 3.000 (treimii) lei, anual 36.000 (treizecișisase mii) lei, în cinci ani 180.000 (unasutăoptzecidemii) lei; chitanțe, facturi pentru alte plăți, făcute în interesul bunului mers al gospodăriei celor două reședințe ca: primiri de oaspeți, reprezentare etc., care dau în total 118.754 (unasutăoptsprezecemiișaptesute-cincizecișipatru) lei (Aneza 1 până la 6 inclusiv). Lipsa, până la 300 mii lei provine din necunoașterea domiciliului unei persoane, ajutată mai rar, plecată sau decedată.

La dezvinovățirea mea, prin cele de mai sus, Comisia sinodală mi-a pus întrebarea de ce aceste sume nu au fost trecute prin gestiune, de ce aceste cheltuieli nu s-au făcut în cadrul execuției bugetare anuale. La această întrebare eu am răspuns că: trecerea încasărilor și cheltuielilor prin gestiune, înregistrarea intrărilor și ieșirilor de bani din averea eparhiei este în atribuția contabilului șef. Eu nu i-am cerut lui acești bani, nici nu i-am interzis înregistrarea lor ca intrați sau ieșiți. Dacă făceam acest lucru, el avea dreptul și datoria să mă refuze, să-mi atragă atenția asupra ilegalității unei astfel de dispoziții. Dacă nu a făcut așa, eu eram în drept să cred că el, fiind răspunzător de legalitatea executării bugetului, a gestionării, își va fi făcut datoria și în acest caz, respectând cele legale.

Eu din parte-mi, am justificat, lunar și anual, fiecare leu cheltuit, arătând consilierului de la sectorul economic, în fiecare lună și apoi la sfârșitul anului, numele tuturor celor ajutați și chitanțele și facturile pentru cumpărăturile făcute.

Consilierul semna, în numele Consiliului arhiepiscopesc, de luare la cunoștință, lunar și anual. Procedând așa, eu mă credeam și mă cred justificat, cu atât mai mult că, luând, anual, și Onor Departamentul Cultelor la cunoștință această practică, nu a excepționat-o. Cum n-au excepționat-o în 1959 nici trimișii Controlului de Stat de pe lângă Consiliul de Miniștri. Comisia sinodală nu a găsit satisfăcător nici acest răspuns.

Iată că Onor. Tribunalul, cercetând proveniența și cheltuirea acestor bani, a găsit explicația dată de mine, privind ridicarea și cheltuirea acestor bani, este admisibilă și conchide „că este justificată”, cum am arătat mai sus.

c) În ceea ce privește acuzația că eu aș fi semnat cereri de împrumut de la C.A.R., pentru mine personal sau pentru gospodăria de la reședința mitropolitană, țin să arăt că, pentru mine personal, sau pentru trebuințele reședinței, eu nu am cerut și nici nu am ridicat niciun împrumut. Nici nu aveam nevoie, deoarece în bugetul Arhiepiscopiei erau prevăzute toate sumele necesare pentru gospodăria reședinței.

Când însă Consiliul arhiepiscopal avea trebuință, pentru „gospodărirea” sa, deci pentru nevoile Arhiepiscopiei, de anumite sume și nu aveau în cont la bancă bani suficienți, consilierul secției economice se prezenta cu lista de cheltuieli, cerând încuviințarea să facă un împrumut C.A.R. Cererea de împrumut a Consiliului arhiepiscopesc trebuia semnată de mine, președintele acestui consiliu. La fel și chitanța de primire a împrumutului cerut. Bani nu i-am primit eu, ci s-au vărsat la casieria Arhiepiscopiei, spre a fi utilizați în scopul pentru care s-a cerut împrumutul, adică

pentru acoperirea cheltuielilor de pe lista prezentată. Altfel, dacă banii i-aș fi ridicat eu pentru mine sau pentru gospodăria de la reședință, nu mai era nevoie și nici nu mai avea sens, ca acea chitanță de primire a banilor împrumutați să fie semnată și de consilierul secției economice. Așa cum acesta nu a semnat nicio altă chitanță prin care eu recunoșteam primirea vreunei sume de bani ca salariu, interese superioare bisericești, pentru întreținerea casei mitropolitane etc. De altfel, eu am declarat falsă semnătura mea de pe toate chitanțele semnate, afirmativ, de mine, care pretindeau să poată dovedi că s-au ridicat pentru „gospodărie” și nu pentru trebuințele „gospodărești” ale Consiliului arhiepiscopesc.

Pentru a dovedi falsul acestor chitanțe, eu am cerut expertiză grafologică. Comisia sinodală nu a luat însă în seamă nici apărarea mea, nici cererea de expertiză. Aceasta din urmă mi-a fost refuzată cu aceea că, până în 18 dec. 1961, deci la două zile după interogatoriu, sentința Sinodului trebuie să fie dată. Graba aceasta m-a surprins și m-a nedumerit.

Ocupându-se de aceste împrumuturi de la C.A.R., Tribunalul a considerat autentice toate semnăturile chiriarihale și „conchide că nu se poate reține existența unui prejudiciu... din moment ce chiriarihului nu i s-a reținut nicio vinovăție în legătură cu folosirea acestor sume și, implicit, s-a considerat că aceste sume au fost cheltuite în interesul Mitropoliei...” (Sentința, pag. 27, alin. 1).

De celelalte acuzații aduse mie onor Tribunalul timișorean nu s-a ocupat. Așa de suma încasată din vânzarea cărții *În ce ne deosebim...?*, scrisă și tipărită de mine.

Plasarea cărții a făcut-o secția culturală a Consiliului arhiepiscopal. Sumele trimise de cei ce au primit cartea au intrat prin virament la contul de la bancă al Consiliului arhiepiscopesc. Jurisconsultul Arhiepiscopiei, fiind consultat de Consiliu, a stabilit cât am să primesc din venitul realizat prin plasarea cărții, după consultarea dispozițiilor în vigoare. Eu am primit așadar atât cât mi s-a dat, după aprecierea Consiliului arhiepiscopesc. Nu am cerut nimic, dacă aș fi cerut ceva ilegal trebuia să fiu refuzat, conform legii. Și, de altfel, cea mai mare parte a banilor primiți s-a utilizat potrivit vechilor uzanțe ale conducerii Bisericii dintotdeauna: de a ajuta. (cam. 41)

Contabilului șef i se atrage de instanță atențiunea că el „având și controlul preventiv al tuturor actelor contabile, răspundea și de evidențierea în contabilitate a veniturilor și cheltuielilor, conform art. 8, pct. B, din Decizia nr. 1958/1948 a Ministerului de Finanțe avea deci dreptul să refuze semnarea actelor pe baza cărora se fac încasări și plăți, dacă ele nu sunt în concordanță cu dispozițiunile legale. (Sentința, p. 7, alineatul ultim)

Așa trebuia acest contabil să procedeze în toate cazurile, deci, între altele, și atunci când, după cum pretinde el, chiriarhul i-ar fi dispus ca din restituirile de împrumuturi către C.A.R.: să se acopere diferite cheltuieli, între care și pentru cumpărarea de documente istorice vechi. Dar n-a făcut-o, pentru că chiriarhul nu a dispus așa ceva. În intervalul 1956-1961, cu știrea și aprobarea mea, nu s-a cumpărat niciun document. Documentele despre care se vorbea s-au cumpărat până în 1953, iar plata acestora nu s-a făcut de casierie, ci de chiriarh, din fondul de „interese superioare

bisericești”, pentru că Arhiepiscopia nu avea prevederi bugetare pentru astfel de cumpărături. Iar chiriarhul a cumpărat acele documente pentru arhiepiscopie, nu pentru sine, căci personal nu avea nevoie de ele. Ceea ce îl interesa din acele documente, și-a copiat și păstrează. Dar contabilul nu poate justifica cu cumpărături de dinainte de 1953 eventuale lipsuri din anii 1956-1961.

Același contabil trebuie să știe și să arate în instanță că martorul Mărgineanțu Tiberiu, fostul administrator al Catedralei mitropolitane, nu spune adevărul când declară că banii colectați pentru întreținerea Catedralei au fost cheltuiți pentru cu totul alte scopuri decât cele urmărite prin colectă și, la fel, că e falsă chitanța prin care eu aş recunoaște primirea din acești bani a sumei de 74.593 (șaptezecișipatrumii, cincisutenouăzecișitrei) lei. (Sentința, p. 22, al. 7)

Am asupra mea o desocotire a acestui fost administrator al Catedralei cu banii colectați și arătarea cheltuielilor acoperite cu ei (Anexa 7), din care reiese că: pentru întreținerea Catedralei s-au colectat 168.582 (unasutăoptmiiicincisuteoptzecișidoi) lei, iar pentru scopul urmărit s-au cheltuit 95.902 (nouăzecișicincimiinouășutedoi) lei. Rest 12.679 (douășpezeceșii, șasesuteșaptezecișinouă) lei, la 17 februarie 1958. Cu suma cheltuită s-au cumpărat diferite materiale de construcție care, aprobându-se construirea gardului, au fost cerute și ridicate de Sfatul Popular al orașului Timișoara, cu obligația de a le restitui, când Arhiepiscopia va avea nevoie de ele. Deci mie nu avea de unde să mi se dea suma de mai sus, chitanța menită să dovedească aceasta este deci falsă.

Fostul contabil șef nu și-a făcut deci datoria, nu a respectat prevederile legale, nu a încercat să prevină pe chiriarh – în toate cazurile arătate până aci. A ordonat ca anumite acte să nu fie redactate conform normelor în vigoare și nu a sesizat forul tutelar de abuzurile chiriarhale. Și e inexplicabil cum echipa de revizori contabili nu a sesizat nici ea, în cursul reviziei din 1961, că chiriarhul a procedat abuziv. De unde urmează că în sarcina mea nu s-a putut constata nimic abuziv. Dovadă și faptul că toate gestiunile anuale ale Arhiepiscopiei, fiind controlate în fiecare an de Adunarea eparhială și verificate de controlul financiar al Departamentului Cultelor, niciunul din aceste organe de control nu a sesizat niciodată nicio neregulă, care să fi rezultat dintr-o dispoziție abuzivă dată de mine.

Abuzivi au fost cei patru foști funcționari ai Arhiepiscopiei, a căror activitate incriminată – pe anii 1956-1961 – a și fost calificată de instanță drept abuz în serviciu și fals în acte publice, abuz și falsuri pentru care au fost condamnați la închisoare, condamnare ce au executat-o cât au fost sub arest preventiv și de care au scăpat prin amnistia dată în 1959 de 23 August.

Cu o înaltă înțelegere și, desigur, dintr-un spirit de înaltă clemență, instanța consideră totuși chitanțele prezentate de ei drept autentice și vede în ele „o justificare a acestor cheltuieli și aceasta cu atât mai mult cu cât cheltuielile, fiind ordonate de chiriarh, care nu a fost implicat în acest proces, trebuiesc considerate ca fiind făcute în folosul Mitropoliei. Neimplicarea chiriarhului constituind o prezumție de nevinovăție a sa, în mod implicit și cheltuielile pe care le-a ordonat și aprobat, trebuiesc considerate ca fiind justificate...” (Sentința, p. 12, al. 4).

Deci toate aceste cheltuieli, nejustificate prin acte contabile conform prevederilor Deciziei Ministerului de Finanțe nr. 1598/1948, H.C.M. 74/1956, r.O.C. 858/1957 și H.C.M. 2236/1956, verificate și aprobate de chiriarh, trebuie să fie considerate de instanță ca cheltuieli efective, făcute în folosul Mitropoliei și deci nu pot fi considerate drept prejudiciu atât timp cât fostul mitropolit nu este implicat în procesul penal aici de față, neimplicare care îi declară nevinovăția și, implicit, legalizează actele care poartă semnătura sa”. (Sentința, p. 12, al. penultim).

Eu m-aș fi așteptat la o altă justificare și descărcare. Dacă însă instanța a găsit că așa e bine, constat, cu mulțumire, că mi se declară, chiar pe această cale – nevinovăția și se legalizează actele care îmi poartă semnătura.

Prea Fericite Părinte Președinte,
Prea Sfințit Sinod,

Recunoscându-mi Onor Tribunalul timișorean nevinovăția, aceasta înseamnă că revizia contabilă din aprilie-iunie 1961 – nefăcându-mi mie, personal, nicio imputare în procesul verbal încheiat, EA însăși a recunoscut nevinovăția mea.

Iar acuzațiile, apărute cu aproape patru luni mai târziu, dovedesc doar atât: că unii n-au fost mulțumiți cu rezultatul reviziei și cu procesul verbal încheiat. Ce motive de nemulțumire au putut avea și ce i-a îndemnat pe aceștia să stăruie ca la șase luni, după ce o altă echipă de revizori ai departamentului a făcut obișnuita revizie anuală, să fie

trimisă la Timișoara încă o altă echipă, întărită acum cu alți doi revizori din partea Ministerului Finanțelor?

La aceste întrebări a dat răspuns, cu puțin înainte de sosirea echipei acesteia, dublate, fostul secretar de atunci al Arhiepiscopiei, care, cu aproximativ o lună înainte, a declarat în cercuri intime că în curând vine măturoiul și va mătura tot ce nu convine la Mitropolia Banatului. Chiar și unul dintre împuterniciții regionali ai Departamentului și-a îngăduit să afirme, în chiar timpul reviziei contabile din 1961, că mie mi se va rupe în scurt timp capul. Iar pictorul Anastasie Damian, prieten cu pr. Ioan Crăciunel, mentorul, a știut să indice chiar și termenul de 1 ianuarie 1962, când eu nu voi mai fi mitropolit, aflând acest lucru – cum a afirmat între martori, de la fostul episcop, pe atunci al Aradului, azi succesorul meu în fruntea Mitropoliei Banatului. Aceeași știre au răspândit-o în tot orașul și regiunea, și preoții, ziși nemulțumiți, din Timișoara, asigurând pe toți câți voiau să-i asculte, că la 1 ianuarie 1962 vine pentru Mitropolia Banatului scadența cea mare.

De unde știa actualul meu succesor ce mă așteaptă pe mine la sfârșitul anului 1961? De la prietenii sale, din bună vreme și cu asiduitate cultivate, care s-au angajat să-l facă mitropolit până nu împlinește 40 de ani. Să fie cel mai tânăr mitropolit, ca, începând din vreme, să aibă suficient timp spre a-și pregăti ascensiunea către cea mai înaltă treaptă, la care râvnește.

Ca el să-și poată realiza toate aceste planuri de viitor, fiul meu adoptiv, pe care în 1934, când m-am instalat

episcop la Caransebeș, l-am găsit orfan de tată și de care m-am apropiat cu dragoste de părinte, ca de fiul fostului meu coleg de clasă din liceu, nu s-a sfiit, după ce l-am adus la Timișoara, să uneltească, sfătuit de mentorul său, pr. I. Crăciunel, cu acesta, pentru a ajunge la îndepărtarea mea din scaun.

Uneltirile acestea, ca să ducă la rezultatul scontat, cer însă și bani. Dar și banii au fost găsiți.

În 1955 Arhiepiscopia timișoreană a trimis la cererea Consiliului Eparhial din Cluj, care, neavând tipografie, nu tipărise calendare, calendare în valoare de 17.000 (șaptesprezecemii) lei. Banii aceștia trebuiau trimiși la Timișoara prin virament Păr. N. Corneanu, pe atunci consilier cultural. Cum a luat la cunoștință că Episcopia din Cluj a plasat calendarele și a încasat și banii, s-a și grăbit să trimită om după bani, ca banii aceștia să nu se trimită deci prin virament, ci să fie aduși de cel trimis după ei, funcționarul pr. T. Mărgineanțu. Acesta, venind cu banii, i-a predat consilierului Corneanu, fără să spună cuiva un cuvânt, nici unul, nici altul. Se anexează fotocopia scrisorii cu care consilierul Corneanu și-a trimis emisarul la Cluj, spre a ridica banii: 17.000 (șaptesprezecemii) lei. Pe misi-va, trimisă de cei din Cluj, trimisul semnează de ridicarea banilor.

S-a întâmpilat însă ca în anul următor, 1956, episcopul Nicolae al Clujului să mă întrebe, într-o seară, la telefon, dacă le mai putea da calendare și în acel an. I-am răspuns afirmativ, întrebându-l, fără să mă mai gândesc la altceva, cum au achitat costul calendarelor trimise în anul precedent. Mi-a răspuns că nu știe, dar va întreba pe

secretarul său Buiu. Ziua următoare, secretarul Buiu a chemat la telefon reședința din Timișoara, ca să-mi spună cum au procedat cu achitarea calendarelor. Din greșeală, a format însă numărul de telefon al birourilor centrului eparhial. Tot din întâmplare, la telefon s-a prezentat tocmai consilierul Corneanu, care, cum a aflat despre ce e vorba, a plecat repede în oraș, pe la neamuri și prieteni, și după un timp s-a prezentat la casierie cu o parte din banii reținuți de el de un an de zile. Restul de bani i-a depus după câteva zile. Ceea ce se pare că nu mai făcea, dacă întâmplarea nu scotea totul la iveală. Au urmat apoi și scrisorile lămuritoare de la Centrul eparhial Cluj. Scrisoarea, în fotocopie, prin care se explică de ce s-au dat banii emisarului și nu s-au trimis prin virament, fotocopia notificării din partea casierei Arhiepiscopiei că Păr. Corneanu a depus banii la data de..., fotocopia raportului contabilității și casierei că păr. Corneanu nu a încercat să depună banii în 1955, după ce i-a încasat, cum a afirmat, întrebat fiind, se anexează aci (Anexele 8, 9, 10, 11). Așa s-a aflat în oraș că păr. consilier Corneanu a reținut o parte din banii de la calendare pentru sine, după părerea răutăcioșilor, cu scopul de a-și netezi cu ei calea spre arhierie.

Văzând că situația consilierului Corneanu e compromisă și că va trebui să plece, ceilalți consilieri au prins curaj. Doi dintre ei, dr. Iuliu Rațiu și dr. Iacob Crețiu, mi-au adus o declarație scrisă (fotocopia acesteia se anexează (Anexa 12)) prin care arătau că în 1955 părintele consilier Corneanu s-a prezentat în biroul secției economice, însoțit de părintele Ioan Crăciunel, cerându-le să se solidarizeze cu ei la o acțiune pentru îndepărtarea mea, ținând seamă de abuzurile și nedreptățile pe care le-aș fi făcut.

Pentru această faptă consilierul Corneanu și pr. Crăciunel puteau fi și trebuiau caterisiți. Canonul 18 al Sfântului Sinod al patrilea ecumenic de la Calcedon dispunea: „Este cu totul prohibită infracțiunea conspirațiunii sau complicității, chiar și de legile externe (civile) și cu atât mai vârtos se cuvine a opri să se întâmple acestea în Biserica lui Dumnezeu. Deci dacă oarecari clerici... s-ar găsi făcând conspirațiuni... sau pregătind curse împotriva episcopilor... să cadă cu totul din treapta lor”.

Zonara, în comentariul său la acest canon, arată că... „Dacă astfel de infracțiuni, și sub raport civil, erau privite ca unele ce meritau pedeapsa cea mai aspră și erau considerate drept crime, cu atât mai mult trebuiau pedepsite prin legiuirea bisericească care este inspirată de Duhul Sfânt... și legiuirea bisericească condamnă și pedepsește deci pe cei de sub jurisdicția sa... dacă fac intrigi împotriva căpeteniilor bisericești, cu caterisirea (N. Miloș, Kirchenrecht, p. 504-505 și Canoanele Bisericii Ortodoxe Române, trad. de N. Popovici, vol. I, partea II, p. 236-238).

Iar după canonul 13 al Sinodului din Constantinople, din anul 861: „Clericii care încearcă să-și justifice nesupunere față de episcopul lor și uneltesc împotriva lui cu anumite vinovății ale episcopului sunt a se lipsi nu numai de demnitatea ierarhiei în Biserică, ci chiar de numele cleric”. (N. Miloș, op. cit., p. 286)

În primul rând, trebuia caterisit pr. I. Crăciunel, cu atât mai mult cu cât el chiar își angajase un prieten, cu trecere la regretatul Președinte Dr. Petru Groza, ca să-mi „pregătească drumul spre chilie”. Fotocopia scrisorii,

prin care numitul îl asigură de tenacitatea cu care lucrează în acest scop și la fel de rezultatul scontat, se anexează (Anexa 13). Însă Crăciunel s-a grăbit să fugă la Arad, înainte de a se descoperi aceste lucrături.

Pe părintele diacon Corneanu, considerându-l fiul meu, nu știam cum să procedez ca să nu-l compromit. Mi-a venit în ajutor întâlnirea, la instalarea de la Sibiu a mitropolitului Justin, cu actualul director general al Departamentului, tov. N. Bărbulescu, care reprezenta la instalare Ministerul Cultelor. Stând lângă Domnia Sa la masă, i-am povestit pățania mea cu consilierul Corneanu. După puțină compătimire, Domnia Sa mi-a spus că, dacă e așa, numitul nu mai poate ocupa loc de conducere în administrația Arhiepiscopiei.

Urmând acestei indicații autorizate, am hotărât ca pe fiul meu să-l numesc profesor la Seminarul din Caransebeș. Între timp sosește la Timișoara tov. M. Neicov. Domnia Sa s-a prezentat ca delegat oficial, cu mandatul de a stăruii, de față cu consilierul Corneanu, să nu se ia nicio măsură. N-am putut să cred acest lucru și Domnia Sa, văzând că nu cedez, m-a amenințat cu aceea că „NU VA FI BINE”.

Cu anul școlar 1956-57, păr. Diacon Corneanu și-a început activitatea la Seminarul din Caransebeș. Ca să cred că s-a liniștit, îmi trimitea din când în când câte o scrisoare, din care ar fi trebuit să reiasă un fel de părere de rău. În secret însă, mă lucra. Așa că înainte de alegerea pentru scaunul vacant de la Arad, am primit o scrisoare mai lungă, care trebuia să lămurească totul, în care însă autorul declara că, la un moment dat, el s-a

crezut îndreptățit să pornească împotriva mea un „iureș”. Această declarație a confirmat tot ceea ce crezusem și așteptam. Profesorul se simțea acum sigur pe situație și credea că își poate permite să iasă cu „atu”-ul. Ca să fie și mai siguri de rezultatul intrigii lor, nu s-au sfiit să amestece în criminala lor acțiune de asasinat moral și numele Prea Fericitului Părinte Președinte.

În preajma alegerii pentru Arad, candidatul a venit la mine, în camera de la căminul arhieresc, însoțit de tovarășul director Bădeanu. De aici am simțit că intriga celor doi, foști colaboratori, a prins și că lupta pentru îndepărtarea mea e în toi. S-a văzut acest lucru chiar și din programul alegerii, care s-a alcătuit fără să se țină seama de mine. Nu mai eram luat în seamă, eram ca și îndepărtat, am ajuns indezirabil, puteam și lipsi. Am trecut peste toate, am acceptat să prezidez alegerea. I-am făcut în ianuarie 1961 și instalarea și așteptam lovitura fatală.

Lovitura aceasta trebuia însă și motivată într-un fel. Și motivarea s-a găsit ușor. Pentru că eu mi-am permis să îl pedepsesc pe fiul meu Nicolae, deoarece a încercat să-și însușească bani și a fost descoperit, eu trebuia să fiu făcut hoț de milioane, nu de câteva mii de lei. Iar această „hoție” a mea trebuia denunțată. Fiul meu, acum episcop de Arad, sufragantul meu, nu putea să o facă. El se silea să pară curtenitor, placid și nevinovat. Dar și-a găsit el omul care să facă denunțul: același Mărgineanțu care, în 1955, a fost trimis în ascuns să aducă banii pentru calendarele clujenilor, a făcut și denunțul „fraudelor” de la Arhiepiscopia Timișoarei, asigurat fiind că lui, ca denunțător, nu i se va întâmpla nimic, cu toate că el, în administrația

Catedralei, s-a dovedit și mai vinovat de nereguli gestionare decât cei patru deținuți, cum i-a spus în față însuși procurorul, într-o ședință în timpul dezbaterilor procesului.

Și iată că, în urma acestui denunț, la 15 aprilie 1961, și apare echipa de revizori contabili. Am știut numaidecât de ce veniseră, deoarece numai cu câteva luni înainte am avut altă revizie. Mai ales că noua echipă a început revizia cu anul 1956, nu cu 1955, căci în acel an se descoperea rușinea cu reținerea banilor de la calendarele trimise în acel an la Cluj. Iar noul episcop al Aradului trebuia cruțat.

După o săptămână, revizorii contabili ai Departamentului Cultelor și-au exprimat dorința de a-i face o vizită episcopului Nicolae de la Arad. Am anunțat la Arad și-am plecat și eu cu ei. Cum am intrat, am surprins privirile: vlădica aștepta asigurări, oaspeții nu pridideau să le dea, deocamdată din ochi, mai târziu, ajunși să fie singuri cu amfitrionul, desigur și verbal.

La sfârșitul reviziei, ca să nu dea de gândit, în procesul verbal redactat și citit în auzul celor interesați, mie nu mi se făcea nicio imputare. Acuzațiile au venit cu patru luni mai târziu.

*Prea Fericite Părinte Președinte,
Prea Sfințit Sinod,*

După neprețioasa mea părere, azi pot spune cu convingere că revizia contabilă din aprilie-iunie 1961 s-a produs în urma minciunilor și intrigilor celor doi foști colaboratori ai mei și cu scopul ca eu să fiu îndepărtat din scaun, iar actualul mitropolit să-mi poată lua locul. Ca

acest scop să poată fi atins, s-au săvârșit fapte pe care sfintele canoane le califică drept crime, pedepsite cu depunerea din treaptă sau caterisire. Eu la vremea mea nu le-am pedepsit, recunosc, dar din bunătate, neputând crede că această bunătate va fi considerată de cei ce au beneficiat de ea drept slăbiciune și încurajare. Eu așteptam ca beneficiarii să se îndrepte, fiindu-mi recunoscători că i-am cruțat. Ei însă, în loc de aceasta, au pus la cale un asasinat moral împotriva mea, ca să se poată ei înălța peste cadavrul meu. S-a săvârșit din partea actualului mitropolit al Banatului și complicele său un paricid moral care strigă la cer.

Crimele nu se prescriu, oricât de tănuite ar fi. Ele se pedepsesc atunci când sunt descoperite și când cei care le-au săvârșit se dovedesc nevrednici de bunătatea care, pentru un timp, a amânat pedeapsa lor.

Rog cu smerenie Prea Sfințitul Sinod să binevoiască a aprecia. Ar putea cineva să mă întrebe: de ce eu nu le-aș (?) toate acestea întru apărarea mea? Răspund: Știind că Onor. Comisia sinodală nu va putea aduce nicio dovadă în sprijinul acuzațiilor ce și le-a însușit, eram convins că Sfântul Sinod va respecta jurământul meu, solemn și înfricoșător pentru mine, și nu mă va pedepsi. Iar Prea Fericitul Părinte Președinte s-a asigurat, în 8 noiembrie 1961, că pentru Prea Fericirea Sa decisiv este procesul verbal al reviziei și nu păreri nesemnate de nimeni. Întrucât deci, în procesul verbal, mie nu mi se va face nicio imputare, Prea Fericirea Sa nu va consimți să fiu pedepsit.

„Pentru mine, după învățătura Teologiei morale, jurământul, făcut cu adevăr, cu judecată și cu dreptate, este

un act de cult extraordinar, act de adorare a lui Dumnezeu, prin care cel ce jură își mărturisește credința sa în omniprezența, atotștiința și dreptatea lui Dumnezeu. Această mărturisire constituie un act de adorare a lui Dumnezeu, care, fiind pretutindenea de față, cunoaște sinceritatea celui ce jură, fiind atotștiutor, știe dacă afirmațiile, ce se încearcă a se întări prin jurământ, se întemeiază pe adevăr sau nu și, fiind și atotdrept, poate pedepsi, și pedepsește, pe cel ce încearcă să întărească prin jurământ afirmații false. Fiind deci jurământul un act de cult, neluarea lui în seamă, cu deosebire atunci când el e săvârșit de un ierarh bătrân, cunoscător și el al importanței lui culturale, înseamnă că nesocotim o învățătură morală a sfintei noastre biserici.

Rog cu toată smerenia Prea Sfințitul Sinod să nu mă judece ca și când eu aici mi-aș da importanța de a-L învăța ce și cum să facă. Eu mi-am mărturisit doar credința mea de creștin în importanța și valoarea jurământului, în dorința de a arăta că nu am jurat strâmb în fața Sfântului Sinod și că, după părerea mea, nu am meritat să fiu pedepsit cu pedeapsa capitală ce mi s-a aplicat. La aceasta nu m-am așteptat.

Acum însă Justiția poporului mi-a întărit jurământul, făcut cu adevăr, cu judecată și dreptate, prin aceea că mi-a recunoscut nevinovăția, justificându-mi „gestiunea” incriminată și neimputându-mi niciun prejudiciu pe care l-aș fi adus Sfintei Instituții ce, suferind insulte și cu lacrimi, am ajutat să ia ființă și pe care, încăpătoare fiind, am servit-o cu credință neprecupețită, cinste și dăruire de sine.

Cred, deci, că ar fi cu cale, creștinește și părintește, ca și Sfântul Sinod să revină asupra celor hotărâte pentru mine la 18 decembrie 1961 și:

a) să binevoiască a anula sentința sa de îndepărtare a mea din scaun, cu toate urmările ei canonice, morale și materiale;

b) să mă scape de dezonoranta situație de a fi fost trimis la mânăstire pentru că aș fi furat, căci iată n-am furat, cum dovedește și Justiția Poporului, prin sentința dată de Tribunal.

Canoanele citate de „instanța de judecată” pentru a justifica severitatea pedepsirii mele și anume: 23, 38, 72 Apostolice, 26 al Sinodului IV Ecumenic, 35 al Sinodului Trulan, 11 al Sinodului VII Ecumenic nu dovedesc nimic în chestiune. Dintre cele trei canoane apostolice numai canonul 25 vorbește despre furt, iar comentatorul spune că aici sub furt se înțelege însușirea, pe ascuns, a ceea ce este averea Bisericii. Or, eu nu am furat nimic. Iar ceea ce am primit, am justificat. Can. 26 al Sin IV ecumenic dă îndrumări pentru obligația de a-și lua econom, canonul 35 Trulan oprește pe mitropolit să ia ceva din lucrurile episcopului decedat, iar canonul 15 al Sinodului VII ecumenic dispune tot pentru instituirea economilor.

N-am meritat deci ca, după 41 de ani în slujba Bisericii, din care 28 de ani de vlădicie, să-mi închei viața purtând asupra-mi stigmatul de osândit și surghiunit la mânăstire pentru „hoție” și „fraudă”. De aceea, rog, cu toată supunerea, Sfântul Sinod, să mă scape de rușinea aceasta nemeritată, în care am fost aruncat. Ajutați-mi să mă pot așeza în București, unde aș putea avea îngrijirea

medicală permanentă și alimentație corespunzătoare regimului la care sunt pus.

c) să binevoiască a revoca „Cuvântul lămuritor”, trimis la toate eparhiile de cancelaria Sfântului Sinod, pentru a fi citit preoțimii din biserica română, la conferința de îndrumare din luna mai 1962.

Sentința Tribunalului timișorean, la care m-am referit mai sus, dovedește că eu nu am fost lipsit, cât am condus Arhiepiscopia Timișoarei, „nici de înțelegerea economică, nici de duhul înțelegerii părintești față de clerul în subordine și, și mai puțin, de corectitudinea și râvna în păstrarea credinței și a bunurilor ce mi-au fost încredințate.

Din vina mea nu s-a îndepărtat niciun credincios de la dreapta credință. Niciun credincios nu a plecat de la mine neascultat, neînțeles și, dacă era cazul, neajutat. Niciun vlădică nu a făcut atâtea vizite canonice, la orașe și sate, învățând pretutindeni pe credincioși, prin predicile rostite de fiecare dată. Niciun vlădică nu a sfințit atâtea biserici. Niciunul din membrii Sfântului Sinod nu a realizat atât în orașul său de reședință cât s-a realizat în Timișoara. Dacă ar crede cineva că aceasta este o lăudăroșenie și o lipsă de modestie, să binevoiască a verifica.

Prea Fericitul Părinte Președinte a binevoit să constate și afirme cele de mai sus cu ocazia serbărilor pentru proclamarea canonizării Sfântului Părinte Iosif cel Nou, mitropolitul Timișoarei.

Niciun preot nu a fost îndepărtat din administrație, deus din treaptă sau pedepsit cu altă pedeapsă, fără îndeplinirea formelor legale. Consistorul central bisericesc, cu tot pretinsul defect de formă, nu a dat, în cauza preoților

ziși nemulțumiți, pentru că ar fi fost nedreptățiți, altă sentință decât aceea că: pot cere parohie, nu să fie repuși în funcție. Dreptul de a cere parohie îl are oricare licențiat în Teologie. Dar și chiriarhul are dreptul și datoria de a numi pe solicitanți după aprecierea vredniciei lor. Iar împotriva sentinței definitive a Consistorului central bisericesc, în chestiuni de penalitate administrativă, nu se mai poate admite apelul la Consiliul național bisericesc sau la Sfântul Sinod, aceste înalte foruri bisericești neavând să se ocupe de reexaminarea situațiilor și revizuirea sentințelor. Sfântul Sinod, ocupându-se de aceste cazuri, a hotărât, pentru a pune odată capăt agitațiilor acestora, mereu alimentate de interese prea puțin bisericești, la propunerea Prea Fericitului Părinte Președinte, care a și formulat hotărârea, și a dispus ca: „numiții preoți Tr. Coșeriu și S. Toma, deoarece nu s-au mulțumit cu parohiile, egale celor de la care au pornit în administrație, ce li s-au oferit, să nu mai poată solicita alte parohii”. Deci acești preoți nu au fost depuși de chiriarh, cum afirmă „Cuvântul lămuritor”, ci ei s-au depus singuri, neprimind parohiile ce li s-au oferit. Așa că hotărârile înaltelor foruri de apel și de recurs „au fost respectate de mine întru toate”.

Pr. T. Coșeriu a trebuit să plece din postul de consilier în 1952, la dorința și dispoziția fostului ministru Pogăceanu, ca unul care, în timpul construirii socialismului, și-a cumpărat moșie. Dispoziția a mai cerut să fie trimis la parohia de la care a plecat în administrație. În total, sunt patru preoți, ziși nedreptățiți, și nu zeci, cum se afirmă. Au încercat ei să-și sporească numărul, dar nu au reușit. După cum reiese din fotocopia unei declarații, anexată aici

(Anexa 16), pr. Coșeriu a încercat să-l atragă în rândurile lor și pe diaconul Mihailovici, trecut cântăreț la operă. Ca să-l momească, nu s-a sfiit să abuzeze chiar de numele Preafericitului Părinte Președinte, pretinzând că e dorința Prea Fericirii Sale ca eu să fiu compromis și căutând să acrediteze această minciună în cercuri cât mai largi. În acest scop, pretindea că au fost anume chemați la București, prin trimis special, spre a primi instrucțiuni.

Așa că eu am luat toate măsurile cuvenite, cum a cerut Sfântul Sinod și Consiliul Național Bisericesc.

Dar acești preoți nu sunt oameni de ordine. Pe ei nu absența de la altar îi durea, căci ei dețineau, fiecare, în administrația publică, situații materiale mult mai avantajoase decât le putea oferi orice parohie. Pentru a putea încă justifica atitudinea lor de nemulțumiți, ei se cramponau să obțină parohie în oraș, în Timișoara chiar, ceea ce, după câte au făcut, nu meritau.

Preotul Tr. Coșeriu, în calitatea sa de consilier, a falsificat semnătura protopopului Racoveanu, de la Caransebeș, ca să-și poată însuși banii trimiși de acesta, de la preoții din protopopiat, pentru cursurile de îndrumare de la Arad. Și-a însușit 160.000 lei, trimiși de protopopiatul Gătaia, în contul a diferite contribuții eparhiale. Dacă nu venea reforma monetară din 1952, nu-i mai vărsa la cancelaria Arhiepiscopiei niciodată. A încasat de la preotul G. Corneanu, din Brebu, suma de 40.000 de lei pentru tablă și i-a trimis să ridice tabla dintr-un sat – Budinț – unde era în depozit o cantitate de tablă pentru acoperirea unei biserici. Pentru bani a dat chitanță de mână, nu de cotor, ca să nu se afle însușirea de bani. Preotul Corneanu

n-a putut ridica tabla din satul de mai sus și a venit să o ceară de la Arhiepiscopie, prezentând chitanța dată de consilier. Așa s-a aflat de furtul săvârșit de acesta. Pe unul ca acesta cum să-l ții consilier sau ce pretenții poate avea așa unul să fie repus, sau numit preot în orașul Timișoara? Pr. P. Toma și-a pierdut parohia Oravița, în locul lui fiind numit alt protopop, căruia îi revenea de drept acea parohie, deci nu a fost depus. Parohia oferită a refuzat-o. Pr. I. Secoșan, un agramat, și-a pierdut postul de secretar eparhial pentru incapacitate. Parohia acordată a refuzat-o.

Din fotografia alăturată reiese că acești preoți erau nemulțumiți de măsurile luate de mine, ca mitropolit, pentru că eu sunt un „așa mare bandit încât ca păstor, în loc să apăr credința, prin dispozițiile mele, caut să o distrug”. Pentru aceasta eu am fost calificat drept „nerușinat și trădător, care distrug biserica”. Pentru atitudinea mea corectă și leală de a respecta legile Țării și a face față îndatoririlor ce decurg pentru noi, chiriarii, din raportul de colaborare, în care s-a angajat conducerea noastră bisericească față de regim și guvern, eu am fost taxat drept „pungaș, trădător de neam și lege”. Anonima aceasta nu se mulțumește numai cu insultele. Autorii ei amenințau chiar cu moartea. Pentru „trădarea” mea acești „patrioți” conjurați se declară hotărâți „să mă curețe, oriunde m-ar găsi”.

Deci cucernicii „părinți nedreptățiți”, în râvna lor pentru altar și pentru cele sfinte, se declară gata să devină chiar ucigași. „Glasul martirilor bisericii îi strigă să curețe această pată rușinoasă” – care eram eu – de pe fața bisericii, „cât mai neîntârziat”.

Autorii acestei scrisori nu puteau fi decât clerici. Laicii nu au de unde cunoaște dispozițiile ce se dau de

centrele eparhiale, ca să le poată comenta. Iar acești preoți nu sunt alții decât Coșeriu, Toma și Secoșan. Se vede din declarație că ei sunt „conjurați”. Alți preoți din Arhiepiscopie, care, de nemulțumiți ce erau, să se fi crezut nevoiți a se constitui în conjurație nu erau și nu puteau fi.

Nemulțumiți nici cu sentința dată în cauză chiar de Sfântul Sinod, sentință formulată și dictată la Proces - Verbal chiar de Preafericitul Părinte Președinte, „conjurații” s-au adresat și înaltelor foruri civile, ca să le facă dreptate. Or canonul 33 apostolesc dispune: „dacă vreun cleric ar defăima pe episcop, să se caterisească, căci pre mai marele poporului tău nu-l vei grăi de rău”. (F.A, XXIII, 5). Justiția, găsindu-mă nevinovat, iar preoții nemulțumiți, dovediți vinovați de nesupunere, împotrivire, calomnii și chiar amenințare cu moartea, utilizarea cazului lor spre a suplini prin aceasta lipsa de temei a acuzațiilor ce mi s-au adus, apărarea lor prin „Cuvântul lămuritor”, menținerea și nerevocarea acestui cuvânt s-ar putea interpreta drept aprobarea și, deci, încurajarea defăimării, care este pedepsită de acest canon.

Iar date fiind raporturile de ordin duhovnicesc ce se creează și trebuie să existe în eparhie, între chiriarhul, care a hirotonit preoții și care îi trimite în parohii, ca acolo, în numele și din încredințarea lui, să săvârșească cele sfinte. Ei se scuză, dar se și laudă, obraznicii, că au fost sfătuiți să facă așa de P.F. Părinte patriarh, când, după sfintele canoane, ei nu pot da în judecată, fără aprobarea chiriarhului lor, nici pe cel mai umil dintre păstoriții lor. Cum mai pot ei avea încrederea chiriarhului din fruntea eparhiei, cum mai pot ei săvârși cele sfinte, în numele și din

încredințarea lui, cum îl mai pot pomeni la sfintele slujbe, fără a le profana? Când ei în sufletul lor îl urăsc de moarte, încât din această ură refuză să se supună chiar hotărârilor Sfântului Sinod și încearcă să se impună în posturi bisericești, la a căror ocupare autoritatea bisericească eparhială are și ea de spus un cuvânt, după canoane.

Deci din partea mea a fost respectată ordinea canonică și rânduielile bisericești, eu am dat ascultare tuturor sfaturilor primite și de mine au fost respectate toate hotărârile Sfântului Sinod, ale Consiliului național bisericesc și ale Consistoriului central în cauza acestor preoți.

Acești trei preoți nici nu au fost pedepsiți de mine. Ei și-au pierdut posturile avute în urma unor fapte ale lor, nepotrivite cu unele împrejurări inerente actualității. De altfel, preoții nedreptățiți sunt niște farsori, care în fața instanțelor bisericești și civile se plâng de severitatea și autocratismul autorității bisericești eparhiale, iar în afară pozează ca victime politice.

Evident deci că măsurile luate față de acești preoți, de acord cu Onor Ministerul Cultelor, nu pot fi declarate ilegale sau noncanonice. În niciun caz aducerea înaintea pretenției lipse de legalitate și canonicitate a măsurilor luate față de acești preoți nu contribuie cu nimic la sporirea temeiurilor sentinței date de Sfântul Sinod împotriva mea.

„Sidoxia” nu eu am introdus-o, nici n-am încasat-o personal. La Caransebeș ea era prevăzută în buget ca venit chiriarhal. Când s-au produs plângeri împotriva încasării ei, contenciosul Ministerului Cultelor a declarat-o venit legal al chiriarhului. După ce s-a luat în buget suma „interese superioare bisericești” nu s-a mai încasat.

În ce privește „gravele nereguli financiare” de la Arhiepiscopia Timișoarei, abaterile grave de la disciplina financiară, fraudele, deturnările de fonduri, nedreptele luări etc., Tribunalul orașului și raionului Timișoara, prin sentința sa, dată în cauză, constată că Arhiepiscopia nu a fost păgubită cu nimic, că sumele incriminate au fost cheltuite în folosul Mitropoliei și nici eu, nici inculpații nu au adus Mitropoliei niciun prejudiciu, declară toate învinuirile din „Cuvântul lămuritor” ca neîndreptățite și califică faptele inculpaților drept „fals în acte publice și abuz în serviciu”, fapte la care nu putem fi complice. Dimpotrivă, instanța constată că am fost „riguros în supravegherea cheltuielilor făcute și nu mi-am însușit ilegal nicio sumă de bani din fondurile Arhiepiscopiei”. (Sentința, p. 13, al. 2)

Ceea ce însemnează că rămânerea mea în scaun nu a devenit incompatibilă și necorespunzătoare și eu nu m-am exclus singur de la cârma eparhiei Timișoarei, ci am fost îndepărtat pe nedrept, pe baza unor acuzații nesemnate de nimeni, deci neîntemeiate.

Așa fiind, Comisia sinodală „nu a constatat adevărul”, ca să-l poată spune în plenul Sfântului Sinod, când a propus pedepsirea mea. Eu nu m-am „abătut din drumul cel drept al cinstei și corectitudinii și, deci, nu m-am îndepărtat singur și exclus din sânul semenilor mei”. Iar, printr-o sancțiune nedreaptă, nimeni nu mă poate scoate din societatea omenească pentru care eu am muncit mult; o spun aceasta cu toată modestia și fără gândul de a nu aprecia vrednicia și realizările altora.

d) să binevoiască a interveni pe lângă Onor Departamentul Cultelor, care, din nu știu ce motive, a dispus

reținerea la reședința mitropolitană din Timișoara a unui însemnat număr de obiecte de inventar, recunoscute ca aparținătoare mie de către comisia de inventariere a Arhiepiscopiei, înainte de plecarea mea la mânăstire. Din nepăsare, mare parte din aceste obiecte de inventar au fost îngrămădite într-un hambar, expuse înstrăinării și stricăcinilor. Acum, după ce Onor Tribunalul a constatat că prin activitatea mea în fruntea Arhiepiscopiei timișorene nu am adus niciun prejudiciu, reținerea acestor obiecte, aduse de mine, în mare parte, încă de la Oradea la Caransebeș și de aci la Timișoara, chiar că nu mai are nicio explicație, nicio justificare..

e) să binevoiască a interveni pe lângă conducerea Arhiepiscopiei din Timișoara, ca aceasta să permită îngroparea mea în subsolul Catedralei, unde sunt pregătite zece nișe, și anume: cosciugul cu rămășițele mele pământești să fie așezat în prima nișă din dreapta ieșirii din subsol, nu în cea din dreapta intrării.

*Solicit această bunăvoință pentru că eu am fost în ultimii patruzeci de ani animatorul mișcării pentru reînființarea la Timișoara a „obișnuitului” centru eparhial – întâi a Episcopiei, mai pe urmă a Mitropoliei – , prin strădania mea s-au putut obține, din partea regimului nostru de democrație populară și din contribuția credincioșilor bănățeni, sumele necesare pentru terminarea Catedralei, care, la venirea mea la Timișoara, era abia în roșu. Eu l-am învățat pe pictor cum să purceadă la împodobirea acestei minunate biserici. Cu **Noul Testament** în mână, stăteam lângă el ceasuri și zile de-a rândul, citindu-i descrierea scenelor din viața Mântuitorului, ca*

fiecare icoană să redea cât mai fidel aceste scene și fiecare icoană să fie pictată la locul indicat de iconografia bisericii noastre.

Pe mine m-a învrednicit bunul Dumnezeu să pot adăuga la podoaba materială a interiorului bisericii podoaba duhovnicească de a fi așezate într-însul sfintele moaște ale Sfântului Părintelui nostru Iosif cel Nou de la Partoș și să pot da suflet și căldură acestui interior prin atragerea spre el a miilor de credincioși, care adeseori îl umpleau până la refuz, venind să asculte sfintele slujbe și cuvântul de învățătură al amvonului.

Î.P.S. Mitropolit Nicolae mi-apromis, în toamna anului 1962, că, dacă aceasta este ultima mea dorință, ca să fiu îngropat în Catedrală. Î.P.S. Sa nu are nimic împotriva. Ulterior am aflat că și-a schimbat părerea și nu se mai ține de promisiunea făcută.

f) să binevoiască Prea Fericirea Sa Părintele Președinte a dispune ca această întâmpinare să fie citită, în întregime, în plenul Sfântului Sinod, ea venind să suplinească apărarea mea, întrelăsată în decembrie 1961, de care însă membrii Sfântului Sinod cred că trebuie să ia cunoștință.

g) să binevoiască Sfântul Sinod a dispune ca în procesul verbal al ședinței Sfântului Sinod din 18 decembrie 1961, să se facă, la locul convenit, următoarea rectificare:

„Prezentându-se în ședință ÎPS Mitropolit VASILE LĂZĂRESCU, provocat de Prea Fericitul Părinte Președinte: „Apără-te!”, a declarat: „Nu mă apăr” și, ridicând

primele trei degete de la mâna dreaptă, ca pentru semnul sfintei Cruci, a jurat: „Jur pe Tatăl, pe Fiul, pe Sfântul Duh, unul în trei Ipostasuri Dumnezeu, pe Preasfânta, Preacurata, Prea Binecuvântata, Mărita Stăpâna noastră de Dumnezeu Născătoarea și Pururea Fecioara Maria, pe toți Sfinții Îngeri, pe mormântul părinților mei că: cu știrea și voirea mea, intenționat deci, nu am luat niciun ban din averea Arhiepiscopiei, în afară de ceea ce mi se cuvenea legal. Ceea ce am primit din partea Consiliului arhiepiscopesc am utilizat, exclusiv, pentru scopurile de caritate de totdeauna consfințite ale Bisericii și pentru binele Arhiepiscopiei. După cum am mărturisit eu acum adevărul, așa să-mi ajute Dumnezeu și să-mi facă parte de fericirea vremelnică și veșnică. Amin.”

Această rectificare rog să fie publicată în „Biserica ortodoxă română”, Buletinul oficial al Patriarhiei Române, în cadrul Dării de seamă despre ședința Sfântului Sinod, în care se va dezbate prezenta mea întâmpinare. Prea Fericitul Părinte Președinte a binevoit să-mi promită, în ziua de 7 septembrie 1963, că, dacă dau textul, va dispune rectificarea și publicarea.

Încheind, rog, din nou, cu toată smerenia și cu toată supunerea, pe Preafericitul Părinte și Sfântul Sinod să binevoiască a da ascultare rugăminților mele, cuprinse în această întâmpinare-spovedanie, a trece cu vederea și a ierta dacă unele expresii ar părea să fie mai tari și nepotrivite cu felul de a se exprima al celui ce se roagă și așteaptă binevoitoare ascultare și sprijin, ținând seama de faptul că tot ce se spune aici pornește dintr-un suflet necăjit și zbuciumat, îngrozit de boală și frământat de conștiința nevinovăției mele.

Primiți, Vă rog, Prea Fericite Părinte și Prea Sfințit Sinod, odată cu expresia sentimentelor mele de profund respect și asigurarea înaltei considerațiunii.

Vasile Lazarescu.

— Au trecut 50 de ani de când Lazarescu a cerut reabilitare și a primit numai nepăsare.

— Au trecut, iată, și la noi, 6 luni de când ne-am apucat să scriem, pășind amândoi pe același drum spre nicăieri. Dar am o presimțire bună: foarte curând acest memoriu îi va aduce Părintelui Vasile recunoașterea și recunoștința pe care le merită. Mitropolitul va zâmbi la lumina flăcărilor de la lumânările ce se vor aprinde și vor arde atâta vreme cât oamenii vor mai crede în Dumnezeu.

— Piatra noastră de silex va fi flacăra ce veșnic se va îndrepta, anume pentru el, spre cer. Acolo unde spune mama că se află sufletul Mitropolitului, flacăra aceasta de piatră, de culoarea sângelui jertfît, se vede precis.

— Tu nu crezi că toate se termină pe pământ, nu?

— Ce rost ar avea?... Cum să fim trimiși în lumină pentru o călătorie atât de scurtă? Dacă aș gândi așa, nu aș mai scrie despre Mitropolit, nu aș mai spera că fac ceea ce trebuie pentru corectarea greșelilor față de el, ca să-i redau demnitatea pierdută... Oricât ar fi de târziu, nu ar fi, totuși, prea târziu... pentru sufletul lui veșnic.

— Și ne expunem pentru asta la orice risc?

— Tu știi adevărul. Merită spus?

— Da. Mă temeam pentru tine și pentru copiii, dar te văd foarte hotărâtă. Așa că mergem pe calea asta, cât de mult putem. Nu uita că mi-ai spus că, încă din seara în care

s-a dat sentința, Mitropolitul întrevedea o zi în care să fie reabilitat de cei ce i-au aplicat o pedeapsă nemeritată.

— Așa i-a mărturisit Lucreției. Și acum, poate exagerez, dar cred că de aceea mi-a sărutat și mie mâinile cu atâta patos. Gestul acela mă obligă. Mă va urmări atâta cât voi mai putea face pentru Mitropolitul ceea ce trebuie făcut.

— A făcut acel gest într-un timp semiotic oportun. Era vizionar. Știa de ce îți sărută atât de insistent mâinile. Ca să-ți fie imposibil să-l uiți.

— Cum istoria se repetă, mi-am amintit scena aceea de demult văzând-o pe Emilia cum îi săruta degetele lui David. M-a izbit amintirea. Știam cât îl iubea Emilia pe fiul meu cel mic, care îi și poartă numele, căci el se numește David Emil, a fost botezat de ea. Voia să-și arate toată dragostea ei în acele sărutări de mâini. Nu-i exclus să mă fi iubit și Mitropolitul Vasile. Eram nepoata Lucreției.

— În orice caz, tu m-ai impresionat cu cât de mult îl iubești. M-ai convins pe mine, cărcotașul, să vreau să-l iau în brațe, să cred în el, să îmi doresc să-i fac dreptate. Am văzut cât de convins era că va veni această zi:

Crimele nu se prescriu, oricât de tănuite ar fi. Ele se pedepsesc atunci când sunt descoperite și când cei care le-au săvârșit se dovedesc nevrednici de bunătatea care, pentru un timp, a amânat pedeapsa lor.

— Din 1993 aveam în mâini acest memoriu. În același an, s-a înființat la facultatea noastră secția de Teologie Ortodoxă. Mă tot uitam la părinții profesori, căutând să mă apropiez de vreunul și să-i dau memoriul. Nu mi-a câștigat nimeni încrederea. Mă și mir că am putut aștepta atâta...

— Ai încercat să mergi pe firul lui, să vezi ce s-a întâmplat cu memoriul, de ce nu a fost soluționat?

— M-au încurcat foarte mult numele și funcția lui Nicolae Corneanu. Sincer, am așteptat să nu mai fie mitropolit, să se retragă la o mănăstire sau chiar să moară (Doamne, iartă-mă!). Știi că am niște rude la Cluj. Și ți-am spus că mi-a trecut prin cap, în 2008, să merg cu Memoriul la mitropolitul Anania.

— Poate altfel s-ar fi scris destinul lui Corneanu, dacă s-ar fi aflat atunci... Azi Corneanu era caterisit, iar Lazarescu deja reabilitat.

— Nu-i sigur... Nimeni nu s-a sinchisit vreodată de Lazarescu din tot clerul. Absolut nimeni. Abia în 2011 a scris Părintele Doctor Zamela o teză de doctorat, în care, fie vorba între noi, nu a spus adevărul despre raportul dintre Mitropolitul Lăzărescu și Securitate... A deschis doar discuția. S-a referit la o rețea securistică... fără cap. Pe el l-am înțeles. Capul rețelei era „arhiereul și stăpânul său”. Pe istoricii BOR-ului însă, dintre care unii mai și predau de la înălțimea catedrelor universitare, nu am cum să-i scuz.

— Ar trebui să le fie rușine... La 25 de ani după Revoluție! Nici la Caransebeș, nici la Timișoara să nu apară o carte despre Lazarescu!... După câte a făcut pentru instituțiile religioase din vestul țării...

— Va apărea cartea noastră. Un pas, doi mai avem de făcut. Adună-te de pe drumurile spre nicăieri și concentrează-te pe final.

— Care-i povestea acestui memoriu, care te-a apăsat sufletește atâția ani?

— Memoriul a fost înaintat Sinodului în decembrie 1964, când Lazarescu a reușit să ajungă la Patriarhie într-o motocicletă cu ataș, fiind luat la ocazie de doi ingineri care au fost la pescuit pe un lac de lângă Cernica.

— Eu aveam atunci 7 ani!

— Ca să vezi! Îți terminasei școala de acasă.

— Și de la aia am cam chiulit.

— Lazarescu a rămas câteva zile la Patriarhie până când a înțeles că e indezirabil. Patriarhul Iustinian Marina nu și-a făcut timp să vorbească cu el. I-a trimis doar mâncarea în cameră, ca unui arestat. Schimbarea lui de atitudine l-a pus pe gânduri pe Mitropolitul, făcându-l să înțeleagă situația anormală, fără ieșire, în care se află. Și... din acel moment, Vasile Lazarescu s-a retras în sine, refuzând să mai vorbească.

— Așa cum spuneai, și tăcerea e o formă de protest.

— Da, a mai fost un caz celebru în Timișoara. Cel al doctorului Luis Țurcanu, al cărui nume îl poartă Spitalul de copii. Nici Domnia Sa nu a mai vorbit cu nimeni în ultimii ani ai dictaturii ceaușiste și nici în primii ani de după Revoluție, până la moarte. Era dezgustat de țara sa.

— Parcă spuneai că nici nu au mai discutat memoriul lui Lazarescu în Sinod...

— Abia în 29 aprilie 1965 Patriarhul Iustinian a informat Departamentul Cultelor despre existența acestui memoriu: „Mitropolitul V. Lăzărescu a prezentat un memoriu și solicită să se reexamineze hotărârea Sinodului prin care s-a dispus îndepărtarea sa din funcția de mitropolit al Banatului”.

S-a format apoi o comisie mixtă, din reprezentanți ai Sinodului și ai Departamentului Cultelor, care nu a mai

analizat dosarul. Singurul lucru care s-a întâmplat în acea comisie a fost că l-au eliminat din componența ei pe un anume Rogozeanu, pe motiv că „s-a pronunțat în favoarea mitropolitului Vasile Lazarescu și a adus acuzații actualului mitropolit”.

— Nici n-avea de ce să-l acuze... Și cât au amânat cercetarea cauzei?

— *Sine die*... Altfel, de ce aș mai fi oprită să-i vizitez mormântul, de ce aș spune numai unor persoane de încredere că sunt nepoata Mitropolitului Lazarescu, de ce m-aș feri să trec de două ori pe zi pe lângă Catedrala supravegheată cu camere video? Sinodul s-a întrunit la data de 21 aprilie 1968, deci după patru ani de la instituirea comisiei, ca să scoată de pe rol această problemă. Se spune că Patriarhul Iustinian n-ar fi fost de acord cu faptul că Lazarescu nu a fost reabilitat.

— Ce folos?! Vorbe! Oare ce părere ar avea Patriarhul Daniel dacă viitorul mitropolit al Banatului va face o asemenea cerere?

— Viitorul mitropolit, că actualul a refuzat. Doar nu era să se facă de râs înainte de moarte!?!...

— Dapicumdarnu? La cât îi sunt mâinile de curate, ca și conștiința...

— Memoriul lui Lazarescu n-a rămas totuși necitit, încuiat într-un sertar...

— L-am citit eu acum.

— Nu numai tu. În 1965, pe Mitropolitan l-a vizitat nepotul său Nicolae și i-a adus ultimele vești de la Timișoara. El i-a spus că se vorbește la Mitropolie despre faptul că memoriul adresat de Lazarescu Sinodului a fost comentat în sfere înalte. Bodnăraș însuși ar fi spus că Lazarescu trebuie

eliberat. Mitropolitul Corneanu s-a supărat că a fost discutată situația lui Lăzărescu la un asemenea nivel. Tov. Director Neicov, cel care l-a ajutat pe Corneanu să ajungă mitropolit, amenințându-l pe Lazarescu că *nu va fi bine*, a stricat prietenia cu mitropolitul Nicolae, după ce a citit memoriul, afirmând că „nu-i mai calcă pragul casei”.

— Ia te uită! Neicov, care l-a amenințat pe Lazarescu, de față cu Corneanu, că „nu va fi bine” dacă se va atinge de agentul securist?

— A sărit de cealaltă parte a calului. Ca românul... imparțial. Și o altă temă care a incitat spiritele la Timișoara a fost refuzul lui Corneanu de a-i da lui Lazarescu lucrurile intime. „Niși chilota, dom'le!” Așa că nepotul Nicolae i-a transmis lui Uica Vasile că directorul contabilității din Departamentul Cultelor a fost trimis la Timișoara ca să-i ceară lui Corneanu să-i trimită lui Vasile obiectele rămase la reședință.

— Și i le-a „retrocedat” Corneanu? Că parcă pentru el proprietatea era sfântă...

— Nu și cea a lui Lazarescu. Crezi că a uitat cum l-a dat afară, fără să clipească, Lazarescu în 1956? Abia a așteptat să se răzbune.

— Știu că Lazarescu nu a vrut să comunice Adunării Eparhiale motivul pentru care l-a concediat pe diaconul Nicolae Corneanu...

— Lazarescu a cerut aprobarea transferului acestuia, din „motive de ordin duhovnicesc”, la Seminarul Teologic de la Caransebeș.

— Da, dar când unul dintre consilieri a încercat să ceară explicații, Mitropolitul a refuzat să dea vreo lămurire: „De altfel, eu nu am cerut Consiliului să se pronunțe

asupra demiterii lui Corneanu, căci aceasta o fac eu, ci numai asupra încadrării lui la Caransebeș”.

— Corneanu a refuzat restituirea în natură, astfel încât Vasile Lazarescu a fost privat, până la moarte, de o mulțime de lucruri care au fost cumpărate de el personal. Le-a recuperat, prin proces, unchiul Nicolae, după 1990...

— Ce impresie i-a lăsat lui Lazarescu ceea ce se vorbea la Timișoara?

— Presupunea el că s-a ajuns la memoriu, fiindcă unii dădeau semne că regretă ceea ce i-au făcut. De pildă, a fost felicitat de Paști de episcopul Iosif Gaston, unul din grupul celor care l-au nenorocit și a dedus din asta că „probabil îl mustră conștiința”.

— Nu se mai amăgea cu salvarea sa. Era îngrijorat de starea lui de sănătate. Slăbise foarte mult din cauza suferințelor morale la care a fost supus...

— Din care i se împletea cununa de martir...

— ... și a regimului pe care trebuia să-l țină din cauza îmbolnăvirii de inimă, care a fost urmarea imediată a înlăturării din scaun. N-a putut nici măcar să se interneze într-un spital în timpul detenției de la Cernica, unde era condamnat la moarte.

*

— Ținând cont că noi am lucrat sub influența cifrei 7, probabil că luna viitoare va apărea și cartea în format tipărit. E toamnă, și toamna se numără bobocii. Sătul de suferința perpetuă, diurnă și nocturnă, ți-am scris o poezie, ca să mai îndulcesc amarul.

Of, Doamnă!...

Of, Doamnă!

Păcat de-această toamnă...

Că-i blândă ca Precista,

Zâmbind într-o icoană

Și nu mă lasă ista,

Un dor sau poate-o toamnă,

Să te invit, of, Doamnă!,

Să mai culegem poamă.

Of, Doamnă!

Azi timpul mă condamnă!

Îmbracă-te în ie,

C-atunci am dat în boală,

Când te-am văzut în vie,

Cu strugurii în poală...

*Priveam cu evlavie
Cum frunza ruginie
Cădea în veșnicie...*

*Of, Doamnă!
Măcar în astă toamnă
M-ai fi scăpat de chinuri.
În vechea noastră cramă
Te-aș fi clătuit cu vinuri...
Of, dorul cum mă cheamă!
Cu-aroma ta de must
Mă îmbătam pe șleau...
M-ai fi lăsat să gust,
Din gura ta să beau?*

— Cum îmi picură cuvintele astea pe suflet!... Ca mustul ce iese din zdrobitoare, exprimat din struguri, cum ar fi spus Călinescu. M-am și simțit cu un secol în urmă, în sămănătorism, în poporanism, în lumea lui Ion Pillat. Astăzi, un Profesor mi-a spus că îmi voi ridica în cap intelectualitatea orașului care îl prețuiește pe Corneanu. M-a sfătuit să fiu atentă ce o să mănânc de acum înainte, să dau mai întâi la șoricelul din casă... I-am spus că mai degrabă gust eu, înainte de a da la șoricel.

— Dacă asta e intelectualitatea Timișoarei, nu mă mir de ce ne aflăm în situația noastră. Nu mă mir de ce România arată precum o vacă cufurită! Nu mă mir de ce învățământul nostru, românesc, a dat naștere la mulți tâmpiți!

— Refuz să cred că așa stau lucrurile. Era doar o glumă. Până și eu mi-am dat seama de asta! Părintele Dr.

Zamela se întreba dacă mai are nevoie Lazarescu de reabilitare în fața lumii. „Cred că adevărata reabilitare a primit-o drept răsplată 'acolo unde moarte nu va mai fi. Nu va mai fi nici plâns, nici țipăt, nici durere, pentru că lucrurile dintâi au trecut'. (*Apocalipsa*)” „Da, mai are nevoie, fiindcă înseamnă o recunoaștere a valorii lui și a nedreptății care i s-a făcut. Sacrificiul și l-a asumat cu capul sus, dar trebuie să vină și vremea aducerii aminte și a prețuirii faptelor sale”. „Pentru el lucrurile cele dintâi au trecut,... iar 'reabilitarea' (dreptatea) noastră este de cele mai multe ori 'ca o cârpă lepădată în fața Domnului' (*Biblia*)”. „Foarte mulți știu ce a pățit Lazarescu, dar nu știu și ce a făcut el pentru Biserica ortodoxă”. „Nu am auzit pe nimeni să aibă cel puțin un reproș la adresa lui. Nici măcar să creadă ceea ce s-a insinuat atunci. Toți știu adevărul”. „Abia aștept o casă memorială, în care să apară și cartea Sfinției Voastre, și romanul nostru și toate scrierile marelui Mitropolit bănățean”. „Ar fi ideal. Casa lui memorială este Mitropolia Banatului”. „Vreau să mă ocup și de casa memorială. În caz că nu mă întoarce din drum feedbackul acestui roman”. „Doamna Profesoară, orice lucru bun implică și sacrificiu. Nu vă fie frică! 'Îndrăzniți, eu am biruit lumea!' a spus Iisus”.

— Știam niște cuvinte frumoase despre Iisus, să văd dacă mi le amintesc... „Cel mai mare OM din istorie, Iisus, n-a avut servitori, și totuși i se spunea Stăpân. N-a avut diplomă, și totuși I se spunea Învățător. N-a avut medicamente, și totuși I se spunea Vindecător. N-a avut armată, și totuși se temeau de EL. N-a câștigat niciun război, și totuși a cucerit lumea. N-a comis nicio crimă, și

totuși l-au răstignit. A fost înmormântat, și totuși trăiește și azi”. Să nu mă întrebi cine le-a scris, că nu știu.

— Un șir de paradoxuri... aparente. Și totuși... este vorba de Mesia. De chintesența nădejdelor noastre.

— El a spus: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața, nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine”. (Ioan 14; 6)

— Azi a fost hramul Catedralei. De dimineață am fost la liturghie.

— Și te-a invitat Paisie să vizitezi cripta renovată?

— Am avut o surpriză mai mare. I-au curățat lui Lazarescu tabloul de pe peretele de la intrare. Și i-am văzut mâinile.

— S-au conservat bine sub negrul de fum...

— Știi că mă tot miram că bunica mea mângâia zidul acela negru, înălțându-se pe vârfuri...

— Numai până la mâinile lui ajungea?

— Da. Era o femeie destul de scundă. Îi mângâia mâinile! Doar până acolo ajungea.

— Față de tine, da. Am înțeles de mult că era mai scundă bine în comparație cu tine, încă de când mi-ai povestit că dansai cu ea prin casă. Ea l-a iubit cel mai mult pe Mitropolitul și a fost singurul om care l-a plâns și l-a mângâiat până în ultima ei clipă de viață.

— De-acum încolo, îi voi mângâia eu mâinile... Îngerul Diavolului a făcut iar o criză cardiacă. Am citit pe internet că starea lui e din nou foarte delicată. Se zvonește deja că va fi înmormântat lângă Lazarescu, așa cum îi „urau” câte unii pe care i-am citat ca... anonimi, pentru că... *fie le era jenă, fie le era frică*. Episcopul Paisie ar fi dat ordin să nu se țină în următoarele trei zile vecernii la nicio

biserică din oraș, ca lumea să meargă la Catedrală, să se roage pentru sănătatea mitropolitului. Astă-vară a mai făcut o asemenea strigare și de-abia s-au adunat la rugăciune câteva suflete.

— O fi vrând ca masele largi populare să umple Catedrala.

— Poate că i-au scăzut și încasările. Dacă s-a golit punguța cu doi bani, ce mai duce cocoșul moșneagului la Patriarhie?

— Dacă vrea bani, să pună mâna pe un trafalet și să treacă la... „muncă, tovarăși!”, nu să aburească norodul. Ce l-ar mai fugări Lazarescu și pe ăsta pe treptele Catedralei și l-ar mai afurisi ca pe dracii șeia di securiști! Ai să mergi la înmormântarea lui Corneanu?

— Da, vreau să merg la înmormântarea personajului nostru. I-am dat ultima șansă a reconcilierii cu Lazarescu, poate „am vorbit în numele lui”... Îți repet: nimic nu e întâmplător.

— Eu tot nu cred că va muri Corneanu înainte să audă că noi am terminat cartea. Sper că se va convinge că i-am făcut un bine.

— La început nu voiam decât să-l scot pe Lazarescu din uitare. Acum vreau mult mai mult.

— Reabilitarea și o casă memorială?

— Operele sale complete! Știi cum stăteau credincioșii azi în ploaie ca să ajungă la moaștele Sf. Iosif cel Nou de la Partoș? Încolonați, în frig, sub umbrele, cu stoicism, dar plini de nădejde.

— Nici nu e prea târziu pentru ceea ce te gândești tu să faci. În istorie 50 și ceva de ani sunt o nimica toată.

— Românii vor trebui să învețe să mulțumească pentru ceea ce au. Episcopul Paisie nu l-a pomenit pe Mitropolitul Lazarescu, deși officia liturghia în Catedrală... de Sfântul Iosif de la Partoș... Știi cât m-a durut asta?

— Eu unul mă mir, cu atât mai mult cu cât spuneai că Paisie practică artele marțiale. Practică pe dracu! Cei ce fac arte marțiale au un cult al onoarei și al dreptății, ori dumnealui, cum văd eu, are alte orientări. Mitropolitanul nu i-a permis acestui gherțoi să-i pomenească numele! Limba vicarului paisiac e mai amară decât fierea... Acest zgârâie cruci nu e demn nici să înnoade șireturile la pantofii lui Lazarescu... Când te pomenește o cioară îngâmfată e mai mult decât o jignire.

— Ha, ha, ha... E și Paisie un scapete despre care nimeni nu mai zice nimic de bine. Se aude că își va lua zborul, cu tot soborul de el numit, imediat după ce se va muta la cele veșnice actualul mitropolit.

— Deci, am spus bine că e o cioară, dar care nu-și va lua zborul, ci se va târși pe pământ...

— Pe Lazarescu și pe Corneanu, dacă nu cumva dorința-i testamentară de a fi îngropat la Șag sau la Caransebeș îl va salva pe cel din urmă, îi vom vedea de-a dreapta și de-a stânga unei scări... într-un cavou ce-a devenit luxos. Cu marmură, candelabre și cruci... Doi mitropoliți care s-au avut la început foarte bine, dar până la urmă s-au despărțit lamentabil, își vor dormi somnul de veci zidiți în nișe alăturate. Ca-n *Diavolul și Bunul Dumnezeu*.

— Dar ce credeai? Că o să dea Lazarescu de pereți cu Corneanu, cum a făcut cu șobolanul tatăl lui Negrescu?

— Nu... Îmi închipuiam că se va trezi din somnul cel de veci și va întreba *făcând cu buzele semnul unui vădit dezgust*: „A ce miroase asta?” Își va aprinde lanterna și, în rondul de noapte, se va lămuri și se va scârbi: „A se scuti!” Aici, pe sub pământ. Că în ceruri nu e loc de nicio scârbă.

— Așa spunea Mitropolitul... Ai să vezi că într-o zi se vor face pelerinaje la mormintele personajelor noastre. La *arhanghelii de la Catedrală*. Nu știi să-ți spun când, că Dumnezeu are vreme, dar în mod sigur se va întâmpla cândva.

— Noi nu vom mai prinde acele vremuri. Dar niciodată nu va fi prea târziu. Stai bine?

— Merg pe stradă. Să mă așez pe o bancă? Mai ai vreo noutate?

— Așază-te și ascultă!... Cunoscând nevoia de comunicare a Părintelui Vasile, intuiai că la Cernica, în anii în care a tăcut și n-a mai cântat, a trebuit să se exprime cumva. Am descoperit că a scris. Cine știe câte scrieri de-ale sale nu zac prin poduri, depozite sau canapele, la Cernica, la Jadani, la Timișoara, în casa de pe Calea Torontalului, închisă cu lacăte. Dar eu am în mâini un caiet foarte gros, cu coperti maronii, cu foile bătând în sepia, în care mitropolitul Lazarescu și-a scris o parte din povestea vieții... în deplină singurătate, în deplină tăcere. „Nu vorbele, tăcerea dă cântecului glas”. N-ai mai văzut așa scriitor!...

*

— Am dat mâna de la început. Între noi doi a fost permanent Mitropolitanul. Cuvine-se cu adevărat, Mirela Radu-Lazarescu, să ne ținem în continuare de mână, fără prejudecăți, fără dorințe deșarte, fără nicio obligație... Ne ținem pur și simplu de mână, ca doi călători prin tunelul timpului. Te-am certat deseori, pentru că tu nu m-ai lăsat să spun lucrurilor pe nume. Uneori ai cedat, alteori te-ai încăpățânat, rămânând constantă în ideile tale despre frumos, așa cum ai învățat tu la facultate și la școala noastră veche și curată. Romanul acesta miroase a tămâie, a ceară, a sânge și a hârtie mucegăită. Tu ai vrut să scriem un roman de dragoste, cum nu există altul în literatura națională, și nici universală. Dar Mitropolitanul nu ne-a lăsat. Știe că dragostea adevărată nu se poate scrie, ea se trăiește doar... Nu se știe – întrucât întortocheate sunt căile Domnului – dacă ne vom vedea vreodată, dar rămânem legați prin semnificația cuvântului scris. Te-am privit numai cu ochii închiși, să te văd (cum mi-ai spus și tu), așa cum vreau eu: cu ochii sufletului. Ne vom întâlni cândva, cu siguranță, și vom sta unul la dreapta, iar celălalt la stânga Mitropolitanului. Și toți trei la sânul lui Avraam...

— E de o stranie candoare ce-ai scris mai înainte!... Cred că s-a muiat și piatra de silex, se topește și curge... Cum să mai pot corecta eu acum? Că nu mai văd... Am eșuat în multe privințe, George. Era imposibil să fie altfel, doar moștenesc niște nefericiți. Și durerea lor de a se pierde.

Deasupra tuturor celor pe care i-am cunoscut direct, pe care i-am atins cu privirea, cu mâna, cu vorba, s-a ridicat Mitropolitanul, pe care n-am putut decât să-l citesc printre rânduri, să-l caut pretutindeni și să-l simt tot mai aproape. De șapte luni ți l-am dăruit ție. Îl împart cu tine și apoi cu toată lumea care are nevoie de un om ca el. Ne-a unit și ne-a despărțit de atâtea ori. Întâmplător sau nu. E atât de sus, așezat în lumina cea mai puternică: cea a adevărului. Așa cum spuneai, vom ajunge odată și odată la el. Căci toate au un rost. Nu am scris degeaba despre viața unui martir. Între martiri și sfinți e o distanță atât de mică! Părintele Dr. Zamela nu mi-a dezvăluit acel secret, iar eu nu am descoperit decât lucruri excepționale despre Mitropolitan. Spuse și scrise chiar și de către cel care l-a trădat cândva, care a ajuns la rându-i să fie înconjurat de trădători ordinari și care stă să i se alăture lui Lazarescu sub altarul Catedralei din Timișoara. Dumnezeu ne-a călăuzit în locurile care au scos la iveală „ierarhul frumuseții cultului orthodox”.

— ... Și asta nu numai pentru faptul că Uica Vasile L-a slujit pe Dumnezeu în cele câteva ipostaze: ca profesor doctor teolog, preot, călugăr, episcop, mitropolit, ci și pentru că așa Îi place Domnului să primească în Împărăția Sa pe simplii mucenici, dar și pe bunii români, care sunt, înainte de toate, buni creștini. Am cunoscut, prin tine, un om minunat. Aveam o impresie nu tocmai bună despre

preoți. Mitropolitul Vasile Lazarescu m-a făcut să-mi schimb părerea. Dacă un singur preot l-a ales ca model, pentru mine e un semn divin. Și vreau să-l amintesc acum, la sfârșitul cărții noastre, pe vrednicul Părinte Doctor Petrică Zamela, fără de care nu am fi reușit să pășim alături pe urmele Mitropolitanului. Se cuvine să-i aducem mulțumirile și recunoștința noastră. Sper că drumul nostru spre nicăieri, al nostru ca simpli autori, dar și al poporului român, va face o cotitură spre Grădina Maicii Domnului, că destui martiri avem și n-au secat încă lacrimile mamelor care și-au pierdut pruncii, și nici rugăciunile celor însetați de Dreptate și Adevăr. De acolo, de unde ești, din Cer și de la dreapta Stăpânului Nostru, Înalt Preasfinția Ta Prim Mitropolit al Banatului, binecuvântează această carte și pune, rogu-te, o vorbă bună la Domnul, ca să ne ierte de păcate. Mitropolitanule, binecuvântează!

*e starea legănată
de sublim,
când suferim pentru iubire;
atinși de aripă
de heruvim,
suim înspre Dumnezeu.*

*și abia atunci pricepem
de ce plouă doar din cer:
că Dumnezeu e numai unul
și, simțindu-se stingher,
plânge,*

*uneori,
și El...
e starea plină de sublim
când, lecuiți de supărare,
ne ceartă să nu mai chiulim
de la preasfânta Sa lucrare...*

— Ca de obicei, finalul e la amețitoare înălțime! De-acum înainte, cum o vrea Dumnezeu! Am scris peste 1001 de pagini. A fost o aventură scriitoricească poate unică în lume. Cine a mai scris un roman pe facebook? În doi! Oameni care nici nu s-au văzut... pe webcam!

— Iar mă întorci din drumul meu spre nicăieri. Am terminat romanul și deja mă apucă nostalgia începutului. Dacă nu vom muri curând, vom fi mereu la început de drum spre... Doamne apără și păzește!

Poate că în ultima vreme nu ai mai primit vreun compliment ori n-ai mai avut urechi decât pentru tot ce e legat de Uica Lazarescu. Pentru că ne-am ținut de mână până acum și am trecut prin multe încercări, prin multe ispite, s-a pogorât harul divin peste mine și uite ce mi-a ieșit pe gură:

Slavă

*Îți mulțumesc că nu sunt orb,
Că mi-ai dat graiul să Te pot slăvi,
Să-Ți laud dibăcia mâinilor Tale...
Totuși, cum ai reușit, Doamne,
S-o faci atât de frumoasă?
M-ai întrebat pe mine?*

— Un compliment la sfârșit de drum? Pentru mine?!...
Ține bine închiși ochii ceia! E o minune ce vezi...

— Da' di undi atâtea minuni! Nu uita că minunili la români țin doar trii zâli! La fel ca Învierea și Crăciunul. Înălțarea ține doar o zi...

— Și e cea mai cea dintre minuni! Un pic ne-am înălțat și noi. Rostul nostru a fost să-l scoatem pe Uica Lazarescu din uitare. Fără îndoială că el ne-a ajutat. Dar de acum încolo?...

— Tot la fel, cî doar nu ni ie dracu așa divremi!

— M-aș simți o martiră dacă m-ar lua la capăt de... roman!

— Tăt românu' e martir! Iertare! În afară de aceia care nu sunt buni creștini.

— Anticipam două sfârșituri pentru romanul nostru. Mai știi care era al doilea? Sau al câtelea este acesta? E ca în legea negării negației... De când ne-am cunoscut, Corneanu era să moară de trei ori și de fiecare dată și-a revenit... ca să ne citească romanul. Dar cartea noastră tot nu e gata...

— Încercăm să încheiem cu poezia asta?

Și astăzi, încă, mi-e rușine...

*Într-o zi, așa, mai pliurdă,
Sătul de viața asta seacă,
Văzând cum alții beau și zburdă,
M-am aburit și eu oleacă,
De grija banilor să-mi treacă.*

*Era și frig, ploua cu ciudă
Și tremuram, singur, pe stradă;
Și, fleșcăit ca o agudă,
M-am rezemat de-o balustradă,
Râzând ca prostul prin ogradă.*

*Eu beau mai rar, că beau de plească,
Pe la pomeni, de crapă unul,
Că s-a dus vremea când, în gașcă,
Arareori lipsind vreunul,
Goleam butoiul cu furtunul.*

*Eram frumoși, că eram tineri;
Cântam pe șapte voci, romanțe
Și o țineam luna de vineri,
Că-n week-end nu aveam finanțe,
La slujbă, doar ceva... restanțe.*

*De dorul clipelor trecute
Nu mai simțeam ploaia zăludă
Și viața mea, în trei minute,
Deodată am văzut-o... nudă;
Și pielea toată mi-era udă.*

*Cu ochii, din instinct spre ceruri,
Am cercetat prin pâcla nopții;
În carne, bocnă, prins de geruri,
Am înlemnit în fața morții!
Eram în iad, la stâlpul porții!*

*Și parcă am ieșit din mine;
Mi-am luat în spate trupul greu.
Și astăzi, încă, mi-e rușine:
Cum n-am bănuț, nimica, eu,
(Fiindu-mi, dintr-o dată, cald și bine),
Că mă ducea în brațe... Dumnezeu?!*

— Nu m-am înșelat, Safire. Semeni mult cu Mitropolitul.

—La gând și la fapte?

—Nu știu dacă și la fapte. La chip și la gând. Și, ca și Lazarescu, ești în brațele Lui. Parcă niciodată n-a ieșit ceva atât de frumos. Știi împăratul care cu un ochi râde și cu unul plânge? Eu plâng cu amândoi, dar cu lacrimi de bucurie.

— Bucură-te, femeie, că a ta va fi Împărăția Cerului! Căci nu există chip mai frumos decât acela care zâmbește cu lacrimi... de bucurie!

21

Pentru cine bat clopotele?

— Încă te mai aud rostindu-mi versurile tale. La ora 22 am ajuns acasă. Niciodată nu m-am învățat în jurul blocului ca să ascult... poezie. Mi-a plăcut. Dar am uitat să-ți mulțumesc...

— Nu-mi mulțumi, spune *bogdaproste*.

— E același lucru, că, la moldoveni, *boda prosti* este un fel de a spune *mulțumesc*. Sau nu? Să înțeleg că mi-ai dat poezia ta de pomană?

— A, nu. Am organizat un cenaclu itinerant „din Banat până la Bug”. Unul original, cum îți place ție.

— Cu o tonă de versuri în lectura autorului! Ți-am spus că reciti ca Vladimir Jurăscu, bătrânul actor care astă-iarnă nu-și mai lua mâna de pe genunchiul meu la aniversarea lui Eminescu. Uitase unde o pusese. E o căldură în versurile tale, care se întetește... Nu mă înduram să închid telefonul.

— Am o cărticică de poezie... încă nepublicată, deci inedită... Fac progrese? Mă apropii de bădița Mihai?...

— E o glumă, nu? De-ai avea și profunzimea lui! Geniul din *Luceafărul*, *Scrisoarea I*, *La steaua*... Dacă vei ști cum să îți structurezi volumul, tematic și stilistic, fiindcă poeziile tale cele mai bune au un crescendo emoțional și o limpezime de izvor de munte, ai putea arăta lumii că ai un stil al tău. Că nu scrie nimeni în felul tău, din câți poeți în viață cunosc...

— Măăăi, baieti, măăăiiiiii! Îmi place că recunoști că sunt un poet mare. Ei, nici chiar atât de mare, că abia am atins 100 de zile, și, nu-i așa?, ce mai înseamnă sută în ziua de astăzi?! O nica tăfi!

— Ha, ha, ha!... Nu importă greutatea ta, ci a poeziilor... Am fost la o întâlnire cu scriitorii într-un liceu din Timișoara. Și directorul școlii i-a prezentat pe cei trei autori și a spus apoi: „Toți l-au depășit pe Eminescu!” Tocmai când am fost pe punctul să protestez, l-am auzit continuând: „Toți sunt mai bătrâni decât era el când a murit!”

— Hi, hi, hi... Și eu, și eu! Dar tu nu știi că am stat de vorbă și cu bădița Mihai, cum am stat de vorbă și cu Dumnezeu...

— Nu mai spune! Și despre ce ați stat voi la taină?

— Despre una, alta, adică despre femei! Și, bineînțeles, despre starea națiunii. Cam așa i-am răspuns:

Ce să-ți spun eu ție?...

*ce să-ți spun eu ție,
bădiță Mihai,
că tot în sărăcie
pe-un picior de plai
încă ne-om mai zbate
o mie de ani...*

*sunt acum de toate,
n-avem însă bani,
nația-i pe ducă,
fiii-s risipiți,*

*ca frunza caducă
veșnic osândiți...*

*îngerul iubirii
l-am dat la străini,
orbi de-a strălucirii
coroanei de spini...*

*starea țării-i gravă,
totul e pe dos,
toți suntem o pleavă
și curgem în jos*

*doina ta, bădie,
de-om cânta-o toți,
neamu-ar da să-nvie
și-am da foc la hoți.*

*mă gândesc la mine
uneori și eu...
cum să-mi fie bine?
dacă n-o duc greu?*

*Dulcea Românie,
cum ai spus și tu,
dusă-i pe vecie,
pururi și amu*

*sloboziți la gură,
veșnic epigoni,*

*caimac în scursură,
săraci, dar coconi...
rai ar fi fost țara,
locu-i ideal...
ce-ar mai suna sara
buciumul pe deal!*

*dacă noi, bădiță,
n-am fi fost aici,...
fragedă mlădiță
din stejari pitici.*

L-am întrebat în zori, la ora când îngerii își iau zborul, că strigă Șeful apelul: „Bădiță, ce se va alege din noi?”

— Tot cu chipul lui de înger trist?

— Tot. A oftat bădița și a spus: „Of, Dulce Românie! De-amu!...”

— Și-a ridicat din umeri, nu? Ai scris ca Bolintineanu, cu parfum de epocă... Eu am făcut frisoane după seara de poezie... M-am înfoclit în pat și am moțait cu o carte în mână, când... *bing-bang!*, *biiing-baaaang!*... Lazarescu musai că a înjurat de numa' că a fost deranjat din somnul de veci...

— N-ai apucat să mai adormi? Ai avut multă treabă azi. Spuneai că ai de ținut discursuri pe la deschiderile festive...

— La prima oră m-a sunat prietena mea, Ani, ca să-mi spună că au anunțat la televizor că a murit Corneanu. Primul meu gând a fost că mai trebuie să scriem. Întâmplător sau nu...

— Dumnezeu să-l ierte!

— Să-l ierte Dumnezeu! Pare-se că și romanul se va încheia într-un crescendo, ca poeziile tale... reprezentative. Lazarescu nu va mai fi singur în criptă. Ce ți-am spus? Anul acesta trebuia să se schimbe paradigma... Trecuseră de trei ori șapte ani de așteptare. E anul numerelor fatidice.

— Mă gândesc că vom avea încă un epilog, despre viitorul mitropolit al Banatului...

— O, nu. E bătălie mare pe scaunul ăsta. Și se vor face alegeri numai după cele 40 de zile de doliu. Până la Crăciun, nu vom avea un mitropolit nou la Timișoara. Dar atunci, ce spectacol va fi!... În Catedrala în care sunt deja trei mitropoliți... plecați la Domnul...

— Care e al treilea?

— Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș... E pus pe raclă, la intrarea în Catedrală. Avem și noi, bănățenii, un sfânt mitropolit. Ca Sfântul Antim Ivireanul, ca Sfântul Andrei Șaguna...

— Tot Banatu-i fruncea!

— Și Moldova-i sufletul... Dapicumdarnu?... Pe drum spre școală, m-am întâlnit cu fosta Doamnă Decan, care locuiește vizavi de Catedrală și al cărei tată a fost prieten bun cu ambii mitropoliți despre care am scris noi. „Azi-noapte, înainte de 12, au început să bată clopotele la Catedrală...” „Știu, am auzit...” „N-am mai suportat. Am sunat la Poliție. Era ora la care lumea încerca să adoarmă... Și de Catedrala asta numai clopotele mai sunt, că e goală pe dinăuntru...” „Ce v-au spus cei de la Poliție?” „Că vor cerceta”. „Nu-i adevărat!” „Cumnată-mea bănuia care ar fi cauza. Sună telefonul. Poliția ne anunță că a murit mitro-

politul și că de aceea bat clopotele. Acum, asta e! Dumnezeu să-l ierte! Mai stăm puțin de vorbă, ne băgăm iară în paturile noastre. Se face ora unu... și iar bat jumătate de oră!!!... Mai adoarme cine poate. La șase dimineața iară!!! Nu crezi că exagerăm totuși?” Îmi stătea pe limbă *dapicum-darnu?* „Dacă au bătut și în toiul nopții, sigur exagerăm. Nu se face să tulburăm somnul oamenilor, deși e un eveniment istoric. E primul mitropolit al Banatului pentru care bat clopotele Catedralei... la moartea sa!”

— Săraca doamnă profesoară! Cred că încă îi țiuiau urechile...

— După câțiva pași, mă întâlnesc cu Doamna Magda. Trăgea un cărucior după ea și vorbea la telefon. S-a oprit să ne pupăm și să-mi spună cu un soi de mândrie: „Acum l-au adus la Catedrală. Știți cine era în fruntea cortegiului?” „Cine?” „Episcopul romano-catolic! Banatul mai dă o dată o lecție țării întregi”.

— El era foarte apropiat de cei din alte culte...

— Da, am vorbit mult despre asta. Știi că a participat toată viața la întâlniri ecumenice. Mi-a vorbit despre un ecumenism practic. Despre prietenia lui cu rabinul Ernest Neumann, cu Petre Dugulescu și Laszlo Tökés... Ei, dar cred că asta i-a rămas pe cortex. Fiindcă am ascultat astăzi un interviu din 2010, în care exact asta spunea. La indigo. Când am trecut pe lângă Sinagogă, mi-am amintit și vocea cu care Părintele Nicolae mi-a spus că Ernest Neumann a avut inițiativa coagulării (acesta era cuvântul!) confesiunilor din Timișoara. Ernest Neumann, Ernest Neumann, Ernest Neumann... A repetat de câteva ori. Cu aceeași mimică.

— Azi în Timișoara, mâine în toată... lumea! Mira-m-aș!

— Nu decide un mitropolit soarta ecumenismului! Nici măcar un rabin!

— În orice caz, e un lucru foarte frumos, pentru care Mitropolitul Corneanu are răsplata cuvenită. După ce era să o și încaseze că s-a împărtășit la greco-catolici, doar i-a cerut Anania caterisirea pentru asta...

— Mi s-a părut prea pățimașă învinuirea.

— Acesta e adevărul.

— A spus ceva de genul... Corneanu s-a împărtășit de parcă ar fi căpătat supă de urzici... Urât de tot la adresa celeilalte strane. Are el Mitropolitul Nicolae, adică a avut, păcate destule, dar pentru asta i-am spus și lui că eu nu îl acuz, ci, dimpotrivă, îl apreciez. Și greco-catolicii sunt români, episcopul Micu-Klein a făcut din Blaj mica Romă și 300 de școli românești în Transilvania. Orice apropiere de greco-catolici mi se pare firească.

— În contextul europenizării fără granițe, religia, și așa o *fată morgana*, care există, dar lipsește cu desăvârșire, va dispărea pe nesimțite, așa cum au dispărut la noi obiceiurile de Crăciun... Și când aud la TV că populația are cea mai mare încredere în armată și în Biserică!... Mai că-mi vine să-mi mai trag una peste bot! Dar e bine că numai populația și nu adevărații români! Armata care a tras în frații ei și popii care își ridică fuștele în cap!

De fapt, pentru Nicolăiță împărtășirea într-o altă biserică nu însemna mare lucru, doar el a afirmat, pentru Securitate, că bisericile nu-s decât „un mijloc de înșelare a maselor populare...” Adică de aburire!

— Nu știu dacă e adevărat, dar mi-a spus mitropolitul Corneanu, la întâlnirea noastră din mai, că Înalt Prea Sfinția Sa a intervenit în 1990 pentru ca greco-catolicii să își recupereze integral proprietățile. Că dreptul la proprietate e sfânt.

— Ai început să-l lauzi...

— Despre morți, numai de bine! Acum ce treabă mai am eu să-l judec?...

— Știi câte figuri notorii s-au folosit de această ocazie ca să-l înjure și să-l blesteme, imputându-i la bani mărunți răul făcut?

— Mi se pare necuviincios să înjure în asemenea momente. Pe de altă parte, îi înțeleg și pe tinerii care prin agresivitate vor să spargă un zid al tăcerii vinovate. Și un zid al surzeniei, la fel de vinovate. Suntem cu toții vinovați că nu ne pasă cât ar trebui.

— Au dreptul la liberă exprimare. N-au făcut ei Revoluția?

— Ba da. A fost o revoluție a tinerilor. Ei au ieșit în stradă... și mulți nici nu s-au mai întors de acolo. Ca fratele tău Napi. Nu știu care este limita temporală până la care faptele noastre ne urmăresc. Dar ce spun Bendeac și alții ca el, pentru că nu mai suportă nici îngăduința, nici ipocrizia celor ce laudă niște... infractori, până la urmă, ce altceva or fi turnătorii?, arată că previziunea lui Lazarescu s-a împlinit: crimele mitropolitului Nicolae nu îi dau nici acum pace.

— Mulți spun că le-a recunoscut și că e un om de caracter, care a avut tăria să facă asta,... dar pe mine nu mă impresionează teatralismul curvelor. A fost un iudă, pervers ca și călugăr... Ptiu, drace!

— *Ptiu, ptiu, ptiu, cruce de aur!*

— Mă iartă, Doamne, dar nu pot să pricep ce fel de legi ai, cum de nu i-ai paralizat mâna cu care a luat cei peste 45 000 de lei, drept răsplată pentru serviciile aduse Securității! Cum ai îngăduit să se întâmple asta, Doamne? Iuda a fost modest, s-a mulțumit numai cu 30 de arginți...

— Alte vremuri, aceleași măști pe vârful unui iceberg... Deplângem un mitropolit care a făcut miliție politică în Biserică!

„Din păcate, ’am fost colaborator al poliției politice comuniste’ nu din ianuarie 1950, ci din toamna anului 1948, când am fost arestat pe motivul de a fi adăpostit un așa-zis ’fugar’ stabilit în Germania și venit în țară pentru a-și revedea familia...”

— Haideade! Mincinos și șavernic! Chiar de ar fi adevărat, nu avea nicio scuză! Halal popă!

— „... Eliberat, s-a crezut că voi mai fi vizitat de alți ’fugari’, care astfel ar fi fost și ei prinși. Obligat a purta legături cu cei care mă vizitau, am trecut din mână în mână, de la Siguranță, apoi de la Securitate, care îmi cereau note scrise și informații, până la Revoluția din Decembrie 1989. Acceptarea acestei grele situații mi-a măcinat tot timpul conștiința și de aceea imediat după Revoluție am făcut declarații publice începând cu ianuarie 1990. Așadar, n-am ce contesta, decât a repeta mereu părerea de rău pentru cele impuse și acceptate“, a explicat ÎPS Nicolae Corneanu în scrisoarea adresată CNSAS...

Obișnuia să spună că nu a făcut rău nimănui. Poftim?!... Primul pe listă e Vasile Lazarescu, urmează

preotul Calciu, preotul Cherciu... și atâtea victime anonime din biserică și din afara ei.

— Și în fața cui și-a cerut iertare? În fața celor ca el... Culmea ar fi fost să nu-l ierte!...

— Faptele rele îl vor urmări și după moarte, dar vor fi puse în balanță cu regretele și remușcărilor lui. Și cu tot ceea ce a făcut bun, desigur.

— Ai fost să vezi și tu procesiunea de la Catedrală?

— Am prins puțin din ea, înainte de a merge la facultate. Era un sobor de zeci de preoți, episcopul Paisie oficia slujba. Nu prea știu ce hram purtau cei de pe o linie cu el, întrucât îi vedeam din spate, iar camilafcă are pe cap orice călugăr. Mă grăbeam să ajung la facultate la 12. Așa că am luat-o prin parc, spre pod. În dreptul criptei, am văzut ușa deschisă. Încăperea era de nerecunoscut. Aranjată cu gust, după niște investiții consistente. Vorbeam cu Ani la telefon. „Coboară pe trepte! Ce pot să-ți faci?...” Fac doi, trei pași. Apare o călugăriță în spatele meu, alta jos, în capul scărilor. „Ce faceți? Nu e voie să intrați! Ce căutați aici?” „Sunt nepoata mitropolitului Lazarescu. Mă lăsați un minut să-i văd mormântul? Nu l-am mai văzut de șase luni...” „Sigur că da. Pofțiți!” Am alergat pe scări. Am pus mâna pe placa rece. „Uica drag!... Cât te îndrăgesc eu acum, de când am început să te cunosc... Dă-mi putere să duc totul până la capăt!” În loc de emoție, m-a cuprins o liniște excesivă, simțeam cum mi se relaxează toți mușchii. Am spus un *Tatăl nostru*. Doi preoți tineri au început să coboare scările. Aud călugărița șoptind: „E nepoata Mitropolitului Lazarescu!” „Doamne ajută!” Mi-au arătat unde va fi înmormântat Mitropolitul Nicolae Corneanu.

Unde îi va fi zidit sicriul. Vis-á-vis de Lazarescu. În V. De parcă se vor întâlni... în perspectiva foarte apropiată.

— Te-au primit cu brațele deschise? Și preoții, și măicuțele...

— M-am grăbit apoi spre școală pe aleea cu ulmi pendulici... De parcă mi s-a luat un pietroi de pe inimă, de parcă slăbisem brusc și îmi recăpătasem tinerețea de altădată... Am intrat în Universitate cu un entuziasm debordant. Dobândisem în criptă o liniște sufletească de mult pierdută.

— Ce schimbare radicală! Deci, a fost ca și cu steagul Ungariei din Piața Libertății din Budapesta. Scriitorul maghiar a scos în cele din urmă steagul pe balcon, tu ai vizitat mormântul Mitropolitului. El a luat Nobelul, noi...

— Noi îl dăm... La Teologie, am tot amânat ceremonia de deschidere. Moartea mitropolitului a dat programul tuturor peste cap. Abia pe la ora 16 a ajuns reprezentantul Mitropoliei. Pe scări Preacucernicul Părinte Consilier Zaharia Pereș m-a rugat să terminăm repede festivitățile. Aceasta era dintotdeauna recomandarea lui Corneanu: „Să nu abuzați de timpul oamenilor!” Îi simțeam lipsa de la ceremonie. Eram într-un amfiteatru fără nicio cruce, fără nicio icoană. După ce s-a păstrat un moment de reculegere, mi s-a dat cuvântul. De când îl așteptam! Le-am vorbit studenților teologi... din cartea noastră. Despre rolul mentorilor într-o lucrare duhovnicească. Despre forța spirituală. Dar, mai cu seamă, despre partea luminoasă, formativă, a relației dintre Mitropolitul Lazarescu și discipolul său Corneanu. O relație profesor-elev, părinte-fiu, nu și mitropolit-mitropolit. Deși ar fi putut fi... Peste ultima parte am trecut, ca să nu... întrec o măsură a bunei-

cuviințe. Mi-a tremurat ușor vocea când am rostit pentru prima oară numele lui Uica Lazarescu între teologi...

— Mă bucur foarte mult că ai avut această minunată ocazie, Uica Lazarescu este mândru de tine!

— Dacă spui tu... M-au înghesuit apoi vreo doi părinți profesori ca să-mi spună: „Ce tare ai fost!... Cum stăteai tu între cei doi securiști și vorbeai despre Lazarescu! Le ară-tai dracilor crucea!”

— Și la priveghi nu te-ai dus?

— Ba da! Doar mi-e în drum Catedrala. M-a mânat Doamna Dobra, fosta portăreasă de la Teologie, care între timp a și absolvit facultatea cu pricina, secția Pastorală. O scumpete de femeie. „E deschis și puteți mere să-l pupați!” „Doamne ferește, Doamna Dobra! Nu pup eu mortu’! Mă duc să-i cer scuze!”

— Hi, hi, hi.... „Gura păcătosului adevăr grăiește...” Se spune *ier-ta-re*... Nu pupi decât icoane și ce e viu, adică ce mișcă!

— Cu câțiva ani în urmă, când încă se ținea băț, Corneanu spunea la Radio Trinitas că s-a certat cu mitropolitul dintâi al Banatului și acesta l-a alungat, fiindcă i-a criticat nepotul, pe Nicolae Lăzărescu. A uitat să precizeze atunci că l-a criticat la Securitate și l-a băgat la pușcărie. Ba chiar l-a „criticat”, bietul Nicolăiță, și pe arhiepiscopul lui la Securitate și l-a trimis la mănăstire... Dar astă-vară, într-o după-amiază de august, și-a amintit mai bine ce și cum. Mi-a spus adevărul lui, am încercat să-l înțeleg. Nu l-am înțeles, dar l-am iertat.

— Acum rămâne totul între ei doi... Dacă nu se crapă zidurile Catedralei prea curând, e bine...

— Apropo de asta! Nu am înțeles de ce este expus cu capul spre porțile Catedralei și cu picioarele spre altar?

— Cum n-ai înțeles, fatî dragî? Ai uitat?... Ca sî ajiungî mai răbdi la taica Vasâli!... Sî-i tragî Parintili Vasâli vreo câtiva bastoani la cur!

*

— Ai văzut ce a postat Părintele Dr. Zamela pe pagina lui de facebook?

— Nu. N-am văzut.

— Citește!

Întoarcerea de nicăieri

În inima mea de copil se înfiripase dorul de a-L sluji pe Dumnezeu. De fapt, cred că m-am născut cu acest dor și cu setea de a cunoaște „ceea ce este dincolo de catapeteasmă”, dar, mai ales, dincolo de profunzimile gândirii umane și de albastrul înfinit al cerului. Sufletul pe atunci inocent imi tresărea la fiecare cuvânt legat de Divinitate și de Biserică. Primul meu impact conștient cu Biserica a fost pe la 6 ani, iar de atunci această dragoste a continuat și va rămâne veșnică. Ore, minute, zile, timpuri, lacrimi, doruri, mărturisiri, dureri și regăsiri le-am trăit în biserica din Borloveni, acolo unde am învățat că Dumnezeu nu poate fi altceva decât Dragoste. În fiecare clipă descopeream ceva nou în această biserică, Dumnezeu îmi revela aici trăiri, oameni, sfinți, îngeri și demoni. Așa l-am descoperit într-o bună zi pe pereții

umezi ai bisericii și printre filele unui ceaslov înnegrit de vreme, pe bătrânul și „obișnuitul mitropolit” al Banatului, Nicolae Corneanu. Personajul începuse să mă preocupe tot mai mult, fără să gândesc vreodată că peste zeci de ani o filă din viața mea se va intersecta cu romanul vieții sale.

Trecuse ceva vreme și după „dezrobirea” din Decembrie '89, pașii îmi erau purtați și îndrumați, într-o zi de vară toridă, de Duminica Tuturor Sfinților, alături de alți pelerini majori, printre care mă amestecasem și eu, „un boț de humă”, la hramul mănăstirii „Piatra Scrisă”. Ceea ce îmi amintesc cu dezamăgire era faptul că obiectivul multora era bâlciul ce se ținea pe malul râului Timiș, și nu slujba. Vrând, nevrând, eram purtat și eu de mânuță printre tarabe de o bătrână căreia îi fusesem încredințat de acasă. Peste vacarmul și neorânduiala respectivă, ochii mi se ațintiseră spre altarul unde slujea bătrânul mitropolit Nicolae al Banatului, lăsând în urmă „grija cea lumească” a jucăriilor și dulciurilor atât de îmbietoare. La sfârșitul Liturghiei, m-am furișat printre miile de pelerini, doar ca să fur o privire dintr-un cadru mai apropiat cu acel om care mi se părea desprins dintr-o altă realitate... sau dintr-o filă de Pateric. Efortul mi-a fost „răsplătit” pe măsură. Nu doar ca am ajuns să îl privesc mai de aproape, dar am primit din mâna sa câteva bucățele de anafură și, mai ales, binecuvântarea. Paradoxal, am simțit căldura acelei mâini mult timp pe creștetul capului. Anafura am păstrat-o ca pe o „relicvă” vreme îndelungată. Începând de atunci, în iunie 1990, mitropolitul Nicolae al Banatului a conturat în inima mea un loc special. Doamne, ce nu aș fi vrut să rămână mereu

așa!... Dar probabil eu am crescut, iar inima mi se învârtoșase pe măsura trecerii vremii.

Anii au trecut. Eu îl urmărisem, sorbindu-i exemplul, în secret, în toți acești ani, fără să știu că acest model de viață pe care mi-l oferea a fost de fapt educația primită de la predecesorul său, mitropolitul Vasile Lazarescu al Banatului, mentorul și tutorele său spiritual și cultural, despre care oamenii încă se fereau să vorbească, fiind un ierarh surghiunit de regimul comunist.

Ca mărturie îmi stau zecile de scrisori pe care mitropolitul Nicolae mi le trimitea, ca răspuns la cele trimise de mine, înfîripându-se astfel o corespondență ce a durat până acum ceva timp în urmă. Epistolele venite dinspre Timișoara erau pline de sfaturi, îndemnuri, duh și adevăr, lucruri pe care mult mai târziu le-am regăsit în alte „scrisori” arhivate de cei „fără de Dumnezeu”.

Au venit apoi studiile universitare. Eram tot mai aproape de „visul ce-l visam” și totuși atât de departe. Sunt sigur acum ca nimic din viața mea nu a fost întâmplător, cum nici hazard nu a fost faptul că după studiile de licență am urmat cursurile de doctorat, oarecum împotriva voinței mele, alegând ca temă de studiu pe Mitropolitul Vasile Lazarescu al Banatului. Înscrierea la doctorat a atras după sine cercetarea a zeci de fonduri arhivistice, unele dintre ele secrete. Experiența aceasta a fost pentru mine maturizantă, dar în același timp deabusolantă. O întreaga lume pe care reușisem să o clădesc pe parcursul a peste 20 de ani, atât de ideală și de perfectă se prăbușea, precum zidurile Ierihonului sau ale Ierusalimului, piatră cu piatră, pe măsură ce parcurgeam

filă cu filă dosarul mitropolitului Vasile Lazarescu de la CNSAS.

Atunci... tristețea, scârba, panica, dezgustul și, mai ales, sminteala se așezaseră în inima mea, care nu mai era, din păcate, una de copil. Aș fi vrut să cer explicații, să întreb. „Cum ai putut să faci asta?”, să cer altora să facă dreptate, dar nu am putut. Poate că nici acest lucru nu a fost întâmplător, deși conștiința m-a muștrătat multă vreme pentru că am pactizat cu „tăcerea” care nu întotdeauna este o virtute creștină aleasă.

Astăzi înțeleg, așa cum am înțeles cu aproape treizeci de ani în urmă, că Dumnezeu nu poate fi altceva decât Dragoste și toate aceste evenimente care mi-au dăruit „Ierusalimul” meu sufletesc atunci...acum nu pot să le privesc decât prin prisma iertării și a dragostei... Dar adevărul trebuie spus până la capăt, căci doar acesta ne poate elibera din strânsorile trecutului, ale nedreptății și urii, „făcându-ne liberi” pe noi cei de astăzi și cei de ieri.

Dacă deunăzi eram străbătut de sentimentele necreștine ale dezgustului, lehamitei, smintelii,... acum sunt înfiorat de sentimentul iertării, compasiunii și nostalgiei, în această zi de toamnă însorită, dar tristă.

Dumnezeu să vă ierte, Înalt Prea Sfințite Părinte Nicolae, Mitropolitul Banatului!

— Sunt mândră de înălțimea spirituală a personajelor noastre. În Catedrală sunt trei foști mitropoliți. Doar pentru cel din urmă au bătut clopotele când și-a dat, în patul său și... în funcția sa, obștescul sfârșit. Ieri, după ce mi-am luat rămas bun de la Înalt Prea Sfinția Sa, m-am

întâlnit pe treptele Catedralei, care, știi de ce, pentru mine sunt sfinte, cu fosta mea studentă Ramona Băluțescu, jurnalistă acreditată la Vatican. Literalmente, i-au dat lacrimile. „Tu poți să-l ierți? M-am gândit la tine... Vaaai!...” „Eu l-am iertat de mult...” „Dar tu știi adevărul?” „Știi tot adevărul. L-am scris într-un roman de peste 1000 de pagini”. „Și eu scot o carte luna viitoare”. E vremea adevărului, a dreptății, a iertării, a împăcării și a... neuitării. Dumnezeu să-i ierte și să-i odihnească pe mitropoliții Banatului, care își vor dormi somnul de veci unul lângă altul!

— Dumnezeu să-i ierte și să-i odihnească pe mitropoliții Banatului, care își vor dormi somnul de veci unul lângă altul! Martir și călău... Ingrată situație la Catedrala voastră!

— Puțin spus, ingrată. Când am ajuns seara acasă, am deschis televizorul, ca să văd ce transmite TVR Timișoara pe tema morții Mitropolitului Corneanu. Prietena mea, Tania Țunaș, îi lua un interviu prietenului meu, Claudiu Arieșan. Și ce crezi? Pornea de la un citat din Ramona Băluțescu, jurnalista cu care tocmai mă întâlnisem pe treptele Catedralei. „Astăzi a murit un om bun. Nu contează că era mitropolit. Era un om bun”. Mi s-a făcut lehamite. Am plecat de acolo. Ai văzut ce titlu a dat Părintele Dr. Zamela postării sale?

— Am văzut titlul, dar după război... Or, tu i-ai spus ce titlu are cartea noastră...

— Tocmai de aceea. Părintele Doctor a făcut legătura cu romanul nostru despre mitropoliții Banatului. Astăzi a venit la Timișoara și ne-am întâlnit la Catedrală. Eu ve-

neam de la facultate, Sfinția Sa de la Bozovici și am reușit să ajungem deodată la locul de întâlnire. „Să mergem mai întâi la căpătâiul lui Lazarescu. Primul mitropolit”. L-am urmat tăcută. Aveam îndoiala că vom mai găsi pe cineva atât de generos, încât să ne îngăduie intrarea, pentru că era evident că pregătirile de înmormântare erau în toi. În fața criptei, erau două pâlcuri de preoți. Ușile deschise. Părintele Dr. Zamela aruncă o privire înăuntru, se întoarce, dă mâna cu preoții: „Doamne ajută! Dumnezeu să-l ierte!” Îl recunosc printre ei pe Părintele administrator. Îmi imaginez ce va urma. „Vă cer îngăduința de a intra la mormântul Mitropolitului Vasile Lăzărescu”. Anticipiez răspunsul. „Ne pare rău, nu poate intra nimeni. Ni s-a interzis să lăsăm pe cineva înăuntru”. Același răspuns. De care Părintele Dr. nu se sinchisește. „Am scris o teză de doctorat despre Mitropolitul Lazarescu al Banatului. Vreau să spun o rugăciune la căpătâiul lui”. „Prea Sfinția Sa a interzis categoric să lăsăm pe cineva înăuntru...” „E vorba de o rugăciune...” „Bine, mergeți, dar fără doamna!”

— Normal că fără doamna, la fel ca pe Muntele Athos, unde nu are voie să calce picior de femeie. Aveam eu o șefă care făcuse o excursie în Grecia. Se lăuda cu ce fustă din piele s-a întors. „Am fost să văd și Muntele Athos, dar noi femeile am rămas la poalele muntelui. Că nu ne este îngăduit”. Eu, ca tâmpitul, gândindu-mă cum i-ar fi stat fără fustă, adică fustășiti, i-am dat un răspuns pe măsura hintelijențai meli... „Nici vacile nu au voie să suie muntele, doamnă!”

— Adică ai făcut-o *vacă*?

— Nu, nu am vrut asta. Am făcut-o di oaie! Mă gândisem să-mi cer scuze rapid, dar mintea mea a refuzat,

făceam o prostie și mai mare, așa cum a făcut Ion Rațiu când se plimba cu regina Angliei în caleașcă.

— Dar ce-a făcut ilustrul nepot al lui Aron Cotruș?

— Păi, cum spusei, se plimba cu Majestatea Sa. La un moment dat, calul trage un tir de bășini. Lordul John Rațiu, apleacă capul în jos și zice: „Scuze, Majestate!” Regina îl privește mirată și exclamă: „Vai, John, am crezut că... calul!”

— Hi, hi, hi! Cavaler, cavaler... Și-a cerut el scuze în numele calului?!...

— Dapicum...

— ... dar nu? Continui povestea mea?

— Da, te ascult.

— „Mergeți liniștit, Părinte Doctor”, i-am spus, „eu o să aștept până voi intra aici cu bilet”. Părintele administrator mă știa deja foarte bine. Stătea deoparte și tăcea. Mă credeam pregătită pentru umiliința asta, dar nu eram. Am intrat bombănind în al doilea pâlc de preoți. Lumea dimprejur înlemnise în situația nou creată. Părintele Dr. Zame-la nu intră singur. Continuă negocierile în pragul ușii. Întinde mâna spre mine: „Haideți, Doamna profesoară!” Fug pe trepte, pentru a mai profita o dată de ocazie, până nu se răzgândesc „șefii” locului. Părintele s-a oprit în urma mea, și-a pus mâna cu degetele răsfirate pe nișă, a privit, a citit. Eram stingheri. Și totuși, împlineam un ritual. „Acum ne rugăm, Doamna profesoară!”

— Asta mă intrigă... De ce trebuie să ne rugăm? Eu nu mă rog, și nici nu cred că Dumnezeu vrea asta. Eu știu că El vrea să fim verticali, și nu îngenuncheați.

— Nu am îngenuncheat niciunul. Eu nici nu îngenunchez. Fiindcă mi se pare redundantă o poziție trupească

umilitoare. Nu ajunge că ne e trupul de țărână și că se va destrăma curând? Nădejdea sufletului meu e-n rugăciunea *Tatăl nostru*. M-a salvat și mi-a făcut bine de atâtea ori...

— Care tată ar vrea ca propriul său fiu să se roage și să îngenuncheze în fața lui? Eu, nu!

— Dumnezeu e Unul! Tu ești unul din... miliarde.

— Religia trebuie să cunoască o cotitură, altfel se va duce dracului de zestre... Eram cândva la o mănăstire, nu mai știu dacă la Sihăstrie, la Secu ori la cea a Neamțului. Nu-ți mai spun ce teorie ne-a ținut un călugăr că soațele noastre nu aveau batic pe cap, că noi nu aveam plete, barbă și mustăți, că așa ne-a lăsat Domnul, cu păr!

— Și cu batic pră cap?

— „Ce vorbești, părinte, ești chiar atât de sigur? Și dacă Dumnezeu te făcea chel? Eu dacă te văd la ora două noaptea cu barba asta și îmbrăcat în negru, nu mai am nevoie să mă duc la toaletă, fac direct pe mine! De ce nu vă îmbracă Dumnezeu în alb?”

Pe când lucram la Electrica, în laboratorul de reparații aparate de măsurări electroenergetice, înainte de a o vinde pe gratis la E-on guvernării noastre, mă trezesc într-o dimineață cu un domn la vreo 70 de ani că îmi deschide ușa. Avea un chip distins, dar trist. M-a înduioșat pe loc. M-a întrebat dacă pot să-l ajut într-o problemă, nu-i funcționa lumina în bucătărie. I-am recomandat să meargă la băieții de la sectorul PRAM. Mi-a răspuns că a fost la ei, dar nu au timp, că e vorba de spart betonul. Cum mi-a spus că locuiește aproape, m-am oferit să-l ajut, cu condiția să mă aștepte la sfârșitul programului, ca să mă conducă la el acasă. Zis și făcut. I-am rezolvat omului problema, mi-a dat acolo niște leișori și mi-a turnat un

pahar de vin. El nu și-a pus, spunea că e atât de supărat, încât nici cuțitul nu ar intra în carnea sa. Zic: „Haideti să verific dacă merge lumina în fiecare cameră, să nu avem vreo surpriză”. În bucătărie mergea, în baie așijderea, în sufragerie la fel. Deschid ușa la dormitor și aprind lumina. Ptiu, drace! Îmi fac trei cruci și scuip în sân. În poziție șezând la marginea patului stătea o fată tânără îmbrăcată în haine negre. Îți dai tu seama ce tare m-am speriat? Moșulică m-a luat de mână și m-a dus iar la bucătărie. Și-a turnat și el un pahar de vin și s-a pus pe plâns. „Vezi, asta e durerea vieții mele. E fata mea, s-a călugărit, e măicuță. Când a terminat liceul s-a dus să dea examen la facultate, la Iași. Ne-a telefonat că se duce la o mănăstire să pună acatiste și să se roage ca să ia examenul. A rămas acolo, dragă domnule! Ne-a omorât pe amândoi. Abia ce a venit acasă și nevastă-mea de supărare s-a internat la spital, a făcut o criză. Ai văzut ce frumoasă e?” „Da, foarte frumoasă!” „Știe trei limbi străine, pictează,... a văzut toată lumea, Grecia, Roma, Vaticanul,... dar pe mine nu mă încălzesc cu nimic astea. Ce Dumnezeu poate fi acesta care le fură mângâierea părinților? Voiam să o văd măritată, să am nepoți sau o nepoată...” Când am coborât, am aruncat o privire la etaj. Am avut impresia că la dormitor s-au mișcat perdelele...

Am făcut doar o paranteză, continuă.

— Îți completez paranteza. Eram pe șoseaua Reșița-Caransebeș, în 2003. A început dintr-o dată să plouă năprasnic și ștergătoarele nu mai pridideau să arunce apa de pe parbriz. Am intrat în prima parcare. Copiii erau în spate, se agitau pe banchetă, speriați de tunete. „Mami, ce o să se întâmple?” „Nimic, puiuți. E natural. Se cheamă fur-

tună, rupere de nori. Așteptăm să treacă”. După cel mult cinci minute, vine o măicuță, cu pelerină neagră, cu umbrele mari, negre. Ciocănește în portiera din dreptul șoferului. Credeam că vrea să o luăm cu mașina. Îi deschid. „Doamne ajută! Am venit să vă chem la masă, la mănăstire. Noi tocmai am mâncat, dar la copii le-o fi foame...” Nu puteam refuza o asemenea invitație. Raoul era gurmăndel, îți dai seama că s-a bucurat, David s-a luat după el... Nici nu știam pe atunci de mănăstirea Brebu. Încui mașina, alerg prin ploaie în urma lor... Copiii râdeau împreună cu măicuța. Le strig din urmă că intru puțin să mă rog în biserică. Mai mult ca să cumpăr o lumânare, două, o cărțuție, să nu fac pagubă prea mare cu mâncarea... Mă simt insistent privită. Îmi fac cruce și mă uit în direcția de unde veneau privirile... Două măicuțe tinere, frumoase radiază de bucuria de a ne întâlni în mod cu totul neașteptat acolo. „Doamna profesoară!!! Ce surpriză!...” „Ce ați făcut, fetelor? Tu, Raluca, nu te-ai măritat cu băiatul acela cu care te vedeam mereu de mână?” „Nu. Am avut o îndoială...! În ziua nunții, am plecat de acasă la coafor, am luat un taximetru și... am venit aici. Maica stareță m-a înțeleș”. „Dar el? Nu te-ai gândit și la sufletul lui? La rușinea prin care a trecut???...” „Tot venea pe aici și se ruga de mine să mă întorc, că lumea mă judecă. Ce simt eu e dincolo de judecata lumii, doamna profesoară!...” „Te-a iertat până la urmă, s-a împăcat cu ideea?” „A spus: 'În fine... De mine nu vei mai auzi. Nu m-am rugat și n-o să mă mai rog de nimeni în viața mea cât m-am rugat de tine...'” Mă crezi că am plâns? Mă mângâiau amândouă. Maica stareță era prea severă cu ele, le trimitea cu vacile la păscut, acum se întorseseră de pe câmp și... aveau atâta

nevoie de afecțiune! Fiecare mă mângâia pe câte o mână. „Dar părinții mei cât mă chinuie că nu pot înțelege!”, spune cealaltă... „Eu mi-s singură nu numai la părinți, ci și la bunicii după mamă și după tată. Și mă tot caută. Numai ce văd în parcare mașină de Arad. Ei nu pot pricepe că asta e o chemare mai puternică decât sângele...” În brațe m-au dus până în sala de mese, ca să-mi recuperez copiii, în jurul cărora se strânseseră măicuțele. „Doamna profesoară, să nu-i spuneți maicii starețe că v-am întrebat, că nu-i voie, dar ce mai e pe la televizor? Ce seriale mai sunt? Mai dau *Dădaca*?”

— Cutremurător,... dar nu vreau să mă pronunț, fiindcă de ce râd mi se întâmplă și mie. Și chiar nu-mi place viața de sihastru. Nici de președintele nostru actual nu mai râd, că știți ce am visat. Tot așa, o măicuță a fost trimisă de stareț să strângă bani pentru reparațiile mănăstirii, fără bani de drum, fără bani de mâncare. „Te duci cu Dumnezeu și îți va arăta calea, doar El a spus: ‘Să nu aveți grija zilei de mâine! Păsările cerului nu ară și nici nu seamănă, și nu mor de foame’. Pe drum a oprit o mașină. „Unde mergi, măicuță?” „Unde vrea Domnul!” „Suntem doi, măicuță, cu care vrei să mergi?” „Unde vrea Domnul Dumnezeu”, le-a răspuns călugărița, temându-se oarecum de tinerii extravaganti cu trabucurile în colțul gurii. A urcat și pe drum au discutat de toate, de cum s-a călugărit și cum trebuie să meargă în primul oraș ca să facă rost de bani de la oamenii cu credință în Dumnezeu. „Și câți bani v-ar trebui, maică?” „Nu știu, dar destui”. „Ce trebuie să faceți cu banii?” „Ne trebuie pentru reparat mănăstirea, că e în paragină, ei dar câte nu ar fi de făcut?!” Băieții s-au uitat unul la altul, și-au făcut cu ochiul, iar ăla care

conducea a apăsat mai tare pe accelerație. Au oprit la primul depozit de materiale de construcție și aici minunea! Șoferul a scos alt trabuc, i-a rupt vârful cu dinții, l-a scuipat și l-a aprins tacticos cu o brichetă din aur. „Măicuță, noi doi suntem orfani. Chipul matala ne-a adus aminte de mama. Nu cred în Dumnezeu, dar dacă există, eu unul am belit-o! Am făcut toate păcatele, posibile și imposibile, crime, violuri, furturi de toate culorile. Matala o să ai de azi o grea misiune. Te vei duce la stareț cu tot ce vă trebuie pentru a ridica o biserică, nu doar pentru reparații. Dar te rugăm un lucru... Măicuță, să te rogi pentru sufletele noastre, Ion și Vasile ne cheamă”. Un alt caz adevărat e cel al unei mănăstiri din preajma orașului Tg. Ocna, din județul Bacău, la care am fost și eu odată. Era un schit de maici pe vremuri. Într-o dimineață, una dintre măicuțe a găsit o sacoșă plină cu bani la poartă, cu un bilet în care scria că „acești bani să fie folosiți pentru ridicarea unei mănăstiri chiar pe acest loc”. Dar una dintre cele mai groaznice experiențe pe care eu însumi le-am trăit a fost pe vremea când lucram la Imprimeria Bacovia. Chiar dacă nu sunt și nici nu voi ajunge vreodată scriitor (și nici nu am ambiții deșarte!), mă mândresc cu faptul că am lucrat și eu în Ministerul Culturii!

În curtea tipografiei noastre se săpase un șanț de către cei de la Electrica, pentru diverse lucrări de reparații și întreținere a rețelei de cabluri. Noi, cei de la Mentenanță, în fiecare dimineață ne strângeam grămadă, ba la o șuetă, ba la o cafea (foarte rar), dar de cele mai multe ori la un „cracadil”, adică la o votculiță în urma unei colecte colegiale. Mie nu-mi plăcea și nici nu-mi place, mai ales dimineața, să beau țării, așa că eram doar spectator. În

grupul nostru erau doi catolici, și din una în alta plecăm de la Marea Schismă și ne luăm de preoții catolici, că așa și pe dincolo, nu se însoară, dar au femei mai multe decât noi, apoi ajungem și la Sfântul Papă, și dă-i și hulește-l și pe el. Magazionerul, cu păhăruțul de votcă puturoasă în mână, ne dojenea, parcă îl aud și acum, „Măi băieți, măi băieți, nu vă luați de Papă, că nu e bine și nici frumos!” Noi și mai tare! Vine administratorul, fost secretar de partid, om uns cu toate cele, care și ăla trăgea la măsea, dar numai vin, pentru că era bolnav de inimă. L-am întrebat odată, de ce bea, dacă e inimos? „Mi-a spus doctorul că am voie un pahar, maxim două de vin”. „Dar de ce la alții le-a spus că nu are voie deloc?” „Băi, mie mi-a spus doctorul că am voie, că sunt deștept și știu să mă opresc, dar la proști le interzice cu desăvârșire, că ăia nu se mai pot opri”. Cu toate astea, cât de deștept o fi fost el nu știu, dar a murit cu capul pe masă la soră-sa acasă, cu sticla de vin în față. O fi depășit două pahare?

— Asta-i ca și cu porunca „Să nu preacurvești!” Fiecare ar trebui să știe când să spună: „Gata, până aici!...”

— Așadeci, vine respectivul și ne spune să meargă unul dintre electricieni să verifice dacă cablul din șanț, care este rupt, are tensiune pe el. Eu i-am replicat că asta e treaba celor de la Electrica, nu a noastră, ca instituție. Sandu, colegul meu, căruia nu știam ce funcție aveam să-i dau dacă ajungeam președinte în visul ăla al meu de președinte, ia aparatul de măsură și o taie de unul singur să verifice lipsa sau prezența tensiunii. El tocmai se dresese cel mai bine, venise la serviciu, cum venea de obicei, mahmur, căci nu avea nicio greață, fiind nepotul și finul directorului. Nu mai spun că el fusese cel mai înverșunat

împotriva preoților catolici și a Papei. Al doilea cred că am fost eu, dar cu indulgență. Văzând totuși cum arăta Sandu, cineva zice: „Băi, să se mai ducă unul dintre voi acolo, să nu faci dracului vreo prostie ăla pe acolo!” Și, cum Dumnezeu nu bate cu parul, m-am dus eu. Deși nu era sarcina mea. Și nici a lui Sandu, care era deja în șanț. „Pune aparatul pe mal”, i-am spus, „l-ai dat pe alternativ și pe 500 de volți?” „Da, l-am dat”, zice el. Cu ochii pe aparat ca să observ indicația, am sărit dintr-odată la vreo jumătate de metru în sus, într-o explozie ca de bombă, învăluit într-un nor de fum alb! Sandu sărise și el din șanț, nu știu cum ajunsese lângă mine și mă tot lăuda că sunt deștept că nu am fost de acord cu această verificare. În timp ce ne stingeam focul din musteți, l-am întrebat: „Ce ai făcut, băi drace, cum ai reușit să faci scurt, că izolația depășea cu mult capătul conductoarelor, iar cablul din aluminiu fusese rupt prin elongație de cupa excavatorului?” „O, dar știi cât m-am chinuit!”

— Ha, ha, ha! Vă și văd cu mustățile fumegânde în campania electorală. Ce tandem ați fi făcut!... Ce-ar mai fi comentat pe la antene, proteveie și oteveie...

— Se adunase lumea ca la urs. Nu am pățit nimic, ne-am ales doar cu mustățile afumate, dar cu ce spaimă! Magazionerul, nea Nicu, ne-a întâmpinat așa cum o făcea de fiecare dată, cu gura până la urechi, că tot timpul râdea: „Ei, ce spuneți băieți, vă mai luați de Papă?”

— Noroc că te-ai luat cu indulgență... Bine, dar Papa Ioan Paul al II - lea era un sfânt. Ceea ce nu se poate spune de Corneanu. N-ai pățit nimic în vreme ce l-ai criticat pe Corneanu. Dimpotrivă, ai visat cu Dumnezeu!

— Acum, chiar de mi s-ar îndeplini visul, nu i-aș mai putea da nicio funcție ca lumea lui Sandu, că... s-a dus!

— În ritmul în care ne mor nouă personajele, nici nu-i de mirare. Dumnezeu să-l ierte! Hai, grăbește-te cu scrisul, că tare mă tem...

— Hi, hi, hi... Ți-e frică de cine urmează, vorba lui uica Gică? Am petrecut o noapte de pomină cu el. Cu Sandu. La fel ca în noaptea alegerilor. A scos din beci un bidon de 10 l de vin. I-a invitat și pe nașii lui de cununie. Ția au plecat pe la 2 dimineța. Eu am rămas până ce s-a făcut dimineță, m-a rugat să rămân cu el, că-i este urât singur în casă, nevasta fiindu-i plecată la niște rude în București. Am rețrăit multe amintiri. Nu știu ce avea de era atât de absent. Și nici chef nu avea de băut. Le-a spus nașilor că ei o să-i mănânce coliva. La o săptămână după asta, am fost la praznic. Până la mine se terminase coliva. Deci, eu nu i-am mâncat coliva, nașii da!

— Tu ai băut un vinuleț, ca să aibă cu ce-și umezi gât-lejul șeful tău de campanie pe lumea cealaltă. Apropo de prieteni... Crezi că a fost întâmplător că m-am oprit acolo, pe ploaie, la o mănăstire nouă, de care nici nu știam că există?

— N-ai spus tu că, pentru o semioticiană, nimic nu-i întâmplător?!...

— Nici faptul că azi am aflat că de ieri nu mai am emisiunea de Semiotică de la Radio TM? După trei ani și jumătate? Nu făcea rating...

— Mie mi-ai spus altceva. Că Radioul nu mai plătește colaboratorii...

— Rezultatul e același. Nu motivul contează, ci înfundătura... semiotică.

— De ce zici că nu întâmplător te-ai oprit la acea mănăstire?

— Avusesem o asistentă, foarte apropiată de vârsta mea. Cea mai isteată și mai neconvențională dintre noi. A avut o relație de vreo nouă ani cu un coleg de la Fizică și, în ziua în care i-a dat papucii,... s-a întors noaptea la el, fiindcă nu avea unde să stea. În 1999, asistenta mea, pe internet, își căuta soț în America! În pauze, la catedră, ne citea din conversații și ne dureau obrazii de răs. Se consulta cu mine și cu Simo pe care să-l alegă, fiindcă doriții erau destui. Știu că i-a răspuns Kuno, un japonez de vreo 40 de ani, că a intrat în lift și, de îndată ce a început să se gândească la ea, a și avut o erecție de zile mari. Am zis: „Ăsta-i!” Și a fost! S-a căsătorit cu el. S-au stabilit la Seattle. I-a plătit el un program de masterat, unul de doctorat... Mă suna seara și mă întreba: „Sigur e mai rău la noi?” „Da, Ilenuş, e tot mai rău...” „Aș înota până acasă, dar când mă gândesc la merdenele și la căminul 12...” „Aceași bani de merdenele i-ai avea și acum. Sau poate nici atât...” Și mă trezesc cu ea într-o vară, prin 2005. „M-ai amăgit, Mire... E mult mai bine în România. Voi nu vă dați seama câte s-au schimbat...” A fost la noi, am povestit, am răs, ca-n vremurile bune. În iarnă, mă trezesc cu ea la mine în cabinet. „Vreau să mă ajuți să ajung la episcopul Lucian”. „Cum să nu? Domnule Profesor Bona, fosta mea asistentă, Doamna Key... Mrs. Key, și rîd, vrea o audiență la Prea Sfinția Sa...” „Îl sun acum...” Acoperă receptorul cu mâna. „În ce problemă?” „Vreau să mă călugăresc”. Pufnim amândouă în răs. Râdem ca în tinerețile noastre, până când Ileana zice: „Mire, tu nu înțelegi ce-ți spun. Eu nu mai pun piciorul în avion. Nu mă mai întorc la

Kuno”. A venit Mr. Kuno Key după ea, s-a botezat ortodox. Degeaba. Ileana era o fâșneată în haine negre, cu fața rotundă numai zâmbet, la volanul mașinii de aprovizionare a măicuțelor... de la Brebu. Mult a stat de vorbă episcopul Lucian și cu Kuno, până acesta a venit să divorțeze... la Timișoara, căci maica nu mai punea piciorul pe scara avionului nici moartă...

— Întortocheate sunt căile Domnului! Și noi biete oițe și berbeci rătăciți spre nicăieri...

— De îndată ce a obținut certificatul de divorț, a venit să-și ia rămas bun de la mine. Pleca la capătul lumii, cu o mașină ca a lui Fred Flinstone. „Nu mă mai poți suna, Mire. Să nu mă deranjezi în timpul slujbelor, rugăciunilor. Înțelegi ce zic? Te caut eu când sunt mai liberă”. La început vorbeam o dată pe lună, apoi tot mai rar, până când am pierdut orice legătură. De la Seattle mă suna aproape în fiecare seară... Eram nedumerită de schimbarea asta radicală, nu știam cu ce o supărasem, sau o dezamăgisem. Răspunsul l-am primit de la sora ei, Atena, pe care am întâlnit-o, întâmplător sau nu, în fața UVT-ului. „Mă duc la biserica studentescă...” „Spune-mi repede ce-i cu Ileana. Tot la Giurgiu?” „Nu, e acasă la ai mei, la Biled”. „În vizită?...” „N-a rezistat... Dumnezeu te poartă pe atâtea căi... Acum s-a măritat iară”. „Să-mi pară rău? Să mă bucur? Ea e fericită?” „Deocamdată...” Mă gândesc că de asta nu m-a mai sunat. Se teme că aș condamna-o pentru superficialitatea cu care se întoarce din drumurile ei...

— Imposibil să te pui în situația alteia. Te-ai gândit vreodată să te faci călugăriță?

— Călugăriță, nu... Preoteasă, da!...

— Hi, hi, hi! N-ai terminat povestea despre cum ai fost la mormântul sfânt de la Catedrală cu Părintele Doctor Zamela...

— După ce ne-am rugat la căpătâiul Părintelui Vasile, ne-am făcut amândoi cruce și ne-am luat rămas bun, punând simetric mâinile pe cele două capete ale nișei. Am apucat să-l mai vedem pe Lazarescu singur. Pentru prima oară în cei trei ani de când ne cunoaștem, am fost împreună în criptă. Părintele Dr. Zamela nu mai fusese niciodată... „Am ajuns în ultimul moment la mormântul eroului nostru, Părinte. Datorită Sfinției Voastre, am intrat și eu”. „Dacă nu ne lăsau, făceam un scandal monstru. Eram pregătit de dinainte de a mă da jos din mașină”. „N-aș fi crezut! V-am văzut excesiv de calm și foarte hotărât. I-ați speriat prin atitudinea fermă... și când ați pomenit numele lui Lazarescu,... fiindcă nu se știe sigur cine le va fi noul stăpân”. „Dumnezeu l-a pregătit deja... La recomandarea ctitorului Mitropoliei”. „Să sperăm. Că, oricât de ogârsit o fi fost, ce Mitropolie a făcut! Sfinția Voastră faceți o mănăstire și știți prin ce treceți... Dar o Mitropolie a Banatului întreg?” „E fantastic ce curaj și ce putere a avut!”

— Eu n-am mai apucat să îl văd pe Lazarescu singur, așa cum a stat 21 de ani în necropolă...

— Dacă vei veni vreodată la Timișoara, voi face tot posibilul să coborâm împreună în criptă între cele două personaje ale noastre.

— Eu în partea lui Lazarescu, să n-avem discuții!... Tu ai mai fost. Nu mi-e teamă că n-aș putea să văd un mormânt,... că aș avea interdicție de la niște prepuțoi. Oda-

tă am rămas peste noapte la mănăstirea Neamțului. Neavând somn, am intrat în biserică, cred că era în jurul orei 22, ținând cont că era vară. Pe lângă preotul care slujea și de câțiva călugări care îi țineau isonul, nu știu dacă mai erau trei mireni pe acolo, în afară de mine sau cu tot cu mine. Îmi plăcea cum cântau călugării. Fiind zonă de munte și răcoare, mai ales asupra nopții, m-a cam lăsat vezica. Am dat să plec, dar o matahală de călugăr, dintre cei prezenți în biserică, s-a așezat în fața ușii: „Nu pleacă nimeni înainte să termine Sfînția Sa slujba!” „Și vorghești, uăi?! Adică mă sechestrez tu aiși, uăi, sularăuli? Lua-ț-aș barba în sul!” S-o dat ca ars din fața mea și eu m-am dus într-o clipită la prima tufă ca să mă ușurez. Am intrat din nou. Nu mai cânta ăla la fel de frumos ca înainte. După 10-15 minute, iar mi s-o făcut de ieșit afară. De data asta nu m-a oprit nimeni. Și știi de ce? Nu cred că știi... pentru că Dumnezeu locuiește în sufletele oamenilor, nu în caze-matele alea reci din stâncă!

— E nevoie de asemenea locuri de rugăciune, de adunare. N-ai să mai vorbești așa după ce ai să vezi Catedrala. Ar mai fi o problemă, dacă vrem să coborâm, în același timp: „treptile” dintre personajele noastre sunt înguste... N-ar fi și asta o premieră?... Să nu încăpem, unul lângă altul, între protagoniști?

— Dapicumdarnu? Foarte original... Cum îți place ție! La fel cum se coboară în mormântul lui Iisus.

— Dar Iisus n-a ajuns să fie îngropat laolaltă cu Iuda, că ...

— Uica Lazarescu a căutat-o cu lumânarea... Nici împielitatu' de Corneanu n-a scăpat de... chemarea lui...

*

— Am stat apoi la coadă, pentru ca Părintele Dr. Zamela să își ia rămas bun de la „obișnuitul mitropolit al Banatului”... Vorbeam mereu despre Lazarescu. Despre rezistența anticomunistă din munți, care nici măcar în Făgăraș nu a fost la fel de puternică și de durată ca în Caraș. „Lăzărescu le trimitea preoților bani, aceștia cumpărau alimente, medicamente, muniție; și urcau cu ele în munți pentru a le da o mână de ajutor partizanilor. Unii preoți erau prinși, apoi arestați. Lazarescu le ajuta familiile cu bani și, cum ieșeau din închisoare, cum venea la ei, le sfințea bisericile și îi distingea cu brâul roșu. Sub nasul și în ciuda comuniștilor...” „Nu îi era lui frică de comuniști. Dacă nu l-ar fi trădat Nicolăiță, pe care nu-l putea bănuși de așa ceva, n-ar fi avut probleme să se apere de vrăjmași. O vreme a acționat pe o mână cu episcopul Veniamin Nistor, de la Caransebeș. Acesta îl hirotonise diacon pe Corneanu, ca să-l scape de război. Lazarescu era sprijinit și de episcopul Andrei de la Arad. Țineți minte cum s-a implicat și în „Sumanele negre”? „O, da. Cu Dumitru Steanță, care a sfârșit la închisoarea de la Baia Sprie”. „M-a emoționat încrederea lui în episcopul Andrei. I-a spus lui Steanță: Îți zici că te-am trimis eu la el. Imposibil să te refuze”. „Ați auzit de Profesorul Loichiță, alt om sprijinit de Lazarescu?” „Am auzit

prima oară despre el de la Înaltul Nicolae, în timpul întrevederii noastre din mai. Îmi spunea că bănațenii își făceau studiile teologice la Cernăuți, fiindcă era decan acolo un profesor bănațean, numit Loichiță”. „Da, dar era mirean. Bucovina n-a mai fost a noastră. El s-a întors de la Cernăuți fără pensie. Lazarescu l-a angajat, cu carte de muncă, în corul de la Catedrală. Cu salariu, bineînțeles. Cânta remarcabil”. „Au fost niște vremuri incalificabile...” Înaintăm în Catedrală. Admirăm frumusețea, abundența mesajelor, formele, cromatica, bunul gust desăvârșit. „De fiecare detaliu s-a ocupat Lazarescu. Totul e așezat la locul lui. Vedeți mitra, pentru unii tiara...?!, de dinaintea tabloului îndoliat al mitropolitului Nicolae?” „E superbă! Filigran, pietre prețioase, eleganță...” „E mitra lui Lazarescu. A purtat-o și Corneanu. Acum îi va rămâne următorului mitropolit. Ca și bastonul, de altfel. Oare cine va fi următorul mitropolit?” „Gurile rele vorbesc că va fi Paisie. N-are doctorat, dar... ce mai contează? Nimic în afară de zerourile de la capăt... Cică banul a devenit tema predilectă în Sinod. Așa mi-a spus mie răposatul mitropolit”. „Am mai auzit de Ioan de la Covasna...” „De episcopul Lucian al Caransebeșului, de mitropolitul Germaniei de Nord, Serafim..., de un alt mitropolit Nicolae din diasporă”. „Va fi cum va vrea Dumnezeu!” „Cei mai mulți se tem de combinația Sofronie – Paisie”.

Când i-au făcut stâlpul de la 6 defunctului mitropolit, a oficiat Paisie Lugojeanu, cu un mare sobor de preoți... După funcțiile lor de la Mitropolie, formau crema preoților din Timișoara. Paisie, abia se auzea. Câte unui preot știrb îi scăpa limba printre dinți. Dar vocea Părintelui Dr.

Zamela ridica până și Catedrala în slăvi... Era la jumătate de metru de mine. Niciodată nu l-am auzit pe Lazarescu mai de aproape. Mi-am amintit de cum slujea el, cu ochii în lacrimi, cu vocea puternică, bărbătească, tremurândă. Băteau clopotele, ca-n ziua de 26 martie, când venisem aici cu gândul de a scrie un roman și, auzindu-le, în stomacul meu au început să zboare fluturi... Așa și acum. Închei romanul cu aceeași senzație de fluturi în stomac.

— Era luna martie și încă nu apăruseră omizile și nici... fluturii! Acum suntem în octombrie și fluturii s-a dus și ei spre nicăieri! Ce va rămâne din toate acestea? Ce rămâne din noi, Doamne?!

Ce rămâne din noi, Sfinte?

*Ce-o rămâne după mine,
Ce rămâne, Doamne Sfinte?
Mă va plânge, oare, cine?
Spune-mi Tu, să iau aminte.*

*Ce rămâne din noi, Sfinte?
Mă întreb și nu țin minte,
Decât țărna, pe morminte,
Și un pumn de oseminte.*

*Am trăit strângând talanții
Tot sperând că n-o să mor,
Că-n pământ vor intra alții,
Eu voi fi nemuritor.*

*Astăzi simt, ca niciodată,
Cum puterile mă lasă
Și-o senzație ciudată
În tot trupul mă apasă.*

*Lasă-mi, Doamne, doar o lună,
Să-mi așez cum se cuvine,
Toate lucrurile-n urmă
Și-apoi fă ce vrei cu mine.*

*Ce rămâne din noi, Sfinte?
Mă întreb și nu țin minte,
Decât țărna, pe morminte,
Și un pumn de oseminte...*

... Romanul este doldora de viață, dar și de moarte. Un roman așa cum am vrut eu, cu de toate, așa cum e însăși viața noastră... cu bune și rele, cu fapte demne de urmat, dar și cu exemple de înlăturat, cu oameni buni și drepti, însă și cu din aceia care ne alterează gustul la cafeaua de dimineață... Nu avem scene de dragoste, dar nici nu aș fi prea dorit, pentru că dragostea adevărată se trăiește, și atunci nu ai timp să traduci în cuvinte ceea ce trăiești, deși la început a fost, este și va rămâne... CUVÂNTUL!

— Orice se poate exprima. Cuvintele sunt o parte infimă din semnele pe care le folosim. Dar sunt cele mai eficiente. Și cele ce rămân în urma tuturor scenelor de viață și de moarte. Cuvântul ne va supraviețui. „Vino, să Te iau în brațe!”

*

— Înormântarea a fost o procesiune rece. Mitropolitului i se respecta funcția (sau funcțiile?), iar în Catedrală se păstra o tăcere de gheață în fața morții. Eu mă obișnuisem deja cu imaginea mitropolitului pe catafalc, după două zile de priveghi, și îl vânam cu ochii pe Patriarh. Nu mai văzusem un patriarh în carne și oase. Mi-am amintit de cât de impresionat rămăsese Radu Ciobanu de figura Patriarhului Nicodim, care venise la târnosirea Catedralei. Aveam așteptări mai mari de la Patriarhul Daniel. N-a știut să folosească acest moment pentru a intra în inimile oamenilor. A citit un discurs sec, care n-a stârnit nicio lacrimă...

— Nu l-a regretat nimeni pe mitropolitul Nicolae?

— N-aș spune asta... Cu toate că în trei zile nu am văzut pe nimeni plângând după Înaltul. Dimpotrivă, am observat că unii preoți râdeau. Niciunul nu părea din cale afară de afectat. Îi arătau și ei, ca și Patriarhul, un respect formal.

— Se temeau să nu îl laude prea tare?

— Cu toată revolta mea față de ceea ce i-a făcut Mitropolitul Nicolae lui Uica Lazarescu, cred că aș fi vorbit mai bine și cu mai multă căldură despre cel plecat dintre noi.

— Ești atentă ce spui? L-ai fi lăudat tu pe Corneanu?

— A, nu... M-aș fi exprimat mai elevat și aș fi umblat pe la inimile enoriașilor. La herțul lor, cum zic bănațenii...

— La herțul lor? Extraordinar de frumos! Tu nu știi, că nu ești specialistă decât în limbi, dar hertzul este unitatea internațională de măsură a frecvenței, se notează cu Hz. Minunat, poate fi și unitatea de măsură a stării sufletești... Tot Banatul este fruncea! Și Moldova... sufletul hertzian!

— A fost o înmormântare care a excelat prin puținătate sufletească. Un pic mai înainte m-a sunat studentul meu care m-a însoțit ieri la Catedrală. Și, atât de speriat, mi-a spus: „Am ațipit astăzi și l-am visat pe mitropolit că a venit la mine acasă, a deschis ușa de la camera mea și mi-a zis: 'Să le spui să se roage mai mult!'” S-au tot rugat ei, i-au tot citit stâlpii, i-au cântat, dar parcă de ochii lumii. Nici primarul, nici prefectul n-au fost la înmormântare, cred că nici rectorul nostru. Oare de ce? Din același motiv din care nu s-a dus Mitropolitul Vasile la înmormântarea lui Petru Groza?

— Ca să nu se compromită? Cum să se arate lângă cel mai longeviv mitropolit din lume și cel mai... longeviv turnător din țară?...

— Cei doi vorbitori au citit niște discursuri anoste... Poate eu greșesc, având așteptări prea mari...

— De la oameni prea mici...

— Dacă nici de la Patriarhul BOR-ului, despre care am aflat că a preluat interimatul Mitropoliei Banatului, nu eram îndreptățită să am așteptări!... Era prima lui întâlnire cu clerul și enoriașii din Banat în dubla calitate, de Patriarh și Mitropolit. Voiam să-mi spună și mie ceva, să facă un gest pe care să-l rețin toată viața... Nimic pentru

sufletul meu. Ceremonia și cântările au fost sobre, dar nu mă împac cu gândul că nu am văzut nicio lacrimă în urma celui condus pe ultimul drum. Pe la 16, când am trecut pe lângă Catedrală în drumul spre școală, cripta era deja închisă. Nici țipenie de om primprejur. Numai coroanele înșirate pe lângă ziduri mai aminteau de o înmormântare de mitropolit...

— Și ce, mă rog, te așteptai să vezi? Un cor de boci-toare? Sau o defilare ecumenică? Ori pe uica Gică întrebându-se cine urmează? Mitropolitului Nicolae i-a fost onorată funcția, nu amintirea... unui slujitor al Bunului Dumnezeu... și al...

— Taci, te rog!... Episcopul care i-a precedat lui Lazarescu la Caransebeș, Iosif Traian Bădescu, a lăsat prin testament ca la moartea lui să nu se tragă clopotele, să nu se țină discursuri și să fie înmormântat doar de un simplu preot călugăr. Drept urmare, mitropolitul Ardealului și ceilalți episcopi care veniseră la înmormântare au rămas spectatori. Și Andrei Șaguna a cerut să fie înmormântat de un singur preot și fără *laudatio*.

— Ar trebui să se impună această regulă pentru toți ierarhii, că doar sunt călugări. Iar unui călugăr îi stă bine cu smerenia...

— A nu se vărsa o lacrimă! „Și nime-n urma mea/ Numi plângă la creștet...”

— Lasă că au pompat destui bani în mitropolitul Nicolae! A fost un sac fără fund pentru românii care îl plăteau...

— Avea bunul simț de a-și reține din pensie doar 2000 de lei, pe restul îi folosea în acțiuni caritabile...

— Cine știe care va fi fost dorința lui din urmă.

— Nu i-au deschis testamentul înainte de înmormântare.

— Sunt curios ce o fi scris în testament. Ce lasă moștenire și cui? Dar precis nu se va face public.

— De ce nu? Au făcut public testamentul lui Bartolomeu Anania... Te întreb însă ce o să se întâmple dacă, de pildă, a cerut în testament să fie înmormântat în altă parte...

— Va fi dezgropat și dus acolo. Ca Lazarescu. Auzi, dar nici tu n-ai vărsat o lacrimă? Că tu ești plângăcioasă...

— Plângăcioasă, poate. Ipocrită, nu. Eu n-am văzut-o nici pe maica Mihaela, care l-a îngrijit cu un devotament uluitor, plângând. Avea lacrimi în ochi când privirile ni s-au întâlnit. Însă nu i se rostogolea vreuna pe obraji. Semnul care s-a degajat din toată întâmplarea a fost respectul, nu iubirea. Și nu respectul acela generat de prețuire pentru cel ce pleacă dintre noi, ci, pur și simplu, respectul în fața morții unui mitropolit. N-am putut să nu compar ceea ce s-a întâmplat astăzi cu înmormântarea bunicului meu, care a murit la aceeași vârstă. Trecuse și el de 90 de ani. Și-ar fi dorit să trăiască 100. O să-mi pară rău toată viața că nu am avut puterea să-l mint că îi avea deja.

— Cum așa?

— M-a întrebat de câteva ori în agonia lui: „Am împlinit o sută de ani?” „Nu, bunicule, ai doar 90. Trebuie să te faci bine, că până la 100...” „Eu sunt din 1910. Ia fă tu socoteala...” „Suntem în 2000. Ai 90 de ani”. „Tii, ce rău îmi pare...”

— Și chiar a plâns lumea la înmormântarea lui?

— Da. Pe de o parte, erau impresionați de lacrimile noastre, pe de alta, preotul le mișca inimile. A adus, pe lângă prapuri, tricolorul și steagul veteranilor.

„Azi nu conducem pe ultimul drum un om obișnuit, ci un erou, un veteran de război, care a stat sub gloanțe timp de patru ani și a fost de două ori rănit în bătălii care au decis soarta războiului...”

— A plătit cu sânge cinstea ce i s-a făcut...

— Cel mai mult m-a deranjat faptul că, la înmormântarea lui Corneanu, au ocolit cu bună știință numele lui Lazarescu.

— Mama lor!...

— Cei doi vorbitori, de fapt cititori de discursuri ticluite din vreme, Patriarhul și Părintele vicar administrativ, care, apoi, în procesiune, a purtat pe brațe mitra și bastonul de mitropolit al lui Lazarescu.... Apropo, ghici cine i-a dus crucea?

— Vreun personaj de-al nostru?

— Da. Părintele administrator. Bloanță.

— Deci, în discursurile funebre, rememorând momente din viața Mitropolitului Nicolae, cei doi vorbitori atingeau subiecte în care se impunea rostirea numelui primului Mitropolit al Banatului?

— Da, dar peste numele lui au sărit. De exemplu, Patriarhul a relevat graba cu care Nicolae Corneanu a fost făcut călugăr de securiștii de la Cernica, pentru a se putea împlini voia Securității de a-l instala episcop de Arad.

„S-a călugărit la mănăstirea Cernica în 12 ianuarie 1961, a fost hirotonit arhiereu în 15 ianuarie 1961 de către Patriarhul Iustinian Marina...”

— I-auzi! A fost și el călugăr vreo șaptezeci de ore înainte de a ajunge arhiereu!...

— Dar de 13 ani era agent de Securitate! Până la urmă, asta a cântărit mai mult...

— Și ce dacă a fost agent de Securitate? A recunoscut! Și lumea atât de înduioșată a fost de puterea lui de a recunoaște fapte pentru care existau dovezi scrise cu ghiotura! 6000 de pagini la dosar! Mă mir că n-a făcut scurtă la mână!

— Dacă BOR-ul va ignora cartea noastră, va trebui să scriem și al doilea roman. Să mergem la CNSAS, să ne luăm notițe...

— Pentru *Îngerul Diavolului*? Nu cred că-l mai scriem... Mi-e scârbă. Nu vor citi preoții 1200 de pagini... cât îi hăul și pârăul!

— Adevărat, nici slujbele de înmormântare nu le fac pe de-a-ntregul. Mi-a și spus cineva: „Eu n-o să-l citesc, dar vreau să mi-l povestești în cele mai mici detalii. Vreau să știu tot ce ai scris”.

— Poate faci asta! Știi de ce te opresc. Ești în stare să spui și ce n-ai scris. Și... ei te înregistrează, nu mai ai cum să te contrazici apoi.

— Ți-e teamă că ne vor șicana chiar și fără să ne citească?

— Ia mai dă-i!... Ce pot să ne facă? Nici măcar Mitropolitul Corneanu nu mai trebuie protejat... Dimpotrivă! Este el

recordman CNSAS?!... Pagini multe și rezistență în timp. Cui altcuiva să-i fi rezistat stomacul, ficatul, fierea 40 de ani... la turnătorie?

— Îți dai seama ce de scrisori or fi acolo! Are Negrescu o cărticică în care și-a imaginat un Epistolar imperial. Ei, dar epistolarul mitropolitan al lui Corneanu, clasicist de formație, scris în 40 de ani?... Că au evidențiat vorbitorii cei 71 de ani de serviciu al Bisericii, dar nimeni n-a zis nimic de cei 40 de ani din serviciul Securității...

— Și tu acum! A avut omul două slujbe. Una în serviciul lui Dumnezeu și cealaltă în serviciul... celuiilalt. Foarte bine i-am zis, că asta a și fost: *Îngerul Diavolului!*

— Să fie iertat! M-am rugat pentru el. Trei zile la rând am tot spus: „Iartă-l, Doamne!” Fii atent cum s-a exprimat Patriarhul Daniel:

„Nicolae Corneanu a fost hirotonit arhiepiscop de către patriarhul Iustinian Marina în 15 ianuarie 1961 și înscăunat episcop al Aradului, în 22 ianuarie 1961. ...”

De către cine? Pauză.

— De ce ai tăcut? Trebuia să strigi:... de către Mitropolitul Banatului, Vasile Lazarescu!

— Cum mi-ar fi stat mie să-l corectez pe Patriarh?

— Aveai dreptul...

— Mi-ai amintit de o poveste a Zoei Dumitrescu-Bușulenga, cea care în ultimii ani de viață s-a călugărit și a fost măicuță la Văratec. Spunea măicuța Benedicta că în tinerețe a însoțit o dată familia Sadoveanu la teatru, la un medalion Eminescu. Stăteau în primul rând. Actorii recitau și se mai

poticneau sau mai modificau din versuri, iar Sadoveanu, cu voce tare, îi corecta. A făcut asta de câteva ori și doamna l-a rugat: „Încetează, Mihăiță, se uită lumea la tine și mi-e rușine”. „Lor să le fie rușine, că nu îl știu pe Eminescu!” a strigat scriitorul, arătând spre scenă. A vorbit tare, ca să îl audă toată lumea, nu numai actorii.

— Corect. Brava!

— Apoi, rememorând urcușul galopant al lui Corneanu, a spus că din 4 martie (ziua cutremurului!) 1962, ÎPS a ocupat *scaunul vacantat* de mitropolit al Banatului... fără să pomenească nimic despre cel în urma căruia a rămas postul vacant.

— În interviul de la Radio, mitropolitul Corneanu a spus că scaunul s-a vacantat pentru că s-a retras Lazarescu. Și mie mi s-a făcut greață, auzi la el: Lazarescu s-a retras!

— Evident că n-au spus absolut nimic despre vacanțarea, dar pentru asta înțeleg că nu era momentul.

— Pe Patriarh l-am văzut îndeaproape. Cred că nu greșesc când îți spun că i-am văzut obrazul. Înnegrit.

— Să-i dea Dumnezeu sănătate!

— Noi publicăm cartea așa cum e, dar fără nicio speranță că se va rezolva ceva în viitorul apropiat.

— Ce să se rezolve? Eventual, să ne rezolve. Trăim într-o țară cu oameni liberi... să-ți dea cu ranga în cap.

— Cu bastonul, te rog... Să ne menținem în câmpul semantic... Ceea ce m-a șocat astăzi a fost modul impardonabil în care l-au exclus pe Lazarescu din istoria Mitropoliei, în general, și din cariera lui Corneanu, în mod special. Ionel Popescu a citat felicitarea pe care Mitropolitul Banatului i-a adresat-o lui Corneanu în 1949, cu prilejul

obținerii doctoratului la București, dar a uitat să spună cine e autorul citatului, deși... are doctorat în Istorie și ar trebui să știe cum e cu declararea surselor.

— ... Masterate și doctorate... Măi, să fie! Aceștia nu ar trebui să fie ostașii lui Hristos?

— Și ce ai vrea, să n-aibă studii? Iisus era Învățătorul...

— Te faci că nu pricepi?... Sunt toți, cu mici excepții, niște iude împopoțonate!

Unde, măicuță, să mă duc?

*Am construit la catedrale
Și mănăstiri, biserici, schituri...
Foșnesc în ele doar parale,
Nici popii nu mai cred în mituri.*

*Căci în sutane prin biserici
Se bat acuma sfinții clerici;
Pentru prescuri, colaci, colivă
Li-i plină barba de salivă.*

*Dansează dracu pe o furcă
Și toate ițele încurcă;
El nu mai fuge de tămâie,
Că-i vaccinat cu sfânta... UE!*

*Mă tem de îngeri, că și dracu
În criz-o fi și el, săracu!
Din negru, blond a devenit,
Ba chiar s-a și... hirotonit!*

*Suntem cu toții-n agonie;
E lumea toat-o scârnăvie.
Doar sex și bani, în scăfârlie,
Atât avem, atâta fie!*

*Mi-a spus și mama: „Dragul mării,
Vezi că se-mpuținează anii!
Postește-un pic, mai fă un bine,
Că n-ai să iei nimic cu tine!”*

*Dar unde, măicuță, să mă duc?
Crezi că nu știu? Știu, sunt un caduc.
Doar să m-ascund pe-un vârful de munte,
Că-s păcătos, sunt... un grăunte.*

*Nici Domnul nu vrea să m-asculte;
E criz-acum, universală,
Iar noi... o biată sucursală!
Miroase peste tot a boală...*

— Din păcate, virusul promiscuității a cuprins și Biserica. Nu e și ea o instituție socială?... Se va spune că aceasta e o carte de scandal și că nu e cazul să fie luată în seamă. „Cui servește acest adevăr? Cine mai știe de Lazarescu? Mai importă dacă e reabilitat sau nu? Nu ne pierdem vremea cu trecutul! Prezentul ne omoară...”

— Am sperat că adevărul va conta măcar după moartea lui Corneanu. Dar până și prietenul meu Claudiu Arieșan a spus la televizor că de 52 de ani nu s-a înmormântat niciun mitropolit în Banat.

— Deci întâiul mitropolit nu a existat, cel din urmă a fost și cel dintâi... E ca și cum ai spune că limba latină se trage din geto-dacă.

— E la modă și aberația asta... Înaltul Vasile nu a fost înmormântat ca mitropolit în funcție, deci nu cu pompă oficială, ci, vai și amar cum, la Jadani. Prin urmare, primul mitropolit al Banatului nu a fost înmormântat în Catedrală, a fost reînhumat. Observi nuanța de sens? Eu sunt prea sensibilă când... nu e vorba despre Lazarescu.

— Dar mitra și bastonul de mitropolit, care erau ale lui, le vor purta toți mitropoliții Banatului, în veacul vecilor. Și Mitropolitanul ocupă prima nișă din necropola de el concepută sub altar! N-o fi fost îngropat, ci reînhumat, dar acolo e mormântul lui pentru totdeauna!

— Oricât ar fi fost de atenți la nuanțe, pentru a-l proslăvi pe Corneanu, n-au putut pretinde că acesta a făcut și Mitropolia Banatului.

— Nici n-ar fi fost în stare, cu toată Securitatea lui! Nu are importanță cum și când și unde a fost înmormântat Lazarescu, ci doar ceea ce a lăsat în urmă.

— Uica Vasile are, în sfârșit, un... colocatar. Acolo unde îi pregătise el locul de peste 50 de ani... lui Nicolăiță, urmașului său... Pe Corneanu l-au înmormântat cu onoruri militare. Să-ți amintesc că predecesorul său și-a petrecut prima noapte din somnul de veci înghesuit pe bancheta unei Dacii 1100, pe drumul de la Cernica la Jadani? Și-a-poi, el a murit un pic mai devreme decât era cazul!

— Așa se întâmplă cu cei otrăviți... și furați, pentru a fi înmormântați creștinește.

— Care au fost, oricât de uitați ar fi acum, altfel de mitropoliți... Până și Mitropolia Banatului era mai mare în vremea lui Lazarescu.

— Înaltul Vasile a făcut notă distinctă. Meritele lui nu pot fi contestate. Să recapitulăm? Mitropolia, Catedrala, canonizarea Sf. Iosif, promovarea elitelor în învățământul teologic și în administrația bisericească.

— S-a înconjurat de oameni valoroși, fiindcă era el însuși un om de valoare. Ai mai văzut un om atât de pedant și de demn aruncat în mizerie?

— Poate că au mai fost câțiva... Dar nu oricine poate fi mucenic. Contează și ce viață are de jertfit!

— Agentul de Securitate Popa Vasile l-a caracterizat pentru stăpânii săi drept fanatic, mai precis, drept fundamentalist ortodox, în compunerile lui săptămânale.

— Și pentru ce? Pentru că le cerea oamenilor să nu creadă într-o filosofie deșartă și să fie buni creștini? Nu era nici măcar habotnic. În orice caz, prin decapitarea lui Lazarescu, Biserica a pierdut un model de trăire creștină, față de care se cuvenea să aibă nu numai reverență, ci și un deosebit interes...

— Noi am lucrat numai pe documente. Am confruntat sursele. Nu știu cât de credibile sunt.

— Sunt... incredibil de adevărate. Avem o marjă de eroare, fiindcă am respectat convențiile unui roman.

— A trebuit să credem pe cuvânt un bătrân ierarh după care nu s-a găsit nicio notă la CNSAS, nici măcar scrisă de securiști în numele său.

— Agenții de Securitate de la Cernica, oameni de cultură, se rugau la ofițerii cărora le predau notele pentru scoa-

terea de sub urmărire a lui Lazarescu, atât de impresionată erau de personalitatea sa.

— Singurul care a lovit ca într-un sac de box în el, până în 1964 toamna târziu, a fost... „Popa Vasile”, adică... Dumnezeu să-l ierte!

— Acum îmi pare rău de el, dar de Uica Lazarescu mi se rupe inima... Mă simt vinovată că nu am putut empatiza cu toate personajele mele, dar sunt mai apropiată sufletește ca oricând de Mitropolitan. Ți-am vorbit despre un roman în care protagonistul se îndrăgostește de o moartă din secolul al XVIII-lea...

— Ce vrei să spui? Că te-ai îndrăgostit și tu de Lazarescu?

— Nu, dar am înțeles ce-a vrut să spună Lucreția când îmi dorea să cunosc și să iubesc un om ca el. E omul care poate fi iubit necondiționat... Un asemenea bărbat te ocrotește de oriunde...

— Eu tot cred că nu am descoperit tot ce puteam afla despre Uica Vasile. Mai caută, ca să mai putem scrie. A avut el grijă de toate și de toți. Poate că într-un final, oricât de îndepărtat, vom ajunge să-l facem pe Mitropolitul Lazarescu să ne vorbească... „Binecuvântează, Părinte Vasile!” „Să fiți sănătoși și împreună la Înviere!”

— Amin!

Epilog 1

— Vreau să consemnezi în roman data de azi...

— 22 octombrie 2014. Ce lucrul memorabil s-a întâmplat?

— Am coborât, fără să mă fi gândit o secundă înainte că mi s-ar putea întâmpla asta, în cripta mitropoliților...

— Singură? N-ai avut răbdare să vin și eu?

— Am trecut pe acolo în drumul spre școală și cineva a deschis ușa. Dar n-a fost numai asta. Am dat nas în nas cu părintele administrator Bloanță, care mi-a făcut cu brațul invitația de a intra.

— Hi, hi, hi. Așa cum ți-a promis solemn Părintele Dr. Zamela, anticipând această zi...

— „E voie?” am întrebat, ca nu cumva să fi interpretat eu greșit gestul lui spontan. „Vă rog!” Și parcă avea un zâmbet, nu un rictus în colțul gurii.

— N-am fost eu să-i zic câteva!...

— Nu decurgeau lucrurile ca în visul meu, mă adaptam din mers la situație, dar era adevărat. Pășeam între nișele mitropoliților noștri, ale personajelor noastre. Mă însoțea Părintele administrator, după 7 luni...

— Ca pentru a închide cercul...

— Întocmai. Cobora în urma mea. Eu m-am oprit pe scări, am pus mâna pe placa de marmură a Mitropolitanu-

lui și am început să mă rog. Să profit de fiecare clipă de îngăduință. Pe furate, ca până acum... El s-a dus două trepte mai jos și a sărutat cu evlavie crucea de pe mormântul lui Lazarescu. În jurul unei măsuțe, pe care se afla coliva mitropolitului Corneanu, erau preoți și măicuțe. O călugăriță a venit la mine cu o lumânare mare aprinsă... N-am putut pleca de la slujba de pomenire a Părintelui Nicolae, dar m-am tras cu lumânarea cât mai aproape de crucea lui Uica Lazarescu. Era prima oară când îi ardea, sub ochii mei, o lumânare la căpătâi.

— Și cum arată mormântul „obișnuitului mitropolit al Banatului?”

— E făcut în oglindă cu cel al Mitropolitanului. La fel de simplu, de modest. De o parte, Mitropolit Dr. Vasile Lăzărescu, de cealaltă parte a scărilor, Mitropolit Dr. Nicolae Corneanu. În față, crucile lor, între patru plăcuțe de marmură albă. Și...

— Spune-mi o noutate!...

— ... pe una dintre plăcuțe, de fapt pe prima dintre ele, sunt dispuse simetric fotografiile lor, sub care sunt tre-cuți anii între care au fost mitropoliți ai Banatului...

— Îți spun eu că Bloanță a citit ce am scris. Cineva ne-a deconspirat...

— Nu exclud posibilitatea asta. Simt că a vrut să îngropăm securea războiului. Cânta cu o voce joasă, de bas, foarte implicat:

*Bine ești cuvântat, Doamne,
Învață-ne pre noi îndreptările Tale...*

Și mi-am amintit de colega mea care îmi spunea că nu contează cum sunt preoții în afara slujirii, că atunci când slujesc în hainele preoțești au har...

— Ai putut să-l ierți?

— O, da. M-am rugat iar și pentru iertarea mitropolitului Nicolae Corneanu... Dacă prima oară am fost indignată de dezordinea rușinoasă din necropolă, acum descopeream bunul gust cu care a fost făcută, în frumusețea ei întrezăream ochiul și gândul lui Lazarescu. Cripta asta se potrivește cu Catedrala. Am simțit înăuntru căldură, pace sufletească, împăcare...

— Așa cum bine știi, romanul s-a scris singur... Și întâmplarea de azi e tot mâna lui Lazarescu.

— Nu îți ascund că am căutat cu ochii o crăpătură în tavan, în zidurile de un alb calm, imaculat, culoarea unui nou început. Era totul impecabil. Parcă vedeam cum se destramă blestemul de la Catedrală, ca un nor ce lasă în urmă cer senin și lumină solară...

— Ce înseamnă asta, semioticiano? Că viitorul mitropolit va intra într-o Catedrală în care s-a risipit patima, s-a restabilit liniștea, s-a întors pagina?

— Presimt că viitorul mitropolit este cel ales la ceas de taină de primii doi. Ți-amintești de Caransebeș?

— „Drumurile mele nu trec pe aici?”

— Lazarescu s-a exprimat greșit. Ar fi trebuit să spună: „Drumurile mele nu se opresc aici”. Este o legătură semiotică între Caransebeș și Timișoara. Cei doi mitropoliți acolo s-au întâlnit prima oară. S-ar putea ca de acolo să vină și cel de-al treilea mitropolit al Banatului.

— Și dacă nu va fi așa?

— Am anumite ezitări, dar, de obicei, nu greșesc atunci când semnele sunt clare și totul se leagă... Și mai am și o speranță: că viitorul mitropolit va fi însoțit de la Timișoara de cineva anume, poate chiar din Banatul montan...

— Vreun nepot de partizan?!... Eu, unul, nu mă aștept decât la necazuri după ce va apărea cartea noastră, dar pe acestea mi le-am asumat și poate că va fi mai dulce calvarul în doi!... Ori în trei?... Sau patru?...

— Al treilea ar fi Părintele Dr. Zamela, primul și singurul preot și istoric care a scris despre Vasile Lazarescu. Nu știi care este a patra persoană la care te gândești...

— A patra nu poate fi decât Același pe care Îl răstignim în fiecare zi, ascunzându-ne după degetele cu care ne închinăm...

Epilog 2

„Mă și jenez să vă spun adevărul, că sunteți femeie...”
„Vă rog să faceți abstracție de asta. Sunt lingvistă, scriitoare, am aproape 50 de ani, pot auzi orice”. „Dumneavoastră ce ați găsit în documente? Cum vorbește unchiul dumneavoastră despre Nicolae Corneanu?” „Nu am multe documente. Foarte urât vorbește în cele pe care le am eu, dar sunt sigură că Lazarescu a scris mult mai mult...” „Vor ieși la iveală... O-ho-ho, câte s-au găsit de la Slavici în ultima vreme!...” „Eu voi căuta și de acum încolo. De unele știu, de altele cred că voi face rost. Durerea mea e că am găsit numeroase mențiuni la marea greșeală pe care a făcut-o Corneanu față de Uica Lazarescu, uneltind împotriva lui”. „Nenumărate memorii a făcut, în care a scris mizerii...” „Note la Securitate. Avea, n-avea ce raporta, se prezenta cu nota la Casa Conspirativă și... 'dădea din casa' lui Lazarescu, unde era primit cu brațele deschise.” „Îl acuza că era în cârdășie cu elementele reacționare, fundamentalist ortodox, dar și alcoolic. Și că îi plăceau femeile”. „Nu mai mult decât altora. Avea el căderea asta?! Tocmai el? Știu sigur de faptul că mitropolitul Corneanu s-a încurcat cu o evreică. Cu ea are un copil din flori, care e medic...” „Am auzit zvonuri, dar nu mă interesează viața lui intimă. Pe mine mă deranjează doar că într-o viață lungă de mitropolit nu a făcut nimic ca să-și repare greșeala care a dus la

umilirea și moartea unchiului meu. L-am rugat eu însămi să facă o cerere de reabilitare a lui Lazarescu și nu a vrut. A spus că e prea târziu, că ar râde Sfântul Sinod de el...” „Sfântul Sinod care l-a lăsat să moară în scaun. Dar nu degeaba i-au luat semnătura. Era șantajabil. Se orienta el după girueta, care arată direcția vânturilor, și poza în cărturărul smerit, însă în 1941 a fost arestat o lună pentru că a participat la rebeliunea legionară. Avea un unchi la Episcopia Caransebeșului, pe care tot Nicolae Corneanu îl cheama, și care era legionar cu acte în regulă. Nepotul, încă din liceu, cu frăția legionară”. „Era deabusolat, vulnerabil, și pentru că nu avea tată. Dacă i-ar fi spus atunci lui Lazarescu în ce situație se află...” „Știa Lazarescu. Ca și unchiul său, ca și episcopul Veniamin. Nu l-au lăsat de izbeliște. L-au hirotonit diacon la Episcopia Caransebeșului, ca să-l scape de război... și de alte încurcături, inclusiv amoroase...” „Îl acuza pe Lazarescu că nu a fost un călugăr de vocație...” „Dar ce? El a fost? L-au făcut călugăr la Cernica cu câteva zile înainte de a-l unge episcop. Exact la anii lui Lazarescu. Dar, de când a venit ca mitropolit în Timișoara, l-a avut la mână rabinul Ernest Neumann: l-a șantajat din cauza trecutului de legionar și... cu evreica aceea”. „Mie mi-a vorbit cu reverență și simpatie de Ernest Neumann, care a avut inițiativa întâlnirilor ecumenice la Timișoara”. „Da, că doar Neumann a condus viața religioasă în Timișoara. Corneanu a jucat cum i-a dictat Neumann. De tânăr a știut ce-s ordinele, că l-au recrutat din '48 și la Securitate. A primit ordine, ca în armată. Ordine pe care le-a executat fără să comenteze, că așa fac popii, de aia poartă uniforme... Și au grade”. „Și în Biserică, și în Securitate, și în Masonerie, și în Universitate... sunt grade”. „Ei, dar noi n-

avem uniforme”. „Nu toți”. „Doamne ferește! L-au băgat în atâtea porcării, l-au folosit în filaj, în spionaj... intern, extern”. „L-a prins Revoluția în deplasare”. „Există un document, din 20 decembrie 1989, semnat și de mitropolitul Corneanu, în care sunt condamnați așa-ziii huligani din Timișoara, adică revoluționarii...” „Eu n-am văzut așa ceva. Sunteți sigur?” „Absolut sigur. Documentul e din 20 decembrie... E semnat și de Patriarhul Teoctist și de alte înalte fețe bisericești. La cererea lui Ceaușescu”. „Mitropolitul Nicolae nu era la Constantinopol atunci?” „Nu, se întorsese în București. A semnat personal. Nu-i o semnătură cu pentru...”

— Ar fi culmea să fi făcut asta și... revoluționarii să-i propună să candideze la președinție!

— Suntem maeștri în a duce totul în derizoriu... L-am sunat pe Părintele Dr. Zamela, ca să îl întreb dacă știe ceva despre existența acestui document. Nu știa, dar își amintea precis că a ascultat un interviu cu Corneanu, în care mitropolitul Banatului recunoștea că s-a întors în țară în 20 decembrie și „a fost reținut în București până în 23 decembrie”. Oare de ce?

— Dacă ai fi avut ochi de văzut și urechi de auzit, ai fi scris acum că misteriosul Corneanu, în acel interviu, a spus că în preajma evenimentelor din Timișoara a fost la Constantinopol și că lumea de acolo nu a văzut cu ochi buni Revoluția noastră. Ca mai încoace, să spună că lumea internațională a simpatizat lupta și sacrificiul tinerilor pentru libertate. Tot timpul acest personaj a fost duplicitar. Știi că mă întrebam la un moment dat ce face Corneanu, ca și călugăr, cu atâția bani, și cu salariul de mitropolit, care

este mai mare decât al unui general, și cu banii din cutia milei, și cu solda de la Securitate? Acum am aflat și pentru ce strângea banii... pentru fiul lui medic, rezultat din legătura cu acea evreică. Nu întâmplător a ajuns să fie de partea evreilor. Nu întâmplător a fost șantajabil, el slujitorul lui Dumnezeu... „Dumnezeu, dacă există?!...”

— Am aflat deja, din trei surse, că acel medic, despre care lumea știe că e fiul lui Corneanu, al cărui portret îl ține în sufragerie, e în Timișoara, aș putea să-l caut. Și ce folos? Nu intru în intimitatea nimănui. Chiar și preoții vorbesc despre un confrate al lor, venit de la Caransebeș, care ar fi, de asemenea, fiul lui Corneanu... Domnul Profesor Bona mi l-a adus în birou, să-l văd, ca să mă conving. M-am prefăcut că nu observ asemănarea, tocmai fiindcă nu voiam să intru în can-can. „Cum nu vedeți, Doamna Profesoară?!... Vă aduc poze cu Corneanu când era de 50-60 de ani. Exact așa arăta!” De curând, un Părinte Doctor, pasionat de Istoria Bisericii, mi-a amintit de zvonul ăsta. „Seamănă leit! Dar s-a dat cu Paisie, împotriva lui Corneanu. Deci, nu-mi vine a crede. Cum să îl atace pe tatăl său?” Și în gândul meu: „Tocmai de aceea. Roata morii se-nvârtește. Grație genelor”. Corneanu va fi avut parte de dezamăgirea lui Lazarescu?

— Poate, dar la o scală mult mai mică. Nu se compară drama lui cu tragismul lui Lazarescu...

— Pentru că Dumnezeu există, și știi bine că eu nu am niciun dubiu în această privință, să nu ne facem păcate să vorbim despre lucruri pentru care nu avem documente. Mai cu seamă că personajul nostru, întâmplător sau nu, a murit între timp și atâția s-au rugat pentru iertarea lui.

Printre care și eu. Am intrat pe un teren minat. Dar trebuie să-ți spun și asta. Ții minte articolul lui Tomoni, în care era vorba despre un preot, Victor Mițiga, care, în prima zi a Revoluției, realizând că ținta este partea din față a Catedralei, i-a ajutat pe cei refugiați să iasă pe ușile laterale?

— Da. Și niciunul nu a pățit nimic, preotul a intuit corect, nu erau în obiectiv decât cei ce se aflau în partea din față Catedralei...

— În schimb, fiica aceluia preot Mițiga a murit la vreo doi ani după aceea într-un accident de mașină. „Nimeni n-a rămas nepedepsit”, a tras concluzia Domnul Profesor, cu o mimică... plină de subînțeles, ce-mi va rămâne mult timp în amintire.

— Mie parcă nu-mi vine a crede... că are vreo legătură accidentul fetei cu ce a făcut tatăl ei atunci pentru a salva oameni de la moarte...

— Toate se leagă, accidente sau nu, cam mulți s-au dus, ca să trecem cu vederea acest fapt.

— Mulți dintre cei care au fost implicați în revolta de la Timișoara și nu numai. Șoferul care a transportat morții, împușcați în cap în spital de către securiști, la Crematoriul Cenușa, a murit subit, precum și acel securist care se oferise să-ți dea informații despre mârșăvia acoperirii crimeilor... Nu ți se pare curios? Nu ți se pare că și noi suntem în pericol? De ce nu scrii și despre cazul în care însuși Corneanu s-a implicat în crima aceea? Dacă tot suntem în pericol de moarte, vreau să scrii tot ce știi, tot adevărul. Nu mai poți da înapoi!

— Am scris un roman în căutarea adevărului, nu a răzbunării. Nu mă dau înapoi să spun, ca tatăl meu, că mitropolitul Nicolae i-a distrus viața lui Lazarescu, sau, ca

bunicul meu, că pe Uica l-au omorât comuniștii. Și am fost de acord cu tine să-i spunem mitropolitului Nicolae „Îngerul Diavolului”, tocmai pentru că sub masca lui smerită, am văzut și eu multe pete cu aspectul bubei negre. De ce să vorbesc despre alte crime, când asta, despre care am vorbit amândoi, poate cu prea multă patimă, e una odioasă, foarte dezonorantă? Am respectat dorința lui Uica Vasile de a o scoate la iveală cu orice preț. Sper sincer că, dacă cineva va plăti pentru asta, aceea voi fi eu, care voi duce la editură banii pentru roman.

— Libertatea cuvântului e o cucerire a revoluționarilor din Decembrie. Noi trebuie să credem în ea.

— Pentru mine are valoarea unui simbol. În simboluri poți lovi oricât, dar nu le poți răpune niciodată.

— Nu-i exclus să murim și noi pentru libertatea cuvântului. Teoria ca teoria, dar practica te omoară.

— Măcar, vorba ta. Nu trăim ca ciorile. Încercăm să ne ridicăm acolo unde aerul e mai curat și *acvila non captat muscat...* Îți amintești de preotul care era dispus să-mi divulge ceea ce știa despre testamentul lui Corneanu, dar mi-a cerut, la schimb, documente cu scrisul lui Lazarescu?

— Țin minte că ți-am reproșat că nu i-ai oferit, cu vulgaritate, oarece la schimb...

— Domnul Profesor zice că n-a vrut Corneanu să se îngroape cu Lazarescu la subsol. Patriarhul i-a făcut asta.

— Vrei să spui că Patriarhul i-a nesocotit ultima dorință lui Corneanu? Cum a făcut el cu cea a lui Lazarescu?

— Știu doar ce am văzut: că li s-a făcut onoare egală celor doi foști mitropoliți ai Banatului. Ce-i în stânga e

și-n dreapta. Portretele lor, sub care sunt înscrise anii cât au fost la conducerea Mitropoliei, crucile simple, inscripțiile în oglindă de pe nișe... „O să vedeți că de acu' încolo se va face mai mult pentru Lazarescu decât pentru Corneanu. Patriarhul a pus piciorul în prag încă de când i-a luat mitropolitului Banatului dreptul de semnătură, după ce s-a împărtășit la greco-catolici”. „Dar nu l-a mânat la vreo mănăstire, l-a ținut mitropolit în scaun...” „L-a lăsat în scaun, dar fără nicio putere... S-a bazat pe Paisie, pe politica lui pro-ortodoxă”. „Ecumenismul e o tendință naturală în Banat. Mai degrabă sunt certați oamenii că vorbesc alte limbi decât româna în tramvai decât că merg să se închine la alte biserici...” „Nu uitați de teza lui Lazarescu – *În ce ne deosebim?* Prieteni, prieteni, dar cu obrazul curat, și voi, și noi...”

— Am auzit la televizor, chiar zilele acestea, pe unul dintre abonații Antenei 3, că, la voi, la Timișoara, este o situație paradoxală, la voi nu există DNA, la voi nu există corupți, la voi nu se fac rețineri și nici arestări. Tocmai mă gândeam și eu acum că în Catedrala Mitropolitană e un mare paradox. Aveți doi mitropoliți depuși întru eternitate în necropolă. Primul a lăsat prin testament să fie înmormântat în Catedrala pe care el a desăvârșit-o și a iubit-o cu credință. Dar testamentul nu i-a fost respectat nici de Sfântul Sinod, de atunci, și nici de discipolul său, copilul de suflet sau Îngerul Diavolului – că tot un drac e! Numai stăruințele Profesorului Doctor Gheorghe Lăzărescu au făcut ca ultima dorință a Mitropolitanului să fie îndeplinită, dar asta s-a întâmplat când deja era oale și ulcele, după ce sângele primilor îngeri ai libertății noastre au spălat treptele Catedralei.

Al doilea mitropolit nu a lăsat în testament (sunt sigur de asta și voi explica de ce) ca rămășițele sale să fie depuse în Catedrală, dar aceiași prefăcuți, aceiași actori, au considerat de cuviință ca nici acestuia să nu-i fie respectată ultima dorință! Acum revin și spun de ce Mitropolitul Nicolae nu a prevăzut că va fi coborât în necropolă. Că a fost legionar, că a fost turnător, că a fost criminal e clar, dar a fost totuși un om învățat. Eu l-am denumit Îngerul Diavolului, pentru că numai diavolul poate să fie atât de pervers, numai diavolul, ca să te ispitească, poate să ia și chip de înger! Deci Cornilă nu a vrut, cu certitudine, să fie față în față cu Mitropolitul, în lumea dreptilor, fiindcă și-a dat și el seama că nu se cuvine ca, în fața lui Dumnezeu, victima să stea alături de călău.

— Azi a fost parastasul lui Corneanu. Gata cu doliul! Nimeni și nimic nu ne mai oprește cartea din mersul ei... spre adevăr.

— Nu spre nicăieri?

— Spre nicăieri om merge noi. Laolaltă cu ceilalți români. Cartea e altceva. Ea are un obiectiv precis. M-am dus să-l văd astăzi pe Patriarh. L-am așteptat în fața Catedralei. Mașina de lux era trasă la scară. Lumea se îngheșuia să-l atingă, să-i ceară binecuvântarea. Și știi cum împărțea el binecuvântările? Ca un profesor de școală veche palmele peste ceafă!...

— Hi, hi, hi!... Chiar și seamănă cu Marius Chicoș Rostogan!...

— De parcă mi-ar fi simțit privirile pironite asupra lui, s-a oprit și le-a cerut celor din suită să-i aranjeze ținuta. După care a surâs presei și a început, cu mare greutate, să coboare scările...

— Dacă nu i-a curățat cu trafaletele portretul lui Lazarescu, degeaba a venit!

— Nu degeaba, se depun azi candidaturile eligibile pentru funcția de mitropolit. Al treilea mitropolit al restauratei mitropolii a Banatului...

— Praf în ochi! Jocurile se fac la Bucale, de acolo vine ora exactă.

— Și cea inexactă...

În loc de epilog 3

Vorbim de secolul al XX-lea. De-o țară comunistă, condusă de cel mai iubit fiu al poporului. De-o Securitate creată să apere regimul democrat și popular. De biserica lui Dumnezeu ridicată să adune credincioșii atei sau atei credincioși pentru a asculta cuvântul Domnului. De armata țării care avea nobila misiune să apere glia strămoșească de dușmanii exteriori, că de cei interni... Dumnezeu cu mila! De-un popor oropsit, care niciodată, dar chiar niciodată, n-a avut parte de un conducător trup și suflet pentru nația sa! „Trageți cu tunurile în Catedrală, să terminăm odată cu ea!”, porunca ministrului apărării Elena Ceaușescu în Decembrie 1989. Iar copiii la școală îi recitaseră poezii scrise de marii poeți de curte: „Tovarășa Elena Ceaușescu, mamă iubitoare...” Armata țării a tras în frații ei... a tras în copii nevinovați, a tras în Dumnezeu! A tras în mama ei de Țară!

E strigător la cer ca, în plin secol XX, cadavrele celor împușcați să fie duse la crematoriul Cenușa, arse pe furiș, ca să li se piardă urma! Niciun preot nu a strigat: „Doamne, apără-i pe români!” Niciun preot nu s-a așezat cu crucea în fața ostașilor: „Nu trageți, fraților, în frații noștri!” Niciun militar nu a dezertat: „Eu nu trag în frații mei!” Un singur general, dându-și seama de catastrofa pe care a pro-

dus-o, s-a sinucis. Sau a fost obligat să-și pună capăt zilelor. Dar nu a fost suficient ca să salveze onoarea armatei.

Niciun președinte, niciun secretar general al partidului comunist și niciun fiu, fie chiar și mai puțin iubit fiu al poporului, din blocul comunist, nu a fost împușcat de Crăciun, așa cum s-a întâmplat în România noastră.

Nici atunci, în acele zile sfinte, pătate de sângele martirilor Revoluției, nu l-am auzit pe Patriarhul BOR, cum n-am auzit nici pe cel mai mic dintre toți mucenicii lui Dumnezeu, să-i cheme pe mai marii FSN-ului la toleranță și la iertare... n-am auzit decât gargară,... gargară și iar gargară!

De aceea, nu m-am mirat când Mirela Radu-Lazarescu mi s-a plâns că este amenințată deja de prepuțoi că își va pierde catedra. Hm!... Un profesor a făcut-o atentă că romanul va stârni mare scandal și să aibă grijă ce va mânca și cum va merge pe stradă, că popii și securiștii au fost dintotdeauna „pe-o labă”!

Avea dreptate cronicarul Grigore Ureche când a spus că „De la Râm ne tragem”. Suntem un popor care a trăit și mai trăiește încă, târându-se,... ca o râmă.

Sfârșitul romanului

ANEXĂ

Președinte pentru o noapte

de George Safir

— M-am visat și eu președinte ca Geoană! Și, al naibii să fiu, dacă nu mi-a plăcut...

— Ai făcut și tu chef cu sticle imense de șampanie, á la Schumacher? Chiar, mai știi ceva de dragul de Schummy? Și-o fi revenit?

— Nu mai știu nimic de el. Dar am avut și eu un accident, ca Schummy, și s-a năruit într-o secundă tot ce clădisem...

— Vezi? Nu-i mai bine să scriem totuși un roman? Când te trezești dimineața, mai citești câte ceva. Mai bagi o... po(a)ntă. Oricât de... to(a)ntă. Ne mai facem o vreme de răs. Mai chattuim, mai comentăm, mai scriem o păginiuță, două. Încă un pas spre... nicăieri.

— Oricum, visul meu a fost atât de palpitant și beția victoriei atât de plăcută,... că nu m-aș fi supărat, dacă s-ar fi întâmplat aieva.

— Pentru o noapte, George? Eu cred că nici măcar o relație pentru o noapte nu se merită să ai... E ca un drum înfundat.

— Ci vorghești, fa?! Undi-i semiotica ta? Dicât o viață clăcaș or' pâlmaș, mai ghini o noapți... împarat! Dicât o viață di viermi, nu-i mai ghini o noapți sî șiu vultur? Uiti

un soldat diștept. Vini din permisâie amețât di tăt, adică mangî di bat. Serjentu major di la poartâ îl muștruluiești: „Uăi, n-aur, dacî nu ai be atâta, di mult erai caporal!”... „Hâc!”... răspundi soldatu’, „mă doari în pu... hâc! ieu când beu îs ... general, uăi!”

— Ha, ha, ha! Vezi la ce-s buni aburii... băuturii? Autoabureala? Și zici că ai ajuns azi-noapte președinte?... În visele tale!...

— Dapicumdar... nu? Am avut un vis lung și captivant, care cred că a ținut toată noaptea, dar, din păcate... Când m-am trezit, eram tot ca înainte. Mai visez uneori că am slăbit. Și mă scol tot cu 100 di kilii în braț. Știi și nașpa îi? Nașpa pi dracu! Când eram slab, îmi spuneau fetili că n-au și fași cu un sfrijât, amu ia îmi spun că pentru o bucățăcî di maț, nu trebi să ieie tăt porcu’...

— Mie îmi spui?! Of, câte vise din astea nu am și eu! Mă visez în casa părinților mei de la Carani, care, prin nu știu ce minune, a redevenit a noastră, visez că am născut o fetiță, sau că bunicii, tata, mătușa trăiesc, vorbesc cu ei... E atâta dulceață în asemenea vise!... Când revin la realitate, am un sentiment de frustrare. Nu pot continua visul cu ochii deschiși. Casa părinților e pierdută pentru totdeauna, o fetiță nu mai pot face și mormintele alor mei sunt pline... În asemenea momente, îmi îmbătrânește sufletul.

—Mi s-o înrădășinat ideia că sântem sortiț’ să merjim spri nicăieri, laolaltî cu tăt poporu’ ista di năcăjât’.

— Ha, ha, ha! La intrarea în Scoția scria pe o pancartă: „Singurul lucru bun din Anglia e drumul spre Scoția”. Numai că ăla nu-i spre nicăieri. E spre Scoția.

— „Face sens”, cum zic tinerii de azi...

— În schimb, la referendum au votat și scoțienii ca fraierii, pentru menținerea *statuquo*-ului.

— De ce să schimbe ceva ce merge încă? Ș-apoi, nu-s șî i pestriț' la mațf? Sî steie pi curu' lor! Șî când îi șiu-chesc englejâi di buși, sî cânti la șimpoi.

— Știi de fustița lor numită kilt?...

— Am auzit că nu poartă chiloți sub kiltul șeala.

— Chiloți nu, dar sticle de whiskey, da!

— Măcar ei au un brand de țară, noi ce mai avem? Mititeii s-au dus pi Apa Sâmbetii, sarmalili șicî ar și „orijinali” di pin Greșia, cozonacu' șini mai știe di pi undi, pandișpanu' la fiel, colacu' și covrijii... umblî câinii cu i în coadî... Cre'cî brandu' nostru ramâni mamaliga, suntem un popor di măligî! Or, dacî nu, atunși hoțâia ramâni pentru totdeauna brandu' nostru di Românică!

— Și sărăcia...

— Dintotdeauna am fost săraci. Și tare mi-e teamă că nu se va schimba vreodată această situație.

— Înainte de Revoluție am fost „săraci și cinstiți”. După, am devenit „săraci și proști”. Ne-am schimbat și noi cum și-a schimbat colegul tău numele, din Pizdachi Costicî, în Pizdachi Vasâli. Măcar de-și spunea Chizdachi...

— Dar suntem tare buni la limbarniță, la făcut osanale atât la șefi, dar mai ales la prepuțoi. Prea Sfântul, Prea Înaltul!... Uâi, sî-ni trag douî! Suntem creștini de fațădă, Dumnezeu e doar Dumnezeu, adică e El, nici Preaînalt și nici Preasfânt!

— Nichita Stănescu i-a cerut lui Mircea Cărtărescu să-i spună pe nume, să-l tutuiască. Pe atunci foarte tânărul confrate s-a codit. „Vai, maestre, nu se poate...” „Cum nu?

Nu-i spui lui Dumnezeu: ‘Tu, Doamne?’ I te adresezi Lui cu ‘Dumneavoastră’?”

— Am avut un șefuleț la Electrica, baptist. Băiat cuminte și civilizată. Nu conta dacă erai mai mare sau mai mic de ani decât el sau dacă erai mai mare sau mai mic în funcție, el la toți li se adresa cu dumneavoastră. Odată stăteam la o țigară, într-o pauză de masă și mai vorbeam și noi de una de alta, adică de... pu... litică. Se bagă și baptistul în vorbă și ne face sfânta morală a fumatului. „Și dumnevoastră, domn’ Petrici, fumaț’?” „Da ieu și am, paie în nas? Și mai lasi-mi la dracu! Tăti zăua-buna zăua... dumnevoastră-n sus și dumnevoastră în jeos. Zi-mi pi numi, Petrici, așa m-o botezat popa!” „Sântet’ glumeț, domn’ Petrici...” „Auz uăi, injineruli, ti bag în chizda mă-ti, uăi!” Am ramas toți cu gura căscată. S-a înroșit inginerul până în vârfurile urechilor și, foarte curiosi, așteptam replica lui. Cred că foarte greu i-a fost să rostească: „Și eu într-a mamii dumnevoastră!”

— Vai, dar ce civilizată a înjurat! Ia notițe, Safire! Și mitropolitul Corneanu li se adresa tuturor cu *dumneavoastră*. Între aropiați mai trimitea pe câte unul, absent bineînțeles, în *p.m.* Cam așa: „L-aș băga în *pe me!*” Tonul face muzica...

— Dacă ai ști cât am răs atunci!... Nimeni nu s-a supărat, dar, din acel moment, la fel ne înjuram și noi. „Uăi, Petrici!” „Și-i, uăi?” „Ti bag în chizda mă-ti, uăi!” „Și ieu într-a mamii dumnevoastră!”

— N-am înjurat niciodată cu voce tare. M-a învățat bunica să înjur numai în gând. Cu zâmbetul pe buze.

— „Fută-te Dumnezău să te fută de nefututa pământului!”

— Aliterația e... răcoritoare pentru mine!

— Eu înjur ori de câte ori mă enervez, vai, dar ce mai înjur! Și de Dumnezeu înjiur, cruși, bisăriși... anafurî. Dumnezăi' mă-ti di viați! Bisărica și crușea mami' voastri di tâlhari! Apoi dintr-o dată mi se face milă și Îl iau în brațe pe Dumnezeu... Uneori mai scap și câte o lacrimă... „Cu și ești ginovat, Tu, Doamni, dacî ieu sunt atât di prostovan și di pacatos?...” Și caut atunci să-L văd și El mi se arată blând și frumos, iar eu îl privesc, Îi mângâi barba albă și Îl întreb: „Doamni, Te-o mângâiet vriun muritor în ultima vremei?” „Nuuuu. Nu M-a mângâiat nimeni, fiule! Niciodată! Toți așteaptă de la Mine să le dau... bani, sănătate, noroc, viață lungă... și câte și mai câte! Dar nimeni, niciodată, nu M-a întrebat dacă Mi-e bine, dacă Am și Eu vreo dorință... Știi cum vine asta?” „Știu, Doamni. Așa-s și ieu, tăi' șer di la mini, guvernul, primu' ministru, statu', preșădintili, asociația di locatari, nevasta, flica...”

— De mine nu te-ai plâns, că te cicăleam cu gura me neobosât, cerându-ți în fiecare zi să scrii la roman?...

— Mai taci, fa, din gura șeie niodihnit! Cî nu scriu cu gura, cu mânurili scriu. Da' șe ai? Mai doarmi omu', nu numa' sula! Tu n-ai vre dicât sî scriu... Și ieu nu-s plângășos ca tini! O fac pi Gicî-duru... cî Gică contra îs di o viați...

— La început ai fost simpatic cu somnul tău. Dar acum, mă ții în loc pentru un vis!... Hai, spuni răbdî, sî duc odată cartea la editură!

— Și i-am zâs Lu' Dumnezău cî nimnia nu mă-ntrea-bî, niși pi mini, dacî am vrieo dorință... „Doamni, spuni-mi, îi adivărat cî, după moarti, sufletu'...” „Prostii! Invenții, dragul Meu... Omul are valoare doar cât este viu”. „Și

atunșiea... preoțai, călugări', pocăițai?...” „E treaba lor, Eu mă amuz cu ei, știi că le-am dat viața ca s-o trăiască din plin. E alegerea lor”. „Da' bisărișili?...” „E o mare risipă, fiule! Eu nu locuiesc decât în sufletele și în inima oamenilor buni...” „Da, așa-i, Doamni, ai mari dreptati, cî doar ne-ai lasat scris: *Acolo unde se întîlnesc doi oameni în numele Meu, aceea e biserica Mea*”.

— Nici în vis Dumnezeu nu ți-ar fi spus asta despre biserici! Mușcă-ți limba! *Ptiu, ptiu, ptiu, cruce de aur!*

— Nu-nțeleg di și mă contrazâși tu! Ai stat tu di vorbi cu Iel? Eu am stat, așa cî ar și casu' sî ti smerești și în fața me! Da' ia pi loc repaus!

— Tu știi că toți cei ce L-au văzut pe Dumnezeu au un nimb de lumină în jurul capului? O aură?... Trebuie să-ți pui web, ca să mă convingi.

— Vrei sî chiorăști? Gurî multî! Tași ș-ascultî! L-am întrebat dupî așeia: „Doamni, ești suparat pi mini, cî Ti mai înjuri din când în când? Cî am făcut și distuli prostii și distuli greșăli?” „Te știi, fiule, ți-am urmărit fiecare pas, știi ce ai făcut, cât ai greșit, dar te admir că ești printre foarte puținii care regretă din toată ființa lor... Că Mă înjuri din când în când... recunoaște că în ultima vreme ai cam luat-o razna...” „Recunosc, Doamni!” „Dar te iert mereu, că tu așa de frumos mă înjuri!... Dumnezăii mă-ti! Parcă eu n-aș fi vrut să am o mamă...”

— Zău că mă apucă mila de Dumnezeu!... Toate au început de la El... N-are părinți, n-are bunici, frați, surori. Tu când înjuri așa... frumos, nu la mama Lui te referi,... ci la mama dumneavoastră. Cu asta s-a cam înșelat Drăguțu'. N-o fi auzit bine de la așa distanță și la etatea Sa înaintată!...

— Stai sî vez’! „Dar fiul Tău Iisus? Și fași, Doamni?” „Fiul meu?! Ha! Frumoasă legendă... Sfânta Mea amăgire...” „Cum așa? Nu-i adevărat?” „Nu. Nu e adevărat, dar Îmi place povestea asta a evreilor. De asta îi iubesc Eu pe ei, că Mi-au dăruit un Fiu... cu asta Mă amăgesc și Eu... Sfânta mea consolare!...”

— Ce vis contorsionat! Evreii nu-L recunosc pe Iisus ca Fiu al lui Dumnezeu.

— Nu-L recunosc, dar atunci de ce se dau cu capul de Zidul Plângerii și regretă că ei l-au ucis pe Iisus?

— Își pun cenușă-n cap... Și câți bani nu fac din asemenea manifestări! Evreii sunt poporul ales. Domnul i-a însoțit pe drumul din Egipt spre Pământul Făgăduinței, transformându-se ziua în nor - să-i protejeze de soare și noaptea în stâlp de foc - să le lumineze calea... Când l-a chemat pe Moise sus pe Muntele Sinai, ca să-i dea cele zece porunci, i S-a înfățișat ca un rug de foc care nu ardea și l-a pus pe bietul evreu să-și acopere fața, să nu fie orbit de puternica lumină divină...

— Da’ eu l-am iscodit pe Domnul în vis. „Deci, și măicuța Maria...” „Mda, nici ea nu există, dar ia totul ca și cum ar fi. N-ai nimic de pierdut.”

— Cum să nu existe? A visat-o Bunul John. Aveam vreo 20 de ani, când, povestindu-ne unul altuia, într-o sâm-bătă seara, ce am făcut în cursul săptămânii, m-a luat deoparte și mi-a spus: „Eu am visat-o pe Maica Domnului! A venit aici, lângă patul meu. Dintr-un taler a luat fructe și mi-a dat mie niște bunătăți fără seamăn... De-atunci nu mai simt nicio durere și mi-e că n-am să mor niciodată...” Pe Emilia au îngropat-o deasupra lui. Din greșeală, un gro-par a lovit cu sapa în capacul sicriului Bunului John. Fra-

tele meu era acolo și... s-a gândit că ar vrea să vadă ce-i în sicriu. Au deșurubat capacul și... au pornit a-și face cruci după cruci. Arăta de parcă ar fi fost înmormântat atunci.

— Ce vorbești? Ionel, care umbla la femei și juca poker?!...

— Chiar el! Ne-a risipit entuziasmul prietenul lui Dan de la Pompe funebre, spunându-ne că așa bine îi îmbălsămează, încât țin și 30-40 de ani. Ce ți-a mai spus Dumnezeu în vis?

— „Sunt singur, fiule, singur în tot acest Univers... Dar ia spune-mi, fiule, tu nu ai nicio dorință?” „Nu am, Doamni, n-am nișio dorință, dacî am ajuns sî Ti țin în brați nu mai am nișio dorință!” „Fiule, ești primul care mă ține în brațe... de aceea voiam să-ți îndeplinesc toate dorințele...” „Doamni, nu mai am nișio dorință!”

— Ai realizat tu că, dacâ l-ai văzut pe Dumnezeu, nu mai ai ce să îți dorești?... Cum să mai ai vreo grijă dacâ ai văzut cu ochii proprii că Dumnezeu există? Ceea ce nici Corneanu n-a știut precis. Se întreba: o fi, n-o fi?

— Da, și Dumnezeu s-a mirat de reacția mea... „Curios...” „Di și, Doamni?” „Pentru că, fiule, aș fi vrut ca românășii tăi să o ducă de azi mai bine...” „Și?...” „Te-aș și făcut preșădinti, uăi!... Ptiu, la dracu, cruși di aur! M-am molipsât di la tini, uăi, uiti c-am înșeput sî vorghesc și Ieu ca tini, moldovinești...” „Amin, Doamni!”

— Ha, ha, ha! Dacâ a zis „la dracu” înseamnă că s-a molipsit și de la Uica Lazarescu. Nu era și el pe-acolo?

— Dapicumdarnu! Dacî îť spun și fășea Uica Vasîli ai sî ti bucuri tari mult!...

— O, chiar te rog!

— Fără rugășiuni. Niși lu' Dumnezău nu-i plași sî ti roji di Iel. Așa ne-o spus, „Fiule, dacă ești bun ai parte de tot ce ai nevoie, dacă nu ești bun vei avea parte și de ce nu ai trebuinți. Și abia atunci te caută păcatul. Deci, dacă vrei sî-ț' spui și fășea Uica, sî ti pui disarî pi framântat, sî fași niști plașinti cu bostan.

— Nu vrei poali în brîu?

— Musai cu pualili în brîu să li fași, cî altfel n-o sî li sâmțâsc gustu'... Gata îț spui, cî nu mă lasî inima sî tac... Uica îi învața pi înjeri... limba români!

— Drăguțu' ge Uica!...Nu degeaba a făcut el și Literele la Cernăuți, și Pedagogia la Budapesta. Vezi că era un bun român? Și un bun creștin? Dar ce președinte voia să te facă Dumnezeu? Președinte de țară?!...

— Doarî nu di colhoz și niși preșădinti la covata cu plașinti!

— Ai vrea tu! Acolo eu sunt șefă. Eu cumpăr, eu frământ. Eu ți le coc...

— Tăfî noaptia m-am zvârcolit în pat, cî erau alejirili!...

— Nu cumva te-ai zvârcolit de alte nevoi?...

— Ești culmea! Mă leși?... Se făcea că eram în campanie electorală. Aveam o echipă de campanie...

— Barbă aveai?

— Dapicumdarnu? De când am început să scriem la roman, mi s-a albit barba ca lui Uica Lazarescu...

— Dapulascî-i timpu' și la tini!...

— Timpul a trecut...

— Știi la ce mă gândeam? Că dacă eu aș fi fost în stafful tău de campanie, aș fi vândut imaginea președintelui scriitor!

— Ca Vaclav Havel.

— A fost un președinte bun pentru cehi. Nu, cea a scriitorului autohton, a lui Ion Creangă. N-a scris el Povestea Pu... orcului? Ah, ce ne-am mai fi distrat în campanie! Te-ar fi vânat pi tăti canalili, sî li mai spui cum îi cu Pu... orcu...

— Măi, vorbă lungă ce ești! Mă lași să-ți povestesc sau fași tu o povesti din mers? Vrei o povesti lungî, sau bunî?

— Și, și...

— Mă omori când nu mă lași să-ți spun și ce vreau eu...

— Nu, n-ar fi fost bine! Scriitorii nu mai au trecere la public... Am uitat că lumea nu mai citește...

— Dar ce face?

— Cheltuie... Ar fi trebuit să ne imaginăm cum ai să le dai tu rețeta prin cari sî facî parali. Ca Balzac!

— Balzac dăde rățăti di facut gologani? Cui?

— Celor cu bani, că doar nu proletarilor! Balzac îi învăța pe burghezi cum să acumuleze capital, cum să facă inginerii financiare, cum să scape de FISC, subterfugii, ce mai! Nu iera ca Ionică, „o bucată de humă însuflețită din Humulești... nici frumos până la douăzeci de ani, nici cu minte până la 30 și nici bogat până la 40,... care „...sărac ca anul acesta, ca anul trecut și ca de când se știe, niciodată n-a fost”.

— Eu fac ce fac și tot cu Creangă mă asemeni.

— Știi că în Banat e o vorbă? „Dă-I în sărăcie!” Măcar Creangă n-a ajuns să scrie pe datorie, ca Balzac...

— A fost sarac și șinstit!

— Așa-i dară?... Nu-i bună ideea cu scriitorii președinți... Hai că te las să-mi povestești cum te-ai visat tu preșident al României, până-mi vine altă idee... A fost un coșmar, nu?

— Pentru tine poate că ar fi fost un coșmar, pentru mine a fost doar un vis frumos. Se făcea că intrasem într-un nenorocit de partid, care mă susținea în alegeri. Nu eram deloc mulțumit, nici de partid, nici de acceptul meu de a fi candidatul acelei formațiuni. Îmi părea rău că nu stăteam întins în pat lângă nevasta meu (cum spun ceangăii)

— Ha, ha, ha! Feri închină o halbă de bere: „La mulți ani! Că sunt de zece ani cu nevasta meu!” „Cu nevasta mea!” îl corectează Ion. „Nu!” zice Feri, „cu nevasta ta sunt numai de 5 ani!”

— Hi, hi, hi! Cu nevasta aș fi privit mascarada politică la televizor...

— Dacă ți-ai luat plasmă să te desfeți cu Elena Udrea în alegeri!... Visul era din ciclul: „Fii atent ce îți dorești!”

— S-o ieie dracu di plasmî! Nu sî mai fabricî, șicî nu-s ecologâși, ai di mini șî cât consumî, vreo 300 di wați pi orî! Îț dai tu cu sama cî nu meritî sî belești ochii la tili-vizor cu plasmî, cî ti belești la pungî!? Ieu am luat un Led-eu, aista niși nu învârti contuaru. Deci visu' neu iera mai digrabî din ciclul: „Acum bea, Grigori, agheasmî!” Aveam un fost coleg, Sandu, care-mi era în staff. Cu el vorbeam despre alegeri. „Taci, băi, n-avem nicio șansă! Nu vezi cum stăm în sondaje?” „Șefu', eu am gura 'aiurită'... știi matale cum a fost cu ziaristul ăla... Ce am zis eu s-a adevérit sau nu?” „Atunci a fost altceva, hai, lasă vrăjeala! Adu-mi o cafea, dar, vezi, să fie tare! Să-mi pună și un pic

de coniac! Hei, nu prea mult, că m-oi îmbăta... asta mi-ar lipsi acum, să mă fac de că... cao!”

— Agheasmă cu coniac, Grigore?!... Treabă-i asta? Și cu..., și cu... ca pe Dâmbovița.

— Și pe Bistrița! Toți cei din staff... lingăi de lingăi, curve și trădători, așa cum îi stă bine românului. În față slugi, iar în spate făceau pe șmecherii. Te lucrează apropiții, de nu valorezi nici cât o ceapă degerată până la urmă în ochii lumii.

— Nu-i musai, dar mai știm cazuri din astea... în care trădarea e... lucru dracului în casa popii...

— Mă gândeam că pe Sandu va trebui să-l răsplătesc cu o funcție dacă ajung președinte, că el era băiat bun, devotat...

— Ca Nicolăiță... Nu era mare lucru să-l iei și tu... consilier, cum l-a luat Lazarescu pe copilul de casă, „ce ducea cupele cu vin/ curtenilor la masă”.

— Curtenilor din... curtea Mitropolitanului... Măi, dar știi cum mă înăbușeau emoțiile, mă strângea cravata la gândul că o să fiu președinte? Nu mâncasem nimic, în afară de anafura pe care mi-o adusese mama. Cică era de la un preot cu har... Și după ce am băut agheasma, mi s-a umflat pâinea ceea în stomac.

— Bea, Grigore, agheasmă!

— Iaca, am băut! Mă crezi că mai simt, încă, gustul de busuioc sub limbă?

— Te cred, că și eu, de câte ori te aud manevrând bri-cheta ca să-ți aprinzi țigara, simt miros de fum.

— Purtam o cămașă, de care zicea mama că era sfințită. Mă cam strângea la gât. Mă gândeam să nu care cum-

va să-i plesnească vreun nasture, că voi fi primul președinte fără nasturi la cămașă!...

— Purtai o cămașă di la mamucî, prezidențiabiluli? Și... devenise strâmtă cămeșa? Ha, te-am prins! Te-ai îngășat!...

— Tași, fumeie, cî pierd șâru'! Cred că mama a dat toată pensia de agricultor pe ea. Tot așa a făcut și când eram holtei. Câte cămăși nu mi-a făcut cadou!... Toate erau duse la preot, la mănăstire. Le aghesmuia și le sfințea popa, să se însoare băiatul. De aceea făceau fetele coadă la ușa mea!

— Pe naiba! Ea te voia om serios, nu gagicar... „că la... pupat, tot prostu' se pricepe”, și Trăsnea lui Creangă, care-i di pi la voi...

— Nim'nea nu pupî ca mini, fatî hăi! Cum adicățiile di pi la noi? Manânși zăși pâni pânî la Humuleștii lu' Nicî.

— Șinși pâni coapce ge minie...

— (Dapulascî ț-oi coașeo și ieu! Macar o datî!) Până la urmă tot mi-a copt-o una! Degeaba m-am ținut eu bățos! Aș mai fi „flocăit” vreo câțiva ani. Ei, nu-i dracu ăsta, care te ispitește?

— Ptiu, ptiu, ptiu, cruce de aur!

— Flăcăit am vrut să spun! Doamne ajută! Cine știe ce-o fi și cu preoții ăștia... „Poftiți, șefu', cafeluța! Sunt o grămadă de ziariști afară... Unul m-a bătut șmecherește pe umăr. Știe el ceva, a zis că are o presimțire...” „Sandule! Mă-ta-n cur de golan! De ce nu mi-ai spus, mă, că-i fierbinte? Ia uite, am pătat cămașa asta sfin... ptiu! Era să mă dau de gol. Nu trebuie să știe nimeni că am cămașa sfințită”. Ce-ar mai râde Iliescu de mine, el, „liber cugetătorul”!

— A prins tătucu Iliescu două mandate... și jumătate?! L-a vrut poporul! Eu am auzit de Iliescu de la un profesor de Metodică de la noi, prin 1986, în vremea lui Ceaușescu. Îl chema Ioan Dalea și era din Caransebeș. Mergeam odată împreună spre centru și în dreptul Catedralei s-a oprit, și-a făcut cruce și a zis: „Dă-i, Doamne, lui Iliescu să ajungă ce îi doresc eu!” „Ce să ajungă?” „Președintele României!”

— Multe s-au legat la Catedrala aia! Te pomenești că de asta a ajuns Iliescu președintele României! Că s-o rugat profulețul ăla.

— Ha, ha, ha... L-am sunat odată la telefon pe profesorul Ioan Dalea și mi-a răspuns nevastă-sa. Eu, politicoasă, spun cine sunt și că vreau să vorbesc cu tovarășul profesor. Răspunsul soției de universitar: „Da’ șcie dracu unge-i!”

— Hi, hi, hi... Era la uns! Hi, hi, hi! Auzi ce-am mai visat! Mă întrebă Sandu: „Sunteți obosit, șefu’?” „De ce crezi că beau cafeaua asta? Și nu are niciun gust fără țigară! Mama ei de viață!”

— Ai uitat ce ți-am spus? Cafeaua fără țigară e ca sexul fără sulă!...

— „Luați o țigară de la mine, șefu’, că n-o fi foc! Acum se permite, că e mare stresu’. Eu de când tot zic că mă las... Când mori, trebuie să-ți găsească ceva la autopsie!” „Tu știi ce fel de țigări fumam... Kentul îmi face greată”.

— Ce fumai? Carpați fără? Ca George Aaron și ca uica Pompilie?

— LM roșu, ca mama ta, numai că eu preferam super-lungi, adică de lungă... durată. „Lasă, șefu’! de acum, ca președinte... ori Kent, ori trabucuri...” „Hi, hi, hi! Oare

cum mi-o sta cu sula aia în gură?” „Apropo, de când aveți barbă, semănați foarte bine cu Fidel Castro!”

— Tu? Fidel?!... Ha! Mai degrabă credincios decât... fidel. Am văzut popi fumând pe ascuns, ca să nu-i vadă enoriașii. Dar prezidențiabilii cum o să apară în public fumând? Nu e civilizată. Vremea lui Fidel Castro a apus. Lasă-te de fumat! Face rău la inimă.

— Sandu zicea că arăt mai „entelectual” cu țâgara în bot..

— La noi și substantivele au grad de comparație: mai intelectual? Mai hoț, mai curvă, măi animal politic...

— Mai „bă animalule!” Își schimbase Sandu comportamentul față de mine. Era slugarnic, de parcă n-am fi fost colegi. „Chiar tu ți-ai găsit, băi, să-mi amintești că suntem o nație de lingăi? Ia vezi, te spun lu' Geta!” „Ha, ha, ha!” „Ce-ai găsit, omule, de răs? Te-ai țicnit înainte de a ajunge eu președinte?” „Știți... ăă... mai ții minte petrecerea aia de la Colibele haiducilor, când am dansat desculți? Ce vin bun aveau ăia acolo! Dar e ospătărițe!” „Mi-aduc aminte... a trecut ceva timp... Dar ce e de răs?” „Ne-am cam matolit atunci...” „Mai ales tu! Pe mine nu știu dacă ai să apuci să mă vezi amețit vreodată, sunt foarte rezistent; în curaj, da! Așa, și?” „Te-am întrebat atunci dacă te-ai culca cu nevastă-mea. Tu, ca un bun prieten și creștin, ai spus că nu”. „Normal! S-au terminat femeile? Măcar între prieteni să nu sărim calul!” Ce puteam să-i spun? Nici dacă-mi plătea nu m-aș fi culcat cu ea! Ce să faci cu balabusta aia?!

— Pe la noi se spune că toate muierile-s faine și că bărbatu' care nu dzice așa ori nu-i gestul ge bat ori îi bi-tang...

— Ce-i ăla bitang?

— Un fiel ge porcovan...

— Ah, zău? Păi, de-asta or fi reacționat ei așa. „I-am spus lu’ Geta că n-ai vrea să te culci cu ea”. „Ești nebun, tu asta discuți cu nevastă-ta? Și ea ce-a zis?” „S-a sculat în patru labe, în toiul nopții, și m-a întrebat: ‘Dar ce mă-sa-n cur, vrea ăla, măi? Vrea doctorițe, vrea inginere?’” „Hi, hi, hi! De asta a făcut ea facultatea de electrotehnică? Hi, hi, hi! Dupe care ai luat-o la întors, nu-i așa?” „Nu era păcat să nu? Dacă tot m-a trezit...”

— Măi, da’ voi de-astea discutați în campania electorală? Ia mai pune ceva sare și piper!...

— Te las pe tine, doctoreaso, că tu așa știi să mă răstălmăcești! Aștept să văd cum m-ai face tu președinte la covata cu plă... sule.

— Ha, ha, ha... Nu fabula! E ocupat locul, nu s-a vacantat.

— Hai, retrage-te și fă-mă președinte până la capăt! Vreau să văd cum îți intri în rol.

— Nu te mulțumești că te-am făcut scriitor? Te public și ca narator, și ca dramaturg, și ca poet, și ca humorist, și în limba literară și în cea moldovinească... La cub!

— Eu am visat că poți mai mult de atât.

— M-ai visat și pe mine?!...

— Ai tras mașina în fața blocului meu, m-ai claxonat... Am coborât bucuros că te văd. Voiam să te sărut. Dar tu, nimic: „E presa cu ochii pe noi. Trebuie să fim discreți și eficienți. Ia ziarele astea și distribuie-le...!” „N-avem bani nici de materiale... din ce să facem un ziar?” „Îi scot din Bancă! Investesc în tine. Dar fii sincer! L-ai visat pe Dum-

nezeu?” „Da. Chiar crezi că voi ajunge președinte, că-mi va rezista inima, nasturii de la cămașă?” „Cum L-ai luat în brațe pe Dumnezeu? Sloganul nostru va fi „Vino, să Te iau în brațe!”

— Ha, ha, ha! Ai văzut? Eu ți-am adus în somn sarea și piperul. Acum, pe bune! „Vino, să Te iau în brațe!” e cel mai original slogan de campanie pe care l-am auzit.

— Mai cool decât “Yes, WE CAN!”?

— O-ho-ho! Face legătura dintre om și Dumnezeu! Ce putere mai mare îți poți imagina? Obama a fost ajutat de o echipă de 200 de specialiști în comunicare să câștige alegerile. O, și cum încă...

— Nepotul unchiului Sam...

— Nu mai spune! A fost crescut de bunicii săi albi!...

— Mi-aduc aminte că i-au „omorât” bunica în prețiaua alegerilor. Cine știe cât or fi ținut-o moartă pentru efectul ăsta psihologic... Ca Bulă, care și-a ținut bunica moartă în geam, ca să-i mai aducă poștașul o pensie...

— Semioticienii au lucrat foarte abil în cazul lui Obama. Pentru albi, el era alb, copilul unei studente albe, care a greșit din dragoste și al cărei fiu a fost crescut de părinții ei, impecabili cetățeni americani. Pentru negrii șeia americani, era negru, căci era însurat cu o negresă, cu care avea două fetițe negre. Pentru intelectuali, era absolvent de Harvard. Ca și viitoarea primă doamnă a Americii...

— Și pentru Băse s-a lucrat bine în campanie, cu „Să trăiți bine!” și cu flacăra violet...

— Au avut cu cine... Salutul unui căpitan de vas ar fi trebuit să le dea fiori pe spate, că numai democrație nu le putea aduce, și Aliodor Manolea... să-i umfle de răs..., că

naiba mai crede-n farmece și-n descânțece în secolul al XXI-lea... La așa popor, așa președinte! Dar mai ții minte dansul lui Obama cu Michelle? Ah... i-a uns pe suflet pe americani!... love-story, romantism, grație... S-au gândit șiăștia ce-i fac campania lui Ponta să facă figura asta. L-au pus să danseze cu Daciana. Pe muzică populară. Ei, da' ge unge feeling? Sau macar o țărucă ge fainoșag...

— Ce-ar fi să dansăm și noi? Te-aș plimba pe tot ringul...

— Da' ce suntem noi?... Maimuțoi? Avem alte atuuri...

— Cum ar fi?...

— Tu L-ai luat în brațe pe Dumnezeu și ai vorbit cu El... Ca Noe, ca Moise...

— În visul meu, erai foarte grăbită să pleci.

— Cred și eu. În preajma unui președinte miroase a... „A ce miroase asta?”

— M-am rugat de tine să-mi rămâi alături. „Nu mă lăsa singur tocmai acum! Lași un președinte singur? Ți-ai cerut permisiunea să pleci?” Te-ai oprit în ușă și mi-ai spus: „Dacă acum, sau peste cinci sau peste douăzeci de ani vei ajunge președinte înseamnă că merită să crezi asta”. „Eu sunt președintele!” era cât pe ce să strig din toți plămânii.

— Ești gata să mori pentru asta?

— Ai înnebunit? S-o crezi tu!

— Uite, Vladimir Jurăscu mi-a povestit că în anii '60-'70, când masele trebuiau culturalizate până la genunchiul broaștei, actorii se duceau în turnee din sat în sat, din cămin cultural în cămin cultural... Juca în Meșterul Manole și a ajuns din aproape în aproape să dea o reprezentație la mănăstirea Curtea de Argeș. Au fost aduși din toată regi-

nea oameni cu mașinile, așa că emoțiile actorilor au atins paroxismul: „Dacă nu mor acum, sunt un nimic!” Joacă actorii, dând tot ce pot din ei, în final Jurăscu își face aripi din șindrili ușoare, se aruncă în gol... un murmur asurzitor se aude, el cade... pe moale, dar nu se mai poate ridica. Se năpustiseră asupra lui: „A muriit! A muuuriit Meșterul Manoleeeee!” Unii au început să-i dea prim ajutor, alții să smulgă hainele de pe el. E un pas de la ficțiune la realitate!

— Da, dar invers. Treci din realitate în vis...

— Știi ce nu mi-ai spus? Cum arăta Dumnezeu...

— Nu se poate descrie în cuvinte, Dumnezeul pe care l-am văzut eu nu-l pot descrie... dar nici nu știu dacă l-am văzut numai cu ochii... nu pot să exprim ce am văzut și ce am simțit pentru că sentimentele nu vorbesc.

— Cum o să cuprinzi cu doi ochi nemărginirea, și cum o să ai cuvinte pentru ceva ce nimeni n-a trăit vreodată?!...

*

— E dracu gol femeia! De câte ori n-am vrut să las romanul baltă și să mă ocup de viața reală! Dar vocea ta mă urmărea și-n somn: „Nu mă lăsa singură chiar acum!... Vei avea răsplată... în nemurire”.

— De-asta te-ai simțit îndreptățit să-mi ceri să-ți fiu alături în campanie? Te gândeași că îți sunt îndatorată. Și ce-am făcut în vis? Te-am refuzat, nu-i așa?

— Ți-am spus că nemurirea nu e pentru mine. Și nici pentru tine, că omul are valoare doar cât este viu. Așa mi-am spus Dumnezeu...

— Eu te-am visat de două ori, scurt de tot: prima oară ne certam, cum de-atâtea ori am făcut-o, și în același timp am realizat amândoi că suntem pentru prima oară față în față. M-ai luat în brațe, uitând de pricina gâlcevei, și mi-ai spus: „Vai, ce dulce ești!” Iar azi-noapte, te-am visat din nou. Știam că ai să vii și mi-am pus o mască, să-mi curăț și să-mi tonifiez pielea obrazului. Ai ajuns mult mai devreme, ai sunat. Nu puteam să te țin la ușă, așa că ți-am deschis.

— Și iar te-am luat în brațe!

— Da, dar am fugit să-mi spăl masca... mortuară, că se făcuse tare ca gipsul, și, când m-am întors, stătea în camera electorală, de vorbă cu fratele meu.

— Tu erai în stafful meu de campanie, într-o poziție foarte importantă.

— Ai visat, Mr. President! Eu nu sunt o... oarecare..., nu pun boticul la utopii. Ghici ce aș face eu dacă, prin absurd, ai ajunge tu președinte?

— Mi-ai cere un tiraj de un milion de exemplare pentru romanul nostru și ai umbla din azil în azil și din mănăstire în mănăstire, ca să le citești cartea celor ruși de lume...

— Touché! Mă cam citești pe dedesubt. Îți fac hatârul de a-ți asculta și povestea cu președintele. Deși tema îmi provoacă o greață. Tocmai am primit un mesaj pe celular. „Când în țară era foarte greu, strămoșii noștri au adus un neamț, pe Carol I. El și urmașii săi au făcut România modernă. Hai la vot, să votăm un neamț! Istoria se poate repeta...”

— N-ari urmași neamțu ista...

— Da' mai poace să faci rost la noapce... că-i Halloween, noaptea tuturor sfinților. Și când se roagă sfinții pentru tine și frumoasa ta țară!... Dai un ban, iei un vot și... știi că merită...

— Știi tu că se cumpără voturile?

— Dapicumdarnu? Și nu cu pixu' sau cu uleiu' ge floare... Cu bani cash. La prezidențialele trecute, media era de 50 de lei pe vot, dar la ananghie, seara târziu, ori dacă era nevoie de dribluri ori tripluri, se ajungea, prin licitație „tacită”, la 300 de lei. Bine, nu se dădea nimeni înapoi de la șantaj, ca să facă economie pe unde se putea...

— La mini să vii cu egzămpli clari...

— Videanu și gașca au achiziționat un program eficient, au colaborat foarte bine cu telecomunicațiile și au dat

câte un telefon cu cartelă orange (că doar au fost cândva portocalii și dâșii) tuturor reprezentanților PDL, susținătorii lui Băse, în toate secțiile de votare, din capitală până în ultimul cătun. Aceștia dădeau raportul din jumătate în jumătate de oră: câți au venit la vot, câți au votat cu Băse, câți cu Geoană. Aveau o normă de voturi pe secție, pe care o realizau cum puteau, dar, pe măsură ce se apropia închiderea urnelor, fiind tot mai sperați să adune voturi, plusesau... de ajungeau să dea 3 bastoani pi cap di votant.

— Da' ghiduși mai ești!...

— Nu glumesc. E vorba de voturile disperării... de după lăsarea întunericului. Că pe lumină, se rezolvau la grămadă voturile. Unii primari ștampilau în birourile lor buletinele de vot cu care trebuiau să contribuie sau jonglau cu urna mobilă.

— Cum anume? Am auzit și eu de șmecheriile cu urna mobilă. Votau în locul bolnavilor? Sau îi obligau să voteze într-un anumit fel?

— Mai întâi îi înmulțeau pe cei incapabili să se deplaseze.

— Hi, hi, hi! Cu creionul pe hârtie făceau înmulțirile...

— Medicul scria și parafa adeverințe medicale pentru zeci sau sute de așa-ziși pacienți care nu se puteau deplasa până la secția de votare.

— Da' n-aveu niși pi dreacu!...

— Slavă Domnului! Mânuiiau ștampila ca pușca. La foc automat. Bucuroși că aveau și ei importanță, că se interesa cineva, în sfârșit, și de ei și că... puteau face încă oarece pentru țărișoară, slobozind un anume vot, într-o anume urnă... Simplu și de efect.

— Am auzit din astea, dar eu am luptat cu mâinile curate. Ce nevoie aveam de găinării, cât timp aveam susținere di foarti di Sus?

— Lasă-mi totul scris. Voi citi textul tău mâine dimineață... de la șapte, ca de obicei.

— Nu pleca! Trebuie să mă susții în campanie!

— Am făcut noi vreo înțelegere în vis?

— Da. Vrei să dai înapoi?... Tu să dai bir cu fugiții?!

— Atunci, nu plec chiar acum, deși mi se închid ochii. Am mai făcut o campanie electorală, George. Nu sunt chiar o mimoză. Poate o să-ți povestesc câte ceva de-atunci. Dar, spune-mi, de parcă ți-aș fi duhovnic sau psiholoagă...

— Pisăloagă precis...

— ... dacă ai pe conștiință ceva cu care cineva te-ar putea băga în corzi?

— Oricine poate să te acuze de orice și tu să nu fii în stare să te aperi, ci să juri...

— O, lasă-mă! Cine crede un jurământ? N-a crezut Sinodul jurământul unui ierarh bătrân...

— L-a crezut, cum nu? Erau obligați să nu-l ia în seamă. N-am păcate... compromițătoare, fată dragă. Și dacă aș avea, nu ți le-aș spune ție. Ai uitat la cine am eu intrare?

— A, da... Atunci te întreb eu: n-ai unul-doi copii din flori?

— S-ar putea să am, dar copiii sunt o binecuvântare.

— Să-ți trăiască! Dacă nu te ocupi de ei, s-ar putea să te trezești cu un proces de paternitate... Sau cu reproșuri din partea lor prin presă.

— Crezi tu? Ar aștepta să ajung mai întâi președinte și după aceea m-ar trage de... sulă!

— N-ai fraierit lumea cu contractele tale, nu ai tras pe nimeni în... piept?

— Încă nu. Însă am scăpat prea multe nefu... mate.

— Nu mă interesează regretele tale...

— Poate vin să se plângă la Televiziuni ca fetele de la Căpâlna... că nu le-am fu... mat.

— Aoleu... asta nu dă bine! Sună a prostănac. Ține repede piua, să nu pățești ca Geoană!

— Îmi înnod... aia! Termină cu superstițiile!

— N-ai călcat pe nimeni pe trecerea de pietoni?

— Pe picior, poate, altfel nu...

— Ești șantajabil?

— Da, am fost șantajat de tine să scriu acest roman: „Nu mă lăsa singură chiar acum!” Plângăcioaso! Speri-oaso! Vii cu așa întrebări la mine!...

— Am vrut să te cunosc mai bine. N-am scris noi un roman împreună?

— Alături... la distanță?

— Lasî... po(a)ntele! Nu alături. Dar împreună, da.

— Întâmplător sau nu?

— Fără îndoială că nimic nu e întâmplător. Însă nu-mi dau seama cum de am reușit să ajungem la un bun sfârșit...

— Ți se pare bun? Ești tu bună...

— Bună e Elena Udrea. Bună pentru România!... Să-mi scrii despre visul tău de președinte. Cum să câștigi, măi, puterea și să o pierzi după o noapte? De fapt, de ce mă mir? Că n-ai fi primul, nu ești singurul....„Cel votat de mine la primele alegeri prezidențiale a fost... nouă ore președinte!” făcea mișto Raoul de... prostănac. Tu cât ai dormit în noaptea în care te-ai visat președinte?

„Șefu, mi-a telefonat Sergiu de la General Impex. A spus că nu vrea să aibă emoții”. „Cum adică?” „Nu vrea să piardă banii. Zice că poate pune la dispoziție autobuze”. „Pentru ce? Turism electoral? Nu! În niciun caz, să nu aud așa ceva! Dacă simt o mișcare de genul ăsta, eu voi fi primul care va anunța presa. Priceput?” „Priceput, o să-i explic poziția noastră”. „Ai grijă cum îi vorbești, să nu se simtă jignit! Nu vom lupta cu arme necinstite”. „Dar ei luptă. E corect?” „Treaba lor. Noi vom intra cu mâinile curate!”

— Și câte voturi ai luat cu naivitatea ta? Soție, prieteni, amantă, șieva preceni ge băuce ge la birt?

— Cum câte voturi? Nu ți-am spus că am ajuns președinte?

— Pe cinstite?! Hai, măi!... Politica e murdară. Am un vecin academician, care a candidat la nuș'ce poziție pentru Primărie și avea în programul electoral unirea Basarabiei cu România! Țin foarte mult la el, îl știu de mică. În perioada aceea, mă tot ruga să îl votez. Eu aveam altă opțiune. Nu voiam să-l necăjesc, așa că îi promiteam minunea aia de vot. Când m-am dus la vot, am dat bot în bot. „Contez pe tine?” Ce să conteze, că am votat cu cine-am vrut. M-am simțit vinovată. A doua zi a venit la noi în vizită. Nu știam

unde să mă ascund de rușine. „Nu-ți fă nicio problemă. N-am avut decât două voturi. Al meu și al nevastei. Nici măcar fiică-mea nu m-a votat”.

— N-avea nici amantă?

— Se vede treaba că nu. Mai mare rușinea!...

— Greșeală strategică! Nu se merge cu soția în campanie... N-a învățat nimic de la Cuza, de la Băse...

— Cu amândouă, Părinte! Nevasta știe că sunt la amantă, amanta crede că sunt la nevastă, și eu pot să-mi fac propaganda electorală. Că, oricum, dacă ai apucat să vezi o femeie,... le-ai văzut pe toate.

— La alegerile trecute, am făcut și eu parte dintr-un staff de campanie electorală. Fără soț și fără amant. Îl ajutam pe fratele meu, care, dacă zicea cineva ceva de sorăsa, făcea moarte de om. „Miruța, tu numai să-mi spui mie!...” Aftobuzul e armă de luptă în campanie. Mai dihai decât programul electoral și avizul CNSAS că n-ai făcut „puliție pulitică”.

— Ei, pi dreacu!

— Ai uitat că m-a sunat comandantul Costică să-mi spună că va câștiga Băsescu, fiindcă au primit ordin, de la prima oră în ziua alegerilor, să dea drumul la turisme? Tu știi câte voturi poți scoate cu aftobuzul în turismul ecumenico-electoral? Mai ales la voi în Moldova, unde Ștefan, după fiecare bătălie câștigată cu turcii turna o mănăstire?

— Și-un copil Amariei, Apetrei, Atudosii, Aionițoaiei...

— Un plod pentru norod... să aibă azi cine să meargă astăzi la vot. Că doar Moldova era pentru urmașii urmașilor voștri, în veacul vecilor...

— Doar că-i ruptă în două ca fundul cu două buci...

— Crăpată ca un harbuz, ca o lebeniță... dulce.

Sponsori să ai pentru benzină și bani mărunți să le dai la babe pentru lumânări de aprins pe la mănăstiri. Știi ce conversație am auzit eu însămi între un agitator de campanie și o băbuță „călătorită” cu auftobuzul, ca să aibă Geoană spectatori pe la mitingurile din Oltenia?

— Dacă-mi spui...

— „Nu-mi dai și mie, maică, bani de-o pâine-două? Că n-am mâncat neam și mi se face rău de la auftobuz...” „Numai dacă-mi sugi sula, maică!” „Dacă trebuie..., ți-oi suge-o, maică...”

— Printre jinjii... „Sugus – bomboane gumate”...

— Nu e banc, George. Zău că nu-mi vine nici acum să râd. Ce i-aș fi aruncat o piatră-n cap la prost-crescutul ăla! „Băi, animalule!”

— Nu i-ai spus lui frate-tău?

— Nu, că-l omora!...

— Și nu era mai bine? Ce nevoie ai de compatrihoți ca el? Vezi, și de-asta mergem spre nicăieri... Nu luăm atitudine, îi lăsăm pe ăștia să ne conducă...

— Am scris articole, editoriale, am scos ziare... în campania aceea. Sofisticat sau simple, reverențioase sau... porcoase, pe gustul tuturor, că nu știai de unde apare... Măria Sa votul. M-am plâns de faptul că părinții mi-au dat numele unei mătuși (printr-un fel de copy-paste...) Ei bine, am avut atâtea pseudonime în presa de Severin, încât ajunsese să nu mai știu dacă am scris sau nu eu un articol, până nu citeam câteva fraze. Nu semnam cu numele meu decât editorialul. L-am luat în echipă și pe Profesorul Oancă, bietul, care combătea aprig și – cred că singurul – cu convingere. Semna și el pe bune, dar și cu pseudonime. Știu că la un moment dat m-a sunat revoltat că apărea sub semnătura lui

un articol de toată jena, scris de un diletant, un articol absolut idiot! Ah, ce-am suferit când am văzut că eu scrisesem acel articol... Scriam și discursurile președintelui de partid, care fie că uita pe unde le punea, fie nu știa să le citească și spunea tot dume de-ale lui... dar nu era niciun bai, căci populația adunată de prin sate pentru o preumblare cu tricou nou, sub o umbreluță cu însemnele partidului, înțelegea unde să pună ștampila. Și numai asta conta. Eficiența unei campanii se stabilește la urnă. Aveam o cameră electorală și o sală de sport pentru întruniri. Curtea era mereu plină. Un permanent du-te vino, indiferent de oră sau de condițiile meteo. Ședințe secrete, ședințe publice. Informale, formale. Distracție de distracție! Ce energie aveam! Ce voce! Și ce putere de convingere!... Și ce folos? Am pierdut totul. Am vrut de a doua zi să devin rea. Dar m-am răzgândit. Sunt la o vârstă la care nu merită să-mi mai fac păcate. Și mă abțin... de la ce mă pot abține. Făceam inspecții cu Doamna Profesoară Boldureanu, o scumpete de femeie. La un moment dat, a refuzat cafeaua oferită de gazde. „Sunt hipertensivă...” s-a scuzat. „Atunci de ce fumați?” „Fiindcă la țigară nu pot renunța...”

— Asta-i ca-n bancul cu accidentul feroviar. Deraiază un tren. Călătorii răniți, SMURD, ambulanțe, elicoptere, se fac reportaje la fața locului. Mecanicul de locomotivă declară: „Am văzut doi oameni pe șine, nu puteam trece peste ei... Am frânat brusc, m-am oprit...” Maria, tipa de pe șine: „Făceam amor cu Ion. Mie îmi venea, lui Ion îi venea... nu ne puteam opri. S-o oprit cine-o putut?”

— Ha, ha, ha, ha!... Nu mă pot opri... din râs...

*

„N-am mai fumat de câțiva ani. Din câteva fumuri sunt deja pe nori sau deasupra lor. Gândul meu este la Maria, sămânța a și început să germineze. E mai mare cu șase ani ca mine, dar nu se cunoaște. Ce femeie! Le bate la fund pe cele de treizeci de ani. Așa era și Josephina lui Napoleon. După ce a divorțat de ea, a pălit și steaua împăratului. Mă strânge în spate...

Are ceva deosebit, te simți bărbat în apropierea ei, emană o mireasmă aparte, de fân proaspăt cosit, de prospețime; buzele freamată, când vorbește parcă recită o poezie, te emoționează pur și simplu! Ei, merită să fie amanta președintelui! Dacă m-ar auzi... știu că știe ce gândesc, știe că este prezentă în gândurile mele în orice clipă. E minunat ce se întâmplă cu noi! Dar adevărata minune ea este. Am terminat țigara. Nici nu mai știu ce m-a amețit: fumul sau Maria?

Ce emoții am avut când am fost invitat la Organizația de tineret! Am crezut că voi claca. Știam că tineretul este șmecher, te ia la mișto cu tot felul de întrebări. Deștept, tânărul Vespazian, deștept foc! Merită funcția de președinte al organizației de tineret. Cred că va ajunge în Parlamentul European. Sigur va ajunge. Se cam bâlbâia el, dar a zis-o ca lumea! Ce bine îl aud acum: „D-le președinte, noi tinerii,

ne-am săturat de minciună! Ne ajunge! Nu mai știm în ce să credem! Istoria noastră e falsificată! Nu avem niciun model pe care să-l urmăm, suntem debusolați! Chiar trebuie să plecăm din această țară în care ne-am născut? Unde avem părinții care așteaptă o mână de ajutor de la noi? Nu mai putem trăi din pensia lor! Ne este rușine de noi, dar mai ales de voi – ceicare ar trebui să ne fiți idoli! Ați dat un nume acestui partid: Partidul truditorilor de țară!” M-au trecut toate nădușelile; știam cât s-a răs pe seama mea cu această denumire... ce râdeau pe la televiziuni, prin ziare! Dar lumea, până la urmă, și-a pus speranțele în acest partid. Numărul membrilor creștea precum jucătorii la Loto pe vremurile bune.

Mă uitam la Maria și ea la mine. M-am simțit dezarmat. Îi străluceau ochii. Oare ce gândea atunci? Cred că știu: era piatra mea de încercare, o piatră de moară. Dacă aveam s-o ridic, ea avea să știe ce drum vom alege. Foarte grea încercare! Dar tânărul ataca! „Suntem în plenitudinea forțelor noastre creatoare. Acum trebuie să ne facem un rost în viață, vrem să avem copiii noștri. Ce ne oferiți, d-le președinte? Terminăm facultăți, masterate, ca să facem ce? Să trăim cu un amărât de ajutor de șomaj? Vă plângeți că nu vrem să muncim? Unde? Pentru ce? Pentru bani de ciorapi? Noi, de astăzi, vom protesta peste tot în țară, dar mai ales în lume! Nu mai tolerăm nimic! Ne este milă de lacrimile părinților, ne este milă de anii noștri frumoși pe care voi ni-i îngropați! Nu mai știm să iubim, nu mai știm să visăm, pentru că... D-le președinte, nu poți visa nimic atâta timp cât te simți inutil! Suntem flămânzi și goi! Și culmea ironiei, într-o țară înzestrată de Dumnezeu cu de toate! D-le președinte, sunt mandatat de tineretul acestui partid să

vă întreb, dar așteptăm un altfel de răspuns: Noi când mai trăim? Ce ne oferiți, d-le președinte al PARTIDULUI TRUDITORILOR DE ȚARĂ?”

Și acum îmi bate inima ca atunci! Doamne, ce mi-a făcut băiatul acela! Dar m-a provocat, ar trebui să-i mulțumesc. Multe reprize de aplauze a primit Vespazian. Și eu l-am aplaudat, sincer. M-au durut multă vreme palmele.

Mare noroc am avut când m-am ridicat în picioare să le vorbesc! Nu eram pregătit să-i răspund la aceste întrebări. Și totuși... au pus cântecul lui Victor Socaciu, *Cântec pentru mama lor*. Ce rușinat m-am simțit când toată sala cânta refrenul:

„Vin ai noștri, pleac-ai noștri,
Noi rămânem tot ca proștii,
Ăia hoți, ăștia hoți,
Mama lor la toți!”

Dacă Maria nu m-ar fi prins de mână în acele momente, cred că aș fi lăsat totul baltă. Dar am avut și un timp de respiro. Poate că acest cântec m-a stimulat într-un fel. Am așteptat să se termine cântecul, în picioare. Toată sala era în picioare. Și Maria. Avea o figură gravă, ținea ochii în pământ. S-a lăsat o liniște atât de profundă încât eu îmi auzeam respirația. Ce să le spui acestor băiețandri? Dacă aș fi greșit, sunt convins că m-ar fi huiduit atunci. A trecut ceva timp până am deschis gura. Foarte greu mi-a fost! Nu găseam nimic care să-i electrizeze. Trebuia să o iau ușor... vorbe de umplutură... până îmi încolțea ceva în cap, dacă avea ce să-mi încolțească. „În primul rând țin să vă

mulțumesc că sunteți atât de mulți în această sală! Acum sunt convins că reprezentați o forță de temut! Dacă sunteți truiditori de țară, trebuie să demonstrați! S-a dus timpul vorbelor, acum este timpul faptelor! Partidul nu vă oferă nimic! Eu, cu atât mai mult, nu pot, și nici nu vreau! De ce să vă ofere cineva ceea ce vă doriți? (S-a auzit un murmur în sală). Nu este mai simplu să vă luați singuri?

S-a făcut liniște. Niște aplauze anemice au început în primele rânduri, apoi au crescut și tot au crescut. Am prins curaj. Nimic nu vi se oferă pe gratis! Aveți această experiență dureroasă. Până acum ați fost băgați în seamă? Copilul dacă nu plânge, mama uită să-i dea țâță! Trebuie neapărat să creăm și cadrul afirmării voastre. Așa nu mai putem continua! Va fi foarte greu, numai dacă vom lupta împreună, uniți, vom obliga statul să ofere drepturile legitime, nu numai ale voastre, ale tinerilor, ci și ale părinților noștri, ale buniciiilor. Destul! Până acum *chelioșii și gușații au fost stăpânii acestei nații!* (Deși a început iar un ropot de aplauze, m-am simțit rușinat, mi-am supt cât am putut burta. De mâine voi slăbi, cu siguranță, numai să am timp). Cunoașteți foarte bine ce platformă-program avem. Este pentru prima oară când am propus înființarea Sfatului Țării, în care copiii, adolescenții, tinerii, maturii, pensionarii, să-și spună părerea lor. Nu va trece nicio lege mai departe fără consultarea acestei instituții. Vom iniția un concurs național pe tema: *Cum să scoatem țara din criză?*. (Cât pe ce a fost să zic: Cum să scoatem țara din rahat?) Câștigătorul va fi desemnat prim-ministru, el va avea sarcina să-și aleagă miniștrii, să facă un guvern de specialiști. Nu mai acceptăm amatori. Știți la fel de bine, ca și mine, ce datorii are țara... nu le-ați făcut voi și

nici noi. Avem de luptat cu o corupție care și-a întins tentaculele peste tot. Cine credeți, voi, că va reuși să elimine toate acestea? Vreau un răspuns de la voi! (Iarăși liniște). Nu știe nimeni să-mi dea un răspuns??? Dar știți foarte bine să vă plângeți, nu vă întrece nimeni în văicăreli! Dacă așa stă situația, eu mă simt foarte trist. Nu se va putea schimba nimic în această țară! Ne merităm această soartă blestemată! Ce vă ofer eu? *O viață aspră, foamete, sete, nopți fără somn, haine zdrențuite de atâta purtat, picioare rănite de atâtea marșuri nesfârșite, nenumărate lipsuri..., dar la urmă va fi victoria în cea mai nobilă cauză care v-a solicitat vreodată.* Am auzit o voce puternică din sală care a strigat: „Giuseppe Garibaldi!” „Corect!” am răspuns eu. „Dacă tineretul Italiei a reușit să elibereze țara de dusmani, noi de ce nu am putea?” – a strigat aceeași voce, dar de data asta sala s-a ridicat în picioare în ropote de aplauze.

A început să cânte iar Socaciu, „bună țară, rea croială, mama ei de rânduială, ăia hoți, ăștia hoți, mama lor la toți!”

*

— Doamne, ce adunare! Zici că ești la Cenaclul Flacăra! Cu Socaciu portavoce. „Yes, Boss!”, „OK, Boss!” (Așa-i spunea el lui Păunescu.) Ai vorbit ca orice politician român: cu locuri comune, citate celebre. Auzi tu, Garibaldi! Ca în *Conu' Leonida față cu reacțiunea!*: „Galibaldi”. Tot nu l-am depășit pe Caragiale?!... Aceeași demagogie. Care era subiectul? Dă-l încolo! Importantă era impresia artistică, trebuia să dea bine ceea ce spuneai. Retorică, spectacol. Nimic concret. Circ fără pâine.

— Așa am visat. Bine că mă critici și pentru ce visez noaptea...

— Sunt probleme de principiu aici. Tinerii trebuie ajutați. Sunt atâția tineri excepționali în toate partidele... Bine informați, ascultă CNN-ul, Young Turks, sunt abonați la știrile de la guvern, citesc și au bloguri, fac și administrează siteuri... Cererile lor sunt absolut normale. Vor ajutorul guvernului și al statului, dar nu sunt cerșetori. Cer locuri de muncă, nu de pomană... „Nu vă dau nimic!” sau vă dau muncă silnică și temă de casă: Salvați țara de corupție!... Bine că nu le-ai cerut să scoată armele nucleare din Europa!

— Tu de aia te-ai făcut profisoreasă? Ca să-i înveți pe tineri să primească de pomană?

— Să accepte orice ofertă a pieței de muncă, fără să își bată joc de studiile lor. Temporar, orice job poate fi o experiență de viață interesantă, dar pe termen lung, nu. E chinuitor să îți petreci viața făcând ce nu îți place... Din 24 de ore, 8 le dormi. Practic, rămâi cu vreo 16. Felul cum le petreci înseamnă viața ta, ele sunt problema individului și a societății.

— Dapicumdanu! Numai la petreceri ți-e gândul. Nici acum nu ai înțeles nimic din toată povestea visului meu!... Avea dreptate uica Gică, când a spus că fără vărsare de sânge nu se poate obține nimic în țara asta! De ce am spus eu că nu dau nimic? Pentru că le-am inoculat ideea de a fi luptători, dacă au nevoie de ceva e musai să își ia singuri! Prin luptă, prin acțiuni de protest, nu prin furt ca guzganii politrucii de astăzi! E o diferență pe care o femeie nu o poate vedea, nici măcar să o citească, pentru că deși se dă că nu e o oarecare... mai lasă-mă în sula mea!

— Dacă le dai un loc de muncă tinerilor,... ei își câștigă fiecare bănuț. Ai uitat ce putere de muncă, ce randament aveai când erai strungar la 23 August?... Pe tine comuniștii te-au primit în capitală, fără șpagă. Știi cât costă azi un loc de muncă? Nu-i mai privi cu dispreț pe tinerii noștri plini de vise irealizabile! Și, dacă nu vezi că eu nu sunt o oarecare... înseamnă că te-ai orientat greșit, dar n-ai pierdut nimic... Dimpotrivă. Ți-ai respectat cuvântul dat, pe vremea când credeai asta, și m-ai ajutat să scriu cartea. Ai făcut un gest de onoare.

— Am ajutat o bătrânică să treacă strada...

— M-ai ajutat, fiindcă eu întotdeauna obțin ce vreau. Mai trebuie să-ți spun ceva: despre faza cu concursul, ca să ajungă un tânăr prim-ministru! Nu cunoști psihologia ti-

nerilor... Aveam și eu o colegă, care făcuse și psihologia, și ne învăța cum să stimulăm competiția în rândul tinerilor, organizând tot felul de concursuri... cu premii. „Ce premii?” întreb. „De unde bani de premii?” „Mare lucru”, ripostează ea. „Iei și tu un pachet de grisine. Premiul al III-lea, trei grisine, premiul al II-lea, șase, premiul I, zece grisine!” „Într-o universitate?!... Măi, ăștia sunt la vârsta la care se f..., nu se joacă de-a mama și de-a tata!” Toți politicienii ignoră problemele vârstei lor: la care se întemeiază familia. Tinerii se căsătoresc, fac copii... între 20 și 30 de ani. Nu pot trăi asistați de părinți, cu locuință, cu mâncare, cu bani. Sunt oameni în toată firea, care vor să își ia viața în mâinile proprii. Pot să aibă și ei idei, dar nu candidează. Cel ce candidează trebuie să vină cu soluții. Nu el cu huzureala și tinerii cu munca și cu protestele de stradă. Că destul au făcut ei Revoluția!

— Ai vorbit ca o tovarășă profesoară ori chiar ca unii pe care îi aud prin autobuz... Nu mai sânt „făbriци”, nu mai sânt uzâni, undi sî mai lucrezî ghețai oameni?! Ca președinte eu aveam o viziune, deja aveam de gând să mă zbat pentru o lege a salarizării cum o au germanii(poate se aplică de-amu ia, că avem și noi neamțul nostru!), cu un raport decent dintre salariul maxim și cel minim de maxim 6, aș fi făcut loby pentru Legea Controlului averilor... Dar pentru asta îmi trebuia un prim-ministru brici, și asta nu găseam decât printr-un concurs național... Aș fi mers și eu cu autobuzul sau cu tramvaiul, m-aș fi deghizat la fel cum făcea Cuza...

— Am fost azi, 1 noiembrie 2014, de Ziua morților, în cimitirul eroilor și m-am cutremurat. Era plin de lume, toate mormintele încărcate de coroane, flori, lumânări care

de care mai sofisticate. Dar la plăcuțele funerare ale eroilor Revoluției din Decembrie, abia pe ici, pe colo, era câte o coroniță sau pâlâpâia o lumânărică printre panseluțele plantate de Primărie. Am aprins câte lumânările mai aveau la mine. De unde atâta nepăsare în noi?... Încă mai sunt plăcuțe pe care scrie „Erou necunoscut”, după 25 de ani! Au murit tineri, de care nimeni nu s-a interesat. Nici atât, cât să poată fi identificați niște eroi. Sute, poate chiar mii de oameni au trecut prin cimitir pe lângă mormintele eroilor Revoluției din Decembrie, fără să aprindă o lumânare, să pună o floare sau să rostească o rugăciune... Pentru poporul ăsta nu mai merită nici să mori...

— Și dacă poporul e prost și se duce la vot, eu stau deoparte. Ar trebui ca poporul ăsta aburit să-și dea ismelele jos și să le arate candidaților câtă apreciere au din partea truditorilor de țară!

*De data asta nu mă frig,
Nu mai dau la nimeni votul,
Că eu nica nu câștig,
Dar câți proști vor pune... botul?*

— Nici eu nu merg la vot. Nimeni nu m-a convins. O să-mi fac viața independent de ei.

*— oricum ar fi să o luăm,
de data asta la votare,
măcar de ' - escu ' tot scăpăm,
dar să n-o luăm... mai tare!*

— Mai rău să nu fie!, că la noi există riscul ăsta, la orice schimbare...

*

Se făcea că am intrat în camera electorală. „Aoleuuu! Ce fum aveți aici! Măi oameni buni, mai puteți respira? Mai deschideți un geam!” „Nu deschidem, ne aude dușmanul de clasă ce vorbim. Ne fură strategia”. „Hai las-o, Virgile! Chiar așa? Ce vești ai să-mi dai, în calitatea ta de mare strateg al partidului?” „Până acum... stăm bine! Ne ținem scai de Pavelescu. Dar electoratul nostru, încă, nu a ieșit la vot. Știi că moldovenii sunt mai bisericosi... după ora 16 ne așteptăm la o creștere masivă a prezenței la vot. Îl vom bate pe circar!” „Ești chiar atât de sigur?” „Te-am mințit eu vreodată?” „De unde să știu? Dar nu mai avem mult și ne vom convinge. Ce spun băieții de pe teren?” „E așa cum am prevăzut. Din zece, șase votează cu noi”. „Procentul bărbați-femei?” „70% femei, restul bărbați”. „Probleme deosebite?” „Până acum nimic semnificativ. Ei sunt convinși că noi suntem insignifianți. Dar asta e doar o parte a strategiei noastre”. „Ce spui? Mă faci curios!” „Ai să afli totul, la timpul cuvenit. Vezi de pregătește o alocuțiune pentru când se va anunța prima estimare!” „S-o crezi tu! Nimic până la confirmare. Vrei să mă culc președinte și să mă trezesc... prostănac?” „Ha! Ha! Ha! Nu râde, Virgile! Răi mai suntem. Răi tare!” „Răi, dar buni!” „Eu nu mai râd. Să știi că, eu de ce râd, aia mi se întâmplă și mie.

Plec să mă reculeg în biroul meu. Dacă între timp vi se face dor de mine, știți unde mă găsiți”. „Vezi de pregătește două căruțe de șampanie! În noaptea asta o facem lată!” „Nu zău!? Glumești, Virgile!

Nu știu ce să cred. Aștia ori sunt nebuni, ori știu ei ceva. Într-adevăr, Virgil este un mare strateg. Și când mă gândesc că a fost securist... dar și securiștii sunt oameni, doar se trag tot din civili și ei. Deștept băiat! A reușit să atragă mulți oameni capabili, cu bani și influență. Oameni care s-au săturat să vadă atâta suferință în țara lor, oameni care s-au hotărât să pună umărul. Cine știe dacă vom reuși să schimbăm istoria acestei țări?! Încă se mai negociază cu mafia, cu vârfurile. Nu vrem nici război, dar nici să-și facă de cap. Strategul nostru spune că asta e primul pas. Să-i atragem ușor-ușor de partea noastră și să le micșorăm puterea economică. Când va sosi momentul prielnic le vom da lovitura de grație. Până atunci să-i ținem sub control. E foarte greu, dar nu imposibil. M-am așezat în fotoliu. Mi-am întins picioarele pe birou, ca americanii. Iar mi-a furat gândurile Maria. Unde o fi ea acum? Ce mai urmărește? Ce mai analizează?

Prima dată când am simțit că are ceva deosebit în ea a fost la întâlnirea cu „Liga femeilor”. A ținut mult să merg, să vedem împreună cum stăm cu simpatia lor. Am tot amânat până n-am avut încotro. În acest timp, n-am stat cu mâinile în sân, am fost oleacă cutră, dar a meritat.

Să te afli în fața atâtor sute de femei nu e ușor lucru. Pe drept cuvânt spun psihologii că cea mai mare teamă a omului este vorbitul în fața mulțimii. Chiar înaintea temerii de moarte. Acum știu că Maria voia să mă pregătească, să-mi adoarmă emoțiile. E așa ușor? Pentru unii este un ta-

lent nativ, pentru alții, cum sunt eu, este o adevărată catastrofă.

Lumina era stinsă în sală. Reflectoarele îmi băteau în ochi, eu cu inima la gură. Maria vorbea degajat, atrăgea simpatia majorității. Chipul ei frumos, cu o ușoară umbră de tristețe cronică, stârnea atât admirație, cât și compasiune. Fără niciun pic de efort intra în inima auditorului. Eu trebuia să apelez la câte o chichiță. De data asta nu știa ce o așteapta. Sunt sigur că a pregătit-o pe Violeta cum să mă încurce. Altfel nu văd, nici acum, de unde atâtă înversurare împotriva bărbaților. Ori, cumva, Violeta ar fi vrut să-și depună candidatura la prezidențiale?! E posibil și asta. Puternică femeie. Dură și, totuși, delicată. Brunetică și cu trăsături fine. Aprigă la vorbă. Nu acceptă niciun fel de compromis. Ori zici ca ea, ori o iei la fugă. „Cum vedeți, d-le președinte, rolul femeii în mandatul dvs.?” M-a rupt aici, ce să-i răspunzi la modul concret? „Rolul femeii?... Femeia va avea întotdeauna același rol primordial în viața noastră: ea e mamă, ea e soră, ne este iubită, soție și, de ce să nu recunoaștem, de multe ori și amantă. (Aici am stârnit rumoare, aplauze și râsete). Întotdeauna bărbații, prin reprezentanții lor de frunte, au elogiato-atât în poeme, cât și în cântec, dar și în pictură, sculptură. În toate formele de artă femeia a fost subiectul central. Nu se poate nega asta. De câțiva ani buni a pătruns incisiv și în politică, dovedind de multe ori că este mai eficace ca un bărbat. Nu există niciun impediment în calea afirmării femeii”. „Dar de ce avem atât de multe cazuri de violență domestică? De ce numărul divorțurilor îl întrece pe cel al căsătoriilor?” „Încă o dovadă că femeile sunt egale sau poate mai egale decât bărbații. Cum nu te obligă nimeni să te căsătorești, tot așa

nu te obligă nimeni să conviețuiești dacă nu mai există sentimentul fundamental. Dacă violența domestică este în creștere, este lipsa domniilor voastre de a sesiza aceste cazuri. Avem legislație în acest sens”. „Vi se pare corect ca vârsta de pensionare a femeii să fie aceeași cu a bărbatului? Ținând cont că ea muncește mai mult, atât acasă, cât și la serviciu?” „Nu mi se pare corect, de altfel, dacă ați citit platforma noastră, poate ați văzut că avem altă viziune referitor la pensionare. E bătaie de joc cum se procedează acum. Și pentru bărbați vârsta este prea mare pentru pensionare. Ce mă miră pe mine este faptul că, prin tăcerea dumneavoastră, ați aprobat toate aceste legi. Nu am văzut niciun fel de mișcare feministă. Cu atât mai mult, cu cât sunteți mame și aveți dragostea de pui în sânge până la sacrificiul suprem. Nu așa se spune, că mama este numai una?” „De ce? Păi cine ne bagă pe noi în seamă, d-le președinte? Cum am putea influența noi parlamentul ăsta plin de escroci”? (Aha, m-ați adus unde trebuia. Vă arăt eu, vouă, frumoaselor! Acum să vă văd de ce sunteți în stare!) „Cum să faceți? Cum să influențați Parlamentul?... Uite-așa!”

Am făcut un semn discret cu mâna. S-au aprins toate luminile. S-au deschis toate ușile de acces și în sală au năvălit două sute de copii, toți în puțurile goale, fetițe și băieți. De la 3 până la 6 ani, fiecare în mână cu o floare, crin, simbolul purității și semnul partidului nostru.

„Așa veți putea schimba orice lege. Vreau să văd și eu cine nu ar vota o lege în favoarea femeii, a mamei și a copilului, când cu un zâmbet nevinovat un copil li se va așeza pe genunchi?!

Și acum vreau să văd ce fel de mame sunteți! Aveți în mijlocul vostru niște copii care nu au nici mamă și nici tată. Ce spuneți? Vor pleca acești copii cu o mamă în seara asta acasă? ...” Cred că am văzut sau, poate, știu eu, mi s-a părut... femei care trăgeau de același copil să-l ia în brațe. O fetiță a venit la mine. Mi-a întins floarea. Am citit pe pieptul ei: „Vreau la mama!” Pe spate scria: „Vreau la tata!” O fi trimis-o vreo plasatoare la mine? Nu, cred că este mâna Mălinei! Cu astfel de femei s-ar schimba multe în țara asta. Am luat fetița în brațe și n-am mai lăsat-o jos. M-am dus cu ea acasă. Autobuzele au plecat goale, fără nici măcar un copil. M-a costat ceva atunci, femeile de serviciu mi-au reproșat că nu au șters în viața lor atâta pipi și caca, dar am câștigat războiul cu mine însumi. Pe femei le aveam deja la picioare. M-am pricopsit și cu o fetiță de 5 ani, Roxana. De atunci dorm singur, soția nu se mai dezlipște de copil! O lună de zile au vuit televiziunile, presa scrisă. Am fost un erou pe toate paginile de ziare. Am primit la scrisori cât n-au primit toți actorii și cântăreții celebri la un loc! A fost cea mai fericită lună din viața mea! Dar și cea mai tristă. În acel iureș n-am observat când a dispărut Maria. Unde plecase și de ce a plecat așa pe neștiute? Am sunat-o în acea seară. Nu a răspuns. Abia peste două zile ne-am întâlnit la sediul partidului. Voia să pară veselă, dar pe mine nu mă înșela. Ceva se întâmplase cu ea. Dintr-o dată îmbătrânise cu zece ani. Mai târziu mi-a povestit tragedia vieții ei. Mai bine nu mi-ar fi spus-o. Studentă fiind, a cunoscut un băiat. S-au iubit, a rămas însărcinată. El n-a vrut copilul. Dacă voia să rămână cu el trebuia să facă într-un fel să scape de sarcină. Trebuiau să

învețe, să-și facă un rost, nu aveau timp să crească un copil. N-a vrut să omoare prima ființă, sânge din sângele ei. A plecat departe, undeva la țară, la o bunică. Acolo a născut o fetiță frumoasă. I se rupea inima să renunțe la ea. O familie venită din Australia voia să o înfieze. N-a avut de ales. Îl iubea foarte mult pe Alexandru. Oricum, fetița va avea o viață frumoasă. Aici nu avea, încă, ce să-i ofere.

Mai târziu s-a căsătorit cu iubirea vieții ei. N-au mai avut copii, deși au făcut tot ce le-a stat în putință. El a divorțat pe acest motiv. Ea a suferit un șoc. Nici cu următoarea femeie Alexandru nu a avut copii. A divorțat iarăși. Aceeași poveste. Blestemul îl urmărea. Când și-a dat seama, a căutat-o pe Maria să-și refacă amândoi viața. Femeia nu accepta compromisuri. I-a adus multă durere în viață acestui om. Deși îi mai păstra în amintire primul sărut și travaliul nașterii, n-a mai vrut să audă de el.

Alexandru s-a mai recăsătorit. Cum era de așteptat, n-a avut parte de copii nici de data asta. S-a dus la o casă de copii și a înfiat o fetiță și un băiețel. Voia să se spele de păcate. Asta a făcut-o și mai tare să o doară pe Maria.

Când m-a văzut cu acea fetiță în brațe, n-a rezistat, și-a adus aminte de copilul ei. A stat la pat două zile. I-am înțeles durerea. Mi-a spus: „Greșelile din tinerețe te lovesc la bătrânețe!”

*

— Ia te uită, ce-ai nimerit-o cu adopțiile! Trebuie să dai copyright lu' toarșa Pandele care folosește subiectul în campania electorală de acum... anti-Iohannis.

— Să-mi dea distinsa doamnă mie, că eu de când am scris!... Chiar mă preocupă problema la modul cel mai serios.

— Noi am vrut să adoptăm o fetiță după tsunamiul din Indonesia. Cât n-am umblat pentru asta!... Fremătam de parcă aș fi fost din nou gravidă și urma să nasc. Câte planuri ne făceam! Cu drumurile, cu aclimatizarea, cu integrarea în familie. Îi pregătisem pe băieți să o accepte. Ei de-abia o așteptau! Am suferit enorm, în 2005, când am primit răspunsul definitiv: că guvernul indonezian nu are o lege a adopțiilor... Atunci ne-am luat-o pe Joy, podelița mea, care e o fetiță dulce, veselă și iubitoare, cum un om nu poate fi într-o mie de ani...

— Dar ți se pare normal ca un profesor ca Iohannis să se implice în adopții?

— Depinde cum s-a implicat. Adopțiile, în sine, sunt un lucru foarte bun. Copiii orfani sau abandonăți trebuie să aibă o familie în care să crească. Oameni care să le poarte de grijă, să îi iubească, să îi îndrume. E atâta durere în

lume!... Lucrurile nu se petrec însă așa simplu cum ai visat tu. Nu pleacă nimeni acasă cu copilul ce le-a stat pe genunchi sau i-a luat de mână la o întrunire. N-o să înțeleg niciodată de ce adopția este o afacere în care se vehiculează atât de multe hârtii și atât de mulți bani.

— Mă omori, e atât de greu să pricepi că eu aveam trecere la Dumnezeu?! Eram alesul... și nu era decât un vis... în vise totul este posibil!

— Dacă tot credea în binefacerile adopției, de ce n-o fi adoptat și Iohannis un copil, doi?

— Le-a făcut bine altora. E altruist... Poate alții își doreau mai mult acei copii. Dar cu siguranță acei copii o duc mult mai bine.

— Cunosc din sursă sigură o situație de pe la noi. În anii '90 au apărut în vestul țării fundații de tot soiul. Majoritatea îi aveau ca inițiatori pe cei plecați din Banat în Germania. Caritasul, Crucea Malteză erau implicate nu doar în caritate, ci și în sănătate. Au făcut lucruri uluitoare între timp. În perioada începuturilor însă, când era un vid legislativ în România în privința adopțiilor, Dr. Cristian Radu Dunăreanu, din Essen, a venit la Timișoara cu propunerea de a prelua de la supraaglomerata Casă a copiilor câteva zeci de copii care să își petreacă un an în familiile din Germania dispuse să dea o mână de ajutor orfelinatelor din România. Numai că familiile gazdă s-au atașat de copii și nu au mai acceptat să-i dea înapoi. Au cerut să-i înfieze. De aici, complicații inimaginabile. Procese mediatizate. Cine ce abuz a făcut. Cine ce bani a încasat. Și eterna întrebare: *Unde sunt banii?* (Nu copiii!...) Dr. Cristian Radu Dunăreanu face infarct la 40 de ani! Este înmormântat în Timișoara. La câ-

teva săptămâni după aceea, moare tot de inimă Dr. Victor Babușceac, directorul Direcției sanitare, cel ce aprobase, în afara legii, care, oricum, nici nu exista, transferul lotului de copii.

— N-am auzit să fi avut Iohannis vreo criză cardiacă...

— El n-a avut nicio strângere de inimă când a zis că și-a făcut casele din banii de meditații! La Fizică?! În Sibiu?... Mare mirare dacă i-or fi ieșit ieșit bani de „cleanțe la căși”... Cine știe ce afaceri o fi făcut și el cu Germania! Dar are inima bună.

— Bună pentru România... e Elena Udrea.

— Ha, ha, ha. Voluptuoasă, cum spunea un student de-al meu. „Elena Udrea este voluptuoasă, bună sunteți dumneavoastră”.

— Dar nu pentru România...

— În niciun caz. Bună pentru el, la examen, poate... Eu sunt un grăunte de praf. Poate nici atât. Un atom, o moleculă... Hai să mai citesc ce ai scris pe aici, că pe mine mă duce vântul spre nicăieri, nu spre Cotroceni.

*

— Șefu, hai! Te cheamă stafful! E groasă rău!

Nici n-am intrat bine pe ușă, că am și fost luat pe brațe și săltat de câteva ori spre tavan. Când am revenit pe pământ, „golani” s-au aplecat în fața mea, strigând în cor:

— Să trăiți, domn președinte!

— Lăsați miștoul, băieți, că nu-mi arde de glumă!

— Auzi la el! Ești primul președinte care nu are numele cu sufixul „- escu”! Acest sufix la președinți a fost ca un blestem pentru noi, românii!

— Ce tot spuneți voi aici?

Au început să sară dopuri de la șampanie. Am înțeles că am câștigat alegerile. N-am simțit nicio bucurie. Maria nu era lângă mine. Unde-o fi acum oare? Toți se bucurau, turnau în pahare, spumă peste tot. Trăiască PARTIDUL TRUDITORILOR DE ȚARĂ!

Am luat o cupă de șampanie în mâna dreaptă. Toți strigau:

— Un toast, un toast!

— Băieți, am început eu mai trist ca niciodată, știți ce ne așteaptă?

— Nu contează! Nu contează! au strigat toți, iarăși în cor, ciocnind apoi cupele de șampanie.

— Ba contează! Ne așteaptă multe drumuri, multe nopți nedormite și foarte multă muncă! Eu atât vă zic: Să dea Domnul să fie bine! Unul pentru toți și toți pentru unul!

Am dat șampania peste cap și m-au luat iar pe sus.

— Trăiască Grig! Trăiască Grig!

Mă aruncau până aproape de tavan și mă prindeau în brațe când eram cât pe ce să ating pământul. Se adunase foarte multă lume: ziaristi, fotografi... cine știe cine mai era în acel talmeș-balmeș?!

Deodată am simțit o durere, ca o arsură, în dreptul inimii. Oare să fie de la șampanie? Nu mâncasem nimic în acea zi, cred că șampania era de vină. Am tras de nasturi până au sărit (curios, parcă am prevăzut asta, primul președinte fără nasturi la cămașă!). Am dus mâna la inimă. Ceva fierbinte mi s-a lipit de palma dreaptă. Am avut timp să văd un lichid roșu. Cred că este o glumă de-a băieților. Când m-au lăsat jos, în picioare, o sfârșeală mi-a cuprins trupul. Îmi vâjâiau urechile. Se învârtea totul cu mine. M-am clătinat cu mâna plină de sânge. Am auzit ca într-un somn dulce care mă chema la orizontală: Sânge! Atentat! Asasinat! Și s-a sfârșit.

M-am ridicat în sus ca un ghem de aer comprimat, fără culoare, fără miros, fără nimic. Vedeam totul ca pe-o tablă de joc. Lume alergând, sirene de alarmă, poliție, targă, ambulanță, doctori, asistente. Frumoase asistente! Urmăream impasibil această agitație. Sală de operații, pense, foarfeci, bisturiu, sânge, perfuzii, aparate de oxigen, monitoare. Și dintr-o dată liniște. Foarte multă liniște.

Undeva, pe la sediul partidului, se adunase multă lume care striga: „Moarte criminalului! Moarte asasinului!” Oare de ce nu mă interesa?

L-am văzut pe Sandu, bun băiat! Oare plângea el sau șampania? Nu mai contează. O ținea de mână pe Maria. Asta nu se poate! Ai grijă, dacă te vede nevastă-ta ai pus-o! Plângea și înjura.

— Asta e o țară blestemată! Nu se poate schimba nimic! Pe lângă faptul că aveam stigmatul de curve și de lași, acum l-am mai adăugat și pe cel de asasini! Suntem de rușinea Europei! Halal popor!

Vorbește cu doctorii. Dau din umeri. Sunt și ei oameni, până la urmă, au făcut tot ce era posibil în acest caz.

— A fost atins organul vital. Ne pare rău. Nu suntem Dumnezeu!

— Maria a rămas singură. Se așază pe un scaun lângă trupul acela, inert, din pat. Îi apucă palma stângă și o ține între palmele ei.

— Nu se poate să-mi faci asta! Nu se poate! De ce te-am lăsat singur? Nu te las să mori! Nu-ți dau voie, auzi?

Îi verifică pulsul și-i duce palma la gura ei. I-a umplut-o de lacrimi. Cam fierbinți lacrimile femeii. Vorbește singură. Sau știe ea vreun descântec?

Mă uit în sus. Văd o lumină caldă. Îmi este frig și vreau să mă îndrept spre lumină. La capăt văd un chip frumos cu o aură mare, aurie. Nu știu dacă este bărbat sau femeie. Stă cu brațele deschise ca și cum ar vrea să mă îmbrățișeze... Parcă se îndepărtează.

Mă dau de-a dura. Ce ușor sunt! Dacă fac câteva tumbe ajung imediat în brațele aceluia chip. O fi înger sau o fi

Iisus? În dreapta mea văd niște brațe ridicate care îmi fac semn că nuu! Nu e timpul! E bunica, e și fratele împușcat la Revoluție, e și Mihai! Toți îmi fac semn că nu! Adică de ce nu? Numai voi să vă încălziți la sânul lui Avram? Uite-o și pe...

— Doamne, tu ești? Unde ai fost până acum? Cum ai dispărut așa fără să mă anunți?

— Nu avem timp de discuții. Mergi și caută-ți fiul!

— Unde? Am un fiu și eu nu știu?

— Caută și-l vei găsi!

Asta-i prea de tot, nu mai am chef să mor! Trebuie neapărat să trăiesc, am multe de rezolvat!

Napi, fratele meu, se apropie de mine. Se ține cu mâna de abdomen. A fost împușcat cu șapte gloanțe.

— Napi, spune-mi, știi cine a tras în tine?

— Știu, dar nu pot să spun, nu am voie.

— Lasă-mă la naiba, nici aici nu ai voie? Au fost acei teroriști?

— Mai slăbește-mă cu teroriștii voștri! Nu a existat așa ceva!

— Atunci, securiștii?

— Ce aveți cu securiștii? Ția sunt băieți destepti, au depus primii armele.

— Atunci... armata?

— Tu ai spus-o, nu eu!

— Hai, spune-mi! Soldat sau ofițer?

— Ofițer. A tras în noi până s-a înroșit țeava pistolului mitralieră. Prima dată m-a nimerit cu un singur glonț. Am căzut pe asfalt cu mâna dreaptă ridicată. Am încercat de câteva ori să mă ridic. De fiecare dată m-am ales cu un

glonț. Nu mi-a acordat nicio șansă de viață. M-am rugat pentru sufletul lui, dar nu știu dacă voi putea să-l iert!

— Te gândești cumva să-l ierți???

— Da, trebuie! Dacă nu-l voi ierta, nu voi putea pleca de aici. M-am plictisit, vreau să merg mai aproape de Dumnezeu...

— L-ai văzut pe Dumnezeu? Cum arată?

— Nu, nu l-am văzut. Abia după ce mă voi întâlni cu ucigașul meu, ne vom prezenta împreună la dreapta judecată. Până atunci...

— Ce faci până atunci?

— N-am voie să spun și oricum nu poți înțelege. Totul este altfel aici.

— Ucigașul tău mai trăiește?

— Trăiește. A fost și decorat. Vreau numai să-l întreb, ce-a avut cu anii mei tineri? Aveam 26 de ani! Hai, pleacă, nu mai sta aici!

— O secundă! Lasă-mă să te strâng în brațe!

— Ești nebun? În care brațe?

— Ai dreptate, frate. Poți să-mi spui dacă în țara noastră va fi vreodată bine?

— Ce spui? E foarte bine acum! Dar nu pentru toți. Tot pentru șmecheri, pentru guvernanți și pentru aceia care ne-au împușcat!

— Se poate face ceva pentru poporul de rând ca să trăiască decent?

— E foarte greu. Foarte, foarte greu! I-ați lăsat prea multă vreme să-și bată joc de voi. E prea târziu! Mafia e foarte puternică.

— Deci... totul e zadarnic?

— Ar fi o soluție... dar e foarte greu de pus în aplicare. Numai dacă vă prindeți de mână, toți românii adevărați. Să faceți un cerc, pornind din centrul țării, și să-l lărgiți până la granițe. Pe măsură ce lărgiți cercul, să-i împingeți pe ticăloși până îi dați afară din țară.

— Să plece acolo unde au conturile furate de pe urma muncii voastre. Ce spui?

— Cred că este foarte greu, dar nu e chiar imposibil.

— Și încă ceva. Pentru voi, românii, nu ține cu președinția. Treceți pe monarhie! Regele are onoare, inimă și sânge nobil, de om adevărat! Cu președinții v-ați convins, v-ați ars! Unul mai rău decât celălalt. Hoți și pungași,... mincinoși și perverși!

Mă frige ceva. Mă uit în jos. Sunt lacrimile fierbinți ale Mariei. Sărmana Maria! Iar vorbește singură.

— Nu trebuia să te las singur! Eu sunt vinovată! Țara asta, Doamne, chiar ai blestemat-o? Îndură-te de acest popor, lasă-i măcar această șansă! Te implor! Cum poți să fii atât de rău? Mi-ai luat copilul, mi-ai luat bărbatul, acum îmi iei și președintele? Îmi iei toată munca mea? Te urăsc! Te urăsc! Nu ești un Dumnezeu bun! Te joci cu oamenii cum vrei Tu! Te-ai jucat cu viața mea! Te urăsc! Te va urî un popor întreg! Ne-ai chinuit atâta amar de vreme, ce ai cu noi? Cu ce sunt alții mai buni???

S-a auzit o bubuitură ca de tunet. Clădirea spitalului s-a cutremurat. Maria mă frigea pe trup cu lacrimile ei, dar nu contenea să-l certe pe Dumnezeu.

— Nu-mi este teamă de Tine! Nu-mi este teamă de Iad! Mă tem de Raiul Tău, răule! Ești un rău! Cum poți să fii chiar atât de rău?

M-a cuprins un frig de groază. Dintr-o dată, ca o minge spartă, m-am dezumflat; tot aerul din mine s-a scurs într-un șuvoi în acel trup pe care stătea Maria și-l încălzea cu sânii ei. A tresărit. Și-a pus mâna pe inima mea.

— Bate! Bate! Doctore! Știam că n-ai să mori, președintele meu! N-ai să mori niciodată! Nu-ți dau voie să mori, doar după mine! Doamne, ești Cel mai bun! Te rog să mă ierți, ești Cel mai bun Dumnezeu pe care Îl cunosc!

Am început să clilesc, greu, dar clipeam. Maria striga:

— Deschide ochii! Acum! Deschide-i!

I-am deschis. Simțeam niște înțepături în dreptul inimii. Deci trăiam! Asta era important. Încă nu vedeam bine. Între gene se adunaseră câteva perle, lacrimile Mariei, lacrimile celui mai bun președinte pe care l-ar fi avut România vreodată!”

*

— Acesta nu-i un vis de noapte, George Safir. Ai visat cu ochii deschiși, ai creat... o lume a ta, cu oameni apropiați ție, cu convingerile tale, cu visul tău de ascensiune. Mie nu mi-a reușit altoiul pe textul tău... Ți-am spus de-atâtea ori că *homo politicus* îmi provoacă repulsie. Ambiția, promiscuitatea, violența... sunt, în ochii mei, zațul vieții...

— Ești o mironosiță! O simandicoasă! Geloasă pe Maria!

— Spune-mi cum vrei! Nu mă mai ating cuvintele tale răutăcioase... Și eu visez, ca tine, foarte aproape de realitate.

— Ești culmea! Țsta a fost vis aproape de realitate?

— Da. Simt nevoia să-mi dreg vocea...

— Tușiți, Doamnă!

— Îți fac hatârul de a publica această proză, la care ții atâta, fiindcă și eu am dat buzna în viața ta, cu proiectul meu, cu poveștile mele, cu gura mea... de dăscăliță. Mi se pare fairplay. Dar eu o tai de pe aici... Pe vârfuri, în pas alergător...

— Du-te, să-l votezi pe Ponta!

— Dacă îți închipui asta înseamnă că n-ai înțeles nimic din poveștile mele. Banatul multietnic e un loc eliberat de comunism... Jertfele de la Catedrală ne-au obligat mereu la

un altfel de vot. Noi nu l-am votat nici pe Iliescu, nici pe Năstase. Și niciun primar din Timișoara nu a fost de stânga. Primul a fost Viorel Oancea, din PAC, acel ofițer care, în timpul Revoluției, în Balconul Operei, și-a dat jos haina militară și a rostit propoziția ce a făcut înconjurul lumii: „Armata e cu voi!”. Ani mulți a fost Ciuhandu, PNT-ist, care a și concurat la președinție. El mi-a dat o stradă pentru Mitropolitan, știind cine a fost, ce a făcut pentru „elementele reacționare” și, mai ales, cu ce preț. Acum este Robu, liberal, fost rector al Politehnicii „Traian Vuia”...

— Ah, deci ai votat un liberal. Du-te să-l votezi pe Iohannis atunci!...

— Iohannis nu va primi de la mine un vot, ci un... *ciuciu*, de pe „Țigoiner Cas”, unde am copilărit. Încă îmi zgârâie urechea răcnetele șvăboaicelor care își protejau iarba din fața casei: „Ganzer aus! Kinder aus!”

— Ai resentimente? După atâta vreme? Ești nepoata mitropolitului... Corneanu?

— Ha, ha, ha! La 18 ani, abia așteptam să votez. În duminica alegerilor, am venit cu trenul de 6 de la Carani și am mers direct de la gară la secția de votare. Tata făcea parte dintre organizatori. Mi-a spus că nu mai pot vota, fiindcă votase el pentru toți. Știi ce lezată m-am simțit? Lovită în dreptul meu de cetățean. A doua zi mi-a explicat ce se întâmplase. Aveau ordin de la PCR să iasă câștigător un oltean, Marin nu mai știu cum. Bănățenii, sătui de conducerea oltenească, îl tăiau de pe listă, optând pentru contracandidatul lui maghiar. Ei jonglau cu buletinele de vot ale absenților, care erau foarte puțini, căci pe atunci era obligatoriu să te prezinți la vot.

— Mi-ai mai spus asta. Să înțeleg că nu te-ar deranja să avem un președinte de altă naționalitate? Fie el Iohannis sau Kelemen Hunor?

— Deloc. Ar fi chiar de dorit, Hunor e tânăr, e scriitor, a fost și ministrul culturii și nu s-a făcut gaură-n cer...

— Dar nu votezi cu el...

— Mi a bai, fiam?!... Nem is gondolok! Biztos nem!

— Cu Tăriceanu?

— Ar vrea el! Cred că aș fi singura care l-ar refuza. Nu suport muieraticii... Fluturașii pe două picioare. Și n-am uitat când, în 2005, în timpul inundațiilor din Banat, i-a adresat unei nenorocite întrebarea impertinentă: „Și ce-ați fi vrut? Să vă fac hotel?”

— Atunci votează cu sora ta!

— Nu știu să am vreo soră, dar tata o fost destul de flutu...raș...tic!... Te gândești la Monica Macovei? O, n-ar fi sora mea. E de altă croială. O să-ți spun cum am cunoscut-o. A venit la Timișoara de la Iași un conferențiar la Științe Politice, pe nume Docea. Și-a făcut imediat un grup de inițiativă și un organ de presă și a început să lupte împotriva conducerii de atunci a UVT. Era înalt, plin de sine, trecea pe lângă mine fără să mă salute. Eu de mult nu mai am treabă cu cei care nu mă salută. Pe de o parte, m-a făcut să înțeleg Lie, un fost coleg, care, de vreo 15 ani e în Canada, că, dacă cineva te cunoaște și nu te salută înseamnă că nu are cei șapte ani de acasă, pe de alta, m-a învățat Lucreția să înjur în gând, cu zâmbetul pe buze... Dar într-o zi ieșeam de la un curs dintr-un amfiteatru de la parter. Docea era cu cineva. M-a salutat. Cu „Sărut mâna”! Cu un zâmbet pe toată figura. „Doamna Profesoară, permiteți-mi

să v-o prezint pe Doamna europarlamentar Monica Macovei...” Îți jur că n-o văzusem. Era atât de mică, de slabă, de ștearsă. Nemachiată, cu coada ei de cal, cu un breton firav, cu riduri. Am primit-o cu multă bunăvoință în amfiteatru, mai mult de milă, și... am rămas și la conferința ei, străduindu-mă din răputeri să nu adorm...

— Nu la ea mă gândeam, că n-are șanse, ci la Elena Udrea...

— O, despre Elena Udrea știu multe... po(a)nte cu Bu...(bu)lina roșie. Plecam într-o seară spre casă pe aleea dintre parcul UVT și parcare. La un moment dat, îmi atrage atenția un cuplu. El brunet, înalt, mușchiulos, ea, blondă, cu părul lung, unduioasă. Se țineau de mână. Intră în parcare. El descuie mașina, îi deschide ușa și îi spune: „Poftiți, Doamnă Elena Udrea!” „Nu mă faci tu pe mine, Elena Udrea!” îl pune ea la punct, trântindu-i ușa în nas. Își continuă drumul pe alee, la un metru în fața mea. Treccem pe lângă Politehnică. O ajunge din urmă prietenul ei. „Hai, vezi cum ești? De ce te-ai supărat? Țsta e un motiv?” „Adică mă faci proastă și curvă și nesimțită?!...”

— Mie nu mi se pare deloc proastă. Dimpotrivă, îmi place cum vorbește. E foarte inteligentă...

— Sunt mulți ca tine. Or să o voteze ei... pentru părul blond. O fi o onoare să fii amanta președintelui... Și să te expui cu el în campanie. Și pentru securiști, și pentru masoni e o onoare să-și spună gradul... De ce n-ar fi și pentru cele ca ea, care practică cea mai veche meserie din lume...

— Dacă are cu ce și, mai ales, cu cine!

— Are, dar noi vorbim despre votare...

— Du-te și votează cu Vadim!

— Stai puțin! Mi-ai amintit ceva. Că am votat o dată cu Iliescu. Da! Când a murit Bunu John, în decembrie 2000. Eram în bucătăria de jos și frământam coliva în vailingul mare, în care se făceau cârnații, în copilăria mea. Era frig în toată casa, ca la mort, dar acolo soba ardea, pe plită fierbea fasolea pentru pomana de a doua zi... Mi-am amintit cum iarna, pe o vreme ca aceea, Bunu John intra în bucătăria de jos, înghețat bocnă, cu pufoaica lui, cu cizmele de cauciuc, fluierând ușor, în timp ce pe barba-i nerasă începeau să se topească fulgii de nea, ca niște lacrimi. M-a trezit tata din visare. „Dau o fugă la Timișoara. Vii cu mine la votare?” „Uite-mă ce fac! Așteaptă să termin...” „Continui când ne întoarcem. Să nu se atingă nimeni de colivă! Mirela îi face coliva Bunului John!” M-am scuzat la femeile care veniseră „la ajutori”: „Trebuie să votez. Am copii. Nu pot lăsa țara pe mâinile lui Vadim Tudor”. Când m-am întors, am frământat coliva mult mai liniștită. Sondajele arătau că va câștiga detașat Iliescu. Am ales răul cel mai mic. Apoi am adăugat pliculețele de vanilie, romul de Jamaica...

— Atunci cu cine votezi? Cu Funar?...

— Nu! Destul l-au votat clujenii. Țștia numai primari pitici au votat, în comparație cu noi. Uită-te la Boc! Se termină prea curând pe verticală. Pe când ai noștri, ca brazilii! Oancea, Ciuhandu, Robu...

— Deci nici cu Funar?

— Mai bine stau acasă și îți împletesc un fular... lung, cât un fular de rocker... Știi fularu' lui Fugaru? Ȃla alb... Ia uită-te pe youtube!

— Tu i l-ai făcut?

— Da. Aveam ore cu decana. Și ea n-avea timp de noi. Venea și ne citea din cursul litografiat, pe care toți îl

împrumutaserăm de la biblioteca pe termen lung. La început, am pus cursurile pe masă, ca să înțeleagă că le aveam. Apoi, am urmărit cu degetul ceea ce ne dicta ea, ca să vadă că e inutilă dictarea, pentru că noi nu scriam. Nu și-a schimbat atitudinea. Și-atunci, le-am propus fetelor să facem concurs de tricotat. Doi pe față, doi pe dos, 40 de ochiuri. Lui Fugaru tare i-a plăcut ideea și... mi-a confiscat fularul.

— Eu mă duc într-o plimbare. Oi vedea dac-oi vota pe cineva sau mi-oi pune ștampilele pe toți, să nu se supere nicicare... Și nici să nu-mi folosească nimeni votul... Tu chiar nu mergi?

— Mă duc și eu. Au murit oameni pentru dreptul la vot. Nu pot să fac abstracție de sacrificiul lor. N-am votat în vis cu tine?

— Nu rețin. Dar poți să te gândești serios, să-ți notezi în agendă pentru alegerile următoare... în eventualitatea că...

— Prea mult îmi ceri... Ți-am spus de ce nu ești genul meu de bărbat. Ești șarmant, ca Tăriceanu, dar flutu... raș... tic. Nu las țara pe mâinile tale. Nici măcar pentru o noapte...

— De Tăriceanu chiar îmi place! Asta e problema românilor, pe mai toate babele, prin autobuze, le-am auzind vorbind ca și tine, că ar fi fost bun de președinte, dar prea multe femei a înșirat.

— Pentru mine un bărbat în care nu pot avea încredere e... inutil. Dacă nici soțiile lui n-au putut avea încredere în el! A jurat pe *Biblie*, în Biserică, de 5 ori credință... până când moartea îi va despărți... Ce credință e asta?... Mai e și tipul de *dandy*, pe motocicletă, á la Tipătes-

cu, din același Caragiale. Nu spun că n-ar fi bun de președinte, dar fără votul meu. „A se scuti!”

— Te-aș întreba și eu ca omul de la țară, *ce are sula cu prefectura?* Dar pe mâna cui ai lăsa țara?

— Nu contest dreptul nimănui de a candida la președinție, dar niciunul dintre candidați nu a reușit să mă convingă să-i dau votul. Sunt persoane cu stagii suficient de vechi în politica românească. I-am văzut la guvernare, implicați direct sau indirect în corupție, specializându-se în ceea ce eu detest: indolența față de popor. Acesta-i elementul de continuitate din politica noastră: nepăsarea – față de soarta evreilor, a eroilor din război, a victimelor comunismului, în special a martirilor Revoluției din Decembrie...

— Normal că oamenii politici cu experiență candidează, că doar nu studentele tale de la facultatea aia de balet.

— Asta-i ca-n bancul despre ce-a pățit unu' care voia neapărat să-și ia nevastă virgină. Caută el degeaba prin facultăți, degeaba prin școli, dar într-o grădiniță găsește, la recomandarea unei educatoare, o fetiță cu himenul intact. Stă serios de vorbă cu ea: „Uite, dulceață mică, eu te aștept să te faci mare, ca să te iau de soție”. Și fetița, numai cârlionți blonzi, își ridică spre el ochișorii albaștri, își prinde fustița cu mânuțele, se leagănă de pe un picioruș pe celălalt și îl întreabă galeșă: „Și până atunci, nimic-nimic?”

— Hi, hi, hi! E ziua de votare...

*Uăi și mândri trec moldavii,
Doar e zi de sărbătoare.
Undi merjiț uăi, ca bravii?
Undi dracu?, la votare!*

— Trăim în era calculatorului și votăm tot ca pe vremea lui Ceașcă! Tăiem copacii ca să tocăm tone de hârtie pentru un tăntălău, care o va da cu oiștea în gard, dar ce mai contează o parcelă pe lângă pădurile întregi defrișate de hrebenciucii nației?!

— Tii, hrebenciucii văd votarea printre gratii... Iar gogorița asta cu economisirea hârtiei e o vorbă-n vânt, ca încălzirea globală. Cică, de când nu se mai citesc ziare, 30 la sută din celuloza produsă în alte procese este, pur și simplu, aruncată. Nu se salvează deci niciun copac dacă nu folosim hârtie. Și, oricum, se produce mai multă hârtie decât se folosește. Pădurile care sunt tăiate în scopul producerii hârtiei sunt replantate. E ca și cum ai protesta împotriva utilizării cucuruzului sau crumpilor, adică, în traduceri pentru frații di pi lângă Bug, a păpușoiului și a barabulelor...

— Cu un simplu click sau sms scăpam de acest travaliu al alegerilor, și rămâneau în visteria țării sute de milioane de euroi... Bașca nu se mai făceau mișmașuri! Fă, națiune, unde ți-e capul? Unde îți sunt acei informaticieni de geniu?

— Da' șie, tăt românu' clickuie? Oare cum s-ar mobiliza babele la clickuit? „Iuuuu, sulă ge cânie... Duce să viedzi numa' cum să punie șocățu pră prășădince!” Câte nu ar lăsa pe alții să clickuie în locul lor, numa' să nu punie mâna pră șocăț!... „Iuuuu, da' șocăț îmi trebă mie, sulă

ge cânie!?” Dapulască hârtia e reciclabilă: astăzi pui pe ia ștampil, mânie-o viedzi în curpapier! Iar informaticienii noștri de geniu există, dar nu în spațiul carpato-danubiano-pontic. Or fi prin Anglia, SUA, Canada. Unii își amintesc că sunt români... la alegeri.

— M-ai enervat acum! Mă duc, totuși, s-o votez pe Elena Udrea, ea este cea mai bună pentru România! Să aibă și ea măcar două voturi, al meu și al lui Băsescu...

— Păi da, c-al ei Cocoș e la opreală, nu-i mai poate da nimicuța. Era bun de paravan pentru amanta președintelui, dar acu' se schimbă președintele după 10 ani, nu mai e nevoie de cucurigu...

— L-a întrebat un reporter pe Cocoș cum e după divorțul de Elena Udrea. „Domnule, am fost însurat și eu nu știu?”

— Ha, ha, ha, ha! A văzut-o la televizor, nu la el în dormitor. A uitat de căsnicia lui de formă cu coana Nuțica... Q.u.e.d.! Avem memorie de scurtă durată.

— Plec acum cu credința că nimic nu se va schimba. Plec pe același drum spre nicăieri. Cu nădejde doar în Dumnezeu.

Iubite Doamne-atotputernic

*Iubite, Doamne-atotputernic,
Tu știi ce-n viață are rost;
Făcutu-m-ai: frumos, cucernic,
Dar vreau, de azi, să fiu și... prost!*

*Mi-ai pus în suflet cele sfinte,
Sclipiri de geniu tu mi-ai dat.
Sub părul creț, un car de minte,
Dar fă-mă prost, cum te-am rugat!*

*Nu vreau mașini, și nici palate,
Că astea prea mă ard la cost;
Să-mi dai femeile și, poate,
Nu aș mai fi, degeaba,... prost!*

*Dar cum sămânța Ta divină,
În trupu-mi stă la adăpost,
Că sunt deștept, Tu ești de vină,
Dar țara, încă, mă vrea... prost!*

*Și toate-mi par deșertăciune;
De-aș fi bogat, de ce-aș mai fi?
Că tot sărac sunt fără tine,
Căci, Doamne, nu Te-aș mai iubi!*

*La fel îmi spune și femeia:
(Eu am glumit că le vreau toate)
„Prostuțul meu, doar tu ai cheia,
Mai dă-le-ncolo de păcate!”*

*Iubite Doamne, știi prea bine
Cât am ținut, în taină, post;
De-aceea, fă-mă și pe mine,
Întâiul, de la coadă,... prost!*

— Vade mecum, Deus tecum!...

P.S. După anunțarea rezultatului primului tur de scrutin, candidații se pronunță:

*Ponta: Eram sigur! Voi aduce monarhia, nu-i așa, fă, Daciana? Da, pentru cine nu-nțelege, Viorel ne va fi REGEEEEEE!

*Iohannis: Ghinion! Românii și-au făcut-o cu mâna lor.

*Tăriceanu: Meritam mai multe! Dacă eram bărbat de casă, aș fi câștigat o Țară! Voi rămâne cu bordelul.

*Elena Udrea: Sunt bună pentru România, dar nu pentru impotenții dracului! Fuck you!

*William Brânză: N-am făcut mare brânză... nici cât un kil de caș!

*Teodor Meleșcanu: M-au votat mai puțini decât au prevăzut serviciile secrete. Îi trimit la reciclare. (Am pierdut, dar tot am câștigat!)

*Dan Diaconescu: Am uitat că am doar viză de flotant în București. Vedeți și voi, o mică scăpare și am pierdut mandatul! Mă întorc la Vatican, ori aici, ori acolo, tot pe la spate se lucrează... (Măi, ăsta era altul!...)

*Vadim : Hoții dracului! Iar m-au furat... Dacă ieșeam puneam mitraliera pe ei! („Mafia nu trebuie să fie sub control, mafia trebuie să fie sub pământ!”)

*Gheorghe Funar: Contrar așteptărilor, m-au votat doar ungurii. Le declar nule! (Oricum sunt egale cu zero... barat!)

*Kelemen Hunor: Iunghiurii meu iar a sarit calu’! (Nu era cumva o mârțoagă?)

*Monica Macovei: O să mă plâng la Tribunalul Internațional... (Mă știu mai mulți pe-acolo...)

*Ceilalți candidați au răspuns în cor: Am încercat și noi marea cu degetul... că cu altceva, de unde?

când votăm un șef de stat

*noi mereu în două tururi,
ne alegem șef de stat;
ca și cum, din două cururi,
n-am culege un rahat!*

— Seamănă alegerile cu toate cele de până acum: Iohannis va lua mai multe voturi anti-Ponta, mai puține pentru „lucrul bine făcut”. Dacă ar fi știut el că, la inaugurarea Televiziunii Române, Arghezi a întrebat: „Dar tehnicienii germani ați adus?” Cică s-ar fi plâns profesorul cu șase case că Ponta ar fi spus despre el că nu poate fi ortodox, din moment ce e protestant.

— Logic. De asta Biserica Ortodoxă îl sprijină pe Ponta, că-i este enoriaș... Mi-e și milă de Iohannis...

— Problema se pune exact cum ai formulat-o tu în versuri, iar Iohannis va protesta!

—... Pentru că e protestant. Dar, vezi tu, Mirela Radu-Lazarescu, că bucuria mi-a fost scurtă. Ca și visul meu de președinte, s-a dus și iluzia că vom scăpa de - escu!

*M-am bucurat și eu ca prostu',
Că voi scăpa de cei cu „- escu”,
Dar ăsta e destinul nostru:
Câștigă... „micul Titulescu”!*

— Nicolae Titulescu a fost acel ministru de externe, mare diplomat, grație căruia, după Primul Război Mondial,

am avut acea țară „de la Nistru pân' la Tisa”. Pentru România Mare a negociat cu francezii, englezii și americanii, în limba lor... Și vezi rezultatul în Tratatul de la Trianon. Nu-i lua numele în zeflema...

— Nu cunoști convențiile genului?

— Nu prea. Satira mă întristează. Dar fii liniștit, că nu îl voi vota pe Ponta. Pe mine m-a convins Lucreția, în 1990, că am obligația de a vota cu țărăniștii sau cu liberalii, cu liderii cărora Uica Vasile a venit în Jadani și la „noi” acasă, nu cu comunistul de Iliescu...

— Ponta nu e comunist.

— N-a apucat vremea carnetului de partid. Să-ți amintesc că nici Petru Groza n-a avut carnet roșu?

— Votezi cu Iohannis atunci?

— Dacă n-a fost la Cernăuți și nici la Chișinău,... tu ce crezi? Iohannis n-a văzut niciodată, ca Mitropolitul nostru, patria românilor „din Banat până la Bug”... Le vorbeam astăzi studenților mei despre bezna documentară de aproape un mileniu din istoria limbii române, făcându-i să caute un răspuns pentru felul în care s-a răspândit acest idiom romanic pe un teritoriu în care nu apare, cel puțin șapte secole la rând, nicio mențiune despre vreo populație romanizată... Și, în concluzie, le-am spus că limba română e un miracol. „România e un miracol, Doamna profesoară!” a strigat, întorcându-se spre toți cei din amfiteatru, o studentă cu ochi strălucitori din prima bancă. „Ai dreptate! Dar și Republica Moldova. Știți cum spunea Nichita Stănescu? *Limba română este patria mea. Oriunde se vorbește românește este patria românilor...*”

— Și în Italia se vorbește românește.

— Nu e bună observația ta. În Italia româna nu este o limbă oficială.

— Nu e oficială, dar se vorbește peste tot.

— Nu-mi veni cu *Ubi bene, ibi patria*. În Timișoara este o foarte mare comunitate de italieni. E de neconceput să spună vreunul că aici e patria lui.

— Patria nu este acolo unde se vorbește limba ta, ci locul unde simți că ai valoare.

— Și dacă nu simți nicăieri că ai valoare ești apatrid?

— A rămas o amintire patria aceea de pe harta României Mari. Dar sigur a devenit un simbol. Al patriei noastre, pe care încă o purtăm... în buzunar.

*de mic mă învățase mama
să port icoana cu Precista în buzunarul de la haină,
dar să n-o arăt la nimeni,
s-o păstrez, pios, în taină.
nu vă mint, îmi merse bine
și nici bolnav nu prea am fost;
știam, așa cum se cuvine, Tatăl nostru pe de rost
și alte rugăciuni creștine.
e drept că mai țineam și post,
că dacă tot eram săraci
din moși-strămoși, neam de iobagi, întotdeauna-am dus-o
prost;
ne mai îndulceam, arar,
cu lapte dulce cu tocmagi, că tata era gospodar,
avea și vacă, și un cal
și palmă grea de lopătar
de te băga lesne-n spital, o lună, două, chiar și trei
de apuca vreun retevei (sau poate numai vreun curmei)
altoindu-mă pe spate*

și ce mai urlete atunci, din neamul meu, viteaz, ales,
că mai făceam și eu păcate,
(minte multă, neavând) încălcam destul de des
din sfintele zece porunci...
crescând apoi mai măricel
mi-a mijit sub nas musteața
și mi-am cusut un peticel în care îmi țineam mândreața
și-o tot priveam ascuns prin vie pân-am primit, fir-ar să fie,
ordinul de cătănie!
arătam soldat beton.
părul meu, negru și creț,
l-am lăsat la frizerie,
dar mai aveam loc la veston, pentru o fotografie;
într-una mă ținea muica în brațe,
precum Precista pe Iisus,
în alta o țineam de mână pe-aceea care mi-i soție
(pe-aceea ce o tot priveam, ascunzându-mă prin vie)
și înc-o poză despre care nu v-am spus,
că prea distrat fiind
ori n-am ținut de ea cu dinții,
mi-au furat-o, rând pe rând,
PATRIA,
din buzunar, toți... președinții!

Cuprins

Capitolul 15. Îngerul Diavolului	601
Capitolul 16. Singur cu Dumnezeu	699
Capitolul 17. Cernica	815
Capitolul 18. Închiderea cercului	875
Capitolul 19. Întâmplător sau nu?	943
Capitolul 20. Cu limbă de moarte.....	1037
Capitolul 21. Pentru cine bat clopotele?.....	1097
Epilog 1	1149
Epilog 2.....	1153
În loc de epilog 3.....	1163
Anexă	
Președinte pentru o noapte (de George Safir)	1165

